ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΒΕΓΚΛΙΔΟΥ ΙΑΤΡΟΥ

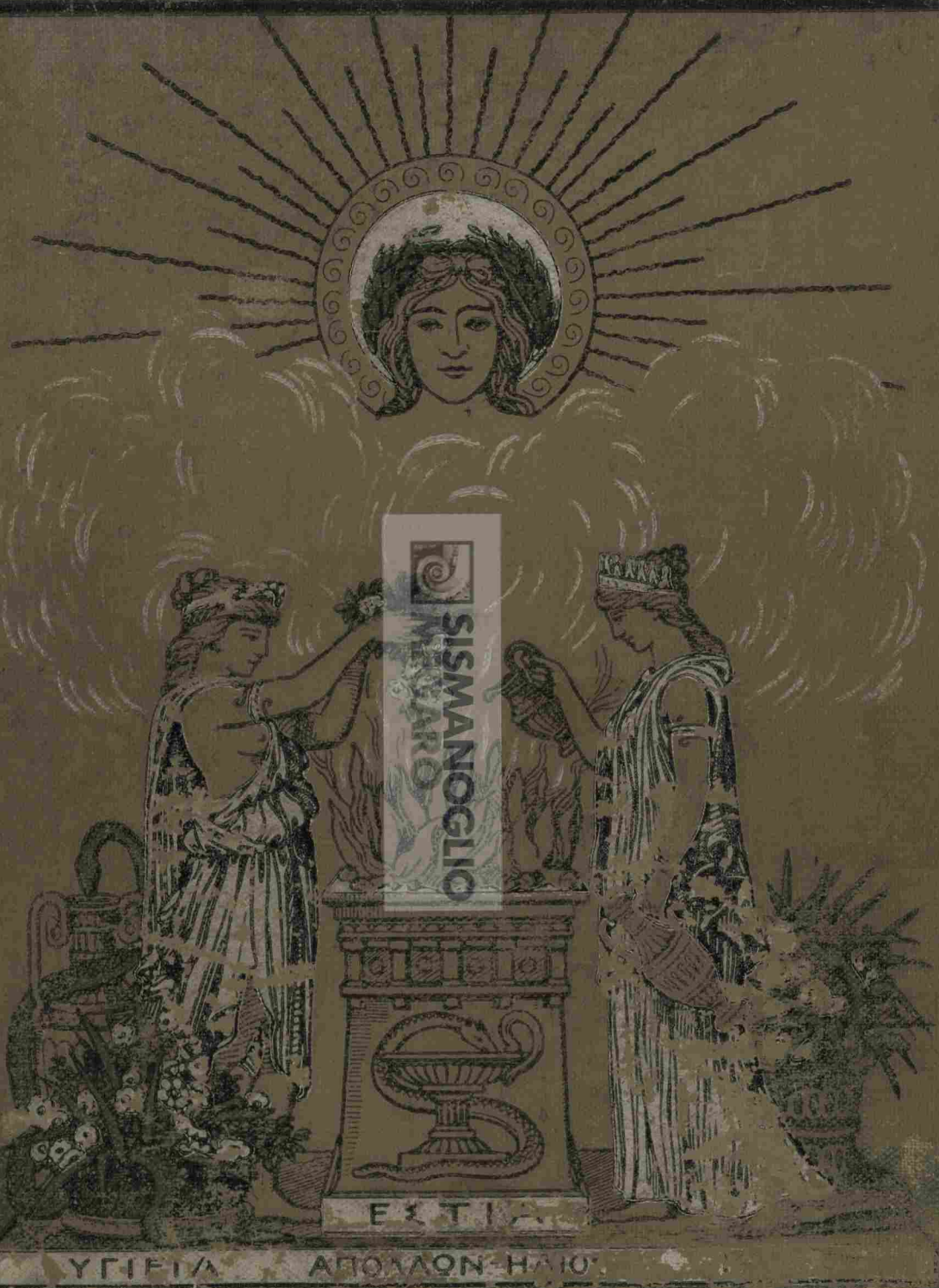

SISMANOGLIO
MELISARO

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

SISMA SIGLIO
MEDIOGARO

ZEISS

ΟΠΤΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

Στιγμωτὰ Ὀμματονάλια (*Punktal*) — Δίοπτρα διὰ ταξείδια, Σπόρ, Κυνῆγι — Τηλεσκόπια διὰ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν — Φωτογραφικοὶ Φακοὶ δι' ὅλους τοὺς σκοποὺς τῶν ἐξ ἐπαγγέλματος καὶ ἐραστιτέχνας φωτογράφους.

Μικροσκόπια διὰ διδασκαλίαν καὶ ἐργαστήρια. Μικροφωτογραφικαὶ ἐγκαταστάσεις — Προβολεῖς. Ἐργαλεῖα Ἰατρο-οπτικῆς (Ὀφθαλμοσκόπια, Μικροσκόπια κερατοειδοῦς) — Φακοὶ κάθε εἴδους, Λαρυγγοσκόπια — Μηχανήματα ἀκτινοβολίας — Λυχνίαι δι' ἐγχειρήσεις χωρὶς σκιάν.

Εἰκονογραφημένοι κατάλογοι δι' ἕκαστον ἐργαλεῖον στέλλονται δωρεὰν τῷ αἰτοῦντι.

Παράκλησις ὅπως δηλωθῇ τὸ εἶδος τοῦ ἐνδιαφέροντος ἐργαλείου

SISMANOGLIO
MEGARO

ΙΑΤΡΕΙΟΝ

ΠΑΘΟΛΟΓΙΚΩΝ ΝΟΣΗΜΑΤΩΝ

(ΚΑΙ ΕΙΔΙΚΩΣ **ΣΤΗΘΙΚΩΝ**)

Ι. ΒΕΓΚΛΙΔΟΥ

Διπλωματούχου τῆς Σχολῆς Μονάχου

τέως βοηθοῦ τῶν Παθολογικῶν Κλινικῶν Μονάχου καὶ Κολωνίας ἐν Γερμανίᾳ

Παθολόγου τοῦ Γερμανικοῦ Νοσοκομείου καὶ Ἀρχιάτρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Φθισιατρείου ἐν Κων/πόλει.

Μικροσκοπικαὶ Ἐξετάσεις
Χημικαὶ Ἀναλύσεις
Ἀκτινοσκοπήσεις

Ἠλεκτροθεραπεία

Ἐφαρμογὴ νεωτάτου καὶ ἀποτελεσματικοῦ Ὄρου καὶ Ἐμβολίου διὰ τὴν θεραπείαν τῆς **ΦΥΜΑΤΙΩΣΕΩΣ** παντὸς εἴδους καὶ παντὸς βαθμοῦ.

ΛΕΩΦΟΡΟΣ ΑΜΑΛΙΑΣ
Ὁδὸς Δαιδάλου 8

Ἐπισκέψεις 3—5 καὶ ἐπὶ συνεντεύξει

ΣΤ. ΜΑΝΟΥΗΛΙΔΗΣ

ΟΔΟΝΤΟΓΙΑΤΡΟΣ

Ἀπόφοιτος τῆς Σχολῆς τῆς Λυών

Ὁδὸς Δεριγνῦ 6
Πάροδος Ὁδοῦ Πατησίων
(Στάσις Ἀγγελοπούλου)

Ἐπισκέψεις
10—12 καὶ 2—6 (ἐκτὸς Τετάρτης)
(ἐν ἀνάγκῃ καὶ εἰς ἄλλας ὥρας).

ΥΓΙΕΙΝΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

τῆς **ΓΥΝΑΙΚΟΣ**

εἰς ἑπτὰ κομψὰ αὐτοτελῆ τεύχη.

ΕΞΕΔΟΘΗ:

Τὸ Πρῶτον Τεῦχος

ΤΟ ΣΩΜΑ καὶ τὸ ΠΝΕΥΜΑ τῆς ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Τόμ. ἐκ 200 περίπου σελίδων, σχήματος 8ου ἐπὶ ἀρίστου χάρτου ἐκτετυπωμένων μὲ εἰκόνας.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ Βιβλιοπωλεῖα

KARLSBAD

ΕΠΟΧΗ ΚΑΘ' ΟΛΟΝ ΤΟ ΕΤΟΣ

Ἐνδείξεις: Παθήσεις (Στομάχου, Ἐντέρων, Δυσκοιλιότης, Χρονία Διάρροια, Ἥπατος, Σπληνός, Χοληδόχου κύστεως) Χοληλιθίασις, Ἀρθρῖτις, Διαβήτης, Παχυσαρκία, Χρόνιοι Ρευματισμοί, Τροπικαὶ νόσοι, συνέπειαι Ἑλονοσίας, Κίτρινος πυρετός, Δυσεντερία, Νεφρῖτις, Νεφρολιθίασις, Προστατῖτις, Ἀρτηριοσκλήρωσις ἐν τῇ ἀρχῇ της.

Θεραπευτικὰ μέσα:

16 ἰαματικαὶ πηγαὶ διὰ λουτρὰ καὶ πόσιν.
5 μεγάλαι Ὑδροθεραπευτήρια.
2 θεραπευτήρια ψυχροῦ ὕδατος.

Λουτρὰ ἀνθρακοῦχα, ὀξυγονοῦχα, λάσπης, γλυκέος ὕδατος, ποταμοῦ, ἀτμοῦ, θερμοῦ ἀέρος, ἠλεκτρικὰ ὑδρόλουτρα καὶ φωτόλουτρα.

Ράδιον, Σουηδικὴ Γυμναστική, Μασὰζ ἁπλοῦν καὶ μὲ καταιόνησιν, Ρόντκεν, Φωτοθεραπεία Quarz.

ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΑΣ

Θαυμάσια δάση μὲ μοναδικοὺς δρόμους, Θέατρον, Συναυλίαι, Τενίς, Γκόλφ, Ἱπποδρόμια, Ἁλιεία, Σκοποβολή, Ἱππασία, Ποδηλασία κτλ.

Πληροφορίαι καὶ βιβλιάρια σσέλλονται ὑπὸ

STADTRAT KARLSBAD
KURAMT

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ

ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΛΕΞΙΚΟΝ

ΓΝΩΣΕΩΝ, ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ ΚΑΙ ΟΔΗΓΙΩΝ

ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΔΙΑ

ΥΓΙΕΙΣ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΣ

Μὲ 800 περίπου εἰκόνας ἐξ ὧν 28 χρωμολιθογραφικαὶ

ἐπὶ 10 πινάκων ἐκτὸς τοῦ κειμένου

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Ἀριθ. 173

ὑπὸ

J. N. ΒΕΓΚΛΙΔΟΥ

ΙΑΤΡΟΥ

2486

ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΑ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ "Ο ΦΟΙΝΙΞ,,

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΙΣ

Ὁ συγγραφεὺς ἐπιφυλάσσει ἑαυτῷ πᾶν δικαίωμα
μεταφράσεως, διασκευῆς καὶ ἀνατυπώσεως.

SISMANOGLIO
MEGARO

Εἰς τὴν Σεβασμίαν μνήμην τοῦ Πατρός μου

Ι. Ν. ΒΕΓΚΛΙΔΗΣ

«*Οὐδὲν ὄφελός ἐστιν οὔτε χρημάτων, οὔτε σώματος, οὔτε ἄλλου οὐδενὸς ἄτερ ὑγίης*».

(*ΙΠΠΟΚΡΑΤΗΣ περὶ διαίτης*)

SISMANOGLIO MEGARO

Πρόλογος

Μία ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων καὶ θετικωτέρων προόδων τῆς ἰατρικῆς τῆς κατ' ἐξοχὴν κοινωνικῆς ταύτης ἐπιστήμης κατὰ τὰς τελευταίας ἰδίως δεκαετηρίδας, εἶναι ἀναμφισβητήτως, ἡ κατὰ τὸ πλεῖστον ἀνακάλυψις τῶν προκαλούντων τὰς διαφόρους νόσους αἰτίων. Ἡ πρακτικὴ ἐφαρμογὴ τῆς προόδου ταύτης ἔχει ὡς ἄμεσον ἀποτέλεσμα νὰ προφυλάξῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἀσθένειαν τινά, ἢ τουλάχιστον νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἔγκαιρον καὶ ἀποτελεσματικὴν καταπολέμησιν αὐτῆς, ἅμα ἐκδηλωθείσης.

Πᾶς ἄνθρωπος διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ τελείως ἀπὸ πνευματικῆς καὶ σωματικῆς ἀπόψεως, ἔχει ***δικαίωμα*** *καὶ* ***καθῆκον*** *νὰ μάθῃ τὸν τρόπον τοῦ ζῆν καὶ διάγειν συμφώνως πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς νεωτέρας ὑγιεινῆς.*

Παρ' ἡμῖν, ὡς μὴ ὤφελε ἐλλείψει καταλλήλων ὁδηγῶν καὶ βιβλίων ἐπικρατεῖ παντελὴς σχεδὸν ἄγνοια καὶ τῶν στοιχειωδεστάτων τῆς ὑγιεινῆς ὅρων.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁρμώμενοι ἐνομίσαμεν καλὸν νὰ ἀσχοληθῶμεν εἰς τὴν σύνταξιν καταλλήλου ὁδηγοῦ, εἰς γλῶσσαν ἀντιληπτὴν εἰς πάντα καὶ ἐπὶ βάσεως καθαρῶς ἐπισημονικῆς, ***σκοπὸν ἔχοντος τὴν παρὰ τῷ μὴ ἰατρικῷ κόσμῳ διάδοσιν ὀρθῶν γνώσεων περὶ παντὸς ζητήματος σχετιζομένου μὲ τὴν ΥΓΕΙΑΝ τοῦ ἀνθρώπου****.*

Τὸ ἔργον ἡμῶν ἀπευθυνόμενον εἰς πάντα μεριμνῶντα διὰ τὴν ὑγείαν του καὶ ἐπιθυμοῦντα νὰ γνωρίζῃ πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν μὲ αὐτήν, οὔτε τὸν ἰατρὸν σκοπεύει νὰ ἀντικαταστήσῃ οὔτε τὸν ἀναγνώστην νὰ ἐκφοβίσῃ. Στοχάζεται τὴν ***ὑποστήριξιν*** *καὶ* ***διευκόλυνσιν*** *τοῦ ἔργου τοῦ ἰατροῦ, διότι ὡρισμένως τὸ ἔργον του γίνεται εὐκολώτερον καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τελειότερον, ὅταν ὁ ἀσθενὴς ἢ καὶ οἱ περὶ αὐτὸν δὲν εἶναι τελείως ἀδαεῖς ἀπὸ ἰατρικῆς ἀπόψεως, καὶ εἶναι εἰς θέσιν καὶ τὴν σπουδαιότητα τῶν ὑπ' αὐτοῦ διδομένων ὁδηγιῶν νὰ ἐννοήσωσι καὶ ταύτας ὀρθῶς νὰ ἐφαρμόσωσιν. Ἔχει ἐπίσης ὡς σκοπὸν τὴν ἐν ὥρᾳ ἀπουσίας* ***ἀναπλήρωσιν*** *τοῦ ἰατροῦ, τόσον διὰ τῆς ἐπεξηγήσεως ἢ συμπληρώσεως συντόμων ἐνίοτε ὁδηγιῶν αὐτοῦ, ὅσον καὶ διὰ τῆς παροχῆς ὁδηγιῶν προχείρων, αἵτινες ὡρισμένως δὲν θὰ ἀντίκεινται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ ἰατροῦ.*

Τὸ ἔργον προοώρισται νὰ διδάξῃ εἰς τὸν ἀναγνώστην:

Τὴν προέλευσίν του ὡς ἀνθρώπου, τὴν ἐν τῇ φύσει θέσιν του, τὴν εἰς τὸν κόσμον ἔλευσίν του, τὴν σύστασιν τοῦ σώματός του, τὴν κατασκευὴν καὶ λειτουργίαν τῶν διαφόρων ὀργάνων του, τὴν σωματικὴν καὶ πνευματικὴν ὑγιεινὴν κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας *(ἐγκυμοσύνη, τοκετός, θηλασμός, θρέψις, σίτισις, ὕπνος, κίνησις, σχολή, ἐν δυμασία, φωτισμός, θέρμανσις, γάμος, καθαριότης, γυμναστική, ἐπαγγέλματα κλπ. κλπ.),* ***τὴν δημοσίαν ὑγιεινήν, τὰ αἴτια, τὴν προφύλαξιν, τὴν θεραπείαν, τὸ σφαλερὸν τῆς μὴ ἐγκαίρου ἰατρικῆς περιθάλψεως κατὰ τὰς διαφόρους νόσους, τὸν τρόπον ἐφαρμογῆς διαφόρων θεραπευτικῶν καὶ νοσηλευτικῶν μέσων*** *(ἐνέσεις, πλύσεις, κλύσματα, περιτυλίξεις, λουτρά κλπ. κλπ.)* ***τὴν χημικὴν σύστασιν, θρεπτικὴν ἀξίαν, παρασκευήν, ἀνακάλυψιν νωθειῶν τῶν τροφῶν, τὰς ἐν περιπτώσει δυστυχήματος*** *(τραυματισμός, ἀσφυξία, κατάποσις ξένων σωμάτων, ἐγκαύματα, δηλητηριάσεις κλπ. κλπ.)* ***δυναμένας νὰ ἐφαρμοσθῶσι πρώτας βοηθείας, τὴν θεραπευτικὴν ἀξίαν τῶν διαφόρων κλιματικῶν σταθμῶν, ἰαματικῶν ὑδάτων κλπ. κλπ., τὴν χρῆσιν διαφόρων φαρμακευτικῶν φυτῶν καὶ βοτάνων, τὴν διάκρισιν τῶν δηλητηριωδῶν,***

ἀπὸ τὰ μὴ τοιαῦτα, τὴν χρῆσιν καὶ δόσιν τῶν φαρμάκων, τὰ διάφορα ἐπαγγελματικὰ νοσήματα κλπ. κλπ. κλπ.

Κατὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἔργου προσεπαθήσαμεν νὰ δώσωμεν ἀπαντήσεις σαφεῖς εἰς τὰς διαφόρους ἐρωτήσεις, τὰς ὁποίας πᾶς τις ἠδύνατο νὰ θέσῃ κατὰ τρόπον εὔληπτον καὶ ἱκανοποιοῦντα τὰς διαφόρους ἀποχρώσεις τῶν ἀναγνωστῶν. Αἱ ἀπαντήσεις αὗται, ἀναλόγως τῆς πρακτικῆς ὠφελείας των, εἶναι ἀλλαχοῦ μὲν μικραί, ἀλλαχοῦ δὲ πολυσέλιδοι. Ἐπίσης προσεπαθήσαμεν νὰ διατηρήσωμεν ὅσον τὸ δυνατὸν ἑνότητα τῶν διαφόρων ἀπόψεων κατὰ τὴν διατύπωσιν καὶ ἀπόδοσιν τῶν πολυπλόκων ζητημάτων.

Προὐτιμήθη τὸ λεξικογραφικὸν σύστημα ὡς πρακτικώτερον διότι εὐκόλως καὶ ταχέως δύναται νὰ εὕρῃ τις τὸ ποθούμενον.

*Τὸ ἔργον προορίζεται ἰδίως δι' **ἐνήλικας** καὶ διὰ τοῦτο ἐκτενῶς καὶ ἀνεπιφυλάκτως ἔχουν περιγραφῇ καὶ τὰ λεπτότερα ζητήματα τῆς γεννητικῆς ζωῆς, τὰ ὁποῖα τόσην σπουδαιότητα ἔχουν διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τοῦτο διότι εἴμεθα τῆς γνώμης ὅτι ὁ ἀναγνώστης πρέπει νὰ ἔχῃ πλήρη καὶ σαφῆ ἀντίληψιν περὶ τῶν ζητημάτων τούτων, ἵνα δύναται ἐπιτυχῶς νὰ προφυλαχθῇ ἀπὸ τοὺς τρομεροὺς σχετικοὺς κινδύνους.*

*Ἡ ἐκ τοῦ ἔργου ἀναμενομένη ὠφέλεια **δὲν δύναται** νὰ ἐπιτευχθῇ παρὰ διὰ τῆς ἐν ἡσυχίᾳ μελέτης τῶν ἐνδιαφερόντων ζητημάτων καὶ λήψεως ὑπ' ὄψει τῶν σχετικῶν παραπομπῶν, διότι τὰ διάφορα ἄρθρα σχετιζόμενα μετ' ἀλλήλων ἀποτελοῦν ἓν ὅλον. Ἡ ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης ἀνάγνωσις θὰ ἀνανεώνῃ ἑκάστοτε τὰς ἀποκτηθείσας γνώσεις.*

Παρὰ τὰς κολοσσιαίας δυσχερείας τὰς ὁποίας, ὡς ἐκ τοῦ ὄγκου καὶ τοῦ πολυπλόκου τῆς ὕλης του παρουσιάζει, τὸ πρῶτον εἰς τὸ εἶδος του Ἑλληνικὸν τοῦτο ἔργον οὐδενὸς ἐφείσθημεν κόπου καὶ δαπάνης, καὶ πᾶσαν δυνατὴν κατεβάλαμεν προσπάθειαν, ὅπως παρουσιασθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν τελειότερον, μὲ βεβαίαν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΙΑΤΡΙΚΗ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΑ ἀναπληροῦσα ἔλλειψιν πρωτίστης ἀνάγκης θὰ τύχῃ εὐμενοῦς ὑποστηρίξεως παρὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ δημοσίου καὶ θὰ ἀποτελέσῃ ἀπαραίτητον Ἐγκόλπιον πάσης Οἰκογενείας.

Ἔργα τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν σύνταξιν ἐλάβομεν ὑπ' ὄψει εἶναι ἰδιαιτέρως πλὴν πολλῶν ἄλλων, ἡ «Βιβλιοθήκη ὑγιεινῆς τοῦ Gussmann Rubner», τὸ «Οἰκογενειακὸν Ἰατρικὸν Λεξικὸν τοῦ Dr Schmitz», τὸ «Βιβλίον τοῦ ὑγιοῦς καὶ ἀσθενοῦς ἀνθρώπου τοῦ Dr Bock», τὸ «Larousse Medical», τὸ «Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν Μπὰρτ καὶ Χίρστ».

Ἐν τέλει θεωροῦμεν καθῆκον, ὅπως ἐκφράσωμεν τὰς θερμὰς ἡμῶν εὐχαριστίας πρὸς τὸν φίλον συνάδελφον κ. Μ. Μωϋσείδην, ἀναλαβόντα τὴν γενικὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ ἔργου καὶ πάνυ προφρόνως διαθέσαντα διὰ τὴν ἀκριβῆ ὀνοματολογίαν τῶν διαφόρων φυτῶν, ἀνέκδοτον αὐτοῦ πολύγλωττον Βοτανικὸν Λεξικόν.

Ἐπίσης θερμῶς εὐχαριστοῦμεν καὶ τοὺς ἀξιοτίμους κ. κ. συναδέλφους οἵτινες εἶχον τὴν καλωσύνην νὰ θέσουν εἰς τὴν διάθεσιν ἡμῶν εἰκόνας ἀτομικῶν των παρατηρήσεων.

Ι. Ν. ΒΕΓΚΛΙΔΗΣ ἰατρὸς

Κωνσταντινούπολις

SISMANOGLIO MEGARO

Συγκεκομμέναι λέξεις καὶ ἐπεξηγήσεις

βλ. = βλέπε
* = βλέπε λέξιν
Ε. = Ἑκατοντάβαθμον
γρ. = γραμμάριον
ἑκγρ. = ἑκατοστὸν γραμμαρίου
χλστγρ. = χιλιοστὸν γραμμαρίου
χλγρ. = χιλιόγραμμον
μ. = μέτρον
κ. μ. = κυβικὸν μέτρον
τ. μ. = τετραγωνικὸν μέτρον
ἑκμ. = ἑκατοστόμετρον
κ. ἑκμ. = κυβικὸν ἑκατοστόμετρον
τ. ἑκμ. = τετραγωνικὸν ἑκατοστόμετρον
χλμ. = χιλιοστόμετρον
τ. χλμ. = τετραγωνικὸν χιλιοστόμετρον
κ. χλμ. = κυβικὸν χιλιοστόμετρον
λίτρα = 360 γραμμάρια
λίτρον = 1000 γραμμάρια
κ. = κοινῶς
τ. = τουρκιστί
πρβλ. = παράβαλε
ὑ. ἐ. θ. = ὕπερθεν ἐπιφανείας θαλάσσης
κ. κ. = κοχλιάριον καφέ
κ. σ. = κοχλιάριον σούπας
Θ. Μ. = θερμαντικὴ μονὰς
λ. χ. = λόγου χάριν
θερμ. = θερμοκρασία
συν. = συνώνυμον.

ΑΑΧΕΝ *(βλ. Αἰξ-λά-Σιαπὲλ)*

ΑΒΑ *(βλ. Κάβα).*

ΑΒΑΝ (*Les Avants*)

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ, ἄνωθεν τοῦ *Montreux** εἰς ὕψος 1000 περιπου μ. ὑ. ἐ. θ. Προφυλάσσεται καλῶς ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ ἔχει κλῖμα γλυκὺ καὶ ξηρὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. ***Κατάλληλος*** πρὸς διαχείμανσιν νευροπαθῶν, ἀναιμικῶν, καὶ φυματιώντων.

ΑΒΑΣΙΑ

Ἡ ἀνικανότης τοῦ βαδίζειν κανονικῶς χωρὶς νὰ ὑπάρχει καμμία παράλυσις τῶν κάτω ἄκρων. Συνοδεύεται συχνὰ μὲ ***ἀστασίαν*** δηλ. τὴν ἀνικανότητα τοῦ νὰ ἵσταται τις ὀρθός. Παρατηρεῖται εἰς ὑστερίαν καὶ εἰς ὀργανικὰς παθήσεις τοῦ ἐγκεφάλου.

ΑΒΒΑΖΙΑ (*Abbazia*)

Κλιματικὸς σταθμὸς εἰς τὴν παραλίαν τῆς Ἰστρίας, μὲ περιώνυμα θαλάσσια λουτρὰ θερμ. 19°Ε—26°Ε. (Εἰκ. 1).

ΑΒΟΥΛΙΑ

Νέκρωσις τῆς θελήσεως. Οἱ ἄβουλοι χάνουν τὴν δύναμιν τοῦ νὰ ἐκδηλώνουν τὰς ἐπιθυμίας των, νὰ λαμβάνουν ἀποφάσεις καὶ νὰ πραγματοποιοῦν αὐτάς, μολονότι ἐσωτερικῶς ἀναγνωρίζουν τὴν ἀνάγκην τοῦ ν' ἀποφασίζουν. Ὑπάγονται συνήθως εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν μελαγχολικῶν* καὶ πρέπει νὰ διακρίνωνται ἀπὸ τοὺς βλάκας* διότι εἰς ἐκείνους λείπει καὶ ὁ συλλογισμός. (βλ. *Βούλησις*).

Εἰκ. 1.

Ἀββάζια.

ΑΒΡΟΤΟΝΙΝΗ *(βλ. Σαντονίνη)*

ΑΓΑΛΑΚΤΙΑ

Ἔλλειψις γάλακτος εἰς μητέρα μετὰ τὸν τοκετόν. Ἡ ἀγαλακτία εἶνε σπανιώτατον φαινόμενον, δυνάμενον νὰ παρουσιασθῇ εἰς γυναῖκας χλωρωτικὰς καὶ ἀδυνάτους, ἐν περιπτώσει γενικῆς ἀσθενείας ἢ μαστιτίδων ἢ ὅταν δὲν θηλάζουν ἐγκαίρως καὶ συχνά. Ἡ ἔλλειψις γάλακτος εἰς τὰς πρώτας μετὰ τὸν τοκετὸν ἡμέρας δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς ἀγαλακτία, ἐκτὸς ἐὰν κατόπιν ἐπανειλημμένων καὶ πολυημέρων δοκιμῶν πρὸς θηλασμὸν* οἱ μαστοὶ παραμένουν ξηροί.

ΑΓΑΡ-ΑΓΑΡ *(Ἰχθυόκολλα βελγικὴ ἢ Γελατίνα σινικὴ καὶ ἰαπωνικὴ).*

Εἶδος πηκτῆς χρησίμου εἰς τὴν βακτηριολογίαν πρὸς καλλιέργειαν μικροβίων. Χρησιμοποιεῖται ὅμως καὶ ὡς τροφὴ ἐν εἴδει σούπας, γλυκυσμάτων κ.λ.π. ἢ καὶ ὡς καθάρσιον. Κατασκευάζεται ἀπὸ διαφανῆ τινα κιτρινωπὰ φύλλα ἢ ἀπό φύκιά τινα τῶν Ἰνδιῶν καὶ τῆς Ἰαπωνίας.

ΑΓΑΡΙΚΙΝΗ

Φάρμακον προερχόμενον ἐκ τῆς ἀναμίξεως ἀγαρικοῦ τοῦ λευκοῦ * μὲ ὀξέα ῥητίνης, καὶ χρησιμοποιούμενον πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἐφιδρώσεως. Εἰς μεγάλας δόσεις ἡ ἀγαρικίνη ἔχει τοξικὴν ἐνέργειαν, ἕνεκα τῶν συνήθως ἀκαθάρτων ὀξέων ῥητίνης, καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ κεντρικὴν παράλυσιν.

ΑΓΑΡΙΚΟΝ *(βλ. Μύκητες).*

ΑΓΑΡΙΚΟΝ ΤΟ ΛΕΥΚΟΝ *(Agaric blanc).*

Εἶδος μανιταρίου μὲ ὀσμὴν ἐλαφρὰν καὶ γεῦσιν πικράν. Ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ἐχρησιμοποιήθη ὡς φάρμακον καθαρκτικὸν καὶ ἀνθιδρωτικόν, ἀντικατεστάθη ὅμως κατόπιν ὑπὸ τῆς Ἀγαρικίνης. * Τὸ ἐναυσματικὸν ἀγαρικὸν (κ. ὕσκα, amadou), κοπανισμένον χρησιμεύει ὡς αἱμοστατικὸν * πρὸς χρῆσιν ἐξωτερικήν.

ΑΓΓΕΙΑ

Οἱ σωλῆνες ἐντὸς τῶν ὁποίων κυκλοφοροῦν τὰ πρὸς συντήρησιν τοῦ σώματος ἀπαραίτητα ὑγρά. Τὰ ἀγγεῖα, λόγῳ τῆς ἐκτάκτου σπουδαιότητός των, εἶναι τοποθετημένα εἰς μέρη ἀσφαλῆ, ὄπισθεν δηλαδὴ προεξοχῶν ὀστῶν ἢ κάτω ἀπὸ παχέα στρώματα μυών καὶ τοιουτοτρόπως δὲν εἶναι ἐκτεθειμένα εἰς τραύματα. (βλ. *Ἀρτηρίαι, Φλέβες, Τριχοειδῆ, Λέμφος, Κυκλοφορία αἵματος).*

ΑΓΓΕΙΟΝ *(βλ. Λοχεῖον).*

ΑΓΓΕΙΩΜΑ

Ὄγκος ἀποτελούμενος ἀπὸ λεπτὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα. Ἔχει ὄψιν σπογγώδη καὶ συνήθως προεξέχει. Τὰ ἀγγειώματα παρουσιάζονται συνήθως ἐκ γενετῆς, ἀναφαίνονται ὅμως καὶ μετέπειτα, συνήθως δὲ ὀφείλονται εἰς κληρονομικὴν προδιάθεσιν. Εἶναι ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἀκίνδυνα καὶ μόνον, τραυματιζόμενα, δύνανται νὰ ἐπιφέρουν ἐπίφοβον αἱμορραγίαν, ὁπότε ἐπιβάλλεται χειρουργικὴ ἐπέμβασις. Ἐν τούτοις τὰ ἀγγειώματα ἐξαπλώνονται ἐνίοτε καὶ ἐὰν ἑδράζωνται ἐπὶ τοῦ προσώπου, δύνανται νὰ ἐπηρεάσουν τὴν ὡραιότητά του.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς καλλονῆς, ἀπαιτεῖται ἡ ἐκρίζωσις τῶν ἀγγειωμάτων διὰ καυτηριάσεως, ἐκτομῆς, ἠλεκτρισμοῦ ἢ προτιμότερον διὰ ραδίου* (βλ. *Ἐλῆες.*) (Εἰκ. 2).

ΑΓΓΕΛΙΚΗ

Φυτὸν μὲ ἰδιάζουσαν εὐάρεστον ὀσμήν. Ἡ ῥίζα του ἐμπεριέχει οὐσίας βαλσαμικὰς (***ἀγγελικέλαιον***) καὶ πικράς. Χρησιμοποιεῖται ***ἐσωτερικῶς*** ὡς ἔγχυμα * (5%) εἰς δόσιν 1 κ. σ. κάθε 2 ὥρας, πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πέψεως καὶ διέγερσιν τῶν ἀγγείων καὶ νεύρων τοῦ στομάχου, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ δι' ἐντριβὰς εἰς ἰδιαιτέραν οἰνοπνευματώδη σκευασίαν. Ἡ ῥίζα καὶ οἱ κλάδοι τῆς ἀγγελικῆς χρησιμεύουν καὶ πρὸς παρασκευὴν σακχαροπήκτων καὶ εἴδους τινὸς ποτοῦ (ratafia.) (Εἰκ. 3).

ΑΓΓΛΙΑ

Ἔχει κλῖμα εὔκρατον, οὔτε πολὺ ψυχρὸν οὔτε πολὺ θερμόν, ἀτμόσφαιραν ὑγράν, ὁμιχλώδη καὶ πάντοτε σκοτεινὴν ἀπὸ τὰ πολλὰ σύννεφα.

ΑΓΓΟΥΡΙ *(Σικυός)*

Πτωχὸν εἰς θρεπτικὰς οὐσίας *(βλ. Τροφῶν πίνακα)* καὶ δύσπεπτον. Ἡ δυσπεπτικότης του μετριάζεται ὀλίγον, ἐὰν γίνῃ σαλάτα μὲ λεμόνι. Ὁ φλοιός του ἐπιτιθέμενος εἰς τὸ δέρμα ἔχει ἐλαφρὰν ἀντιφλογιστικὴν ἐνέργειαν, ὁ δὲ καρπός του χρησιμοποιεῖται μὲ ἄλλας τινὰς οὐσίας εἰς κατασκευὴν πομάδας πρὸς καλλωπισμόν. Αἱ κονσέρβαι τῶν ἀγγουριῶν εἶναι ***ἐπικίνδυνοι*** ὅταν διατηροῦνται εἰς χάλκινα δοχεῖα ἀγάνωτα. Διὰ νὰ προλάβωμεν τὸν κίνδυνον, βυθίζωμεν εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν βελόνην ἢ μαχαίρι καθαρόν, τὰ ὁποῖα ἐπὶ παρουσίᾳ χαλκοῦ καλύπτονται μετ' ὀλίγον μὲ πράσινον ἢ κόκκινον χρῶμα.

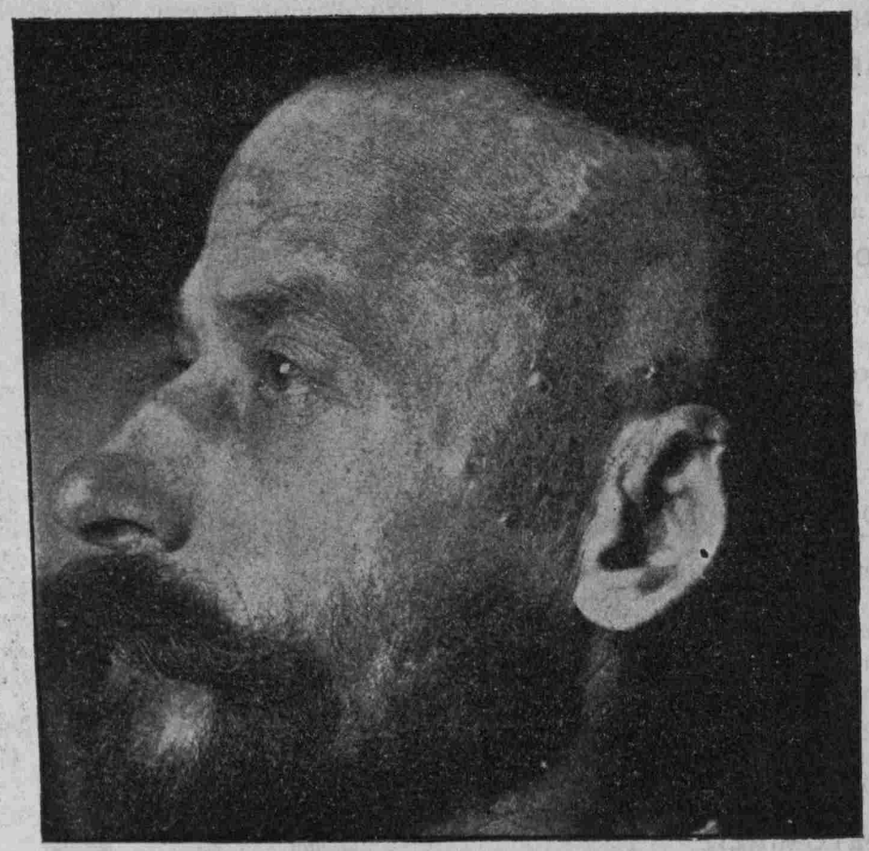

Εἰκ. 2.
Ἀγγείωμα τῆς ἀριστερᾶς κροταφικῆς χώρας.

Εἰκ. 3.
Ἀγγελική.

ΑΓΕΛΑΣ *(βλ. Γάλα, Κρέας).*

ΑΓΕΝΕΣΙΑ

Ἡ ἐκ γενετῆς ἔλλειψις μέρους τινὸς τοῦ σώματος. (βλ. *Τέρατα).*

ΑΓΙΑ ΠΑΤΡΙΚΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ

Πικροπηγὴ (βλ. *Λουτροθεραπεία).*

ΑΓΙΑΤΣΙΟ *(Αἰάκιον, Ajaccio).*

Χειμερινὸς κλιματικὸς σταθμὸς εἰς τὴν δυτικὴν παραλίαν τῆς Κορσικῆς, προφυλαγμένος ἀπὸ ὄρη. Κλίμα ἥπιον γλυκύ, μὲ μέσην χειμερινὴν θερμ. 13ο Ε ***Ἐνδείκνυται*** διὰ λαρυγγικὰς καὶ στηθικὰς παθήσεις. ***Ἐποχή*** : Ὀκτώβριος μέχρι τέλους Ἀπριλίου.

Πλησίον τοῦ Ἀγίατσιο εὑρίσκεται ἡ ***Ὀρέτσα*** μὲ σιδηροῦχον πηγήν.

ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ *(βλ. Κύθνου λουτρά).*

ΑΓΙΟΙ ΑΝΑΡΓΥΡΟΙ ΠΑΡΟΥ

Πικροπηγὴ *(βλ. Λουτροθεραπεία).*

ΑΓΙΟΚΛΙΜΑ *(βλ. Αἰγόκλιμα).*

ΑΓΙΟΣ ΛΟΥΚΑΣ ΛΕΒΑΔΕΙΑΣ

Πικροπηγὴ (βλ. *Λουτροθεραπεία*).

ΑΓΚΙΝΑΡΑ *(Κινάρα).*

Τροφὴ εὐχάριστος καὶ εὔπεπτος (βλ. *Τροφῶν πίνακα*). μὲ ἐλαφρῶς διουρητικὰς ἰδιότητας. Ὁ χυμός της χρησιμοποιεῖται πρὸς καλλωπισμόν.

ΑΓΚΥΛΟΒΛΕΦΑΡΟΝ

Ἡ συνήθως ἐκ γενετῆς συγκόλλησις τῶν δύο βλεφάρων, θεραπεύσιμος δι' ἐγχειρήσεως, ἢ ἡ σύμφυσις τῶν βλεφάρων μὲ τὸν ὀφθαλμόν, ἡ ὁποία κατὰ τὸ πλεῖστον καταλήγει εἰς ὀφθαλμικὴν βλάβην.

ΑΓΚΥΛΟΓΛΩΣΣΟΝ *(Γλωσσοδέτης)*

Περιορισμὸς τῆς εὐκινησίας τῆς γλώσσης ἢ ἐκ γενετῆς συνεπείᾳ ἀνατομικῆς ἀνωμαλίας ἢ ἐπίκτητος. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ γλῶσσα ἕνεκα λόγων παθολογικῶν ἢ ἕνεκα ἐγκαύματος, συμφύεται πρὸς τὰ γείτονα μέρη καὶ χάνει τὴν εὐκινησίαν της. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἐπιβάλλεται ἐγχείρησις.

ΑΓΚΥΛΟΣΤΟΜΙΑΣΙΣ

Ἀσθένεια προερχομένη ἀπὸ τὸ ἀγκυλόστομον * τὸ ὁποῖον προσκολλώμενον εἰς τὸ δωδεκαδάκτυλον * ἔντερον ἀναπτύσσεται καὶ διαρκῶς ἀπορροφᾷ ἐξ αὐτοῦ αἷμα. Διὰ τοῦτο εἰς τὴν ἀσθένειαν αὐτὴν παρατηροῦνται αἱμορραγίαι καὶ μεγάλη ἀναιμία. Εἶναι ἀσθένεια ἐπικίνδυνος καὶ θανατηφόρος ἐνίοτε. Πρὸς ἀσφαλῆ διάγνωσίν της ἀπαιτεῖται μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τῶν κοπράνων ἐντὸς τῶν ὁποίων παρουσιάζονται ᾠάρια καὶ σκώληκες. Ἡ νόσος παρετηρήθη κατ' ἀρχὰς εἰς τοὺς ἐργάτας τῆς ὑπογείου σήραγγος τοῦ Γοτθάρδου ἐξηπλώθη ὅμως σχεδὸν πανταχοῦ καὶ προσβάλλει κατὰ τὸ πλεῖστον τοὺς ἐργαζομένους εἰς μεταλλουργεῖα.

ΑΓΚΥΛΟΣΤΟΜΟΝ

Μικρὸς κυλινδρικὸς σκώληξ χρώματος λευκοῦ ἢ κοκκινωποῦ. Ὁ ἄρρην ἔχει μῆκος 9—12 χλμ. τὸ δὲ θῆλυ 10--18. Εὑρίσκεται ἰδίως εἰς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Αἴγυπτον καὶ ἄλλας τροπικὰς χώρας. Τὰ θήλεα εἶναι πολυαριθμότερα καὶ γεννοῦν μέγιστον ἀριθμὸν ᾠαρίων, τὰ ὁποῖα ἐὰν συναντήσουν μέρη ὑγρὰ ἐκκολάπτονται ἐντὸς 2 μόνον ἡμερῶν. Τὰ νεογέννητα σκωληκάρια ἔχουν μεγίστην ἀντοχήν, εἰσερχόμενα δὲ διὰ τοῦ ὕδατος εἰς τὰ

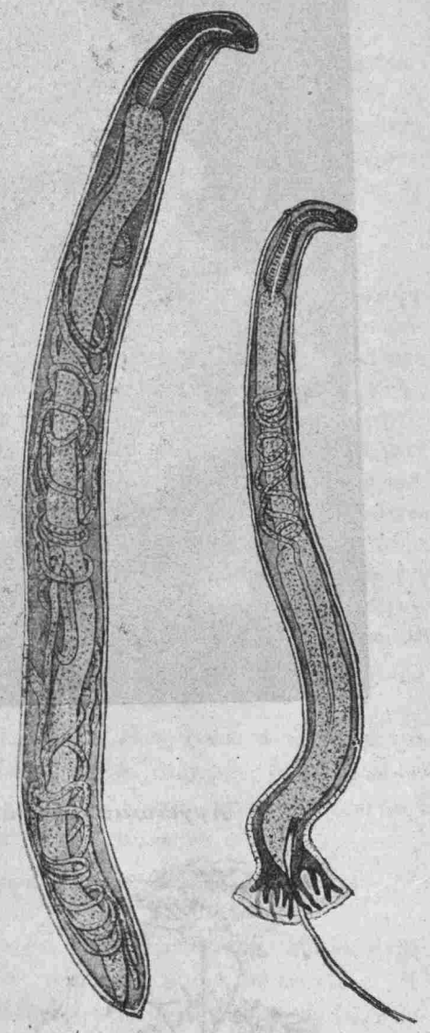

Εἰκ. 4.
Ἀγκυλόστομον
θῆλυ. ἄρρεν.

ἔντερα ἐπικολλῶνται ἐπ' αὐτῶν, ἀναπτύσσονται εἰς τελείους σκώληκας ἐντὸς 5 — 6 ἑβδομάδων καὶ ἐπιφέρουν τὴν ἀγκυλοστομίασιν.* (Εἰκ. 4)

ΑΓΚΥΛΩΣΙΣ

Ἡ ἀδράνεια ἢ ἡ κατάργησις τῶν κινήσεων μιᾶς ἀρθρώσεως * Προέρχεται ἀπὸ φλεγμονὴν τῆς ἀρθρώσεως, ἀρθριτικὴν ἢ φυματικήν, ἀπὸ ἀποσκληρυνσιν τῶν χόνδρων ἕνεκα τῆς ἡλικίας, ἀπὸ τραύματα, ἀπὸ παράλυσιν τῶν νεύρων ἢ μυώνων, ἢ τέλος, ἀπὸ μακροχρόνιον ἀκινησίαν τὴν ὁποίαν ἐπέβαλον διάφοροι θεραπευτικοὶ λόγοι. Ἡ τελεία θεραπεία ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν τῆς αἰτίας ἡ ὁποία ἐπέφερε τὴν ἀγκύλωσιν, καὶ ἐπιτυγχάνεται ἀναλόγως μὲ τὴν κινησιθεραπείαν, λουτρά, χειρουργικὴν ἐπέμβασιν κλπ..

ΑΓΚΩΝ

Ἡ μεταξὺ τοῦ βραχίονος καὶ πήχεως σχηματιζομένη ἄρθρωσις διὰ τῆς ὁποίας ἡ χεὶρ κινεῖται πρὸς τὰ μέσα καὶ πρὸς τὰ ἔξω. (βλ. *Ἐξάρθρωσις, Κάταγμα.*)

ΑΓΟΡΑΦΟΒΙΑ

Ἡ ἀνεξήγητος ἀνησυχία, ὁ φόβος, ἡ πίεσις καὶ τὸ σφίξιμον τοῦ στήθους, τὰ ὁποῖα αἰσθάνονται μερικοὶ ὅταν πρόκειται νὰ περάσουν χωρὶς συντρόφους δρόμον ἢ πλατεῖαν. Εἶναι σύμπτωμα νευρασθενείας* καὶ ψυχασθενείας,* (βλ. *Φοβίαι*).

ΑΓΟΥΡΙΝΗ

Σκόνη λευκὴ διουρητική.

ΑΓΡΑΜΠΕΛΗ *(βλ. Κληματῖτις.)*

ΑΓΡΑΦΙΑ

Ἀνικανότης πρὸς γραφήν. Δὲν ὀφείλεται εἰς βλάβην τῆς χειρός, ἡ ὁποία ἐξακολουθεῖ νὰ ἐκτελῇ μὲ τελειότητα κάθε ἄλλην ἐργασίαν, ἀλλ' εἰς βλάβην τῶν ἰδιαιτέρων κέντρων τοῦ ἐγκεφάλου, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν νεύρων κινοῦν ἀναλόγως τὴν χεῖρα πρὸς γραφήν.(βλ. *Ἀφασία*)

ΑΓΡΙΑΓΓΟΥΡΙΑ (*Πικραγγουριά*). *(βλ. Ἐλατηρίνη).*

ΑΓΡΙΑΔΑ (*Ἄγρωστις, Chiendent, τ. ἀϊρίκ ὀτοῦ).*

Φυτὸν τοῦ ὁποίου αἱ ρίζαι καθαρίζονται ἀπὸ τὴν φλούδαν, ξηραίνονται καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα * διουρητικὸν (2 %) ἕνεκα τῶν πολλῶν ἁλάτων, νίτρου, τὰ ὁποῖα περιέχουν. (Εἰκ. 5)

ΑΓΡΙΟΚΟΥΚΟΥΝΑΡΑ *(Pin Sauvage).*

Οἱ καρποί της χρησιμοποιοῦνται ὡς πτισάνη (1 %) ἀντικαταρροϊκὴ καὶ διουρητική.

ΑΓΡΙΟΣΕΛΙΝΟΝ *(Persil de montagnes, Peucedan).*

Φυτὸν μὲ γεῦσιν ὀξύπικρον. Τὸ ἔγχυμα του (0,5 %) εἶναι ὀρεκτικόν, διουρητικόν, ἀντιπυρετικὸν καὶ ἐμμηναγωγόν.

ΑΓΡΙΟΣΙΚΥΑΝΗ *(βλ. Ἐλατηρίνη)*

ΑΓΡΙΟΣΠΑΘΟΥΛΑ *(βλ. Ἄκορον).*

ΑΓΡΙΟΣΤΑΦΙΣ *(βλ. Δελφίνιον).*

Εἰκ. 5.
Ἀγριάδα.

ΑΓΡΥΠΝΙΑ *(βλ. Ὕπνος, Ἀϋπνία)*

ΑΓΡΩΣΤΙΣ *(βλ. Ἀγριάδα.)*

ΑΓΧΟΝΗ

Αἱ γνῶμαι τῶν εἰδικῶν περὶ τοῦ δι' ἀγχόνης θανάτου εἶναι διαφορετικαί.Κατά τινας προέρχεται ἀπὸ τὸ τέντωμα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, καὶ κατ'ἄλλους ἀπὸ ἐγκεφαλικὴν συμφόρησιν συνοδευομένην μὲ ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων καὶ παράλυσιν τῆς καρδίας. Διὰ νὰ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος δὲν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μετεωρίζεται τὸ σῶμα. Οἱ πόδες εἶναι δυνατὸν νὰ ἀκουμβῶσιν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ βάθρου. Ἐν περιπτώσει αὐτοχειρίας ***ἀνάγκη*** νὰ κόψωμεν ἀμέσως τὸν βρόχον, νὰ ἐγείρωμεν τὸ σῶμα καὶ νὰ ἐφαρμόσωμεν τὴν θεραπείαν τῆς ἀσφυξίας *

Ἐάν ἀκούεται ρογχάλισμα πρέπει νὰ συμπεράνωμεν ὅτι ἡ τραχεῖα ἀρτηρία ἔχει κλεισθῇ ἐν μέρει ἀπὸ τὴν πίεσιν τοῦ σχοινίου, καὶ πρὸς σωτηρίαν ἐπιβάλλεται ἄμεσος τραχειοτομία. *

ΑΓΧΟΣ

Δυσάρεστον αἴσθημα κατὰ τὸ ὁποῖον αἰσθανόμεθα σφίξιμον ἢ πίεσιν ἐπὶ τοῦ στήθους, συνοδευόμενον μὲ πολὺ δύσκολον, σχεδὸν ἀδύνατον ἀναπνοήν, χλωμότητα τοῦ προσώπου, ψυχρὰ ἄκρα, καὶ ἐνίοτε ἀνακάτωμα ἢ καὶ ἔμετον. Τὸ ἄγχος παρατηρεῖται εἰς ἄσθμα, παθήσεις καρδίας καὶ πέψεως, κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην ἢ καὶ παθήσεις τῆς κοιλίας (τυμπανίτης, ἀσκήτης) ὁπότε τὸ διάφραγμα ἀνέρχεται, ἐπίσης εἰς τὴν ἀρχὴν λιποθυμίας, καὶ πολὺ συχνὰ εἰς σφικτὰ ἐνδύματα (στηθόδεσμος).

Ἡ πρώτη βοήθεια θὰ συνίσταται εἰς τὸ νὰ ἀνοιχθοῦν τὰ ἐνδύματα, νὰ φέρωμεν τὸν πάσχοντα εἰς καθαρὸν ἀέρα, νὰ τοῦ δοθοῦν νὰ μυρίσῃ ὀλίγην ἀμμωνίαν, κολώνιαν, αἰθέρα κλπ.

ΑΓΧΟΥΣΑ Η ΒΑΦΙΚΗ

(κ. Βοϊδόγλωσσα, τ. Χαβά Τσιβά, Orcanette, Alkanna tinctoria).

Ἡ ρίζα της περιέχει ἐρυθρὰν χρωματιστικὴν οὐσίαν ἀδιάλυτον εἰς ὕδωρ, λίαν διαλυτὴν εἰς οἰνόπνευμα καὶ ἔλαια, χρησιμοποιουμένην πρὸς χρωματισμὸν πομάδων καὶ βαφῆς διὰ τὰ χείλη.

ΑΓΩΓΗ

Ἐνταῦθα θὰ ἀσχοληθῶμεν μόνον περὶ τῆς ***πνευματικῆς ἀγωγῆς*** διότι περὶ τῆς ***σωματικῆς*** τοιαύτης θὰ γίνῃ ἐπαρκὴς λόγος εἰς τὰς λέξεις, *γυμναστική, θρέψις, ὕπνος, καθαριότης, βρέφος, παῖς* κλπ. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τούτου δὲν θεωροῦμεν ἄσκοπον νὰ διατυπώσωμεν γενικάς τινας ἰδέας διὰ τὸν νοῦν τοῦ παιδίου καὶ διὰ τὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς ἐν γένει.

Ὁ νοῦς τοῦ παιδίου ἐπὶ πολλὰς μετὰ τὴν γέννησίν του ἑβδομάδας δὲν παρουσιάζει οὐδὲν ἀπολύτως ἴχνος ἐνεργείας, διότι εἶνε τρόπον τινὰ ἀκατασκεύαστος ἀκόμη. Ἐπομένως πᾶσα του ἐνέργεια εἶνε αὐτόματος. Βαθμηδὸν ὅμως ἀρχίζουν νὰ λειτουργοῦν αἱ ***αἰσθήσεις,*** * ἀρχίζουν δηλ. νὰ ἀποτυπώνωνται ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου αἱ πρῶται ἐντυπώσεις, καὶ τοιουτοτρόπως γεννᾶται ἡ ***συναίσθησις.*** Ἀργότερον δέ, ἀφ' οὗ συσσωρευθοῦν ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου πολλαὶ ἐντυπώσεις, ἀρχίζει τὸ βρέφος, δηλ. ὁ βρεφικὸς νοῦς, νὰ κάμνῃ τὴν διαφορὰν μεταξὺ τοῦ ἐγώ του καὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου, δηλαδὴ ἀρχίζει νὰ ***αὐτοσυναισθάνηται.*** Ἀπὸ τοῦ σταδίου τούτου καθ' ὃ τὸ παιδίον ἀποκτᾷ τὴν αὐτοσυναίσθησιν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ ***ἀγωγή.*** Λέγοντες δὲ ἀγωγὴν ἐννοοῦμεν τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ἐνηλίκου ἀνθρώπου ἐπὶ τοῦ ἀνηλίκου πρὸς τοιαύτην ἀνάπτυξιν καὶ διαμόρφωσιν τοῦ νοῦ του ὥστε νὰ ἐκπληρώσῃ ἐπαρκῶς τὸν προορισμόν του. Εἶναι πολὺ φυσικὸν ἡ ἀγωγὴ νὰ ἀρχίζῃ συγχρόνως μὲ τὴν αὐτοσυναίσθησιν διότι αἱ ἐντυπώσεις τῆς πρώτης ἡλικίας ἐγχαράσσονται ἀνεξαλείπτως εἰς τὸν νοῦν καὶ πολλάκις γίνονται αἱ κινητήριοι ἀφορμαὶ ὅλων τῶν πράξεων τῆς ζωῆς. Διὰ τοῦτο ὁ Ἀριστοτέλης φρονῶν, πολὺ ὀρθῶς, ὅτι ἡ ἠθικὴ μόρφωσις στηρίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐπὶ τοῦ ***ἔθισμοῦ*** δηλ. ἐπὶ τῆς συνηθείας, ἀποφαίνεται ὅτι πρέπει νὰ ἀρχίζῃ αὐτὴ πρωΐμως, ἤτοι ἀπὸ τοῦ χρόνου κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ παῖδες ζῶσιν ἐντὸς τῆς οἰκογενείας. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει, ὅτι εἰς τὴν ἀγωγὴν πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ὡρισμένον καὶ ἀμετάβλητον σύστημα καὶ σχέδιον.

Ὡς ὁδηγὸς πρὸς τὴν ἀγωγὴν πρέπει νὰ λαμβάνηται ἡ ***ἰδιαιτέρα ἑκάστου παιδίου σωματικὴ καὶ πνευματικὴ κατασκευή.***

Πρέπει νὰ ζῶμεν μὲ αὐτό, νὰ συμμορφώμεθα πρὸς τὴν σφαῖραν τῶν ἀντιλήψεων καὶ αἰσθημάτων του, καὶ νὰ τοῦ δίδωμεν τὸ παράδειγμα πρὸς μίμησιν, χωρὶς νὰ ἀποδειχθῶμεν ποτὲ ἐνώπιόν του, ὅτι διαφωνοῦμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς λέγοντες ἄλλα καὶ πράττοντες ἄλλα. Τὰ ἀτελείωτα «μὴ αὐτό, μὴ ἐκεῖνο» δὲν ὠφελοῦν εἰς τὴν ἀγωγήν.

α') Βρεφικὴ ἡλικία (μέχρι 1 ἔτους).

Κατὰ τὴν ἡλικίαν αὐτὴν τόσον ἡ σωματικὴ ὅσον καὶ ἡ πνευματικὴ ἀγωγὴ

SISMANOGLIO MEGARO

στηρίζονται εἰς τὴν συνήθειαν καὶ ἀπομίμησιν. Ἡ ***συνήθεια*** ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς συχνῆς καὶ συστηματικῆς ἐπαναλήψεως, ἡ δὲ ***ἀπομίμησις*** διὰ παραστάσεων καὶ εἰκόνων ὅσῳ τὸ δυνατὸν ὀρθῶν καὶ τελείων.

Φανερὸν λοιπὸν ὅτι ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς γονεῖς καὶ ἐν γένει εἰς τοὺς ἀσχολουμένους μὲ τὸ βρέφος, τὸ καθῆκον τοῦ νὰ ἀποφεύγωσι μετὰ προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἤθελε συντελέσῃ ὥστε νὰ σχηματισθῇ εἰς τὴν βρεφικὴν ψυχὴν μία συνήθεια ἄσκοπος καὶ ἀνωφελής. Τὸ καθῆκον τοῦτο διὰ τὴν μητέραν προβάλλει μὲ ὅλην του τὴν αὐστηρότητα, διότι αὐτὴ εἰς πλείστας ὅσας περιστάσεις εὑρίσκεται κυριολεκτικῶς ἀμφίροπος μεταξὺ δύο ἰσχυροτάτων δυνάμεων, τῶν ὑπαγορεύσεων τῆς λογικῆς ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς πρὸς τὸ σπλάγχνον της στοργῆς καὶ τρυφερότητος ἀφ' ἑτέρου. Ἀλλοίμονον ὅμως εἰς τὴν δυστυχῆ μητέρα ἐὰν παρασυρθῇ ἀπὸ τὴν ἀγάπην καὶ παραμελήσῃ τὰ προστάγματα τοῦ λογικοῦ.

Ἓν ἐκ τῶν σπουδαιοτέρων μέσων διὰ τῶν ὁποίων εὐοδοῦται ἡ πνευματικὴ μόρφωσις τοῦ νηπίου, εἶνε ἡ διατήρησις εἰς καλὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν, τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων καὶ τῶν αἰσθήσεων, ἰδιαιτέρως δὲ τῆς ***ὁράσεως*** * καὶ τῆς ***ἀκοῆς.***

Ἡ βαθμιαία καὶ ἁρμονικὴ ἀνάπτυξις τῶν αἰσθήσεων θὰ συντελέσῃ τὰ μέγιστα εἰς διηνεκῆ διέγερσιν καὶ ἀδιάκοπον ἀνάπτυξιν τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἐγκεφάλου, τῆς συναισθήσεως, τῆς θελήσεως, τῆς νοημοσύνης ἐν μιᾷ λέξει τοῦ ***πνεύματος.***

Ὁ ἐγκέφαλος τοῦ βρέφους εἶναι τρόπον τινὰ χάρτης ἄγραφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου θὰ ἀποτυπωθῇ βαθμηδὸν τὸ περιβάλλον. Ἂς ἀπομακρύνωμεν λοιπὸν ἀπ' αὐτοῦ καὶ διατηρήσωμεν διὰ παντὸς μακράν του ὅλα ἐκεῖνα εἰς τὰ ὁποῖα δὲν θέλομεν νὰ συνειθίσῃ, ἂς πλησιάσωμεν δὲ τοὐναντίον καὶ ἂς ἐπαναλάβωμεν συχνά, πολὺ συχνὰ καὶ μὲ ἐπιμονὴν μάλιστα, πᾶν ὅτι ἐπιθυμοῦμεν νὰ γίνῃ δι' αὐτὸ δευτέρα φύσις. Περιορίσωμεν τὰς παραδόξους καὶ τρελλὰς ἰδιοτροπίας του, ἀλλὰ μὴ λησμονήσωμεν, ὅτι ἡ συγκατάθεσις καθὼς καὶ ἡ ἄρνησις ἡμῶν διὰ τοῦτο ἢ ἐκεῖνο τὸ πρᾶγμα, ὀφείλει νὰ στηρίζηται κατ' ἀπαράβατον ὅρον ἐπὶ τοῦ λογικοῦ καὶ μόνου τοῦ λογικοῦ. Αὐτὸς εἶναι ὁ μοναδικὸς τρόπος διὰ νὰ ἀποκτήσῃ τὸ παιδὶ ἕνα ***συναίσθημα αὐθεντικόν*** εἰς τὸ ὁποῖον τυφλῶς εἰς τὸ ἑξῆς θὰ ὑπακούῃ.

Εἰς παιδία ζωηρά, εἰς τὰ ὁποῖα ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἡ συνήθεια δὲν ἑδραιόνεται εὐκόλως, δύναται νὰ γίνῃ σπανία χρῆσις τοῦ δυσαρέστου αἰσθήματος μὲ τὴν ἐπίπληξιν ἢ μὲ ἐλαφρότατά τινα καὶ προσεκτικὰ κτυπήματα. Τὸ ἐλαφρότατον ὅμως τοῦτο κτύπημα κατ' οὐδένα τρόπον δύναται νὰ ἐπιτραπῇ πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ τρίτου μηνός. Μὲ τὸ αἴσθημα τοῦ δυσαρέστου θὰ καταστάλλαξωμεν ταχέως καὶ σχετικῶς εὐκόλως εἰς ἀποτελέσματα πολὺ ἱκανοποιητικά, ἐν ᾧ, διὰ παντὸς ἄλλου μέσου θὰ ἐχρειαζώμεθα καὶ χρόνον μακρὸν καὶ κόπον βαρύν. Ἐπειδὴ δὲ ἔγινε λόγος περὶ τοῦ κτυπήματος ἀνάγκη νὰ σημειωθῇ ὅτι εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν τὰ κτυπήματα δὲν πρέπει νὰ θεωρῶνται ὡς τιμωρία ἕνεκα σφάλματος ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς μέσον πρὸς ἐμφύτευσιν μιᾶς συνηθείας καὶ πρὸς ἐκρίζωσιν μερικῶν ἰδιοτήτων, αἱ ὁποῖαι ἀναπτυσσόμεναι σὺν τῷ χρόνῳ δύνανται νὰ καταντήσουν σφάλματα ἄξια τιμωρίας.

Ἡ ἀρχὴ τῆς κακῆς μορφώσεως τοῦ βρέφους, ἀπὸ ἀπόψεως πάντοτε πνευματικῆς, ἀρχίζει ἀπὸ τὸ ἀόητον ἐκεῖνο ***κούνημα*** καὶ ***περιπάτημα,*** διότι αἱ κινήσεις αὐταὶ γεννοῦν τὸ αἴσθημα τῆς εὐμαρίας καὶ τῆς ἀπολαύσεως. Καὶ ἐν ὅσῳ διαρκεῖ τὸ κούνημα τὸ παιδάκι ἡσυχάζει, διότι ἀπολαμβάνει, μόλις ὅμως διακοπῇ ἡ ἀπόλαυσις, ἀρχίζουν αἱ κραυγαὶ καὶ τὰ ξεφωνητά.

Καὶ δυστυχῶς τὸ ἄτοπον τοῦτο δίδει ἀφορμὴν εἰς ἄλλο ἀτοπώτερον

διότι τὸ βρέφος ἀποκτᾷ σὺν τῷ χρόνῳ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ἐπιβάλῃ τὰς ἐπιθυμίας του μὲ φωνάς. Ἐὰν δὲ τὸ περιβάλλον διαρκῶς ἐνδίδῃ, τότε τὸ φαινομενικῶς ἀσήμαντον τοῦτο σφάλμα ἀνατροφῆς, καταντᾷ ἐλάττωμα χαρακτῆρος, διὰ τὸ ὁποῖον θὰ ὑποφέρουν τόσον οἱ γονεῖς ὅσον καὶ τὸ παιδί.

Μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς μορφώσεως τοῦ παιδιοῦ ἔχει ἡ γλυκύτης τῆς μορφῆς, ἡ ἡμερότης καὶ εὐρυθμία τῆς φωνῆς, καὶ ἡ ἱλαρότης τοῦ βλέμματος τῆς γυναικὸς ἡ ὁποία τὸ περιποιεῖται. Καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἐνδεδειγμένη διὰ τὴν ἀνατροφὴν τοῦ βρέφους εἶναι μόνη ἡ μητέρα. Αὐτὴ μόνη εἶνε ἱκανὴ νὰ κερδίσῃ τὴν συμπάθειάν του, πᾶσα ἄλλη θὰ χρεοκοπήσῃ.

Τὸ βουλητικόν, δηλ. ἡ ***Θέλησις***, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν στιγμήν, καθ' ἣν τὸ βρέφος μανθάνει νὰ στέκηται καὶ νὰ περιπατῇ. Ἀλλὰ καὶ τότε ἀπαιτεῖται προσοχὴ μήπως, ἐνδίδοντες εἰς τὰς φωνὰς καὶ τὰς θελήσεις του, ὑποβοηθήσωμεν νὰ γεννηθῇ εἰς τὴν ψυχήν του ἡ ἐπιμονὴ καὶ τὸ πεῖσμα. Ἡ λειτουργία τῶν αἰσθήσεων ἐνισχύεται διὰ καταλλήλων παιγνιδίων,* διὰ τῶν ὁποίων διεγείρεται συνήθως καὶ ἡ ἐνεργητικότης τοῦ νοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἐδῶ ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὴν ἐκλογὴν τοῦ παιγνιδίου διὰ νὰ μὴ ἐκτεθῶσιν εἰς βλάβην τὰ αἰσθητήρια ὄργανα.

Πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ***δράσεως*** δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν πρὸ τοῦ βρέφους καὶ εἰς ποικίλας ἀποστάσεις διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος ἀντικείμενα. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου σχηματίζεται εἰς τὸν ἀμόρφωτον ἀκόμη νοῦν ἡ ἀντίληψις τοῦ μεγέθους καὶ τοῦ χώρου. Τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ***ἁφματος*** εἶναι κυριολεκτικῶς θαυμάσια. Δι' αὐτοῦ ὁδηγοῦνται τὰ μικρὰ νὰ διακρίνουν τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰς διευθύνσεις, καὶ συνειθίζουν εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τερπνοῦ ἤχου.

β' Παιδικὴ ἡλικία (ἀπὸ 1—7 ἐτῶν).

Μεγίστη προσοχὴ ἀπαιτεῖται κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην, διότι κατ' αὐτὴν κυρίως τίθενται αἱ ρίζαι τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Εἶναι ἀληθινὸν δυστύχημα ὅτι εἰς τὴν κρισιμωτάτην αὐτὴν ἡλικίαν, τὴν ἀνατροφὴν καὶ ἐπιτήρησιν τῶν τέκνων μας ἐμπιστευόμεθα εἰς ἐμμίσθους ὑπηρέτας ἢ gouvernantes χωρὶς νὰ θέλωμεν νὰ ἐννοήσωμεν, ὅτι αἱ ἐντυπώσεις τῆς ἡλικίας ταύτης ποτὲ δὲν θὰ ἐξαλειφθῶσιν, ἡ δὲ κατεύθυνσις τὴν ὁποίαν θὰ λάβῃ ἡ ψυχὴ θὰ παραμείνῃ ἀμετάβλητος. ***Ἡ πνευματικὴ ἀγωγὴ*** κατὰ τὴν ἡλικίαν ταύτην συνίσταται εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν αἰσθήσεων, εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ δικαίου ἀπὸ τοῦ ἀδίκου, τοῦ ὀρθοῦ ἀπὸ τοῦ ἐσφαλμένου καὶ τὴν συνήθειαν εἰς τὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν ἐνασχόλησιν. Πρὸς ἐξάσκησιν ὅμως τῶν αἰσθητηρίων ἡ οἰκία πλέον δὲν ἐπαρκεῖ, διότι δὲν ἔχει τὴν ἀπαιτουμένην ποικιλίαν ἀντικειμένων τόσον τῆς φύσεως ὅσον καὶ τῆς τέχνης. Ἕνεκα τούτου εἶνε ἀνάγκη νὰ ὁδηγῆται τὸ παιδὶ εἰς τὸν πσμμέγιστον περίβολον τῆς φύσεως. Ἐκεῖ δὲν θὰ ὀξύνῃ μόνον τὰ αἰσθητήρια ὄργανα καὶ τὴν ἐν γένει αἰσθητικήν του δύναμιν, ἐκεῖ θὰ ἀποταμιεύσῃ εἰς τὴν ψυχήν του πλείστας ὅσας παραστάσεις.

Ἐν τούτοις πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ ἀνάπτυξις τῶν αἰσθητηρίων καὶ ἡ ἐνίσχυσις τῆς αἰσθητικῆς δυνάμεως εἶνε πολὺ γενναιότεραι ὅταν ἡ παρατήρησις τῶν ἀντικειμένων γίνεται μετὰ προσοχῆς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ προσοχὴ τοῦ παιδίου ἐκδηλοῦται κατ' ἀρχὰς ἐπὶ πραγμάτων ζωηρῶν, ἐπαγωγῶν, νεοφανῶν καὶ ἀπροσδοκήτων, ἀνάγκη νὰ ἐπιδεικνύωμεν εἰς τὰ παιδία κατ' ἀρχὰς ἀντικείμενα ζωηρὰ καὶ ἐπαγωγὰ ἀφ' ἑαυτῶν, κατόπιν δὲ καὶ τὰ μὴ τοιαῦτα τὰ ὁποῖα ὅμως θὰ παριστάνωμεν διὰ τρόπου ζωηροῦ καὶ ἐπαγωγοῦ.

Πρὸς ἐξάσκησιν τῆς ***ὁράσεως*** τὰ παιδία τῆς ἐν λόγῳ ἡλικίας ὁδηγοῦνται εἰς κῆπον ἢ κανὲν ἄλλο ἀνοικτὸν μέρος καὶ ἐκεῖ παρατηροῦν ἀντικείμενα διάφορα κατὰ τὸ μέγεθος, τὸ χρῶμα καὶ τὸν φωτισμόν. Ἰδιαιτέρως ἐφιστᾶται ἡ προσοχὴ τῶν ἐπὶ ἀντικειμένων διερχομένων ταχέως πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν, καθὼς καὶ τῶν κινουμένων ἀντικειμένων τὰ ὁποῖα θὰ προσπαθήσουν κατόπιν νὰ ἀναγνωρίσουν. Εἰς τὰ παιγνίδια κατ' οἶκον θὰ καθορίζωνται αἱ ἀποστάσεις μεταξὺ ὀφθαλμοῦ καὶ ἀντικειμένου καὶ οἱ χρωματισμοί.

Ἡ ἀκοὴ θὰ ἀσκῆται διὰ τῆς προσεκτικῆς ἀκροάσεως ἀσμάτων ὁπότε θὰ γίνηται καὶ ἡ διάκρισις μεταξὺ ἰσχυρῶν καὶ ἐλαφρῶν τόνων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν καθαρῶν τόνων. Μὲ τὴν ἰδίαν εὐκαιρίαν θὰ καταβληθῇ ἡ δέουσα προσπάθεια ὥστε νὰ ἐνσταλλαχθῇ εἰς τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου ἡ ἀγάπη πρὸς τὴν μουσικὴν καὶ τὸ ᾄσμα, θὰ καταβάλληται δὲ ὁμοίως προσοχὴ πρὸς διάκρισιν τῶν ἤχων δύο ταὐτοχρόνως ἠχούντων ἀντικειμένων.

Ἡ ὄσφρησις ὀξύνεται μὲ τὴν προσπάθειαν τοῦ νὰ διακρίνωσι χωρὶς τὴν βοήθειαν ἄλλης αἰσθήσεως, τὴν φύσιν καὶ τὴν ποιότητα διαφόρων ὀσμηρῶν ἀντικειμένων, οἷον ἀνθέων κ. λ. π· ἡ δὲ ***γεῦσις*** δι' οὐσιῶν καλῆς ἢ κακῆς γεύσεως ἄνευ τῆς βοηθείας ἄλλης αἰσθήσεως. Περὶ ἀναπτύξεως τῆς ***ἁφῆς*** δέον νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα προσπάθεια διότι τὸ αἰσθητήριον τοῦτο, καλῶς ἀσκηθέν, δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ἐν μέρει καὶ αὐτὴν τὴν ὅρασιν, ὡς τοῦτο παρατηρεῖται εἰς τοὺς τυφλοὺς οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς ἁφῆς ὄχι μόνον διακρίνουν τὰ ἀντικείμενα ἀλλὰ καὶ ἐκπαιδεύονται. Ἡ ἁφὴ ὀξύνεται ὅταν εἰς τὸ σκότος ἢ μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς προσπαθῶμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὰ διάφορα ἀντικείμενα. Ἡ ἁφὴ ἀσκεῖται ὁμοίως διὰ τῆς διακρίσεως τῆς ἁπαλότητος ἢ τῆς σκληρότητος, ὁμαλότητος ἢ τραχύτητος, στερεότητος ἢ ἐλαστικότητος τῶν σωμάτων.

Οἱαδήποτε ***ἀνωμαλία τῶν αἰσθήσεων*** κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, καὶ ἡ ἐλαφροτάτη ἀκόμη, δέον νὰ γνωστοποιῆται ***ἐγκαίρως*** εἰς τὸν ἰατρόν.

Ἀνάλογος ἐπιμέλεια καὶ προσοχὴ πρέπει νὰ καταβληθῇ καὶ διὰ τὰ γενικὰ αἰσθήματα ἢ ***συναισθήματα.*** Ἀπομακρύνοντες ἀπὸ τοῦ παιδίου κάθε ἄσεμνον ἀντικείμενον, προφυλάσσοντες αὐτὸ ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἀπὸ τὰς αἰσχρολογίας καὶ ἀπαγορεύοντες πᾶσαν ἄσεμνον στάσιν καὶ χειρονομίαν, ὑπεισάγομεν βαθμιαίως εἰς τὴν ψυχήν του τὸ συναίσθημα τῆς ***αἰδημοσύνης.***

Ἀπονέμοντες εἰς αὐτὸ πάντα τὰ δικαιώματά του, ἀποφεύγοντες τὸν ἄδικον ἔπαινον ἢ τὸν ψόγον, καλλιεργοῦμεν τὸ συναίσθημα τῆς ***δικαιοσύνης.***

Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ ἀποκτήσῃ τὴν δύναμιν καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ νὰ ***συγκρατῇ ἑαυτὸ*** ἀπέναντι τῶν δυσαρέστων αἰσθημάτων. Ὁδηγοί του θὰ γείνωμεν πάλιν ἡμεῖς. Ἐλέχθη προηγουμένως, ὅτι τὸ παιδὶ εἶνε φοβερὸς μῖμος καὶ κάμνει πάντοτε ὅ,τι βλέπει. Ὅταν λοιπὸν ἡμεῖς τρομάζωμεν μὲ τὸ παραμικρόν, ὅταν συχαινώμεθα καὶ κάμνωμεν τοὺς δυσπεριγράπτους ἐκείνους μορφασμούς, ὅταν εἰς ἀπροσδόκητον εἴδησιν τρομάζωμεν καὶ φωνάζωμεν, νὰ εἴμεθα βεβαιότατοι, ὅτι ὅλαι μας αὐταὶ αἱ ἀδυναμίαι θὰ ἀποτυπωθοῦν εἰς τὴν ψυχὴν τῶν τέκνων μας, καὶ τοιουτοτρόπως θὰ γίνουν καὶ αὐτὰ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσίν μας. Ἄλλη περίστασις καθ' ἣν μᾶς ἐπιβάλλεται αὐστηρότατα νὰ συγκρατηθῶμεν καὶ νὰ ἐπιδείξωμεν ὅλην μας τὴν ψυχραιμίαν, εἶναι ὅταν τὸ παιδάκι ἀσθενήσῃ ἢ πέσῃ καὶ κτυπήσῃ. Ὀφείλωμεν νὰ προσποιηθῶμεν, ὅτι δὲν δίδομεν καμμίαν προσοχήν, ὅτι ἡ ἀσθένεια ἢ τὸ κτύπημα εἶνε ἐντελῶς ἀνεπαίσθητα καὶ νὰ τὸ καθησυχάσωμεν διότι, καθὼς ἐπιβεβαιοῖ ἡ πεῖρα αἱ ὑπέρμετροι καὶ τρομαγμέναι περιποιήσεις χειροτερεύουν πάντοτε τὴν θέσιν του.

Αἱ ἰδιοτροπίαι, τὰ νάζια τοῦ ὑγιοῦς παιδίου δὲν φυγαδεύονται μὲ ἠπιότητα, μὲ θωπείας καὶ μὲ ἄλλα χαλαρὰ μέσα. Διὰ νὰ ἐκριζωθοῦν χρειάζεται διασκεδαστικὴ τις ἀπασχόλησις ἢ τιμωρία. Εἰς τὴν ἡλικίαν αὐτὴν πρέπει νὰ θεμελιωθῇ στερεώτατα καὶ ἡ ***ὑπακοή.*** Αὐτὴ εἶναι ἡ κυριωτέρα ἀρετὴ τῆς ἡλικίας.

SISMANOGLIO FIGARO

Ἄνευ αὐτῆς τὸ ἔργον τῶν γονέων ναυαγεῖ. Ἡ πειθαρχία δὲν περιορίζει τὴν ἐλευθερίαν τοῦ παιδίου ἀλλ' ἐνισχύει αὐτήν, διότι προφυλάσσει τὸ παιδὶ ἀπὸ τοῦ νὰ γίνῃ δοῦλος εἰς συνηθείας τῶν ὁποίων τὴν βλάβην δὲν εἶναι ἀκόμη εἰς θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ. Ἡ ἀσχημάτιστος καὶ ἀμόρφωτος βούλησις τοῦ παιδίου ὅταν ὑποτάσσηται εἰς τὴν βούλησιν τῶν γονέων ἀποκτᾷ βαθμηδὸν τὴν συνήθειαν νὰ ὑπακούῃ βραδύτερον εἰς τὸν ἠθικὸν νόμον. Ἐννοεῖται δέ, ὅτι αἱ διαταγαὶ τῶν γονέων πρέπει νὰ στηρίζωνται ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ νὰ ἐπιβάλλωνται ἠρέμως καὶ ὄχι μετὰ τραχύτητος καὶ σκληρότητος, αἱ ὁποῖαι δύνανται νὰ διεγείρουν ἀντὶ πειθαρχίας τὸ πεῖσμα. Ἐν μιᾷ λέξει αἱ διαταγαὶ πρέπει νὰ ἦναι φρόνιμοι. Ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἀπαγορεύσωμεν πρᾶγμα τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει ἢ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐμποδίσωμεν. Πᾶσα διαταγὴ διδομένη εἰς τὸ παιδὶ πρέπει νὰ ἐκτελῆται καὶ πᾶσα ἀπαγόρευσις πρέπει νὰ συνοδεύηται ἀπαρεγκλίτως μὲ τὴν ὑποταγήν. Ἐὰν δὲ παρατηρηθῇ ἀντίδρασις ἐκ μέρους τοῦ παιδίου καὶ ἡ ἀπαγόρευσις πρέπει νὰ ἐνταθῇ, ἕως ὅτου ὑπερισχύσῃ. Συνθηκολογίαι μὲ τοὺς μικροὺς δὲν ἐπιτρέπονται. Αἱ παιδικαὶ πρᾶξεις δὲν πρέπει νὰ παραβάλλωνται πρὸς τὰς τῶν μεγάλων, οὔτε νὰ παρεξηγῶνται. Νὰ ἔχωμεν πάντοτε εἰς τὸν νοῦν ὅτι δὲν μᾶς εἶνε εὔκολον νὰ διεισδύσωμεν εἰς ὅλας τὰς ἰδέας καὶ τὰ συναισθήματα τῶν μικρῶν. Εἰς τὴν **χρῆσιν** τῆς ***τιμωρίας*** οἱ γονεῖς πρέπει νὰ κρατοῦν τὴν πλάστιγγα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς φρονήσεως. Αἱ τιμωρίαι εἶνε διὰ τὴν ἠθικὴν ὑγείαν ὅ,τι τὰ φάρμακα διὰ τὴν σωματικὴν καὶ ὅπως τὰ φάρμακα δίδωνται ἐν καιρῷ ἀσθενείας καὶ διακόπτωνται ἀποκαθισταμένης τῆς ὑγείας, τοιουτοτρόπως καὶ αἱ ποιναὶ πρέπει νὰ ἐφαρμόζωνται μόνον ἐν καιρῷ ἠθικῆς ἀσθενείας καὶ νὰ παύουν ὅταν ἐπέλθῃ ἡ ἠθικὴ ὑγεία.

Αἱ τιμωρίαι κατ' ἀπαράβατον ὅρον πρέπει νὰ εἶνε ἀνάλογοι πρὸς τὸν χαρακτῆρα τὴν ἰδιοφυΐαν καὶ τὴν κρᾶσιν τοῦ παιδίου. Ἡ χρῆσις τοῦ ξύλου δύναται νὰ ἐπιτραπῇ ἀλλ' ἐν ὅσῳ ἡ μνήμη εἶνε ἄωρος ἡ δὲ συναίσθησις ἀτελής, δηλ. τὸ πολὺ μέχρι τοῦ τετάρτου ἢ πέμπτου ἔτους. Οὐδεμία ὅμως ποινὴ συγχωρεῖται ὅταν ἀπαμβλύνῃ τὴν διάνοιαν, θίγῃ τὴν φιλοτιμίαν ἢ διεγείρῃ τὴν ἀπαγοήτευσιν, ὡς λ.χ. αἱ ὕβρεις. Τὸ παιδὶ ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἐνθυμῆται τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐδέρετο. Παιδὶ τὸ ὁποῖον καὶ μετὰ τὸ πέμπτον ἔτος ἔχει ἀνάγκην ξύλου, ἀνετράφη κακῶς ὑπὸ τῶν γονέων.

Ἀπὸ τοῦ πέμπτου ἔτους καὶ ἑξῆς τὸ ξύλισμα πρέπει νὰ μοιράζεται ἐξ ἴσου μεταξὺ γονέων καὶ τέκνου.

Διὰ νὰ εἶνε ἀποτελεσματικὴ καὶ διορθωτικὴ ἡ τιμωρία πρέπει νὰ ἔχῃ σαφῆ καὶ ὡρισμένην αἰτίαν, νὰ ἐπέρχηται δὲ εὐθὺς μετὰ τὸ σφάλμα καὶ μὲ τρόπον, ὡς εἴπομεν πάντοτε ἤρεμον, οὐδέποτε δὲ ἐν ὀργῇ ἢ ἐρεθισμῷ. Οὐδεμία ἐπιτρέπεται τιμωρία διὰ κακὴν πρᾶξιν εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέπεσε τὸ παιδὶ ἀπὸ ἔλλειψιν γνώσεως ἢ ἀπὸ ἔλλειψιν δυνάμεως. Πᾶσαν τιμωρίαν πρέπει νὰ ἐπακολουθῇ ἡ συγχώρησις, τὸ δὲ αἴτιον αὐτῆς νὰ ἀποσιωπᾶται διὰ παντὸς καὶ οὐδέποτε εἰς τὸ ἑξῆς νὰ ἀναφέρηται. Προκειμένου περὶ ***ἀμοιβῶν*** καὶ ***ἐπαίνων*** πρέπει τὰ σημειωθῇ, ὅτι ἡ χρῆσις αὐτῶν πρέπει νὰ εἶνε περιωρισμένη, διότι ἡ ἐκτέλεσις τοῦ ἀγαθοῦ εἶνε καθῆκον. Ἡ χρησιμοποίησις τῆς συχνῆς ἀμοιβῆς εἶνε καὶ ὀλίγον ἐπικίνδυνος διότι δύναται νὰ στρεβλώσῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ νὰ καταστήσῃ τοὺς μικροὺς ὑποκριτὰς καὶ φιλοκερδεῖς. Ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ συχνοὶ ἔπαινοι σφαγιάζουν τὴν παιδικὴν ἁπλότητα καὶ ἀφέλειαν, τὸ ἐξαίσιον αὐτὸ παιδικὸν στόλισμα, καὶ ὁδηγοῦν εἰς τὴν οἴησιν καὶ τὴν δοξομανίαν. Συμπεριφορὰ ἐκ μέρους τῶν γονέων φιλόστοργος καὶ ἀγάπη θερμὴ ἂς εἶνε ἡ σπουδαιοτάτη, ἀλλὰ καὶ μοναδικὴ ἀμοιβή.

Ἡ πνευματικὴ ἀνατροφὴ τῶν παίδων ἄνω τῶν 7 ἐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν παιδαγωγικήν.

Πρὶν κλείσωμεν τὸ κεφάλαιον τοῦτο, θεωροῦμεν ἐπάναγκες ν' ἀσχοληθῶμεν

ἐν ὀλίγοις μὲ ἕνα ἄλλο σπουδαιότατον ζήτημα συνδεδεμένον στενώτατα μετὰ τῆς πνευματικῆς ἀνατροφῆς τοῦ παιδίου, δηλαδή, ἐὰν κατ' ἀρχὴν πρέπει καὶ πότε, καὶ πῶς νὰ ἀπαντῶμεν εἰς τὰς ἐρωτήσεις, τὰς ἀφορώσας τὴν ***γεννητικὴν ζωήν,*** ἤτοι εἰς ἐρωτήσεις περὶ προελεύσεως τῆς ζωῆς, περὶ γεννητικῶν ὀργάνων καὶ ἄλλας ὁμοίας. Ἐπαναλαμβάνομεν, ὅτι πρόκειται περὶ ἐρωτήσεων ἀπό μέρους τοῦ παιδίου, διότι οἱ γονεῖς οὐδέποτε θὰ θίξουν αὐθορμήτοι τὸ ζήτημα τοῦτο καὶ οὐδέποτε θὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς ἐρωτήσεις, ἀλλὰ θὰ ἀναμένωσιν ἐν ἐπιφυλακῇ. Καὶ ὅταν ἐκεῖνο προβάλῃ ἐκ συμπτώσεως τὴν ἀφελῆ καὶ ἀθῴαν ἐρώτησιν πῶς εὑρέθη εἰς τὸν κόσμον, ἀφελῶς πάλιν ἀλλὰ μετ' εὐστροφίας καὶ ἐπιδεξιότητος ἂς δώσωμεν τὴν πρέπουσαν ἀπάντησιν.

Ἀνάγκη ὅμως νὰ σημειωθῇ, ὅτι οἱ μόνοι ἁρμόδιοι διὰ τὸ λεπτεπίλεπτον αὐτὸ ἔργον εἶνε οἱ γονεῖς, μόνοι οἱ γονεῖς. καὶ κατ' οὐδένα τρόπον ὁ παιδαγωγὸς ἢ ἄλλο τι πρόσωπον καὶ ἐξ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πλησιεστάτων.

Πλᾶσμα ἀθῷον μὴ ἔχον ἀκόμη γνῶσιν τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, οὔτε ἠθικὸν ἀκόμη οὔτε ἀνήθικον, ἀλλ' ἠθικῶς ἀμόρφωτον (amoral) ἀνάγκη νὰ μυηθῇ εἰς τὸ ἀκανθῶδες τοῦτο ζήτημα ἀπὸ πρόσωπον ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης, δηλ. τοὺς γονεῖς του. Καὶ ἐκ τῶν δύο πάλιν γονέων ὁ καταλληλότερος εἰσηγητὴς εἶναι ἡ μήτηρ. Τὸ κοράσιον μάλιστα, κατ' ἀπαράβατον ὅρον, πρέπει νὰ μυηθῇ ἀπὸ τὴν μητέρα.

Ὁ χρόνος τῆς μυήσεως δὲν εἶνε καθωρισμένος, διότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν καὶ τὸ περιβάλλον τοῦ παιδίου. Καὶ τώρα προβάλλει τὸ σπουδαιότερον ἀλλὰ καὶ λεπτότερον μέρος τοῦ ζητήματος, τὸ πῶς θὰ γίνῃ ἡ μύησις. Ἐὰν πράγματι θέλωμεν νὰ χρησιμεύσωμεν ὡς ὁδηγοὶ καὶ διδάσκαλοι τοῦ παιδίου εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς γεννητικῆς ζωῆς, ἂς ἐγκαταλείψωμεν διὰ παντὸς τὰς ἀκαταλήπτους θεωρίας ὡς τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα καὶ ὅλα τὰ ἐν χρήσει ἀνόητα μηθεύματα καὶ τὰ ἐξωφρενικὰ παραδοξολογήματα μὲ τὰ ὁποῖα ἰσχυρῶς ἐρεθίζεται ἡ ἔμφυτος παιδικὴ περιέργεια καὶ ἂς στραφῶμεν πρὸς τὸν δρόμον τὸν φυσικόν, τὸν ἀκίνδυνον, πρὸς αὐτὸν τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμόν, ὅστις, ὡς γνωστόν, κατ' ἐλάχιστον, ἂν μὴ κατ' οὐδέν, διαφέρει ἀπὸ τὸν ὀργανισμὸν τοῦ φυτοῦ καὶ τοῦ ζῴου. Καὶ εἰς τὴν περίστασιν αὐτήν, ὅπως εἰς πᾶσαν ἄλλην αἱ ὑπεκφυγαὶ καὶ τὰ ψεύδη δὲν εὐδοκιμοῦν. Μὴ λησμονῶμεν, δὲ ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀντίληψις εἶνε ἡ βάσις ἠθικῶς καθαρᾶς νεολαίας.

Τὸ παιδὶ εὐθὺς ἀπὸ τὴν πρώτην ἐρώτησιν πρέπει νὰ λάβῃ ἀπάντησιν ἀληθῆ καὶ ὄχι ἀκατάληπτον, διότι ἄλλως θ' ἀναγκασθῇ νὰ ἐγκαταλείψῃ τὰ ἔμπιστά του πρόσωπα καὶ νὰ στραφῇ πρὸς τοὺς ξένους, ἵνα μάθῃ ἀπὸ αὐτοὺς ὅ,τι δὲν γνωρίζει. Ἂς εἴμεθα δὲ τότε βέβαιοι, ὅτι ἡ ἀπάντησις θὰ εἶνε σκανδαλιστικὴ καὶ ἐντελῶς ἀκατάλληλος καὶ θὰ ἀποθέσῃ εἰς τὸ ἀθῷον πλάσμα τὸν σπόρον τῆς διαφθορᾶς.

Ὀφείλομεν λοιπόν, οἱ γονεῖς, νὰ εἴπωμεν μὲ τρόπον φυσικόν, ἀντιληπτόν, ἀνάλογον πρὸς τὴν ἡλικίαν καὶ τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ μικροῦ μας περιέργου, ἀλλ' ἀνάλογον καὶ πρὸς τὰς ὀλίγας του γνώσεις περὶ τῆς γεννητικῆς ζωῆς, ὅτι καὶ αὐτὸ ἐγεννήθη ἀπὸ τὴν μητέρα του, ὅπως τὸ γατάκι ἀπὸ τὴν γάταν, τὸ μῆλον ἀπὸ τὴν μηλιά, τὸ κλωσσόπουλον ἀπὸ τὸ αὐγό. Προσοχὴ ὅμως εἰς τὴν ἀπάντησιν, ἂς τοῦ εἴπωμεν τόσον μόνον, ὅσον θὰ ἠδύνατο νὰ ἀντιληφθῇ ἐκείνην τὴν στιγμήν, καὶ τὸ ὀλίγον αὐτὸ πλὴν ἀληθὲς καὶ φυσικόν, ἂς τὸ εἴπωμεν δὲ μετὰ μεγίστης συντομίας διότι αἱ ἐπεξηγήσεις δυνατὸν νὰ δώσουν ἀφορμὴν εἰς νέας ἐρωτήσεις. Ὁ Lessing εἶπεν, ὅτι «εἰς τὸ παιδὶ πρέπει νὰ λέγωμεν τὴν ἀλήθειαν, τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅλην τὴν ἀλήθειαν». Εἶνε μέγα σφάλμα νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὰ παιδία ὡς ἀναίσθητα, ἀπαθῆ καὶ ἀδιάφορα εἰς τὸ ζήτημα τῆς ζωῆς, ἀφ' οὗ δι' ὅλα τὰ ἄλλα ζητήματα εἶνε τό

σον παρητηρητικὰ καὶ τόσον ταχέως σχηματίζουν ἰδίας σκέψεις.

Ἡ ἐπιφύλαξις τῶν γονέων καὶ ἡ ἰσχυρά των προσπάθεια, ὅπως μὴ μάθωσιν τὰ μικρὰ οὐδὲ τὸ παραμικρὸν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, ὁδηγεῖ εἰς σοβαροτάτους κινδύνους καὶ αὐτὴν τὴν ζωήν των. Ὁ αὐνανισμός, ἡ πρόωρος διαφθορά μὲ τὰς ὀλεθρίας συνεπείας της ἔχουν ὡς αἰτίαν τὴν στρεβλὴν ἀγωγὴν εἰς τὸ ζήτημα τῆς γεννητικῆς ζωῆς.

Διὰ τὴν ἐξήγησιν τῆς γεννητικῆς ζωῆς δύνανται νὰ χρησιμεύσουν πλεῖστα ὅσα παραδείγματα ἐκ τοῦ καθημερινοῦ βίου. Ὁ ὀνομαστὸς Forel ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀναφέρει τὴν ἑξῆς νόστιμον ἱστορίαν : Ὀκταετὲς ἀγόρι ἐφιλονίκει μὲ τὰς ἀδελφάς του διὰ τὰς ὄρνιθας καὶ τὸν πετεινόν. Τὰ κοράσια ὑπερήσπιζον φυσικὰ τὰς ὄρνιθας, ἔλεγον λοιπόν, ὅτι ὁ πετεινὸς δὲν ἀξίζει τίποτε ἐνῷ αἱ ὄρνιθες γεννοῦν αὐγά. Ὁ μικρὸς παραπονεμένος ἤκουε τὸ κατηγορητήριον τοῦ φίλου του πετεινοῦ καὶ περιωρίζετο νὰ ἐξυμνῇ τὴν ὡραιότητά του καὶ τὴν φωνήν του. Αἴφνης παρουσιάσθη ἡ μητέρα. Ὁ μικρὸς ἔλαβεν ὀλίγον θάρρος καὶ παραδόξως ἐρωτᾷ.«Μόνον εὔμορφος εἶνε ὁ πετεινός μου μητέρα ; Αὐτὸ δὲν γίνεται θὰ χρησιμεύῃ σὲ κἄτι. «Ἡ μητέρα δὲν ἐπερίμενε περισσότερον.» ! Βέβαια καὶ χρησιμεύει, ἀπαντᾷ. Αἱ ὄρνιθες κάμνουν αὐγά, ἀλλὰ τὰ αὐγὰ χωρὶς τὸν πετεινὸν δὲν δίδουν πουλάκια» Τὸ ἀγόρι ἱκανοποιήθη ἐκ τῆς ἀπαντήσεως, ἐξάγει ἀμέσως συμπέρασμα καὶ λέγει. «Καὶ τὰ παιδάκια διὰ νὰ γίνουν χρειάζεται μπαμπᾶς. Δὲν εἶνε ἔτσι; χωρὶς μπαμπᾶ παιδάκια δὲν γίνονται.» Ἡ μητέρα ἐπεβεβαίωσε τὰ λεγόμενα, ἡ περιέργεια τῶν παιδιῶν ἱκανοποιήθη ἐπιδεξίως καὶ κατευχαριστημένα ἐξηκολούθησαν τὸ παιγνίδι των. Ἐν γένει τὸ ζήτημα τῆς γεννητικῆς ζωῆς δὲν πρέπει νὰ καλύπτηται μὲ τὸν πέπλον τοῦ μυστηριώδους καὶ τῆς μυστικότητος. Τὰ μικρὰ πρέπει νὰ μάθουν, ὅτι τὰ ἐγέννησεν ἡ μητέρα των καὶ ὅτι συνετέλεσε καὶ ὁ πατήρ των εἰς τοῦτο καὶ νὰ μὴ πλανῶνται μὲ τὰς συνήθεις ἀνησίας, κσθ' ἃς τὰ κατεβίβασε δῆθεν ἀπὸ τὸν οὐρανὸν ὁ πελαργός, ἢ τὰ ἔφερε μία γραῖα κλπ. Ἐπίσης δὲν πρέπει νὰ καλλιεργῆται τόσον ἐνωρὶς ἡ δειλία καὶ ἡ ἐντροπὴ εἰς τὴν ἀποκάλυψιν τῶν γυμνῶν μερῶν των ἢ εἰς τὴν θέαν ξένου γυμνοῦ σώματος. Τὸ παιδὶ δὲν αἰσθάνεται τὰ γεννητικὰ ὄργανα ὅπως ὁ ἐνῆλιξ. Ἡ γυμνότης δὲν ἐπιδρᾷ διόλου ἐρεθιστικῶς ἐπὶ τῆς γεννητικῆς σφαίρας καὶ πρὸς ἀπόδειξιν ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν, ὅτι οἱ λαοὶ οἱ ζῶντες γυμνοὶ δὲν γνωρίζουν διόλου τὴν ἐπίδρασιν τοῦ γυμνοῦ σώματος.

Καὶ ὅταν μὲ τὸν ἁπλοῦν αὐτὸν καὶ ὄχι μυστηριώδη τρόπον ἐννοήσῃ τὸ παιδὶ τὴν προέλευσίν του, ὅταν μάθῃ, ὅτι τὰ γεννητικὰ ὄργανα ἀναπτύσσωνται διὰ νὰ καταντήσουν ἱκανὸν τὸν ἄνθρωπον νὰ δημιουργήσῃ νέαν γενεάν, ὅταν μάθῃ νὰ μὴ βλέπῃ μὲ πονηρίαν τὸ γυμνὸν σῶμα, ἀλλὰ νὰ διαβλέπῃ ἐν αὐτῷ τὴν κανονικότητα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν εὐκαμψίαν του, ὅταν ἐννοήσῃ, ὅτι ὑπῆρξεν ἐποχὴ καθ' ἣν ἦτο στενώτατα συνδεδεμένον πρὸς τὴν μητέρα του, τότε δὲν θὰ χωρίσῃ καὶ τὸ ζήτημα τῆς γεννητικῆς ζωῆς ἀπὸ τὰ λοιπὰ ζητήματα, τότε ἡ γεννητική του περιέργεια θὰ κατευνασθῇ.

ΑΓΩΝΙΑ

Ὁ τελευταῖος ἀγὼν πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς ὁ ὁποῖος δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ λεπτά, ὥρας καὶ ἡμέρας, παρουσιάζει δὲ τὴν μεγαλειτέραν διάρκειάν του εἰς νοσήματα πνευμονικὰ καὶ καρδιακά. Κατὰ τὴν ἀγωνίαν ἡ ἀναπνοὴ εἶνε ἐλαφρὰ καὶ ἐπιπολαία, ὁ σφυγμὸς ταχὺς καὶ μόλις γινόμενος ἀντιληπτός, αἱ βλέννα στάσιμοι ἐντὸς τῆς τραχείας ἀρτηρίας καὶ προκαλοῦσαι μὲ τὸν εἰσπνεόμενον καὶ ἐκπνεόμενον ἀέρα ἐλαφρὸν θόρυβον, τὸ πρόσωπον στεγνὸν μὲ γραμμὰς τραχείας, οἱ ὀφθαλμοὶ ἀπλανεῖς, ἐστραμμένοι πρὸς τὰ ἄνω καὶ τὸ δέρμα ὠχρὸν καὶ νεκρικὸν ὡς ἐκ τῆς ἐλλιποῦς κυκλοφορίας, καὶ ἱδρωμένον. Ἡ ἀναπνοὴ βαθμηδὸν ἐξαντλεῖται καὶ ἐπέρχεται τὸ μοιραῖον. Ὁ ἀγωνιῶν διατηρεῖ ἔν τινι μέτρῳ τὰς αἰσθήσεις του ἐν ἐνεργείᾳ. Διὰ τοῦτο ἐὰν αἴφνης ὁ ἰατρὸς διαβεβαιώσῃ ὅτι ἐπί

κειται τὸ τέλος οἱ περὶ τὸν θνήσκοντα πρέπει νὰ ἐντείνουν τὰς περιθάλψεις καὶ περιποιήσεις των.

Ὀφείλουν μέχρι τελευταίας στιγμῆς νὰ τὸν διατηροῦν καθαρῶς, ἡσύχως, ἀνέτως νὰ καταβρέχουν συχνότερον τὰ χείλη του, νὰ σπογγίζουν τὸν ἱδρῶτά του καὶ νὰ ἐκπληροῦν μετὰ προθυμίας οἱανδήποτε ἐπιθυμίαν του. Καὶ ἐπειδὴ οὐχὶ σπανίως ἡ ἀκοὴ διατηρεῖται ἰσχυρὰ μέχρι τῆς τελευταίας ἀναπνοῆς, ὀφείλουν νὰ προσέχουν πολὺ νὰ μὴ ἐκστομίσουν ἀπερίσκεπτον τινὰ λέξιν *(βλ. Θάνατος)*.

ΑΔΑΛΙΝΗ *(Adaline)*

Φάρμακον ὑπνωτικὸν χορηγούμενον εἰς δόσιν $^1/_2$—1 γρ.

ΑΔΑΜ ΜΗΛΟΝ

(κ. Τὸ καρύδι τοῦ λαιμοῦ).

Ἡ εἰς τὸ μέσον τοῦ λαιμοῦ προεξοχή, ἡ ἐσχηματισμένη ἀπὸ τὸν θυρεοειδῆ χόνδρον τοῦ λάρυγγος* Εἶναι περισσότερον καταφανὴς εἰς τοὺς ἄνδρας.

ΑΔΕΛΑ·Ι·ΔΟΣ ΠΗΓΗ

Πηγὴ ἰωδιοῦχος ἐν Βαυαρίᾳ, πλησίον τοῦ *Tolz*, τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἔχει εὐχάριστον γεῦσιν καὶ χρησιμοποιεῖται ἐσωτερικῶς εἰς τὴν χοιράδωσιν καὶ τὰς ἀσθενείας τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων, τῶν ὀστῶν καὶ τῆς ὠσθήκης.

ΑΔΕΝΕΣ

Ὄργανα ἔχοντα τὴν δύναμιν νὰ ἀλλοιώνουν τὸ αἷμα καὶ τὴν λέμφην ὅταν ταῦτα διέρχωνται δι' αὐτῶν, ἢ νὰ ἐκκρίνουν ὑγρά τινα ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς καθὼς καὶ ἐπὶ τῆς ἐσωτερικῆς ἐπιφανείας τοῦ σώματος, ἤ, τρίτον, νὰ ἐκτελοῦν καὶ τὰς δύο συγχρόνως προηγουμένας λειτουργίας, ἤτοι καὶ τὴν ἀλλοίωσιν καὶ τὴν ἔκκρισιν. Μεταξὺ τῶν ἀδένων τῆς πρώτης κατηγορίας κατατάσσονται ὁ σπλήν, ὁ θυρεοειδὴς ἀδήν, καὶ ὁ θῦμος. Εἰς τὴν δευτέραν κατηγορίαν ὑπάγονται οἱ βλεννογόνοι ἀδένες, οἱ σιελογόνοι, οἱ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, οἱ γαλακτογόνοι, οἱ ὄρχεις κ. ἄ. Ἀδένες τῆς τρίτης κατηγορίας εἶναι οἱ νεφροὶ τὸ ἦπαρ, οἱ ἱδρωτοποιοὶ ἀδένες, κ. ἄ. Ὡς πρὸς τὸ σχῆμα οἱ ἀδένες διαιροῦνται εἰς **ἁπλοῦς,** οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὸ ἀδενικὸν σακκίδιον ἐντὸς τοῦ ὁποίου σχηματίζεται τὸ ἔκκριμα καὶ ἀπὸ μικρὰν ὀπήν, τὸν ἐκφορητικὸν πόρον, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται τὸ ἔκκριμα, καὶ εἰς ***συνθέτους*** οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦνται ἀπὸ σακκίδια περισσότερα τοῦ ἑνός. Οἱ ἀδένες δὲν πρέπει κὰ συγχέωνται μὲ τὰ γάγγλια.*

ΑΔΕΝΙΤΙΣ *(Βλ. Λεμφαδενῖτις)*

ΑΔΕΝΟΕΙΔΕΙΣ ΕΚΒΛΑΣΤΗΣΕΙΣ

(Végétations)

Εἰς τὸ τμῆμα τοῦ φάρυγγος, τὸ ὁποῖον κεῖται ἄνωθεν καὶ ὄπισθεν τοῦ

Εἰκ. 6

Ἔκφρασις προσώπου παιδὸς πάσχοντος ἀπὸ ἀδενοειδεῖς ἐκβλαστήσεις

οὐρανίσκου, τὸ καλούμενον ***ρινοφάρυγξ,*** ὑπάρχει ἡ ***ἀμυγδαλὴ τοῦ φάρυγγος.*** Ἐνίοτε εἰς παιδία 6 — 12 ἐτῶν ὁ ἀδὴν οὗτος ἐξογκοῦται συνεπείᾳ φλογώσεως τοῦ λάρυγγος ἢ καὶ λεμφατισμοῦ, καὶ σχηματίζονται αἱ ἀδενοειδεῖς λεγόμεναι ἐκβλαστήσεις.

Κυριώτατον ***γνώρισμα*** τῆς τοιαύτης ἐξογκώσεως εἶναι ἡ καταφανὴς δυσκολία πρὸς ἀναπνοήν. Τὰ παιδία ἀναγκαζόμενα νὰ ἀναπνέουν μὲ τὸ στόμα, προσβάλ-

λονται ταχέως καὶ εὐκόλως ἀπὸ κατάρρους καὶ φλογώσεις τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν ἄλλων ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Συνεπείᾳ τῆς ἀνωμάλου ἀναπνοῆς ὁ ὕπνος των εἶναι ἀνήσυχος, κοιμῶνται μὲ στόμα ἀνοικτὸν καὶ ρογχαλίζουν. Οὐχὶ σπανίως παρατηρεῖται διατάραξις τῆς ὁμιλίας καὶ τραυλισμός. Οἱ πνεύμονες δὲν ἐπεκτείνονται ἐπαρκῶς, τὸ στῆθος μένει οὕτω στενόν, προδιαθέτον εἰς φυματίωσιν, καὶ τὸ πρόσωπον ἀποβαίνει χλωμόν, διότι καὶ τὸ αἷμα ὑφίσταται ἀλλοιώσεις. Ἡ ἐξογκωμένη μάλιστα ἀδενοειδὴς ἐκβλάστησις, πιέζουσα τὴν Εὐσταχιανὴν σάλπιγγα,* δύναται νὰ προκαλέσῃ καὶ βαρυκοΐαν καὶ ὠτίτιδα. Ἐννοεῖται ὅτι ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας περιορίζεται τόσον ἡ σωματικὴ ὅσον καὶ ἡ πνευματικὴ ἀνάπτυξις τῶν παιδίων καὶ διὰ τοῦτο πρὸς πρόληψιν τῶν ἐπικινδύνων συνεπειῶν ἐπιβάλλεται ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ὄγκου δι' ἐγχειρήσεως, ἂν καὶ ἐνίοτε κατὰ τὸ 15 ἢ 20 ἔτος ἡ ἐξόγκωσις ἄρχεται διαλυομένη μόνη της. (Εἰκ. 6).

ΑΔΕΝΟΠΑΘΕΙΑ

α') Πᾶσα ἀσθένεια τῶν γαγγλίων* — β') Πάθησις παιδική, ὀφειλομένη εἰς ἐξόγκωσιν τῶν γαγγλίων τὰ ὁποῖα εὑρίσκονται πέριξ τῶν βρόγχων, καὶ ἡ ὁποία ἐπιφέρει μικρὰν δύσπνοιαν καὶ βῆχα ὅμοιον πρὸς τὸν τοῦ κοκκίτου. Προσβάλλονται ἰδίως ἀπ' αὐτὴν τὰ παιδία τὰ ὑποκείμενα εἰς συχνὰς βρογχίτιδας.

ΑΔΕΝΩΜΑ

Εἶδος ὄγκου τοῦ ἀδενοειδοῦς ἱστοῦ. Ἀναπτύσσεται συχνότερον εἰς τὸν θυροειδῆ ἀδένα, τοὺς μαστούς, τοὺς βλεννώδεις ὑμένας καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν δέρμα, μὲ χαρακτῆρα οὐχὶ κακοήθη. Ἐνίοτε ὅμως δύναται ὁ ὄγκος αὐτὸς νὰ λάβῃ μορφὴν καρκινοειδῆ, ὁπότε ἐνέχει σοβαρὸν χαρακτῆρα.

ΑΔΙΑΒΡΟΧΑ

Τὰ ἀδιάβροχα ἐνδύματα (μουσαμάδες) ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως καταδικάζονται, διότι παρεμποδίζουν τὴν ἐλευθέραν εἴσοδον τοῦ ἀέρος, ἡ δὲ βλάβη των εἶναι μεγαλειτέρα δι' ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι κινοῦνται καὶ ἱδρώνουν. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν πρέπει νὰ κατασκευάζωνται πάντοτε εὐρύχωρα. Ὁ προχειρότερος τρόπος διὰ νὰ γείνῃ ὕφασμά τι ἀδιάβροχον εἶναι νὰ ἐμβαπτισθῇ καὶ νὰ παραμείνῃ ἐπὶ 24 ὥρας εἰς διάλυσιν χλιαρὰν στυπτηρίας (alun) 50 γρ.,ὀξικοῦ μολύβδου (acetate de plomb) 30 γρ., ὕδατος 5 λίτρα, ἡ Γελατίνης 125 γρ., σάπωνος οὐδετέρου (savon neutre) 125γρ., στυπτηρίας (alun) 175 γρ., ὕδατος 5 λίτρα καὶ κατόπιν νὰ στεγνωθῇ εἰς τὸν ἀέρα καὶ εἰς σκιάν. Τὰ δέρματα γίνονται ἀδιάβροχα μὲ λινέλαιον. (βλ. *Ἐνδυμασία*).

ΑΔΙΑΝΤΟΝ *(κ. πολύτριχο, Capillaire).*

Φυτὸν κοινότατον εἰς τοὺς βράχους καὶ τοὺς τοίχους. Ἕν εἶδος Ἀδιάντου χρησιμεύει πρὸς κατασκευὴν σιροπίου (Sirop de Capillaire) διὰ τὰς καταρροϊκὰς παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

ΑΔΙΣΩΝΕΙΟΣ ΝΟΣΟΣ *(χαλκόχρους νόσος).*

Προέρχεται ἀπὸ χρονίαν φλόγωσιν ἢ ἀπὸ φυματικὴν ἐκφύλισιν τῶν ἐπινεφριδίων* καὶ διακρίνεται ἀπὸ τὸ χαλκῶδες χρῶμα τοῦ δέρματος καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ προσώπου, τῶν χειρῶν καὶ τῶν βλεννογόνων τοῦ στόματος, ἀπὸ τὴν μεγάλην ἀναιμίαν καὶ ἀδυναμίαν τῶν μυώνων, ἀπὸ τὴν κακὴν λειτουργίαν τῆς καρδίας, τὰς λιποθυμίας, τὰς νευρικὰς καὶ πεπτικὰς διαταράξεις, τοὺς ἐμέτους, εὐκοιλιότητας, κλπ. Διαρκεῖ ἐπί τινας μῆνας ἢ 1—3 ἔτη. Ἡ νόσος αὕτη εἶναι ἀνίατος. Ἀπαιτεῖ τροφὴν ἐκλεκτὴν καὶ δίαιταν σύμφωνον μὲ τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς.

ΑΔΡΕΝΑΛΙΝΗ *(βλ. Ἐπινεφρίδια)*

Κόνις λευκή. Χρησιμοποιεῖται ὡς τὸ δραστικώτερον αἱμοστατικὸν φάρμακον ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς εἰς χλστγρ. Δι' ἐνέσεων, εἰσάγεται εἰς τὸν ὀργανισμὸν πρὸς ἐκτέλεσιν μικρῶν ἀνωδύνων ἐγχειρήσεων χωρὶς ἀπώλειαν αἵματος. Μὲ διάλυσιν ἑνὸς χιλιοστοῦ Ἀδρεναλίνης, ἐφαρμοζομένην τοπικῶς, καταστέλλονται αἱ αἱμορραγίαι μύτης, οὔλων, κλπ. Ἀλλ' ἡ χρῆσις αὐτῆς ἀπαιτεῖ προσοχήν, διότι εἶναι φάρμακον λίαν ***ἐπικίνδυνον***, ἕνεκα τῆς μεγάλης του ἐπιδράσεως ἐπὶ τῆς καρδίας.

ΑΔΥΝΑΜΙΑ

Αἰτίαι τῆς ἀδυναμίας τοῦ σώματος εἶναι, ἡ στέρησις ἐπὶ μακρὸν τροφῆς ἐπαρκοῦς καὶ ὑγιεινῆς, ὑπολανθάνουσα χρονία νόσος, ἡ παρελθοῦσα ὀξεῖα τοιαύτη. Ὅταν ὅμως ἐλλείπουν αἱ ὡς ἄνω αἰτίαι ἡ ἀδυναμία δέον ν'ἀποδοθῇ εἰς τὴν ἐλλειπῆ τήρησιν τῶν ὅρων τῆς ὑγιεινῆς. Διὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἀποτελεσματικῶς ἡ ἀδυναμία, δέον νὰ ἐξακριβωθῇ ἀσφαλῶς, ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ, ἡ αἰτία ἐξ ἧς ἀπορρέει καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ συστηματικῶς ἡ ὑποδειχθησομένη δίαιτα. Εἶναι δὲ μεγίστη πλάνη τὸ νὰ νομίζωμεν ὅτι πᾶσα ἀδυναμία καταπολεμεῖται μόνον μὲ φάρμακα τονωτικά.

ΑΔΩΝΙΔΙΝΗ

Ἡ ἐνεργὸς οὐσία τοῦ Ἀδώνιδος* χρησιμοποιουμένη ὡς φάρμακον καρδιοτονωτικὸν εἰς καταπότια ἢ εἰς ἐνέσεις κατὰ δόσιν 1 — 2 χλστγρ. τὴν ἡμέραν.

ΑΔΩΝΙΣ *(Adonis vernalis)*

Φυτόν, τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα καὶ

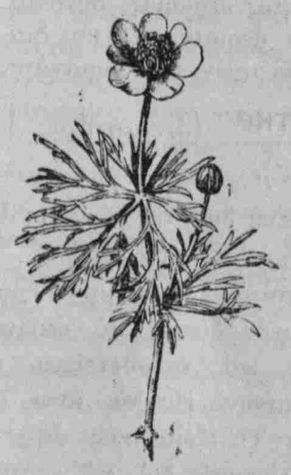

Εἰκ. 7.
Ἄδωνις.

οἱ κλῶνοι χρησιμοποιοῦνται πρὸς παρασκευὴν ἐγχύματος (1 %) καρδιοτονωτικοῦ καὶ διουρητικοῦ. (Εἰκ. 7).

ΑΕΡΙΑ ΔΗΛΗΤΗΡΙΩΔΗ

Ὀνομάζονται τὰ ἀέρια, τὰ ὁποῖα εἰσπνεόμενα εἴτε καθαρὰ εἴτε ἀναμεμιγμένα κατὰ μεγάλην ποσότητα μὲ τὸν ἀέρα, βλάπτουν τὴν ὑγείαν καὶ πολλάκις ἐκθέτουν εἰς κίνδυνον αὐτὴν τὴν ζωὴν προκαλοῦντα ἀσφυξίαν. Τοιαῦτα δηλητηριώδη ἀέρια εἶναι τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ,* τὸ ἀνθρακοξείδιον,* τὸ ἀεριόφως,* τὰ ἐξερχόμενα ἐκ τῶν ὀχετῶν κ. ἄ. καθὼς καὶ τὰ κατὰ τὸν πόλεμον χρησιμοποιηθέντα τοιαῦτα (ὑπερίτ, φωσγένκλπ.).

ΑΕΡΙΑ ΕΝΤΕΡΙΚΑ

Καθ' ὅλην του τὴν ἔκτασιν ὁ ἐντερικὸς σωλὴν περιέχει ἀέρια. Ταῦτα εἰς τὸν στόμαχον εἶναι ὀλίγιστα ἀποτελούμενα ἀπὸ ὀξυγόνον, ἄζωτον, ἀνθρακικὸν ὀξύ. Γεννῶνται ἀπὸ τὸν ἀέρα τὸν περιεχόμενον μέσα εἰς τὰς τροφάς. (βλ. *Ἀεροφαγία*). Εἰς τὰ ἔντερα εἶναι ἄφθονα, γεννῶνται ἀπὸ τὴν πέψιν καὶ ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἄζωτον, ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ ὑδρογόνον. Εἰς δὲ τὸ παχὺ ἔντερον ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρων ἀερίων παρουσιάζεται καὶ τὸ ὑδρόθειον τὸ ὁποῖον δίδει τὴν δυσωδίαν εἰς τὰ ἐξερχόμενα ἀέρια. Ἵνα ἀποφύγωμεν τὸ σχηματισμὸν τῶν πολλῶν ἀερίων πρέπει νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ ὅσπρια ἀμυλώδη (φασούλια μπιζέλια), ἢ τοὐλάχιστον νὰ τὰ τρώγωμεν εἰς πουρὲ καὶ χωρὶς φλοιόν, νὰ τρώγωμεν ὀλίγον ἄρτον, νὰ ἀποφεύγωμεν πάσταις, λάχανα, τὰ πολλὰ νερά, καὶ ἄλλα δύσπεπτα. Πληθώρα ἀερίων εἰς τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα εἶναι πολλάκις ἔνδειξις ἐντερικῆς νόσου ἢ νευρικῆς διαταράξεως, διαρκοῦς ἢ παροδικῆς. Ἡ κοιλία φουσκώνει, σκληραίνει, παρουσιάζονται βορβορυγμοί* ἐνίοτε δὲ καὶ πόνοι εἰς τὰ πλάγια ἢ εἰς τὸ μέσον τῆς κοιλίας, κεφαλόπονοι, δύσπνοια, παλμοὶ κτλ.

Ἐκτὸς τῶν προφυλακτικῶν μέτρων τροφῆς, θὰ λαμβάνονται καὶ μέσα τόσον πρὸς ἀπορρόφησιν τῶν ἀερίων (ἄνθραξ φυτικός, βισμούθιον κλπ.) ὅσον καὶ πρὸς ἐξαγωγὴν αὐτῶν (καθάρσια) (βλ. *Ἄφυσα*)

ΑΕΡΙΟΦΩΣ *(Φωταέριον)*

Τὸ γνωστότατον τοῦτο πρὸς φωτισμὸν καὶ δι' ἄλλας χρήσεις ἀέριον, εἶναι τὸ προϊὸν ξηρᾶς ἀποστάξεως διαφόρων οὐσιῶν, ξύλου, λίπους, ρητινῶν, ὑπολειμμάτων πετρελαίου κλπ. ἰδίως ὅμως λιθανθράκων. Ἀποτελούμενον ἀπὸ μίγμα διαφόρων δηλητηριωδῶν ἀερίων, καίει μὲ φωτεινὴν φλόγα. Κατὰ τὴν καῦσιν του ἀποσύρει τὸ ὀξυγόνον τῶν δωμα-

τίων καὶ ἀποδίδει ἀνθρακικὸν ὀξὺ καὶ ἄλλα ἀέρια. Τὸ ἀεριόφως εἶναι ***ἐπικίνδυνον*** διότι εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιφέρῃ ἐκρήξεις καὶ ἀσφυξίας.

Ἡ ἐκρηκτικότης τοῦ ἀεριόφωτος ἐξαρτᾶται ἀπὸ ὡρισμένην ἀνάμιξιν μὲ τὸν ἀέρα τοῦ δωματίου. Οὕτω, εἰς κλειστὸν χῶρον, ἐκρήγνυται τὸ ἀεριόφως τῇ ἐπαφῇ φωτὸς ἢ πυρὸς ὅταν ἀποτελεῖ τὰ 4-25 % τοῦ ἀέρος τοῦ χώρου. Εἰς 10-15 % ἡ ἐκρηκτικότης του εἶναι ἡ μεγαλειτέρα. Εἰς τοὺς χρησιμοποιοῦντας τὸ ἀέριον τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ φροντὶς νὰ κλείουν καλῶς τὴν δικλεῖδα τοῦ σωλῆνος ἐν τῷ ὁποίῳ κυκλοφορεῖ.

Ὅταν μείνῃ ἐξ ἀπροσεξίας ἀνοικτὴ ἡ δικλεὶς ἢ διατρυπηθῇ ὁ σωλήν, τὸ ἀέριον θὰ πλημμυρήσῃ τὸ δωμάτιον καὶ ἐὰν εἰσέλθῃ τότε κανεὶς κρατῶν φῶς θὰ προκληθῇ ἔκρηξις καὶ πυρκαϊά.

Ἐκτὸς τοῦ κινδύνου τῆς ἐκρήξεως ὑπάρχει καὶ ὁ κίνδυνος ***τῆς ἀσφυξίας ἐκ δηλητηριάσεως*** ἀπὸ φωταέριον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλομεν νὰ προσέξωμεν μήπως θέλοντες νὰ διασώσωμεν τὸν παθόντα ἀσφυξίαν δηλητηριασθῶμεν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τὸ φωταέριον τοῦ δωματίου. Πρὸς τοῦτο, πρέπει, ἀφ' οὗ κλείσωμεν καλῶς τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην διὰ μανδηλίου, διὰ νὰ μὴ ἀναπνεύσωμεν τὸ δηλητήριον, νὰ ἀνοίξωμεν τάχιστα τὰ παράθυρα, ἢ καλλίτερον νὰ σπάσωμεν αὐτὰ μακρόθεν, πρὸς εἰσέλευσιν τοῦ καθαροῦ ἀέρος. Μέχρις ὅτου δὲ φθάσῃ ὁ ἰατρὸς ἐφαρμόζομεν τὰ πρόχειρα μέσα, ἤτοι φέρομεν τὸν δηλητηριασθέντα εἰς τὸ παράθυρον, τοῦ δίδομεν νὰ μυρίσῃ ἀμμωνίαν, τοῦ κάμνομεν ἔλξεις τῆς γλώσσης καὶ τεχνητὴν ἀναπνοήν.* *(βλ. Ἀσφυξία).*

ΑΕΡΙΣΜΟΣ

Εἶναι ἀπαραίτητος καὶ μάλιστα ὅταν τὸ δωμάτιον ἐν σχέσει πρὸς τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν αὐτῷ προσώπων εἶναι μικρόν. Τὰ δωμάτια ἀερίζονται πάντοτε καὶ σχεδὸν αὐτομάτως διὰ μέσου τῶν τοίχων, διὰ τῶν σχισμῶν τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων, διὰ τῆς θερμάστρας κλπ. Ὁ διὰ μέσου τῶν τοίχων ἀερισμὸς ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ πάχος, τὴν ξηρασίαν καὶ τὸ ὑλικὸν αὐτῶν. Οἱ λεπτοὶ στεγνοὶ καὶ μὲ ὑλικὰ πορώδη κατασκευασμένοι τοῖχοι εἶναι καταλληλότεροι διὰ τὴν ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος, ἐν ᾧ οἱ παχεῖς καὶ ὑγροὶ εἶναι ἐντελῶς ἀνθυγιεινοί, διότι ὁ ἀὴρ ἀδυνατεῖ νὰ διεισδύσῃ διὰ μέσου αὐτῶν. Καταλληλότατα μέσα πρὸς ἀερισμὸν τῶν δωματίων εἶναι αἱ καπνοδόχοι, ὅταν ἐννοεῖται αἱ θύραι τῶν θερμαστρῶν ἀφίνονται ἀνοικταί. Ὁ φυσικώτερος ὅμως τρόπος ἀερισμοῦ εἶναι ὁ διὰ τοῦ ἀνοίγματος τῶν παραθύρων διότι ὁ καθαρὸς καὶ συγχρόνως ψυχρὸς ἀὴρ τοῦ ὑπαίθρου εἰσορμᾷ ἐντὸς τοῦ δωματίου καὶ ἐν διαστήματι ὀλίγων λεπτῶν καθαρίζει τελείως αὐτό.

Κατὰ τὸν χειμῶνα πρὸς ἀερισμὸν τῶν δωματίων ἀρκεῖ νὰ ἀνοίξωμεν μόνον τὸ ἐπάνω μέρος τοῦ παραθύρου, διότι ὁ ἐξωτερικὸς ἀήρ, ὡς ψυχρός, εἶναι συγχρόνως καὶ βαρύτερος ἀπὸ τὸν ἐσωτερικὸν καὶ ἐπομένως θὰ κατέλθῃ μέχρι τοῦ δαπέδου καὶ βαθμηδὸν θὰ πληρώσῃ ὅλον τὸ δωμάτιον. Κατὰ τὸ θέρος ὅμως δυνάμεθα νὰ ἀνοίξωμεν ταὐτοχρόνως θύραν καὶ παράθυρα, φροντίζοντες μόνον νὰ μὴ ἐκτεθῶμεν εἰς τὸ σχηματιζόμενον ρεῦμα καὶ μάλιστα ὅταν εὑρισκώμεθα ἐν ἐφιδρώσει.

Τεχνητὸς ἀερισμὸς δύναται νὰ γείνῃ διὰ τῶν ἀεριστήρων,* καὶ διὰ καταλλήλων διασκευῶν τοῦ δωματίου.

ΑΕΡΙΣΤΗΡ *(ἀνεμιστήρ, Ventilateur).*

Συσκευὴ διὰ τῆς ὁποίας ἀνανεοῦται ὁ ἐφθαρμένος ἀὴρ χώρου τινός. Ὁ ἁπλούστατος ἀεριστὴρ σύγκειται ἀπὸ μεταλλικὸν δίσκον μὲ ἀκτινωτὰ ἐλάσματα, καὶ τοποθετεῖται εἰς ὀπὴν ἀνοιγομένην εἰς τὸ ἄνω μέρος τοῦ χώρου. Ὁ ἐξωτερικὸς ἀὴρ ὡς βαρύτερος εἰσορμᾷ διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐσωτερικοῦ, θερμοτέρου καὶ ἀραιοτέρου, καί τοιουτοτρόπως θέτει εἰς κίνησιν τὸν δίσκον τοῦ ἀνεμιστῆρος. Τελειότατοι ἀνεμιστῆρες εἶναι οἱ κινούμενοι δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος.

ΑΕΡΟΒΙΑ

Μικρόβια,* μὴ δυνάμενα νὰ ζήσωσι παρὰ μὲ ὀξυγόνον, δηλαδὴ μὲ ἀέρα.

ΑΕΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ *(βλ. Λουτρά).*

ΑΕΡΟΠΟΡΟΣ

Ὁ ὀργανισμὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ πρὸ πάντων τὰ ὄργανα τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, δὲν δύνανται νὰ προσαρμοσθοῦν εἰς τὰς διαφόρους ἀτμοσφαιρικὰς πιέσεις. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἀεροπόρος τόσον κατὰ τὴν ἀνάβασιν ὅσον καὶ κατὰ τὴν κάθοδον αἰσθάνεται ἐνίοτε μερικὰς ἐνοχλήσεις. Εἰς ὕψος 800—1200 μ. ἡ καρδία του πάλλει ἰσχυρότερον, τὰ ὦτά του βομβοῦν ἕνεκα τῆς πιέσεως τοῦ τυμπάνου,* ἡ ἀκοή του ἐλαττοῦται, αἰσθάνεται στομαχικὴν ἀνησυχίαν σφίξιμον εἰς τοὺς κροτάφους, κεφαλόπονον, μυϊκὴν ἀδυναμίαν, ἀκατάσχετον ἐπιθυμίαν πρὸς οὔρησιν καὶ γενικὴν ἀδιαθεσίαν. Ὑπεράνω τῶν 1200 μ. ὅπου τὸ ψῦχος γίνεται διαπεραστικόν, καὶ αὐτὴ ἡ ἀναπνοή του ἀρχίζει νὰ δυσχεραίνεται καὶ νὰ γίνεται ταχυτέρα. Περὶ δὲ τὰ 5000 μ. ὅπου ἡ ποσότης τοῦ ὀξυγόνου εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ ὀλιγωτέρα, μόλις μὲ εἰσπνοὰς ἰσχνητοῦ ὀξυγόνου, τὸ ὁποῖον φέρει μαζῆ του, θὰ δυνηθῇ ν' ἀποφύγῃ τὴν αἰμορραγίαν, τοὺς ἐμέτους ἢ καὶ τὴν λιποθυμίαν. Κατὰ τὴν κάθοδον τὰ συμπτώματα αὐτὰ γίνονται περισσότερον αἰσθητά. Οἱ καρδιακοί του παλμοὶ γίνονται διαρκῶς ἰσχυρότεροι, ἡ ἀναπνοὴ ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἄτακτος, οἱ βόμβοι καὶ ὁ κεφαλόπονος βαθμηδὸν ἐντονώτεροι, καὶ ἡ ἐπιθυμία πρὸς ὕπνον, εἰς τὸ ἔπακρον δυσπρόσμητος. Καὶ ὅταν προσεδαφίζεται εἶναι πλέον τόσον ζαλισμένος, ὥστε μόλις ἠμπορεῖ νὰ κινηθῇ. Φανερώτατον λοιπὸν ὅτι οἱ ἀεροπόροι πρέπει νὰ εἶναι ἰσχυροῦ, χαλυβδίνου ὀργανισμοῦ καὶ ὅτι οἱ ἀρτηριοσκληρωτικοί, οἱ καρδιακοί, καὶ οἱ φυματικοὶ πρέπει ν' ἀπέχουν ἀπὸ τὸ σπὸρ τοῦτο. Οἱ ἀεροπόροι πρέπει νὰ εἶνε καλῶς προφυλαγμένοι ἀπὸ τὸ ψῦχος, τὴν ὑγρασίαν καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον καὶ νὰ μὴ ταξειδεύουν μὲ φορτωμένον τὸν στόμαχον.

ΑΕΡΟΦΑΓΙΑ

Παράδοξος συνήθεια μερικῶν ἀνθρώπων τοῦ νὰ καταπίνουν ἀέρα. Ὁ εἰσροφώμενος ἀὴρ διαστέλλει τὸν στόμαχον, καὶ προκαλεῖ παλμούς, ζάλην, στενοχωρίαν. Καὶ τότε μόνον παρέρχονται αἱ δυσάρεστοι αὐταὶ ἐνοχλήσεις ὅταν ὁ συσσωρευθεὶς ἀὴρ ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ στομάχου. Κατὰ τὴν ἔξοδόν του ἀκούονται κρότοι ἠχηροί, οἱ ὁποῖοι ἀναγκάζουν τὸν πάσχοντα νὰ ἀποχωρήσῃ ἵνα μὴ ἐνοχλῇ τοὺς παρισταμένους. Ἡ ἀεροφαγία θεραπεύεται μὲ ὀλίγην καλὴν θέλησιν, συνοδευομένην ὅμως μὲ τονωτικὰ φάρμακα καὶ δίαιταν πρὸς γενικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἰδίᾳ τῶν νεύρων. Μερικοὶ διὰ νὰ ἐπιβληθοῦν εἰς τὴν ἀδυναμίαν ταύτην κλείουν τὸ στόμα των μὲ πῶμα. Καὶ τὰ μικρὰ παιδία καταπίνουν ἀέρα ὅταν βυζάνουν τὰ δάκτυλά των, ἢ ὅταν τὸ γάλα τῆς μητρὸς εἶναι ὀλίγον ἢ τέλος ὅταν ἡ θηλὴ εἶναι ἐλαττωματική.

ΑΕΡΟΦΟΡΟΣ ΚΟΝΙΣ

Μῖγμα κόνεως διττανθρακικοῦ νατρίου (κ. σόδας) (bicarbonate de soude) μετὰ τρυγικοῦ ὀξέος (acide tartrique), τὸ ὁποῖον ριπτόμενον ἐντὸς τοῦ ὕδατος ἀφρίζει. Χρησιμοποιεῖται ὡς δροσιστικὸν καὶ καταστέλλει τὴν ἀνακάτωσιν καὶ τὴν διάθεσιν πρὸς ἔμετον *(βλ. Τρυγικὸν ὀξύ).*

ΑΕΤΙΤΙΣ *(βλ. Λιελύτρα).*

ΑΖΥΓΟΣ

1) Φλὲψ ἡ ὁποία παραλαμβάνει τὸ αἷμα ἐκ τῶν τοιχωμάτων τοῦ θώρακος καὶ τὸ χύνει εἰς τὴν ἄνω κοίλην φλέβα. 2) Μῦς τῆς σταφυλῆς τοῦ λαιμοῦ.

ΑΖΥΜΟΝ *(βλ. Ἄρτος).*

ΑΖΩΤΙΚΟΝ ΟΞΥ *(βλ. Νιτρικὸν ὀξύ).*

ΑΖΩΤΟΝ

Ἓν ἐκ τῶν συστατικῶν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, ἀποτελοῦν τὰ $^4/_5$ αὐτοῦ. Ἄέριον χωρὶς χρῶμα, γεῦσιν καὶ ὀσμήν. Χρησιμεύει ὡς διαλυτικὸν μέσον διὰ τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος, τοῦ ὁποίου μετριάζει τὴν ἐπίδρασιν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ. Ὀνομάζεται ἄζωτον διότι μὲ τὸ ἀέριον τοῦτο δὲν ἠμπορεῖ κανεὶς νὰ ζήσῃ. Εὑρίσκεται ἄφθονον ἐντὸς πλείστων φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν οὐσιῶν, ὡς ἐντὸς τοῦ λευκώματος, τοῦ κρέατος, τοῦ αἵματος, τοῦ δέρματος, τῶν τριχῶν κλπ.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΖΩΤΟΞΕΙΔΥΛΙΟΝ *(βλ. Γελαστικὸν ἀέριον).*

ΑΖΩΤΟΥΡΙΑ

Ἡ ἔκκρισις μεγάλης ποσότητος οὐρίας* διὰ τῶν οὔρων. Ἀποτελεῖ τὸ συχνότερον σύμπτωμα πολυουρίας ἢ διαβήτου.*

ΑΖΩΤΟΥΧΟΙ ΟΥΣΙΑΙ

Ὀνομάζονται κυρίως αἱ λευκωματοειδεῖς οὐσίαι, διότι ἐντὸς αὐτῶν ὑπάρχει πληθώρα ἀζώτου. Ἐντὸς τῶν ἀζωτούχων οὐσιῶν ἀπαντῶνται καὶ ὀξυγόνον, καὶ θεῖον, ἐνίοτε δὲ καὶ φώσφορος *(βλ. Τροφαί).*

ΑΗΔΙΑ *(βλ. Ἀνακάτωμα).*

ΑΗΡ *(βλ. Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ).*

ΑΘΕΤΩΣΙΣ

Ἀσθένεια καθ' ἣν κινεῖ τις διαρκῶς, καὶ εἰς τὸν ὕπνον του ἀκόμη, τρομοειδῶς καὶ σπασμωδικῶς τοὺς δακτύλους ἢ τὰς χεῖρας ἢ τοὺς πόδας ἢ καὶ τὸ πρόσωπον. Ἡ ἀθέτωσις δύναται νὰ εἶναι συγγενὴς ἢ νὰ παρουσιασθῇ καὶ ὡς σύμπτωμα ἐγκεφαλικῆς νόσου (αἱμορραγία, ὄγκος). (Εἰκ. 8 καὶ 9).

Εἰκ. 8

Ἀθέτωσις προσώπου

ΑΘΗΡΩΜΑ

Ὄγκος ἐπὶ τοῦ δέρματος, καὶ συχνότερον ἐπὶ τοῦ δέρματος τοῦ κρανίου, ἔχων μέγεθος μπιζελίου μέχρις ᾠοῦ. Σχηματίζεται ἐκ τοῦ ὑγροῦ τῶν σμηγματογόνων ἀδένων, ὅταν ἐμφραχθῇ ὁ ἐκφορητικὸς αὐτῶν πόρος. Ἐνίοτε διαπυοῦται καὶ σχηματίζει συρίγγια. Πρὸς θεραπείαν ἀπαιτεῖται ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ὄγκου δι' ἐγχειρήσεως. (Εἰκ. 10).

ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Ὁ καλῶς ἐννοούμενος ἀθλητισμὸς βαίνων ἐκ παραλλήλου πρὸς τὰς ὑποδείξεις τῆς αἰσθητικῆς καὶ τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς, ἀποβλέπει τὴν ἐνίσχυσιν καὶ τελειοποίησιν τοῦ τε σώματος καὶ τοῦ πνεύματος. Ἐὰν τηρηθῶσιν ἐπακριβῶς αἱ ἀρχαὶ αὗται, τὸ σῶμα θὰ ἀναπτυχθῇ ἁρμονικῶς, θὰ ἀποκτήσῃ ὡραιότητα, εὐκαμψίαν καὶ ἀντοχήν. Ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ἐὰν παραμεληθῶσιν αἱ ἀρχαὶ αὗται, — καὶ δυστυχῶς τὸ τοιοῦτο συχνότατα παρατηρεῖται, — ἐὰν δηλαδὴ ἐπιδιωχθῇ μερικῶς ἡ ἐξάσκησις ὡρισμένων μόνον μοιρῶν τοῦ σώματος ἢ προτιμῶνται μόνον ἀσκήσεις δυνάμεως, τὸ σῶμα θὰ ἀποβάλῃ σὺν τῷ χρόνῳ τὴν καλλιτεχνικήν του ὡραιότητα καὶ ἀντοχὴν καὶ θὰ γίνῃ χονδροειδές, δύσκαμπτον, τετραγωνικόν, ἐξωγκωμένον εἰς ὡρισμένα μέρη καὶ ἀτροφικὸν εἰς ἄλλα καὶ ἐν γένει παραμορφωμένον καὶ νωθρόν.

Ὁ καλῶς ἐννοούμενος ἀθλητισμὸς ἐνισχύων τὸ σῶμα ἐνισχύει συγχρόνως καὶ τὸ μετ' αὐτοῦ συνδεδεμένον πνεῦμα, καταπονῶν καὶ καταδαμάζων τὰς σωματικὰς ὀρέξεις ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἐγκράτειαν καὶ τὴν σωφροσύνην, ἀναγκάζων τέλος τὸν γυμναζόμενον νὰ ὑποτάσσῃ τὴν θέλησιν αὐτοῦ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ γυμναστοῦ, συνειθίζει αὐτὸν εἰς τὴν εὐπείθειαν καὶ τὴν τάξιν. Ὁ ἀθλητισμὸς ἐπειδὴ παρέχει εἰς τὸ σῶμα εὐρυθμίαν καὶ κάλλος δύναται νὰ ὀνομασθῇ ***τέχνη καλή,*** ὡς θεραπεύων τὴν ἀσθένειαν καὶ τὴν καχεξίαν ἀποβαίνει ***τέχνη θεραπευτική,*** ὡς προλαμβάνων τὰς ἀσθενείας ***τέχνη ὑγιεινή,*** καὶ ὡς συντελῶν εἰς τὴν μόρφωσιν καὶ ἤθους φρονήματος ***τέχνη παιδαγωγική.***

Τὰς ἀρετὰς καὶ τὴν ὠφέλειαν τοῦ ἀθλητισμοῦ διεῖδε πρώτη ἡ ἑλληνικὴ σοφία, διότι, ὁ μὲν Πλούταρχος ἀναφέρει ἐπὶ λέξει «οὐκ ἄξιον παροραῖν τῶν σωμάτων ἀλλ' ἱκανῶς ταῦτα διαπονεῖν ἅμα μὲν τῆς τῶν σωμάτων εὐρυθμίας ἕνεκεν, ἅμα δὲ καὶ πρὸς ῥώμην», ὁ δὲ Πλάτων εἰς τὸν Πρωταγόραν συνιστᾷ τὴν ἄθλησιν «ἵνα οἱ παῖδες τὰ σώματα βελτίω ἔχοντες ὑπηρετῶσι τῇ διανοίᾳ χρηστῇ οὔσῃ καὶ μὴ ἀναγκάζωνται ἀποδειλιᾶν». Αἱ ἀσκήσεις πρέπει νὰ προάγωνται βαθμηδὸν οὕτως ὥστε να προηγῶνται πάντοτε αἱ ἐλαφρότεραι καὶ εὐκολώτεραι καὶ νὰ ἔπωνται αἱ βαρύτεραι καὶ δυσκολώτεραι. Νὰ μὴ διαρκοῦν ἐπὶ πολὺν χρόνον ὥστε νὰ ἐξαντλοῦν τὰς σωματικὰς δυνάμεις. Καὶ νὰ γίνωνται πάντοτε μὲ προσοχὴν ὥστε νὰ μὴ ἐπιφέρουν σωματικήν τινα βλάβην. *(βλ. Γυμναστική).*

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 9

Ἄλλη στιγμιαία ἔκφρασις τοῦ προσώπου τοῦ αὐτοῦ (Εἰκ. 8) ***ἀσθενοῦς.***

ΑΘΡΕΨΙΑ *(Νόσος τοῦ Parrot).*

Ἀσθένεια τῶν νηπίων καὶ μία ἀπὸ τὰς συνήθεις αἰτίας τοῦ θανάτου αὐτῶν

ἐκδηλουμένη μὲ πρασίνας καὶ δυσόσμους διαρροίας συχνοὺς ἐμέτους, σπασμούς ἐξανθήματα.

Ἡ ἀσθένεια αὕτη δύναται νὰ προέλθῃ ὅταν οἱ γονεῖς δὲν εἶναι ὑγιεῖς, ἢ ὅταν τὸ γάλα δὲν εἶναι καλόν, καὶ ἡ τροφὴ τοῦ βρέφους εἶναι ἀκάθαρτος καὶ δύσπεπτος. Τὸ μόνον ***προφυλακτικὸν*** μέσον εἶναι ἡ κατάλληλος τροφή, ἀσφαλέστατος δὲ ὁδηγὸς ἐν περιπτώσει τοιούτου νοσήματος εἶναι τὸ τακτικὸν ζύγισμα τοῦ βρέφους. Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιβάλλει τὴν ἐφαρμογὴν διαίτης, κατ' ἄλλους ξηρᾶς καὶ κατ' ἄλλους ὑδαροῦς, τὴν χρῆσιν φαρμάκων, τὴν καλλιτέρευσιν τῶν ὅρων τῆς ζωῆς τοῦ βρέφους, καὶ τὴν διατήρησιν αὐτοῦ πάντοτε θερμοῦ εἴτε μὲ βάμβακας εἴτε μὲ φιάλας ζεστάς.

Εἰκ. 10.
Ἀθήρωμα.

ΑΙΑΚΙΟΝ (*βλ. Ἁγιάτσιο*).

ΑΙΓΙΝΑ

Τὰ ἰαματικὰ νερὰ τῆς Αἰγίνης ἀναβλύζοντα εἰς τὸ Β. Α. μέρος τῆς νήσου παρὰ τὸ χωρίον Βαθύ, ἔχουν γεῦσιν ἁλμυράν, θερμ. 25ο Ε. καὶ ἐμπεριέχουν κατὰ λίτρον 8.5 γρ. μαγειρικοῦ ἅλατος 1,50 γρ. χλωριούχου μαγνησίου, 1,20 γρ. γύψου καὶ ἄλλα ἅλατα εἰς μικροτέρας ποσότητας.

Ἑπομένως εἶναι νερὰ ἀλκαλικὰ καὶ χρησιμοποιοῦνται ***ἐσωτερικῶς*** μὲν εἰς τοὺς στομαχικοὺς κατάρρους, δυσπεψίας δυσκοιλιότητας, χοιράδωσιν, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς λουτρὰ εἰς τὰς ἀρθρίτιδας, τοὺς ρευματισμούς, παθήσεις τῆς μήτρας καὶ τῆς ὠοθήκης.

ΑΙΓΛ (*Aigle*).

Κλιματικὸς σταθμὸς εἰς τὸ καντόνιον τοῦ Waadt τῆς Ἑλβετίας Ν.Α. τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, εἰς ὕψος 484 μ. ὑ. ἐ. θ. Εὑρίσκεται εἰς τὸ μέσον ἐκτεταμένων δασῶν ἀπὸ ὀξύας καὶ ἐλάτας, καὶ εἶναι πλούσιος εἰς ἀλκαλικὰς πηγὰς πρὸς πόσιν καὶ λουτρά. Ἔχει θαυμασίους ἀμπελῶνας πρὸς σταφυλοθεραπείαν. Δι' ὅλα ταῦτα εἶναι ***ἀξιοσύστατος*** εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ παθήσεις πεπτικὰς καὶ οὐρολογικάς, ρευματισμοὺς ἢ χρόνια νοσήματα τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ χοληδόχου κύστεως. ***Ἐποχὴ*** ἀπὸ 1 Ἀπριλίου μέχρι 1 Νοεμβρίου.

ΑΙΓΟΚΛΙΜΑ (*Ἁγιόκλιμα κ. χωνοῦδι καὶ χουνάκι, chèvre feuille*).

Τοῦ φυτοῦ τούτου ὑπάρχουν διάφορα εἴδη. Ὅλα χρησιμοποιοῦνται ὡς ἐφιδρωτικὰ καὶ διουρητικά. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ διότι δὲν εἶναι τελείως ἀκίνδυνον. Οὐχὶ σπανίως καὶ ἰδίως εἰς παιδία, ἐπιφέρουν ***δηλητηρίασιν*** μὲ ὑπνηλίαν, σπασμούς, συσπάσεις, ἰδρῶτα, ταχυσφυγμίαν, δύσπνοιαν, διάρροιαν κλπ. Ἐνίοτε παρετηρήθησαν καὶ θάνατοι. (Εἰκ. 11).

Εἰκ. 11.
Αἰγόκλιμα

ΑΙΓΟΦΩΝΙΑ

Ἀλλοίωσις τοῦ ἤχου τοῦ θώρακος, γινομένη αἰσθητὴ μόνον διὰ προσεκτικῆς ἰατρικῆς ἐξετάσεως. Ἀποτελεῖ σπουδαῖον διαγνωστικὸν σημεῖον τῆς ὑγρᾶς πλευρίτιδος.

ΑΙΓΥΠΤΟΣ

Τὸ κλῖμα τῆς Αἰγύπτου παρουσιάζει σημαντικὰς ποικιλίας.

Τὸ τῆς ***Κάτω Αἰγύπτου***, ὅπου εὑρίσκονται αἱ πόλεις ***Λοῦξορ*** καὶ ***Ἀσουάν,*** εἶναι τὸ ἰδεῶδες κλῖμα ἐρήμου. — Αἱ βροχαὶ εἶναι ἄγνωστοι, ἀνέφελος ὁ ἥλιος διαρκῶς φεγγοβολεῖ, ὁ ἀὴρ εἶνε καθαρώτατος καὶ ἀναζωογονητικός, οἱ ἄνεμοι τακτικοί, βόρειοι ἢ βορειοδυτικοί. Μέση ἀνωνάτη θερμοκρασία εἰς τὸ ἀπὸ τοῦ Δεκεμβρίου μέχρι Ἀπριλίου τετράμηνον διάστημα 30ο Ε, μέση δὲ κατωτάτη κατὰ τοὺς αὐτοὺς μῆνας 13,5ο Ε. Αἱ νύκτες ὑγραί. Γενικῶς τὸ κλῖμα τῆς Κάτω Αἰγύπτου εἶναι καταλληλότατον διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ λευκωματουρίαν, φθίσιν, χρονίαν βρογχίτιδα, πλευρίτιδα, ἐμφύσημα, ἆσθμα, ἀρθρίτιδας, ρευματισμούς. Καταλληλοτέρα ἐποχὴ πρὸς διαμονὴν εἶνε τὸ ἀπὸ τοῦ Νοεμβρίου μέχρι Μαΐου διάστημα. Τὸ κλῖμα τῆς ***Ἄνω Αἰγύπτου*** διαφέρει εἰς τοὺς διαφόρους τόπους. Οὕτω ἐν ***Ἀλεξανδρείᾳ*** τὸ κλῖμα εἶνε θαλάσσιον, μὲ μικρὰς διακυμάνσεις καὶ θερμοκρασίαν 15,40ο Ε. Ἐπειδὴ ὅμως τὸν χειμῶνα ἀφθονοῦν αἱ βροχαὶ καὶ οἱ ἄνεμοι οἱ ἀσθενεῖς δὲν πρέπει νὰ μένουν πέραν τοῦ θέρους. Τὸ ***Κάϊρον*** ἔχει κλῖμα μεσόγειον, μέσην θερμ. 12,9ο Ε., βροχὰς ὀλίγας ἀλλ' ὁμίχλας συχνοτάτας. Μεγαλειτέραν οπουδαιότητα ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἔχει τὸ ***Χελουάν,*** κείμενον ἐν πλήρει ἐρήμῳ, εἰς ἀπόστασιν $^3/_4$ τῆς ὥρας ἀπὸ τὸ Κάϊρον σιδηροδρομικῶς. Ἔχει ἀτμόσφαιραν καθαράν, ξηράν, καὶ ὄχι πολὺ θερμήν. Μέση θερμ. τοῦ Δεκεμβρίου 22ο, Ἰανουαρίου 19,5ο, Φεβρουαρίου 23ο, Μαρτίου 24,5ο μέση δὲ κατωτάτη θερμ. εἰς τὸ τετράμηνον διάστημα 10ο Ε. Ἐὰν ἔλειπεν ἡ ὑγρασία τῆς νυκτὸς καὶ οἱ εὐτυχῶς σπάνιοι κονιοστρόβιλοι τὸ κλῖμα τοῦ Χελουὰν θὰ ἦτο τὸ ἄριστον διὰ τοὺς προειρημένους ἀσθενεῖς. Ἐνταῦθα ὑπάρχουν καὶ πηγαὶ θερμαὶ θειοῦχοι (22—26ο Ε.), σιδηροῦχοι (25ο Ε.) καὶ ἀλκαλικαὶ (25ο Ε.). Τὸ Χελουὰν εἶναι ἀξιοσύστατον καὶ διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ σύφιλιν καὶ δερματικὰ νοσήματα.

ΑΙΔΗΨΟΣ

Ἡ ὀνομαστὴ διὰ τὰ λουτρά της μικρὰ αὐτὴ πόλις εὑρίσκεται εἰς τὴν νότιον ἄκραν τῆ Εὐβοίας. Ἔχει 60 περίπου ἰαματικὰς πηγὰς μὲ θερμ. 28—78ο, πλουσίας εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, διάφορα ἅλατα, ὡς χλωριοῦχον ἀσβέστιον, χλωριοῦχον κάλιον, γῦψος καὶ ἰδίως μαγειρικὸν ἅλας (18,3—26,9 %.) ***Συνιστῶνται*** δι' ἀρθριτικὰς παθήσεις, τοὺς ρευματισμούς, τὰς νευραλγίας, τὰς ἀσθενείας τοῦ ἥπατος καὶ τοῦ σπληνός.

ΑΙΔΟΙΟΝ

Ἡ ἐξωτερικὴ χώρα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός, ἥτις περιλαμβάνει τὰ χείλη, τὴν κλειτωρίδα, τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου καὶ τὸ ὄρος τῆς Ἀφροδίτης.

ΑΙΘΕΡΙΑ ΕΛΑΙΑ (*Essences*).

Ἐλαιώδη, πτητικὰ ρευστά, μὲ ἰσχυρὰν ἀρωματικὴν ὀσμήν, παρασκευαζό-

μενα δι' ἐκθλίψεως ἢ ἀποστάξεως μὲ ὕδωρ, ἀπὸ διάφορα μέρη νωπῶν φυτῶν, ὡς ἀπὸ ἄνθη, καρπούς, φύλλα, ξύλα, σπόρους καὶ ρίζας. Τὰ αἰθέρια ἔλαια προξενοῦν ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων ἐλαφρὰν καῦσιν ἐκτὸς τοῦ μενθολίου (menthol), τὸ ὁποῖον κατ' ἐξαίρεσιν προξενεῖ ψῦχος. Ὅλα ἔχουν γεῦσιν καυστικὴν καὶ διὰ τοῦτο δὲν παρέχονται δι' ἐσωτερικὴν χρῆσιν ἀμιγῆ ἀλλὰ πάντοτε εἰς ἀραιὰς διαλύσεις. Προκαλοῦσιν εἰς τὸ στόμα σιελόρροιαν εἰς δὲ τὸν στόμαχον καὶ τὰ ἔντερα ἐντονωτέρας κινήσεις. Τινὰ ἐξ αὐτῶν εἶναι ἀντισηπτικά.

Χρησιμοποιοῦνται εἰς κατασκευὴν σαπώνων, ἐλαίων, μυρωδικῶν, ἡδυπότων καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν φαρμάκων. Πρέπει νὰ φυλάσσωνται καλῶς ἐσφραγισμένα καὶ μακρὰν ἀπὸ τὸ φῶς διότι ἄλλως ὑφίστανται ἀλλοιώσεις. Οἱ ἐργαζόμενοι εἰς τὴν παρασκευὴν ἢ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν αἰθερίων ἐλαίων ὑπόκεινται εἰς κεφαλόπονον, νευραλγίας, ἐξανθήματα κλπ.

ΑΙΘΗΡ

1) ***Αἰθὴρ*** ὀνομάζεται ἡ πληροῦσα τὰ κενὰ διαστήματα τοῦ σύμπαντος ἄνευ βάρους ἐλαστικωτάτη ὕλη. Ὑπὸ τῶν φυσικῶν θεωρεῖται ὡς μέσον τῆς διαδόσεως τοῦ φωτός, τῆς ἀκτινοβόλου θερμότητος, τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κλπ.

2) ***Κοινὸς αἰθὴρ*** *(αἰθυλικὸς αἰθήρ, θειϊκὸς αἰθήρ,* Ether sulfurique). Ἄχρουν ρευστόν, μὲ ἰδιαιτέραν ὀσμήν. Ἀνεκαλύφθη τῷ 1540 ὑπὸ τοῦ Valerius Cordis καὶ ὠνομάσθη αἰθὴρ ὑπὸ τοῦ Frobenius τῷ 1730. Ἔχει γεῦσιν καίουσαν, βράζει εἰς 35° Ε. καὶ ἐξατμίζεται πολὺ εὐκόλως. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φυλάσσεται εἰς φιάλην μὲ ὑάλινον ἐρμητικὸν πῶμα. Ἀναφλέγεται πολὺ εὐκόλως καὶ μάλιστα καὶ ἐξ ἀποστάσεως, προκαλοῦν ἰσχυρὸν κρότον. Εἶναι ἕνωσις θερμοῦ οἰνοπνεύματος μὲ θειϊκὸν ὀξύ.

Εἰς τὴν ἰατρικὴν χρησιμοποιεῖται ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς.

Ἐσωτερικῶς χρησιμοποιεῖται α') ὡς ἀναληπτικὸν (10—12 σταγόνες ἐπὶ σακχάρεως ἢ ἐντὸς ὀλίγου νεροῦ) εἰς λιποθυμίας, στομαχικοὺς πόνους, κωλικούς, ἐμέτους, λόξυγγα. Εἰς τοιαύτας ὅμως περιστάσεις ἀντὶ τοῦ κοινοῦ αἰθέρος προτιμοτέρα εἶναι ἡ χρῆσις τῶν σταγόνων τοῦ *Χόφμαν*, αἱ ὁποῖαι εἶναι μῖγμα ἑνὸς μέρους κοιν. αἰθέρος μὲ τρία μέρη οἰνοπνεύματος, καὶ δίδονται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ δόσιν. β') ὡς διεγερτικὸν τῆς κυκλοφορίας δι' ὑποδορείων ἐνέσεων (1—2—3 σύριγγες Pravaz). Ἡ σύριγξ Pravaz δὲν πρέπει νὰ κρατῆται ἐπὶ πολὺ εἰς τὴν χεῖρα διότι ὁ αἰθὴρ ἕνεκα τῆς θερμάνσεως ἐξατμίζεται ἡ δὲ σύριγξ πληροῦται ἀπὸ ἀέρα. Αἱ τοιαῦται ἐνέσεις προκαλοῦν πόνον.

Αἱ θηλάζουσαι πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὴν συχνὴν χρῆσιν τοῦ αἰθέρος διότι οὗτος περνᾷ εἰς τὸ γάλα καὶ βλάπτει τὸ βρέφος. Ἐν γένει ἡ χρῆσις τοῦ αἰθέρος πρέπει νὰ εἶναι ὀλιγίστη, διότι καὶ διὰ μόνης τῆς συχνῆς εἰσπνοῆς αὐτοῦ δύναται νὰ ἐπέλθῃ δηλητηρίασις ***(αἰθερομανία)*** μὲ βαθμιαίαν ἀπάβλυνσιν τῶν αἰσθητικῶν δυνάμεων καὶ ἀπίσχνανσιν.

Ἐξωτερικὴ χρῆσις. Ἀπὸ τοῦ 1864 ὁ αἰθὴρ χρησιμοποιεῖται ὡς ναρκωτικὸν δι' ἐγχειρήσεις, εἰς ἀνθρώπους μὲ ἀδύνατον καρδίαν. Ἐπειδὴ ὁ αἰθὴρ ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ ἐξατμίζεται ταχέως καὶ νὰ προκαλῇ ψῦξιν ἐπὶ τοῦ δέρματος χρησιμοποιεῖται καὶ πρὸς πρόκλησιν τοπικῆς ἀναισθησίας χάριν μικρῶν ἐγχειρήσεων.

3) ***Αἰθὴρ νιτρώδης ἀμυλικὸς*** (*Ἀμυλονιτρίτης*). (βλ. *Ἀμύλιον νιτρῶδες.*)

4) ***Αἰθὴρ νιτρώδης μετ' οἰνοπνεύματος.*** Ὑγρὸν ἄχρουν διδόμενον ἐνίοτε ἔσωθεν ὡς διουρητικόν.

5) ***Αἰθὴρ ὀξικὸς*** *(Ether acétique).* Ὑγρὸν διαυγὲς ἄχρουν, ἔχον τὰς ἰδιότητας τοῦ κοινοῦ αἰθέρος, ἀλλ' ὑπερτεροῦν αὐτοῦ κατὰ τὴν ἔντασιν τῆς ὀσμῆς. Χρησιμοποιεῖται περισσότερον ἐξωτερικῶς δι' ἐντριβὰς ἐναντίον τῶν ρευματισμῶν καὶ τῶν νευραλγιῶν.

6) ***Αἰθὴρ ὑδροβρωμικὸς*** *(Bromure d' Ether).* Ὑγρὸν ἄχρουν, μὲ εὐάρεστον ὀσμήν. Εἰς δόσιν 10—30 σταγόνων ἀποτελεῖ ναρκωτικὸν φάρμακον, ἐναντίον τοῦ στομαχικοῦ καὶ ἐντερικοῦ πόνου, καὶ κοκκίτου κλπ.

7) ***Αἰθὴρ ὑδροϊωδικὸς*** *(Iodure d' Ether).* Ὑγρὸν ἄχρουν, ὀσμῆς εὐαρέστου, χορηγούμενον διὰ σταγόνων ἢ δι' εἰσπνοῆς, εἰς ἆσθμα ἢ εἰς δύσπνοιαν.

8) ***Αἰθὴρ χλωρυδρικὸς ἢ χλωριοῦχον αἰθύλιον*** *(Ether chlorydrique ἢ chlorure d' éthyle).* (βλ. *Νάρκωσις*). Ὑγρὸν ἄχρουν, χρήσιμον διὰ τοπικὰς ἀναισθησίας, ἰδίως εἰς μικρὰς ἐγχειρήσεις.

ΑΙΜΑ

Αἱ πρῶται ἐπιστημονικαὶ βάσεις περὶ τῆς συστάσεως τοῦ αἵματος ἐτέθησαν κατὰ τὸν μεσαίωνα, ὅτε δηλαδὴ ἀνεκαλύφθη ὑπὸ τοῦ Harvey ἡ κυκλοφορία αὐτοῦ καὶ ἐξηκριβώθη ἡ παρουσία τῶν αἱμοσφαιρίων τοῦ βατράχου ὑπὸ τοῦ Leuvenhoek (1673) καὶ τῶν λευκῶν σφαιριδίων ὑπὸ τοῦ Hevson.

Ἡ ***ποσότης*** τοῦ αἵματος εἶναι ἀνάλογος πρὸς τὴν ἡλικίαν, τὴν κατασκευὴν τοῦ σώματος, τὸν τρόπον τῆς ζωῆς καὶ ἀποτελεῖ εἰς μὲν τὸν ἐνήλικα τὸ $^1/_{13}$ τοῦ βάρους τοῦ ὅλου σώματος εἰς δὲ τὸ βρέφος τὸ $^1/_{19}$. Οὕτω ἄνθρωπος ἔχων βάρος 70 χλγρ. ἔχει 5 περίπου χλγρ. αἵματος. Ἀσφαλὴς τρόπος πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος εἰς ἕκαστον ἄνθρωπον δὲν ὑπάρχει, πάντως ὅμως εἰς τὸ ὑγιὲς σῶμα ἡ ποσότης τοῦ αἵματος διαρρυθμίζεται διαρκῶς καὶ τακτοποιεῖται, οὕτως ὥστε αἱ παρατηρούμεναι ἐνίοτε διακυμάνσεις αὐτῆς νὰ εἶναι παροδικαί. Ἐν γένει εἰς τὰ βρέφη καὶ τοὺς παχυσάρκους ἡ ποσότης τοῦ αἵματος εἶναι ὀλιγωτέρα, ἀκριβῶς δὲ διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἀντίστασις αὐτῶν εἰς τὰς ἀσθενείας ἢ τὰς ταλαιπωρίας εἶναι ἀσθενεστέρα. Τὸ ***χρῶμα*** τοῦ αἵματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα ἐντὸς τοῦ ὁποίου εὑρίσκεται. Τὸ αἷμα τὸ εὑρισκόμενον ἐντὸς τῶν ἀρτηριῶν, ἢ ἀρτηριακόν, ἔχει χρῶμα λαμπρὸν ἐρυθρόν, χάρις εἰς τὸ ὀξυγόνον τὸ ὁποῖον περιέχει. Τὸ αἷμα τὸ εὑρισκόμενον ἐντὸς τῶν φλεβῶν, φλεβικόν, ἔχει χρῶμα βαθὺ ἐρυθρὸν καὶ σχεδὸν μαῦρον, διότι περιέχει ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τοῦ αἵματος προέρχεται ἀπὸ τὰ ἐν αὐτῷ ἅλατα σιδήρου, ἰδίως ὀξυγονοῦχα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εἶναι ἐρυθρά. Ὑπάρχουν ζῷα τῶν ὁποίων τὸ αἷμα εἶναι κυανοῦν. Τὸ κυανοῦν αὐτὸ χρῶμα προέρχεται ἀπὸ ἅλατα χαλκοῦ τὰ ὁποῖα τὸ ζῷον παραλαμβάνει μετὰ τῆς τροφῆς του. Τὸ ἐρυθρὸν χρῶμα τοῦ αἵματος εἶναι συγκεντρωμένον εἰς μικρότατα σφαιρικὰ σωμάτια, ἀόρατα εἰς τὸν γυμνὸν ὀφθαλμόν, ὁρατὰ δὲ μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου, τὰ ὁποῖα λέγονται ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια.*

Τὸ αἷμα ἔχει ἰδιαιτέραν ***ὀσμὴν*** καὶ ***γεῦσιν*** ἐλαφρῶς ἁλμυράν.

Ἡ ***θερμοκρασία*** του ἐντὸς τῶν ἀγγείων κυμαίνεται ἀπὸ 36°—39° Ε. εἶναι δηλαδὴ ὑψηλοτέρα εἰς τὰ μέρη τοῦ σώματος τὰ πλησιέστερα εἰς τὴν καρδίαν, χαμηλοτέρα δὲ εἰς τὰ ἀπ' αὐτῆς μεμακρυσμένα μέρη. *(βλ. Θερμοκρασία).*

Καὶ ἐφ' ὅσον κυκλοφορεῖ τὸ αἷμα ἐντὸς ζῶντος ἀναλλοιώτου ἀγγείου διαφυλάττει τὴν φυσικήν του ρευστότητα. Ἐὰν ὅμως δι' ἕνα ἢ δι' ἄλλον λόγον ἐξέλθῃ ἐκ τῶν ἀγγείων πήγνυται ἐντὸς 2 μέχρι 15 λεπτῶν διότι σχηματίζεται ἐντὸς αὐτοῦ μία νέα οὐσία ἡ ***ἰνίνη*** (fibrine).

Ἡ ἰνίνη αὕτη εἰς μερικὰς παθολογικὰς ἀλλοιώσεις, π. χ. εἰς τραυματισμούς, φλογώσεις κ. λ. π., δύναται νὰ σχηματισθῇ καὶ ἐντὸς τοῦ σώματος καὶ νὰ ἐπιφέρῃ οὕτω νοσηρὰς καταστάσεις. Ἐὰν τὸ νωπὸν αἷμα τὸ κτυπήσωμεν ἀμέσως μὲ τεμάχιον ξύλου, θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἡ ἰνίνη ὅλη μαζεύεται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ξύλου, τὸ δὲ κτυπημένον αἷμα πήγνυται. Ἐὰν τὸ κτυπημένον αὐτὸ αἷμα τὸ ἀφήσωμεν ἐπί τινα χρόνον ἠρεμον ἐντὸς δοχείου θὰ παρατηρήσωμεν ὅτι μετὰ 10—12 λεπτὰ θὰ σχηματισθῶσι δύο στρώματα, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἀνώτερον εἶναι καθαρὸν καὶ ρευστόν, χρώματος κιτρίνου, τὸ δὲ κατώτερον ἐρυθρὸν καὶ πηκτόν. Τὸ ἄνω στρῶμα λέγεται ***ὀρρὸς*** τοῦ αἵματος, τὸ δὲ κατώτερον ***πλακοῦς.***

Τὸ αἷμα εἶναι πολὺ βαρύτερον τοῦ νεροῦ, ἔχον ***εἰδικὸν βάρος*** 1060.

Συστατικὰ τοῦ αἵματος.—Τὸ αἷμα ἐμπεριέχει ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς οὐσίας, αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν συντήρησιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος ἐν γένει καὶ ἑκάστου ὀργάνου ἰδιαιτέρως. Ἀπὸ χημικῆς ἀπόψεως ἐξεταζόμενον τὸ αἷμα ἀποτελεῖται κατὰ τὰ $^4/_5$ αὐτοῦ ἐξ ὕδατος καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

κατὰ τὸ ὑπολειπόμενον $^1/_5$ ἐκ λευκωματούχων οὐσιῶν, ἐκ μικρᾶς ποσότητος λίπους, χολεστερίνης, λεκιθίνης, κρεατίνης, σακχάρου, ἁλάτων, καὶ ἰδίως ἅλατος μαγειρικοῦ καὶ οὐρίας. Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν ὑγρῶν καὶ στερεῶν τούτων οὐσιῶν ἐνυπάρχουσιν εἰς τὸ αἷμα καὶ ἀέρια ὡς ὀξυγόνον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ἐκ τούτων τὸ ὀξυγόνον εὑρίσκεται ἡνωμένον χημικῶς μὲ τὴν αἱμοσφαιρίνην τὸ δὲ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ἀπερροφημένον ὑπὸ τῶν διαφόρων ὑγρῶν. Ἀλλὰ τὰ συστατικὰ τοῦ αἵματος δὲν περιορίζονται ἕως ἐδῶ.

Καθημερινῶς ἀνακαλύπτονται καὶ νέαι οὐσίαι. Μερικῶν ἐξ αὐτῶν ἡ χημικὴ σύστασις εἶναι ἀκόμη ἄγνωστος καὶ μόνον αἱ ἐνέργειαι εἶναι γνωσταί. Τοιαῦται εἶναι αἱ βακτηριοκτόνοι οὐσίαι αἱ ὁποῖαι καταπολεμοῦν διαρκῶς τὰ μολυσματικὰ βακτηρίδια, καὶ ἀποτελοῦν τοιουτοτρόπως τὸ φυσικὸν προφυλακτικὸν μέσον ἐναντίον τῆς βακτηριακῆς μολύνσεως τοῦ αἵματος. Ἄλλη τάξις οὐσιῶν ἐνεργεῖ δραστικῶς ὄχι πλέον ἐναντίον τῶν βακτηριδίων, ἀλλ' ἐναντίον τῶν δηλητηρίων τῶν προερχομένων ἀπὸ τὰ βακτηρίδια ἐντὸς τοῦ αἵματος ἀνθρώπων προσβληθέντων ὑπὸ μολυσματικῆς νόσου. Ἡ ὕπαρξις τῶν τοιούτων δηλητηρίων ἐξηγεῖ καὶ τὸν λόγον δι' ὃν μολυσματικαί τινες ἀσθένειαι προσβάλλουν ἅπαξ μόνον τὸν ἄνθρωπον. *(βλ. Ἀνοσία).*

Σπουδαιότης τοῦ αἵματος.—Τὸ αἷμα εἶναι ὁ φορεὺς τῶν ζωϊκῶν δυνάμεων δηλ. τῆς ζωῆς. Αὐτὸ παραλαμβάνει διαρκῶς τὴν τροφὴν ἀπὸ τὰ ἀγγεῖα τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων ἐν ὑγρᾷ καταστάσει, καὶ τὴν μεταδίδει εἰς τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος, ἐνῷ ταὐτοχρόνως παραλαμβάνει ἐξ αὐτῶν ὅλας τὰς χρησιμοποιηθείσας ἐφθαρμένας καὶ διὰ τοῦτο ἀνωφελεῖς πλέον οὐσίας, ἵνα τὰς ρίψῃ ἔξω τοῦ σώματος. Ἡ τοιαύτη μεταφορὰ τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν ἐκτελεῖται ὑπὸ τῶν λευκῶν αἱμοσφαιρίων τοῦ αἵματος διότι τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια εἶναι οἱ φορεῖς τοῦ ὀξυγόνου.

Τὸ αἷμα, διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸν διττὸν αὐτὸν σκοπόν, τὴν μεταφορὰν δηλ. τῆς ὑγιοῦς ὑγρᾶς τροφῆς καὶ τὴν παραλαβὴν τῶν ἐφθαρμένων καὶ ἀνωφελῶν οὐσιῶν, εὑρίσκεται εἰς διαρκῆ κίνησιν καὶ εἰσχωρεῖ εἰς ὅλα ἀνεξαιρέτως τὰ ὄργανα τοῦ σώματος *(βλ. Κυκλοφορία).*

Τὰ ὄργανα ἐν τούτοις ταῦτα δὲν παραλαμβάνουν κατὰ τὴν αὐτὴν ἀναλογίαν τὸ προσφερόμενον αἷμα. Ὄργανα ὑγιᾶ καὶ ἑπομένως ἐνεργὰ καὶ δραστήρια, παραλαμβάνουν μεγαλειτέραν ποσότητα ἐκ τοῦ προσφερομένου αἵματος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀναπτύσσονται περισσότερον καὶ ἐργάζονται τελειότερον, ὄργανα δὲ ἀσθενικὰ παραλαμβάνουν εἰς σμικρὰν ποσότητα τὸ προσφερόμενον αἷμα, καὶ παραμένουν ἀτροφικὰ καὶ ἀνίκανα πρὸς δραστηρίαν λειτουργίαν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω καταφαίνεται ὅτι δέον νὰ καταβάλλεται ἡ δέουσα προσοχὴ ὥστε τὸ αἷμα νὰ εἶναι ὅσῳ τὸ δυνατὸν ὑγιές. Ἡ ***ὑγεία τοῦ αἵματος*** ἐξαρτᾶται κατὰ τὸ πλεῖστον ἐκ τῆς διατηρήσεως ὑγιοῦς ὁλοκλήρου τοῦ σώματος καὶ ἑκάστου τῶν ὀργάνων αὐτοῦ ἰδιαιτέρως. Ἀέγομεν κατὰ τὸ πλεῖστον διότι ὑπάρχουν βεβαίως καὶ περιστάσεις καθ' ἃς τὸ αἷμα εἶναι ἤδη κληρονομικῶς καὶ ἐκ γενετῆς νοσηρόν, (φθίσις, σύφιλις, ἀλκοολισμὸς κλπ.). Ἐὰν ὅμως ἐξαιρεθῶσιν αἱ περιπτώσεις αὗται ἡ διατήρησις τῆς ὑγείας τοῦ αἵματος ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν διατήρησιν τῶν ὅρων τῆς ὑγιεινῆς. Μόνον ἐὰν ἡ ὑγιεινὴ ἐν γένει καὶ ἰδιαιτέρως αἱ περὶ καθαριότητος, ἀέρος, κατοικίας; τροφῆς, δέρματος, ὁδηγίαι αὐτῆς ἐφαρμοσθῶσι καλῶς, εἶναι δυνατὸν νὰ διαφυλαχθῇ τὸ σῶμα ὑγιὲς καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τὸ αἷμα, καὶ νὰ καταστήσῃ ἐντελῶς περιττὰς τὰς ἰδιαιτέρας θεραπευτικὰς μεθόδους τοῦ δέρματος καὶ τὰ διαφημιζόμενα αἱμοκαθαρκτικὰ μέσα Εἶναι ἄλλως τε γνωστὸν ὅτι ἡ ἰατρικὴ δὲν διαθέτει ἰδιαίτερα μέσα πρὸς καθαρισμὸν τοῦ αἵματος, πρὸς ἀπομάκρυνσιν δηλονότι ἐξ αὐτῶν τῶν βλαβερῶν οὐσιῶν, ἀλλὰ μετέρχεται ἁπλῶς μέσα ἐπικουρικὰ χρησιμοποιοῦσα φάρμακα, διουρητικά, ἱδρωτικὰ καὶ καθαρκτικά, καὶ τοῦτο μέχρις ὡρισμένου βαθμοῦ ἵνα μὴ προκαλέσῃ ἐξάντλησιν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἢ ἐπιτρέπουσα τὴν γενικὴν ἢ τοπικὴν ἀφαίμαξιν*

Ἐξέτασις τοῦ αἵματος.—Ἡ ἐπιστήμη εἶναι σήμερον εἰς θέσιν ἐξετάζουσα διαφοροτρόπως τὸ αἷμα νὰ διευκολύνῃ μεγάλως τὸν ἰατρὸν εἰς τὴν διάγνωσίν του καὶ νὰ καθοδηγήσῃ αὐτὸν εἰς δέουσαν θεραπείαν. Οὕτως διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως εὑρίσκεται ὁ ἀριθμὸς τῶν αἱμοσφαιρίων, τὸ εἶδος καὶ αἱ ἀλλοιώσεις αὐτῶν καὶ ἡ ποσότης τῆς αἱμοσφαιρίνης, διὰ τῆς χημικῆς ἐξετάσεως ἀνακαλύπτονται αἱ ἐντὸς τοῦ αἵματος εἰσελθοῦσαι ξέναι οὐσίαι, διὰ τῆς μικροβιολογικῆς καὶ ὀρρολογικῆς ἐξετάσεως ἀναγνωρίζονται τὰ διάφορα μολυσματικὰ νοσήματα. Τελευταίως ἡ ἐπιστήμη, ἐκτελέσασα σπουδαιότατον ἄλμα, κατώρθωσε νὰ ἀνακαλύψῃ ἐὰν κηλίς τις, ἔστω καὶ παλαιά, προέρχεται ἀπὸ αἷμα, καὶ ἐὰν τὸ αἷμα τοῦτο ἐξῆλθεν ἀπὸ ἄνθρωπον ἢ ἀπὸ ζῷον, καὶ νὰ προσφέρῃ οὕτω μεγίστην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν ἰατροδικαστικὴν καὶ τὴν ἀνθρωπολογίαν. Εἰς τὴν ἀνακάλυψίν της αὐτὴν χρησιμοποιεῖ ἡ ἐπιστήμη τὸ μικροσκόπιον ἵνα διακρίνῃ τὰ αἱμοσφαίρια τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τῶν ζῴων, τὴν φασματοσκοπίαν ἵνα ἀνεύρῃ χαρακτηριστικάς τινας γραμμάς, καὶ τὴν βιολογίαν, ἵνα καὶ δι' αὐτῆς βεβαιωθῇ ἂν τὸ αἷμα ἦτο ἀνθρώπου ἢ ζῴου. (βλ. *Λεύκωμα).*

Τὸ αἷμα χρησιμοποιεῖται καὶ ὡς τροφή, ἰδίως εἰς τὴν ἀλλαντοποιΐαν, διότι περιέχει 16—19 % οὐσίας λευκωματούχους. Εἶναι ὅμως δύσπεπτον καὶ μάλιστα ὅταν εἶναι νωπόν.

Παθολογικαὶ ἀλλοιώσεις τοῦ αἵματος.—Τὸ αἷμα ἕνεκα τῆς στενωτάτης αὐτοῦ σχέσεως πρὸς τὰ ὄργανα εἶναι ἑπόμενον νὰ συμπάσχῃ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον εἰς τὰς διαφόρους παθήσεις τοῦ ὀργανισμοῦ, διότι αἱ νοσογόνοι οὐσίαι τῶν διαφόρων ὀργάνων μεταδίδονται καὶ εἰς αὐτό, ὅπως ἐξ ἄλλου καὶ αἱ παθήσεις τοῦ αἵματος ἐπιδρῶσιν ἀμέσως ἐπὶ τῆς ὑγείας τῶν διαφόρων ὀργάνων.

Εἰς ἀνθρώπους παρουσιάζοννας πολυσαρκίαν, καὶ ἑπομένως ὑπέρμετρον θρέψιν ἡ ***ποσότης*** τοῦ αἵματος εἶναι πάντοτε ***περισσοτέρα.*** Οἱ τοιοῦτοι λέγονται ***πολύαιμοι*** ἢ ***πληθωρικοί.*** Εἰς αὐτοὺς ἡ πληθώρα τοῦ αἵματος ἐκδηλοῦται δι' ἐρυθρότητος τοῦ προσώπου, ταχύτητος τῶν παλμῶν τῆς καρδίας, δυσπνοίας καὶ αἱμορραγιῶν. Ἡ πληθωρικὴ δὲ αὕτη κατάστασις δὲν πρέπει νὰ συγχέεται μὲ τὴν στάσιν τοῦ αἵματος τὴν παρατηρουμένην εἰς ἀσθενεῖς καρδιακοὺς καὶ πνευμονικούς.

Εἰς περιστάσεις τινὰς πάλιν ἡ ποσότης τοῦ αἵματος δύναται νὰ ***ὀλιγοστεύσῃ*** λίαν ἐπαισθητῶς. Εἰς τὰς αἱμορραγίας π. χ. δύναται νὰ ἐλαττωθῇ τὸ αἷμα μέχρι τοῦ ἡμίσεως τῆς ὅλης του ποσότητος. Καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐνήλικας καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὰς γυναῖκας, ἡ ἀπώλεια τοῦ αἵματος δὲν δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ἐπικίνδυνος, εἰς τὰ νήπια ὅμως δύναται νὰ ἀποβῇ θανατηφόρος.

Τὸ ***ὕδωρ*** τοῦ αἵματος εἰς παθήσεις τῶν νεφρῶν ἐπαυξάνεται ἐν ᾧ εἰς ἰσχυρὰς διαρροίας, π. χ. τῆς χολέρας,* ἐλαττοῦται. Τὸ ***σάκχαρον*** τοῦ αἵματος ἐπαυξάνεται εἰς τὸν διαβήτην, καὶ τὸ ***οὐρικὸν*** ὀξὺ εἰς τὰς ἀρθρίτιδας, αἱ δὲ λοιπαὶ οὐσίαι αὐτοῦ εἰς ἄλλα νοσήματα.

Τῶν ***ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων*** ὁ ἀριθμὸς σπανίως αὐξάνει ἐν ᾧ εἰς τὰς ἀναιμίας ἐλαττοῦται, τὸ δὲ σχῆμα των ἕνεκα παθήσεως τοῦ αἵματος δύναται νὰ παρουσιάσῃ πλείστας ὅσας παραλλαγάς. ***Ἡ αἱμοσφαιρίνη*** ἐλαττοῦται εἰς τὴν χλώρωσιν* ἢ καὶ ἐγκαταλείπει τὰ αἱμοσφαίρια, ὡς εἰς τὰς δηλητηριάσεις, τὰ ἐγκαύματα, τὰς μολυσματικὰς νόσους, ἀπεκκρινομένη διὰ τῶν οὔρων. (βλ. *αἱμοσφαιρινουρία*).

Τὰ ***λευκὰ αἱμοσφαίρια*** πολλαπλασιάζονται εἰς νόσους μολυσματικὰς ἢ διαπυήσεις. Ἡ μεγάλη καὶ συνεχὴς ἐπαύξησίς των ἀποτελεῖ σύμπτωμα σοβαρωτάτης νόσου, τῆς λευχαιμίας.* Εἰς ἄλλας ἀσθενείας, π. χ. εἰς τὸν τυφοειδῆ πυρετὸν παρουσιάζεται τοὐναντίον ἐλάττωσις τοῦ ἀριθμοῦ τῶν λευκῶν αἱμοσφαιρίων.

Ἡ γενικὴ θεραπεία τῶν ἀσθενειῶν τοῦ αἵματος πρέπει νὰ ἐξαρτηθῇ κυρίως καὶ πρωτίστως ἀπὸ τὴν γενικὴν ἐνίσχυσιν τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ. Τὰ μέσα πρὸς ἐπιτυχίαν τοιαύτης θεραπείας εἶναι φυσικὰ καὶ κατὰ δεύτερον λόγον χημικά.

Φυσικὰ μέσα εἶναι ἡ καλὴ σίτισις ἡ ὑδροθεραπεία, ἡ κλιματοθεραπεία, αἱ ἀκτῖνες Ροέντκεν, τὸ ράδιον καὶ αἱ εἰσπνοαὶ ὀξυγόνου.

Χημικὰ δὲ μέσα εἶναι ὁ σίδηρος κατὸ ἀρσενικόν.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ὑπεισῆλθε μεταξὺ τῶν θεραπευτικῶν τοῦ αἵματος μέσων καὶ ἡ ***ὀργανοθεραπεία***. δηλαδὴ ἡ χρῆσις οὐσιῶν ἐκ τῶν ὀργάνων τῶν ζώων.

ΑΙΜΑΡΘΡΩΣΙΣ

Αἱμορραγία ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τῶν ἄρθρων προερχομένη συνήθως συνεπείᾳ καταγμάτων. Ἡ αἱμάρθρωσις ἐκδηλοῦται δι'ἐξογκώσεως τῆς ἀρθρώσεως καὶπεριορισμοῦ τινὸςτῆς ἐλευθερίας τῶν κινήσεων. Ἐὰν δὲ τὸ αἷμα διεισδύσῃ ἐντὸς τῶν μυϊκῶν στρωμάτων τῶν περιβαλλόντων τὴν ἄρθρωσιν, τότε ἐκτὸς τῶν προηγουμένων συμπτωμάτων παρουσιάζεται καὶ ὁ κυανωπὸς χρωματισμὸς τοῦ δέρματος. Ἡ αἱμάρθρωσις δύναται νὰ ἔχῃ καὶ δυσαρέστους συνεπείας.

Θὰ ἐφαρμοσθῶσι ὡς πρόχειρα θεραπευτικὰ μέσα, ἡ ἐπίθεσις κρύων ἐπιθεμάτων καὶ ἡ τελεία ἀκινησία τῆς ἀρθρώσεως εἰς θέσιν ὑψηλοτέραν τοῦ συνήθους, ἀλλὰ πρέπει συγχρόνως νὰ προσκληθῇ τὸ ταχύτερον καὶ ὁ ἰατρός.

ΑΙΜΑΤΕΜΕΣΙΣ *(βλ. Αἱμορραγία).*

ΑΙΜΑΤΟΒΙΟΝ *(βλ. Μπιλάρζια).*

ΑΙΜΑΤΟΖΩΑΡΙΑ

Μικροσκοπικοὶ ὀργανισμοί, οἱ ὁποῖοι ἐπιφέρουν τὴν ἑλμίανσιν.*

ΑΙΜΑΤΟΚΗΛΗ

Ὄγκος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, προερχόμενος ἀπὸ ἔκχυσιν αἵματος. Εἰς τοὺς ***ἄνδρας*** προέρχεται συνεπείᾳ τραύματος τῶν γεννητικῶν ὀργάνων ἢ ὑδροκήλης, ὁπότε τὸ αἷμα ἐκχύνεται ἐντὸς τῶν χιτώνων τοῦ ὄρχεως. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αὐξάνει οὗτος κατ' ὄγκον καὶ λαμβάνει χρῶμα ἰόχρουν. Πρὸς ***θεραπείαν*** ἀπαιτεῖται ἀπόλυτος ἡσυχία, ἀνύψωσις τοῦ ὄρχεως καὶ κρύα ἐπιθέματα. Ἡ ἀνάγκη χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως σπανιώτατα παρουσιάζεται, διότι συνήθως τὸ αἷμα ἀπορροφᾶται σὺν τῷ χρόνῳ. Εἰς τὰς ***γυναῖκας*** ἡ αἱματοκήλη παρουσιάζεται μεταξὺ μήτρας καὶ ἐντέρου καὶ συνοδεύεται μὲ πυρετόν, πόνους εἰς τὸ κάτω μέρος τῆς κοιλίας, ἐμετούς καὶ δυσκοιλιότητα, καὶ σπανίως καταλήγει εἰς ἀπόστημα.

ΑΙΜΑΤΟΜΥΕΛΙΑ

Αἱμορραγία ἐντὸς τοῦ νωτιαίου μυελοῦ ὀφειλομένη εἰς τραυματισμὸν ἢ μυελίτιδα ἢ ἰσχυρὰν ψῦξιν. Ἀναλόγως τῆς θέσεως αὐτῆς ἡ αἱμορραγία δύναται νὰ προκαλέσῃ παράλυσιν τῶν κάτω, ἄνω ἢ καὶ τῶν δύο ὁμοῦ ἄκρων, ἀναισθησίαν, παράλυσιν τῆς κύστεως καὶ τῶν ἐντέρων, πόνους κλπ.

ΑΙΜΑΤΟΡΡΑΧΙΣ

Αἱμορραγία συνεπείᾳ τραυματισμοῦ ἢ φλογώσεως τῶν μηνίγγων τοῦ νωτιαίου μυελοῦ. Ἔχει σοβαρὰς συνεπείας διότι ἐπιφέρει παραλύσεις, πόνους κλπ.

ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑ *(βλ. Αἱματουρία διαλείπουσα, Αἱμορραγία, Νεφρῖτις, Νεφρολιθίασις).*

ΑΙΜΑΤΟΥΡΙΑ ΔΙΑΛΕΙΠΟΥΣΑ

Ἀσθένεια τῶν θερμῶν κλιμάτων, προερχομένη ἀπὸ βακτηρίδια παράσιτα (βλ. *Μπιλάρζια*). Προσβάλλει κατὰ προτίμησιν τοὺς νέους. Οἱ ὑπὸ τῆς νόσου αὐτῆς προσβεβλημένοι παρουσιάζουν πόνους γενικοὺς ἢ τοπικούς, ἐξάντλησιν καὶ ἀναιμίαν.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιβάλλει πρώτιστα τὴν ἀλλαγὴν τοῦ κλίματος καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὴν χρῆσιν φαρμάκων.

ΑΙΜΑΤΩΔΗΣ *(βλ. Αἷμα).*

ΑΙΜΑΤΩΜΑ

Συνεπείᾳ κτυπήματος, τὸ αἷμα ἀγγείου τινὸς ἐκχύνεται πολλάκις ἐντὸς τῶν ἱ-

στῶν καὶ προκαλεῖ ἀναλόγως τῆς ποσότητος αὐτοῦ μικρὸν ἢ μεγάλον ἀλλὰ συνήθως ἁπαλὸν καὶ ὑπομέλανα ὄγκον, τὸ ***αἱμάτωμα***. Τὸ αἱμάτωμα, εἴτε μέγα εἴτε μικρόν, ***θεραπεύεται*** δι' ἐπιθεμάτων ψυχρῶν ἢ θερμῶν, καὶ ἐλαφρᾶς πιέσεως πρὸς ἀπορρόφησιν τοῦ αἵματος ὑπὸ τῶν πέριξ ἱστῶν. Ἐνίοτε ὅμως διαπυοῦται ὁπότε ἀπαιτεῖται ἐπιμεμελημένη περίθαλψις. Ὁ κυανοκίτρινος χρωματισμός, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἀπὸ τὴν αἱμοσφαιρίνην, παραμένει ἐπί τινα καιρὸν καὶ μετὰ τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ αἵματος.

Τὰ ἁπλούστερα αἱματώματα εἶναι αἱ μετὰ τὰ κτυπήματα παρουσιαζόμεναι μελανάδες, τὰ δὲ σοβαρώτερα εἶναι τὰ ἀναφαινόμενα εἰς τὴν κεφαλὴν τῶν νεογεννήτων ἕνεκα τῆς δυσκολίας εἰς τὸν τοκετόν.

ΑΙΜΟΘΙΔΡΩΣΙΣ

Αἱματηρὸς χρωματισμὸς τοῦ ἱδρῶτος, παρατηρούμενος ἐνίοτε εἰς νευροπαθεῖς. (βλ. *Ἱδρώς).*

ΑΙΜΟΜΙΞΙΑ

Γάμος λαμβάνων χώραν μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικός, εὑρισκομένων εἰς στενὸν συγγενικὸν βαθμόν. Ἀπεδείχθη ὅτι οἱ ἀπόγονοι τοιούτων γάμων παρουσιάζουν ἐλλείψεις τόσον σωματικὰς ὅσον καὶ πνευματικάς, εἶναι δηλαδὴ συνήθως ἀδύνατοι, κωφάλαλοι, ἐπιληπτικοί, τυφλοί, βλᾶκες, φρενοβλαβεῖς κλπ. Ἡ κληρονομικότης παίζει σπουδαιότατον ρόλον εἰς τοὺς αἱμομίκτους γάμους. Τὰ ἐξ αἱμομιξίας προερχόμενα τέκνα διατρέχουν τὸν κίνδυνον τῆς συσσωρεύσεως ἐλαττωμάτων, εἶναι δὲ οὗτος κατὰ τοσοῦτον μεγαλείτερος, ὅσον συχνότεροι εἶναι οἱ μεταξὺ συγγενῶν προηγηθέντες γάμοι. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἀπαγόρευσις τῶν γάμων μεταξὺ τῶν ἐξ αἵματος συγγενῶν, δὲν πρέπει νὰ θεωρεῖται μόνον ὡς ἔνδειξις τῆς προόδου τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς ἐπιρρώσεως τῶν ἀγνῶν ἠθῶν ἀλλὰ συγχρόνως καὶ θεσμὸς ὑγιεινός, διασώζων τὴν οἰκογένειαν, τὴν κοινωνίαν καὶ τὸ ἔθνος ἀπὸ τὴν ἐξόντωσιν διὰ τοῦ ἐκφυλισμοῦ. Γάμοι μεταξὺ συγγενῶν ἐξ αἵματος δύνανται ἐξαιρετικῶς μόνον νὰ ἐπιτρέπονται, ὅταν ἀμφότεροι οἱ εἰς γάμου κοινωνίαν συνερχόμενοι ἐγκλείουν στοιχεῖα ὑγείας καὶ εὐρωστίας σωματικῆς, ἠθικῆς καὶ ψυχικῆς. (βλ. *Γάμος*).

ΑΙΜΟΠΟΣΙΑ

Ἡ χορήγησις νωποῦ αἵματος ζῴου διὰ σκοποὺς θεραπευτικοὺς (π. χ. διὰ τὴν φθίσιν, ἀναιμίαν, ἐπιληψίαν κλπ.) ἦτο ἐν χρήσει εἰς τήν παλαιὰν ἐποχήν. Τὸ νωπὸν αἷμα τὴν σήμερον ἐγκατελείφθη ὡς ἀνωφελὲς καὶ ἐπιβλαβές. Χρησιμοποιεῖται δὲ ὑπὸ μορφὴν ἰδιαιτέρων σκευασιῶν (ἐκχυλίσματα αἵματος, αἱμοσφαιρίνης (hemoglol.ine) κτλ.)

ΑΙΜΟΠΤΥΣΙΑ *(βλ, Αἱμορραγία).*

ΑΙΜΟΡΡΑΓΙΑ

Αἱ αἱμορραγίαι δύνανται νὰ ἐπέλθουν μόνον συνεπείᾳ διαρρήξεως αἱμοτοφόρου τινὸς ἀγγείου, ἀρτηρίας ἢ φλεβὸς ἢ τριχοειδοῦς, καὶ ὡς ἐκ τούτου διακρίνονται εἰς ***φλεβικὰς***, ***ἀρτηριακὰς*** καὶ ***τριχοειδεῖς*** τοιαύτας. Καὶ ἐὰν μὲν τὸ ἐξερχόμενον αἷμα διευθύνεται πρὸς τὰ ἔξω αἱ αἱμορραγίαι λέγονται ***ἐξωτερικαὶ***, ἐὰν δὲ τοῦτο διευθύνεται πρὸς τὰ ἔσω, δηλ. πρὸς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα καὶ ἐντὸς τῶν ἐσωτερικῶν κοιλοτήτων, λέγονται ***ἐσωτερικαί***.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰς αἱμορραγίας συμβαίνει ἀπώλεια τοῦ σπουδαιοτάτου μέρους τοῦ ὀργανισμοῦ, αὐτῆς ταύτης τῆς ζωῆς, ἡ φύσις προέβλεψε διαφόρους αὐτοπροστατευτικοὺς τρόπους πρὸς περίσσωσιν τοῦ αἵματος. Οὕτω π. χ. τὸ διαρραγὲν ἀγγεῖον ἀρχίζει ἀμέσως νὰ συστέλλεται, ἡ δὲ συστολὴ αὕτη ἐξακολουθεῖ ἕως οὗ κλεισθῇ τὸ ρῆγμα. Ἐὰν δὲ τὸ αἱματοφόρον ἀγγεῖον δὲν ἔχει κοπῇ κατὰ τρόπον λεῖον, ἀλλ' εἶναι ξεσχισμένον τότε ὁ ἐσωτερικὸς χιτών του, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐλαστικός, ἀρχίζει νὰ στρέφεται περὶ ἑαυτὸν ἕως ὅτου καλύψῃ τὴν σχισμήν, ἐν εἴδει πώματος.

Εἰς μερικὰς πάλιν αἱμορραγίας τὸ αἷμα πήγνυται μόνον του, ἐμφράσσει τὰ ρήγματα καὶ σταματᾷ τὴν ἐκροὴν τοῦ αἵματος. Τοιουτοτρόπως ἐξηγεῖται διατὶ εἰς τὰ φρικώδη ἐκεῖνα τραύματα, τῆς ἀποκοπῆς ὁλοκλήρου μέλους, ἡ αἱμορραγία εἶναι σχετικῶς ἐλάχιστη.

Ἡ σοβαρότης τῆς αἱμορραγίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ εἶδος καὶ τὸ μέγεθος τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

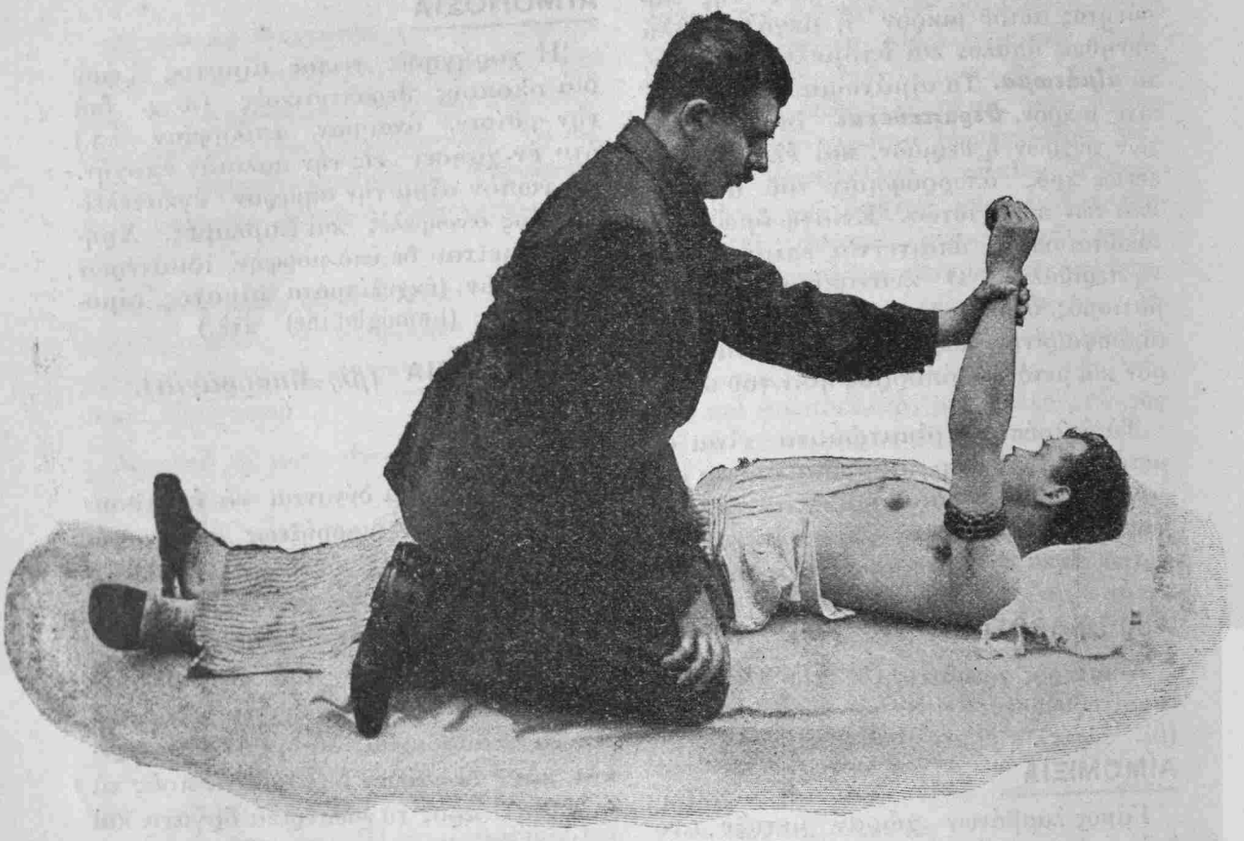

Εἰκ. 12.

Περίσφιξις τῆς ἀρτηρίας διὰ ταινίας ἐλαστικῆς.

τραυματισθέντος ἀγγείου, τὴν θέσιν τοῦ τραύματος καὶ τὴν ποσότητα τοῦ ἐξερχομένου αἵματος. Πάντοτε ὅμως ἀπαιτεῖται ἐνέργεια ἄμεσος καὶ ἀποτελεσματική, ἡ ὁποία πρέπει νὰ στηρίζεται εἰς τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν τοῦ εἴδους τῆς αἱμορραγίας. Διὰ τοῦτο θὰ ἀναφέρωμεν ἐν συντομίᾳ τὰ ἐνδεδειγμένα πρόχειρα θεραπευτικὰ μέσα ἐπί τῶν συνηθεστέρων περιπτώσεων.

α) ***Ἀρτηριακαὶ αἱμορραγίαι.***— Διακρίνονται ἀπὸ τὸ ζωηρῶς ἐρυθρὸν αἷμα τὸ ὁποῖον ἐξακοντίζεται μὲ ὁρμὴν καὶ μὲ ρυθμὸν ὅμοιον πρὸς τὸν τοῦ σφυγμοῦ. Εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνοι καὶ ἐπιβάλλουν ἄμεσον τὴν ἐπέμβασιν τοῦ ἰατροῦ.

Πρόχειρος τρόπος πρὸς ***συγκράτησιν*** τοῦ αἵματος εἶναι ἡ ἀφαίρεσις τῶν αἱματωμένων ἐνδυμάτων πρὸς πρόληψιν τῶν κινδύνων τῆς μολύνσεως, ἡ κράτησις τῆς πληγῆς εἰς θέσιν κάθετον, ἡ ἐπικάλυψις αὐτῆς μὲ βαμβάκι ἢ γάζαν ἀπεστειρωμένην ἢ ἐν ἀνάγκῃ μὲ καθαρὸν πανὶ καὶ ἡ πίεσις τῆς πληγῆς ἐπάνω ἀπὸ τὰ καλύμματα διὰ τοῦ δακτύλου ἢ τὸ δέσιμον σφικτὰ μὲ ἐπίδεσμον. Συγχρόνως ἀπαιτεῖται ἡ περίσφιγξις δυνατὰ διὰ τῆς χειρὸς ἢ διὰ λωρίδος βρεγμένου πανίου ἢ ἐν ἀνάγκῃ διὰ παντὸς ἄλλου μέσου εἰς θέσιν ἀνωτέραν τῆς πληγῆς, διὰ νὰ ἐμποδισθῇ ἡ κάθοδος τοῦ αἵματος ἐκ τῆς καρδίας εἰς αὐτὴν (Εἰκ. 12, 13, 14, 15).

Ὁ τοιοῦτος ἐπίδεσμος δὲν πρέπει νὰ παραμείνῃ περισσότερον ἀπὸ δύο ὥρας διότι ἐνδεχόμενον νὰ προκαλέσῃ γάγγραιναν. Ἐὰν τὸ αἷμα προέρχεται ἀπὸ ρῆξιν κεφαλικῆς ἢ τραχηλικῆς ἀρτηρίας πρέπει νὰ πιεσθῇ ἡ καρωτὶς ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης (Εἰκ. 16, 17).

Εἰς αἱμορραγίαν τοῦ βραχίονος πιέζομεν τὴν ἀρτηρίαν εἰς τὴν μασχάλην ἢ κατὰ τὴν διαδρομήν της εἰς τὸν βραχίονα ἢ εἰς τὴν πλευρὰν κάτωθεν τῆς κλειδός ἢ σύρομεν τὸν ὦμον πρὸς τὰ κάτω καὶ ὀπίσω διὰ νὰ καταβιβάσωμεν τὴν κλεῖδα καὶ πιέσωμεν δι' αὐτῆς τὴν ἀρτηρίαν (Εἰκ. 18). Εἰς αἱμορραγίας τοῦ σκέλους ἢ τῆς κνήμης πιέζομεν τὴν βουβωνικὴν χώραν. (Εἰκ. 19). Ὅλας αὐτὰς τὰς πιέσεις καὶ τὰ δεσίματα θὰ τὰ ἐφαρμόσωμεν ἀφοῦ προηγουμένως ἀνυψώσωμεν ἐπί τινα λεπτὰ τὸ κοπὲν μέρος καὶ πεισθῶμεν ὅτι τὸ αἷμα εἶναι ἀσυγκράτητον. Ὀφείλομεν νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ λεγόμενα αἱμοστατικά* καὶ ἰδίως τὸν καπνόν, τὰς ἀράχνας, διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ἐκθέσωμεν εἰς κίνδυνον καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν τοῦ αἱ-

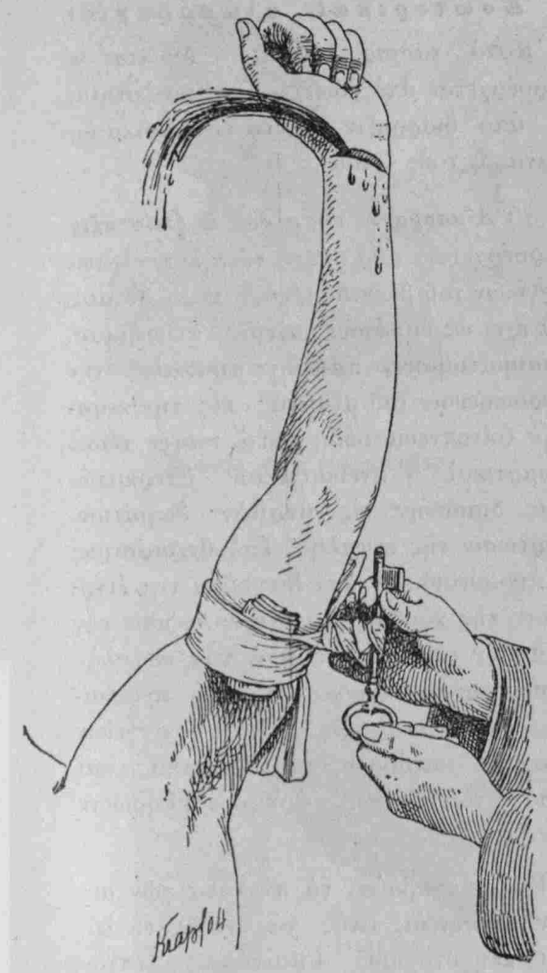

Εἰκ. 13.

Πρόχειρος τρόπος περισφίξεως τοῦ βραχίονος ἐν περιπτώσει ἀρτηριακῆς αἱμορραγίας.

μορραγοῦντος. Ἐὰν ἐντὸς δύο ὡρῶν δὲν ἐξευρεθῇ ἡ ἰατρικὴ περίθαλψις πρέπει νὰ ἀφαιρέσωμεν τὸ δέσιμον τοῦ μέλους τὸ ὁποῖον θὰ κρατῆται πάντοτε κάθετον, καὶ νὰ ἐπιφράξωμεν σφικτὰ τὴν πληγὴν μὲ ἀπεστειρωμένον βάμβακα ἢ μὲ γάζαν καὶ νὰ τὴν ἐπιδέσωμεν μὲ ἐπίδεσμον.

Ἡ πληγὴ καὶ ἀφοῦ σταματήσῃ τὸ αἷμα δὲν πρέπει νὰ ἐγγισθῇ, διότι δύναται νὰ ἐπαναρχίσῃ ἡ αἱμορραγία. Καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῆς ἐκροῆς τοῦ αἵματος ὁ παθὼν πρέπει νὰ μένῃ ἐντελῶς ἀκίνητος μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω, νὰ λαμβάνῃ κατὰ διαστήματα τεῖον θερμὸν ἢ καφέν, νὰ εἶναι κεκαλυμμένος μὲ θερμὰ καλύμματα καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἔχῃ τὰ ἄκρα περιτυλιγμένα.

Εἰκ. 14.

Ἄλλος πρόχειρος τρόπος πιέσεως τοῦ βραχίονος εἰς αἱμορραγίαν.

Εἰκ. 14.

Κάμψις καὶ πίεσις τοῦ βραχίονος εἰς αἱμορραγίαν.

να μὲ ταινίαν διὰ νὰ ὁδηγῆται τὸ αἷμα εἰς τὴν καρδίαν.

β΄) ***Φλεβικαὶ αἱμορραγίαι.*** Αὗται διακρίνονται ἀπὸ τὸ μαυρωπὸν χρῶμα τοῦ αἵματος καὶ ἀπὸ τὴν ἧρεμον αὐτοῦ ἐκροήν, ἡ ὁποία ἐνισχύεται μὲν διὰ τῆς πιέσεως ἄνωθεν τῆς πληγῆς πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας, ἢ διὰ τῆς κινήσεως, τῶν μυῶν, ἐλαττοῦται δὲ ἀντιθέτως κατὰ τὰς βαθείας εἰσπνοάς. Κατὰ τὰς φλεβικὰς αἱμορραγίας πλύνομεν ἢ βυθίζομεν τὸ αἱμάσσον μέρος ἐντὸς ὕδατος ψυχροῦ, πλησιάζομεν πρὸς ἄλληλα καὶ πιέζομεν τὰ δύο χείλη τῆς πληγῆς, καὶ ἀνυψοῦμεν τὸ μέλος εἰς θέσιν κάθετον. (Εἰκ. 20).

γ΄) ***Τριχοειδεῖς αἱμορραγίαι.***—Εἶναι αἱ συχνότεραι καὶ αἱ πλέον ἀκίνδυνοι, ἡ δὲ ἐκροή των γίνεται κατὰ σταγόνας, ὡς ἀπὸ σπόγγον. Θεραπεύονται ὁμοίως πρὸς τὰς φλεβικὰς αἱμορραγίας.

Ἐσωτερικαὶ αἱμορραγίαι.

Κατὰ ταύτας τὸ αἷμα δύναται νὰ προέρχεται ἀπὸ ἐσωτερικὰς κοιλότητας ἢ ἀπὸ διάρρηξιν εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ὄργανα, ἢ τοὺς ἱστούς.

α΄) ***Αἱμορραγία τῆς ρινὸς ἢ ἐπίσταξις.*** Προέρχεται ἀπὸ ρῆξιν τῶν λεπτοτάτων ἀγγείων τοῦ βλεννοϋμένος, καὶ δύναται νὰ ἔχει ὡς ἐμμέσους αἰτίας, κτυπήματα, τραυματισμούς, πᾶν ὅ,τι προκαλεῖ τὴν συσσώρευσιν τοῦ αἵματος εἰς τὴν κεφαλὴν (οἰνοπνευματώδη ποτά, καφές, τέϊον, σωματικαὶ ἢ πνευματικαὶ ὑπερκοπώσεις, διαμονὴν εἰς θερμὸν δωμάτιον, κύρτωσιν τῆς κεφαλῆς ἐπὶ θερμάστρας ἢ πυραύνου) πᾶν ὅ,τι διεγείρει τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας καὶ παρεμποδίζει τὴν κάθοδον τοῦ αἵματος ἀπὸ τὴν κεφαλὴν (ἀσθένειαι τῆς καρδίας, σφικτὰ περιλαίμια, ἀλλοιώσεις τῶν ρινικῶν ἀγγείων συνεπείᾳ κατάρρου, μολυσματικὰς καὶ νόσους τοῦ αἵματος, ἀρτηριοσκλήρωσιν κλπ.)

Ἐνίοτε συμβαίνει τὰ πλεῖστα τῶν μελῶν οἰκογενείας τινὸς νὰ ἔχουν ἐκ λόγου κληρονομικοῦ ἰδιαιτέρως λεπτὸν καὶ εὐπρόσβλητον τὸν βλεννοϋμένα καὶ νὰ ὑπόκεινται εἰς συχνὰς ἐπιστάξεις. Αἱ αἱμορραγίαι τῆς ρινὸς παρουσιάζονται κατ' ἀναλογίαν περισσότερον εἰς τὰ κοράσια κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναπτύξεώς των παρὰ εἰς τὰ ἄρρενα, εἰς γυναῖκας κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐμμήνων καὶ εἰς ἄλλας πάλιν γυναῖκας ἀντικαθιστῶσι τὰ ἔμμηνα.* Τὴν θεραπείαν τῶν αἰτίων τῆς ἐπιστάξεως θὰ ἐπαφίσωμεν εἰς τὸν ἰατρόν, θὰ πραγματευθῶμεν δὲ ἐνταῦθα μόνον περὶ τῶν ***προχείρων μέσων*** πρὸς συγκράτησιν τοῦ αἵματος. Τοιαῦτα εἶναι ἥσυχος καὶ βαθεῖα εἰσπνοὴ μόνον διὰ τῆς ρινὸς καὶ ἐκπνοὴ διὰ τοῦ στόματος, ἀπελευθέρωσις τοῦ λαιμοῦ ἀπὸ ἐνδύματα στενόχωρα. κράτησις ὑψηλὰ τοῦ βραχίονος τοῦ κειμένου πρὸς τὸ μέρος τῆς ἐκροῆς τοῦ αἵματος, ἐπιθέματα ψυχρὰ ἐπὶ τῆς ρινὸς καὶ ἐπὶ τοῦ τραχήλου, πίεσις ἐπὶ πέντε λεπτὰ τοῦ αἱμάσσοντος ρώθωνος, ρόφησις διὰ τῆς ρινὸς νεροῦ παγωμένου ἢ νεροῦ μετὰ

SISMANOGLIO MEGARO

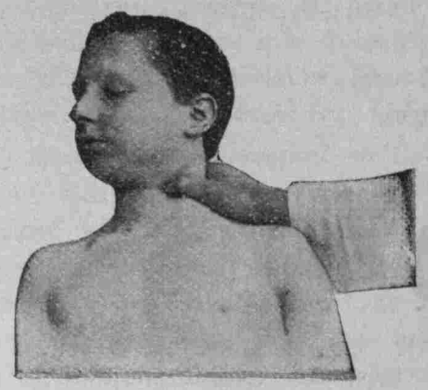

Εἰκ. 16.

Πίεσις τῆς καρωτίδος

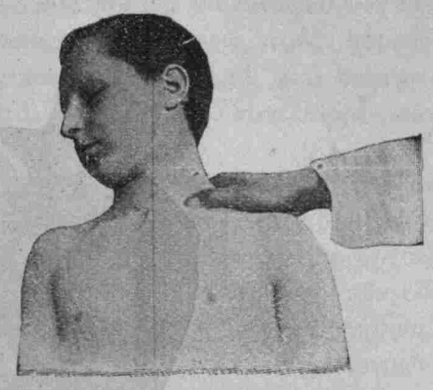

Εἰκ. 17.

Πίεσις τῆς ὑποκλειδίου ἀρτηρίας

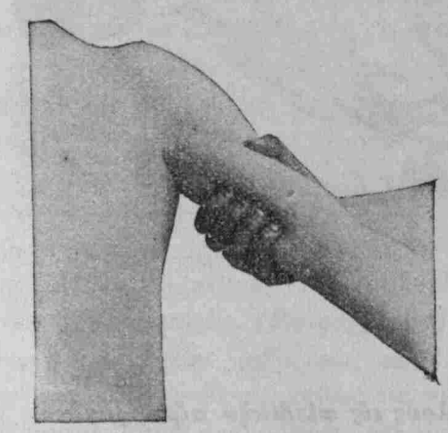

Εἰκ. 18.

Πίεσις τῆς βραχιονίου ἀρτηρίας

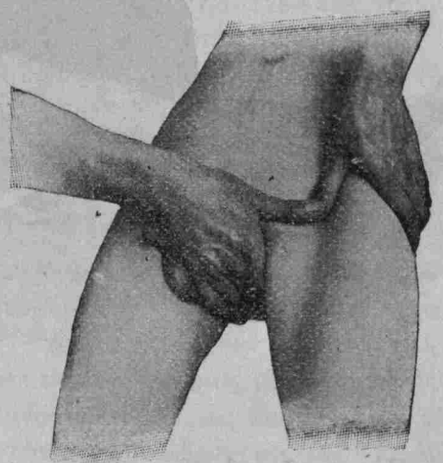

Εἰκ. 19.

Πίεσις τῆς κνημιαίας ἀρτηρίας

ὄξους, ἔμφραξις τοῦ ρώθωνος μὲ βάμβακα βρεγμένον μὲ διάλυσιν ἀντιπυρίνης (1:10) ἢ μὲ ὀξυγονοῦχον ὕδωρ. Ἐννοεῖται ὅτι πρέπει νὰ ἀποφεύγεται κάθε ἀφορμὴ δυναμένη νὰ δώσῃ ἀρχὴν εἰς νέαν αἱμορραγίαν, ὡς τὰ πταρνίσματα, τὸ καθάρισμα τῆς μύτης, κ. ἄ. Ἐὰν δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀνωτέρω μέσων ἐξακολουθεῖ ἡ αἱμορραγία πρέπει νὰ κληθῇ ὁ ἰατρὸς διὰ νὰ διωρίσῃ δραστηριώτερα φάρμακα ἢ διὰ νὰ προβῇ εἰς καυτηρίασιν ἢ ἐπιπωμάτωσιν διὰ τοῦ Μπελλοκείου σωλῆνος.*

β΄) ***Αἱμορραγίαι τοῦ ὠτός.*** —Αὗται προσημαίνουσι κάταγμα τοῦ κρανίου καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ περικλείοντος τὸ ἐσωτερικὸν οὖς κροταφικοῦ ὀστοῦ, ὅτε τὸ ἐξερχόμενον αἷμα διέρχεται διὰ τοῦ θραυσθέντος ἐπίσης τυμπάνου. Εἶναι ἐπικίνδυνοι καὶ ἀπαιτοῦν μεγίστην προσοχήν, διότι καὶ ἡ ἐλαχίστη ἀκαθαρσία δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἐπιπλοκὰς θανατηφόρους. Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ ἐπιβάλλεται ἀπόλυτος ἡσυχία τοῦ σώματος καὶ ἰδιαιτέρως τῆς κεφαλῆς, καὶ προφύλαξις τοῦ ὠτὸς διὰ καθαρωτάτου βάμβακος καὶ ἐπιδέσμου.

γ΄) ***Αἱμορραγία ἐκ τοῦ στόματος ἢ αἱμόπτυσις.*** — Δύναται νὰ προέρχεται ἐκ τῶν οὐλῶν, τοῦ λάρυγγος, τῶν βρόγχων, τῶν πνευμόνων, κλπ.

Ἡ αἱμάτωσις τῶν οὐλῶν καταπαύει σχεδὸν ἀμέσως διὰ μερικῶν σταγόνων τερεβινθινελαίου. (essence de terebinthine). Εἰς τὰς λοιπὰς αἱμοπτύσεις ὁ ἀσθε-

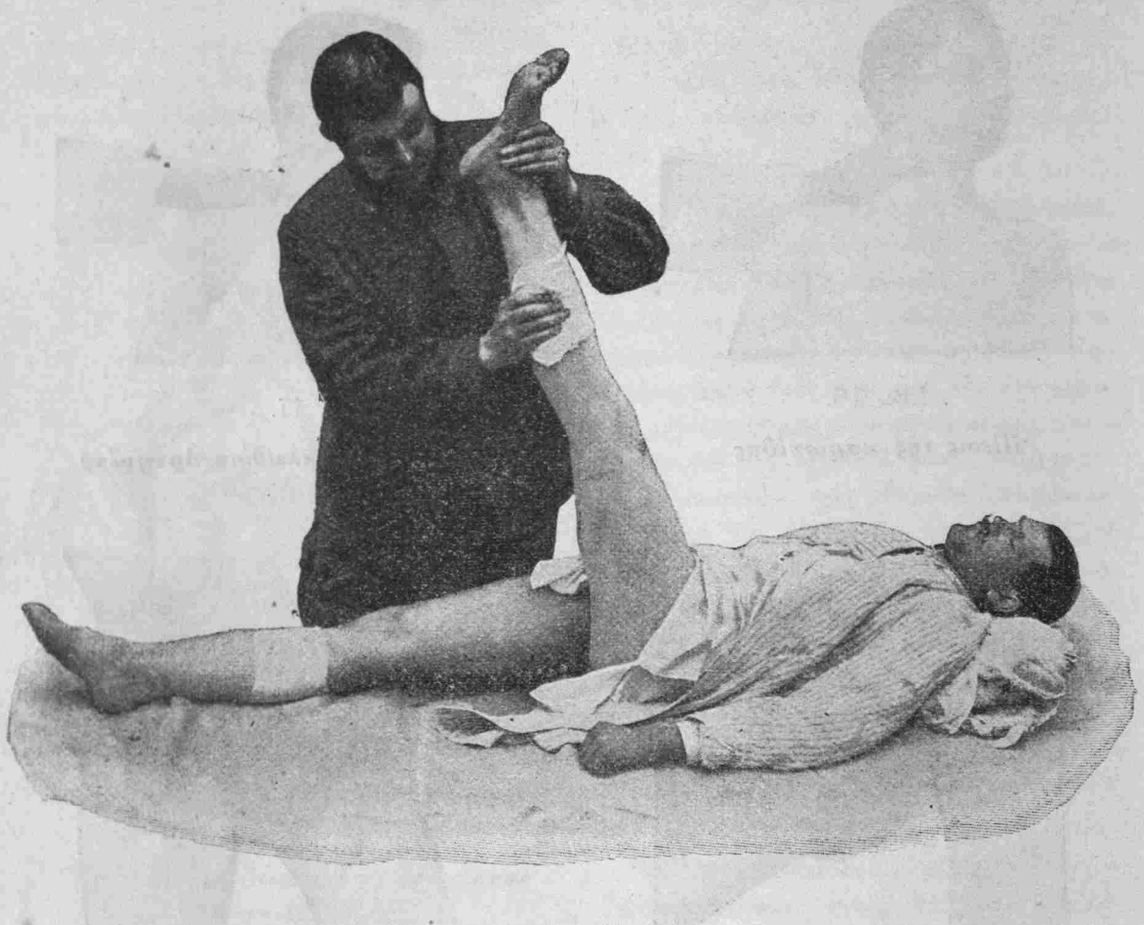

Εἰκ. 20.

Πίεσις τῆς πληγῆς καὶ ἀνύψωσις τοῦ μέλους εἰς φλεβικὴν αἱμορραγίαν.

νὴς αἰσθάνεται εἶδος θερμότητος ἡ ὁποία διαρκῶς ἀνέρχεται ὄπισθεν τοῦ στέρνου, βήχει καὶ ἐπακολουθεῖ πτύσιμον αἵματος ἐρυθρσῦ καὶ ἀφρώδους εἰς ποσότητα μεγάλην. Αἱ τοιαῦται αἱμοπτύσεις δύνανται νὰ προέλθουν ἀπὸ τραῦμα, ἀπὸ διαρκῆ καὶ μακρὰν ἄσκησιν τῆς φωνῆς, ἀπὸ εἰσπνοὴν ἀερίων καὶ ἀτμῶν καὶ πάθησιν τῶν πνευμόνων, ἰδίως φυματικὴν, ἕνεκα τῆς ὁποίας τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα κατατρώγονται καὶ διαρρηγνύονται. Αἱ αἱμοπτύσεις δὲν εἶνσι ἔνδειξις ἀμέσου κινδύνου, πρέπει ὅμως νὰ ***καταπαύωνται τὸ ταχύτερον***, Πρὸς τοῦτο κατακλίνομεν τὸν ἀσθενῆ, μὲ ἀνυψωμένον τὸν θώρακα καὶ τὴν κεφαλήν, τὸν ἐνθαρρύνομεν, τοῦ ἀπαγορεύομεν νὰ κινῆται καὶ νὰ ὁμιλῇ καὶ τοῦ συνιστῶμεν νὰ ἀποφεύγῃ τὸν βῆχα· Ἐπὶ τῶν κορυφῶν τοῦ στήθους του καὶ ἐπὶ τῆς καρδίας θέτομεν κρῦα ἐπιθέματα ἢ κύστιν μὲ πάγον,εἰς τὰς κνήμας του σιναπισμούς, καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ δίδομεν ἐσωτερικῶς τεμάχια πάγου, νερὸ ἢ γάλα παγωμένον, ἓν κ. κ. ἅλατος μαγειρικοῦ ἐντὸς ὀλίγου ψυχροῦ νεροῦ.

δ') ***Αἱμορραγίαι στομάχου ἢ αἱματέμεσις.*** — Προέρχονται ἀπὸ τραυματισμόν, ἀπὸ ἕλκος ἢ ὄγκον τοῦ στομάχου καὶ ἀπὸ δηλητηρίασιν. Ὀλίγας στιγμὰς πρὸ αὐτῶν αἰσθάνεται ὁ ἀσθενὴς πόνους εἰς τὴν στομαχικὴν χώραν, γίνεται ὠχρὸς καὶ ἐξεμεῖ αἷμα νωπὸν ἢ καὶ συνηθέστερον μελανωπόν, ὅμοιον πρὸς τὸ κατακάθισμα τοῦ καφέ.

Καὶ ἐδῶ μέχρις οὗ φθάσῃ ὁ ἰατρός, θὰ ἐξαπλώσωμεν τὸν ἀσθενῆ, θὰ ἐπιθέσωμεν ἐπὶ τοῦ στομάχου του ψυχρὰ ἐπιθέματα ἢ κύστιν μὲ πάγον, θὰ τοῦ δώσωμεν ἐσωτερικῶς πάγον εἰς μικρὰ τεμάχια ἢ ἅλας μὲ νερὸ ἢ ἐν ἀνάγκῃ διάλυσιν 50 γρ. πηκτῆς (Gelatine) ἐντὸς 500 γρ. νεροῦ εἰς 3 δόσεις ἐντὸς τῆς ἡμέρας.

ε') ***Αἱμορραγίαι ἐντερικαί.*** — Ἐκδηλοῦνται διὰ παρουσίας αἵματος εἰς τὰς κενώσεις καὶ προέρχονται τόσον ἀπὸ ἀλλοιώσεις τοῦ ἀπευθυσμένου * (αἱμορροΐδας,* ἕλκη, ὄγκους,) ὅσον καὶ ἀπὸ ἀλλοιώσεις τοῦ ὅλου ἐντερικοῦ σωλῆνος, ἐκ δηλητηριάσεως, ἀσθενείας τοῦ αἵματος, τραυμάτων, καὶ ἰδίως ἐκ τυφοειδοῦς πυρετοῦ * καὶ δυσεντερίας.* Τὸ αἷμα τῶν αἱμορροΐδων ἀναγνωρίζεται εὐκόλως διότι ἔχει χρῶμα ἀνοικτὸν καί στάζει. Αἱ αἱμορραγίαι τῶν ἐντέρων ἐπιφέρουν μεγίστην κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται ἡ ταχυτάτη ἐπέμβασις τοῦ ἰατροῦ ἵνα ἐγκαίρως ἐξακριβώσῃ τὴν αἰτίαν καὶ καθορίσῃ τὸν τρόπον τῆς θεραπείας. Προσωρινῶς δύναται νὰ ἐπιτεθῇ κύστις μὲ πάγον ἐπὶ τῆς κοιλίας χωρὶς νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἀσθενῆ καμμία ἀπολύτως τροφή.

στ') ***Αἱμορραγίαι τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός. (Μητρορραγίαι)***— (Περὶ τῆς ἐμμήνου καθάρσεως καὶ τῶν σχετικῶν πρὸς ταύτην, καθὼς καὶ περὶ τῶν αἱμορραγιῶν ἐγκυμοσύνης καὶ τοκετοῦ, βλ. τὰς σχετικὰς λέξεις). Αἱ λοιπαὶ μητρορραγίαι τῶν γυναικείων γεννητικῶν ὀργάνων προέρχονται ἐκ κλίσεως τῆς μήτρας πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐκ χρονίων κατάρρων καὶ φλογώσεων αὐτῆς, ἢ ἐκ ὑπάρξεως πολύποδος καὶ ὄγκου. Ἀλλὰ καὶ ὅταν λόγῳ τῆς ἡλικίας καταπαύουν πλέον τὰ ἔμμηνα ἐπέρχονται συχναὶ καὶ ἰσχυραὶ αἱμορραγίαι. Πρὸς κατάπαυσιν τῆς ροῆς τοῦ αἵματος κατακλίνομεν τὴν πάσχουσαν ὁριζοντίως, ἐπιθέτοντες κύστιν πάγου ἢ κρύα ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κάτω κοιλίας καὶ κάμνομεν πλύσεις διὰ νεροῦ ἁπλοῦ ἢ μὲ ὀλίγην στῦψιν καὶ ὄξος. Τὸ ὕδωρ τῶν πλύσεων θὰ εἶναι θερμὸν (47ο—50ο), τὸ δὲ δοχεῖον τοῦ ὕδατος δὲν πρέπει νὰ τίθεται εἰς ὕψος ἀνώτερον τῶν 50 ἑκμ. ὑπεράνω τῆς κλίνης. Τὴν χρῆσιν αἱμοστατικῶν μόνον ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ διατάξῃ.

Γυναῖκες πάσχουσαι ἀπὸ μητρικὰς αἱμορραγίας πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὰς σωματικὰς ὑπερκοπώσεις, τοὺς χορούς, καθὼς καὶ τὰ θερμαντικὰ καὶ διεγερτικὰ ποτά, ὡς τὸ τέϊον, τὸν καφέν, τὸν οἶνον κλπ.

ζ') ***Αἱμορραγίαι τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων. (Αἱματουρίαι).***—Ἐκδηλοῦνται διὰ τῆς οὐρήσεως αἵματος καὶ προέρχονται ἐκ παθήσεως τῶν νεφρῶν, τῶν οὐρητήρων, τῆς κύστεως, τῆς οὐρήθρας, ἐνίοτε δὲ ἐκ παθήσεως ἄλλων γειτονικῶν ὀργάνων, ὅταν τὸ αἷμα ἐκχύνεται ἐντὸς τῶν οὐροποιητικῶν ὀργάνων. Ἡ αἱματουρία δυνατὸν νὰ προέρχειται καὶ ἀπὸ τραυματισμόν, φλεγμόνην, λιθίασιν, παράσιτα, δηλητηρίασιν ἢ γενικὴν νόσου. Εἰς πάσας τὰς περιπτώσεις τσύτας ὁ ἀσθενὴς ὀφείλει ἀμέσως νὰ κατακλιθῇ, ἀναμένων τὴν ἄφιξιν τοῦ ἰατροῦ.

η') ***Αἱμορραγίαι ἐγκεφαλικαί.*** (βλ. *Ἀποπληξία*).

ΑΙΜΟΡΡΟΪΔΕΣ (κ. *Ζωχάδες*).

Διευρύνσεις, ἐν εἴδει σακκιδίων, τῶν αἱματοφόρων ἀγγείων τοῦ ἀπευθυσμένου *, ἔχουσαι ὡς ἄμεσον μὲν αἰτίαν τὴν στάσιν τῆς κυκλοφορίας εἰς τὰς φλέβας τοῦ μέρους ἐκείνου, ὡς ἐμμέσους δὲ αἰτίας τὴν γενικὴν ἀδράνειαν τῆς κυκλοφορίας ἕνεκα καρδιακῶν πνευμονικῶν ἢ ἡπατικῶν νοσημάτων, ὄγκους ἐν τῇ κοιλίᾳ, ἐγκυμοσύνην καὶ ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην αἰτίαν τὴν δυσκοιλιότητα. Εἰς μερικὰς οἰκογενείας αἱ αἱμορροΐδες εἶναι κληρονομικαί, ὑποβοηθοῦνται δὲ εἰς τὴν ἐκδήλωσίν των ἀπὸ πολυφαγίαν, κατάχρησιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, τεΐου καὶ καφέ, ἀπὸ σφικτὰ ἐνδύματα, μαλακὴν κλίνην, μαλακὰ καθίσματα καὶ ἐν γένει ἀπὸ καθεστηκυῖαν ζωήν.

Αἱ αἱμορροΐδες εἶναι ***ἐξωτερικαὶ*** καὶ ***ἐσωτερικαί.*** Συνοδεύονται συνήθως μὲ πόνον, ἐνόχλησιν, βάρος καὶ κνησμόν. Σὺν τῷ χρόνῳ δύνανται νὰ ξηρανθῶσι καὶ νὰ ἐξαλειφθῶσιν ἀλλὰ καὶ νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐκ νέου μὲ τὰς αἱμορραγίας των. Αἱ αἱμορραγίαι αὗται θεωροῦνται ἐσφαλμένως ὡς εὐεργετικαί, διότι ἐπιφέρουν πρόσκαιρόν τινα ἀνακούφισιν προερχομένην ἀπὸ τὴν σμίκρυνσιν τοῦ ὄγκου τῶν αἱμορροΐδων ἕνεκα τῆς ἐκ-

SISMANOGLIO MEGARO

ροῆς τοῦ αἵματος, χωρὶς νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἐπερχομένη ἀναιμία καὶ ἡ ὅλη σωματικὴ ἐξάντλησις, τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἡ ἀπώλεια τοῦ αἵματος.

Ἡ γενικὴ αὐτῶν ***θεραπεία*** ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἄρσεως τῶν αἰτίων ἐξ ὧν προέρχονται, ἤτοι ἐκ τῆς θεραπείας τῆς δυσκοιλιότητος, τῶν χρονίων ἐντερικῶν κατάρρων καὶ τῶν λοιπῶν νόσων, τὰς ὁποίας ἀναφέραμεν προηγουμένως. Ἐν γένει οἱ ἀσθενεῖς μὲ αἱμορροΐδας πρέπει νὰ ἔχουν κενώσεις ὄχι σκληράς, καὶ νὰ διατηρῶνται πάντοτε καθαροί, διὰ νὰ προλαμβάνουν τοὺς ἐρεθισμοὺς καὶ τὰς φλογώσεις, συνέπεια τῶν ὁποίων εἶναι, ἰσχυροὶ πόνοι, ἐξελκώσεις, ἀποστήματα, συρίγγια καὶ λοιπά. Πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὴν πολυφαγίαν, τὰ κρέατα, τὴν ὄρυζαν, τὴν σοκολάταν καὶ τὰ ἄλλα δυσκοίλια, τὰ ἀρτύματα, τὸ κυνήγιον καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά, προτιμῶντες πάντοτε τὰ χόρτα καὶ τὰ ὀπωρικά. Ἐὰν ἡ ζωή των εἶναι καθεστηκυῖα πρέπει κατὰ τὰς ἐλευθέρας ὥρας νὰ κάμνουν περίπατον καὶ γυμναστικήν. Πρέπει ἐπίσης ν' ἀποφεύγουν τὰ καθαρκτικά, τακτοποιοῦντες ὅσῳ τὸ δυνατὸν τὰς κενώσεις των διὰ τρόπου φυσικοῦ, (κατάλληλος τροφή, μαλάξεις, ἠλεκτρισμοί). Κατὰ τὰς μικρὰς αἱμορραγίας, τὰς ἐπερχομένας κατόπιν τῶν κενώσεων, πρέπει τὸ αἱμάσσον μέρος νὰ καθαρισθῇ καλῶς μὲ βάμβακα βρεγμένον εἰς ὕδωρ ψυχρὸν καὶ νὰ καλυφθῇ κατόπιν ἐπί τινα λεπτὰ μὲ τεμάχιον ξηροῦ βάμβακος, κατὰ δὲ τὰς μεγάλας αἱμορραγίας προσαρμόζεται καὶ ἐπίδεσμος. Πολλάκις ἐπέρχεται ἔξοδος τῶν αἱμορροΐδων κατὰ τὴν κένωσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σκύπτοντες ἢ καθήμενοι ἐντὸς ὕδατος θερμοῦ εἰσάγομεν αὐτὰς εἰς τὴν θέσιν των διὰ τοῦ δακτύλου ἀλειμμένου μὲ ἔλαιον ἢ βαζελίνην.

Πληρεστέρα καὶ μᾶλλον διαρκὴς πίεσις τῶν φλεβῶν δύναται νὰ γείνῃ διὰ πεσσῶν * ἐξ ἐλεφαντόδοντος ἢ καουτσούκ, τῶν ὁποίων τὸ ἕτερον τῶν ἄκρων εἰσάγεται μετὰ προσοχῆς ἐντὸς τοῦ ἀπευθυσμένου. Εἰς σοβαρὰς φλογώσεις ἡ εἰσαγωγὴ τῶν αἱμορροΐδων εἶναι δύσκολος καὶ τότε πρέπει νὰ κληθῇ ὁ ἰατρός. Ἐν γένει τὰ ἐνδεδειγμένα μέσα πρὸς περιορισμὸν τῶν ἐνοχλήσεων ἐκ τῶν αἱμορροΐδων εἶναι μεγάλη καθαριότης, ἡμίλουτρα, (κρῦα ἢ χλιαρὰ ἢ θερμὰ) καὶ ἐπάλειψις μὲ ἔλαιον ἢ βαζελίνην, ἀσφαλέστατον δὲ θεραπευτικὸν μέσον ἡ ριζικὴ ἐγχείρησις.

ΑΙΜΟΣΤΑΤΙΚΑ

Τὰ πρὸς ἐπίσχεσιν αἱμορραγίας, μικρᾶς ἢ μεγάλης, μέσα διαιροῦνται:

Α'. — Εἰς ***Γενικὰ*** καὶ εἰς ***Τοπικά***.

καὶ Β'. — Εἰς ***Μηχανικὰ*** καὶ εἰς ***Φαρμακευτικά.***

Α') ***Γενικά.***

1) ***Μηχανικά***. —Ἡσυχία, ἀνάπαυσις, σιωπή.

2) ***Φαρμακευτικά***.—Θειϊκὸν νάτριον (0,10 ἑκγρ. κάθε ὥραν),
Ἔλαιον τερεβινθίνης (2—10 σταγόνες εἰς κ. κ. μὲ νερό).
Ἰωδιοῦχον κάλιον } 0,20-0,30 ἑκγρ
Ἰωδιοῦχον νάτριον }
Πηκτὴ (Gelatine) 30-50 γρ. (πατσᾶς).
Μαγειρικὸν ἅλας (1-2 κ. κ.)
Χυμὸς λεμονίου, ἢ ὄξος (1 κ. σ.).
Ἐργοτίνη, ἀδρεναλίνη κλπ.

Β') ***Τοπικά.***

1) ***Μηχανικά***. — Πίεσις, ἐπίδεσις, πάγος, κρῦο νερό, ζεστὸ νερὸ (50ο), καυτηριασμός.

2) ***Φαρμακευτικά.*** — Ὑπερχλωριοῦχος σίδηρος, στυπτηρία, πέτρα κολάσεως (νιτρικὸς ἄργυρος), ἀδρεναλίνη.

ΑΙΜΟΣΦΑΙΡΙΑ

Κύτταρα τοῦ αἵματος, ὁρατὰ μόνον διὰ τοῦ μικροσκοπίου. Εἶναι δύο εἰδῶν: ***ἐρυθρᾶ*** καὶ ***λευκά.*** Τὰ ***ἐρυθρᾶ*** εἶναι στρογγύλα, δισκοειδῆ, μὲ διάμετρον 7 — 8 χιλιοστῶν τοῦ χλμ. πάχος 2 χιλιοστ. τοῦ χλμ. καὶ ἐπιφάνειαν 1 δεκάκις χιλιοστὸν τοῦ τ. χλμ. Ἐπὶ τῶν διαστάσεων τούτων τοῦ ἑνὸς αἱμοσφαιρίου, αἱ ὁποῖαι καταμετροῦνται δι' ἰδιαιτέρου ἐργαλείου, στηριζόμενοι οἱ συγγραφεῖς

κατέληξαν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι τὰ 5 περίπου ἑκατομμύρια ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων, τὰ παρατηρούμενα εἰς ὑγιᾶ ἄνδρα ἐπὶ μιᾶς σταγόνος αἵματος, οὐχὶ μεγαλειτέρας τῆς κεφαλῆς καρφίτσας, καὶ τὰ 4 ½ περίπου ἑκατομμύρια τὰ παρατηρούμενα εἰς ὑγιᾶ γυναῖκα ἐπὶ τῆς αὐτῆς ποσότητος αἵματος, δύνανται νὰ συναποτελέσουν συνεχῆ ἐπιφάνειαν ἐξ ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων εἰς μὲν τὸ αἷμα ἀνδρὸς 3200 τ. μ. εἰς δὲ τῆς γυναικὸς 2816 τ. μ. Ἡ μεγάλη αὕτη ἐπιφάνεια τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἐνέχει μεγίστην σπουδαιότητα ἐπειδὴ διευκολύνει τὴν πρόσληψιν καὶ ἀπόδοσιν θρεπτικῶν οὐσιῶν καὶ ἀερίων. Τὰ αἱμοσφαίρια τοῦ ἀνθρώπου, καθὼς καὶ ὅλων τῶν θηλαστικῶν, δὲν παρουσιάζουν οὔτε ἐξωτερικὸν ὑμένα, οὔτε πυρῆνα, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἐλλειψοειδῆ αἱμοσφαίρια τῶν πτηνῶν, ἀμφιβίων, καὶ ἑρπετῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι ἐφωδιασμένα τόσον διὰ περικαλύμματος ὅσον καὶ διὰ πυρῆνος. Πυρὴν ὑπῆρχε κατ' ἀρχάς, δηλαδὴ κατὰ τὴν γέννησιν τῶν αἱμοσφαιρίων ἐντὸς τοῦ μυελοῦ τῶν ὀστῶν, ἀλλ' ἐξηφανίσθη βραδύτερον ὡς ἄχρηστος, διότι εἰς τὸν ὀργανισμὸν τοῦ ἀνθρώπου τὰ αἱμοσφαίρια δὲν ἐκπληροῦν τὸ πολλαπλοῦν ἔργον, τὸ ὁποῖον ἐκτελοῦν εἰς τὸν ὀργανισμὸν ἄλλων ζώων, (πτηνῶν, ἑρπετῶν, ἀμφιβίων), ἀλλὰ παραλαμβάνουν ἁπλῶς τὸ ὀξυγόνον ἐκ τοῦ πνεύμονος, καὶ τὸ μεταφέρουν εἰς τὰ κύτταρα τοῦ σώματος καὶ ἀφ' οὗ τὸ ἀποθέσουν ἐκεῖ πληροῦνται κατόπιν ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τὸ ὁποῖον μεταφέρουν ὀπίσω εἰς τὸν πνεύμονα. Ἡ ζωὴ τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων δὲν εἶναι μακρά. Ζῶσιν ἐπὶ 2 ἢ 3 ἑβδομάδας δηλ. ἐφ' ὅσον εἶναι ἱκανὰ νὰ ἐκτελοῦν τὴν ἐναλλαγὴν τοῦ ὀξυγόνου πρὸς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ καταστρέφονται ὅταν καταντήσουν ἀνίκανα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου των, κατατιθέμενα εἰς τὸ ἦπαρ ἢ εἰς τὸν σπλῆνα. Τὸ ἔργον τῆς καταστροφῆς τῶν ἀχρήστων ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων εἶναι ἀνατεθειμένον εἰς τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια. Αὐτὰ εἶναι τρόπον τινὰ οἱ περισυλλογεῖς τῶν περιττῶν αἱμοσφαιρίων ἤ, ὅπως τὰ ὠνόμασε ὁ σοφὸς Ρῶσος φυσιοδίφης Metchnikoff, τὰ ἀστυνομικὰ ὄργανα τοῦ αἵματος. (Εἰκ. 21).

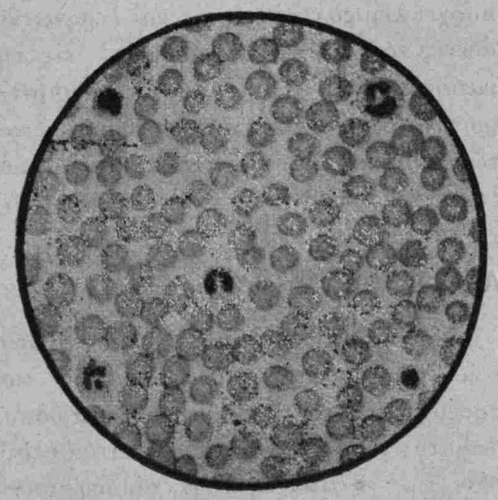

Εἰκ. 21.

Αἱμοσφαίρια τοῦ ἀνθρώπου εἰς μεγέθυνσιν 350 φορῶν.

(Τὰ 5 μὲ πυρήνας εἶναι λευκὰ τὰ λοιπὰ ἐρυθρά).

Τὰ ***λευκὰ*** αὐτὰ αἱμοσφαίρια. ἢ ***λευκοκύτταρα***, διαφέρουν τῶν ἐρυθρῶν διότι ἔχουν πυρῆνα, δύνανται νὰ κινῶνται ἐντὸς τοῦ αἵματος, καὶ στεροῦνται χρωστικῆς οὐσίας. Αἱ κινήσεις των διενεργοῦνται διὰ τῶν ἀποφύσεων ἢ προεξοχῶν των. Διὰ νὰ κινηθῇ τὸ λευκοκύτταρον προεκβάλλει τὴν ἀπόφυσίν του ὅπως ὁ πολύπους τοὺς πλοκάμους του καὶ κατόπιν πλησιάζει ὅλον του τὸ σῶμα πρὸς τὴν ἀπόφυσιν. Τοιουτοτρόπως βραδύτατα ἀλλὰ διαρκῶς μετατοπίζεται δυνάμενον νὰ ἐξέλθῃ καὶ ἔξω τῶν τοιχωμάτων τοῦ ἀγγείου, ὅπως ἐν περιπτώσει φλεγμονῆς, καὶ τότε σχηματίζεται τὸ πῦον.* Τὰ λευκοκύτταρα ἔχουν ὁμοίως τὴν δύναμιν νὰ καταστρέφουν τὰ ξένα σώματα (π. χ. τὰ βακτηρίδια, τὰ διεισδύοντα εἰς τὸ αἷμα) νὰ τρέφωνται καὶ νὰ πολλαπλασιάζωνται διὰ τομῆς. Τὸ μέγεθός των ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ ἐρυθρὰ εἶναι κάπως μεγαλείτερον ἀλλ' ὁ ἀριθμός των καταπληκτικῶς μικρότερος διότι ἀναλογοῦν 1 πρὸς 500—1000 ἐρυθρά.

SISMANOGLIO MEGARO

Σχηματίζονται δὲ πανταχοῦ ὅπου ὑπάρχει λεμφατικὸς ἱστὸς καὶ λεμφατικοὶ ἀδένες καὶ ὑπόκεινται καὶ αὐτὰ εἰς τὴν καταστροφὴν ὅταν χάσουν τὴν δραστηριότητά των, ὁπότε συσσωρεύονται ἐντὸς τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ ἄλλων παρομοίων λεμφατικῶν ὀργάνων καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχονται τοῦ σώματος.

ΑΙΜΟΣΦΑΙΡΙΝΗ *(Hemoglobine)*

Ἡ οὐσία αὕτη εἶναι τὸ κύριον συστατικὸν τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων καὶ προέρχεται ἀπὸ ἕνωσιν λευκωματώδους σώματος μὲ σιδηροῦχον χρωστικὴν οὐσίαν, τὴν ***οἱματίνην.*** Ἡ αἱμοσφαιρίνη διαφέρει τῶν ἄλλων λευκωματωδῶν οὐσιῶν κατὰ τὸ ὅτι ἐκεῖναι μὲν δὲν κρυσταλλοποιοῦνται ἐνῷ αὐτὴ δύναται νὰ λάβῃ μορφὴν κρυσταλλοειδῆ. Ὁ ἐντὸς τῆς αἱμοσφαιρίνης σίδηρος ἀνέρχεται εἰς $^1/_2$ γρ. ἐπὶ ἑνὸς χλγρ. αἵματος καὶ εἶναι σπουδαιότατος διότι ὑποβοηθεῖ τὴν ἕνωσιν τῆς αἱμοσφαιρίνης μετὰ τοῦ ὀξυγόνου τοῦ ἀέρος. Ἡ ἕνωσις αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος εἰς τὴν ζωήν.— Ἐκ τῆς τοιαύτης ἑνώσεως προέρχεται ἡ ***ὀξυαιμοσφαιρίνη*** ἡ ὁποία ἔχει χρῶμα ἀνοικτότερον τῆς αἱμοσφαιρίνης καὶ προσδίδει τὴν χαρακτηριστικὴν ἐρυθρὰν χροιὰν εἰς τὸ ἀρτηριακὸν αἷμα Ἡ ποσότης ὀξυγόνου τὴν ὁποίαν προσλαμβάνει 1 γρ. αἱμοσφαιρίνης ἀνέρχεται εἰς 1,56 κ. ἑκγρ.

ΑΙΜΟΣΦΑΙΡΙΝΟΥΡΙΑ *(βλ. Ἐλομίασις).*

ΑΙΜΟΦΙΛΙΑ

Παθολογικὴ κατάσταπις κληρονομική, ἐκδηλουμένη εὐθὺς ἀπὸ τῆς βρεφικῆς ἡλικίας, καὶ καθ' ἣν ὁ πάσχων εἴτε ἐντελῶς χωρὶς αἰτίαν εἴτε ἕνεκα παραμικροῦ τραύματος ἢ ἀμυχῆς ὑφίσταται αἱμορραγίαν ἐκ τῶν οὔλων ἢ ἐκ τῆς ρινός, τῶν πνευμόνων, τοῦ στομάχου, τῶν ἐντέρων καὶ τῶν νεφρῶν καὶ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ὥστε νὰ ἐκτίθεται καὶ αὐτὴ ἡ ζωή του εἰς κίνδυνον.

Ἡ ***αἰτία*** τῆς αἱμοφιλίας δὲν εἶναι ἐξηκριβωμένη. Εἶναι ἐν τούτοις ἀποδεδειγμένον ὅτι κατὰ παράδοξον κληρονομικὴν ἰδιοτροπίαν τὰ θήλεα μέλη αἱμοφίλου οἰκογενείας χωρὶς νὰ εἶναι ταῦτα αἱμόφιλα μεταδίδουν τὴν νοσηρὰν κατάστασιν εἰς τὰ τέκνα των ἐν ᾧ ὁ πατὴρ ἦτο ὑγιής, τοὐναντίον δὲ τὰ ἄρρενα μέλη τῆς οἰκογενείας ἀποκτῶσι τέκνα ὑγιᾶ καὶ ἀπηλλαγμένα τῆς κληρονομικῆς ταύτης διαθέσεως. Διὰ τοῦτο ὁ μόνος τρόπος πρὸς ἀποφυγὴν τῆς μεταδόσεως εἶναι νὰ μὴ νυμφεύωνται αἱ θυγατέρες τῶν αἱμοφίλων. Ἐκτὸς τῶν αἱμορραγιῶν ἡ αἱμοφιλία ἐπιφέρει καὶ πρήξιμον εἰς τὰς ἀρθρώσεις, ἐκδηλοῦται δὲ εἴς τινα μέλη τῆς αὐτῆς οἰκογενείας ὑπὸ τὴν ἐλαφράν της μορφὴν καὶ εἰς ἄλλα ὑπὸ τὴν βαρεῖαν. 60 % ἐκ τῶν αἱμοφίλων ἀποθνήσκουν πρὸ τοῦ 8ου ἔτους συνεπείᾳ τῶν συχνῶν αἱμορραγιῶν, πολὺ ὀλίγοι δὲ κατωρθώνουν νὰ φθάσουν εἰς προκεχωρηκυῖαν ἡλικίαν.

Ἡ ***ἀτομικὴ προφύλαξις*** τοῦ αἱμοφίλου συνίσταται εἰς τὴν ἀποφυγὴν καὶ τῆς ἐλαχίστης πληγῆς μέχρι καὶ αὐτῆς τῆς ἐξαγωγῆς τῶν ὀδόντων, ἢ καὶ τοῦ ἐμβολιασμοῦ καὶ τῆς ἐπιθέσεως βδελλῶν. Θὰ διάγῃ οὗτος βίον ἥρεμον καὶ θὰ ἀκολουθῇ ἐπακριβῶς τὰς διατάξεις τῆς ὑγιεινῆς, θὰ ἀποφεύγῃ τὰ οἰνοπνευματώδη καὶ τὰ διεγερτικὰ ποτὰ καὶ θὰ προτιμᾷ ὡς τροφὴν τὰ χόρτα καὶ τὰ ὀπωρικά, διότι ὑποτίθεται ὅτι ἡ αἱμοφιλία σχετίζεται κάπως μὲ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἁλάτων τοῦ αἵματος καὶ μάλιστα τῶν ἀσβεστούχων τοιούτων.

Ἰδιαίτερον χαρακτηριστικὸν τῶν αἱμορραγιῶν τῆς αἱμοφιλίας εἶναι καὶ τὸ ὅτι ἡ ἐκροὴ τοῦ αἵματος δὲν σταματᾷ μὲ τὰ συνήθη αἱμοστατικὰ * ἀλλὰ διαρκεῖ ἐπὶ μακρόν, μέχρις οὗ ὁ ἀσθενὴς καταντήσῃ πλέον ὠχρότατος, σχεδὸν νεκρός, καὶ τὸ αἷμα σχεδὸν ὑδαρές δηλαδὴ μέχρις οὗ χαλαρωθῇ πλέον αὐτὴ ἡ ἔντασις τῶν κινήσεων τῆς καρδίας καὶ ἐνίοτε μέχρις ὅτου σταματήσῃ αὕτη ἐντελῶς.

ΑΙΜΩΔΙΑΣΙΣ *(κ. Μούδιασμα).*

Προέρχεται ἀπὸ πίεσιν νεύρου. Διὰ νὰ παρέλθῃ πρέπει νὰ τρίψωμεν ἢ νὰ κινήσωμεν τὸ παθὸν μέρος. Ἐὰν τὸ μούδιασμα διαρκῇ κάμωμεν ἐντριβὰς μὲ καφοροῦχον οἰνόπνευμα ἢ ἐγγίζωμεν ἐπὶ τοῦ αἱμωδιασμένου μέρους τεμάχιον σιδήρου! (κλειδί, μαχαίρι κλπ).

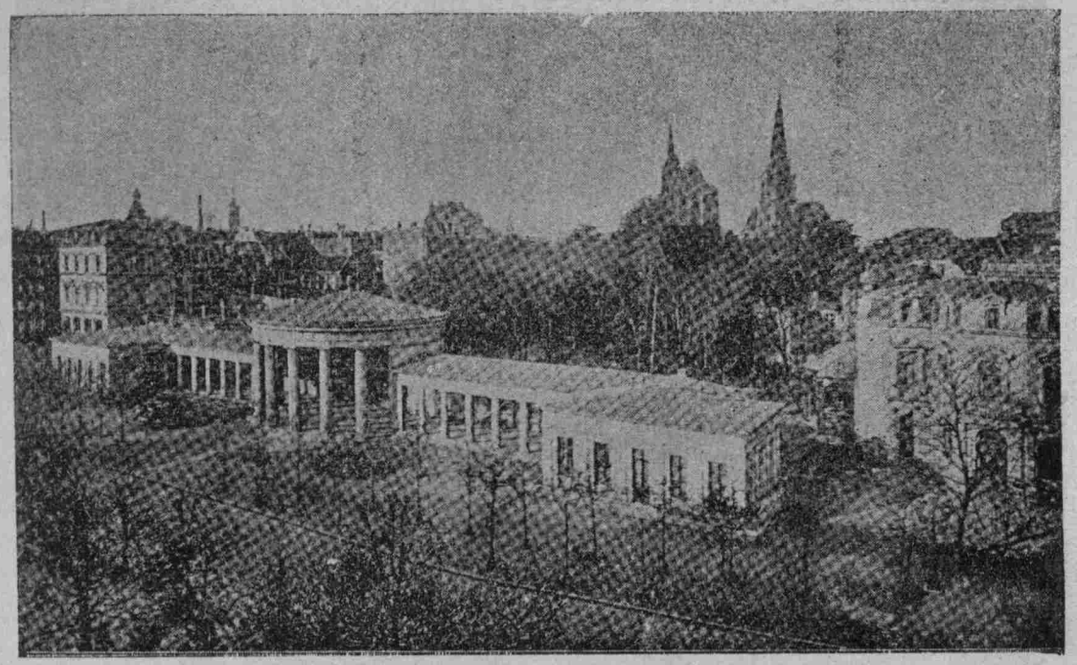

Εἰκ. 22.

Αἰξ-λὰ-Σιαπὲλ *(Aachen).*

Α·Ι·ΝΟΕΜ *(Ainbum).*

Ἀσθένεια τῶν τροπικῶν χωρῶν καθ' ἣν οἱ προσβαλλόμενοι γίνονται ἀτροφικοὶ καὶ χάνουν τοὺς δακτύλους τῶν ποδῶν.

ΑΙΞ *(βλ. Γάλα).*

ΑΙΞ-ΛΑ-ΣΑΠΕΛ *(Aix-la-Chapelle, —Ἀάχεν, Aachen, Ἀκυΐσγρανον).*

Λουτρόπολις ἐν Πρωσίᾳ ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Βρυξελλῶν—Κολωνίας, ἐν πεδιάδι, μὲ θαυμάσιον δασῶδες περιβάλλον, εἰς ὕψος 174 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἔχει κλῖμα ἥπιον, μεταβατικὸ ἀπὸ τοῦ θαλασσίου εἰς τὸ χερσαῖον. Ἡ θερμοκρασία τῶν πηγῶν κυμαίνεμεταξὺ 38° καὶ 73,4°Ε, ἑπομένως αὗται εἶναι αἱ θερμότεραι τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Τὸ κυριώτερον συστατικὸν τοῦ ὕδατος τῶν πηγῶν εἶναι τὸ μαγειρικὸν ἅλας (2, 6 γρ. εἰς λίτρον) καὶ κατὰ δεύτερον λόγον τὸ θειϊκὸν νάτριον (0,011) τὸ ἀνθρακικὸν νάτριον καὶ τὸ θειϊκὸν κάλιον.

Τὰ ὕδατα τῶν πηγῶν τοῦ Ἀάχεν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ ἄλλα θειοῦχα εἶναι ἐντελῶς ἀπηλλαγμένα ἀπὸ θειϊκὸν ἀσβέστιον. Εἶναι ***καταλληλότατα*** πρὸς πόσιν ἢ πρὸς λοῦσιν ἐναντίον τῶν ἀρθριτικῶν ἢ ρευματικῶν παθήσεων, τῶν χρονίων κατάρρων, τῶν χρονίων δερματικῶν νοσημάτων, τῶν χοιραδικῶν καὶ ἄλλων. ***Ἐποχὴ*** λουτρῶν καθ' ὅλον τὸ ἔτος. (Εἰκ. 22).

ΑΙΞ-ΛΕ-ΜΠΑΙΝ *(Aixles-Bains).*

Λουτρόπολις ἐν *Savoie* τῆς Γαλλίας ἐπὶ τῆς σιδηρ. γραμμῆς *Lyon-Chambéry,* εἰς ὕψος 258 μ. ὑ. ἐ. θ. Γνωστὴ ἀπὸ 2000 ἐτῶν διὰ τὰς θερμὰς θειοπηγάς της, αἱ ὁποῖαι ἔχουν θερμοκρασίαν 46°Ε, περιέχουν 2,8 κ. ἑκμ. ὑδροθείου εἰς λίτρον καὶ ἐπιδροῦν ***εὐεργετικώτατα*** εἰς τὰ ἀρθριτικά, δερματικά, ρευματικὰ καὶ γυναικολογικὰ νοσήματα. Τὸ κλῖμα γλυκὺ καὶ ἥπιον. ***Ἐποχή,*** ἀπὸ 15 Μαΐου μέχρι τέλος Ὀκτωβρίου (Εἰκ. 23).

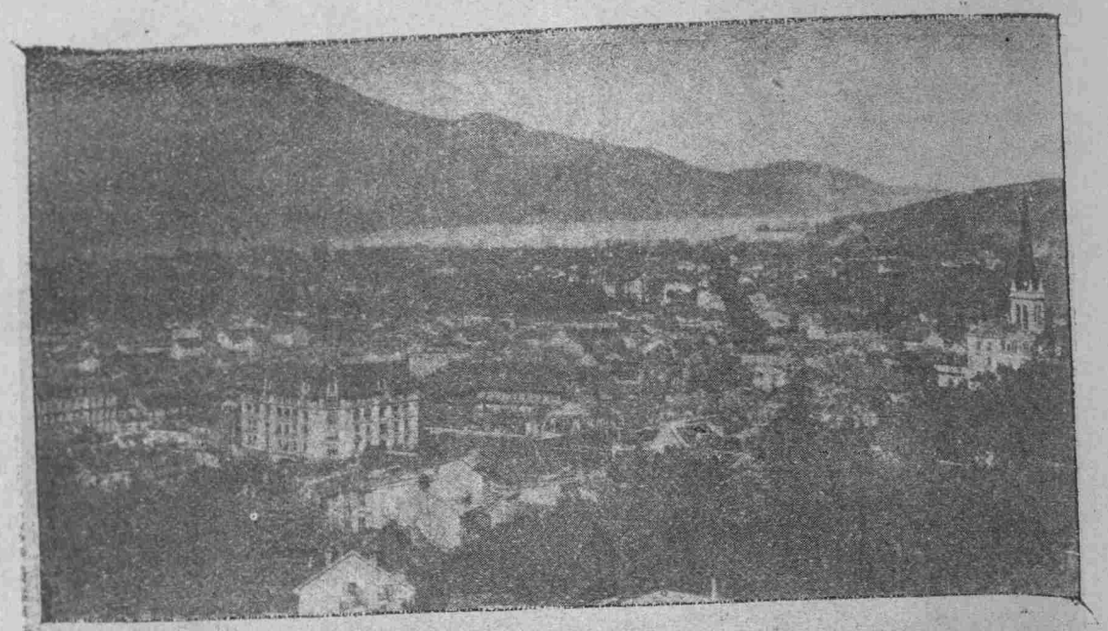

Εἰκ. 23.

Αἰξ-λὲ-Μπαίν.

Α·Ι ΠΛΙΝΓΓ *(Aibling).*

Πόλις τῆς Βαυαρίας εἰς τοὺς πρόποδας τῶν Βαυαρικῶν Ἄλπεων ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς *Μονάχου — Ρόζενχάϊμ*, ἐπὶ ὕψους 481 μ. Ἔχει κλῖμα ἥπιον καὶ προστατεύεται ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς ἀνέμους. Εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὰ λασπόλουτρα καὶ ἁλατόλουτρα αὐτῆς. Τὸ ὕδωρ ἔχει θερμ. 16,2Ε καὶ περιέχει 224,3 γρ. χλωριοῦχου νατρίου εἰς λίτρον. ***Ἐνδείκνυται*** εἰς νοσήματα ἀρθριτικά, νευρικά, ρευματικὰ καὶ ἀναιμίαν. ***Ἐποχή***: Μάϊος-Ὀκτώβριος.

ΑΙΡΑ *(βλ. Λόλιον τὸ μεθῦον).*

ΑΙΡΟΛ

Κόνις στακτόχρους, ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ, χρησιμοποιουμένη ὡς φάρμακον ἀντισηπτικόν.

ΑΙΣΘΗΣΕΙΣ

Αἰσθήσεις ὀνομάζονται τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐρεθιστικῶν ἐπιδράσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ ὑλικοῦ κόσμου ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου καὶ τῆς συνειδήσεως, δηλαδὴ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου. Αἱ ἐπιδράσεις αὗται μεταβιβάζονται εἰς τὸν ἐγκέφαλον διὰ τῶν ***αἰσθητηρίων ὀργάνων*** καὶ τῶν ***αἰσθητικῶν νεύρων***. Ἑπομένως τὰ αἰσθητήρια ὄργανα εἶναι τὰ διάμεσα διὰ τῶν ὁποίων ἡ ψυχὴ λαμβάνει γνῶσιν τῆς καταστάσεως τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων. Ἀλλ' αἱ ἐπιδράσεις αὗται τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων τότε μόνον μεταβιβάζονται τελείως καὶ πιστῶς εἰς τὸν ἐγκέφαλον, δηλαδὴ εἰς τὸ πνεῦμα, ὅταν τὰ αἰσθητήρια ὄργανα λειτουργοῦν ὑγιῶς καὶ ἀνελλιπῶς. Πᾶσα βλάβη τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἔχει ὡς ἄμεσον ἐπακολούθημα τὴν ἐσφαλμένην καὶ ἐλλιπῆ μεταβίβασιν τῶν παραστάσεων τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου εἰς τὴν ψυχήν.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἕπεται ὅτι ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα ἐπιμέλεια τῶν αἰσθητηρίων.

Αὕτη ἐπιτυγχάνεται ἀφ' ἑνὸς διὰ τοῦ θετικοῦ τρόπου, διὰ τῆς ἐπαναλημμένης δηλονότι χρήσεως ἀντικειμένων συντελούντων εἰς τὴν ἀνάπτυξιν καὶ προαγωγὴν τῆς ἐνεργείας τῶν αἰσθητηρίων καὶ ἀφ' ἑτέρου διὰ τοῦ ἀρνητικοῦ τρόπου, τῆς ἀποφυγῆς δηλονότι τῶν ἀντικειμένων τῶν δυνάμενων νὰ παραβλάψωσι τὴν προαγωγὴν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν. Ἡ ***ὑγιεινὴ*** τῶν αἰσθητηρίων ὀργάνων ἐπιβάλλει τὴν προφύλαξιν αὐτῶν ἀπὸ τραύματος, μολυσματικοῦ νοσήματος, ὑπερβολικοῦ ψύχους ἢ ζέστης, καὶ ἀπὸ τοῦ ὑπερερεθισμοῦ, τὸ ὁποῖον προκαλεῖ ἡ ὑπερκόπωσις. Ἡ ἐπιμέλεια τῶν αἰσθητηρίων καὶ ἡ προφύλαξις αὐτῶν ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω κινδύνων ἐπιβάλλεται κυρίως κατὰ τὴν βρεφικὴν ἡλικίαν (βλ. *Ἀγωγὴ*) διότι κατ' αὐτὴν ὁ ὀργανισμὸς τοῦ παιδίου ὄχι μόνον δὲν ἔχει ἀκόμη ἀναπτυχθῇ, ἀλλ' εἶναι καὶ εὐπρόσβλητος.

Ἡ ἔλλειψις μιᾶς τῶν αἰσθήσεων ἀποξενώνει τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ ἑνὸς ὡρισμένου κύκλου ἐντυπώσεων καὶ κατὰ συνέπειαν παρακωλύει τὴν ὅλην πνευματικὴν ἀνάπτυξιν. Ἄνθρωπος τυφλὸς ἢ κωφὸς ἐκ γενετῆς, μολονότι ἔχει ὑγιᾶ τὸν ἐγκέφαλον, δυσκόλως δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἀναπτύξεως ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν σῴας ὅλας των τὰς αἰσθήσεις. Λέγοντες τοῦτο δὲν ἐννοοῦμεν τὰς ἐξαιρέσεις καθ' ἃς τυφλοὶ κατώρθωσαν διὰ καλῆς ἐξασκήσεως τῆς ἀφῆς ὄχι μόνον νὰ διακρίνωσι τὰ ἀντικείμενα ἀλλὰ καὶ νὰ ἐκπαιδευθῶσιν, οὔτε καὶ τὰς θαυμασίας ἐκείνας, καθ' ἃς τὰ ὀλίγα διασωθέντα αἰσθητήρια ὄργανα ἀνεπλήρωσαν τὸ ἔργον ὅλων τῶν ἄλλων, ὅπως συνέβη εἰς τὴν Ἀμερικανίδα *Laura Bridgmann*, ἥτις ἀπωλέσασα ἐν ἡλικίᾳ 20 μηνῶν τὴν ὅρασιν, τὴν ἀκοήν, τὴν ὄσφρησιν καὶ ἐν μέρει καὶ τὴν γεῦσιν, κατώρθωσε διὰ μόνης τῆς ἀφῆς νὰ φθάσῃ εἰς ἐπίζηλον βαθμίδα πνευματικῆς ἀναπτύξεως.

Ἐπὶ τῆς λειτουργίας τῶν αἰσθητηρίων παρατηρεῖται ὅτι εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἐρεθισμὸς ἐπενεργῶν ἐπὶ διαφόρων αἰσθητικῶν νεύρων προκαλεῖ πάντοτε διαφόρους ἐντυπώσεις, διάφοροι δὲ ἐρεθισμοὶ ἐπενεργοῦντες ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ αἰσθητικοῦ νεύρου προκαλοῦν πάντοτε τὴν αὐτὴν ἐντύπωσιν.

Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὡρισμένα αἰσθητικὰ νεῦρα δέχονται ἐρεθισμοὺς ὡρισμένης φύσεως καὶ ὅτι ἐξ ἐντυπώσεων ὡρισμένων δυνάμεθα νὰ λάβωμεν γνῶσιν περὶ ὡρισμένων πάντοτε γεγονότων τοῦ ἔξω κόσμου.

Ἐκτὸς τῶν γνωστῶν 5 αἰσθήσεων, ὁράσεως, ἀκοῆς, γεύσεως, ὀσφρήσεως, ἁφῆς, ἡ νεωτέρα ἐπιστήμη ὁρίζει καὶ τὰς αἰσθήσεις τοῦ δέρματος, ἤτοι τὴν αἴσθησιν τῆς θερμότητος καὶ τὴν αἴσθησιν τοῦ ψύχους, λειτουργούσας μὲ ἰδιαίτερα νεῦρα, ἐξηπλωμένα καθ' ὅλον τὸ σῶμα, καὶ συνδεόμενα μὲ τὴν κεντρικὴν ἕδραν, καθὼς καὶ τὴν μυϊκὴν αἴσθησιν, ἥτις εἶναι λίαν περίπλοκος. Δι' αὐτῆς λαμβάνομεν γνῶσιν τῆς ἐνεργητικῆς ἢ παθητικῆς κινήσεως, τῆς στάσεως τῶν μελῶν, τοῦ κόπου, τοῦ πόνου, τοῦ βάρους, τῆς ἀντιστάσεως κ.λ.π.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΑ (ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ) ΝΕΥΡΑ

Καλοῦνται τὰ νεῦρα τὰ ὁποῖα μεταφέρουν εἰς τὸν ἐγκέφαλον, τὰς ἐκ τοῦ ἔξω κόσμου ἐντυπώσεις (βλ. *Αἰσθήσεις*).

ΑΙΣΘΗΤΙΚΟΤΗΣ

Ἡ ἰδιότης ὅλων τῶν μερῶν τοῦ σώματος, ἐξαιρέσει ὀλίγων ὡς οἱ ὄνυχες, αἱ τρίχες, νὰ γίνονται αἰσθητὰ ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος, διὰ τοῦ αἰσθήματος διατάσεως, πιέσεως, ἕλξεως, ἢ πόνου, τὸ ὁποῖον προκαλοῦσι ταῦτα.

ΑΚΑΚΙΑ

Γνωστὸν δένδρον τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν 30 περίπου εἴδη διαδεδομένα ἀνὰ τὰς μεσημβρινὰς χώρας. Ἡ παρ' ἡμῖν καὶ εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην γνωστὴ ***Ἀκακία ἡ αἰδήμων*** ἐκλήθη οὕτω διότι τὰ φύλλα της εἶναι εὐαίσθητα καὶ συστέλλονται. Ἐκ τῶν ἀνθέων της κατασκευάζεται σιρόπιον καταπραϋντικὸν τοῦ βηχός. Ὁ φλοιὸς καὶ τὰ φύλλα τῆς ἀκακίας, ἐὰν μασηθοῦν, προκαλοῦν ἰδίως εἰς παιδία, ἐμέτους, λήθαργον, σπασμούς, κλπ. διότι ἐμπεριέχουν ἰδιαιτέραν τινὰ οὐσίαν. Πρέπει νὰ δοθῇ ἀμέσως ἐμετικὸν καὶ κατόπιν καθάρσιον.

ΑΚΑΛΗΦΗ *(βλ. Κνίδη).*

ΑΚΑΝΘΑ

Εἰσερχομένη εἰς τὸ δέρμα δύναται νὰ προκαλέσῃ ἀπόστημα. Πρέπει νὰ ἀφαιρῆται ἢ διὰ λαβίδος ἢ ἐν ἀνάγκῃ διὰ μικρᾶς τομῆς τοῦ δέρματος. Μετὰ τὴν

SISMANOGLIO MEGARO

ἐξαγωγήν, ἡ μικρὰ πληγὴ θὰ ἐπαλείφεται μὲ ἰώδιον.

Διὰ τὴν ***κατάποσιν*** ἀκάνθης ἰχθύος (βλ. *Οἰσοφάγος*, *Στόμαχος*).

ΑΚΕΦΑΛΟΣ *(βλ. Τέρατα).*

ΑΚΙΣ (*Troicart*).

Χειρουργικὸν ἐργαλεῖον ἀποτελούμενον ἀπὸ αἰχμηρὰν βελόνην καὶ σωλῆνα, καὶ χρησιμεῦον πρὸς πορακέντησιν καὶ ἐκκένωσιν ὑγρῶν ἀπὸ κοιλότητας.

ΑΚΜΗ *(Acné).*

Μικρόταται φλύκταιναι (σπυράκια), φέρουσαι εἰς τὴν κορυφήν των πῦον. Παρουσιάζονται κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἰδίως ἡλικίαν εἰς τὸ μέτωπον, τὰς παρειάς, τὸν τράχηλον, τὴν ράχιν, τὸ στῆθος καὶ ἀσχημίζουν πολὺ τὸ δέρμα. Ἡ ἀσθένεια αὕτη, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὴν νεότητα, ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι κατ' αὐτὴν οἱ σμηγματογόνοι ἀδένες ἐργάζονται, ὅπως καὶ ὅλος ὁ ὀργανισμός, μετὰ περισσοτέρας ἐντάσεως.

Μικροσκοπικὴ ἐξέτασις τῶν ἀκμῶν παρουσιάζει συνήθως ἕνα ἢ πλείονας σκώληκας, οἵτινες ὅμως δὲν εἶναι οἱ φορεῖς τῆς ἀσθενείας.

Μὲ τὴν παρέλευσιν τῆς ἡλικίας παρέρχονται καὶ αἱ ἐνοχλήσεις τῶν ἀκμῶν. Τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει βεβαίως, ὅτι πρέπει νὰ παραμελῆται ἡ ἔγκαιρος θεραπεία των. Ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς πάσχοντας ἡ ἀποχὴ ἀπὸ ἰχθῦς, πολλὰ κρέατα καὶ ἁλμυρά, ἡ καταπολέμησις τῆς δυσκοιλιότητος, τακτικὸν πλύσιμον μὲ ζεστὸν ὕδωρ καὶ ἐκλογὴ εἰς τὴν ποιότητα τοῦ σάπωνος, προτιμωμένου τοῦ περιέχοντος ἰχθυόλιον. Πρὸς ἐκκένωσιν τῶν ἀδένων πρέπει νὰ μαλακώσωμεν τὸ δέρμα κατ' ἀρχὰς μὲ καταπλάσματα ἢ μὲ τοπικὰ ἀτμόλουτρα, νὰ τὸ τρίψωμεν κατόπιν μὲ φλανέλλα βρεγμένην εἰς χλιαρὰν σαπουνάδαν, καὶ νὰ πιέσωμεν διὰ τῶν δακτύλων ἢ διὰ κλειδίου ὡρολογίου ἢ δι' ἰδιαιτέρου ἐργαλείου τὰ πέριξ τοῦ ἀδένος. Διὰ τῆς πιέσεως κενοῦνται οἱ ἀνοικτοὶ πόροι τοῦ ἀδένος καὶ οὕτω σὺν τῷ χρόνῳ ἐξαφανίζονται αἱ μελαναὶ κηλῖδες. Μετὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν ἀδένων ἀπαιτεῖται πλύσιμον τοῦ δέρματος μὲ αἰθέρα ἢ μὲ οἰνόπνευμα.

Ἄλλο μηχανικὸν μέσον τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ καθημερινὴν ἐπί τι διάστημα ἐφαρμογήν, ἔγκειται εἰς τὸ νὰ τρίψωμεν τὸ ἀσθενὲς μέρος ἐλαφρῶς διὰ σπόγγου ὑγροῦ βυθισμένου εἰς λεπτοτάτην ἄμμον καὶ νὰ ἀφαιρέσωμεν κατόπιν τὴν ἄμμον δι' ἄλλου σπόγγου καθαροῦ καὶ νὰ ξηράνωμεν καλῶς τὸ δέρμα.

ΑΚΜΗ ΝΟΣΟΥ

Τὸ χρονικὸν σημεῖον, κατὰ τὸ ὁποῖον μία ἀσθένεια φθάνει εἰς τὸν ἀνώτατον βαθμὸν τῆς ἐντάσεως αὐτῆς, καὶ τὸ ὁποῖον ἐπακολουθεῖ ἢ βελτίωσις ἢ ἐπιδείνωσις τῆς θέσεως τοῦ ἀσθενοῦς. Σήμερον ἐπειδὴ ἔχει καταπέσει ἡ θεωρία ὅτι δι' ὡρισμένας ἀσθενείας ὑπάρχει ὡρισμένον στάδιον κρίσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῇ χρονικῶς πότε μία ἀσθένεια εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀκμήν της.

ΑΚΜΩΝ *(βλ. Οὖς).*

ΑΚΟΗ

Τὸ αἴσθημα τῆς ἀκοῆς γεννᾶται τότε μόνον ὅταν οἱ ἀκουστικοὶ ἐρεθισμοὶ τοῦ ἔξω κόσμου μεταδοθοῦν διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου εἰς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα.

Οἱ ἐρεθισμοὶ οὗτοι, δηλ. οἱ κραδασμοὶ τῶν μορίων τῶν ἐλαστικῶν σωμάτων, θέτουν τὸν ἀέρα ἢ τὰ ὑγρὰ εἰς κυματοειδεῖς κινήσεις, αἱ ὁποῖαι φθάνουσαι εἰς τὸ ἀκουστικὸν τύμπανον (βλ. *Οὖς*) δονοῦσιν αὐτό. Αἱ δονήσεις πάλιν τοῦ ἀκουστικοῦ τυμπάνου μεταβιβάζονται εἰς τὰ ὀστάρια τοῦ ὠτὸς καὶ εἰς τὸ ὑγρὸν τῆς προθαλαμίου κλίμακος τοῦ κοχλίου καὶ τέλος φθάνουν μέχρι τῶν ἀκροτελευτίων ἰνῶν τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου καὶ ἐρεθίζουν αὐτάς. Διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, οἱ ἀκουστικοὶ ἐρεθισμοὶ μεταβιβάζονται πλέον εἰς τὸν κροταφικὸν λοβὸν τοῦ ἐγκεφάλου ὅπου ἡ αἴσθησις τῆς ἀκοῆς ἔχει τὴν ἕδραν της.

Ἡ ζωηρότης τοῦ αἰσθήματος τοῦ ἤχου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μέγεθος τῶν κυματοειδῶν κινήσεων. Ὅσον μεγαλειτέρα εἶναι ἡ διάμετρος τῶν κυματοειδῶν κινήσεων τόσον ἰσχυρότεραι καὶ αἱ δονήσεις τοῦ τυμπάνου καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὠτός, τόσον μεγαλείτερος ὁ ἐρεθισμὸς τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου καὶ ζωηρότερον τὸ αἴσθημα τοῦ ἤχου.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς διευθύνσεως ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ὁ ἦχος ἀπαιτεῖται ἡ ὑγιὴς λειτουργία καὶ τῶν δύο ὤτων, διότι μόνον ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἐντάσεως τοῦ ἐρεθισμοῦ ἐπὶ τοῦ ἑνὸς καὶ ἐπὶ τοῦ ἄλλου ὠτὸς δυνάμεθα νὰ συμπεράνωμεν ποῖος ἦτο ὁ ἰσχυρότερος καὶ ἑπομένως πόθεν προῆλθεν ὁ ἦχος. Εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς διευθύνσεως τοῦ ἤχου ὑποβοηθεῖ πολὺ καὶ ἡ ὅρασις διὰ τοῦτο εἰς τὸ σκότος, ὁπότε λείπει ἡ ὀφθαλμικὴ ὑποστήριξις, ἐὰν κλείσωμεν τὸ ἓν οὖς δὲν θὰ δυνηθῶμεν νὰ ἀνακαλύψωμεν πόθεν προῆλθεν ὁ ἦχος.

Διὰ νὰ δώσωμεν ἰδέαν τινὰ τῆς λεπτότητος τῆς ἀκοῆς ἀναφέρομεν ὅτι ἄνθρωπος μὲ ὑγιᾶ τὴν ἀκοὴν δύναται νὰ ἀντιληφθῇ ὡς βαθύτατον μὲν τόνον τὸν προερχόμενον ἀπὸ 11 δονήσεις κατὰ τὸ δευτερόλεπτον, ὡς ὑψηλότατον δὲ τοιοῦτον προερχόμενον ἀπὸ 27361 δονήσεις κατὰ δευτερόλεπτον.

Εἶναι ὅμως ὀλίγοι οἱ δυνάμενοι νὰ ἀντιληφθῶσι τοιούτους τόνους ἐὰν μάλιστα λάβωμεν ὑπ' ὄψιν ὅτι οἱ εἰς τὴν μουσικὴν χρησιμοποιούμενοι τόνοι κυμαίνονται μεταξὺ 40 καὶ 4000 δονήσεων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἡ ἀκουστικὴ διαφορὰ μεταξὺ ***ἤχου*** καὶ ***θορύβου*** ἔγκειται εἰς τὴν ποιότητα τῶν δονήσεων, αἱ ὁποῖαι εἰς τὸν ἦχον εἶναι τακτικαὶ ἐν ᾧ εἰς τὸν θόρυβον εἶναι ἄτακτοι. Τὰ ἀκουστικὰ νεῦρα δύνανται νὰ ἐρεθισθῶσιν καὶ ἐσωτερικῶς, ἤτοι ἀπὸ ἀνωμαλίαν τῆς κυκλοφορίας εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἀπὸ δηλητήρια ἀπὸ ὑπέρμετρον κόπον καὶ ἀναιμίαν καὶ τότε προέρχονται οἱ βόμβοι,* τὰ σφυρίγματα καὶ λοιπά. Πολλάκις κλείοντες τὰ δύο ὦτα αἰσθανόμεθα σύριγμα· τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι ἀκούομεν τοὺς ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ἡμῶν ὑπὸ τῶν μυῶν, τῶν ἀγγείων καὶ τῆς καρδίας γιγνομένους ἤχους καὶ θορύβους διὰ μέσου τῶν ὀστῶν, τὰ ὁποῖα εἶνε κάλλιστοι ἀγωγοὶ τῶν κυμάνσεων. Ἡ γύμνασις ὀξύνει τὴν ἀκοήν, ἐν ᾧ οἱ μεγάλοι θόρυβοι τὴν ἀπαμβλύνουν. Οἱ ἰσχυροὶ μάλιστα κρότοι αἰφνιδίως ἐπερχόμενοι δύνανται νὰ προκαλέσουν καὶ κώφωσιν.

ΑΚΟΪΝΗ

Τοπικὸν ἀναισθητικὸν φάρμακον.

ΑΚΟΝΙΤΟΝ *(Στριγλοβότανον, Ψάκη, Aconit.)*

Φυτὸν λίαν διαδεδομένον φυόμενον μεταξὺ λίθων, μὲ ὡραῖα ἄνθη κυανᾶ σχήματος κράνους. Τὰ πολυσχιδῆ καὶ βαθυπράσινα φύλλα του περιέχουν ἰσχυρότατον δηλητήριον, ἱκανὸν δι' ὀλίγων χλστγρ. νὰ ἐπιφέρῃ τὸν θάνατον. Πολλοὶ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐδηλητηρίαζον τὰ βέλη των διὰ τοῦ χυμοῦ ἀκονίτου.

Εἰκ. 24.

Ἀκόνιτον.

Ἐκ τῆς ρίζης του λαμβάνεται ἡ ***ἀκονιτίνη***, ἰσχυρὸν ναρκωτικόν, ἥτις ἐν μικρᾷ δόσει ἐνεργεῖ ὡς ἀντινευραλγικὸν καὶ πρὸς κατεύνασιν τῆς ἰσχυρᾶς ἐνεργείας τῆς καρδίας. Ἡ δηλητηρίασις δι' ἀκο-

SISMANOGLIO MEGARO

νίτου ἐπιφέρει κατ' ἀρχὰς ἐρεθισμὸν καὶ ἔπειτα παραλυσίαν τῶν κεντρικῶν καὶ περιφερικῶν νεύρων.

Συμπτώματα τοιαύτης ***δηλητηριάσεως*** εἶναι κεντήματα εἰς τὸ στόμα, μυρμηκιάσεις εἰς τὸ δέρμα ἢ κάτωθεν αὐτοῦ, πόνοι σπασμωδικοί τοῦ στομάχου καὶ τῆς κοιλίας, ἀγακάτωμα, διατάραξις τῆς ὁράσεως καὶ ἀκοῆς, δύσπνοια, σπασμοί, ψυχρὸς ἱδρώς. Μέχρις ὅτου φθάσῃ ὁ ἰατρὸς εἶναι καλὸν νὰ δίδεται εἰς τὸν δηλητηριασθέντα ἐμετικόν, ἢ νὰ προκληθῇ εἰς αὐτὸν τεχνητὸς ἔμετος, καὶ κατόπιν νὰ τοῦ δοθῇ οἰνόπνευμα, ξύδι, καφές, ταννίνη. Ἐν ἀνάγκῃ πρέπει νὰ γείνῃ καὶ τεχνητὴ ἀναπνοή. Ἐὰν ἐντὸς ὡρῶν τινων δὲν ἐπέλθῃ ὁ θάνατος ὑπάρχει ἐλπὶς σωτηρίας. (Εἰκ. 24).

ΑΚΟΡΟΝ *(κ, Ἀγριοσπαθοῦλα, Calamus aromaticus).*

Φυτὸν ἐλωδῶν μερῶν μὲ εὐάρεστον ὀσμήν, χρησιμοποιούμενον πρὸς κατασκευὴν μυρωδικῶν καὶ ἡδυπότων. Ἀπὸ τὰς ρίζας του λαμβάνεται ἔγχυμα (10: 150 γρ.) πικρὸν, χωνευτικὸν καὶ τονωτικόν.

ΑΚΟΥΑ ΑΣΕΤΟΖΑ *(Aqua acetosa),*

Ὀξυπηγὴ ἐν Ρώμῃ περιέχουσα 379 κ. ἑ. μ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέως εἰς λίτρον.

ΑΚΟΥ·Ι· *(Aqui).*

Θερμὴ ἁλιπηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ θερμ.39—56°Ε, περιέχουσα 1,7 ‰ χλωριοῦχον Νάτριον. Ὀνομαστὴ διὰ τὸ φάγγο* της.

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΝ ΚΕΡΑΣ

Πολλαὶ παθήσεις τῶν ὤτων ἐπιφέρουν τοιαύτας διαταραχὰς τῆς ἀκοῆς, ὥστε οἱ ἀσθενεῖς νὰ ἐμποδίζονται ἀργότερον κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματός των. Οὗτοι δύνανται νὰ κάμουν χρῆσιν τοῦ ἀκουστικοῦ κέρατος δηλ. ὀργάνου, τὸ ὁποῖον ἐνδυναμώνει τοὺς ἤχους, δεχόμενον τὰ ἠχητικὰ κύματα ἐντὸς ἑνὸς χωνίου, ἀπὸ τοῦ ὁποίου τὸ μέγεθος ἐξαρτᾶται καὶ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἤχου, καὶ ὁδηγεῖ αὐτοὺς δι' ἑνὸς σωλῆνος εἰς τὸ οὖς. Ὑπάρ-

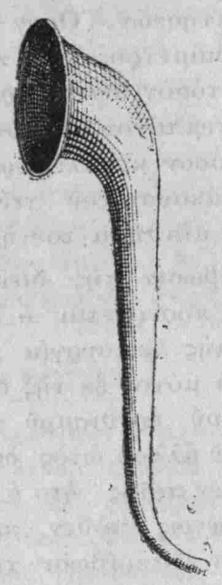

Εἰκ. 25.

Ἀκουστικὸν κέρας μικροῦ σχήματος.

χουν διάφορα εἴδη τοιούτων ἀκουστικῶν κεράτων, ἡ ἐκλογὴ ὅμως καὶ ἡ χρῆσίς των πρέπει πάντοτε νά γίνηται τῇ συνεννοήσει τοῦ ἰατροῦ,διότι ἓν καὶ

Εἰκ. 26.

Ἀκουστικὸν κέρας μεγάλου σχήματος.

τὸ αὐτὸ εἶδος δὲν εἶναι πάντοτε κατάλληλον δι' ὅλα τὰ εἴδη βαρυκοΐας.

Ἡ χρῆσις ἀκουστικοῦ κέρατος δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἐπὶ μακρὸν διάστημα καὶ συνεχῶς, πάντως ὅμως πρέπει νὰ παύῃ αὕτη ὅταν παρουσιάζωνται βόμβοι.

Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν, τὰ μικροῦ σχήματος ἔχουν μὲν τὸ προτέρημα ὅτι μόλις φαίνονται, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύουν ὀλίγον τὸν ἦχον. Διὰ νὰ γίνωνται ὀλιγώτερον ἀντιληπτὰ κατεσκευάσθησαν ἀκουστικὰ κέρατα ἐν εἴδει ριπιδίου ἢ ῥάβδου. Πρακτικὰ ὡσαύτως εἶναι καὶ ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα τίθενται ἐντὸς τῆς τσέπης. Ἐν γένει προκειμένου νὰ γίνῃ

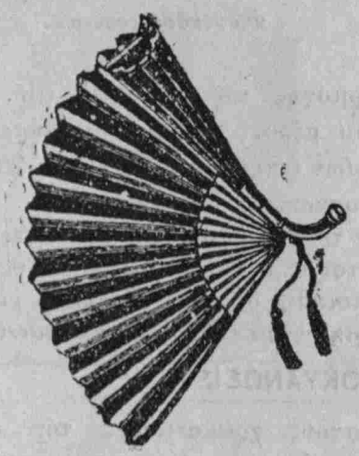

Εἰκ. 27.

Ἀκουστικὸν κέρας ἐν εἴδει ριπιδίου.

χρῆσις κέρατος διὰ τὴν συνήθη συνομιλίαν, καλλίτερα εἶναι τὰ ἔχοντα σωλῆνα καὶ τῶν ὁποίων τὸ χωνί λαμβάνει ὁ ὁμιλῶν εἰς τὰς χεῖράς του, προκειμένου δὲ διὰ τὴν ἐκ μακρᾶς ἀποστάσεως ἀκοήν, καταλληλότερα εἶναι ἐκεῖνα, τῶν ὁποίων τὸ μῆκος ἀναλόγως τῶν περιστάσεων μακραίνει ἢ ἐλαττοῦται. Ὅλα τὰ ρηθέντα εἴδη ἀκουστικῶν κεράτων κατασκευάζονται τόσον ἐκ καουτσοὺκ ὅσον καὶ ἐκ μετάλλου, τὰ τελευταῖα ὅμως δὲν πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται διότι ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς ἀντιχήσεως τοῦ μετάλλου κουράζουν τὸ αὐτί. Βασιζόμενοι ἐπὶ τοῦ ὅτι ἠχητικὰ κύματα μεταβιβάζονται καὶ διὰ τῶν ὀστῶν εἰς τὸ οὖς κατεσκεύασαν ἐργαλεῖα κατάλληλα δῆθεν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μεταβιβάσεως ταύτης καὶ τὰ ὁποῖα ἢ κρατοῦνται μεταξὺ

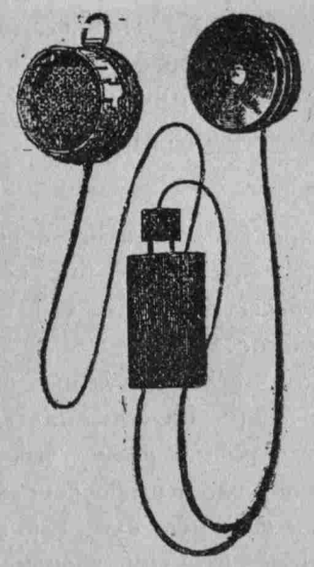

Εἰκ. 28.

Ἠλεκτρικὴ ἀκουστικὴ συσκευή.

τῶν ὀδόντων (*Audiophone*) ἢ πιέζονται ἐπ' αὐτῶν (*Dentaphone*). Τὰ νεώτατα ἀκουστικὰ μηχανήματα ἀποτελοῦνται ἀπὸ ἓν μικρόφωνον, τὸ ὁποῖον ὁ ἀσθενὴς ἤ φέρει ἐπὶ τοῦ στήθους ἢ ἔχει ἐνώπιόν του ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἀπὸ μίαν συσκευὴν, ἥτις τίθεται ἐντὸς τῆς τσέπης, καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ὁποῖον προσαρμόζεται εἰς τὸ αὐτί. Τὰ μηχανήματα ταῦτα ἄλλους μὲν ἱκανοποίησαν, εἰς ἄλλους ὅμως προξενοῦν ἰσχυροὺς δευτερεύοντας θορύβους.

Κατὰ τὴν χρῆσιν τῶν διαφόρων ἀκουστικῶν κεράτων, ὁ ὁμιλῶν δὲν πρέπει νὰ φωνάζῃ ἐντὸς τοῦ μηχανήματος, παρὰ νὰ ὁμιλῇ ἐπάνω ἀπ' αὐτὸ καὶ μὲ μετρίαν φωνήν. (βλ.Εἰκ. 25, 26, 27, 28).

ΑΚΟΥΣΤΙΚΟΝ ΝΕΥΡΟΝ

Νεῦρον τὸ ὁποῖον ἀναχωρεῖ ἀπὸ τὸν ἐγκέφαλον (τὸ 8ον ἐγκεφαλικὸν) καὶ διακλαδίζεται εἰς τὸν λαβύρινθον τοῦ ὠτός. Χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ διαβιβάζῃ εἰς τὸν ἐγκέφαλον τοὺς ἐξωτερικοὺς ἀκουστικοὺς ἐρεθισμοὺς, ἤχους, κλπ. Ἡ διατάραξις τοῦ νεύρου τούτου συνεπείᾳ ἀναιμίας ἢ κυκλοφορικῆς ἀνωμαλίας προκαλεῖ τὰ ἀκουστικὰ φαντά-

SISMANOGLIO MEGARO

σματα ἢ τὰς ψευδαισθήσεις ἤχου, ᾄσματος, κρότου κλπ. Πάθησις τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου ἐπιφέρει τὴν βαρυκοΐαν* καταστροφὴ δὲ αὐτοῦ τὴν πλήρη καὶ ἀνίατον κώφωσιν. (βλ. *Οὖς*).

ΑΚΡΑ

Τὰ ἄκρα τοῦ σώματος σχηματίζουν μετὰ τῆς κεφαλῆς καὶ τοῦ κορμοῦ τὰ τρία μεγαλείτερα μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.

Τὰ ἄκρα δὲν περικλείουν σπουδαῖα διὰ τὴν ζωὴν ὄργανα, ἀποτελούμενα μόνον ἐξ ὀστῶν, μυῶν, νεύρων καὶ ἀγγείων διὰ τὰς αὐτοβούλους κινήσεις. Ἑνώνονται τὰ μὲν ἄνω (ὦμος, βραχίων, χείρ) μὲ τὸν κορμόν, τὰ δὲ κάτω (σκέλος, κνήμη, ποῦς) μὲ τὴν λεκάνην.

ΑΚΡΑΝΙΑ *(βλ. Κράνεια)*.

ΑΚΡΑΤΕΙΑ ΟΥΡΩΝ *(βλ. Οὔρησις)*.

ΑΚΡΑΤΟΠΗΓΗ *(βλ. Λουτροθεραπεία)*

ΑΚΡΟΑΣΙΣ

Ἐξέτασις τῶν ἀκουστικῶν φαινομένων τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων καὶ ἰδιαιτέρως τῶν πνευμόνων καὶ τῆς καρδίας. Ἐκτελεῖται ἢ διὰ τῆς ἀμέσου

Εἰκ. 29.

Στηθοσκόπιον.

Εἰκ. 30.

Φωνενδοσκόπιον.

ἐφαρμογῆς τοῦ ὠτὸς ἐπὶ τοῦ ἐξεταστέου μέρους ἢ δι' ἰδιαιτέρων ἐργαλείων (στηθοσκοπίου (Εἰκ. 29), φωνενδοσκοπίου (Εἰκ. 30).

Ὁ τρόπος οὗτος τῆς ἐξετάσεως ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους, ἐτελειοποιήθη δὲ καὶ εἰσήχθη εἰς τὴν Ἰατρικὴν ὑπὸ τοῦ Γάλλου *Laennec* (1816.)

ΑΚΡΟΚΥΑΝΩΣΙΣ

Κυανοῦς χρωματισμὸς τῶν ἄκρων (χεῖρες, δάκτυλα, ρίς, ὦτα) συνοδευόμενος ὑπὸ αἰσθήματος αἰμωδιάσεως καὶ ψύχους, καὶ ὀφειλόμενος εἰς διατάραξιν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος. Παρατηρεῖται εἰς ἀσθενείας τῆς καρδίας, πνευμόνων, ἀγγείων, εἰς ἀναιμικούς, λεμφατικούς, καὶ εἰς νευρικὴν πάθησιν τῶν ἄκρων.

Δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν ***τοπικὴν ἀσφυξίαν***.* Ἡ ***θεραπεία*** της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν. Συμπτωματικῶς γίνονται μαλάξεις, ἐντριβαί, θερμὰ λουτρά, θερμαὶ περιτυλίξεις.

ΑΚΡΟΜΕΓΑΛΙΑ

Σπανία νόσος χαρακτηριζομένη ἀπὸ τὴν ὑπέρμετρον μεγέθυνσιν τῶν ἄκρων καὶ τμημάτων τινῶν τοῦ κρανίου. Κατ' αὐτὴν τὸ μέτωπον καὶ ἡ ρὶς προεξέχουν, ἡ κάτω σιαγὼν μεγεθύνεται καὶ προεκτείνεται πρὸς τὰ ἔξω τόσον, ὥστε οἱ ὀδόντες αὐτῆς νὰ ἔρχονται ἔμπροσθεν τῶν τῆς ἄνω σιαγόνος, καὶ ὁ πώγων ἐξέχει πρὸς τὰ ἐμπρός. Αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες λαμβάνουν διαστάσεις ἀγρίας, ὁ χαρακτὴρ ἀλλοιοῦται μεταβαλλόμενος εἰς εὐερέθιστον καὶ ἀναποφάσιστον. Οἱ τοιοῦτοι ἀσθενεῖς εἶναι πάντοτε κουρασμένοι, ὑποφέρουν ἀπὸ κεφαλοπόνους καὶ ἀνωμαλίας τῆς ὁράσεως, μερικοὶ δὲ γίνονται καρδιακοὶ ἢ διαβητικοί. Εἰς τοὺς ἄνδρας ἐπέρχεται ἀνικανότης, εἰς δὲ τὰς γυναῖκας διακοπὴ τῶν ἐμμήνων. Ἡ ἀσθένεια ἀναφαίνεται συνήθως μετὰ τὸ 25ον ἔτος, προχωρεῖ βραδύτατα, διαρκεῖ ἐπὶ ἔτη καὶ εἶναι ἀνίατος. Παρουσιάζεται συχνώτερον εἰς τὰς γυναῖκας καὶ ὀφείλεται εἰς μεγέθυνσιν τῆς ὑποφύσεως.* (Εἰκ. 31 καὶ 32).

ΑΚΡΟΠΟΣΘΙΑ

Τὸ τὴν βάλανον περικαλύπτον δέρμα, τὸ ὁποῖον εἰς τὸ κάτω μέρος προσκολλᾶται εἰς τὴν στεφάνην τοῦ πέους. Ἔχει συνήθως τόσην ἐλαστικότητα ὥστε ἐπιτρέπει τὴν τελείαν ἀποκάλυψιν τῆς βαλάνου (βλ. *Πέος, Φίμωσις, Βάλανος*).

ΑΚΡΟΧΟΡΔΟΝΕΣ *(βλ. Κότσια)*.

ΑΚΡΩΔΥΝΙΑ

Νόσος ἐπιδημικὴ μὲ πρωτεύοντα συμπτώματα, πόνους καὶ παραισθησίαν τῶν ἄκρων, ἀνωμαλίας πεπτικὰς καὶ νευρικάς, ἐρύθημα κλπ. Κατὰ πᾶσαν πιθανότητα προέρχεται ὅπως ἡ πελάγρα καὶ ὁ ἐργοτισμὸς ἀπὸ τροφὴν χαλασμένην.

ΑΚΡΩΜΙΟΝ *(βλ. Ὠμοπλάτη)*.

Εἰκ. 31.

Ἀκρομεγαλία.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Καλλιοντζῆ, Ἀθῆναι).

Εἰκ. 32.

Ἀκρομεγαλία.

(Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Χρ. Κουτούζη, Σμύρνη).

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 33.

Ἀκτὴ

ΑΚΡΩΤΗΡΙΑΣΜΟΣ

Ἡ δι' ἐγχειρήσεως ἀποκοπὴ μέρους τινὸς τοῦ σώματος, ὅταν ἡ δι' ἄλλου τρόπου περίσωσις του εἶναι ἀδύνατος (βλ. *Προθέσεις*).

ΑΚΤΗ (*Sureau, κ. Ζαμποῦκος, Κουφοξυλιὰ ἢ Ἀφροξυλιά, τ. Μουρβὲρ τσιτσεγί*),

Τὸ ἔγχυμα τῶν ἀνθέων τῆς ἀκτῆς (2%) ἔχει ἐνέργειαν διαφορετικὴν καὶ κατευναστικήν. Ἐξωτερικῶς τὸ ἔγχυμα χρησιμοποιεῖται ὡς μαλακτικὸν καὶ ἀντιφλογιστικὸν εἰς δερματικὰς παθήσεις καὶ ἰδίᾳ εἰς τὸ Ἐρυσίπελας.* (Εἰκ. 33)

ΑΚΤΙΝΕΣ ΜΠΕΚΕΡΕΛ (*Becquerel*),

(*βλ. Ραδιοθεραπεία*).

ΑΚΤΙΝΕΣ ΡΟΕΝΤΚΕΝ (*Roentgen,*)

(*βλ. Ἀκτινολογία, Ἀκτινοσκόπησις, Ἀκτινοθεραπεία, Ἀκτινογραφία*).

ΑΚΤΙΝΟΓΡΑΦΙΑ

Ἡ διὰ τῶν ἀκτίνων *Roentgen* πρὸς διαγνωστικὸν σκοπὸν γινομένη ἐξέτασις καὶ φωτογράφησις διαφόρων μερῶν τοῦ ὀργανισμοῦ

Ἡ φωτογραφικὴ πλὰξ ἀναπτύσσεται ὅπως καὶ εἰς τὴν συνήθη φωτογραφίαν καὶ δίδει ἐκεῖ ὅπου δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ θετικωτέρας ὁδηγίας ἀπὸ τὴν ἁπλῆν ἀκτινοσκοπίαν.

ΑΚΤΙΝΟΗΛΕΚΡΙΣΜΟΣ (*βλ. Φωτοθεραπεία*).

ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ

Αἱ ἀκτῖνες *Roentgen* ἐπιφέρουν ἕνα ὅλως ἰδιαίτερον ἐρεθισμὸν εἰς τὰ κύτταρα τῶν ἱστῶν τοῦ σώματος. Ἡ μικροτέρα τῶν ἀκτίναν τούτων ἐπίδρασις εἶναι βλάβη τῶν ἱστῶν ἐκδηλουμένη μὲ τριχόπτωσιν καὶ δερματίτιδα ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἐγκαυμάτων.* Διὰ τοῦτο λαμβάνονται προφυλακτικὰ μέτρα τόσον διὰ τὸν ἀσθενῆ, ὅσον καὶ διὰ τὸν ἰατρὸν καὶ τοὺς βοηθούς του.

Ἡ ἀκτινοθεραπεία ἐνδείκνυται, ὡς ἔκτακτον θεραπευτικὸν μέσον ἐναντίον πολλῶν δερματικῶν παθήσεων καὶ τῶν ὄγκων, ἰδίως τῶν κακοήθων. Ἡ ἀνώμαλος ὑπερτρίχωσις, ἡ ἀκμή, τὰ χρόνια ἐκζέματα, ἡ ψωρίασις, ἡ λευχαιμία, ἡ ὑπερίδρωσις, διάφορα εἴδη καρκίνων καὶ σαρκωμάτων, ἐκφυλίσεις τῶν ἀδένων κλπ. εἶναι τὰ κυριώτερα νοσήματα εἰς τὰ ὁποῖα ἡ ἀκτινοθεραπεία ἐπιτυχῶς ἐφαρμόζεται.

ΑΚΤΙΝΟΛΟΓΙΑ

Ὁ κλάδος οὗτος τῆς φυσικοϊατρικῆς ἀσχολεῖται μὲ τὴν διάγνωσιν προφύλαξιν καὶ θεραπείαν διαφόρων νοσημάτων διὰ τῶν ἀκτινικῶν δυνάμεων.

Αὗται ἀπαρτίζουσι δύο ὁμίλους, διαφόρους ἀπ' ἀλλήλων τόσον φυσικῶς ὅσον καὶ βιολογικῶς, ἤτοι τὸν ὅμιλον τῶν ἀκτίνων τῶν παρεχουσῶν ἀκτινοβολίαν καὶ τὸν ἕτερον ὅμιλον τῶν μὴ παρεχουσῶν ἀκτινοβολίαν.

Εἰς τὰς πρώτας ἀκτῖνας ὑπάγονται αἱ τοῦ ἡλιακοῦ καὶ ἠλεκτρικοῦ φωτὸς εἰς δὲ τὰς δευτέρας αἱ ἀκτῖνες *Roentgen* καὶ *Becquerel* (ράδιον). Αἱ τοῦ πρώτου ὁμίλου ἀκτῖνες ὑπάγονται εἰς τὴν φωτοθεραπείαν.

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 34.

Ἀκτινομυκήτωσις τῆς κάτω σιαγόνος.

ΑΚΤΙΝΟΜΥΚΗΤΩΣΙΣ

Νόσος παρουσιαζομένη ἰδίως εἰς τὰ ζῷα (βοῦς, ἵππους, χοίρους) καὶ ***προερχομένη*** ἐκ τοῦ ἀκτινομύκητος, βακτηρίου ἀνήκοντος εἰς τοὺς σχιζομύκητας.

Εἰς τὸν ἄνθρωπον δύναται νὰ ***μεταδοθῇ*** διὰ τῶν χόρτων τῶν σιτηρῶν, τοῦ κρέατος μολυσμένων ζῴων ἢ διὰ ἀμέσου μολύνσεως ἀπὸ ζῷα. ***Ἐπιφέρει*** φλεγμονὴν χρονίαν εἰς τὴν γωνίαν τῆς σιαγόνος κάτωθεν τοῦ ὠτός, ἡ ὁποία ἐπεκτείνεται βαθμηδὸν ἐπιφέρουσα περιοστίτιδα καὶ καταστροφὴν τῆς σιαγόνος. Ἡ ἀσθένεια δύναται νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς πνεύμονας, τὴν καρδίαν, τὸν σπλῆνα καὶ τὰ ἔντερα, καὶ νὰ ἐπιφέρῃ ἐκεῖ χρονίας φλογώσεις καὶ διαπυήσεις, εἰς τοὺς τραχηλικοὺς

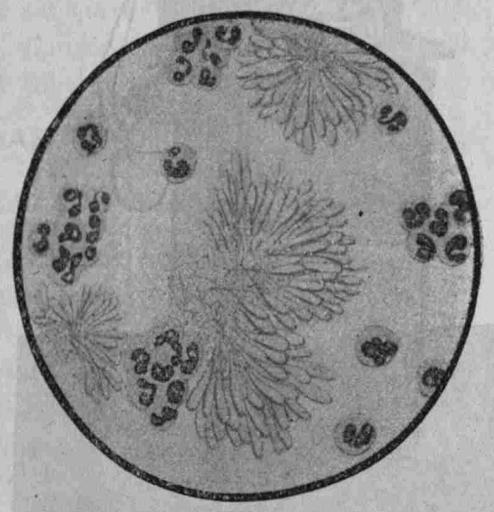

Εἰκ. 35.

Ἀκτινομύκης ἐντὸς τῶν πτυέλων ἀσθενοῦς.

σπονδύλους καὶ νὰ βλάψῃ τὸν νωτιαῖον μυελόν. Τὸ ἰώδιον παρέχει μεγάλας ἐκδουλεύσεις ἐπὶ ἀκτινομυκητώσεωςἀλλ' ἡ χειρουργικὴ ἐπέμβασις εἶναι πάντοτε ἐνδεδειγμένη. Ἐν γένει εἶναι ἀσθένεια σοβαρὰ τῆς ὁποίας ἡ ἴασις εἶναι σπανία. (Εἰκ. 34 καὶ 35).

ΑΚΤΙΝΟΣΚΟΠΗΣΙΣ

Αἱ ἀκτῖνες *Roentgen* ἐφευρεθεῖσαι τῷ 1895 εἶναι καθαρὸν προϊὸν τῆς ἠλεκτροτεχνικῆς. Σχηματίζονται εἰς κοίλους ὑαλίνους σωλῆνας περιέχοντας διαλελυμένον ἀέρα καὶ ἠλεκτρώδια (+ —). Ὅταν διὰ τῶν ἠλεκτρωδίων τούτων ὁδηγηθῇ ἰσχυρὸν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, σχηματίζονται εἰς τὸ καθοδικὸν ἠλεκτρώδιον (—) ἰδιαίτεραι καθοδικαὶ ἀκτῖνες, αἵτινες ἀπορροφώμεναι ἀπὸ τὴν ὕαλον τοῦ σωλῆνος προκαλοῦσιν εἰς τὰ τοιχώματα αὐτοῦ φωσφορισμὸν δηλ. τὰς ἀκτῖνας *Roentgen*. Αἱ ἀκτῖνες αὗται εἶναι κατὰ πᾶσαν πιθανότητα συγγενεῖς μὲ τὰς ὑπεριώδεις (ultravio-lettes) ἀκτῖνας δηλ. τὰς ἐκτάκτως μικροῦ κύματος. Ὅ,τι κυρίως χαρακτηρίζει τὰς ἀκτῖνας *Roentgen* εἶναι ἡ ἔκτακτος διαπεραστικότης των. Διαπερῶσι πάντα τὰ στερεὰ σώματα, τὰ μὲν μαλακὰ εὐκόλως, τὰ δὲ ὀστᾶ καὶ τὰ μέταλλα δυσκολώτερον. Ἡ διαπεραστικότης αὕτη τῶν ἀκτίνων μᾶς ἐπιτρέπει νὰ ἀντιληφθῶμεν ἀλλοιώσεις τινὰς τοῦ ὀργανισμοῦ τὰς ὁποίας δὲν θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀνακαλύψωμεν διὰ τῆς συνήθους ἐξετάσεως.

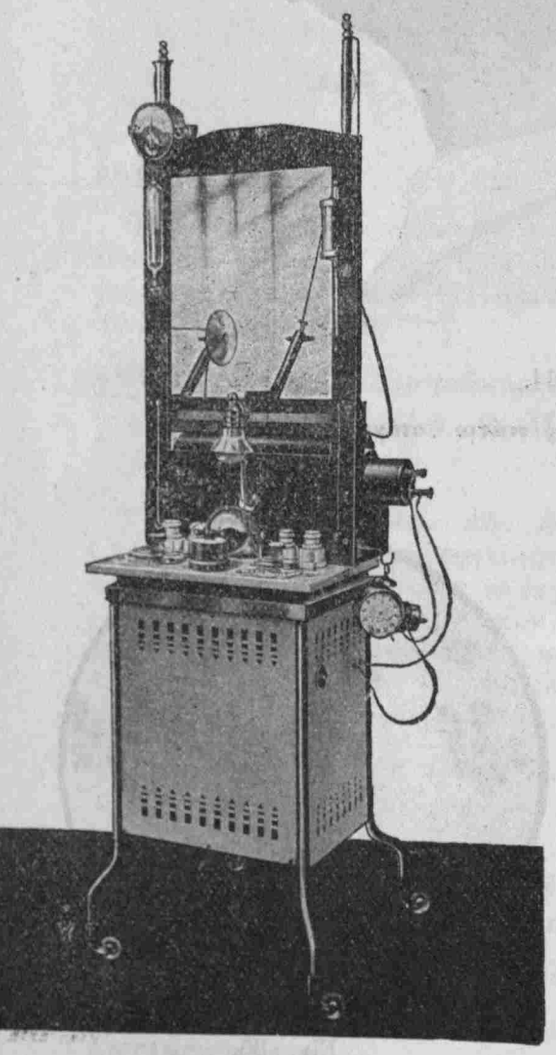

Εἰκ. 36.
Μηχάνημα *Roentgen.*

Φωτογραφοῦντες δηλ. τὸ ἀσθενὲς μέρος παρατηροῦμεν ἐπὶ τῆς εἰκόνος μέρη ἀνοικτοῦ χρώματος (τὰς σάρκας), μέρη σκιερὰ (τὰ ὀστᾶ) καὶ μέρη πολὺ σκοτεινὰ (παθολογικὰς ἀλλοιώσεις, ξένα σώματα).

Διὰ τῆς ἀκτινοσκοπήσεως διακρίνομεν πλεῖστα νοσήματα τῶν πνευμόνων, καρδίας, οἰσοφάγου, στομάχου, ξένα σώματα, κατάγματα, ἐξαρθρώσεις, νεφρολίθους ὄχι ὅμως καὶ τοὺς χολολίθους διότι ἡ χολοστερίνη ἀφίνει τὰς ἀκτῖνας νὰ διέρχωνται. (Εἰκ. 36).

ΑΛΑΣ ΑΓΓΛΙΚΟΝ (*Πικρὸν ἅλας, Μαγνησία θειϊκή, Sulfate de Magnesie*).

Συστατικὸν τῶν πικρῶν λεγομένων ὑδάτων μὲ δυσάρεστον ἁλμυρὰν γεῦσιν. Διαλύεται εὐκολώτατα εἰς τὸ ὕδωρ καὶ χρησιμεύει ὡς καθάρσιον. Δόσις δ' ἐνήλικα 30 γρ.

ΑΛΑΣ ΓΛΑΟΥΒΕΡΟΥ (*βλ. Νάτριον Θειϊκόν*).

ΑΛΑΣ ΜΑΓΕΙΡΙΚΟΝ ἢ ΚΟΙΝΟΝ (*Χλωριοῦχον Νάτριον*)

Συνίσταται ἐκ νατρίου (39 %) καὶ χλωρίου (61 %) καὶ εὑρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ εἰς τὴν φύσιν, κρυσταλλωμένον εἰς κύβους, ὡς ὀρυκτόν, εἰς τὰ ἁλατωρυχεῖα ἢ ἐν διαλύσει εἰς τὸ θαλάσσιον ὕδωρ καὶ εἰς πηγὰς ἰαματικάς.

Ριπτόμενον τὸ ἅλας εἰς τὸ πῦρ κροτεῖ ἰσχυρῶς διότι τὸ ἐντὸς αὐτοῦ ὕδωρ μεταβάλλεται ταχέως εἰς ἀτμοὺς οἱ ὁποῖοι διαρρηγνύουν μετὰ κρότου τὰ τοιχώματα τῶν κρυστάλλων. Τὸ ἅλας ἔχει μεγάλην σπουδαιότητα διὰ τὸν ἀνθρώπινον ὀργανισμὸν καὶ διὰ τοῦτο εὑρίσκεται συμφυὲς μετ' αὐτοῦ εἰς ποσότητα $^{1}/_{4}$ τοῦ χλγρ.

Ἄνθρωπος ἐνῆλιξ προσλαμβάνει καθ' ἑκάστην 15—25 γρ. ἅλατος καὶ εἰς ἓν ἔτος 6 χλγρ. κατὰ μέσον ὅρον, εἶναι δὲ ἡ ποσότης αὕτη κατὰ πολὺ ἀνωτέρα ἐκείνης τῆς ὁποίαςἔχομεν ἀνάγκην.

Βεβαίως τὸ εἰσερχόμενον ἅλας δὲν μένει ὅλον ἐν τῷ ὀργανισμῷ, διαρκῶς ἐξέρχεται διὰ τοῦ δέρματος, διὰ τῶν νεφρῶν καὶ τῶν ἄλλων ἀπεκκριτικῶν ὀργάνων καὶ διαρκῶς εἰσέρχεται μετὰ τῶν τροφῶν. Ἡ χρησιμότης του εἶναι ἀνεκτίμητος. Καθιστᾷ τὴν τροφὴν εὔγευστον καὶ ἀνοίγει τὴν ὄρεξιν, διευκολύνει τὴν πέψιν, προκαλεῖ τὴν ἔκκρισιν τοῦ γαστρικοῦ χυμοῦ, διαλύει συστατικὰ τινὰ τῆς τροφῆς, (ὡς τὸ λίπος καὶ τὰ λευκώματα) τὰ καθιστᾷ κατάλληλα πρὸς ἀπορρόφησιν καὶ διατηρεῖ τὸ αἷμα εἰς τὴν δέουσαν ρευστότητά του. Ἐπίσης τὸ ἅλας εἶναι σπουδαιότατος παράγων εἰς τὴν κίνησιν τῶν ὑγρῶν τοῦ σώματος καὶ εὑρίσκεται εἰς στενὴν συνάφειαν μὲ τὸν σχηματισμὸν τῶν κυττάρων. Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ τὸ πολλαπλοῦν τοῦτο ἔργον του τὸ ἅλας πρέπει νὰ διαλυθῇ καὶ διὰ τοῦτο διαρκῶς ἀφαιρεῖ ὕδωρ ἀπὸ τὸ αἷμα καὶ ἐπιφέρει τὴν δίψαν, δηλαδὴ μᾶς ἀναγκάζει νὰ ἀναπληρώσωμεν τὸ δαπανηθὲν ὕδωρ. Τὸ ἅλας εἶναι περισσότερον ἀπαραίτητον διὰ τοὺς τρεφομένους μὲ χόρτα παρὰ διὰ τοὺς κρεωφάγους. Ἡ κατάχρησις τοῦ ἅλατος δύναται νὰ προξενήσῃ βλάβην διότι εἰσερχόμενον τοῦτο διὰ τοῦ αἵματος εἰς τοὺς διαφόρους ἱστοὺς πληροῖ τὰ κύτταρα καὶ ἐξαναγκάζει τὰς ἅλλας αὐτῶν ὀργανικὰς καὶ ἀνοργάνους οὐσίας νὰ ἐξέλθουν ἐξ αὐτῶν. Ἐν τοιαύτῃ λοιπὸν περιπτώσει τὸ ἅλας ἐπενεργεῖ ὡς δηλητήριον.

Τὸ ἅλας ἔχει καὶ ἀντισηπτικὴν ἰδιότητα καὶ διὰ τοῦτο χρησιμεύει πρὸς διατήρησιν τῶν τροφῶν. Περὶ τῆς ἰδιότητος τῆς ἀναφερομένης εἰς τὴν καταβίβασιν τῆς θερμοκρασίας θέλομεν ὁμιλήσει εἰς τὸ περὶ ***ψῦχους*** ἄρθρον.

Ἡ ποσότης τοῦ ἅλατος ποικίλλει εἰς τὰς διαφόρους τροφάς. Οὕτω εἰς τὸ γάλα εἶναι 0,10—0,18 %, εἰς τὸ αὐγὸν τῆς ὄρνιθος 0,14 %, εἰς μὴ ἁλατιμένον βούτυρον 0,02 %.

Τὸ ***καλῆς*** ποιότητος ἅλας πρέπει νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ στεγνοὺς κρυστάλλους νὰ μὴ ἔχῃ πικρὰν γεῦσιν καὶ νὰ διαλύεται ταχέως χωρὶς νὰ ἀφίνῃ καθίζημα. Δὲν πρέπει νὰ διατηρῆται εἰς μετάλλινα δοχεῖα διότι ἐρχόμενα ταῦτα εἰς συνάφειαν μὲ τὸ ὑγρὸν ἅλας ὀξυδοῦνται καὶ μεταδίδουν εἰς τὸ περιεχόμενόν των δηλητηριώδεις οὐσίας. Τὸ ἅλας εἶναι ἐν χρήσει καὶ εἰς τὴν ἰατρικήν. ***Ἐσωτερικῶς*** δίδεται ὡς ἐμετικὸν καὶ αἱμοστατικὸν * εἰς δόσιν 1 κ. κ. ἐντὸς μικροῦ ποτηρίου ὕδατος ψυχροῦ ἢ θερμοῦ. Ἐπιφέρει κενώσεις ἀφθονωτέρας ἢ τὸ κοινὸν ὕδωρ. Χρησιμοποιεῖται δι' ἐνέσεις ὑπὸ μορφὴν φυσιολογικοῦ ὀρροῦ εἰς ἀναλογίαν 7 $^{0}/_{00}$. ***Ἐξωτερικῶς*** χρησιμοποιεῖται διὰ κλύσματα (1—2 κ. σ. ἐντὸς 150 γρ. χλιαροῦ ὕδατος), δι' ἐντριβὰς καὶ διὰ λουτρά *.

ΑΛΑΣ ΠΙΚΡΟΝ (*βλ. Ἅλας ἀγγλικὸν*)

ΑΛΑΤΑ

Ἅλας λέγεται κάθε σῶμα τὸ ὁποῖον προέρχεται ἀπὸ τὴν ἕνωσιν μιᾶς Βάσεως καὶ ἑνὸς Ὀξέος. Οὕτω τὸ διτταν-θρακικὸν νάτριον (κ. σόδα), τὸ χλωριοῦχον νάτριον, ἡ θειϊκὴ κινίνη εἶναι ἅλατα, διότι εἶναι ἑνώσεις τοῦ ἀνθρακικοῦ θειϊκοῦ, καὶ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος μὲ τὸ νάτριον, τὴν κινίνην.

ΑΛΑΤΑ ΘΡΕΠΤΙΚΑ

Ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦτο περιλαμβάνον-

SISMANOGLIO MEGARO

Ἄλατα θρεπτικὰ ἐντὸς τῶν τροφῶν

1000 γρ. ξηρᾶς οὐσίας περιέχουν	*Τέφραν*	*Κάλιον*	*Νάτριον*	*Ἀσβέστιον*	*Μαγνησίαν*	*Σίδηρον*	*Φωσφ. ὀξύ*	*Θειϊκὸν ὀξύ*	*Πυριτικὸ ὀξύ*	*Χλώριον*
	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.	γρ.
Γάλα γυναικ.	34.6	11.67	3.16	5.75	0.75	0.08	7.85	0.65	—	6.35
» Ἀγελάδ.	48.8	12.04	4.73	10.66	1.49	0.26	13.88	0.15	0.02	6.97
Κρέας	40.6	16.76	1.47	1.15	1.30	0.28	17.27	0.63	0.45	1.56
Σιτάλευρον . .	4.7	1.69	0.04	0.13	0.39	—	2.45	—	—	—
Ἄλευρ. Σικάλ.	19.7	7.57	0.34	0.20	1.57	0.50	9.51	—	—	—
Γεώμηλα. . . .	37.7	22.76	0.99	0.97	1.77	0.45	6.53	2.45	0.80	1.17
Μπιζέλια . . .	27.3	11.41	0.26	1.36	2.17	0.16	9.95	0.95	0.24	0.42
Καρότα	54.7	20.20	11.58	6.20	2.40	0.55	7.00	3.53	1.30	2.51
Σπανάκι. . . .	164.8	27.29	58.16	19.58	10.51	5.52	16.89	11.32	7.45	10.22
Σαλάτα.	130·3	67.85	13.60	26.47	11.76	9.39	16.57	6.78	14.68	13.79
Μῆλα	14.4	5.14	3.76	0.59	1.26	0.20	1.96	0.88	0.62	—
Φράουλαις. . .	34.0	7.16	9.68	4.83	—	2.00	4.70	1.07	4.10	0.48

ται αἱ ἐντὸς τῶν ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν τροφῶν ὀρυκταὶ οὐσίαι, αἱ ὁποῖαι εἶναι ἀπαραίτητοι διὰ τὴν ὁμαλὴν διατήρησιν τῶν ὀργάνων, τῶν ἱστῶν καὶ τῶν χυμῶν τοῦ σώματος ἡμῶν. Τὰ σπουδαιότατα ταῦτα διὰ τὸν ὀργανισμόν μας ἅλατα, εἰς ἐνδεδειγμένας περιστάσεις, δὲν πρέπει νὰ εἰσάγωνται μόνον διὰ τῆς τροφῆς ἀλλὰ νὰ προσλαμβάνωνται καὶ ὡς αὐτοτελεῖς οὐσίαι.

Τὰ θρεπτικὰ ἅλατα εἶναι ἑνώσεις νατρίου, ἀσβέστίου, μαγνησίας, σιδήρου, μαγγανίου μὲ χλώριον, φωσφορικὸν ὀξύ, θειϊκὸν, ὀξύ, πυριτικὸν ὀξύ, φθόριον καὶ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Ὁ σίδηρος ὠφελεῖ εἰς τὸ αἷμα (αἱμοσφαιρίνη), τὰ θειϊκὰ ἅλατα εἰς τὸ λεύκωμα τῶν κυττάρων (πρωτόπλασμα), τὸ φωσφορικὸν ὀξὺ εἰς τὰ ὀστᾶ, τοὺς μῦς, τὰ νεῦρα, τὸ γάλα, τὸ φθόριον εἰς τοὺς ὀδόντας, τὸ πυριτικὸν ὀξὺ εἰς τὰς τρίχας, τὸ μαγγάνιον εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν αἱμοποιητικῶν ὀργάνων.

ΑΛΑΤΑ ΟΣΦΡΗΤΙΚΑ

Εἶναι τὰ διδόμενα πρὸς ὄσφρησιν εἰς τὰς λιποθυμίας, ἀδυναμίας κλπ. διὰ νὰ διεγείρουν διὰ τῆς ἰσχυρᾶς των ὀσμῆς τὰς ζωϊκὰς δυνάμεις. Ἀποτελοῦνται κυρίως ἀπὸ ἅλατα ἀμμωνιακά.*

ΑΛΑΤΑ ΟΥΡΩΝ (*βλ. Νεφρολιθίασις*).

ΑΛΓΕΡΙΟΝ

Σταθμὸς χειμερινὸς μὲ μέσην θερμ. 15,5°Ε παρουσιάζουσαν ἀλματικὰς μεταπτώσεις, ἀνέμους πολλούς, πολλὰς βροχὰς καὶ μεγάλην ὑγρασίαν. Ἡ διαμονὴ εἰς τὸ Ἀλγέριον ***συνιστᾶται*** ἀπὸ τοῦ Ὀκτωβρίου μέχρι Μαΐου εἰς ἀσθενεῖς ἀναιμικούς, λεμφατικούς, νεφρικοὺς καὶ ὡρισμένων μορφῶν φυματικούς, ***ἀντενδείκνυται*** ὅμως εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ ρευματισμοὺς καὶ νόσους ἀρθριτικὰς πεπτικὰς καὶ ἡπατικάς.

ΑΛΓΟΣ (*βλ. Πόνος*).

ΑΛΕ

Εἶδος ζύθου μὲ μεγάλην ποσότητα οἰνοπνεύματος (7—8 %)

ΑΛΕΙΜΜΑ

Τὸ μαλακὸν λίπος τοῦ χοίρου, τῆς χήνας κλπ. τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον νοστιμίζει τὰ φαγητά, ἀλλὰ καὶ παρέχει εἰς αὐτὰ μεγάλην θερμαντικὴν καὶ τονωτικὴν δύναμιν.

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΑ (*βλ. Αἴγυπτος*).

ΑΛΕΞΑΝΤΕΡΣΜΠΑΤ (*Alexandersbad*).

Σιδηρο-ανθρακοῦχος πηγή, ἐντὸς τῶν ὀρέων Fichtel τῆς Βαυαρίας εἰς ὕψος 600 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος εἶναι 9,4ο Ε, τὰ δὲ κυριώτερα συστατικά : 0,05 % δισσανθρ. σίδηρος, 1,0 ἀνθρ. ἀσβέστιον, καὶ 1213 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος εἰς λίτρον.

Ἐνδείκνυται δι' ἀναιμίας, χλωρώσεις, χοιραδικὰς καὶ ρευματικὰς παθήσεις. ***Ἐποχὴ*** : 15 Μαΐου — 15 Σεπτεμβρίου.

ΑΛΕΞΙΝΗ

Λευκωματώδης οὐσία ἐντὸς τοῦ ὀροῦ τοῦ αἵματος, χρησιμεύουσα ὡς προφυλακτικὸν μέσον τοῦ ὀργανισμοῦ. (βλ. *Ἀνοσία*).

ΑΛΕΞΙΣΜΠΑΤ (*Alexisbad*)

Σιδηρο-ανθρακοῦχος πηγή, ἐντὸς τῶν ὀρέων Harz τῆς Γερμανίας εἰς ὕψος 325 μ. ὑ. ἐ. θ. Περιέχει 0,04 ‰ δισσανθρ. σιδήρου, καὶ 400 κ. ἑκμ. ἀνθρακ. ὀξέος εἰς λίτρον.

Ἐνδείκνυται διὰ τὴν ἀϋπνίαν τὰ στηθικὰ νοσήματα, τὴν ἀναιμίαν. ***Ἐποχή*** : Μάϊος— Ὀκτώβριος.

ΑΛΕΤΡΙΝΗ

Πικρὰ οὐσία προερχομένη ἐκ τοῦ φυτοῦ ***Ἄλετρυς ἡ ἀλευρώδης*** χορηγουμένη ὡς ἐμμηναγωγὸν καὶ τονωτικὸν τῆς μήτρας.

ΑΛΕΥΡΟΝ

Λαμβάνεται διὰ τῆς ἀλέσεως τῶν δημητριακῶν καρπῶν, (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, βρώμης, κέγχρου, ὀρύζης κλπ.) μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ φλοιοῦ των, ὅστις ἀποτελεῖ τὰ πίτυρα. Τὰ διάφορα ***συστατικὰ*** τοῦ ἀλεύρου εἶναι : ὕδωρ, ἄμυλον, λίπος, λεύκωμα, ὑδατάνθρακες, ἅλατα, γλουτίνη, δηλαδὴ ἄθροισμα διαφόρων ἀζωτούχων οὐσιῶν. Ἡ ***Γλουτίνη*** (γλοιῦνη, ζωϊκὴ κόλλα), εἶναι τὸ θρεπτικώτερον συστατικὸν τοῦ ἀλεύρου, εἶδός τι φυτικοῦ κρέατος καὶ ὅσῳ περισσοτέρα εἶναι ἡ ποσότης της τόσῳ θρεπτικώτερον εἶναι τὸ ἄλευρον.

Τὰ ἐξ ἀραβοσίτου, κριθῆς, σικάλεως, βρώμης κλπ. ἄλευρα εἶναι πάντοτε κατωτέρας ποιότητος ἐν συγκρίσει πρὸς τὰ σιτηράλευρα.

Τὰ λευκὰ ἄλευρα εἶναι γενικῶς τὰ καλλίτερα. Τὸ ***καλὸν ἄλευρον*** ἔχει ὀσμὴν ἐλαφρὰν καὶ ὄχι δριμεῖαν καὶ δυσάρεστον, εἰς τὴν ἀφὴν εἶναι στεγνὸν καὶ μαλακὸν καὶ τριβόμενον ἐντὸς τῆς παλάμης δὲν εἶναι τραχὺ καὶ σκληρὸν καὶ διαφεύγει τῶν δακτύλων.

Τὴν καλὴν ποιότητα τοῦ ἀλεύρου δυνάμεθα ἀσφαλέστερον νὰ ἐξακριβώσωμεν ἐὰν χύσωμεν ἐντὸς ὀλίγης ποσότητος ἀλεύρου σταγόναστινὰς ὕδατος. Ἐὰν τὸ ἄλευρον ἀπορροφήσῃ τὸ ὕδωρ εἶναι καλῆς ποιότητος. Πρὸς τὸν ἴδιον σκοπὸν δυνάμεθα νὰ χύσωμεν ἐπὶ τῆς τραπέζης ὀλίγον ἄλευρον καὶ κατόπιν νὰ τὸ μετακινήσωμεν ὀλίγον παρέκει μὲ μαχαίρι ρίπτοντες σταγόνας τινὰς ὕδατος. Ἐὰν λαμβάνῃ σύστασιν πάστας καὶ σκληρύνεται εἶναι καλῆς ποιότητος. Δυνάμεθα ἀκόμη νὰ πιέσωμεν ἐντὸς τῆς παλάμης ποσότητά τινα ἀλεύρου καὶ κατόπιν νὰ τὸ ἀποθέσωμεν ἐπὶ τῆς τραπέζης. Τὸ καλὸν ἄλευρον διατηρεῖται συμπαγὲς καὶ δὲν ἀποσυντίθεται, οὔτε σκορπίζεται.

Τὸ ἄλευρον εἴτε διότι ἕλκει τὴν ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας, εἴτε διότι ἐξ ἀρχῆς εἶναι ὑγρὸν, μουχλιάζει εὐκόλως, ξυνίζει, γίνεται πικρὸν καὶ ἐπιβλαβὲς διὰ τὴν ὑγείαν. Ἐντὸς τοῦ

ὑγροῦ ἀλεύρου παρουσιάζεται καὶ εἶδος σκώληκος. Διὰ τοῦτο τὰ ἄλευρα πρέπει νὰ ἀνακινῶνται συνεχῶς, ἂν δὲ εἶναι ἐντὸς σάκκων νὰ μετατοπίζωνται αὐτοὶ καὶ νὰ μὴ ἐπιτίθενται ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἄλλου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν καυμάτων τὰ ἄλευρα ὑπόκεινται εἰς θέρμανσιν, (ἀνάπτουν). Διὰ νὰ προλάβωμεν τὸ ἄναμμα πρέπει ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν νὰ βυθίζωμεν ἐντὸς τοῦ ἀλεύρου μακρὰν σιδηρᾶν βελόνην καὶ νὰ τὴν ἀφίνωμεν ἐκεῖ ἐπί τινα λεπτά. Ἐὰν ἡ βελόνη κατὰ τὴν ἔξοδόν της εὑρεθῇ θερμὴ σημεῖον ὅτι τό ἄλευρον ἤρχισε νὰ ἀνάπτῃ. Τότε πρέπει νὰ ἐξαχθῇ ἀπὸ τοὺς σάκκους καὶ νὰ ἁπλωθῇ εἰς μέρος εὐάερον.

Ἐὰν τὸ ἄναμμα εἶναι προχωρημένον ἐντὸς τοῦ ἀλεύρου παρατηροῦνται καὶ βῶλοι. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει συντρίβωνται οὗτοι διὰ τῆς χειρὸς καὶ ὅλον τὸ ἄλευρον κοσκινίζεται. Ἄλλοτε πάλιν ὅλον τὸ ἄλευρον συμπυκνοῦται καὶ σχηματίζει στερεὰν μᾶζαν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ἡ μᾶζα νὰ τριβῇ διὰ κυλίνδρου καὶ κατόπιν νὰ κοσκινισθῇ.

Τὸ ἀπὸ ***ἐρυσιβώδη σιτηρὰ*** ἄλευρον εἶναι βλαβερώτατον, παρέχει ζύμην ρευστὴν καὶ ἄρτον πλαδαρόν, χυνόμενον μόλις ἐξαχθῇ τοῦ κλιβάνου, διαρρηγνυόμενον, μὲ χρῶμα ἰόχρουν καὶ μὲ γεῦσιν καυστικήν.

Τὸ ἄλευρον ***νοθεύεται*** συχνὰ μὲ ***γῦψον, ἄσβεστον, κιμωλίαν*** καὶ ἄλλας τοιαύτας οὐσίας. Πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς νοθείας ἀναμιγνύομεν ὀλίγην ποσότητα ἀλεύρου μέ χλωροφόρμιον ἐντὸς δοκιμαστικοῦ σωλῆνος, τὸν ὁποῖον ἀφίνομεν ἐπί τινα χρόνον κάθετον. Ἐὰν ὑπάρχουν ξένα σώματα κατακάθηνται ὡς βαρύτερα εἰς τὸν πυθμένα τοῦ σωλῆνος ἐν ᾧ τὸ ἄλευρον ἐπιπλέει. Ἄλλη βλαβερὰ οὐσία ἀνάμικτος μετὰ τοῦ ἀλεύρου εἶναι ἡ ***αἶρα*** (ἢ λόγιον τὸ μεθῦον,* ζιζάνιον) χόρτον φυόμενον μεταξὺ τῶν σιτηρῶν, τοῦ ὁποίου τὰ σπέρματα εἶναι ναρκωτικὰ καὶ δηλητηριώδη. Ἡ ζύμη τοιούτου ἀλεύρου ἀφρίζει καὶ ἔχει ὀσμὴν προξενοῦσαν ζάλην.

Ἡ χρῆσις ἄρτου ἐκ τοιούτου ἀλεύρου ἐπιφέρει πόνον εἰς τὸν στόμαχον, ζάλην, κεφαλαλγίαν, ἐμέτους, παραλήρημα, τρόμον τῶν ἄκρων καὶ παράλυσιν.

Τελεία ἐξέτασις τοῦ ἀλεύρου γίνεται διὰ μικροσκοπίου.

Διὰ μηχανικῆς ἐπεξεργασίας λαμβάνεται ἐκ τῶν σιτηρῶν ἄλευρον λεπτότατον καὶ τελείως ἀπηλλαγμένον ἀπὸ ἴνας. Μηχανικῶς ἐπίσης τὸ ἄμυλον τῶν ἀλεύρων μεταβάλλεται εἰς δεξτρίνην καὶ σάκχαρον.

Εἰς τὸ ἄλευρον Nestlé προστίθεται καὶ κόνις μπισκότων καὶ ἀπεστεγνωμένον γάλα.

ΑΛΕΥΡΟΝΑΤ (*Aleuronat*)

Σκευασία θρεπτικὴ ἐκ φυτικοῦ λευκώματος περιέχουσα 82—84 % λεύκωμα, 7—8 % ὑδατάνθρακας καὶ 7—9 % ὕδωρ.

ΑΛΕΥΡΩΔΕΣ ΤΡΟΦΑΙ

Εἶναι τὰ λεγόμενα ζυμαρικά, ἤτοι τὰ μακαρόνια, φιδέδες, πολέντα καὶ τὰ παρόμοια. Μόνα των τὰ εἴδη ταῦτα εἶναι ἀκατάλληλα δι' ἀνθρώπους ἀδυνάτους, ἀτροφικοὺς καὶ καχεκτικοὺς ἐκτὸς ἂν ἡ θρεπτική των ἀξία ἐπαυξηθῇ διὰ προσθήκης αὐγῶν, γάλακτος καὶ βουτύρου. Αἱ ἀλευρώδεις τροφαὶ δὲν πρέπει νὰ δίδωνται εἰς πολὺ μικρὰ παιδία καὶ μάλιστα εἰς χοιραδικὰ καὶ ραχιτικά, εἰς ἀσθενεῖς ὑποφέροντας ἀπὸ ἀέρια, τοὺς ἔχοντας τάσιν πρὸς παχυσαρκίαν, τοὺς διαβητικούς, τοὺς ἐμφυσηματικούς, τοὺς πληθωρικοὺς καὶ τοὺς δυσκοιλίους, διότι πληροῦσαι τὰ ἔντερα ὠθοῦν τὸ διάφραγμα πρὸς τὰ ἄνω καὶ ἐπιφέρουν οὕτω δύσπνοιαν καὶ στενοχωρίαν. Πρέπει ὅμως νὰ εἶναι αὗται ἡ βάσεις τῆς τροφῆς εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ στόμαχον καὶ ἔντερα. Προκειμένου περὶ τῶν τοιούτων ἀσθενῶν αἱ ἀλευρώδεις τροφαὶ πρέπει νὰ δίδωνται ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἁπλαῖ, δηλ. νὰ μὴ καρικεύωνται μὲ σάλτσαις, ζωμόν, τυρὸν ἀλλὰ μόνον μὲ βούτυρον καὶ τοῦτο δὲ νὰ ἦναι καλῆς ποιότητος

καὶ νὰ προστίθεται λυωμένον τὴν τελευταίαν στιγμὴν χωρὶς νὰ ψήνεται μαζῆ.

Ἡ μόνη ἐπιτρεπομένη σάλτσα, διὰ τοὺς τοιούτους ἀσθενεῖς εἶναι ἡ παρεσκευασμένη ἀπὸ κρόκους ὠῶν μὲ γάλα θερμὸν καὶ βούτυρον ὅσον τὸ μέγεθος καρύου, ἐπίσης θερμόν, ἀναμεμιγμένα καλῶς, καὶ ἡ ὁποία προστίθεται τὴν τελευταίαν στιγμὴν εἰς μακαρόνια βρασμένα καὶ στραγγισμένα.

ΑΛΘΑΙΑ (*Guimauve*).

Φυτὸν τοῦ ὁποίου δύο κυρίως εἴδη χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἰατρικήν, ἡ ***ἀλθαία ἡ φαρμακευτικὴ*** (κ. νερομολόχα) μὲ ρίζαν πυκνὴν καὶ σαρκώδη περιέχουσαν 37 % φυτικὴν βλέννα καὶ ἴσην ποσότητα ἀμύλου καὶ σακχάρου καὶ μὲ ἄνθη μεγάλα ἐρυθρωπὰ καὶ ***ἀλθαία ἡ ροδανθὴς*** (κ. δενδρομολόχα) τῆς ὁποίας ὅλα τὰ μέρη, ρίζα, φύλλα, ἄνθη περιέχουσιν ἄφθονον φυτικὴν βλέννα. Τὸ ἀφέψημα ἐκ ρίζης ἢ ἀνθέων ἀλθαίας ἔχει ἐνέργειαν καταπραϋντικὴν καὶ μαλακτικὴν εἰς κατάρρους καὶ φλεγμονὰς τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων.

Χρησιμοποιεῖται ὡσαύτως ὡς γαργάρισμα διὰ τὰς φλογώσεις καὶ κατάρρους τοῦ λάρυγγος. Ἐκ τοῦ ἰδίου φυτοῦ παρασκευάζεται καὶ ἀλοιφὴ πρὸς ἐντριβὴν τοῦ θώρακος τῶν μικρῶν παιδίων ὅταν ὑποφέρουν ἀπὸ στηθικοὺς κατάρρους

ΑΛΙΕΙΑ

Ἡ διὰ πολλοὺς ἀνθρώπους εὐχάριστος αὕτη ἐνασχόλησις εἶναι ἐπικίνδυνος, καθότι εὐκόλως κρυολογεῖ τις.

Πρέπει ἀπολύτως πρὶν ἢ ἀρχίσῃ τις νὰ ψαρεύῃ, νὰ εἶναι ἀρκούντως σκληραγωγημένος εἰς τὰς μεταλλαγὰς τῆς θερμοκρασίας καὶ πρὸς τούτοις καλῶς ἐνδεδυμένος καὶ ποτὲ μὲ κενὸν τὸν στόμαχον νὰ μὴ ἀρχίζῃ αὐτήν, ἰδίως εἰς ἀνοικτὴν θάλασσαν.

ΑΛΙΠΗΓΗ (*βλ. Λουτροθεραπεία*).

ΑΛΙΦΑΣΚΙΑ (*βλ. Ἐλελίφασκος*).

ΑΛΚΑΛΙΚΑ ΑΛΑΤΑ

Ἡ ἐνέργειά των εἰς τὸ σῶμα εἶναι κυρίως πεπτική, διουρητικὴ καὶ χολαγωγός. Περιέχονται εἰς πλεῖστας τῶν καθημερινῶν μας τροφῶν καὶ ἰδίως λάχανα, γεώμηλα, σαλάταις, σπανάκια.

Κυριώτερα τῶν τοιούτων ἀλκαλικῶν ἁλάτων εἶναι τὰ ἀνθρακικά, ὀξικά, κιτρικά, θειοῦχα, σόδα, πότασσα, ἀμμωνία. (βλ. *Ἅλατα θρεπτικά*).

ΑΛΚΑΛΙΚΑ ΥΔΑΤΑ (*βλ. Λουτροθεραπεία*),

ΑΛΚΑΛΟΕΙΔΗ

Οὐσίαι ἀζωτοῦχοι ἡνωμέναι μὲ ὀξέα καὶ ἀπαντῶσαι εἰς τὰ φυτά. Εἰς ταύτας ἀνήκουν ἡ μορφίνη,* νικοτίνη,* κινίνη,* στρυχνίνη,* ἀτροπίνη,* καὶ ἄλλαι ὁμοίως δηλητηριώδεις. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν παρασκευασθῇ καὶ τεχνητῶς.

ΑΛΚΟΟΛΙΣΜΟΣ (*Οἰνοπνευματισμός*)

Ἡ σοβαρωτάτη αὕτη κοινωνικὴ πληγὴ εἶναι δηλητηρίασις προερχομένη ἀπὸ τὴν χρῆσιν καὶ κατάχρησιν οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν. Ἡ ἔντασις της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἡλικίαν, τὴν κρᾶσιν καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ πίνοντος. Ὅλοι ἀνεξαιρέτως οἱ πόται, καὶ ὡς τοιούτους ἐννοοῦμεν ***τοὺς πίνοντας τακτικῶς, συστηματικῶς καὶ ἐκ συνηθείας,*** ἔστω καὶ μικροτάτην ποσότητα οἰνοπνεύματος, ἔχουν βλαμμένην τὴν ὑγείαν των, ἔχουν δηλ. ὑποστῇ σοβαρὰς κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἀλλοιώσεις τῶν ὀργάνων των, ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν αἰσθάνονται πλήρη ὑγείαν καὶ εὐεξίαν.

Εἰς τοὺς νέους καὶ τὰς γυναῖκας τὸ οἰνόπνευμα ἔχει πολὺ ἰσχυροτέραν ἐπίδρασιν. Εἰς τὰ παιδία δὲ δὲν πρέπει νὰ δίδωνται οὐδὲ αὐτὰ τὰ ἰατρικὰ κρασιά.

Ὁ ἀλκοολισμὸς παρουσιάζεται κατ' ἀρχὰς μὲ ἀνορεξίαν, ἀνακάτωμα, ὑδαρεῖς πρωϊνοὺς ἐμέτους καὶ τάσιν πρὸς παχυσαρκίαν. Βαθμηδὸν τὸ δέρμα γίνε-

Εἰκ. 37.

'Οξὺς 'Αλκοολισμός.

Ἔκφρασις διηγερμένη καὶ ἐπιθετική.

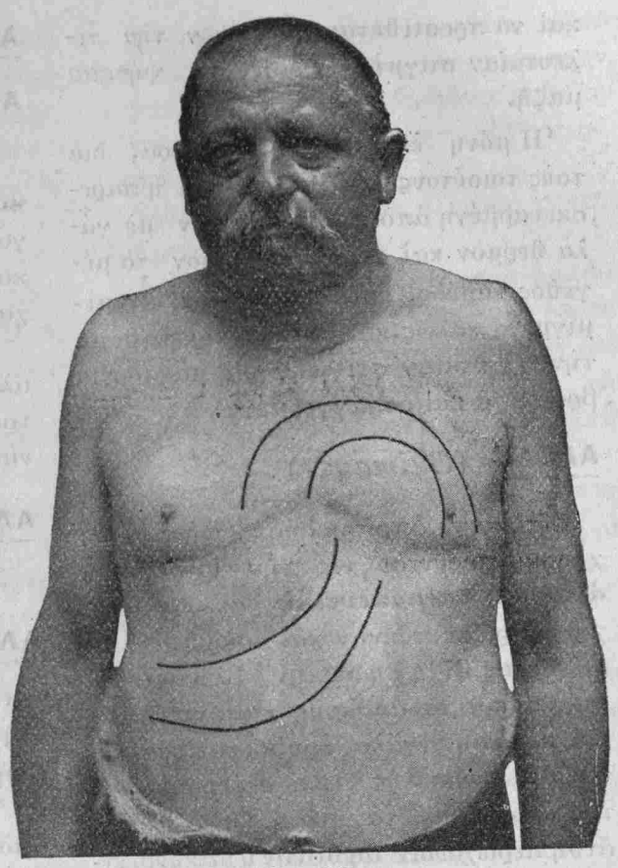

Εἰκ. 38.

Χρόνιος 'Αλκοολισμὸς μὲ ὑπερτροφίαν καρδίας καὶ ἥπατος.

Ὁ ἐπὶ τοῦ στήθους ἐσωτερικὸς κύκλος δεικνύει τὸ φυσιολογικόν. ὁ ἐξωτερικὸς τὸ συνεπείᾳ τῆς ὑπερτροφίας μέγεθος τῆς καρδίας. Ἡ ἐπὶ τῆς κοιλίας ἄνω γραμμὴ δεικνύει τὸ φυσιολογικὸν ἢ κάτω τὸ συνεπείᾳ τῆς συμφορήσεως μέγεθος τοῦ ἥπατος.

ται ξηρὸν καὶ τραχύ, ἐπὶ δὲ τῆς ρινὸς καὶ τῶν παρειῶν καθίσταται ἐρυθρομέλαν ἕνεκα διευρύνσεως τῶν ἀγγείων. Ἡ φωνὴ εἶνε βραχνὴ ἕνεκα λαρυγγικοῦ κατάρρου καὶ ἡ ὄψις ταραγμένη, νωθρὰ καὶ ὑπναλέα. Ὅλα αὐτὰ εἶναι ἀποτελέσματα τῆς διαταράξεως τοῦ νευρικοῦ συστήματος τοῦ ἀλκοολικοῦ. Πλὴν τούτων ὁ πότης αἰσθάνεται κεφαλόπονον καὶ κατάπτωσιν τῶν διανοητικῶν δυνάμεων, ὁ ὕπνος του εἶναι ταραγμένος ἀπὸ ὄνειρα καὶ τρομακτικὰς ὀπτασίας, αἱ αἰσθήσεις του ἀπαμβλύνονται, ὅλαι του αἱ δυνάμεις καὶ ἡ ζωτικότης του μαραίνονται. Εἶναι μελαγχολικός, ἰδιότροπος, ἐγωϊστής, εὐερέθιστος, ἐριστικός, αὐθάδης. Τὸ ἧπαρ, οἱ πνεύμονες, ἡ καρδία, αἱ ἀρτηρίαι καὶ ἰδίως ὁ στόμαχος καὶ οἱ νεφροὶ εἶναι ἐν ἀθλίᾳ καταστάσει. Τὸ ἧπαρ προσβάλλεται ἀπὸ σκλήρωσιν, αἱ ἀρτηρίαι ἀπὸ ἀθηρωματώδη ἐκφύλισιν καὶ ὁμοιάζουν πρὸς τὰς τῶν γερόντων, τὸ ἐνδοκάρδιον παρουσιάζει σημεῖα χρονίας φλεγμονῆς, τὰ πεπτικὰ ὄργανα σημεῖα καταρροϊκῆς φλογώσεως ἢ χρονίου κατάρρου τοῦ στομάχου, καὶ οἱ πνεύμονες σημεῖα πνευμονικοῦ κατάρρου, βῆχα καὶ φλέγματα. Τὸ τέλος τοῦ ἀλκοολισμοῦ εἶναι ἡ φρενοβλάβεια ***(ἄνοια)*** ἐκτὸς ἐὰν ἄλλη τις παρεμπίπτουσα νόσος ὑποβοηθουμένη ὑπὸ τῆς ἀλκοολικῆς δυσκρασίας προλάβῃ καὶ τὸν ὁδηγήσῃ εἰς τὸν τάφον (βλ. *Μέθη, Παραλήρημα τρομῶδες*) (Εἰκ. 37, 38, καὶ 39).

Εἰκ. 39.

'Αλκοολικὴ "Ανοια.

('Εκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ. Β. Κώνου, Κων)πολις).

ΑΛΛΑΝΤΕΣ *(Σαλτσίσια, Λουκάνικα, Σαλάμια).*

Κατασκευάζονται ἀπὸ τὸ κρέας, τὸ ἧπαρ, τὴν γλῶσσαν καὶ τοὺς πνεύμονας χοίρου, βοὸς καὶ αἰγός, κομμένα εἰς λεπτότατα τεμάχια καὶ ἀναμεμιγμένα μὲ μικρότατα ἐπίσης τεμάχια λαρδίου καὶ διάφορα ἀρώματα, ἐνίοτε δὲ καὶ μὲ ἄρτον ἢ ἄλευρον ἢ αἷμα. Τρώγονται ἢ νωπὰ ἢ καπνισμένα ἢ ἀπεξηραμένα. 'Εφ' ὅσον παρασκευάζονται οἱ ἀλλᾶντες ἀπὸ κρέας νωπὸν καὶ ὑγιὲς καὶ διατηρῶνται καλῶς εἶναι, ὕγευστοι, ὀρεκτικοὶ καὶ θρεπτικοί. Ὅταν ὅμως εἶναι κακῆς ποιότητος ἀποβαίνουν ὄχι μόνον ἐπιβλαβεῖς ἀλλὰ καὶ δηλητηριώδεις.

Κακῆς ποιότητος ἀλλᾶντες εἶναι οἱ κατεσκευασμένοι ἀπὸ κρέας σεσηπός, τὸ ὁποῖον δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ καταναλωθῇ ἀλλέως παρὰ καρυκευμένον μὲ σκόρδον καὶ ἀρωματικὰς οὐσίας, ἀπὸ ὕδωρ ἀκάθαρτον, ἀπὸ ἄλευρον βεβλαμμένον. Ἐπίσης δηλητηριώδεις εἶναι οἱ ἀλειμμένοι μὲ χρώματα ἀνιλίνης, ἥτις ἀνακαλύπτεται ὅταν οἰνόπνευμα 70ο, διὰ τοῦ ὁποίου ἔχουν βραχῇ οἱ ἀλλᾶντες, λάβῃ ὀλίγον κατ' ὀλίγον χρῶμα ἐρυθρόν. Οἱ τοιοῦτοι ἀλλᾶντες εἶναι ἐπικίνδυνοι ἕνεκα τῆς σχηματιζομένης πτωμαΐνης καὶ ἄλλων δηλητηρίων. Ἰδιαιτέρως ***ἐπικίνδυνοι*** εἶναι οἱ ἀλλᾶντες ὅταν δὲν βράζωνται ἐπαρκῶς, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σήπονται ταχέως καὶ μάλιστα ἐντὸς 2 ἢ 3 ἡμερῶν ἀρχίζουν νὰ φεγγοβολοῦν μὲ ἰσχυρὸν φωσφορισμόν, ὅστις ὅμως παύει ὅταν ἡ σῆψις προχωρήσῃ πολύ.

Οἱ ***ἐπιβλαβεῖς*** ἀλλᾶντες διακρίνονται ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ μαλακὰ μέρη, τὰ ὁποῖα παρουσιάζονται κάτωθεν τοῦ ἐντέρου, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει πρὸς περικάλυψιν, ἀπὸ τὴν ὀσμήν των καὶ τὸ κιτρινοπράσινον χρῶμα τὸ ὁποῖον παρουσιάζουν κοπτόμενοι. Μετὰ τὴν βρῶσιν τοιούτων ἀλλάντων ἐπέρχονται πόνοι στομαχικοί, ναυτίαι, ἔμετοι, διάρροια, καὶ γενικὴ ἀτονία μὲ σκοτοδίνην, ἐνίοτε δὲ καὶ θάνατος.

'Εν περιπτώσει ***δηλητηριάσεως*** δίδεται ἐμετικὸν καὶ καθάρσιον. 'Εν γένει ἀπαιτεῖται προσοχὴ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν ἀλλάντων, οἱ ὁποῖοι οὐδέποτε πρέπει νὰ ἀποτελοῦν τὸ μεγαλείτερον μέρος τῆς ἡμερησίας τροφῆς μας οὔτε ἀποκλειστικὴν τροφὴν ἔστω καὶ ἐπὶ μικρὸν διάστημα.

ΑΛΛΑΝΤΟΪΣ

"Οργανον τοῦ ἐμβρύου, ἔχον σχῆμα μικρᾶς κύστεως, πλουσιώτατον εἰς ἀγγεῖα, καὶ χρησιμεῦον πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ ἐκκρίματος τῶν ἀρχεγόνων ἐκκριτικῶν ὀργάνων (τῶν νεφρῶν). Ἡ ἀλλαντοῒς δὲν διατηρεῖται πέραν τοῦ δευτέρου μηνὸς ἀπὸ τῆς κυήσεως, διότι σχηματιζομένου τοῦ ὁμφαλοῦ, ὅστις κλείει τὰ κοιλιακὰ τοιχώματα, χωρίζεται αὕτη εἰς δύο μέρη, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μὲν ἐσωτερικόν, τὸ εὐρι-

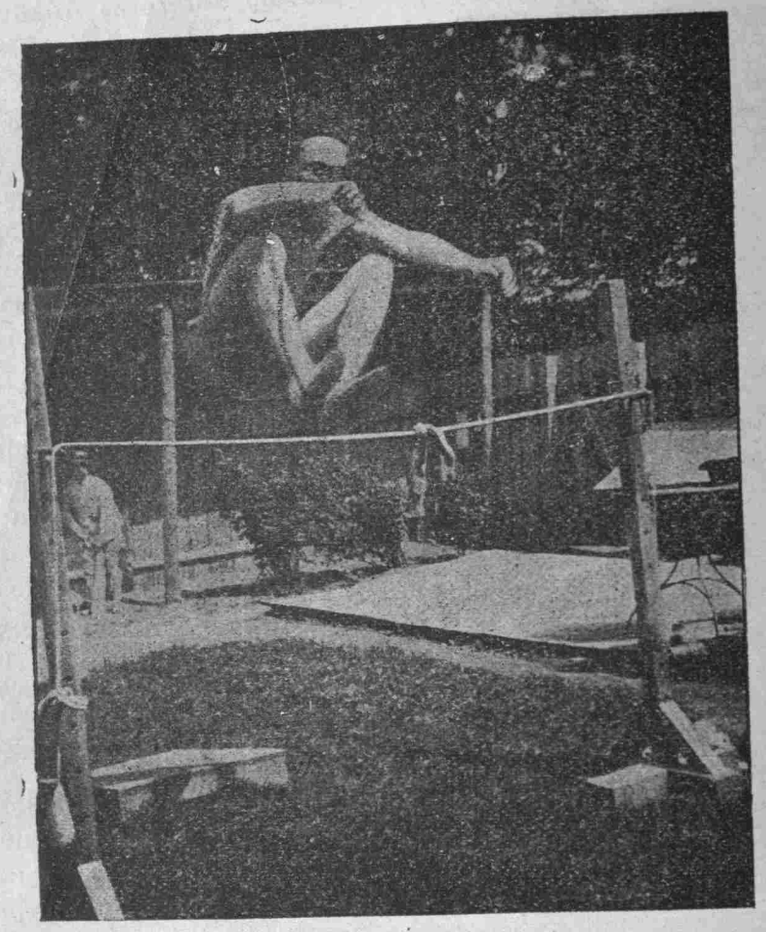

Εἰκ. 40

Ἄλμα.

σκόμενον ἐν συναφείᾳ πρὸς τὰ ἔντερα, σχηματίζει τὴν οὐροδόχον κύστιν, τὸ δὲ ἐξωτερικόν, τὸ περιέχον τὸ ἀλλαντοειδὲς ὑγρόν, προσκολλᾶται εἰς τὸ χόριον.*

ΑΛΛΕΒΑΡ (*Allevard*).

Ὑδροθειοῦχος πηγή, πλησίον τῆς Γρενόβλης εἰς ὕψος 475 μ. ὑ. ἐ. θ. τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ***χρησιμοποιεῖται*** πρὸς πόσιν, εἰσπνοάς, ψεκασμούς καὶ λουτρὰ εἰς χρονίας παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων. Ἔχει θερμ. 24,3°Ε καὶ περιέχει 13,7 κ. ἑκμ. ὑδροθείου εἰς λίτρον. ***Ἐποχή***: 1 Ἰουνίου — 30 Σεπτεμβρίου.

ΑΛΛΟΙΘΩΡΟΣ (*βλ. Στραβισμός*).

ΑΛΛΟΠΑΘΗΤΙΚΗ

Μέθοδος θεραπευτικὴ ἀντίθετος πρὸς τὴν ***ὁμοιοπαθητικήν,*** ἀποσκοποῦσα εἰς τὴν θεραπείαν τῶν νόσων διὰ μέσων ἄτινα ἐφαρμοζόμενα εἰς ἀνθρώπους ὑγιεῖς ἐπιφέρουν ἀποτέλεσμα ἐντελῶς διάφορα πρὸς τὰ παρουσιαζόμενα εἰς ἀσθενεῖς. Κατὰ τὴν μέθοδον αὐτὴν χρησιμοποιοῦνται φάρμακα δραστικώτερα καὶ κατὰ μεγαλειτέρας δόσεις παρὰ κατὰ τὴν ὁμοιοπαθητικὴν τοιαύτην.

ΑΛΜΑ (*Πήδημα*).

Ἡ κατὰ μῆκος καὶ ὕψος ἐκσφενδόνισις τοῦ σώματος γίνεται δι' ἰσχυροτάτων καὶ ταχυτάτων συσπάσεων τῶν μυῶν τῶν κνημῶν τηρουμένης τῆς ἰσορροπίας δι' ἀναλόγου κινήσεως τῶν βραχιόνων. Τὸ ἅλμα συντείνει εἰς τὴν εὐεξίαν, εὐρυθμίαν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ σώματος καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν ἐξάσκησιν τῶν κνημῶν. Ἀπαιτεῖται ὅμως μεγάλη προσοχὴ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ τόσον

κατὰ τὴν ἀρχήν, ὁπότε δι' ἀδεξίου τινὸς κινήσεως ἀπὸ τοῦ βατῆρος δύναται νὰ προέλθῃ ἐξάρθρωσις τῶν ποδῶν, ὅσον καὶ κατὰ τὸ τέρμα, ὁπότε ἐκτὸς τῆς ἐξαρθρώσεως δύναται νὰ ἐπισυμβῇ καὶ τραυματισμὸς τῶν πτερνῶν καὶ ἐκ τούτου ἐγκεφαλικὴ διάσεισις.* Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τίθεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους στρῶμα μαλακὸν ἢ ἄμμος, ὁ δὲ πηδῶν νὰ πίπτῃ ἐπὶ τῶν ἀρθρώσεων τῶν δακτύλων οὐδέποτε δὲ νὰ παραμελῆται ἡ ἠσκημένη καὶ προσεκτικὴ βοήθεια καὶ παρίστασις (βλ. *Γυμναστική*). (Εἰκ. 40).

ΑΛΟΗ (*Aloés, τ. σαρῆ σαπῆρ*).

Φυτὸν παχύφυλλον τῶν θερμῶν κλιμάτων. Ἐκ τῶν πικροτάτων φύλλων του λαμβάνεται διὰ βράσεως ὁ ὀπὸς χρήσι-

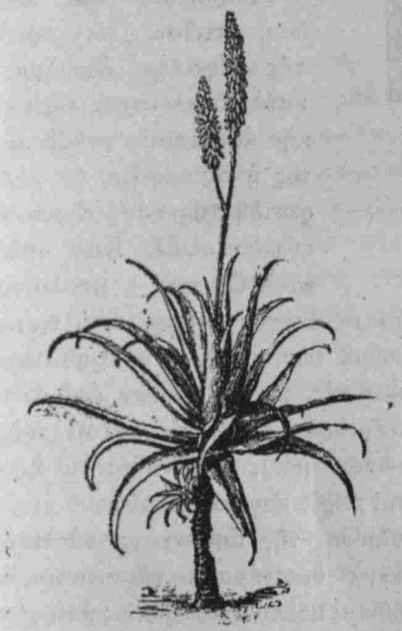

Εἰκ. 41.

Ἀλόη.

μος ὡς δραστικώτατον καθάρσιον καὶ ὡς τονωτικὸν τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Δίδεται ὑπὸ μορφὴν καταποτίων εἰς δόσιν 0,05—0,10 τὴν ἡμέραν. (Εἰκ. 41).

ΑΛΟΙΦΑΙ

Σκευασίαι παρασκευαζόμεναι ἀπὸ λιπαρᾶς οὐσίας, ἤτοι ἔλαιον, λῖπος, βαζελίνην, κλπ. ἢ ἀπὸ ρητινώδεις τοιαύτας, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἀναλόγως τῆς ἐπιδιωκομένης ἐνεργείας, προστίθενται διάφοροι φαρμακευτικαὶ οὐσίαι. Ἀπαιτεῖται προσοχὴ ὥστε νὰ μὴ ἐκφεύγουν ἀπὸ τὴν ὡρισμένην των θέσιν. Εἰς τοῦτο ὑποβοηθεῖ ἡ ἐπίθεσις ἐπὶ τοῦ δέρματος τεμαχίου βάμβακος ἢ γάζας. Ἐνίοτε αἱ ἀλοιφαὶ εἰσάγονται εἰς τὸ δέρμα δι' ἐνέσεων δι' εἰδικῶν συρίγγων.

ΑΛΟΥΜΙΝΙΟΝ (*βλ. Ἀργίλλιον*).

ΑΛΟΥΜΝΟΛ (*Alumnol*).

Σκόνη λευκή, περιέχουσα ναφθόλην καὶ θειϊκὴν ἄργυλλον, διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ καὶ χρήσιμος ἐν διαλύσει 0,5—1,0 % δι' ἀντισηπτικὰς καὶ στυπτικὰς πλύσεις.

ΑΛΠΕΙΣ (*βλ. Κλῖμα*)

ΑΛΠΙΝΙΑ Η ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗ

Φυτὸν τῆς Κίνας μὲ ρίζωμα ἀρωματικόν.

ΑΛΠΙΝΙΣΜΟΣ

Τὸ λίαν ἐπικίνδυνον τοῦτο σπόρ, ἡ ἀναρρίχησις δηλαδὴ ἐπὶ ὑψηλῶν χιονοσκεπῶν κατὰ τὸ πλεῖστον ὀρέων, ἀπαιτεῖ ὡς ἐκ τοῦ ἐπιμόχθου του, κρᾶσιν ἰσχυρὰν καὶ τελείως ὑγιᾶ ὄργανα ἰδίως τοὺς πνεύμονας καὶ καρδίαν.

Ἡ θρέψις καὶ ἡ ἐνδυμασία, ἰδίως τῶν ποδῶν πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογος. Οἱ ὀφθαλμοὶ θὰ προφυλλάττωντσι διὰ καταλλήλων ὀμματουαλίων ἐλαφρῶς κούρου χρώματος διότι δύναται νὰ ἐπέλθῃ τύφλωσις* (βλ. *Θάμβωσις, Ὄρους ναυτία, Ὑψοθεραπεία*).

ΑΛΣΟ-ΑΛΑΠ (*Also-Alap*)

Πικροπηγὴ ἐν Οὐγγαρίᾳ περιέχουσα εἰς λίτρον 2,9 γρ. θειϊκῆς μαγνησίας, 19.1 θειϊκοῦ Νατρίου, 13,6 χλωριούχου Νατρίου καὶ 0,6 χλωριούχου μαγνησίας.

ΑΛΤΗΡΕΣ

Ὄργανα σιδηρᾶ ἢ ἐκ ξύλου πρὸς γύμνασιν τῶν χειρῶν, ἀποτελούμενα ἀπὸ δύο σφαίρας ἡνωμένας διὰ λαβῆς. Διὰ

SISMANOGLIO MEGARO

Εἰκ. 42.

Ἀλωπεκία τελεία.

νὰ ἦναι ἡ ἄσκησις τελεία πρέπει νὰ χρησιμοποιῶνται συγχρόνως κσὶ οἱ δύο ἄλτῆρες. Κατὰ τὴν γύμνασιν πρέπει νὰ κλίνωνται καὶ τὰ γόνατα πρὸς ἐνδυνάμωσιν τῶν μυῶν τῶν πόδων (βλ. *Γυμναστική*).

ΑΛΤΧΑ·Ι·ΤΕ (*Altheide*).

Λουτρόπολις ἐν Σιλεσίᾳ ἐπὶ ὕψους 400 μ. ὕ. ἐ. θ. εἰς ὡραίαν δασώδη τοποθεσίαν. Τὰ σιδηροῦχα λασπόλουτρα της ***ἐνδείκνυνται*** πρὸς θεραπείαν καρδιακῶν, νευρικῶν καὶ γυναικολογικῶν νοσημάτων καθὼς καὶ τῆς ἀναιμίας καὶ χλωρώσεως. Μέση θερμ. 17,50°Ε. ***Ἐποχή***: Μαΐος μέχρι Ὀκτωβρίου.

ΑΛΥΠΙΝΗ

Φάρμακον τοπικὸν ἀναισθητικόν.

ΑΛΦΟΣ (*Albinisme*).

Ἀνώμαλος κατάστασις παρατηρουμένη πολὺ σπανίως εἰς ἀνθρώπους τινὰς ἔχοντας χρῶμα λευκὸν μὲ ἐρυθρωπὴν ἀπόχρωσιν, τρίχας κεφαλῆς, βλέφαρα, μύστακας, ὅλα λευκά. Ἀκόμη καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν τοιούτων εἶναι λευκοὶ καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀντέχοντες εἰς τὸ φῶς, εἶναι ἠναγκασμένοι νὰ μισοκλείουν τοὺς ὀφθαλμούς των εἰς τὸν δρόμον ἢ νὰ φέρουν κυανᾶ ὀμματοϋάλια. Τοῦτο συμβαίνει διότι τὸ δέρμα* των εἶναι ἐκ γενετῆς ἐστερημένον τῆς μελαγχρωστικῆς οὐσίας, ἡ ὁποία περιέχει τὸ σύνηθες χρῶμα.

ΑΛΩΠΕΚΙΑ

Ἡ πρόωρος καὶ παροδικὴ πτῶσις τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς ὀφειλομένη κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τοπικὴν ἀσθένειαν τοῦ δέρματος ἢ εἰς νόσημα (π. χ. τυφοειδῆ πυρετόν, ἀναιμίαν, σύφιλιν κλπ.). Κατ' ἀρχὰς ἐμφανίζονται κυκλοτερῆ διαστήματα ἀπογυμνωμένα ἀπὸ τρίχας.

Τὸ πέριξ τῶν κύκλων τούτων δέρμα εἶναι ἀσθενὲς, κεκαλυμμένον ἀπὸ λέπια καὶ πιτυρίθραν, αἱ δὲ ἐπ' αὐτοῦ τρίχες ἀποσπῶνται μόλις τὰς σύρῃ τις ἢ τὰς κτενίσῃ, χωρὶς κανένα πόνον.

Προϊούσης τῆς ἀσθενείας τὰ κυκλοτερῆ κενὰ διαστήματα εὐρύνονται καὶ συνενοῦνται καὶ τοιουτοτρόπως ἐπέρχεται τελεία τοπικὴ φαλάκρα.* Ἡ ἀλωπεκία θεραπεύεται ὅταν διαγνωσθῇ ἐπακριβῶς ἡ αἰτία ἐξ ἧς προῆλθεν καὶ ἐφαρμοσθῇ ἐγκαίρως ἡ κατάλληλος θεραπεία. (Περὶ πτώσεως ἐν γένει τῶν τριχῶν βλ. *Τρίχες*). (Εἰκ. 42).

ΑΜΑΜΗΛΙΣ Η ΒΙΡΓΙΝΙΑΚΗ (*Hamamelis Virginica*).

Δένδρον τῆς Βορείου Ἀμερικῆς τοῦ ὁποίου ὁ φλοιὸς καὶ τὰ νωπὰ φύλλα παρέχουν ἀφέψημα (15 γρ. εἰς 250 γρ. νεροῦ) αἱμοστατικὸν καὶ ἀντιαιμορροϊδικόν.

ΑΜΑΝΙΤΑΙ (*βλ. Μύκητες*).

ΑΜΑΞΑ

Ὁ δι' ἁμάξης περίπατος ἔχει ἐλαττώματά τινα, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ λαμβάνωνται πολὺ ὑπ' ὄψιν. Τὰ τινάγματα αὐτῆς π. χ. καὶ μάλιστα ἐπὶ ἀνωμάλου δρόμου, δύνανται νὰ ἐπιδράσουν πολὺ κακῶς εἰς τοὺς καρδιακούς, τοὺς ἡπατικούς, εἰς δὲ τὰς ἐγγύους δύνανται νὰ προκαλέσουν ἀποβολήν. Ἐπίσης κατὰ τὸν χειμῶνα δύναται νὰ ἐκθέσῃ τοὺς ἀσθενεῖς, ἕνεκα τῆς ἀκινησίας, εἰς ἐπικίνδυνα κρυολογήματα. Διὰ τοῦτο τὸ ὄχημα πρέπει νὰ ζεσταίνεται μὲ δοχεῖα πλήρη θερμοῦ ὕδατος.

Μεγάλη προσοχὴ ἀπαιτεῖται εἰς τὰ ἁμαξάκια τῶν παιδίων, τόσον διὰ τὴν κατασκευήν των ὅσον καὶ διὰ τὸν τρόπον τοῦ περιπάτου. Εἶναι δυστύχημα ὅτι τὰ ἁμάξια αὐτὰ δὲν κατασκευάζονται σύμφωνα πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις τῆς ὑγιεινῆς ἀλλὰ σύμφωνα μὲ τὰς ὑποδείξεις τοῦ συρμοῦ.

Πρέπει ταῦτα νὰ εἶναι ἐλαφρά, εὐρύχωρα, (μήκους 90 ἑκμ. πλάτους 45 καὶ βάθους μόνον 15) ἀπὸ καλάμια ἢ ψάθαν, ὥστε διαρκῶς νὰ ἀερίζωνται, καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται μὲ παραπετάσματα, τὰ ὁποῖα ἀποβαίνουν ἐνίοτε ἀφορμὴ δηλητηριάσεως διότι τὰ βρέφη, συνειθισμένα νὰ βυζάνουν, πιπιλίζουν συχνὰ τὸ δέρμα ἢ τὸ κηρωτὸν τῆς ἁμάξης, τῶν ὁποίων ἡ βαφὴ περιέχει μόλυβδον.

Τὰ παιδικὰ ἁμάξια πρέπει νὰ ὁδηγῶνται σιγά, διὰ νὰ μὴ ἱδρώνουν οἱ λεπτοφυεῖς των ἐπιβάται καὶ πάντοτε ἐπὶ ὁμαλοῦ ἐδάφους. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ περιπάτου τὰ μεγαλείτερα παιδία πρέπει νὰ περιπατήσουν ὀλίγον, ἀλλὰ τὰ νήπια νὰ ὁδηγοῦνται κατ' εὐθεῖαν εἰς τὸ δωμάτιον. Διὰ τὰς ἁμάξας τῶν ἀσθενῶν (βλ. *Φορεῖα*). (Εἰκ. 43).

Εἰκ. 43.

Ἁμαξα ὑγιεινὴ διὰ βρέφη.

ΑΜΑΥΡΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΜΒΛΥΩΠΙΑ

Βλάβη τῆς ὁράσεως συνεπείᾳ παθήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς* ἢ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου κατὰ τὴν διαδρομήν του ἢ εἰς τὴν ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἕδραν του. Ὅταν ἡ τοιαύτη βλάβη καταστρέψῃ ἐντελῶς τὴν ὅρασιν ὀνομάζεται ***ἀμαύρωσις,*** ὅταν δὲ διαφυλάξῃ εἰς αὐτὴν μικροτάτην τινὰ δύναμιν ἐνεργείας ὀνομάζεται ***ἀμβλυωπία.*** Καὶ κατὰ τὰς δύο ὅμως περιπτώσεις ὁ ὀφθαλμὸς δὲν παρουσιάζει ἐξωτερικῶς σημεῖα πάθους.

Ἡ πάθησις εἰς τὰς περισσοτέρας περιπτώσεις ἐπέρχεται αἰφνιδίως ἢ ἀπὸ ἰσχυρὰν ἐπίδρασιν τοῦ φωτὸς τοῦ ἡλίου ἢ τῆς ἀστραπῆς ἐπὶ τοῦ ὀφθαλμοῦ ἢ συνεπείᾳ ἀποκολλήσεως τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἀτὸ τὸν χοριοειδῆ χιτῶνα τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἢ ἕνεκα ἀτροφίας τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου ὁπότε ἡ ἀμαύρωσις εἶναι ἐντελῶς ἀθεράπευτος. Συχνοτέρα αἰτία τῆς νόσου εἶναι ἡ κατάχρησις οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, ἡ σύφιλις, ἡ ὑστερία καὶ ἡ ὑπερβολικὴ ἀναιμία. Ἐλπίδες σωτηρίας ὑπάρχουν τόσον περισσότεραι, ὅσον ταχύτερον διαγνωσθῇ ἡ αἰτία καὶ ἀρχίσῃ ἡ θεραπεία.

ΑΜΒΑΡΟΝ *(Ambre).*

Ὑπὸ τὸ γενικὸν τοῦτο ὄνομα φέρονται διάφορα εἴδη, ***φυτικὰ*** μὲν τὸ λευκὸν ἄμβαρον τῆς Γαϊάνης καὶ τὸ τῆς Βραζιλίας, ***ζωϊκὰ*** δὲ τὸ κίτρινον καὶ τὸ φαιὸν ἄμβαρον.

Τὸ ἄμβαρον χρησιμοποιεῖται σπανίως ὡς στομαχικὸν καὶ ἀφροδισιακὸν εἰς δόσιν 0,25—1,0.

Διὰ τὸ κίτρινον ἄμβαρον (βλ. *Ἤλεκτρον.*)

ΑΜΒΛΥΝΟΙΑ

Ἐλλιπὴς ἀνάπτυξις τῆς διανοίας (*βλ. Βλακία, Ἠλιθιότης*).

ΑΜΒΛΥΩΠΙΑ (*βλ. Ἀμαύρωσις*).

ΑΜΒΛΩΣΙΣ (*βλ. Ἔκτρωσις*)

ΑΜΕΛΓΩ (*βλ. Γάλα*)

ΑΜΕΛΙ-ΛΕ-ΜΠΑΙΝ *(Amélie - les-Bains).*

Θειοπηγαὶ ἐν Γαλλίᾳ (Ἀνατολικὰ Πυρηναῖα) εἰς ὕψος 270 μ. ἐ. θ. μὲ κλῖμα σταθερῶς ἥπιον. Ἡ θερμ. τοῦ ὕδατος τῶν πηγῶν τούτων κυμαίνεται μεταξὺ 45° —62° Ε. Τὰ λουτρὰ εἶναι ***ὠφελιμώτατα*** εἰς τοὺς ρευματισμούς, τὰ χρόνια νοσήματα τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τὴν σύφιλιν καὶ ἄλλας δερματικὰς παθήσεις. Λειτουργοῦν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους.

ΑΜΕΡΙΚΗ (ΗΝΩΜΕΝΑΙ ΠΟΛΙΤΕΙΑΙ)

Τὸ κλῖμα τῆς Β. Ἀμερικῆς εἶναι ἐκτάκτως εὐμετάβλητον. Ἀπὸ τῆς ἰσχυρᾶς θερμότητος μεταπίπτει εἰς τὸ δριμὺ ψῦχος καὶ ἀπὸ τῆς ἐντελοῦς ξηρασίας εἰς τὴν ὑπερβολικὴν ὑγρασίαν. Κατὰ δὲ τὸ δυτικὸν μέρος, τό πρὸς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανόν, εἶναι ἥπιον, ὁμοίως καὶ κατὰ τὰ νότια μέρη, ὅπου ὑπάρχουν ἐλώδεις καὶ κίτρινοι πυρετοί.

ΑΜΗΝΟΡΡΟΙΑ

Ἡ διακοπὴ τῆς ἐμμήνου ροῆς, ἡ ὁποία δὲν ὀφείλεται οὔτε εἰς ἐγκυμοσύνην οὔτε εἰς θηλασμόν.

Προέρχεται ἀπὸ πολλὰς αἰτίας τοπικὰς καὶ γενικάς. ***Τοπικαὶ αἰτίαι*** εἶναι ἀτροφία τῆς μήτρας, ἀνικανότης τῆς ὠοθήκης πρὸς λειτουργίαν, ἀτρησία τοῦ ὑμένος καὶ ἄλλαι παθήσεις τῆς μήτρας. ***Γενικὰ δὲ αἴτια*** εἶναι φυματίωσις, διαβήτης, χλωροαναιμία, Μπασεδόβειος νόσος, ἀνάρρωσις ἀπὸ σοβαρὰν ἀσθένειαν μακρᾶς διαρκείας, κρυολόγημα, ὑπερκόπωσις, ἰσχυραὶ συγκινήσεις, ἀλκοολισμός μορφινισμὸς κλπ. Ἀναφέρομεν ὅλα ταῦτα τὰ αἴτια διὰ νὰ καταδειχθῇ ὅτι ἡ κατάλληλος θεραπεία ἐξαρτᾶται πρώτιστα ἀπὸ τὴν ὀρθὴν διάγνωσιν.

Γενικῶς ἡ στάσις τῶν ἐμμήνων δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς νόσημα ἀλλὰ ὡς σύμπτωμα νόσου.

Ἀντὶ τῶν ἐμμήνων παρουσιάζεται σπανίως κατὰ τὸν ὡρισμένον χρόνον, αἱμορραγία ἀπὸ ἄλλα ὄργανα, τοὺς ὀφθαλμούς, τὰ ὦτα, τὴν ρῖνα, τὸν στόμαχον, τοὺς πνεύμονας. Ἐνδεχόμενον ὅμως ἡ τοιαύτη αἱμορραγία νὰ ὀφείλεται εἰς ἄλλην σπουδαιοτέραν αἰτίαν, (ἕλκος στομάχου, φθίσιν), τὴν ὁποίαν θὰ ἐξακριβώσῃ ὁ ἰατρός. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἀμηνορροίας παρατηροῦνται ζάλη, κεφαλόπονοι, βόμβοι, νευρικαὶ ταραχαί, ἐξάψεις, ἀδυναμία τῆς ὁράσεως, ἐντερικαὶ διαταράξεις, δερματικοὶ ἐρεθισμοί.

ΑΜΙΜΙΑ

Πολλοὶ ἄνθρωποι ἐν' ᾧ ἔχουν ὅλα των τὰ μέλη ἐν πλήρει ὑγείᾳ ἀδυνατοῦν νὰ ἐκδηλώσουν μίαν των ἰδέαν διὰ κινήσεων καὶ σχημάτων, ἢ ἀδυνατοῦν νὰ ἐννοήσουν τὰς χειρονομίας καὶ τὰς ἄλλας κινήσεις τρίτου. Ἡ ἀνικανότης αὐτὴ, ἀμιμία, προσομοιάζει πρὸς τὴν ἀφασίαν, * καὶ ὀφείλεται εἰς ὀργανικὴν ἢ λειτουργικὴν βλάβην μερῶν τινῶν τοῦ ἐγκεφάλου.

ΑΜΜΟΛΟΥΤΡΟΝ *(βλ. Λουτρόν).*

ΑΜΜΟΣ (*βλ. Νεφρολιθίασις*).

ΑΜΜΟΣ

Ἡ κοινὴ λεπτὴ ἄμμος χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὡς μηχανικὸν θεραπευτικὸν μέσον εἰς δερματικά τινα νοσήματα.

ΑΜΜΩΝΙΑ *(Ammoniaque).*

Ἀέριον ἄχρουν, ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος, μὲ ὀσμὴν ἰσχυρῶς διαπεραστικήν, προκαλοῦν δάκρυα, καὶ ἀποτελούμενον ἀπὸ ἄζωτον καὶ ὑδρογόνον. Διαλύεται εὐκολώτατα εἰς τὸ ὕδωρ, ἡ δὲ διάλυσις εἶναι τὸ γνωστὸν ***ἀμμωνιάκ***. Ἐνοῦται εὐκόλως ἐπίσης μὲ ὅλα τὰ ὀξέα καὶ σχηματίζει τὰ ἀμμωνιακὰ ἅλατα. Σχηματίζεται κατὰ τὴν σῆψιν ζωϊκῶν ἢ φυτικῶν οὐσιῶν. Διὰ τοῦτο εἰς τὰ μὴ πλυνόμενα οὐρητήρια καὶ τοὺς μὴ ἐπαρκῶς ἀεριζομένους ἀποπάτους, ὑπάρχει πλησμονὴ ἀμμωνίας, δίδουσα τὴν καυστικὴν ἐκείνην ὀσμήν. Μικρὰ ποσότης ἀνθρακικῆς ἀμμωνίας εὑρίσκεται εἰς τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα, ἴχνη δὲ αὐτῆς μέσα εἰς τὸ αἷμα, τὸ οὖρον καὶ τὰ κόπρανα τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὰ φυτὰ ἡ ἀμμωνία εἶναι ἀπαραίτητος διότι αὐξάνει τὰς ἀζωτούχους καί λευκωματώδεις οὐσίας των. Ἡ ἀμμωνία παράγεται σήμερον κατὰ μεγάλας ποσότητας ἀπὸ τὰ νερὰ τὰ ὁποῖα χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ξηρὰν ἀπόσταξιν τῶν λιθανθράκων πρὸς ἐξαγωγὴν τοῦ φωταερίου. Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ ἡ ἀμμωνία ἔχει μεγάλην ἐφαρμογήν. Ἰδίως χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν πάγου. Καὶ εἰς τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἕνεκα τῆς ἀποσυνθέσεως τοῦ λευκώματος σχηματίζεται ἀμμωνία. Ὁ ὀργανισμὸς ὅμως ἔχει ὅλα του τὰ προφυλακτικὰ μέτρα ὥστε νὰ ἀντεπεξέρχεται ἐναντίον τῆς ἐξ αὐτῆς ***δηλητηριάσεως***. Τὸ ἦπαρ παραλαμβάνον τὸ ἐντὸς τοῦ χρησιμοποιηθέντος αἵματος ἐν ἀφθονίᾳ εὑρισκόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ, συνδέει αὐτὸ κατὰ τρόπον ἰδιαίτερον μὲ τὴν ἀμμωνίαν καὶ σχηματίζει τοιουτοτρόπως τὴν οὐρίαν,* οὐσίαν ἀκίνδυνον, ἐξερχομένην διὰ τῶν νεφρῶν.

Ἐκτὸς τούτου ὁ ὀργανισμὸς κατέχει καὶ ἄλλον τρόπον πρὸς χρησιμοποίησιν ἢ ἀκριβέστερον πρὸς ἀκινδυνοποίησιν τῆς ἀμμωνίας. Ἕνεκα μακρᾶς καὶ ἀποκλειστικῆς τροφῆς ἐκ κρεάτων σχηματίζονται διάφορα ὀξέα βλαβερὰ εἰς τὸν ὀργανισμόν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ὀργανισμὸς προφυλάττων τὸν ἑαυτόν του, δὲν ἑνώνει πλέον τὴν ἀμμωνίαν μὲ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, ὡς ἀναφέραμεν ἀνωτέρω, ἀλλ' ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἀμμωνίας ἐναντίον τῶν ὀξέων. Ἡ ὑγρὰ ἀμμωνία, τὸ ***ἀμμωνιάκ***, (ἢ καὶ ***ἀερώδης ἀμμωνία***) ἕνεκα τῶν ἀτμῶν τοὺς ὁποίους ἐξάγει ἔχει ὀσμὴν ἐπίσης ἰσχυράν, καὶ πρέπει νὰ διατηρῆται εἰς καλῶς κλεισμένα φιαλίδια, τοποθετημένα εἰς μέρος δροσερόν, διότι ἐὰν θερμανθῇ ἢ ἐκτεθῇ εἰς τὸν ἀέρα δύναται νὰ χάσῃ τὸ ἀέριόν της.

Ἐσωτερικῶς δίδεται εἰς δόσιν 5—6 σταγόνων ἐντὸς ποτηρίου ὕδατος σακχαρούχου εἰς περίπτωσιν λιποθυμίας, δυσπνοίας, ἀσφυξίας, συγκοπῆς, δηλητηριάσεως μὲ ὀξέα καὶ μέθης.

Ἐξωτερικῶς δίδεται πρὸς ὄσφρησιν ἐπὶ λιποθυμίας. Χρειάζεται ὅμως προσοχὴ ὥστε νὰ μὴ βλαβοῦν οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ οἱ ρώθωνες ἢ προκληθῇ δηλητηρίασις. Ἐξωτερικῶς ἐπίσης ὠφελεῖ ἡ ἀμμωνία εἰς καυτηρίασιν καὶ εἰς κατεύνασιν τῶν πόνων. Εἰς κεντήματα μελισσῶν ἢ εἰς δήγματα, ἐπιπόλαια ἐννοεῖται, δηλητηριωδῶν ζῴων ἀρκεῖ νὰ ἐπαλείψωμεν τὸ μέρος μὲ ἀμμωνίαν. Εἰς ἰσχυροὺς δὲ νευραλγικοὺς πόνους βυθίζομεν βάμβακα ἐντὸς ἀμμωνίας καὶ τὸν ἐπιθέτομεν εἰς τὸ ἀλγοῦν μέρος. Ἡ ἀμμωνία ἀναμιγνυομένη μὲ λιπαρὰν οὐσίαν σχηματίζει ἀλοιφὴν διὰ τῶν ἐντριβῶν τῆς ὁποίας κατευνάζονται οἱ ρευματικοὶ πόνοι. Ἡ ἰατρικὴ χρησιμοποιεῖ καὶ διάφορα ἅλατα ἀμμωνίας ὡς τὴν ***ἀνθρακικὴν ἀμμωνίαν,*** ἡ ὁποία φέρεται εἰς βώλους λευκοὺς καὶ διαλύεται εἰς τὸ ὕδωρ, οἰνόπνευμα καὶ γλυκερίνην, τὴν ***ὀξικὴν ἀμμωνίαν,*** ὑγρὸν ἄχρουν διαυγὲς πτητικόν, τὸ ὁποῖον ἐνεργεῖ δραστικῶς ἐναντίον τῆς μέθης, τὴν ***ναρθικὴν*** (valerianate), τὴν ***ἀνισοῦχον,*** ἡ ὁποία παρασκευάζεται ἀπὸ ἀμμωνίαν, ἔλαιον καὶ οἰνόπνευμα, τὴν ***ὑδροχλωρικήν,*** τὴν ***ὑδροβρωμικὴν*** καὶ τὴν ***βενζοϊκὴν ἀμμωνίαν.*** Αἱ ***δηλητηριάσεις*** δι' ἀμμωνίας

SISMANOGLIO MEGARO

ἀναγνωρίζονται ἀπὸ τὴν ἰσχυρὰν ὀσμὴν τῆς εἰσπνοῆς καὶ ἀπὸ τὸ λευκόν χρῶμα καὶ τὸ πρύξιμον τοῦ ἐσωτερικοῦ τοῦ στόματος. Καλὸν ***ἀντίδοτον*** ἐναντίον τῆς δι' ἀμμωνίας δηλητηριάσεως εἶναι κρᾶμα νεροῦ μὲ ξύδι.

Ἐκ τῆς ἑνώσεως τῆς ἀμμωνίας μὲ ὑδροχλωρικὸν ὀξὺ παράγεται τὸ ***χλωριοῦχον ἀμμώνιον*** ἢ ***ἀμμωνιακὸν ἅλας***, (κ. νισαντίρι). Εἶναι μᾶζα κρυσταλλοπαγὴς ἢ κρυσταλλικὴ σκόνις λευκὴ καὶ ἄοσμος. Δίδεται ὡς φάρμακον πρὸς ρευστοποίησιν τῶν φλεγμάτων. Χρησιμοποιεῖται δὲ καὶ εἰς παρασκευὴν πάγου.*

ΑΜΝΗΣΙΑ

Ἡ συνέπεια ἐγκεφαλικῆς, (αἱμορραγία, μαλάκυνσις) ψυχικῆς ἀσθενείας, (μεγάλαι συγκινήσεις) τραύματος, δηλητηριάσεως (ἀλκοολισμός, καπνός) ἢ καὶ τῆς ἡλικίας ἐξασθένησις ἢ καὶ τελεία ἢ μερική, παροδικὴ ἢ περιοδικὴ ἀπώλεια τῆς μνήμης.*

ΑΜΝΙΑΚΟΝ ΥΓΡΟΝ (*Ἐνάμνιον ὑγρόν, κ. νερὰ τοῦ Ἐμβρύου*).

Ὑγρὸν τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται μεταξὺ τοῦ ἐμβρύου καὶ τῆς ἐσωτάτης μεμβράνης ἡ ὁποία τὸ περιβάλλει (δηλ. τοῦ ἀμνίου*). Χρησιμεύει διὰ νὰ προφυλάττῃ τὸ ἔμβρυον ἀπὸ τὴν πίεσιν καὶ διὰ νὰ παραλαμβάνῃ ἐν μέρει τὰς ἐκκρίσεις τοῦ παιδικοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ ποσότης τοῦ ὑγροῦ τούτου κυμαίνεται μεταξὺ $^1/_2$ καὶ 1 λίτρου.

Εἰς μερικὰς ἐν τούτοις περιπτώσεις ἡ ποσότης τοῦ ὑγροῦ εἶναι περισσοτέρα καὶ ἐπιφέρει μεγάλην ἐξόγκωσιν τῆς κοιλίας καὶ ἀνωμαλίαν εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἐμβρύου. Ὀλίγον πρὸ τοῦ τοκετοῦ τὸ ἀμνιακὸν ὑγρὸν ἀρχίζει νὰ ἐξέρχεται,

Ὅταν ἡ λεκάνη καὶ ἡ γεννητικὴ ὁδὸς εἶναι εὐρεῖα τὸ ἔμβρυον εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθῇ χωρὶς νὰ διαρρηχθοῦν οἱ ὑμένες καὶ ἑπομένως νὰ χυθοῦν τὰ νερά. Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν πρέπει νὰ σχισθοῦν ἀμέσως οἱ ὑμένες διότι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει τὸ παιδὶ δύναται νὰ πνιγῇ ἢ νὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ ἀσφυξίαν.

Τὸ χρῶμα τοῦ ἀμνιακοῦ ὑγροῦ φυσιολογικῶς εἶναι γαλακτῶδες, τὸ πρασινωπὸν χρῶμα τοῦ ὑγροῦ σημαίνει ὅτι τὸ ἔμβρυον ὑποφέρει καὶ ὅτι ἔχει ἐκκενώσει ποσότητα τινα μηκωνίου* ἐντὸς τοῦ ὑγροῦ. Τὸ δὲ ἐρυθρὸν χρῶμα σημαίνει ἔκχυσιν αἵματος ἀπὸ αἱμορραγίαν τοῦ πλακοῦντος.

ΑΜΝΙΟΝ

Ἡ ἐσωτάτη λεπτὴ μεμβράνη ἡ ὁποία περιλαμβάνει ἐν εἴδει σάκκου τὸ ἔμβρυον.* Εἶναι πεπληρωμένη ἀπὸ τὸ ἀμνιακὸν ὑγρόν,* διαφανής, ἄνευ ἀγγείων καὶ νεύρων, καὶ συνδέεται μὲ τὸ ἔμβρυον κατὰ τὸν ὀμφαλόν.

ΑΜΟΙΒΑΔΕΣ

Ζῷα μικροσκοπικά, μεγέθους $^1/_{10}$ — $^1/_4$ τοῦ χλμ. ἀποτελούμενα ἀπὸ ἓν μόνον κύτταρον φέρον πρωτόπλασμα, στικτὸν

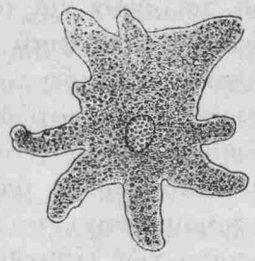

Εἰκ. 44.

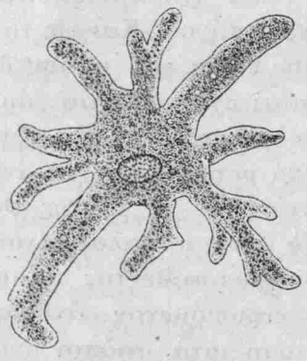

Εἰκ. 45.

Ἀμοιβάδες.

πυρῆνα, καὶ ἐνίοτε μικρὸν κυψέλλιον. Ἔχουν ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς.

SISMANOGLIO MEGARO

τρώγουν, κινοῦνται, ἀναπνέουν καὶ πληθύνονται. Διὰ νὰ κινηθοῦν προεκβάλουν τὸ σῶμά των καὶ κατόπιν συστέλλονται ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια. Αἱ κινήσεις αὗται ὀνομάζονται ***ἀμοιβαδοειδεῖς***. Τρέφονται μὲ ξένα σώματα τὰ ὁποῖα συναντοῦν κινούμενα, καὶ πολλαπλασιάζονται διὰ τομῆς. Ὅταν ἡ ἀμοιβὰς αὐξηθῇ πολὺ ὁ πυρήν της χωρίζεται εἰς δύο τμήματα, ἕκαστον τῶν ὁποίων περιλαμβάνει καὶ ἀνάλογον ποσότητα πρωτοπλάσματος καὶ σχηματίζει οὕτω ἰδιαίτερον αὐτοτελὲς ζῷον, ἐκτελοῦν τελείως ὅλας του τὰς λειτουργίας. Εἰς θερμ. 0° παύουν αἱ κινήσεις τῶν ἀμοιβάδων, εἰς θερμ. 35° παύει καὶ ἡ ζωή των. Εἶδος ἀμοιβάδων προκαλεῖ τὴν δυσεντερίαν* (Εἰκ. 44 καὶ 45).

ΑΜΠΑΝΟ (*Abano*).

Θερμὴ ἁλιπηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ θερμ. 87°Ε περιέχουσα 3,4 γρ. χλωριούχου Νατρίου εἰς λίτρον. Ὀνομαστὴ ἐπίσης διὰ τὸ φάγγο* της.

ΑΜΠΙΛΑ (*Abila*).

Μεταλλικὸν ὕδωρ πηγάζον πλησίον τῆς Ἀμπίλας τῆς Ἱσπανίας. Περιέχει μεγάλην ποσότητα θειϊκοῦ νατρίου καὶ μαγνησίας καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς δραστήριον καθαρκτικόν.

ΑΜΥΓΔΑΛΑ

Εἶναι γλυκέα καὶ πικρά. Τὰ ***γλυκὰ*** τρώγονται χλωρὰ καὶ ξηρά, ἀλλὰ τὰ μὲν χλωρὰ εἶναι εὔπεπτα ἐν ᾧ τὰ ξηρὰ δύσπεπτα, ἐπιβλαβῆ ὅταν τὸ ἔλαιόν των εἶναι ταγγόν, καὶ ἑπομένως ἀκατάλληλα, ὅπως καὶ τὰ ἐξ αὐτῶν γλυκίσματα, διὰ τοὺς ὑποφέροντας τὸν στόμαχον.

Τὰ ἀμύγδαλα εἶναι θρεπτικὰ διότι περιέχουν ἔλαιον(54 %) σάκχαρον, κόμμι, τανίνην,ἰδιαιτέραν τινὰ οὐσίαν, (γαλακτωματίνην) καὶ διάφορα ἅλατα, (φωσφοροῦχον ἀσβέστιον καὶ μαγνησίαν).

Εἰς τὴν ἰατρικὴν χρησιμοποιοῦνται ποικιλοτρόπως. Δι' ἀναμίξεως 50 γρ. καλῶς κοπανισμένων ἀμυγδάλων μὲ ἴσην ποσότητα σακχάρου ἐντὸς 1 λίτρου νεροῦ παρασκευάζεται τὸ γάλα τῶν ἀμυγδάλων, ἡ γνωστὴ ***σουμάδα.*** Ἡ σουμάδα κατασκευάζεται ἀκόμη ἐὰν κοπανισθοῦν 20 γρ. ἀμυγδάλων μὲ 10 γρ. σάκχαρον καὶ 2 γρ. ἀραβικὸν κόμμι, προστεθῇ κατόπιν εἰς τὸ μῖγμα $^1/_4$ τοῦ λίτρου νερὸ καὶ τὸ ὅλον περασθῇ ἀπὸ λεπτὸν ὕφασμα μουσελίνης. Ἡ σουμάδα εἶναι ποτὸν εὔχυμον, δροσιστικὸν εἰς τὸν πυρετόν, μαλακτικὸν εἰς φλογώσεις καὶ καταπραϋντικὸν εἰς ἐρεθισμοὺς τῶν ἀναπνευστικῶν καὶ πεπτικῶν ὀργάνων.

Τὰ ***πικρὰ*** ἀμύγδαλα εἶναι ὀλίγον μικρότερα τῶν γλυκέων, περιέχουν ὀλιγώτερον ἔλαιον (43 %) περισσοτέραν γαλακτωματίνην καὶ ἀζωτοῦχόν τινα οὐσίαν τὴν ἀμυγδολίνην,* ἡ ὁποία μεταξὺ τῶν συστατικῶν της ἔχει καὶ οὐσίαν δηλητηριώδη, τὸ ὑδροκυανικὸν ὀξύ.* Ἡ ὀσμὴ τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων εἶναι ἀρκετὰ ἰσχυρὰ καὶ μάλιστα ὅταν ταῦτα μασσῶνται ἢ διαλύονται εἰς τὸ ὕδωρ. Ἕνεκα τοῦ ὑδροκυανικοῦ ὀξέος τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα εἶναι ἐπικίνδυνα.6—8 εἶναι ἀρκετὰ νὰ δηλητηριάσουν παιδιὰ καὶ 15—20 διὰ νὰ δηλητηριάσουν ἐνήλικας.

Τὰ συμπτώματα τῆς δι' αὐτῶν ***δηλητηριάσεως*** εἶναι ἄκρα ἀδυναμία, ἐπιτάχυνσις τῶν παλμῶν καὶ τῆς ἀναπνοῆς, σπασμοί, ἀναισθησία, ὁ δὲ δι' αὐτῆς θάνατος δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ. Πρὸς ***θεραπείαν*** συνιστᾶται ἐμετικόν, θέρμανσις τοῦ σώματος μὲ φιάλας ζεστοῦ νεροῦ καὶ ἀναληπτικὰ ἤτοι κονιάκ, οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ καμφορά (βλ. *Ὑδροκυανικὸν ὀξύ*).

Τὸ ***ἀπόσταγμα τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων*** δίδεται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ εἰς σταγόνας (20—30) ὡς ἀντισπασμωδικὸν καὶ καταπραϋντικὸν εἰς τοὺς πόνους.

Δι' ἐκθλίψεως τῶν γλυκῶν ἀμυγδάλων καθὼς καὶ τῶν πικρῶν μὲ ὕδωρ ἐντὸς ἰδιαιτέρων μηχανῶν παρασκευάζεται τὸ ***ἀμυγδαλέλαιον*** (ἀμυγδαλόλαδον) τὸ ὁποῖον εἶναι ἀραιὸν ὠχροκίτρινον καὶ πολὺ χρήσιμον. Παγώνει εἰς 10°. Ἐξ αὐτοῦ κατασκευάζονται ἀρωματικοὶ σάπωνες. Εἰς τὴν ἰατρικὴν χρησιμοποιεῖται ***ἐσωτερικῶς*** μὲν ὡς καθάρσιον τῶν μικρῶν παιδίων εἰς

δόσιν 15—30, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς μαλακτικὸν τοῦ δέρματος ὑπὸ μορφὴν ἀλοιφῆς. Τὰ πίτυρα τὰ προερχόμενα ἐκ τῆς τριβῆς τῶν φλοιῶν κατὰ τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἀμυγδαλελαίου χρησιμοποιοῦνται διὰ λουτρὰ καὶ πλύσιμον διότι καθιστοῦν τὸ δέρμα λεῖον καὶ μαλακόν.

ΑΜΥΓΔΑΛΑΙ (κ, *Ἀντιᾶδες*)

Δύο ἀδένες εὑρισκόμενοι εἰς τὸ βάθος τοῦ στόματος μεταξὺ τῶν δύο ὑπερωΐων τόξων, ἔχοντες ἐν τῷ μέσῳ τὴν σταφυλήν.

Ἔχουν σχῆμα ἀμυγδάλου, μέγεθος μεγαλείτερον ἢ μικρότερον τοῦ λεπτοκαρύου καὶ χρῶμα ἐν ὑγιᾷ καταστάσει ἐρυθρόν. Διὰ τοῦτο στηριζόμενοι εἰς τὸ μέγεθος καὶ τὸ χρῶμά των δὲν πρέπει νὰ ὑποθέτωμεν πάντοτε φλόγωσιν καὶ μάλιστα ὅταν τὰς βλέπωμεν διὰ πρώτην φοράν. Ἡ ἀκριβὴς λειτουργία τῶν ἀμυγδαλῶν δὲν ἔχει τελείως ἐξακριβωθῇ. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι αἱ ἀμυγδαλαῖ ἐκκρίνουν γλοιῶδές τι ὑγρὸν δι' οὗ ἐπαλείφεται ἡ στενὴ δίοδος τοῦ φάρυγγος, ὅτι λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν αἱματοποίησιν καὶ περιέχουν μικροὺς λοβούς, οἱ ὁποῖοι πολλάκις φλογίζονται καὶ διαπυοῦνται (*βλ, Ἀμυγδαλῖτις*). Εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν αἱ ἀμυγδαλαῖ εἶναι πάντοτε μεγαλείτεραι, εἰς παιδία δὲ χοιραδικὰ καὶ λεμφατικὰ καταντῶσιν ὑπερτροφικαί, ὁπότε παρουσιάζεται ἀνάγκη μικρᾶς ἐγχειρήσεως πρὸς ἀποκοπήν των, διὰ νὰ μὴ περιορίζουν τὸν χῶρον ἕνεκα τοῦ μεγάλου των ὄγκου.

Ἡ ἀποκοπὴ των ἐπιβάλλεται ὁμοίως ὅταν συχνότατα φλογίζονται. Ἡ ἀφαίρεσις τῶν ἀμυγδαλῶν εἶναι μερικὴ καὶ ὁλική. Ἡ μερικὴ ἀφαίρεσις αὐτῶν εἶναι πολὺ ὀλίγον ὀδυνηρὰ καὶ ἐντελῶς ἀκίνδυνος ἡ δὲ ἐκ τῆς ἐγχειρήσεως πληγὴ ἐπουλοῦται ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν. Συνήθως προτιμᾶται ἡ μερικὴ ἀφαίρεσις διότι ὡς εἴπομεν, αἱ ἀμυγδαλαῖ, ἂν καὶ δὲν ἔχουν τελείως ἐξηκριβωμένην τὴν λειτουργίαν των, συντελοῦν ὅμως εἰς τὴν αἱματοποίησιν.

Ἡ ὁλικὴ ἀφαίρεσις γίνεται εἰς ἐξαιρετικὰς περιστάσεις καὶ εἶναι κάπως ἐπικίνδυνος.

Ἐν γένει αἱ ἀμυγδαλαῖ πρέπει νὰ θεωρῶνται ἡ θύρα τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ καὶ ἑπομένως νὰ ὑπόκεινται εἰς ἰδιαιτέραν ***ὑγιεινὴν***, οὕτως ὥστε νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὰ μολύσματα, διότι εἶναι πλέον ἐκτὸς ἀμφιβολίας ὅτι τὰ μικρόβια πολλῶν νόσων ἐγκαθιδρύονται πρῶτον εἰς τὰς ἀμυγδαλὰς ἀναμένοντα ἐκεῖ τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν διὰ νὰ ἐπεκταθοῦν εἰς ὅλον τὸν ὀργανισμόν. Περὶ τῆς ἰδιαιτέρας ὑγιεινῆς τῶν ἀμυγδαλῶν θὰ γίνῃ λόγος εἰς τὴν λέξιν *ἀμυδαλῖτις*.

ΑΜΥΓΔΑΛΙΝΗ.

Οἱ πυρῆνες τῶν πικρῶν ἀμυγδάλων καὶ ἔν τινι μέτρῳ οἱ πυρῆνες ἄλλων ὀπωρικῶν (ὡς τῶν ροδακίνων, βερυκόκκων, δαμασκήνων καὶ κερασίων) περιέχουν οὐσίαν τινὰ ἡ ὁποία εἰς ὡρισμένας περιστάσεις δύναται νὰ γείνῃ δηλητηριώδης ἐν ᾧ δὲν εἶναι πάντοτε τοιαύτη. Ὅταν π. χ. ἡ ***ἀμυγδαλίνη*** τῶν πυρήνων καὶ ἡ ***γαλακτωματίνη*** τοῦ σαρκώδους μέρους διαλυθοῦν εἰς τὸ ὕδωρ καὶ εἰσαχθοῦν ***συγχρόνως*** εἰς τὸν στόμαχον, σχηματίζεται σάκχαρον, ἀμυγδαλέλαιον καὶ ὑδροκυάνιον, τὸ ὁποῖον εἶναι δηλητήριον ἰσχυρότατον προξενοῦν τὴν ἐκ τῶν πικραμυγδάλων δηλητηρίασιν.

ΑΜΥΓΔΑΛΙΤΙΣ

Τοπικὴ φλόγωσις τῶν ἀμυγδαλῶν. (ΠΙΝ. 1. Εἰκ. 1). Εἰς τὰ κοινῶς λεγόμενα ***λαιμά*** περιλαμβάνονται ὅλαι αἱ ὀδυνηραὶ ἀσθένειαι τοῦ φάρυγγος ἤτοι ἡ χρονία καὶ ὀξεῖα φαρυγγῖτις, λαρυγγίτιδες, φυματίωσις, σύφιλις, διφθερῖτις, διὰ τοῦτο εἶναι πολὺ σφαλερὸν καὶ ἐπικίνδυνον τὸ νὰ ἐκλαμβάνωνται ὑπὸ τοῦ λαοῦ τὰ λαιμὰ ὡς ἀκίνδυνα καὶ ἑπομένως νὰ μὴ ζητῆται ἐγκαίρως ἡ βοήθεια τοῦ ἰατροῦ.

Ἡ ἀμυγδαλῖτις παρουσιάζεται ἄλλοτε ἁπλῆ καὶ ἄλλοτε ὡς συνῳδὸς ἄλλων νοσημάτων ὡς διφθερίτιδος, ὀστρακιᾶς, ἰλαρᾶς κλπ. Συμπτώματα τῆς ἁπλῆς ἀ-

μυγδαλίτιδος εἶναι πυρετὸς ἰσχυρός, ἐρεθισμός, ἐξόγκωσις τῶν ἀμυγδαλῶν καὶ ἐπικάλυψις αὐτῶν μὲ λευκὸν ἐξίδρωμα. ἐν εἴδει στιγμῶν ἢ καὶ μεμβράνης. Ἡ φλόγωσις προχωρεῖ πολλάκις καὶ εἰς τὴν Εὐσταχιανὴν σάλπιγγα* καὶ ἐπιφέρει βόμβους εἰς τὰ ὦτα ἢ καὶ ἀσθένειαν αὐτῶν. Δὲν διαρκεῖ ὅμως πολὺ ἐὰν ἐφαρμοσθῇ ἡ δέουσα θεραπεία καὶ ἰδίως ἐὰν δὲν ἐρεθίζωνται τὰ ἀσθενῆ μέρη μὲ οὐσίας καυστικὰς (οἰνόπνευμα, καπνὸν κλπ.).

Ἡ τροφὴ τοῦ ἀσθενοῦς πρέπει νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ οὐσίας μαλακτικὰς, ρευστὰς καὶ θερμάς, θὰ ἐκτελῶνται συχνὰ γαργαρίσματα μὲ διάλυσιν βορικοῦ ὀξέως ἢ ἅλατος, θὰ γίνονται δὲ εἰς τὸν λαιμὸν περιτυλίξεις Πρισνίτζ.* Ἐὰν ὁ πάσχων αἰσθάνεται πόνους ἰσχυροὺς θὰ περιφέρῃ ἐντὸς τοῦ στόματός του τεμάχια πάγου.

Ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις καθ' ἃς αἱ ἀμυγδαλαῖ ἐξογκοῦνται πολύ, διαπυοῦνται καὶ σχηματίζουν ***ἀποστήματα.*** Ὁ πυρετὸς ἀνέρχεται τότε μέχρι 40ο, ἐπέρχονται πόνοι καὶ ρίγη ἰσχυρά, δυσκολία εἰς τὴν κίνησιν τῆς σιαγόνος καὶ εἰς τήν κατάποσιν, καὶ ἀναπνοὴ δύσκολος μὲ κίνδυνον ἀσφυξίας. Πρὸς ταχεῖαν καὶ πρὸ πάντων ἀσφαλῆ θεραπείαν καλὸν εἶναι νὰ ἀνοίγωνται ἐγκαίρως ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ τὰ ἀποστήματα διὰ τομῆς.

Ἐὰν ἕνεκα τοῦ πόνου εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκτελεσθοῦν γαργαρίσματα θὰ ἀντικαθίστανται μὲ εἰσπνοὰς* τῶν ἰδίων διαλύσεων.

Οἱ παθόντες ἅπαξ ἀπόστημα δεικνύουν κατόπιν κάποιαν προδιάθεσιν καὶ προσβάλλονται κατ' ἔτος ἢ καὶ συχνότερον. Ἐὰν ἐξ αἰτίας τῶν συχνῶν φλογώσεων αἱ ἀμυγδαλαῖ σκληρυνθοῦν καὶ γίνουν ὑπερτροφικαί, ὥστε νὰ δυσκολεύουν τὴν ἀναπνοὴν καὶ νὰ προκαλοῦν ρογχαλητὰ καὶ βαρυκοΐαν, ὅπως συμβαίνει εἰς παιδία λεπτοφυᾶ, λεμφατικὰ καὶ χοιραδικά, προτιμότερον εἶναι νὰ ἀφαιρῶνται. *(βλ, Ἀμυγδαλαί).*

Προφυλακτικὰ μέτρα ἐναντίον τῶν φλογώσεων τῶν ἀμυγδαλῶν εἶναι ἡ ἀποφυγὴ κρυολογημάτων καὶ μολύνσεων καὶ ἡ σκληραγωγία τοῦ σώματος καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ λαιμοῦ μὲ τακτικὰ γαργαρίσματα ψυχρὰ καὶ διάλυσιν ἅλατος 0,6 % ἢ βορικοῦ ὀξέως 3 %, ἢ ὀξυγονούχου ὕδατος 1 % ἢ καὶ χυμοῦ λεμονίου.

Δὲν πρέπει νὰ λησμονεῖται ὅτι ἡ ἀμυγδαλῖτις εἶναι παρὰ πολὺ κολλητική, ὅταν δὲ ὑπάρχῃ περιστατικόν τι εἰς τὴν οἰκογένειαν πρέπει ὅλα τὰ λοιπὰ μέλη νὰ λαμβάνουν τὰ ἀναφερθέντα προφυλακτικὰ μέτρα.

ΑΜΥΛΑΙΝΙΟΝ ΥΔΡΙΚΟΝ (*Hydrate d'amylène*).

Ὑγρὸν ἄχρουν, μὲ ὀσμὴν καμφορᾶς, διαλυτὸν εἰς τὸ ὕδωρ. Ἐνεργεῖ ὡς ὑπνωτικὸν ἀλλ' ὁ ἐπερχόμενος ὕπνος εἶναι βαθὺς καὶ προκαλεῖ κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων, ὅπως ὁ ὕπνος κατόπιν βαρείας μέθης.

ΑΜΥΛΑΙΝΙΟΝ ΧΛΩΡΑΛΗ (*Dormiol*).

Ὑγρὸν μὲ ὀσμὴν καμφορᾶς χρήσιμον ὡς ναρκωτικόν.

ΑΜΥΛΟΕΙΔΗΣ ΕΚΦΥΛΙΣΙΣ

Ἐκφύλισις,* ἡ ὁποία παρουσιάζεται κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς μικρὰς ἀρτηρίας καὶ κατόπιν εἰς ἄλλα ὄργανα, ὡς τὸ ἦπαρ, τὸν σπλῆνα, τοὺς νεφρούς, τὰ ἔντερα, ἕνεκα διαταράξεως τῆς θρέψεως συνεπείᾳ χρονίου νοσήματος, ὡς διαπυήσεως, φυματιώσεως, συφιλίδος, καρκίνου κλπ.

Τὰ προσβεβλημένα ὄργανα αὐξάνουν μὲν κατ' ὄγκον ἀλλ' εἶναι καχεκτικὰ καὶ μαραμένα.

ΑΜΥΛΙΟΝ ΝΙΤΡΩΔΕΣ (*Αἰθὴρ νιτρώδης ἀμυλικός, Nitrite d'amyle*).

Ὑγρὸν ἄχρουν, ἐλαιῶδες, μὲ ἰδιαιτέραν ὀσμήν, ἐξατμιζόμενον εὐκόλως. Χρησιμοποιεῖται κατὰ τῆς στηθάγχης δι' εἰσπνοῶν, ἐπισταζομένων 3—6 σταγόνων ἐπὶ μανδηλίου. Κατὰ τὰς εἰσπνοὰς τὸ δέρμα τοῦ προσώπου γίνεται ἐρυθρόν, καὶ ἐπακολουθοῦν ζάλη, βάρος εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ἐνίοτε παλμοί. Ἐπειδὴ δὲ εἶναι δυνατὸν νὰ προέλθουν καὶ σοβαρώτερα ἀποτελέσματα, ὡς λιποθυμία, ἀναισθησία ἢ καὶ παράλυσις

SISMANOGLIO MEGARO

τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ἡ χρῆσις του ἐπιβάλλει πολλὴν προσοχήν. Παρουσιαζομένης τοιαύτης ***δηλητηριάσεως*** πρέπει νὰ γίνουν εἰς τὸν ἀσθενῆ περιχύσεις μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, ἐρεθισμοὶ τοῦ δέρματος διὰ σιναπισμοῦ, ἐντριβῶν κλπ. καὶ τεχνητὴ ἀνάπνοή.

ΑΜΥΛΟΝ *('Αμυλάλευρον, Amidon).*

'Η κυριωτέρα ὑδατανθρακοῦχος οὐσία. Εὑρίσκεται ἄφθονος εἰς τὰ φυτά, ἰδίως δὲ εἰς τοὺς σπόρους τῶν σιτηρῶν καὶ τῶν ὀσπρίων, ἐντὸς τῶν δρυοβαλάνων, καστάνων, καὶ γεωμήλων καὶ ἐντὸς τῆς ἐντεριώνης πολλῶν δένδρων.

'Αποτελεῖται ἀπὸ λεπτοτάτους κόκκους χωρὶς γεῦσιν καὶ ὀσμήν. Δὲν διαλύεται εἰς τὸ ψυχρὸν ὕδωρ οὔτε εἰς τὸ οἰνόπνευμα, φουσκώνει ὅμως εἰς τὸ ζεστὸν καὶ σχηματίζει τὴν χρησιμωτάτην διὰ τὰς οἰκιακὰς χρήσεις κόλλαν, ἡ ὁποία ἐκτιθεμένη εἰς τὸν ἀέρα ξυνίζει καὶ σχηματίζεται τὸ γαλακτικὸν ὀξύ.

Εἶναι πολὺ ὑγροσκοπικόν, ἔχει δηλαδὴ τὴν ἰδιότητα νὰ συγκρατῇ τὸ ἀπορροφώμενον ὕδωρ, καὶ ὡς ἐκ τούτου διὰ νὰ ξηρανθῇ τελείως ἀπαιτεῖ θερμ. ἄνω τῶν 120°. Τὸ ἄμυλον ἀποτελεῖ τὴν πρώτην οὐσίαν τοῦ ἄρτου, τῶν ἀλευρωδῶν τροφῶν καὶ πλείστων χόρτων. Εἶναι ὅμως δύσπεπτον διότι οἱ κόκκοι του περικλείονται ἐντὸς κυτταρίνης.*

Διὰ νὰ καταστῇ εὔπεπτον πρέπει νὰ βράσῃ ὥστε νὰ σκάσουν οἱ κόκκοι του. Τὴν διάρρηξιν αὐτὴν τῶν κόκκων ὁ ὀργανισμὸς τὴν ἐπιτυγχάνει διὰ τῆς πτυελίνης τοῦ σιέλου* καὶ διὰ τοῦ παγκρεατικοῦ ὑγροῦ, διὰ δύο δηλάδὴ ἰσχυρῶν ζυμεγερτῶν, διὰ τῶν ὁποίων τὸ ἄμυλον μετατρέπεται εἰς δεξτρίνην καὶ σταφυλοσάκχαρον, ἀπορροφώμενον ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ. 'Η ἀποκλειστικὴ σίτισις μὲ ἄμυλον εἶναι ἐπιβλαβὴς ἐν ᾧ ἡ ἐκ συνδυασμοῦ αὐτοῦ μὲ ἄλλας λευκωματούχους καὶ λιπώδεις οὐσίας εἶναι ὠφελιμωτάτη. Εἰς μερικοὺς ἀνθρώπους αἱ ἀμυλώδεις τροφαὶ προκαλοῦν πεπτικὰς διαταράξεις.

Εἰς τὴν ἰατρικὴν τὸ ἄμυλον χρησιμοποιεῖται ***ἐσωτερικῶς*** μὲν ὡς ἀντίδοτον ἐναντίον τῆς δηλητηριάσεως μὲ 'Ιώδιον καὶ καυστικὰς οὐσίας, εἰς διάλυσιν 50—50 γρ. ἐντὸς κρύου νεροῦ, διδομένην ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς ποῦδρα ἐναντίον τῶν ἐρεθισμῶν, κνησμῶν, ἐγκαυμάτων καὶ ἄλλων δερματικῶν παθήσεων, ὡς κατάπλασμα διὰ τὸν ἴδιον σκοπόν, ὡς κλύσμα ἐναντίον τῆς διαρροίας καὶ ἄλλων ἐντερικῶν ἐρεθισμῶν καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν λουτρῶν* ἐναντίον δερματικῶν ἀσθενειῶν. Πρὸς παρασκευὴν κλύσματος μὲ ἄμυλον διαλύομεν 30 γρ. ἀμύλου ἐντὸς 200 γρ. ὕδατος, 800 δὲ ἄλλα γρ. νεροῦ πρέπει νὰ βράσουν εἰς ἰδιαίτερον δοχεῖον, νὰ ἑνωθῇ κατόπιν ἡ διάλυσις ἀμύλου μὲ τὸ βραστὸν ὕδωρ καὶ τὸ ὅλον νὰ ξαναβράσῃ ἐπί τι διάστημα.

ΑΜΥΛΟΠΝΕΥΜΑ *('Ελαιον γεωμήλων).*

Ρευστὸν ἄχρουν, μὲ ὀσμὴν πνιγηράν, προκαλοῦσαν βῆχα, εὑρισκόμενον εἰς οἰνόπνευμα προερχόμενον ἀπὸ γεώμηλα καὶ ἀπὸ δημητριακοὺς καρπούς. Εἶναι πολὺ δηλητηριῶδες ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι συγχρόνως καὶ εὐθηνὸν προτιμᾶται εἰς τὴν κατασκευὴν τῶν κατωτέρας ποιότητος ἀλκοολικῶν ποτῶν, τὰ ὁποῖα ἕνεκα τούτου ἐπιφέρουν μέθην βαρεῖαν καὶ κτηνώδη.

ΑΜΥΟΤΡΟΦΙΑ

'Ατροφία τῶν μυῶν, ἡ ὁποία δύναται νὰ προέλθῃ ὅταν οὗτοι δὲν ἐργάζωνται ἢ δὲν ἐξασκοῦνται, ἕνεκα ἀσιτίας, γηρατείων, ἀκινησίας, ἀσθενείας γενικῆς ἢ τοπικῆς.

'Η θεραπεία τῆς 'Αμυοτροφίας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν διάγνωσιν τῶν αἰτίων ἐξ ὧν προῆλθεν.

ΑΜΥΧΗ

'Η διὰ τραύματος διακοπὴ τῆς συνεχείας τοῦ δέρματος. Καὶ ἡ μικροτέρα ἀμυχὴ τῆς ἐπιδερμίδος πρέπει νὰ πλύνεται καλῶς μὲ καθαρὸν ρέον ὕδωρ καὶ νὰ προφυλλάττεται καλῶς δι' ἐπιδέσμου ἀπὸ τὰς ἀκαθαρσίας ἢ καλλίτερον νὰ

SISMANOGLIO MEGARO

Πίναξ 1.

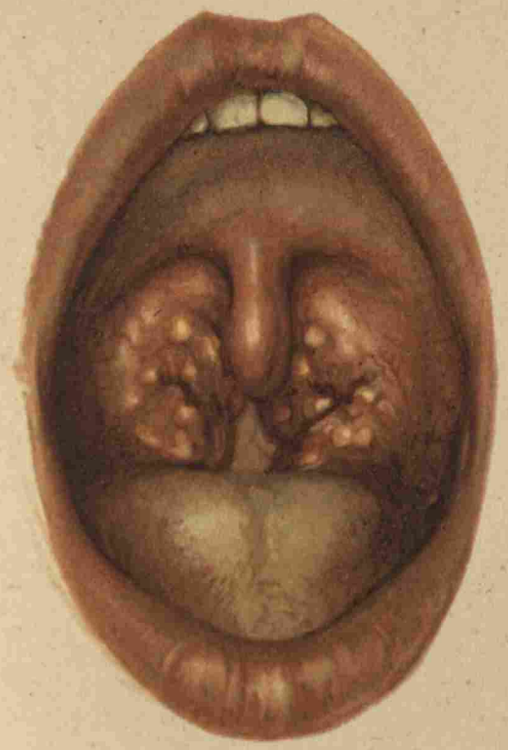

Εἰκ. 1. 'Αμυγδαλῖτις

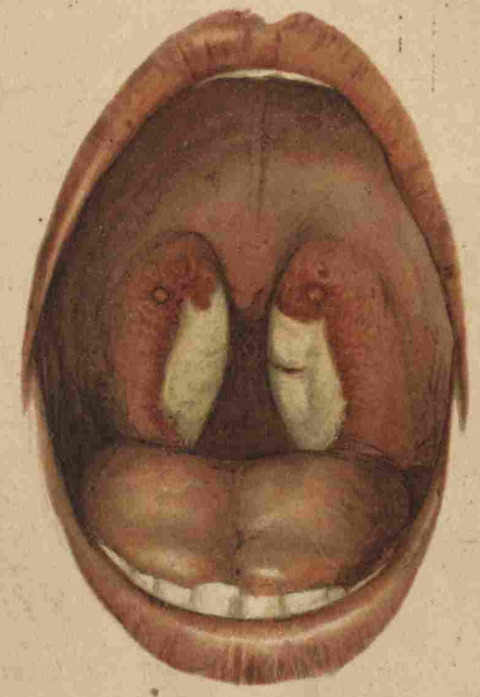

Εἰκ. 2. Διφθερῖτις

Εἰκ. 3. Στοματῖτις ἀφθώδης

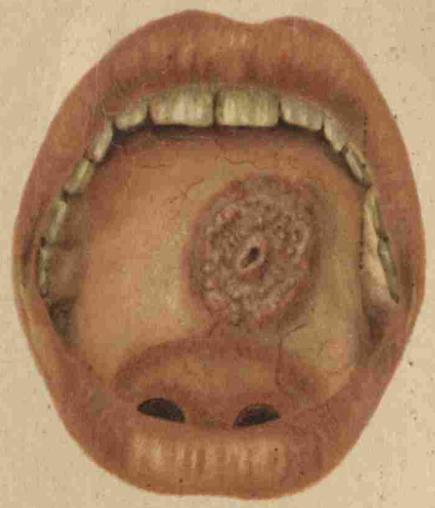

Εἰκ. 4. Φυματίωσις τοῦ οὐρανίσκου

ἐπαλείφεται μὲ βάμμα ἰωδίου ἢ μὲ τεμάχιον ἐμπλάστρου (τσιρώτου).

Ἡ προφύλαξις αὕτη εἶναι ἀπαραίτητος εἰς πᾶσαν ἀμυχὴν καὶ εἰς κάθε μέρος τοῦ σώματος διότι ὑπάρχουν παραδείγματα καθ' ἃ ἐξ ἀσημάντου ἀμυχῆς προῆλθον δυσάρεστοι συνέπειαι.

ΑΜΦΙΒΛΗΣΤΡΟΕΙΔΗΣ ΧΙΤΩΝ

Ἡ ἔσωθεν τοῦ χοριοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ διαφανὴς μεμβράνη, πάχους 0,2—0,4 χλμ. ἡ ὁποία ἀποτελεῖται ἀπὸ 10 στιβάδας στοιχείων, τὴν μίαν ἐπὶ τῆς ἄλλης. Ἐπὶ τῆς πρώτης διακλαδίζεται τὸ ὀπτικὸν νεῦρον καὶ συνεπῶς ὁ ἀμφισβληστροειδὴς χιτὼν ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν διὰ τὴν ὅρασιν. (βλ. *Ὀφθαλμός, Ὅρασις*).

Φλόγωσις, ἀποκόλλησις καὶ ἄλλαι παθήσεις τοῦ χιτῶνος τούτου καταλήγουν εἰς ἀμαύρωσιν* ἢ εἰς ἀμβλυωπίαν.

ΑΜΦΙΔΕΞΙΟΤΗΣ

Ἡ ἱκανότης τὴν ὁποίαν ἔχουν μερικοὶ ἄνθρωποι νὰ χρησιμοποιοῦν μὲ τὴν ἰδίαν εὐκολίαν τόσον τὴν δεξιὰν ὅσον καὶ τὴν ἀριστεράν των χεῖρα (βλ. *Ἀριστερόχειρ*).

ΑΜΩΜΟΥ ΣΠΕΡΜΑ *(Amome τ. Κακουλές)*,

Οἱ κατακόκκινοι σπόροι τοῦ ἀμώμου, φυτοῦ τῆς Γουϊνέας, ἔχουν γεῦσιν καυστικὴν καὶ ὀσμὴν ἀρωματώδη καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἄρτυμα.

ΑΝΑΒΟΛΕΥΣ *(βλ. Οὖς)*,

ΑΝΑΓΝΩΣΙΣ

Εἰς τὴν ὑγιεινὴν τῆς ἀναγνώσεως ὀφείλει νὰ γίνῃ ἰδιαίτερος λόγος περὶ τῆς ποιότητος τοῦ ἐντύπου χάρτου καὶ περὶ κοῦ τρόπου τῆς ἐκτυπώσεως τῶν στοιχείων. Κατ' ἀρχὴν ὁ ἔντυπος χάρτης πρέπει νὰ εἶναι λευκοκίτρινος καλῆς ποιότητος ὁ δὲ τύπος σαφὴς εὐανάγνωστος καὶ πάντοτε μαῦρος.

Ἰδιαιτέρα προσοχὴ πρέπει νὰ καταβάλλεται διὰ τὰ βιβλία τῶν μαθητῶν. Ὁ χάρτης τῶν σχολικῶν βιβλίων πρέπει νὰ εἶναι μέτριος κατὰ τὸ πάχος καὶ ὄχι πολὺ στιλπνός. Κατόπιν πλείστων δοκιμῶν ἐπὶ τοῦ τρόπου τῆς ἐκτυπώσεως ἡ ὑγιεινὴ καθώρισεν ὅτι τὸ μέγεθος τῶν στοιχείων βιβλίων σχολείων πρέπει νὰ εἶναι τοὐλάχιστον 1,5 χλμ, (τῶν ἀρχαρίων μαθητῶν 1,75 χλμ.) εὐδιάκριτα καὶ καλῶς τυπωμένα, νὰ ἀπέχουν δὲ ἀπ' ἀλλήλων τοὐλάχιστον 0,5 χλμ. Αἱ λέξεις ν' ἀπέχουν ἀπ' ἀλλήλων τρεῖς φορὰς περισσότερον ἀπὸ τὰ γράμματα, ἤτοι 1.5 χλμ. αἱ δὲ σειραὶ τῶν σελίδων ν' ἀπέχουν τοὐλάχιστον 3 χλμ. καὶ νὰ μὴν ἔχουν μῆκος μεγαλείτερον τῶν 100 χλμ. *(βλ. Ὅρασις. Σχολή. Φωτισμός)*.

Ἡ ἀνάγνωσις κατὰ τὸ βάδισμα ἢ ἐν ἁμάξει κουράζει τοὺς ὀφθαλμοὺς διότι ἡ δύναμις τοῦ φωτὸς ἀλλάζει καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἀλλάζουν θέσιν. Ἐπίσης βλαβερὰ εἶναι ἡ ἀνάγνωσις μὲ βέλλο ἢ μὲ φῶς κηρίου. Εἰς μερικοὺς ἐπέρχεται κεφαλόπονος ὅταν ἀναγινώσκουν ἐξηπλωμένοι.

ΑΝΑΙΜΙΑ

Νοσηρὰ κατάστασις, προερχομένη ἀπὸ ἀνεπάρκειαν τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος * ἢ ἀπὸ ἀλλοίωσιν τῶν συστατικῶν του. Ὑπάρχουν περιστάσεις καθ' ἃς τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα εἶναι πολὺ στενὰ ἢ καθ' ἃς ἡ καρδία δὲν λειτουργεῖ καλῶς καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ποσότης αἵματος εἰς μέρος τι τοῦ σώματος ἢ εἰς ἕν ὄργανόν του. Ὑπὸ τοιαύτας συνθήκας εἶναι πολὺ φυσικὸν τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ σώματος ἢ τὸ ὄργανον νὰ εἶναι ἀναιμικόν. ***(τοπικὴ ἀναιμία)***. Συχνότερον ὅμως συμβαίνει ἕνεκα τῆς ποσοτικῆς ἢ ποιοτικῆς ἀνεπαρκείας τοῦ αἵματος νὰ εἶναι ὁλόκληρον τὸ σῶμα ἀναιμικὸν ***(γενικὴ ἀναιμία)***.

Τὰ αἴτια τῆς γενικῆς ἀναιμίας εἶναι διάφορα. Κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι συχναὶ αἱμορραγίαι, ἀδιάφορον μεγάλαι ἢ μικραί, ἀλλοιώσεις τῶν συστατικῶν τοῦ αἵματος, θρέψις ἀνεπαρκὴς καὶ ἐλαττωματική, ἀναπνοὴ ἀέρος μολυσμένου, κατοικία σκοτεινὴ καὶ ἀνθυγιεινή, συ-

χνοὶ τοκετοί, ζωὴ ἄτακτος, γενικαὶ μακροχρόνιοι ἀσθένειαι, παράσιτα ὡς τὸ ἀγκυλόστομον καὶ ὁ βοθριοκέφαλος.

Ἡ ἀνωτέρω περιγραφεῖσα ἀναιμία δὲν πρέπει νὰ συγχέεται πρὸς ἄλλας ἀναιμίας ὡς τὴν ***χλώρωσιν***,τὴν ***κακοήθη ἀναιμίαν*** καὶ τὴν ***λευχαιμίαν***.

Τὰ κυριώτερα ***συμπτώματα*** τῆς κυ-

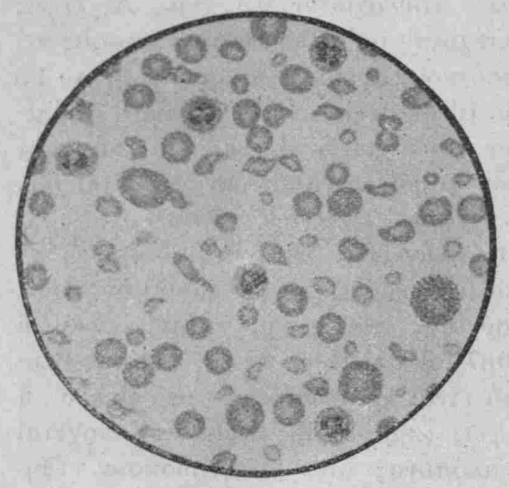

Εἰκ. 46.

Ἀναιμία σοβαρὰ συνεπείᾳ χρονίας νεφρίτιδος.

(Τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια ἔχουν ποικίλην μορφήν.)

ρίως ἀναιμίας εἶναι ὠχρότης τοῦ δέρματος, τῶν οὐλῶν, τοῦ οὐρανίσκου καὶ τοῦ ἐπιπεφυκότος, * γενικὴ ἐξάντλησις, νωχέλεια, ἀπαύδησις καὶ εἰς τὸν παραμικρὸν κόπον, δύσπνοια καὶ εἰς τὴν μικροτέραν μετατόπισιν, παλμοί, ζάλαι, πεπτικαὶ διαταράξεις, καὶ ἀταξία τῶν ἐμμήνων. Σπουδαῖον ἐπίσης γνώρισμα τῆς ἀναιμίας εἶναι ὅτι οἱ ἀσθενεῖς κρυώνουν καὶ ὅταν ἀκόμη εὑρίσκονται πλησίον τῆς θερμάστρας, διότι ἡ ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ των καῦσις εἶναι ἀσθενικὴ καὶ ἐπομένως ἀνεπαρκὴς νὰ θερμάνῃ τὸ σῶμα.

Ἡ ἀπὸ ἀλλοίωσιν τοῦ αἵματος προερχομένη ἀναιμία δύναται νὰ ἐπέλθῃ, ἢ ἀπὸ ἐλάττωσιν τῶν ἐρυθρῶν αἱμοσφαιρίων ἢ ἀπὸ περίσσειαν τοῦ ὀρροῦ τοῦ αἵματος.

Ἡ ἀναιμία παρατηρεῖται τόσῳ εἰς τοὺς ἰσχνοὺς ὅσῳ καὶ εἰς τοὺς παχυσάρκους.

Λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς μεγίστης σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ αἷμα διὰ τὴν διατήρησιν τῆς ὑγείας ἐπιβάλλεται ἡ λῆψις προληπτικῶν μέτρων καὶ ἡ ἐφαρμογὴ καταλλήλου θεραπείας. Πρώτιστον ***προφυλακτικὸν*** μέτρον εἶναι ζωὴ σύμφωνος μὲ τὰς διατάξεις τῆς ὑγιεινῆς. Ἡ ***θεραπεία*** ἀπαιτεῖ νὰ ἐγκαταλειφθοῦν ὁλοτελῶς αἱ διάφοροι δοκιμαὶ μεγαλωνύμων καὶ φημισμένων σκευασιῶν καὶ νὰ ἐφαρμοσθῇ τὸ ταχύτερον συστηματικὴ ὑγιεινοφαρμακευτικὴ θεραπεία ἀνάλογος πρὸς τὴν προκαλοῦσαν αἰτίαν. (Εἰκ. 46).

ΑΝΑΙΜΙΑ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

(βλ. Λιποθυμία, Ἐγκεφαλικὴ ἀναιμία).

ΑΝΑΙΜΙΑ ΚΑΚΟΗΘΗΣ

Ἡ αἰτία τῆς σοβαρᾶς ἀλλ' εὐτυχῶς σπανίας αὐτῆς ἀσθενείας δὲν εἶναι μέχρι σήμερον ἐξηκριβωμένη, παρ' ὅλας

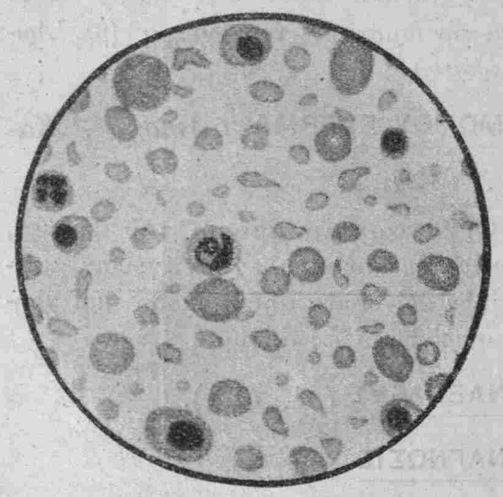

Εἰκ. 47.

Ἀναιμία κακοήθης

(Τὰ ἐρυθρὰ αἱμοσφαίρια παρουσιάζουν πυρῆνας.)

τὰς θεωρίας αἱ ὁποῖαι ὑπεστηρίχθησαν. Κατ' αὐτὴν ἡ ὁλικὴ ποσότης τοῦ αἵματος ἐλαττοῦται, ἡ αἱμοσφαιρίνη* κατέρχεται εἰς τὸ $^1/_{10}$ τῆς φυσιολογικῆς της

ποσότητος, τὰ δὲ αἱμοσφαίρια ὄχι μόνον ἐλαττώνονται κατὰ ποσὸν ἀλλὰ καὶ παρουσιάζουν ἀνωμάλους μορφὰς καὶ οὐχὶ σπανίως πυρῆνας. Τὸ σῶμα καταντᾷ ἀσθενικόν, ἰσχνὸν καὶ ὠχρόν,εἰς διάφορα μέρη τοῦ δέρματος ἐπέρχονται αἱμορραγίαι, παρατηρεῖται δύσπνοια, ὑδροπικία καὶ ἀδυναμία διαρκῶς ἐπαυξανομένη, τὴν ὁποίαν ἐντὸς ὀλίγων μηνῶν, ἀλλὰ σπανιώτατα καὶ ἐντὸς ἐτῶν, ἐπισφραγίζει ὁ θάνατος.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη αἱ ἀκτῖνες *Roentgen* ἐδοκιμάσθησαν ἐπιτυχῶς διὰ τὴν θεραπείαν τῆς νόσου. Ἡ τόνωσις τοῦ ὀργανισμοῦ,ἡ ἀνελλιπὴς ἐφαρμογὴ τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς καὶ διάφορα φάρμακα δύνανται νὰ ἐπιφέρουν σχετικὴν βελτίωσιν. Ἡ διάγνωσις τῆς ἀσθενείας ἀπαιτεῖ μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τοῦ αἵματος. (Εἰκ. 47).

ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΑ

Διακοπὴ τῆς λειτουργίας ἐκείνης τοῦ ἐγκεφάλου, ἡ ὁποία γεννᾷ τὴν συναίσθησιν. Ἡ τοιαύτη διακοπὴ ἐπισυμβαίνει τακτικῶς κατὰ τὰς ὥρας τοῦ ὕπνου, ἐπέρχεται ὅμως καὶ ἀπὸ ἄλλας αἰτίας.

Κατὰ τὴν ***γενικὴν*** ἀναισθησίαν διακόπτεται ἡ λειτουργία ὅλων τῶν αἰσθήσεων καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ ἑκουσία κίνησις τοῦ σώματος, ἐν ᾧ διατηροῦνται ἐν ἐνεργείᾳ ἡ πέψις, ἡ κυκλοφορία καὶ ἡ ἀναπνοή. Κατὰ τὴν ***μερικὴν*** ἀναισθησίαν χάνεται μόνον ἡ συναίσθησις τοῦ πόνου.

Ἡ ἀναισθησία δὲν πρέπει νὰ συνταυτίζεται πρὸς τὴν ἀναισθητικότητα*,ὅπως γενικῶς συμβαίνει.

Ἡ ἀναισθησία δύναται καὶ νὰ προκληθῇ χάριν σκοπῶν θεραπευτικῶν (βλ. *Νάρκωσις*).

Ἐνταῦθα μᾶς ἐνδιαφέρει κυρίως ἡ αὐτόματος διακοπὴ τῆς συναισθήσεως. Αἴτια δυνάμενα νὰ προκαλέσουν αὐτόματον ἀναισθησίαν εἶναι τρόμοι, φόβοι, ψυχικαὶ ταραχαί, διατάραξις κυκλοφορίας τοῦ αἵματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον, ἄμεσος ἐπίδρασις ἐπὶ τῶν νευρικῶν κέντρων, ἀποπληξία, στραγγαλισμός, ἀπαγχονισμός, πνιγμός, ρεῦμα ἠλεκτρικόν, ἰσχυρὸν ψῦχος ἢ ὑπερβολικὴ θερμότης, ναρκωτικὰ φάρμακα, δηλητηρίασις, τραύματα τῆς κεφαλῆς, ἰσχυρὸς πόνος, ἀναιμία κλπ.

Εἴδη γενικῆς ἀνσισθησίας εἶναι ἡ ζάλη, ἡ λιποθυμία, ἡ ἀσφυξία. Ἡ ἀναισθησία δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μικρὸν διάστημα ἢ καὶ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐπὶ ἡμέρας ἢ καὶ ἑβδομάδας, ἐπιφέρουσα παραλυτικὴν ἀκινησίαν ἢ σπασμωδικὰς κινήσεις τοῦ σώματος.

Ὅταν εὑρεθῶμεν πρὸ ***ἀνθρώπου ἀπωλέσαντος*** διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον τὰς αἰσθήσεις του πρέπει νὰ τὸν ἐξαπλώσωμεν ἀμέσως μὲ τὴν κεφαλὴν ὀλίγον τι χαμηλότερον ἀπὸ τὸ λοιπὸν σῶμα, νὰ ἀνοίξωμεν τὰ ἐνδύματα, ὥστε ὁ λαιμός, τὸ στῆθος καὶ ἡ κοιλία νὰ εἶναι ἐντελῶς ἐλεύθερα, νὰ ραντίσωμεν τὸ πρόσωπον καὶ τὸ στῆθός του μὲ κρῦο νερό, καὶ νὰ φροντίσωμεν ὥστε νὰ ἀναπνέῃ ἀέρα καθαρόν. Ἐὰν ἡ γλῶσσά του εἶναι ἐνσφηνωμένη μεταξὺ τῶν ὀδόντων πρέπει νὰ ἀνοιχθῇ ἡ σιαγὼν εἴτε μὲ ξύλον εἴτε μὲ τὴν λαβὴν κοχλιαρίου. Δὲν πρέπει νὰ τοῦ δώσωμεν τίποτε πρὸς πόσιν, ἐὰν δὲ πεισθῶμεν ὅτι δὲν ἀναπνέει πρέπει νὰ τοῦ κάμωμεν τεχνητὴν ἀναπνοὴν* ἕως οὗ φθάσῃ ὁ ἰατρός.

ΑΝΑΙΣΘΗΣΙΝΗ

Σκόνις λευκή, χωρὶς ὀσμὴν καὶ γεῦσιν, χρησιμοποιουμένη ***ἐσωτερικῶς*** μὲν διὰ πόνους στομαχικοὺς εἰς δόσιν 0,20—0,50, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ διὰ τὰς αἱμορροΐδας ὡς ἀλοιφή.

ΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΑ ΦΑΡΜΑΚΑ

Φάρμακα, τὰ ὁποῖα δίδονται ἐσωτερικῶς, ἐξωτερικῶς ἢ δι' εἰσπνοῆς, διὰ νὰ προκαλέσουν ἀναισθησίαν τοπικὴν ἢ γενικὴν διὰ σκοποὺς θεραπευτικούς. (βλ. *Ναρκωτικά*).

ΑΝΑΙΣΘΗΤΙΚΟΤΗΣ

Ἡ ἔλλειψις τῆς αἰσθητικότητος* δύναται νὰ εἶναι τελεία ἢ ἀτελής, παροδικὴ ἢ διαρκής.

Κατὰ τὴν ***ἀτελῆ*** ἀναισθητικότητα οἱ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐπὶ τῶν ἄκρων τῶν νεύρων ἐρεθισμοί, ὡς ἐπαφαί, πιέσεις, καυτηριάσεις, γεννοῦν ἓν αἴσθημα ἀσαφέστατον καὶ συγκεχυμένον. Κατὰ τὴν ***τελείαν*** ἀναισθητικότητα οἱ ρηθέντες ἐρεθισμοὶ δὲν γίνονται διόλου ἀντιληπτοί. Ἡ ***παροδικὴ*** ἀναισθητικότης δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ κρυολόγημα, δηλητηρίασιν καὶ πίεσιν τῶν νεύρων, ἡ δὲ ***διαρκὴς*** ἀπὸ καταστροφὴν τῶν περιφερικῶν νεύρων ἢ ἀπὸ πάθησιν τοῦ ἐγκεφάλου ἢ τοῦ νωτιαίου μυελοῦ.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν διάγνωσιν τοῦ εἴδους καὶ τῆς αἰτίας τῆς ἀναισθητικότητος, στηρίζεται δὲ ἐπὶ τῆς ὑδρο-ἠλεκτρο-κινησιθεραπείας.

ΑΝΑΚΑΤΩΜΑ *(Ναυτία).*

Προέρχεται ἀπὸ στομαχικὴν διατάραξιν, ἀπὸ φαντασίαν ἀηδοῦς εἰκόνος καὶ ἀπὸ τὴν θέαν σιχαμεροῦ ἀντικειμένου. Παρουσιάζεται εἰς ἀσθενείας τινάς, καὶ εἰς τὰς γυναῖκας κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἐγκυμοσύνης.

Ὅταν τὸ ἀνακάτωμα προέρχεται ἀπὸ λόγον στομαχικὸν τὰ καταλληλότερα πρὸς καθησύχασιν μέσα εἶναι κατάκλισις ἐπὶ τῆς ράχεως, περιφορὰ τεμαχίων πάγου εἰς τὸ στόμα ὥστε νὰ τήκωνται βαθμηδόν, σταγόνες μέντας, σόδα, σαμπάνια καὶ ἀφέψημα μελίσσης. (βλ. *Ναυτίασις*).

ΑΝΑΚΛΑΣΙΣ *(βλ. Ἀντανάκλασις).*

ΑΝΑΛΓΗΣΙΑ

Ἡ ἔλλειψις τοῦ αἰσθήματος τοῦ πόνου, ἡ ἀναισθησία δηλ. πρὸς τὸν πόνον, ἐνῷ διατηρεῖται τὸ αἴσθημα τῆς ἐπαφῆς.

Προέρχεται ἀπὸ πάθησιν τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, τῶν νεύρων καὶ τοῦ δέρματος, ἀπὸ δηλητηρίασιν κλπ. Εἰδικῶς δὲ ὀνομάζεται ἀναλγησία ἡ κατάστασις τοῦ σώματος μετὰ τὴν παρέλευσιν πόνου.

ΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ

Μέσα ἢ φάρμακα, χρησιμοποιούμενα πρὸς ἀναζωογόνησιν καὶ διέγερσιν τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, ὡς λ. χ. περίχυσις τοῦ σώματος μὲ ὕδωρ ψυχρόν, οἰνοπνευματώδη ποτά, αἰθήρ, καμφορά, ἀμμωνία, μόσχος, καφὲς καὶ αἱ ὑποδόρειοι ἢ ἐνδοφλέβιοι ἐνέσεις μὲ ὀρρὸν φυσιολογικόν.

ΑΝΑΛΥΣΙΣ

Ἐξέτασις τῶν φυσιολογικῶν ἢ παθολογικῶν ὑγρῶν καὶ οὐσιῶν, καὶ ἰδίως τοῦ οὔρου, τσῦ γαστρικοῦ χυμοῦ καὶ τῶν κοπράνων, διὰ διαφόρων χημικῶν μεθόδων πρὸς διορισμὸν καὶ ἐξακρίβωσιν τῶν ποικίλων συστατικῶν των. *(βλ. Ἐξέτασις).*

ΑΝΑΜΝΗΣΤΙΚΟΝ (ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ ΝΟΣΟΥ)

Αἱ πληροφορίαι τὰς ὁποίας λαμβάνει ὁ ἰατρὸς ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ ἢ ἀπὸ τοὺς οἰκείους του σχετικῶς μὲ τὴν ἀρχήν, τὰ αἴτια καὶ τὰ συμπτώματα μιᾶς νόσου, τὴν ἐν γένει κατάστασιν τοῦ ἀσθενοῦς πρὶν ἀρρωστήσῃ, τὰς ἄλλας ἀσθενείας ὑφ' ὧν προηγουμένως προσεβλήθη, τὰς ἀσθενείας τῶν γονέων ἢ ἀδελφῶν του καὶ ἄλλα σχετικά.

Αἱ πληροφορίαι αὗται πρέπει νὰ δίδωνται μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν καὶ πιστότητα διότι ἔχουν μεγάλην ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀσθενείας καὶ συνεπῶς εἰς τὴν θεραπείαν.

ΑΝΑΝΑΣ

Ὁ γλυκὺς καρπὸς τοῦ ὁμωνύμου φυτοῦ καταγομένου ἐκ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς.

Ἔχει γεῦσιν ἀρωματώδη γλυκεῖαν καὶ ὀλίγον ὑπόξυνον. Ὑπάρχουν 3 εἴδη ἀνανᾶ, ὁ ἐρυθρός, ὁ λευκός, καὶ ὁ κίτρινος. Ὁ ἐρυθρὸς εἶναι δύσπεπτος καὶ ἐπομένως ὄχι κατάλληλος διὰ τοὺς πάσχοντας ἀπὸ τὸν στόμαχον. Ἀλλὰ καὶ οἱ ὑγιεῖς πρέπει νὰ τὸν τρώγουν ἐν μέτρῳ, πολὺ ὡριμασμένον καὶ βρεγμένον μὲ οἶνον.

ΑΝΑΠΑΥΣΙΣ

Ὅσον ἀναγκαία καὶ ἐπιβεβλημένη εἶναι ἡ ἐργασία, σωματική τε καὶ πνευματική, διὰ τὴν καλὴν καὶ ὁμαλὴν λειτουργίαν τοῦ ὀργανισμοῦ, τόσον ἀπαραίτητος εἶναι ἐξ ἄλλου καὶ ἡ ἀνάπαυσις, σωματική τε καὶ ψυχική (βλ. *Κίνησις Κούρασις*).

Διὰ νὰ εἶναι ἡ ἀνάπαυσις ἀποτελεσματική, διὰ νὰ παρέχῃ δηλαδὴ νέας δυνάμεις πρὸς ἐργασίαν, πρέπει νὰ ἦναι τελεία. Πρέπει δηλαδὴ νὰ γίνεται εἰς μέρος ἥσυχον, ὅπου αἱ αἰσθήσεις νὰ μὴ δέχωνται πλέον ἐρεθισμοὺς (κρότος, φωναί, πολὺ φῶς), εὐάερον, καὶ νὰ γίνεται συστηματικῶς. Τὸ σῶμα πρέπει νὰ ἦναι ἐξηπλωμένον ἐπὶ τῆς κλίνης ἢ ἐπὶ μακροῦ ἀνακλίντρου καὶ ἀπελευθερωμένον ἀπὸ στενόχωρα καὶ σφικτὰ ἐνδύματα ὥστε νὰ μὴ παραβλάπτεται ἡ κυκλοφορία, ἡ πέψις καὶ ἡ ἀναπνοή, ὁ δὲ νοῦς δὲν πρέπει νὰ περισπᾶται εἰς σοβαρὰς σκέψεις.

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΗΡ

Μηχάνημα σχήματος προσωπίδος, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ ὁποίου δύναται κανεὶς νὰ εἰσδύσῃ εἰς ἀέρα μολυσμένον χωρὶς νὰ ἀναπνεύσῃ τὸν καπνὸν ἢ τὴν σκόνην ἢ τοὺς βλαβεροὺς ἀτμοὺς ἢ τὰ μικρόβια μολυσματικῶν νοσημάτων, ὡς γρίππης πανώλους κλπ. (βλ. *Ἀτμός*).

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ

Σκοπὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων εἶναι νὰ φέρουν εἰς τὸν ὀργανισμὸν τὸ ἀναγκαῖον διὰ τὴν συντήρησίν του ὀξυγόνον καὶ νὰ ἀπομακρύνουν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἀναπνοῆς.* Ἀναπνευστικὰ ὄργανα εἶναι ἡ ρίς*, τὸ στόμα,* ὁ λάρυγξ,* ἡ τραχεῖα,* οἱ βρόγχοι* καὶ οἱ πνεύμονες.* Μεγάλως ἐν τούτοις ὑποβοηθοῦν τὸ ἔργον τῆς ἀναπνοῆς ὁ θώραξ καὶ οἱ μυῶνες αὐτοῦ. Ὁ ἀὴρ λοιπὸν διὰ νὰ φθάσῃ εἰς τοὺς πνεύμονας, ὅπου θὰ συναντήσῃ τὸ αἷμα, πρέπει νὰ περάσῃ δρόμον μακρόν. Ἡ μακρότης αὐτὴ τοῦ ἀναπνευστικοῦ δρόμου εἶναι πολυτιμοτάτη ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως. Διερχόμενος ὁ ἀὴρ διὰ μέσου τῶν τριχῶν τῶν ρωθώνων ἀπαλάσσεται ἀπὸ τὰ ὀπωσοῦν μεγαλείτερα μόρια κονιορτοῦ καὶ ἀπὸ ἄλλα ξένα σώματα, διερχόμενος δὲ καὶ διὰ τῶν ὑπολοίπων ἀναπνευστικῶν ὀργάνων συναντᾷ διαρκῶς τὸν ἐπικαλύπτοντα αὐτὰ ὑγρὸν βλεννογόνον ὑμένα, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀποθέτει τὰ λεπτότατα μόρια κονιορτοῦ καὶ τὰ διάφορα μικρόβια. Εἶναι δὲ ἀξιοσημείωτον ὅτι ὁ βλεννογόνος ὑμὴν τῶν ἀναπν. ὀργάνων εἶναι κεκαλυμμένος μὲ ἐπιθήλια,* τῶν ὁποίων τὰ ἄκρα, ὅπως φαίνεται διὰ τοῦ μικροσκοπίου, σχηματίζουν ἓν εἶδος βούρτσας μὲ τρίχας διαρκῶς κινουμένας, ὥστε νὰ κατακρατοῦν εὐκολώτερον τὰ ξένα σώματα. Κατὰ τὸ ταξείδιόν του ὁ ἀὴρ ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν καὶ μὲ τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια τοῦ βλεννογόνου ὑμένος, [τὰ ὁποῖα παραλαμβάνοντα ὡσαύτως τὰ ξένα σώματα, ὁδηγοῦν αὐτὰ εἰς τὰ λεμφατικὰ γάγγλια ἢ εἰς τὸν πνευμονικὸν ἱστόν. Τὰ ἐπὶ τοῦ βλεννογόνου ὑμένος προσκολλώμενα ξένα σώματα ἐκτινάσσονται πρὸς τὰ ἔξω μὲ βῆχα ἢ μὲ τὸ πτάρνισμα. Ἀλλὰ δὲν καθαρίζεται μόνον ὁ ἀὴρ κατὰ τὴν διαδρομήν του. Διερχόμενος διὰ τῆς κοιλότητος τῆς ρινὸς γίνεται θερμότερος καὶ συγχρόνως προσλαμβάνει ἐλαφράν τινα ἀλλ' ἀπαραίτητον ὑγρασίαν.

Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀναπνευστ. ὀργάνων εἶναι ἀναπόσπαστος ἀπὸ τῆς γενικῆς ὑγιεινῆς τοῦ ὅλου σώματος. Τὴν ὑπὸ τῆς ρινὸς π. χ. θέρμανσιν τοῦ ἀέρος ὑποβοηθοῦμεν τὸν χειμῶνα θερμαίνοντες τὰ δωμάτια μέχρι 17°. τὴν ἀπόδοσιν ὑγρασίας εἰς τὸν ἀέρα διευκολύνομεν ἐξατμίζοντες ὕδωρ ἐντὸς δοχείου τιθεμένου ἐπὶ τῆς θερμάστρας, τὸν καθαρισμὸν τοῦ ἀέρος ἀπὸ κονιορτὸν καὶ μικρόβια ἐπιτυγχάνομεν ἀερίζοντες διαρκῶς τοὺς κοιτῶνας καὶ τὰ ἄλλα δωμάτια. Τὸ ἔργον τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ὑποβοηθεῖται ἐπίσης ἐὰν τηρῶνται αἱ εἰς τὰς λέξεις ***ρίς, στόμα, λάρυγξ, φωνή, βρόγχοι, πνεύμονες,*** διδόμεναι ὁδηγίαι.

Ἡ ***περίθαλψις*** τῶν πασχόντων ἀπὸ

SISMANOGLIO MEGARO

τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα ἀπαιτεῖ ἀέρα καθαρὸν μὲ κατάλληλον θερμ. καὶ ὑγρασίαν, καθαριότητα, ἀποφυγὴν τοῦ κονιορτοῦ καὶ ὅλων τῶν ἐρεθιστικῶν φαγητῶν καὶ ποτῶν ὡς παστῶν, ἁλμυρῶν, ὄξους, μουστάρδας κλπ. καὶ τελείαν ἐγκατάληψιν τοῦ καπνοῦ.

Οἱ νοσηλεύοντες τοιούτους ἀσθενεῖς πρέπει νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ πᾶν ὅ,τι εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα (σίελον, πτύελα κλπ.) ἀπομακρύνοντες ποτήρια, πινάκια κλπ. ἀπὸ τὴν ἰδικήν των χρῆσιν.

ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΗ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

(βλ. Γυμναστική).

ΑΝΑΠΝΟΗ

Λειτουργία διὰ τῆς ὁποίας ὁ ζῶν ὀργανισμὸς παραλαμβάνει διὰ τῆς εἰσπνοῆς ἀπὸ τὸν ἀέρα τὸ ἀπαραίτητον διὰ νὰ συντηρηθῇ ὀξυγόνον καὶ ἀποδίδει διὰ τῆς ἐκπνοῆς τὰ ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν συντήρησίν του ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἀμμωνίαν, ὑδρατμοὺς καὶ ὡρισμένα ὀργανικὰ ἀέρια.

Ἡ ἀναπνοὴ εἶναι καῦσις βραδεῖα τῶν θρεπτικῶν οὐσιῶν, αἱ ὁποῖαι διαρκῶς ἀπὸ τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος μεταπηδῶσιν εἰς τὸ αἷμα. Ὁ δὲ κυριώτερος παράγων διὰ νὰ γείνῃ ἡ καῦσις αὕτη εἶναι τὸ ὀξυγόνον *

Ὅταν ἡ κοιλότης τοῦ θώρακος εὐρυνθῇ κατὰ τὴν εἰσπνοὴν διὰ τῆς ἐνεργείας τῶν θωρακικῶν μυῶν καὶ ὁ ἐντὸς τοῦ θώρακος ἀὴρ καταστῇ ἀραιότερος, τότε ὁ ἐξωτερικὸς ἀήρ, ὁ ὁποῖος εἶναι πυκνότερος, εἰσορμᾷ διὰ τῆς ρινὸς καὶ διὰ τοῦ στόματος εἰς τὸ στῆθος διὰ νὰ καταλάβῃ τὴν θέσιν τοῦ ἀραιοῦ ἀέρος τοῦ στήθους, ἐξογκώνει τοὺς πνεύμονας καὶ φθάνει μέχρι τῶν τελευταίων κυψελίδων. Ἐπειδὴ δὲ αἱ κυψελίδες περιβάλλονται ἔξωθεν ἀπὸ πυκνότατον πλέγμα τριχοειδῶν αἱμοφόρων ἀγγείων, μέρος τοῦ ἀναπνευσθέντος ὀξυγόνου διαπιδύει διὰ μέσου τῶν τοιχωμάτων τῶν κυψελίδων καὶ εἰσχωρεῖ εἰς τὰ αἱμοφόρα ἀγγεῖα, ἐνῷ συγχρόνως ἓν μέρος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος τῶν αἱμοφόρων ἀγγείων ἐξέρχεται ἀπὸ αὐτὰ καὶ εἰσχωρεῖ μέσα εἰς τὰς κυψελίδας, δι' αὐτῶν δὲ εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεται. Ὥστε ἡ ἀναπνοὴ εἶναι εἶδος διαρκοῦς ἐναλλαγῆς ἀερίων διὰ μέσου τῶν μεμβρανῶν τῶν κυψελίδων. Διὰ τῆς εἰσπνοῆς λαμβάνεται τὸ ὀξυγόνον καὶ διὰ τῆς ἐκπνοῆς ἐξέρχεται τὸ περιττὸν ἀνθρακικὸν ὀξύ. Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ προέρχεται ἀπὸ τὴν καῦσιν τοῦ ἄνθρακος τῶν ἱστῶν, ἐπομένως σχηματίζεται ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἐὰν ἔμενε διαρκῶς εἰς τοὺς ἱστοὺς θὰ ὑπερεπλήρωνεν αὐτοὺς καὶ τὴν καρδίαν καὶ θὰ ἐπέφερεν ἀσφυξίαν.

Ἡ ἔξοδος τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ τῶν ἄλλων ἀερίων γίνεται πάλιν διὰ τῶν μυῶν τοῦ θώρακος, οἱ ὁποῖοι, συστέλλουν τὸ κῦτος τοῦ θώρακος καὶ μετ' αὐτοῦ καὶ τοὺς πνεύμονας καὶ ἀναγκάζουν οὕτω τὸν μολυσμένον ἀέρα νὰ ἐξέλθῃ. Ὥστε τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ θώραξ διαρκῶς συστέλλεται καὶ διαστέλλεται, δηλαδὴ γεμίζει καὶ κενοῦται ἀπὸ ἀέρα εἶναι οἱ μῦς αὐτοῦ.

Γίνεται δὲ ἡ τοιαύτη διαστολὴ καὶ συστολὴ τοῦ θώρακος ἐντελῶς ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τὴν θέλησίν μας, διότι ἡ ἕδρα τῶν κινήσεων τῶν θωρακικῶν μυῶν εὑρίσκεται εἰς τὸν προμήκη μυελόν*

Εἰς τὴν ἀναπνοὴν διακρίνονται τρία στάδια : ἡ εἰσπνοή, ἡ ἐκπνοὴ καὶ ἡ ἀπνοή, ἤτοι ἡ παῦσις τῆς εἰσαγωγῆς ἢ ἐξαγωγῆς ἀέρος. Ἡ ***εἰσπνοὴ*** ἐκτελεῖται δι' ἕλξεως τῶν πλευρῶν πρὸς τὰ ἄνω καὶ πρὸς τὰ ἔξω καὶ διὰ τῆς πλατύνσεως τοῦ κυρτοῦ διαφράγματος. Διακρίνεται δὲ αὕτη εἰς καθαρῶς ***θωρακικὴν*** καὶ εἰς ***κοιλιακήν.*** Ἡ πρώτη παρατηρεῖται συνήθως εἰς τὰς γυναῖκας ἕνεκα τῶν σφικτῶν των ἐνδυμάτων καὶ ἰδίᾳ ἕνεκα τοῦ στηθοδέσμου, * ἡ δευτέρα εἰς τοὺς ἄνδρας.

Ἡ ***ἐκπνοὴ*** εἶναι συνέπεια τῆς ἐλαστικότητος τῶν χόνδρων, τῶν πλευρῶν, τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, τοῦ διαφράγματος καὶ τῶν ἐντερικῶν ἀερίων.

Οἱ ἐνταθέντες πρὸς εὔρυνσιν τοῦ θώρακος μῦς ἀμέσως χαλαροῦνται καὶ μετ' αὐτῶν οἱ ἐπὶ τῶν πλευρῶν χόνδροι καὶ οὕτω κατέρχονται αἱ πλευραὶ καὶ οἱ πνεύμονες συστέλλονται. Τὰ ἐντερικὰ ἀέρια διαστελλόμενα ὑποβοηθοῦν τὸ διάφραγμα νὰ ἀναβῇ εἰς τὴν πρώτην του θέσιν καὶ τοιουτοτρόπως ὁ θώραξ ἐλαττούμενος κατὰ τὸν ὄγκον του ἀναγκάζει τὸν ἀέρα νὰ ἐξέλθῃ, δηλαδὴ ἐκτελεῖ τὴν ἐκπνοὴν τοῦ ἀέρος.

Ἡ ***ἄπνοὴ*** δύναται νὰ προκληθῇ ἐὰν ὑπερπληρωθῇ τὸ αἷμα μὲ ὀξυγόνον ἢ ἐὰν γίνῃ πτωχὸν εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ. Μέσον πρὸς ὑποβοήθησιν εἰσαγωγῆς ὀξυγόνου ἐντὸς τοῦ αἵματος εἶναι ἡ ***τεχνητὴ ἀναπνοή.***

Ἡ ἀναπνοὴ ἀρχίζει ἀπὸ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ζωῆς τοῦ ἐμβρύου. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ὁ ἄνθρωπος παραλαμβάνει ἀπὸ τὸν πλακοῦντα τῆς μητρὸς τὸ ὀξυγόνον καὶ ἀποδίδει τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ. Κατὰ δὲ τὴν γέννησιν τοῦ βρέφους, ὁπότε διακόπτεται πᾶσα μετὰ τῆς μητρὸς συγκοινωνία, τὴν πρώτην ὥθησιν εἰς τὴν ἀναπνοὴν δίδει ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, εἰσχωρῶν ἐντὸς τῶν πνευμόνων, διὰ νὰ μὴ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν οὐδέποτε πλέον.

Ἡ διάρκεια τῆς εἰσπνοῆς εἶναι βραχυτέρα τῆς διαρκείας τῆς ἐκπνοῆς. Ἡ μεταξύ των ἀναλογία ὑπελογίσθη εἰς 10 πρὸς 14. Πρὸ ἑκάστης εἰσπνοῆς μεσολαβεῖ συντομωτάτη παῦσις, διαρκείας $^1/_3$ — $^1/_5$ τῆς ὅλης διαρκείας τῆς ἀναπνοῆς. Τοιαύτη παῦσις, δηλαδὴ διακοπὴ τῆς ἀναπνοῆς, δύναται νὰ προκληθῇ καὶ ἑκουσίως, δὲν δύναται ὅμως νὰ παραταθῇ περισσότερον ἀπὸ $^1/_2$ — 1 λεπτὸν διότι τὸ συσσωρευόμενον ἀνθρακικὸν ὀξύ, παραβιάζει τέλος τὴν ἔξοδόν του καὶ προκαλεῖ ἐκπνοήν. Ὑπάρχουν ἐν τούτοις ἄνθρωποι οἱ ὁποῖοι μὲ τὴν ἐξάσκησιν κατορθώνουν νὰ συγκρατήσουν τὴν ἀναπνοήν των μέχρι 3 λεπτῶν.

Ὁ ***ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν*** εἰς τὴν διάρκειαν 1 λεπτοῦ δὲν εἶναι εἰς ὅλους ὁ ἴδιος. Ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀπὸ τὸ φῦλον, τὴν σωματικὴν ἀνάπτυξιν, τὴν ἀσχολίαν κ.λ.π. Εἰς τοὺς ἰδίους ὅρους ὑποβάλλεται καὶ τὸ βάθος τῶν εἰσπνοῶν καὶ ἐκπνοῶν. Ὁ ἐνῆλιξ ἄνθρωπος ἐκτελεῖ 18-19 ἀναπνοὰς εἰς τὸ λεπτόν, ἐν ᾧ τὰ μικρὰ παιδία περισσοτέρας. Τὸ βρέφος π. χ. ἀναπνέει 44 φορὰς περίπου κατὰ 1', πενταετὲς παιδὶ 26 καὶ ἐφ' ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡλικία αἱ ἀναπνοαὶ ὀλιγοστεύουν διότι ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὕλης δὲν εἶναι πλέον τόσον ἀπαραίτητος εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ὀργανισμοῦ ὅσον κατὰ τὰ ἔτη τῆς τρυφερωτάτης ἡλικίας.

Κατὰ τὰς ἀσθενείας, καὶ ἰδίως τὰς συνοδευομένας μὲ πυρετόν, ἐπειδὴ γίνεται μεγαλειτέρα καῦσις εἰς τὸ σῶμα, ὡς ἀποδεικνύει ἡ ἀνύψωσις τῆς θερμ. τοῦ ἀσθενοῦς ὑπεράνω τοῦ κανονικοῦ ὁρίου τῶν 37°, ἐπειδὴ δηλαδὴ καταναλίσκεται μεγαλειτέρα ποσότης ὀξυγόνου, τὰ ἀναπνευστικὰ ὄργανα ἀναγκάζονται νὰ κινῶνται ταχύτερον καὶ τοιουτοτρόπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν γίνεται μεγαλείτερος. Τοιαύτη συχνότης ἀναπνοῶν παρατηρεῖται κατὰ τὴν χώνευσιν, κατὰ τὰς μεγάλας συγκινήσεις, τοὺς κόπους, τὰς ἀδυναμίας, τὰς μεγάλας θερμ. κλπ. Κατὰ φυσικὸν δὲ νόμον αἱ γυναῖκες ἀναπνέουν συχνότερον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας.

Χημικὴ ἐξέτασις τοῦ εἰσπνεομένου καὶ ἐκπνεομένου ἀέρος ἀπέδειξεν ὅτι ὁ εἰσπνεόμενος ἀὴρ περιέχει 15—16% ὀξυγόνον ἐν ᾧ κατὰ τὴν εἴσοδόν του περιεῖχε 21%, ἀνθρακικὸν δὲ ὀξὺ 100 πλάσιον περίπου ἢ κατὰ τὴν εἴσοδόν του.

Κατὰ τὸν ὕπνον ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν ἐλαττοῦται κατὰ τὸ $^1/_3$. Εἰς μερικὰ δὲ ζῷα, ναρκούμενα κατὰ τὸν χειμῶνα, αἱ ἀναπνοαὶ εἶναι ἀραιόταται καὶ μόλις γίνονται αἰσθηταί.

Ἐξ ὅλων τῶν ἀναπνεόντων ζῴων μόνον ὁ ἄνθρωπος, ἴσως πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ὁμιλίας, ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ἀναπνέῃ καὶ διὰ τοῦ στόματος.

Εἰς ἀσθενείας τινὰς ἡ ἀναπνοὴ παρουσιάζει ποικιλίαν τινὰ ὡς πρὸς τὸν τρόπον καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς. Οὕτω εἰς λιποθυμίας εἶναι ***ἐλαφρὰ***, ***ἐπιπολαία***, ***δυσδιάκριτος***, ὅπως εἶναι ἐλαφρὰ καὶ κατὰ τὸν ὕπνον τῶν ὑγιῶν. Εἰς τοὺς ἀσθματικούς, ἀσφυκτιῶντας καὶ ἀγωνιῶντας εἶναι ***δύσκολος*** καὶ ***θορυβώδης***, εἰς τοὺς πάσχοντας ἀπὸ τραύ-

SISMANOGLIO MEGARO

ματα ἢ φλόγωσιν τῶν πνευμόνων καὶ τοῦ ὑπεζωκότος ***ὀδυνηρὰ*** καὶ εἰς τοὺς καρδιακοὺς καὶ ἐπιθανατίους ***ἄτακτος***. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀναπνοῶν καταμετρεῖται ἐπιτιθεμένης τῆς χειρὸς ἐπὶ 1′ ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ ἀσθενοῦς.

Ἡ κανονικὴ κίνησις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἐξαρτᾶται πολὺ καὶ ἀπὸ τὴν ποσότητα τοῦ ὀξυγόνου τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὅταν τὸ ὀξυγόνον εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ δέοντος καὶ συνεπῶς τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ περισσότερον, αἱ ἀναπνοαὶ γίνονται ὀλιγώτεραι καὶ βαθύτεραι. Ἐὰν μάλιστα τὸ ὀξυγόνον ὀλιγοστεύσῃ πολὺ καὶ τὸ αἷμα ὑπερπληρωθῇ ἀπὸ ἀνθρακ. ὀξὺ ἐπέρχονται σπασμωδικαὶ κινήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν, ἤτοι δύσπνοια, ἢ ἐπέρχεται κατάπαυσις τῶν κινήσεων αὐτῶν, ἤτοι θάνατος ἐξ ἀσφυξίας. Ἡ τοιαύτη ὅμως παῦσις τῶν κινήσεων τῶν ἀναπνευστικῶν μυῶν δύναται νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ αἰφνίδιον τραυματισμὸν τοῦ προμήκους, διότι αὐτὸς εἶναι ἡ ἕδρα τῶν ἀναπνευστικῶν κινήσεων.

Ἡ ἔλλειψις τοῦ ὀξυγόνου ἐρεθίζει κατ' ἀρχὰς τὰ αἰσθητήρια νεῦρα καὶ ὁ ἐρεθισμὸς μεταδίδεται ἐξ αὐτῶν εἰς τὸ ἀναπνευστικὸν κέντρον καὶ εἰς τὰκινητήρια νεῦρα καὶ δι'αὐτῶν εἰς τοὺς ἀναπνευστικοὺς μῦς. Διὰ τοῦτο εἰς περιστάσεις τινὰς ἡ διακοπεῖσα ἐξ ἀσφυξίας ἀναπνοὴ δύναται νὰ ἐπανέλθῃ ἐὰν εὐθὺς μετὰ τὴν διακοπὴν διεγείρωμεν τὰς αἰσθήσεις, βρέχοντες π. χ. τὸ πρόσωπον μέ ὕδωρ ψυχρὸν καὶ θέτοντες πρὸ τῆς ρινός ἀμμωνίαν.

Ἡ ***ὑγεία*** λοιπὸν ἡμῶν ἐπιβάλλει νὰ διαμένωμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον, διαρκῶς ἂν ἦτο δυνατόν, εἰς τὸ ὕπαιθρον, ὅπου ὁ ἀὴρ εἶναι πλήρης ἀπὸ ὀξυγόνον. Ἀλλ' ἀφ' οὗ τοῦτο μᾶς εἶναι ἀδύνατον ἂς φροντίζωμεν τοὐλάχιστον διὰ τὴν συχνοτάτην ἀνανέωσιν τοῦ ἀέρος τῶν δωματίων μας, καὶ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῆς τοποθεσίας των, προτιμῶντες πάντοτε τὰ ὑψηλὰ καὶ εὐήλια δωμάτια.

Ἀνάλογος πρὸς τὴν ποιοτικὴν σπουδαιότητα τοῦ ἀέρος εἶναι καὶ ἡ κατὰ ποσὸν τοιαύτη. Δι' ἕκαστον ἄτομον συνήθους ἀναπνοῆς χρειάζονται 500 κ. ἑκμ. ἤτοι 8 λίτρα ἀέρος κατὰ λεπτὸν καὶ 10000 λίτρα περίπου κατὰ 24ωρον.

Δι' ἰδιαιτέρου ἐργαλείου δυνάμεθα νὰ μετρήσωμεν τὴν ποσότητα τοῦ ἐκπνεομένου ἀέρος, ἤτοι τὴν χωρητικότητα τῶν πνευμόνων. Ἐνῆλιξ ὑγιὴς ἐκπνέει 3770 κ. ἑκμ. γυνὴ δὲ ἐνῆλιξ κατά τι ὀλιγώτερον. Εἰς τὴν ποσότητα αὐτὴν ἐὰν προσθέσωμεν καὶ 300 ἀκόμη κ. ἑκμ. ἀέρος, τὰ ὁποῖα παραμένουν ἐντὸς τῶν πνευμόνων καὶ μετὰ τὴν ἐκπνοὴν εὑρίσκομεν ὅτι ἡ ὅλη των χωρητικότης ἀνέρχεται εἰς 6770 κ. ἑκμ. περίπου.

Διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ἀέρος προκαλοῦνται ἐντὸς τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων ἰδιαίτεροί τινες θόρυβοι, οἱ ὁποῖοι εἶναι σπουδαιότατοι διὰ τὸν ἰατρὸν πρὸς διάγνωσιν τῶν πνευμονικῶν νοσημάτων. (βλ. *Ἀκρόασις*)

Ὁποίαν δὲ σημασίαν ἔχει διὰ τὸν ὀργανισμὸν ἡ ὀρθὴ καὶ κανονικὴ ἀναπνοή ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι πλεῖστα ὅσα χρόνια νοσήματα βελτιοῦνται ἢ καὶ θεραπεύονται δι' αὐτῆς. Κατὰ τοὺς ὅρους τῆς ὑγιεινῆς ἀναπνοὴ βαθεῖα καὶ κανονικὴ διὰ τῆς ρινὸς ἔχει τὴν αὐτὴν ἂν ὄχι μεγαλειτέραν σημασίαν ἀπὸ τὴν θρέψιν, καὶ ἀπόδειξις ὅτι ὁ ὀργανισμὸς δύναται μὲν νὰ ζήσῃ ἐπί τι διάστημα ἄνευ τροφῆς, νεκροῦται ὅμως ἀμέσως ἐὰν στερηθῇ τοῦ ἀέρος. Οἱ ἀναπνέοντες ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματός των ὄχι βαθέως ἀλλὰ μόνον κατ'ἐπιφάνειαν καὶ ὅλοι ὅσοι ἐργάζονται πνευματικῶς πρέπει νὰ ἀναπληρῶσι τὴν ἀτέλειαν αὐτὴν τῆς ἀναπνοῆς των μὲ ἀναπνευστικὰς ἀσκήσεις.

Περὶ τῶν ἄλλων ἐπὶ τῆς ἀναπνοῆς ὑγιεινῶν παραγγελμάτων (βλ. *Ἀναπνευστικὰ ὄργανα, Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ, Ἀερισμός, Γυμναστική*).

ΑΝΑΠΝΟΗ ΔΕΡΜΑΤΙΚΗ (*Ἄδηλος ἀναπνοή*).

Πρὸς ἐναλλαγὴν τῶν ἀερίων ὑποβοηθεῖ μεγάλως καὶ τὸ δέρμα* τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ ἄδηλος ἀναπνοὴ εἶναι κοινὴ καὶ εἰς τὰ ζῷα, διὰ τοῦτο ἂν καλυφθῇ τὸ δέρμα ζῴου τινὸς μὲ ἐπίχρισμα ἀδιαχώρητον (π. μ. μὲ βερνίκι), τὸ ζῷον θὰ ἀποθάνῃ ἀπὸ βραδεῖαν ἀσφυξίαν, μολονότι οἱ πνεύμονες αὐτοῦ λειτουργοῦν ἀκόμη κανονικῶς. Ἕν εἶδος μαλακοστράκων, τὰ λερναῖα, καὶ τὰ πρωτόζωα ἔχουν μόνον δερματικὴν ἀναπνοήν.

ΑΝΑΠΝΟΗ ΔΥΣΩΔΗΣ (*Ἀπόπνοια κάκοσμος*).

Ἡ δυσοσμία τῆς ἀναπνοῆς προέρχεται ἢ ἀπὸ δυσόσμους οὐσίας μεταφερομένας διὰ τοῦ ἀέρος καὶ τῶν τροφῶν εἰς τὴν ἀναπνευστικὴν ὁδὸν ἢ ἀπὸ τὴν σῆψιν τροφῶν ἐντὸς τῶν ὀδόντων, ὁπότε ἐπιβάλλεται ἡ ἐφαρμογὴ τῆς ὑγιεινῆς τοῦ στόματος καὶ τῶν ὀδόντων. Ἀλλ' ἡ κακοσμία δύναται νὰ προέρχεται καὶ ἀπὸ τὸν λάρυγγα καὶ ἀπὸ τὴν μύτην καὶ ἀπὸ τὸν στόμαχον. Οἱ ἔχοντες τὴν ἀναπνοὴν δυσώδη ἐκτὸς τῆς σωματικῆς βλάβης, ὑφίστανται καὶ ψυχικὰς στενοχωρίας, ἕνεκα τοῦ δυσαρέστου αἰσθήματος τὸ ὁποῖον προξενοῦν εἰς τοὺς ἄλλους. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φροντίζουν ἐγκαίρως πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς αἰτίας καὶ θεραπείαν αὐτῆς. Ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ὅτι ἡ ἀναπνοὴ τῶν διαβητικῶν ἀποδίδει ὀσμὴν ὀπωρικῶν, τῶν δὲ ἀσθενῶν ἀπὸ οὐροποιητικὰ ὄργανα ὀσμὴν ἀμμωνίας.

ΑΝΑΠΝΟΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ

Ἡ ἰδιότης τὴν ὁποίαν ἕκαστον κύτταρον τοῦ σώματος ἔχει νὰ παραλαμβάνῃ ὀξυγόνον καὶ νὰ ἀποδίδῃ ἀνθρακικὸν ὀξύ.

ΑΝΑΠΝΟΗ ΤΕΧΝΗΤΗ

Ἡ τεχνητὴ ἀναπνοὴ σκοπεύει νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν ζωὴν ἀνθρώπους παρουσιάζοντας ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα τοῦ θανάτου, ἤτοι χλωμούς, ψυχρούς, χωρὶς ἀναπνοὴν καὶ καρδιακοὺς παλμούς, περιπεσόντας δὲ εἰς τὴν κατάστασιν αὐτὴν εἴτε ἀπὸ δυστύχημα, εἴτε ἀπὸ δηλητηρίασιν, ἀπαγχονισμόν, πνιγμόν, στραγγαλισμόν, ἀσφυξίαν, ἰσχυρὰν λιποθυμίαν, χλωροφόρμιον κλπ.

Ἀπαράβατος κανὼν κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς εἶναι ὅτι πρέπει αὕτη νὰ γίνεται ἐπὶ ὥρας καὶ κανονικῶς.

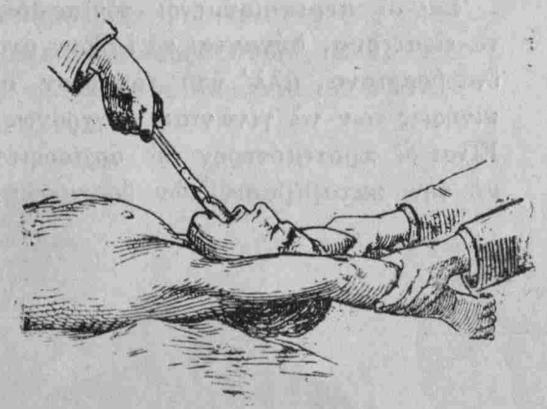

Εἰκ. 48.

Ἕλξεις τῆς γλώσσης πρὸς τὰ ἔξω.

Ἡ τεχνητὴ ἀναπνοὴ γίνεται οὕτως:

Α′. Κατακλίνομεν τὸν παθόντα, μὲ γυμνὸν τὸ στῆθος, ἐπὶ τῆς ράχεως εἰς τὸ δάπεδον, ὑψώνοντες ὀλίγον τὴν κεφαλὴν καὶ τοὺς ὤμους του μὲ μικρὸν σκληρὸν προσκεφάλαιον ἢ μὲ ἔνδυμα τυλιγμένον. Σύρομεν τὴν γλῶσσάν του ἔξω τῶν χειλέων καὶ ἐν ἀνάγκῃ προσδένομεν αὐτὴν μὲ κορδέλλαν ἢ μὲ λάστιχον κάτωθεν τῆς κάτω σιαγόνος. (βλ. εἰκ. 48 καὶ 51).

Κατόπιν ἱστάμενοι ὄπισθεν τῆς κεφαλῆς του λαμβάνομεν τοὺς δύο του βραχίονας ἀπὸ τοὺς ἀγκῶνας, τοὺς ἀνυψοῦμεν μὲ ὁρμὴν ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς του, τοὺς κρατοῦμεν ἐκεῖ ὀλίγον, ὅσον δηλαδὴ χρειάζεται διὰ νὰ μετρήσωμεν 1, 2, 3, καὶ τελευταῖον τοὺς καταβιβάζομεν ἐπάνω εἰς τὸν θώρακα πιέζοντες αὐτὸν ὀλίγον, ἕως ὅτου πάλιν μετρήσωμεν 1, 2, 3. Τὴν ἄσκησιν αὐτὴν ἐπαναλαμβάνομεν ἐπὶ 15—16 φορὰς εἰς τὸ λεπτόν, ἕως ὅτου ἀντι-

ληφθῶμεν ὅτι ἡ ἀναπνοὴ γίνεται πλέον μόνη της. Ἡ ἀνύψωοις τῶν βραχιόνων ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ διευρύνῃ τὸν θώρακα διὰ νὰ εἰσορμήσῃ ὁ ἀὴρ εἰς τοὺς πνεύμονας ἡ δὲ καταβίβασις αὐτῶν ἐπιδιώκει τὴν ἐξαγωγὴν τοῦ ἀέρος ἐκ τοῦ στήθους.

Ἐὰν οἱ περιποιούμενοι τὸν παθόντα εἶναι δύο, δύνανται νὰ λάβουν ἀνὰ ἕνα βραχίονα, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ὅρον αἱ κινήσεις των νὰ γίνωνται συγχρόνως. Εἶναι δὲ προτιμότερον νὰ ἀρχίσωμεν μὲ τὴν καταβίβασιν τῶν βραχιόνων, ὅμοια πρὸς τοὺς κτύπους τῆς καρδίας. (Εἰκ. 52).

Τὰ σημεῖα τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν ζωὴν εἶναι: συστολὴ τῶν κορῶν τῶν ὀφθαλμῶν ὅταν πλησιάζεται εἰς αὐτοὺς φῶς, ἐρυθρότης τοῦ ἐντριβέντος δέρματος, ἐλαφραὶ συσπάσεις τῶν μυῶν προσώπου καὶ βλεφάρων, ἀσθενέστατοι κτύποι τῆς καρδίας καὶ τὸ κυριώτερον ὅλων προσπάθεια ἀναπνοῆς. Διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τῆς ἀναπνοῆς δυνάμεθα νὰ θέσωμεν ἐπὶ τοῦ στήθους ποτήριον μὲ ὕδωρ ἢ νὰ φέρωμεν πρὸ τοῦ στόματος

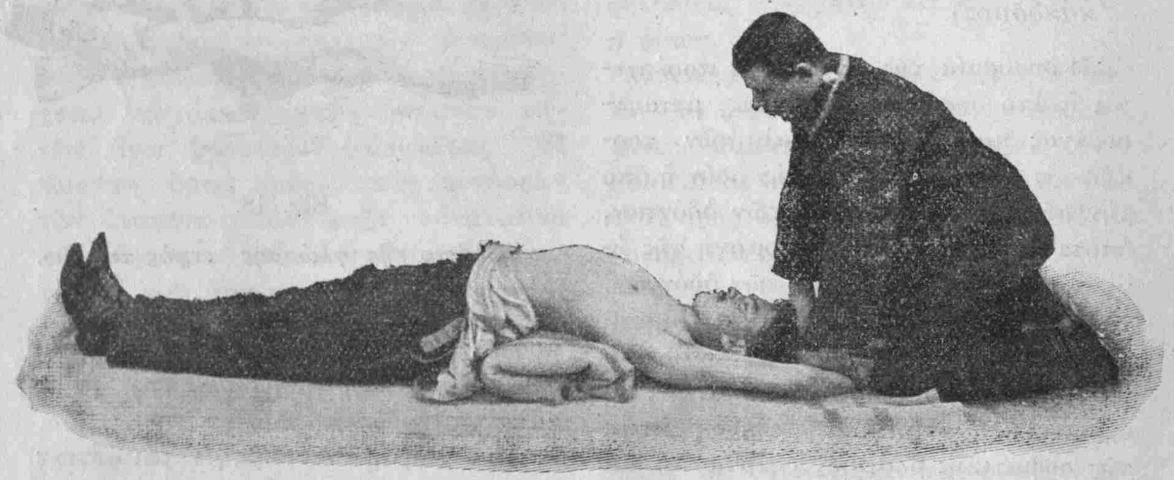

Εἰκ. 49.

Τεχνητὴ ἀναπνοὴ ἐκτελουμένη ὑπὸ ἑνὸς.

δηλ. μὲ τὴν ἐκπνοήν, ἵνα τοιουτοτρόπως ἐμποδίσωμεν τὰ ἐν τῷ στόματι τοῦ παθόντος ὑπάρχοντα τυχὸν ξένα σώματα νὰ εἰσέλθουν εἰς τοὺς πνεύμονας. (Εἰκ. 49 καὶ 50).

Β'. Ἀφ' οὗ κατακλίνομεν τὸν παθόντα ὡς πρότερον, γονατίζομεν ἐμπρός του, θέτομεν τὰς παλάμας ἡμῶν ἐπὶ τοῦ στήθους του εἰς τὴν θέσιν ὅπου ἀρχίζουν αἱ πλευραὶ καὶ διὰ μεθοδικῶν πιέσεων, 20—25 κατὰ λεπτὸν στενεύομεν ἢ εὐρύνομεν τὸ στῆθος. Ἡ γλῶσσα πρέπει νὰ εὑρίσκεται ἔξω κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς τεχνητῆς ἀναπνοῆς. (Εἰκ. 51).

Γ'. Μὲ τὴν χεῖρα ἢ μὲ βρεγμένον προσόψι καταφέρομεν εἰς τὴν καρδιακὴν χώραν τοῦ παθόντος κτυπήματα καθρέπτην ἢ νὰ ἀνάψωμεν πρὸ τοῦ στόματος πυρεῖον. Ἐὰν τὸ ὕδωρ τοῦ ποτηρίου κινῆται ἢ ὁ καθρέπτης καλυφθῇ ἀπὸ ὑδρατμοὺς ἢ κινηθῇ ἡ φλὸξ τοῦ πυρείου πειθόμεθα ὅτι ὁ παθὼν ἀναπνέει.

Ἐὰν αἱ δοκιμαὶ ἡμῶν στεφθῶσιν ὑπὸ ἐπιτυχίας καὶ παρουσιασθῶσιν οἱ παλμοὶ μετὰ τῆς ἀναπνοῆς, παραιτοῦμεν τὰς κινήσεις καὶ δίδομεν εἰς τὸν ἀσθενῆ, ἐὰν εἶναι βεβαίως δυνατόν, ὀλίγον καφὲ ἢ κονιὰκ ἢ οἶνον καὶ τὸν ἀφίνομεν νὰ κοιμηθῇ.

ΑΝΑΠΤΥΞΙΣ

Ὅπως ὅλα τὰ ζῷα οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει τὴν ἀρχὴν τῆς ζωῆς του εἰς τὸ γονιμοποιημένον κύτταρον.

Τὸ κύτταρον αὐτὸ ἀφ' οὗ διέλθῃ ὅλα τὰ στάδια τῆς ἀναπτύξεως σύμφωνα μὲ τὸν φυσικὸν νόμον ὀνομάζεται ***ἔμβρυον***, καὶ τὸ ἔμβρυον ἀφοῦ ἐξακολουθήσῃ ἀναπτυσσόμενον ἐντὸς τῆς μήτρας ἐξέρχεται μετά τινα χρόνον εἰς τὸν κόσμον ὡς ***βρέφος***, καὶ τὸ βρέφος ἀναπτυσσόμενον σύμφωνα μὲ τοὺς νέους ὅρους τῆς ζωῆς του ὀνομάζεται ***παιδίον***, καὶ βραδύτερον ***ἔφηβος***. Εἰς τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν ἡ ἀνάπτυξις συμπληροῦται πλέον καὶ ὁ ἄνθρωπος εἶναι σωματικῶς τέλειος κατά τε τὸν ὄγκον καὶ τὸ βάρος καὶ τὴν τελειότητα τῶν ὀργάνων.

Καὶ ὅμως, ἡ τόσον ταχέως περιγραφεῖσα ἀνάπτυξις ἔχει ἀνάγκην μεγίστης προσοχῆς διότι πρέπει νὰ ὑποβοηθῆται ἀπὸ πλείστας συνθήκας, καὶ ἰδίως μετὰ τὴν γέννησιν τοῦ παιδίου.

Διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ τὸ βρέφος πρέπει νὰ τρέφεται καλῶς καὶ ἐπαρκῶς, νὰ μὴ στερῆται τοῦ ὠφελίμου ἀέρος καὶ τῶν ὑγιεινῶν ἀσκήσεων, ὅπερ δυστυχῶς δὲν συμβαίνει εἰς τὰς πόλεις, καὶ νὰ εἶναι ὑγιὲς τόσον σωματικῶς ὅσον καὶ πνευματικῶς. Ἐὰν μάλιστα κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀναπτύξεως προσβληθῇ ἀπὸ ἀσθενείας τινὸς μακρᾶς διαρκείας (π. χ. χοιραδώσεως, ραχιτισμοῦ κλπ.), οἱ κανόνες τῆς ὑγιεινῆς πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσι μετὰ πάσης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας διὰ νὰ ἐ-

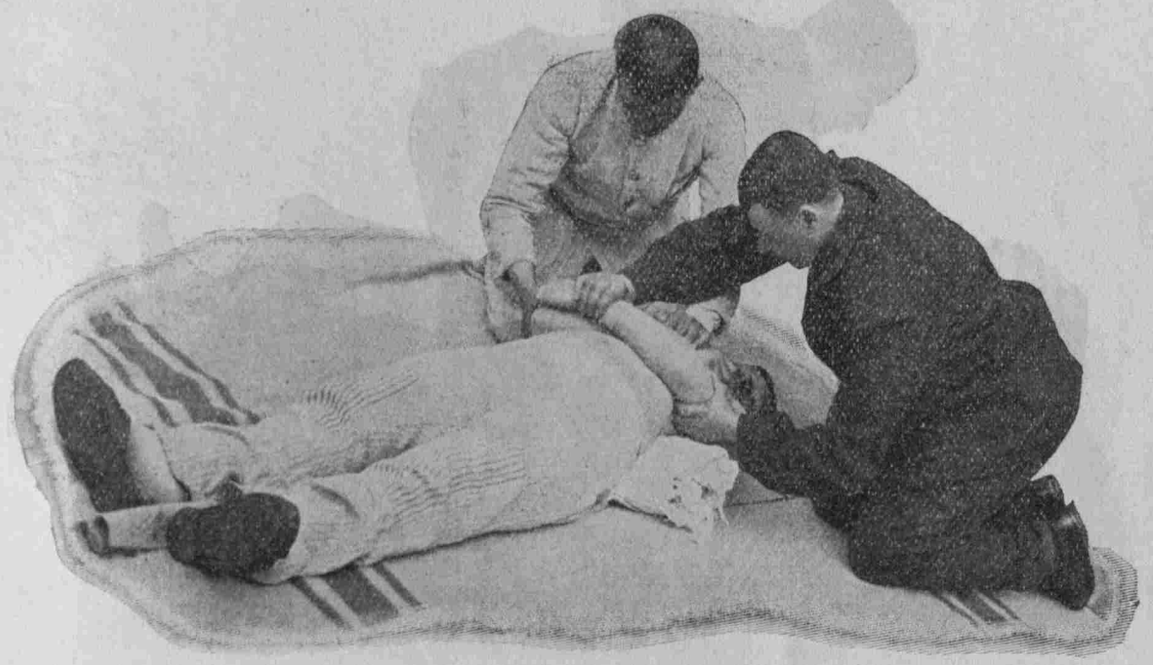

Εἰκ. 50.

Τεχνητὴ ἀναπνοὴ ἐκτελουμένη κατὰ τὸν αὐτὸν μὲ τὴν Εἰκ 49 τρόπον, ἀλλ' ὑπὸ δύο ἀτόμων.

πέλθῃ τρόπον τινὰ ἐξουδετέρωσις εἰς τὴν βλάβην τοῦ ὀργανισμοῦ, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει ἡ ἀσθένεια καὶ μὴ ἀνασταλῇ τοιουτοτρόπως ἡ ἀνάπτυξις τοῦ σώματος. Εἶναι δὲ παρατηρημένον ὅτι κατόπιν σοβαρᾶς ἀλλὰ βραχυχρονίου ἀσθενείας τὰ παιδία ἀναπτύσσονται μετὰ μεγάλης ταχύτητος.

Πολλάκις συμβαίνει κατόπιν μακροῦ διαστήματος ὑγείας νὰ ἀναπτυχθοῦν

SISMANOGLIO MEGARO

τὰ παιδία, καὶ ἰδιαιτέρως κατὰ τὰ σκέλη, εἰς βαθμὸν μεγαλείτερον τοῦ συνήθους.

Ἡ τοιαύτη δυσανάλογος πρὸς τὴν ἡλικίαν ἀνάπτυξις, ***πρόωρος ἀνάπτυξις*** εἶναι πολὺ κρίσιμος διότι γίνεται μὲν τὸ σῶμα μεγαλείτερον κατ' ὄγκον ἀλλὰ στερεῖται τῆς ἀπαιτουμένης ἀντοχῆς καὶ ἀποβαίνει ὡς ἐκ τούτου εὐπαθὲς καὶ εὐπρόσβλητον ἀπὸ τὰς ἀσθενείας. Συνοδεύεται δὲ ἡ πρόωρος ἀνάπτυξις μὲ γενικὴν ἐξάντλησιν τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀδυναμίαν πρὸς ἐργασίαν, πόνους εἰς τὰς ἀρθρώσεις, δυσπεψίαν, κεφαλόπονον, νευραλγίας, εἰς δὲ τὰ κοράσια καὶ μὲ δυσμηνόρροιαν.

Ὅ,τι κερδίζει διὰ τῆς ἀναπτύξεως ταύτης τὸ παιδὶ εἰς ὕψος τὸ χάνει εἰς δύναμιν καὶ πλάτος. Οὐχὶ σπανίως συνοδεύεται αὕτη καὶ μὲ πυρετόν, τότε δὲ ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς γονεῖς νὰ βεβαιωθῶσι διὰ τοῦ ἰατροῦ ἂν ὁ πυρετὸς προέρχεται πράγματι ἐκ τῆς ἀναπτύξεως ἢ ἂν ὀφείλεται εἰς ἐνεδρεύουσάν τινα ἀσθένειαν.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ πρόωρος ἀνάπτυξις δὲν εἶναι σχεδὸν δυνατὸν νὰ περιορισθῇ καὶ ὅτι τὸ μόνον σχεδὸν ἀντιστάθμισμα πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀδυναμίας εἶναι ἡ τόνωσις τοῦ ὀργανισμοῦ, διὰ τοῦτο ἐπιβάλλεται εἰς τοὺς γονεῖς νὰ ἀπαλλάξουν τὰ τέκνα των ἀπὸ πασανδήποτε σωματικὴν ἢ πνευματικὴν ὑπερκόπωσιν, ν' ἀνατρέφουν αὐτὰ εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον τῆς ἐξοχῆς, νὰ τρέφουν αὐτὰ καλῶς καὶ ἐπαρκῶς καὶ νὰ τὰ ὑποβάλλουν εἰς τὴν φυσικοθεραπείαν, ἤτοι εἰς τὴν σουηδικὴν γυμναστικὴν καὶ ἰδίως τὴν ἀναπνευστικήν, τὰς μαλάξεις, τὰς ψυχρολουσίας, ἐντριβὰς μὲ νερὸν ἢ κολώνια, εἰς θειοῦχα λουτρὰ κλπ. Φαρμακευτικὰ μέσα εἶναι ὁ σίδηρος, τὸ ἀρσενικόν, τὰ φωσφατοῦχα κλπ. (Εἰκ. 53, 54).

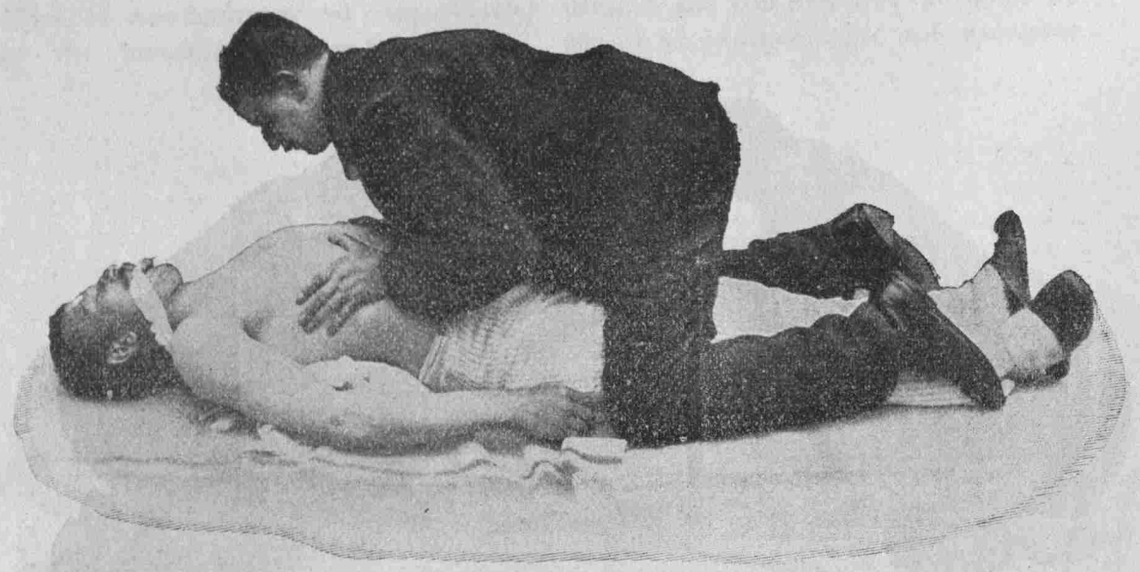

Εἰκ. 51.

Δεύτερος τρόπος τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

ΑΝΑΡΡΟΦΗΣΙΣ

Ἡ ἐξαφάνισις διὰ τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος παθολογικοῦ τινος ὑγροῦ, συνήθως ὀρρώδους, σχηματισθέντος εἰς ἐσωτερικήν τινα κοιλότητα τοῦ σώματος.

ΑΝΑΡΡΩΣΙΣ

Ἡ βαθμιαία ἀπόκτησις ὑπὸ τοῦ ἀσθενοῦς τῶν σωματικῶν δυνάμεων, τὰς ὁποίας ἔχασεν ἕνεκα σοβαρᾶς ἀσθενείας ἢ ἐγχειρήσεως ἢ τραυματισμοῦ ἢ σωματικῆς καὶ πνευματικῆς ὑπερκοπώσεως. Τὸ στάδιον τοῦτο τῆς ἀναρρώσεως εἶναι τόσον σπουδαῖον ὅσον καὶ τὸ τῆς ἀσθενείας καὶ ἐπομένως ἀπαιτεῖ περίθαλψιν προσεκτικὴν καὶ ἐπί τι διάστημα καὶ ἰατρικὴν θεραπείαν. Εἶναι δὲ δυστυχῶς πλεῖστα ὅσα τὰ δυστυχήματα, τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ ἔλλειψιν προσεκτικῆς περιθάλψεως κατὰ τὴν ἀνάρρωσιν.

Μεγίστη φροντὶς ἐπιβάλλεται εἰς τὴν τροφὴν τῶν ἀναρρωνυόντων τόσον κατὰ ποιὸν ὅσον καὶ κατὰ ποσόν, διότι πολλάκις οὗτοι δελεαζόμενοι ἀπὸ τὴν πολλὴν των ὄρεξιν κάμνουν κατάχρησιν τροφῆς παραβαίνοντες τὴν διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ. Πρέπει νὰ τρώγουν ὀλίγον καὶ συχνὰ ὥστε ἡ πέψις των νὰ γίνεται εὐκόλως, νὰ μασσοῦν δὲ καλῶς τὴν τροφήν των. Οἱ ἀναρρωννύοντες πρέπει νὰ ἔχουν ἀπόλυτον ἡσυχίαν σώματος καὶ ὕπνον ἐπαρκῆ, κατὰ δὲ τὰς πρώτας ἡμέρας νὰ ἀπέχουν ἀπὸ πάσης διανοητικῆς ἐργασίας, καὶ ἀπὸ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ἀναγνώσεως ἡ ὁποία ἠμπορεῖ νὰ προκαλέσῃ κεφαλόπονον, κόπωσιν τῶν ὀφθαλμῶν καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδεμία οἰκογενειακὴ ἢ ἐπαγγελματικὴ φροντὶς πρέπει νὰ τοὺς ἀπασχολήσῃ. Μετὰ τὰς πρώτας ἡμέρας εἶναι δυνατὸν νὰ ἐπιτραπῶσιν ἀσκήσεις καὶ λουτρά. Ἡ ἀνάρρωσις προχωρεῖ πολὺ ταχύτερον ὅταν δὲν γίνεται εἰς τὴν συνήθη κατοικίαν ὑπὸ τὰς γνωστὰς κουραστικὰς πλέον παραστάσεις καὶ μάλιστα μὲ τὴν ἀτελείωτον φλυαρίαν τῶν πολυειδῶν ἐπισκεπτῶν ἀλλὰ εἰς τὸν καθαρὸν καὶ ζωογόνον ἀέρα τῆς ἐξοχῆς.

Εἰκ. 52.

Τρίτος τρόπος τεχνητῆς ἀναπνοῆς.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΝΑΡΡΩΤΗΡΙΑ

Ἰδιαίτερα θεραπευτήρια πρὸς ἀνάρρωσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἐξ ἀσθενείας ἐξηντλημένων ὀργανισμῶν.

Κτίζονται πάντοτε εἰς μέρη ἐξοχικά, εἶναι ἐφωδιασμένα μὲ ὅλα τὰ ἀπαραίτητα πρὸς ταχεῖαν ἴασιν μέσα καὶ διατελοῦν ὑπὸ τὴν ἐπίβλεψιν ἰατρῶν.

Ἡ παρεχομένη εἰς αὐτὰ θεραπεία εἶναι κυρίως φυσικο-ὑγιεινο-θεραπευτική, ἤτοι ἀποσκοπεῖ τὴν διὰ καταλλήλου τροφῆς, ὑδροθεραπείας, ἀεροθεραπείας, μαλάξεων κ. λ. π. ἀποκατάστασιν τῆς ὑγείας.

Εὐχῆς ἔργον θὰ ἦτο ἂν ἱδρύοντο καὶ παρ'ἡμῖν ὑπὸ ἀγαθοεργῶν σωματείων κατὰ τὸ ἐν εὐρώπῃ σύστημα λαϊκὰ ἀναρρωτήρια, εἰς τὰ ὁποῖα ὁ ἐργατικὸς καὶ ὁ ἄλλος πτωχὸς κόσμος ἐξερχόμενος ἐκ τοῦ νοσοκομείου νὰ εὑρίσκῃ τὸν τρόπον ὥστε ἐντὸς μικροῦ διαστήματος νὰ ἀναλαμβάνῃ ἐντελῶς καὶ ἀσφαλῶς τὰς δυνάμεις του. (βλ. **Σανατόρια**).

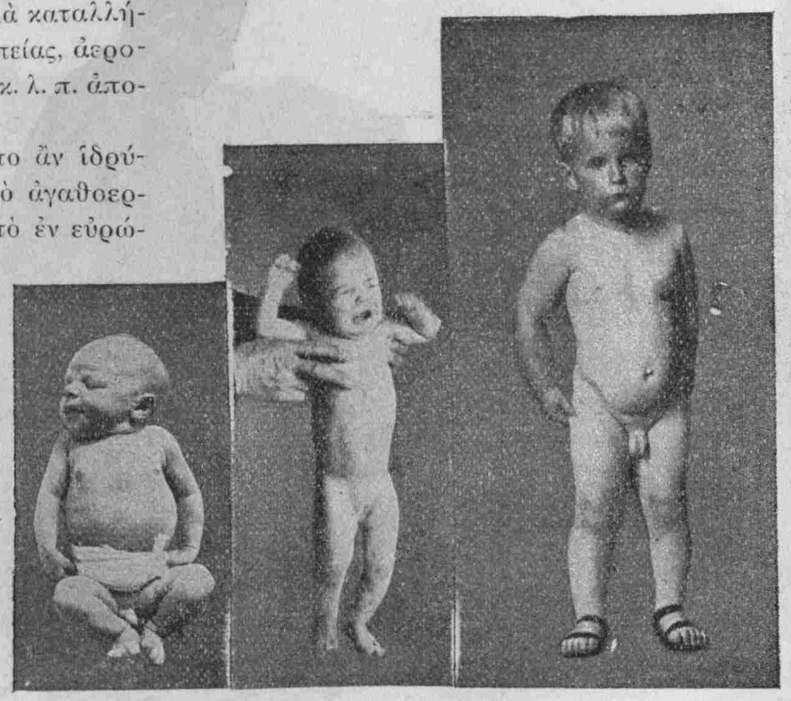

Εἰκ. 53.

Κανονικὴ ἀνάπτυξις νεογνοῦ, βρέφους 3 μηνῶν καὶ παιδίου 2 ἐτῶν.

ΑΝΑΡΤΗΡ (*Suspensoir*)

Εἶδος ἐπιδέσμου ἐκ λεπτοῦ ὑφάσματος ἔχοντος σχῆμα θυλακίου καὶ προσαρτωμένου δι'ἰδιαιτέρας ζώνης περὶ τὴν μέσην. Χρησιμεύει εἰς τὸ νὰ ὑποστηρίζει τοὺς ὄρχεις, καὶ κρατεῖ αὐτοὺς ὑψηλά.

Ὁ ἀναρτὴρ εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖος εἰς τοὺς ἐξ ὀρχίτιδος, ἐπιδιδιμύτιδος ἢ κιρσοκήλης πάσχοντας καθὼς καὶ εἰς τοὺς σωματικῶς εἰς μεγάλους κόπους ὑποκειμένους (ἱππεῖς, γυμναστάς, ἀθλητὰς κ. λ. π.) (Εἰκ. 55).

ΑΝΑΣΑΡΚΑ

Ἡ εἰς ὅλον τὸ σῶμα κάτωθεν τοῦ δέρματος συσσώρευσις ὑγρῶν. Προέρχεται ἀπὸ πάθησιν τῶν νεφρῶν καὶ τῆς καρδίας, καὶ θεραπεύεται ἐὰν διαγνωσθῇ ἐγκαίρως καὶ καταπολεμηθῇ ἡ αἰτία τοῦ νοσήματος καὶ συγχρόνως ἐλαττωθῶσιν αἱ ὑγραὶ τροφαὶ καὶ χρησιμοποιηθῶσι φάρμακα διουρητικὰ καὶ καρδιοτονωτικά, γαλακτοθεραπεία καὶ μαλάξεις (βλ. *Ὕδρωψ*).

ΑΝΑΣΤΕΝΑΓΜΟΣ

Βραδεῖα ἀλλὰ βαθυτάτη εἰσπνοὴ ἀέρος διὰ τοῦ στόματος ἀκολουθουμένη ἀπὸ ταχεῖαν μὲν ἀλλ' ὡσαύτως βαθεῖαν καὶ ἰσχυρὰν ἐκπνοήν. Προέρχεται ἀκουσίως συνεπείᾳ ὀδυνηρᾶς ἀναμνήσεως ἢ ψυχικῆς ἀθυμίας ἢ πνευμονικῆς κοπώσεως καὶ εἶναι παροδικῶς ἀνακουφιστικὴ διότι ἀερίζει ὀλίγον τοὺς πνεύμονας.

ΑΝΑΣΤΗΜΑ

Τὸ ἀνάστημα τοῦ ἀνθρώπου διαφέρει ἀναλόγως τῆς φυλῆς καὶ ἀναλόγως τῆς χώρας. Οἱ ἄνθρωποι τῆς εὐκράτου ζώνης καὶ τῶν ὑγρῶν μερῶν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ὑψηλότεροι ἀπὸ τοὺς τῶν θερμῶν καὶ ψυχρῶν χωρῶν. Ἡ διαφορὰ τοῦ ὕψους εἰς ἀνθρώπους τῆς αὐτῆς φυλῆς καὶ τῆς ἰδίας χώρας προέρχεται ἀπὸ κληρονομικότητα, ἀπὸ τὴν διαφορὰν τοῦ φύλου, ἀπὸ τὴν κατασκευὴν τοῦ σκελετοῦ, ἀπὸ τὴν τροφὴν καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους ὅρους τοῦ ζῆν. Τὰ τέκνα τῶν ὑψηλοσώμων ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὑψηλόσωμα. Οἱ ἄνδρες εἶναι ὑψηλότεροι ἀπὸ τὰς γυναῖκας διότι αὗται ἔχουν σκέλησυνήθως μικρότερα, ἀπόδειξις δὲ περὶ τούτου τὸ ὅτι εἰς ἀνὴρ καὶ μία γυνὴ ἴσοι καθ'ὕψος ὅταν ἵστανται, ἅμα καθήσουν ἡ γυνὴ φαίνεται ὑψηλοτέρα. Οἱ πλούσιοι ἐπειδὴ τρέφονται καλῶς καὶ κοπιάζουν ὀλίγον καὶ ἔχουν ὅλας των τὰς ἀναπαύσεις εἶναι ὑψηλότεροι ἀπὸ τοὺς ἀπόρους.

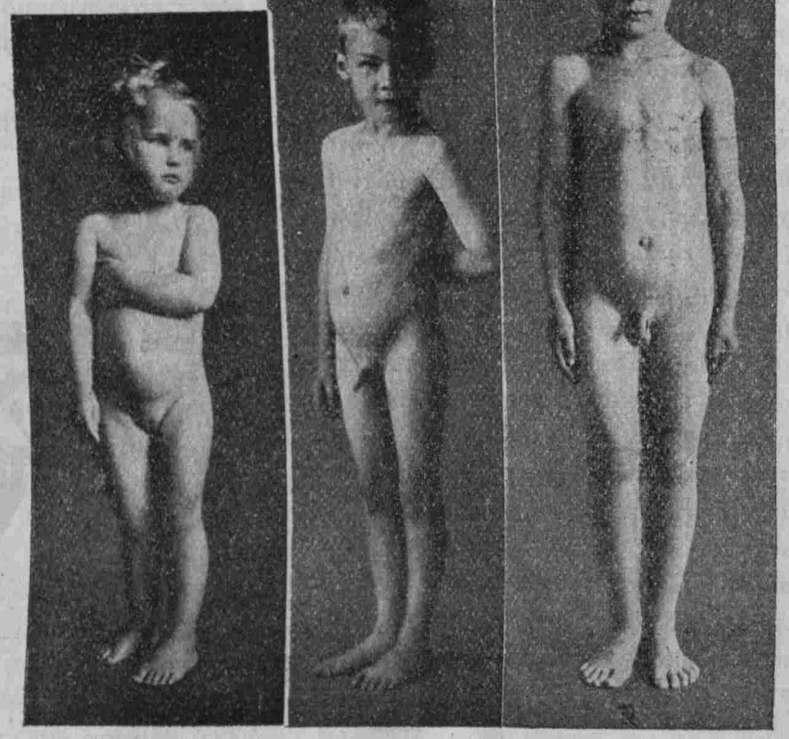

Εἰκ. 54.

Κανονικὴ ἀνάπτυξις τριετοῦς, πενταετοῦς καὶ ἑξαετοῦς παιδίου.

Εἰς τὰ μέρη μας ὁ μέσος ὅρος τοῦ ὕψους τῶν ἀνδρῶν εἶναι 1,65, μ. τῶν δὲ γυναικῶν 1,60. Τὸ νεογέννητον ἔχει κατὰ μέσον ὅρον 0,50 μ. ὕψος αὐξανόμενον κατὰ τὸ 1ον ἔτος κατὰ 20—25 ἑκμ. τὸ 2ον κατὰ 10—13 καὶ κατὰ τὸ 5ον μόνον κατὰ 5—6 ἑκμ.

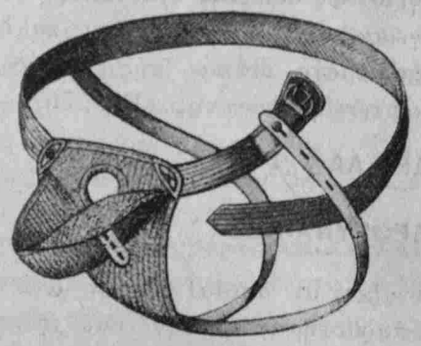

Εἰκ. 55.

Ἀναρτὴρ.

Καθ' ὅλην τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τὰ δύο φῦλα ἔχουν τὸ ἴδιον ὕψος ἀλλὰ βραδύτερον τὸ ὕψος τοῦ ἄρρενος ὑπερτερεῖ. Παρετηρήθη ὅτι τὰ παιδία κατὰ τὸ θέρος καὶ τὸ φθινόπωρον ἀναπτύσσονται περισσότερον ἀπὸ τὰς ἄλλας ἐποχάς, ὅπως ἀναπτύσσονται περισσότερον καὶ κατόπιν πυρετικῆς ἀσθενείας.

Τὸ ἀνώτατον ὅριον τῆς ἀναπτύξεως ἀποκτᾶται εἰς μὲν τὸν ἄνδρα κατὰ τὸ 25ον ἔτος, εἰς δὲ τὴν γυναῖκα κατὰ τὸ 18ον, ἡ δὲ ἐλάττωσις τοῦ ὕψους ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 50οῦ ἔτους. Ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς διαρκείας τῆς ἰδίας ἡμέρας

παρετηρήθησαν διαφοραὶ καθ' ὕψος. Οὕτω τὸ ὕψος ἐργασιτῶν ἐπιπόνως ἐργασθέντων καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν εὑρέθη τὸ ἑσπέρας κατὰ 1—3 ἑκμ. μικρότερον. Ἡ τοιαύτη ἐλάττωσις πρέπει νὰ ἀποδοθῇ εἰς τὴν συμπίεσιν τῶν μεσοσπονδυλίων χόνδρων. (βλ. εἰς τὸ περὶ *βάρους* ἄρθρον πίνακα τοῦ ἀναστήματος κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας).

ΑΝΑΤΟΜΙΑ

Κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἀσχολούμενος μὲ τὴν σπουδὴν τῆς κατασκευῆς τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος. Διαιρεῖται εἰς τὴν ***περιγραφικὴν ἀνατομίαν***, ἡ ὁποία ἐξετάζει τὴν θέσιν, τὸ μέγεθος, τὸ σχῆμα κλπ. τῶν διαφόρων ὀργάνων, εἰς τὴν ***τοπογραφικὴν ἀνατομίαν*** ἡ ὁποία συμπληροῦσα τὴν πρώτην ἐξετάζει τὴν διάταξιν καὶ τὴν πρὸς ἄλληλα σχέσιν αὐτῶν, ὁδηγοῦσα οὕτω τὸν χειροῦργον εἰς τὰς ἐγχειρήσεις του, εἰς τὴν ***μικροσκοπικὴν ἀνατομίαν*** ἢ ***ἱστολογίαν***, ἡ ὁποία ἀσχολεῖται εἰς τὴν μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν τῶν διαφόρων ἱστῶν καὶ εἰς τὴν ***παθολογικὴν ἀνατομίαν*** καὶ ***παθολογικὴν ἱστολογίαν*** αἱ ὁποῖαι ἐξετάζουν τὰς ἀλλοιώσεις τὰς ὁποίας ὑφίστανται τὰ ὄργανα καὶ οἱ ἱστοὶ συνεπείᾳ τῶν νόσων.

ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΖΩ (*βλ. Φρικίασις*)

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑΚΑ

Μέσα διὰ τῶν ὁποίων καταστέλλεται ἡ γενετήσιος ὁρμή.* Ἐπενεργοῦν δὲ ταῦτα ἢ ἀπ' εὐθείας εἰς τὰ ἀκροτελεύτια νεῦρα τῶν γεννητικῶν ὀργάνων (ὡς τὸ ψῦχος), ἢ εἰς τὸ ὅλον νευρικὸν σύστημα (ὡς τὰ βρωμιοῦχα, ἡ καμφορά, ἡ ἐλάττωσις τῆς τροφῆς, ἡ ψυχρὰ κλίνη, ἡ πνευματικὴ ἐργασία, ἡ ἀποχὴ ἀπὸ τοῦ οἰνοπνεύματος, τῶν διεγερτικῶν ἀναγνωσμάτων, τοῦ θεάτρου κλπ.)

ΑΝΑΦΥΛΑΞΙΑ (*Ἀφυλαξία*).

Ἡ εὐαισθησία τοῦ ὀργανισμοῦ πρὸς τὰς τοξικὰς οὐσίας προερχομένη ἀπὸ τὴν εἰσαγωγὴν ἐντὸς αὐτοῦ περισσοτέρων ἢ ὅσον ἔπρεπε τοιούτων οὐσιῶν ὅπως π. χ. ὅταν γίνῃ ἔνεσις ὀρροῦ τινος εἰς τὸν ὀργανισμὸν διὰ λόγον θεραπευτικὸν καὶ κατόπιν ἐπαναληφθῇ ἡ ἰδία ἔνεσις. Ἡ ἀναφυλαξία δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς τὸ ἀντίθετον τῆς ἀνοσίας.*

ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ (*βλ. Δροσιστικά*).

ΑΝΔΙΡΑ

Φυτὸν τῆς Ἀμερικῆς τοῦ ὁποίου ἡ κόνις ὀνομαζομένη ***ἀραρόβα*** ὠφελεῖ εἰς τὰ δερματικὰ νοσήματα.

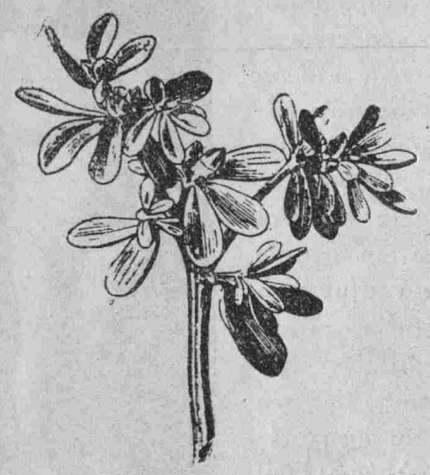

Εἰκ. 56.

Ἀνδράκλα.

ΑΝΔΡΑΚΛΑ (*Γλυστρίδα, Ἀνδράχνη, τ. σεμίζ-ὀτοῦ, Pourpier*)

Φυτὸν κηπευτὸν μὲ σαρκώδη φύλλα. Τρώγεται ὡς σαλάτα, ἔχει διουρητικὴν ἐνέργειαν καὶ χρησιμοποιεῖται καὶ διὰ καταπλάσματα ἕνεκα τῆς γλοιώδους οὐσίας τῶν φύλλων της. (Εἰκ. 56).

ΑΝΔΡΙΑΛΑ (*βλ. Λεοντόδον*).

ΑΝΔΡΟΓΥΝΑΙΚΕΣ

Γυναῖκες αἱ ὁποῖαι ἔχουν ἀνάστημα, παράστημα, φωνὴν καὶ τρόπους ἀνδρῶν. Αἱ ἀνδρογυναῖκες ἔχουν τρίχας περισσοτέρας, περίοδον ὀλιγίστην ἢ καὶ στεροῦνται τοιαύτης καὶ εἶναι στεῖραι. Ἡ διαμόρφωσις αὕτη ὀφείλεται εἰς ἀτελῆ ἀνάπτυξιν τοῦ γεννητικοῦ συστήματος καὶ ἰδιαιτέρως τῆς ὠοθήκης καὶ τῆς μήτρας. (βλ. *Ἑρμαφρόδιτος, Ἐκφυλισμός*).

ΑΝΔΡΟΜΑΝΙΑ (*βλ. Νυμφομανία*).

ΑΝΔΡΟΣ

Ἐπὶ τοῦ ὑψηλοῦ χωρίου Ἀποίκια εἰς γραφικωτάτην τοποθεσίαν εὑρίσκεται πηγὴ ὕδατος διαυγεστάτου, ψυχροῦ, χωρὶς ὀσμὴν καὶ χρῶμα, ἡ ***Σάριζα***. Τὸ ἄφθονον ὕδωρ τῆς πηγῆς ταύτης τρέχει διαρκῶς νύκτα καὶ ἡμέραν.

Περιέχει δισανθρακικὰ καὶ χλωριοῦχα ἅλατα καὶ ἐπιδρᾷ ***εὐεργετικώτατα*** ἐπὶ τῆς λιθιάσεως τῶν νεφρῶν καὶ τῆς κύστεως. Αἱ ἰδιότητες τοῦ ὕδατος Σάριζας ἀνεκαλύφθησαν σχεδὸν τυχαίως διότι παρετηρήθη ὅτι τὸ κάτωθεν τοῦ κρουνοῦ παχύτατον μάρμαρον, πάχους σχεδὸν μιᾶς σπιθαμῆς, ἐτρυπᾶτο ἐντὸς διαστήματος 2 ἢ 3 ἐτῶν.

ΑΝΕΓΚΕΦΑΛΟΣ

Μερικὴ ἢ τελεία ἔλλειψις τοῦ ἐγκεφάλου συνοδευομένη σχεδὸν πάντοτε μὲ παραμόρφωσιν τοῦ κρανίου καὶ ἰδίως μὲ τὴν ἀκρανίαν δηλαδὴ μὲ ἔλλειψιν τῆς κορυφῆς τοῦ κρανίου (βλ. *Τέρατα*).

ΑΝΕΜΙΣΤΗΡ (*βλ. Ἀεριστήρ*).

ΑΝΕΜΟΕΥΛΟΓΙΑ

Νόσος πυρετικὴ μὲ εἰδικὸν ἐξάνθημα ἄσχετος δὲ πρὸς τὴν εὐλογίαν. Ὁ παθὼν ἀπὸ ἀνεμοευλογίαν προσβάλλεται ὑπὸ τῆς εὐλογίας. Εἶναι νόσος συνηθεστάτη εἰς τὰ παιδία ἀλλ' ἀκίνδυνος ὅταν, ἐννοεῖται, δὲν συνοδεύεται ἀπὸ νεφρικὰς ἰδίως ἐπιπλοκάς. Ἐπὶ τοῦ ἰδίου προσώπου δευτέραν φορὰν δὲν παρουσιάζεται

Μετὰ 13—17 ἡμέρας μετὰ τὴν μόλυνσιν παρουσιάζονται ἄνευ πυρετοῦ ἢ μὲ μικρὸν τοιοῦτον μικραὶ ροδόχροοι κηλῖδες, μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος, εἰς ὅλον τὸ σῶμα, ἀλλὰ περισσότεραι εἰς τὸν κορμὸν καὶ τὸ πρόσωπον. Ἐντὸς ὡρῶν ἢ μέχρι τῆς ἑπομένης αἱ κηλῖδες μετασχηματίζονται εἰς φυσαλίδας μεγέθους φακῆς περιεχούσας ὑγρὸν τὸ ὁποῖον ἐντὸς 1—2 ἡμερῶν θολοῦται καὶ γίνεται πυῶδες. Ἔπειτα αἱ φυσαλίδες ξηραίνονται καὶ σχηματίζουν κροῦσταν. Μία ἑβδομὰς εἶναι ἀρκετὴ διὰ νὰ διατρέξῃ ἡ νόσος ὅλα της τὰ στάδια. Οὐλαὶ δὲν μένουν ἐκτὸς ἐὰν ὁ ἀσθενὴς μὴ ἀντέχων εἰς τὸν κνισμὸν ξύσῃ τας φυσαλίδας. Συχνὰ ἡ ἀσθένεια συνοδεύεται μὲ κατάρρουν τοῦ λάρυγγος καὶ τῶν βρόγχων.

Ἀπαιτεῖται προφύλαξις ἐντὸς τῆς κλίνης, τροφὴ ἐλαφρὰ καὶ ἐξέτασις ἰατρικὴ ἵνα παρακαμφθῇ ὁ ἐκ τῆς νεφρίτιδος κίνδυνος.

ΑΝΕΜΟΙ (*βλ. Κλῖμα*).

Εἰκ. 57.

Ἀνεμώνη

ΑΝΕΜΩΝΗ (*Pulsatille*).

Φυτὸν μὲ πολύφυλλα καὶ ποικιλόχρωμα ἄοσμα ἄνθη. Ἓν εἶδος αὐτῆς ***ἡ ἡπατικὴ ἀνεμώνη*** εἶναι ἐν χρήσει εἰς τὴν ἰατρικὴν διὰ τὰς ἡπατικὰς ἐμφράξεις καὶ πρὸς ἐξάλειψιν τῶν ἐφηλίδων* ἡ δὲ κόνις τῶν φύλλων της εἰς πρόκλησιν πταρνίσματος. Ἄλλο εἶδος τῆς ἀνεμώνης, ἡ ***δασικὴ ἀνεμώνη***, χρησιμοποιεῖται διὰ τὰς παραλύσεις

SISMANOGLIO MEGARO

ρευματισμοὺς καὶ τὰς νόσους τοῦ δέρματος. (Εἰκ. 57).

ΑΝΕΜΩΝΙΝΗ

Οὐσία λευκὴ καὶ κρυσταλλώδης, παρασκευαζομένη δι' ἀποσυνθέσεως τοῦ ἀνεμωνελαίου. Ἀποτελεῖ ἰσχυρότατον ***δηλητήριον*** χρησιμοποιούμενον σπανίως εἰς τὴν ἰατρικὴν κατὰ τοῦ σπασμωδικοῦ βηχὸς, τοῦ κοκκύτου καὶ κατὰ τοῦ ἄσθματος.

ΑΝΕΥΡΥΣΜΑ

Ὄγκος πλήρης αἵματος, προερχόμενος ἀπὸ εὔρυνσιν ἀρτηρίας, ἢ ἀρτηρίας καὶ φλεβὸς συγχρόνως.

Ἔχει σύστασιν μαλακὴν καὶ ἀποδίδει τακτικοὺς κτύπους, τοὺς ὁποίους αἰσθανόμεθα δι' ἐπιθέσεως ἐπ' αὐτῶν τῆς χειρός. Τὰ ἀνευρύσματα παρουσιάζονται κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τοὺς ἄνδρας καὶ συνήθως εἰς τὴν ἀορτήν, δύναται ὅμως νὰ παρουσιασθοῦν καὶ εἰς τὸν λαιμόν, εἰς τὴν μασχάλην καὶ ἐν γένει παντοῦ ὅπου ὑπάρχουν μεγαλείτεραι ἀρτηρίαι.

Προέρχονται ἀπὸ τραύματα καὶ μηχανικὰς ἐπιδράσεις, (ὡς κτύπημα, πίεσιν κλπ.) καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀναπτύσσονται μετὰ μεγάλης ταχύτητος, ἢ καὶ συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως τῆς ἀρτηρίας, ἰδίως κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῆς ἐπιφάνειαν, (ἀπὸ ἀρτηριοσκλήρωσιν, σύφιλιν, ἀλκοολισμόν, κλπ.) ὅτε καὶ ἀναπτύσσονται μετὰ σχετικῆς βραδύτητος. Κατὰ ***μέγεθος*** ταῦτα εἶναι διάφορα δύνανται ὅμως νὰ ἀναπτυχθοῦν ὅσον ἡ κεφαλὴ μικροῦ παιδίου. Τὰ ἀνευρύσματα τῆς ἀορτῆς τὰ ὁποῖα εἶναι καὶ τὰ συνηθέστερα προκαλοῦν παλμούς, δύσπνοιαν, νευραλγίας, λόξυγγα, δυσπεψίαν κλπ.

Τὰ ἀνευρύσματα εἶναι ***ἐπικίνδυνα*** διότι μεγεθυνόμενα σὺν τῷ χρόνῳ πιέζουν τὰ γειτονικὰ ὄργανα καὶ πολλάκις διαρρηγνύονται προκαλοῦντα τὸν θάνατον ἐξ αἱμορραγίας. Ἡ ***διάγνωσις*** ἐν ἀρχῇ εἶναι δύσκολος.

Ὁ ἀσθενὴς δύναται ἐπὶ μακρὸν νὰ ἐπιμηκύνῃ τὴν ζωήν του ἀποφεύγων τὰς συγκινήσεις, τοὺς ἰσχυροὺς σωματικοὺς κόπους, τὰς ἀσκήσεις, τὰ διεγερτικὰ ποτὰ (καφέν, οἶνον, κλπ.) τὸν καπνὸν καὶ πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ παρεμποδίσῃ τὴν κανονικὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος.

Ἡ ἰατρικὴ ἐκτὸς τῆς δι' ἐγχειρήσεως ριζικῆς θεραπείας πολλῶν ἐξωτερικῶν ἀνευρυσμάτων, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ἐξελίξεως τῶν ἄλλων διὰ χημικῶν καὶ φυσικῶν μέσων.

ΑΝΕΥΡΥΣΜΟΣ ΣΤΟΜΑΧΟΥ

(βλ. Γαστρεκτασία).

ΑΝΗΘΟΝ

(Aneth τ. Τερὲ ὁτοῦ).

Φυτὸν ἀρωματικὸν τῶν μεσημβρινῶν χωρῶν. Ἐν εἴδη ἐγχύματος χρησιμοποιεῖται ὡς ἄφυσον,* ὡς διουρητικόν, καὶ ἐναντίον τῶν δυσπεψιῶν καὶ κωλικῶν. Ἐξ αὐτοῦ παράγεται τὸ ***ἀνηθέλαιον***, χρήσιμον εἰς τὴν σακχαροπλαστικήν.

ΑΝΗΡ

Ὅταν τὸ ἄρρεν καὶ τὸ θῆλυ αὐξηθοῦν ἐπαρκῶς ἀναπτύσσονται πλέον ἕκαστον σύμφωνα πρὸς τὸν προορισμόν του. Οὕτω ὁ ἀνὴρ ἐπειδὴ πρόκειται νὰ ἀποδυθῇ εἰς ἀγῶνα βαρύν, νὰ ἐργασθῇ, νὰ κοπιάσῃ, νὰ διακινδυνεύσῃ, ἀποκτᾷ σὺν τῷ χρόνῳ ὀστᾶ μακρὰ καὶ ἰσχυρά, μῦς ἁδροὺς καὶ ρωμαλέους καὶ πόδας μακρούς, ταχεῖς καὶ ἀντέχοντας. (Εἰκ. 58).

ΑΝΘΕΛΙΞ

(βλ. Οὖς).

ΑΛΘΕΛΜΙΝΘΙΚΑ

Φάρμακα, ἔχοντα τὴν ἰδιότητα νὰ φονεύουν τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἑλμίνθων.* Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα τῶν ἀνθελμινθικῶν εἶναι ***ἐπικίνδυνα*** μόνον κατὰ διαταγὴν τοῦ ἰατροῦ πρέπει νὰ δίδωνται. (βλ. *Ἕλμινθες*).

ΑΝΘΕΜΙΣ

(βλ. Κομβαλαρία).

ΑΝΘΙΔΡΩΤΙΚΑ

(βλ. Ἱδρώς).

ΑΝΘΟΓΑΛΑ

(βλ. Γάλα).

ΑΝΘΟΝΕΡΟΝ

(βλ. Ροδόσταγμα).

ΑΝΘΟΣ

Κατὰ τὴν ἡμέραν τὰ ἄνθη ἐπειδὴ παραλαμβάνουν τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ τοῦ ἀέρος καὶ ἀποδίδουν ὀξυγόνον καθαρίζουν τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ἑπομένως εἶναι ὠφέλιμα εἰς τὴν ὑγείαν. Τὴν νύκτα ὅμως καὶ ἐν γένει εἰς τὸ σκότος ἐπειδὴ παραλαμβάνουν τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος καὶ ἀποδίδουν ἀνθρακικὸν ὀξὺ μολύνουν τὴν ἀτμόσφαιραν.

Διὰ τοῦτο τὴν νύκτα πρέπει νὰ ἐκβάλλωνται τὰ ἄνθη ἐκ τοῦ κοιτῶνος ὡς ἐπικίνδυνα. Πολλὰ ἐκ τῶν ἀνθέων χρησιμοποιοῦνται εἰς τὴν ἰατρικὴν κυρίως ὡς μαλακτικὰ ἐν εἴδει ἐγχύματος ἢ ἀποζέματος. Παρ' ὅλην τὴν ὡραιότητά των εἶναι πολλάκις ἐπικίνδυνα ἕνεκα πτητικῶν ἐλαίων των, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ προκαλέσουν ἐρεθισμοὺς φλεγμονὴν καὶ κνισμόν.

Οἱ κατασκευάζοντες ***τεχνητὰ ἄνθη*** πρέπει νὰ εἶναι προσεκτικοὶ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν χρωματισμῶν, τινὲς τῶν ὁποίων περιέχουν δηλητηριώδεις οὐσίας. ὡς ἀρσενικὸν κλπ. (βλ. *Χρώματα, Βαφαί).*

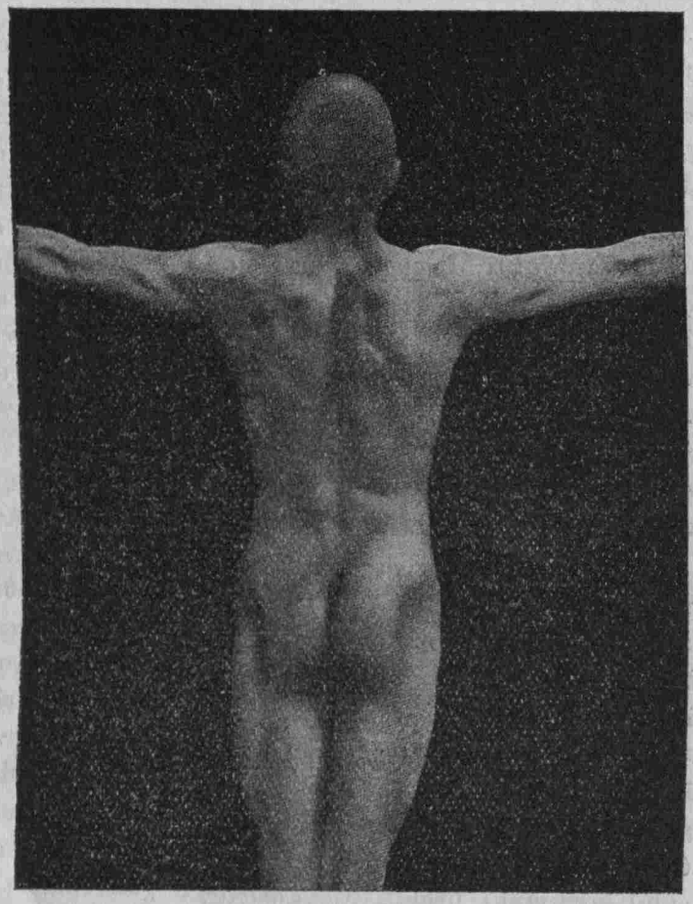

Εἰκ. 58.

Ἀνδρὸς σῶμα.

ΑΝΘΡΑΚΙΚΟΝ ΟΞΥ

(Ἀνθρακοδιοξείδιον = διοξείδιον τοῦ ἄνθρακος = ἀνυδρίτης τοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος. Acide carbonique).

Οἱ ἄνθρακες καιόμενοι ἑνώνονται μὲ τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος. Καὶ ἐὰν μὲν ἡ ποσότης τοῦ ἀέρος δὲν εἶναι πολλὴ ἡ καῦσις γίνεται ἀτελῶς καὶ σχηματίζεται ἀνθρακοξείδιον (CO), ἐὰν δὲ ἡ ποσότης αὐτοῦ εἶναι ἄφθονος σχηματίζεται ἀνθρακικὸν ὀξὺ (CO_2). Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἶναι ἀέριον ἄχρουν, διαφανές, ἐλαστικόν, γεύσεως ὑποξύτου καὶ ὀσμῆς πολὺ δριμείας.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ ὑπάρχει ἄφθονον εἰς ὅλην τὴν φύσιν, ἀποτελεῖ σπουδαιότατον συστατικὸν τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος, εὑρίσκεται ἐντὸς πολλῶν μεταλλικῶν ὑδάτων καὶ ἐντὸς τῶν πόρων τῆς γῆς, ἀφθονώτατον δὲ εἰς μέρη τινα ἠφαιστειώδη ὡς παρὰ τὸν Βεζούβιον.

Παράγεται διαρκῶς κατὰ τὴν ἀναπνοὴν τῶν ζώων καὶ κατὰ τὴν νυκτερινὴν τῶν φυτῶν καὶ ἀναπτύσσεται εἰς πᾶσαν καῦσιν, ζύμωσιν καὶ σῆψιν ὀρ-

SISMANOGLIO MEGARO

γανικῶν οὐσιῶν, συνηνωμένον δὲ μετὰ τοῦ ἀσβεστίου ἀποτελεῖ μέγα μέρος τοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Εἶναι βαρύτερον τοῦ ἀέρος καὶ διὰ τοῦτο κατακάθηται εἰς τὰ χαμηλὰ μέρη. Ἐν τούτοις τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ προερχόμενον ἐκ τῆς ἀναπνοῆς τῶν ἀνθρώπων ἐπειδὴ εἶναι θερμότερον τοῦ πέριξ ἀέρος δὲν κατακάθηται ἐπὶ τοῦ δαπέδου ἀλλ' ἀνέρχεται πρὸς τὴν ὀροφὴν τῶν δαματίων,

Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ μολονότι εἶναι ἀέριον, ἐὰν συμπιεσθῇ ὑπὸ πίεσιν 74 ἀτμοσφαιρῶν καὶ θερμ. 31° Ε ἢ ὑπὸ πίεσιν 13 μόνον ἀτμοσφαιρῶν καὶ θερμ. 35–80°Ε, μεταβάλλεται εἰς ὑγρὸν σῶμα, ἢ καὶ εἰς στερεὸν (ἐν εἴδει χιόνος ἢ πάγου). Ἑπομένως διὰ τοῦ ὡς ἄνω τρόπου τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ ὡς μέσον ψυκτικόν. Τὸ ὑγρὸν ἀνθρ. ὀξὺ μεταφερόμενον ἐντὸς σιδηρῶν ἰσχυροτάτων σωλήνων χρησιμοποιεῖται πρὸς κατασκευὴν τεχνητῶν ἰαματικῶν ὑδάτων καὶ ἄλλων ποτῶν.

Τὸ ἀνθρακικὸν ὀξὺ εἶναι ἀκατάλληλον πρὸς εἰσπνοὴν ἐκτὸς ἐὰν εἶναι ἀναμεμιγμένον εἰς μικρὰν ποσότητα μὲ ἄλλα ἀέρια. Καθαρὸν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀναπνευσθῇ διότι ἀμέσως προκαλεῖ σπασμὸν τῆς γλωττίδος.* Τὰ μέρη τῶν ὁποίων ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι κορεσμένη μὲ ἀνθρακικὸν ὀξύ, π. χ. τὰ ὑπόγεια ὅπου ζυμοῦται γλεῦκος ἢ σήπονται ὀργανικαὶ οὐσίαι, τὰ φρέατα, τὰ ἐργοστάσια ζύθου, οἱ τάφοι, τὰ ἀνθρακωρυχεῖα εἶναι λίαν ***ἐπικίνδυνα*** διότι δύναται νὰ ἐπιφέρουν πνιγμόν. Διὰ τοῦτο πρὶν ἢ εἰσέλθωμεν εἰς αὐτὰ πρέπει νὰ εἰσαγάγωμεν κηρίον ἀνημμένον, προσηρμοσμένον εἰς μακρὸν ξύλον. Ἐὰν ἡ φλὸξ τοῦ κηρίου ἀρχίσῃ νὰ τρεμοσβύνῃ ἢ σβεσθῇ διὰ μιᾶς σημαίνει ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα εἶναι κορεσμένη ἀπὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, διότι τοῦτο δὲν διατηρεῖ τὴν καῦσιν τῶν σωμάτων, καὶ ὀφείλομεν τότε νὰ λάβωμεν τὰ δέοντα προφυλακτικὰ μέτρα. Πρὸς ἐκδίωξιν τοῦ θανατηφόρου ἀερίου ἐκ τῶν ὑπογείων ἀπαιτεῖται ἀερισμὸς αὐτῶν δι' ἰσχυροῦ ρεύματος ἀέρος ἐπὶ μακρὸν διάστημα, τοποθέτησις ἐντὸς αὐτῶν μεγάλων δοχείων μὲ ἀσβεστόνερον, ρίψιμον ἐντὸς αὐτῶν ἀνημμένων χόρτων καὶ δονήσεις τοῦ ἀέρος διὰ πυροβολισμῶν καὶ ἐκπυρσοκροτήσεων (βλ. *Ἀσφυξία*).

ΑΝΘΡΑΚΟΞΕΙΔΙΟΝ (*Oxyde de Carbone, Ἀνθρακομονοξείδιον*).

Σχηματίζεται ἀπὸ τοὺς ἄνθρακας ὅταν δὲν καίωνται καλῶς ἐλλείψει ἀρκετῆς ποσότητος ἀέρος. Εἶναι ἀέριον ἄχρουν καὶ ἄοσμον, ἐλαφρότερον τοῦ ἀέρος, περιέχει ὀξυγόνον κατὰ τὸ ½ ὀλιγώτερον ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸν ὀξύ, καὶ ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τὴν ἀσθενεστάτην κυανῆν φλόγα τὴν ὁποίαν ἀποδίδει κατὰ τὴν καῦσιν.

Εἶναι ἐκ τῶν κινδυνωδεστάτων ἀερίων. Διαχυνόμενον εἰς τὸν ἀέρα εἰς μικροτάτην ἀναλογίαν, μόνον ½ %, δύναται νὰ φονεύσῃ τὸν ἄνθρωπον καὶ τὰ ζῷα. Ἀναπτύσσεται εἰς δωμάτια καὶ ἄλλα κλειστὰ μέρη, ὅταν σί σωλῆνες τῆς θερμάστρας εἶναι πλήρεις ἀπὸ καπνιάν, ἢ δὲν εἶναι καλῶς συνηρμοσμένοι ἀναμεταξύ των, ἢ τὸ κλειδὶ αὐτῆς δὲν εἶναι τελείως ἀνοιγμένον ὥστε ὁ ἀὴρ νὰ σχηματίζῃ ρεῦμα καὶ ὅταν οἱ ξυλάνθρακες τοῦ πυραύνου ἢ τοῦ σιδήρου κατὰ τὸ σιδέρωμα τῶν ρούχων δέν εἶναι, ὅπως λέγομεν, καλὰ χωνευμένοι.

Τὸ ἀνθρακοξείδιον εὑρίσκεται καὶ μέ ἄλλα ἀέρια π. χ. τὸ φωταέριον καὶ διὰ τοῦτο ἐὰν τὸ κλειδὶ τῶν σωλήνων αὐτοῦ λησμονηθῇ ἀνοικτὸν διαχύνεται εἰς τὰ δωμάτια, ὁπότε ἐκτὸς τοῦ κινδύνου τῆς πυρκαϊᾶς ὑπάρχει καὶ ὁ κίνδυνος τῆς δηλητηριάσεως. Τὸ ἐν λόγῳ ἀέριον ὅταν ἀναπνευσθῇ ἐκδιώκει ἀπὸ τὴν αἱμοσφαιρίνην* τὸ ὀξυγόνον, ἑνοῦται μετ' αὐτῆς καὶ μεταδίδει εἰς τὸ αἷμα χρῶμα ἐρυθροῦ κερασίου. Τὰ ***πρῶτα συμπτώματα τῆς δηλητηριάσεως*** εἶναι ἐρυθρότης τοῦ προσώπου καὶ καῦσις εἰς τὸ δέρμα αὐτοῦ, ζάλη ἐλαφρὰ βαθμιαίως ἐπαυξανομένη, κεφαλόπονοι,

ἰδίως εἰς τοὺς κροτάφους, κτύποι τῶν κροταφικῶν ἀρτηριῶν, ναυτίασις, βάρος εἰς τὴν στομαχικὴν χώραν καὶ βόμβοι τῶν ὤτων.

Ἡ ἀναισθησία δὲν βραδύνει νὰ ἐπέλθῃ. Ἐν περιπτώσει τοιαύτης ***δηλητηριάσεως*** πρέπει νὰ ἀνοίξωμεν ἢ νὰ σπάσωμεν τὰς ὑάλους τῶν παραθύρων διὰ νὰ εἰσορμήσῃ ὁ καθαρὸς ἀήρ, καλύπτοντες τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην μὲ μανδύλι, νὰ μεταφέρωμεν τὸν ἀσθενῆ εἰς τὸ παράθυρον ἢ εἰς ἄλλο εὐάερον μέρος καὶ μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ νὰ ἐφαρμώσωμεν τὴν τεχνητὴν ἀναπνοὴν* (βλ. *Ἀσφυξία*).

Πρὸς ἀναγνώρισιν τοῦ ἀερίου ἀρκεῖ νὰ διοχετεύσωμεν αὐτὸ εἰς διάλυσιν ἀμμωνιακώδη νιτρικοῦ ἀργύρου. Θὰ παρατηρήσωμεν τότε ὅτι τὸ ὑγρὸν λαμβάνει χρῶμα φαιὸν καὶ ἀφ' οὗ βράσῃ ἀποδίδει ἄφθονον μαῦρον καταστάλαγμα.

ΑΝΘΡΑΚΩΣΙΣ

Νόσος προσβάλλουσα ἀποκλειστικῶς τοὺς ζῶντας εἰς ἀτμόσφαιραν περιέχουσαν εἰς μεγάλην δόσιν κόνιν ἀνθράκων, ἤτοι τοὺς ἀνθρακωρύχους, τοὺς θερμαστὰς καὶ τοὺς ἀνθρακεῖς.

Ἐπιφέρει μελανὸν χρωματισμὸν εἰς τοὺς πνεύμονας καὶ εἰς τὸν μεταξὺ τῶν δύο πνευμονικῶν λοβῶν ἱστόν. Γενικὰ συμπτώματα τῆς ἀσθενείας εἶναι ἐξασθένησις, ἐλαφρὸς κατάρρους καὶ μελανὰ πτύελα. Ἡ ἀνθράκωσις προδιαθέτει εἰς τὴν φυματίωσιν καὶ ὡς ἐκ τούτου οἱ παρουσιάζοντες τὰ ὡς ἄνω συμπτώματα πρέπει νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὴν ἀνθρακοῦχον ἀτμόσφαιραν ἢ διὰ καταλλήλων μέτρων νὰ προφυλάσσωνται ἀπὸ τὴν εἰσπνοὴν τῆς ἀνθρακοκόνεως (βλ. *Κονιορτός, Ἐπάγγελμα*)

ΑΝΘΡΑΞ

Φλεγμονικὴ ἐξόγκωσις τοῦ δέρματος, ὅπως ὁ δοθιήν,* ἀλλ' ἔχει σχῆμα πλατύτερον, καταλαμβάνει ἔκτασιν περισσοτέραν καὶ κατατείνει διαρκῶς νὰ ἐπεκταθῇ. Δύναται νὰ λάβῃ τὴν ἔκταση ὠοῦ. Παρουσιάζεται συνήθως εἰς τὸν τράχηλον, τοὺς ὤμους, καὶ τοὺς γλουτοὺς καὶ συνοδεύεται μὲ πόνους, δριμυτάτους εἰς τὴν ἀρχήν, πυρετόν, φρικίασιν, γενικὴν ἀδιαθεσίαν καὶ κατάπαυσιν τῶν δυνάμεων.

Κατ' ἀρχὰς τὸ δέρμα γίνεται ἐρυθρόν, παρουσιάζον εἰς τὸ κέντρον τῆς φλογώσεως οἴδημα στιλπνὸν καὶ μελανὸν ἕνεκα τῆς σχηματιζομένης γαγγραίνης. Βαθμηδὸν τὸ οἴδημα ἐξογκοῦται, μαλακόνει καὶ τέλος ἀνοίγει εἰς διάφορα μέρη, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἐξέρχεται πῦον. Ὁ ἄνθραξ ἐπιβάλλει ***ἄμεσον*** θεραπείαν διότι ἐπαπειλεῖται ***δηλητηρίασις τοῦ αἵματος.*** Τὰ καταπλάσματα ἢ τὰ χλιαρὰ ἐπιθέματα ἁπλῶς ἐλαττώνουν τοὺς πόνους. Ἀπαιτεῖται τὸ ἄνοιγμα τοῦ ἄνθρακος διὰ μιᾶς ἢ περισσοτέρων τομῶν καὶ ἐφαρμογὴ καταλλήλων ἀντισηπτικῶν μέσων (βλ. *Φλύκταινα κακοήθης*).

ΑΝΘΡΑΞ ΖΩΪΚΟΣ

Κόνις μέλαινα, λαμβανομένη διὰ καύσεως ὀστῶν ἐντὸς κλειστῶν ἀγγείων, χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικὴν πρὸς ἀπορρόφησιν ἀερίων.

ΑΝΘΡΑΞ ΦΥΤΙΚΟΣ

Κόνις μέλαινα, λαμβανομένη ἐκ τῆς καύσεως δι' ἰδιαιτέρου τρόπου τοῦ ξύλου ἰτέας ἢ φιλύρας. Χορηγεῖται ἰατρικῶς εἰς δόσιν ½ — 1 κ. σ. μετὰ τὸ φαγητὸν ἐναντίον τῆς δυσπεψίας, τῶν πυρώσεων καὶ τῆς ἐντεροκωλίτιδος. Ἄνθρακα φυτικὸν περιέχει ἡ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἄνθραξ τοῦ *Belloc* εἰδικὴ σκευασία. Ἡ ἐξωτερικὴ χρῆσις τοῦ φυτικοῦ ἄνθρακος γίνεται εἰς πληγὰς ἀποδιδούσας δυσάρεστον ὀσμὴν καὶ πρὸς καθαρισμὸν τῶν ὀδόντων, μετ' ἄλλων φαρμάκων.

ΑΝΘΡΩΠΟΜΕΤΡΙΑ

Τελειοποιηθεῖσα αὕτη ὑπὸ τοῦ Γάλλου ἰατροῦ Bertillon παρέχει σήμερον πολυτιμοτάτας ὑπηρεσίας εἰς τὴν ἰατροδικαστικήν.

SISWEB ΜΕΓΑΛΟΒΙΟ ΑΝΟΓΛΙΟ

Ἀποβλέπει εἰς τὴν διὰ καταλλήλων ἐργαλείων καταμέτρησιν διαφόρων μερῶν τοῦ σώματος καὶ εἰς τὴν περιγραφὴν τῶν ἰδιαιτέρων σημείων αὐτοῦ, ὡς τῶν στιγμάτων, τῶν οὐλῶν, τοῦ χρώματος τῆς ἴριδος κλπ. Κατὰ τὴν ἀνθρωπομετρικὴν ἐξέτασιν καταμετρεῖται τὸ μῆκος τῆς κεφαλῆς, (ἤτοι ἡ ἀπὸ τῆς βάσεως τῆς ρινὸς μέχρι τοῦ ἰνιακοῦ ὀστοῦ καμπύλη ἀπόστασις), τὸ πλάτος τῆς κεφαλῆς, (ἤτοι ἡ μεταξὺ τῶν δύο μᾶλλον ἐξεχόντων σημείων τῶν κροταφικῶν ὀστῶν ἀπόστασις), τὸ μῆκος τοῦ ἀριστεροῦ μέσου δακτύλου τῆς χειρός, τοῦ ἀριστεροῦ ποδὸς, τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος ἀπὸ τοῦ ἀγκῶνος μέχρι τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων, τὸ ὕψος τοῦ σώματος, τὸ μῆκος τοῦ ἀριστεροῦ μικροῦ δακτύλου τῆς χειρός, τὸ μῆκος τοῦ δεξιοῦ ὠτός, τὸ μῆκος τῶν σταυροειδῶς ἡνωμένων βραχιόνων καὶ τὸ ὕψος τοῦ σώματος κατὰ τὸ κάθισμα.

Ἡ ἀνθρωπομετρία συμπληροῦται διὰ τῆς φωτογραφίας κατ' ὄψιν καὶ ἐκ τῶν πλαγίων καὶ διὰ τῆς ἀποτυπώσεως τῶν δακτύλων.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ

Περὶ τῆς προελεύσεως τοῦ ἀνθρώπου παρήλασαν διάφοροι θεωρίαι. Αἱ κυριώτεραι ἐξ αὐτῶν εἶναι ἡ τοῦ ἱδρυτοῦ τῆς παλαιοντολογίας Cuvier, καθ'ἣν τόσον ὁ ἄνθρωπος ὅσον καὶ τὰ ζῷα καὶ τὰ φυτὰ ἀφ' οὗ ὑπῆρξαν ἐπὶ μέγα διάστημα, ἐξηφανίσθησαν κατόπιν ἕνεκα μεγάλων μεταλλαγῶν τῆς γῆς καὶ ἀνεφάνησαν καὶ ἐξακολουθοῦν ὑπάρχοντα μέχρι νέας μεταλλαγῆς. Ἡ αἰτία τόσον τῆς πρώτης ὅσον καὶ τῶν μετέπειτα ἐμφανίσεων κατὰ τὸν Cuvier εἶναι ἄγνωστος, κατὰ γενικὸν δὲ νόμον αἱ ὑστερότεραι ἐμφανίσεις τῶν ὀργανικῶν ὄντων εἶναι πάντοτε τελειότεραι τῶν προγενεστέρων. Κατὰ τὴν ἰδίαν θεωρίαν τὰ πρῶτα ἴχνη τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου ἀνάγονται εἰς τὴν τεταρτογενῆ διάπλασιν, εἶναι δὲ ταῦτα ἀνθρώπινα λείψανα εὑρεθέντα εἰς τὰ βάθη τοῦ ἐδάφους ἢ ἐντὸς σπηλαίων, καὶ λίθοι κατειργασμένοι. Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν τοῦ Cuvier τὰ ὀργανικὰ ὄντα ἐμφανίζονται κατὰ περιόδους, τελειοποιούμενα πάντοτε ἀλλὰ διατηροῦσιν ἀμετάβλητον τὸ εἶδός των. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν θεωρίαν αὐτήν, τοῦ ***ἀμεταβλήτου εἴδους***, ὑπὸ τῶν φιλοσόφων *Lamarck, Geoffroy Sait Hilaire* καὶ ἄλλων ὑπεστηρίχθη ὅτι ὅλοι οἱ ὀργανισμοὶ κατάγονται ἀπὸ ἁπλᾶ καὶ ἀτελῆ ἀρχικὰ εἴδη, τὰ ὁποῖα διαρκῶς ἀναπτυσσόμενα κατὰ τὸ διάστημα τῶν μακρῶν αἰώνων καὶ μεταμορφούμενα καὶ μετασχηματιζόμενα, ἔφθασαν εἰς τὴν σημερινήν των μορφὴν καὶ τελειότητα. Θεωρία γενομένη ἀσπαστὴ περισσότερον τῶν ἄλλων εἶναι ἡ τοῦ ***Δαρβίνου*** ὑποστηρίξαντος ὅτι τὰ ὀργανικὰ ὄντα διεξήγαγον καὶ ἐξακολουθοῦν νὰ διεξάγουν ἀγῶνα ἐναντίον τῆς περιβαλλούσης αὐτὰ φύσεως πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν, καθότι ὅσοι τῶν ὀργανισμῶν ὑπέκυψαν εἰς τὸν ἀγῶνα ἐξηφανίσθησαν ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς ἐν' ᾧ οἱ ἐπιδείξαντες ἀντοχὴν προσηρμόσθησαν βαθμηδὸν πρὸς τὸ περιβάλλον καὶ ἀπέκτησαν ἰδιότητάς τινας, διὰ τῶν ὁποίων ἀπέτρεψαν καὶ τὴν ἐξαφάνισίν των εἰς τὸ μέλλον.

Οἱ τοιοῦτοι δηλαδὴ ὑπερισχύσαντες εἰς τὸν ἀγῶνα ὀργανισμοὶ ἔχουν τὴν ἐλπίδα καὶ τὴν πιθανότητα νὰ διατηρήσουν τὸ εἶδός των καὶ νὰ μεταδώσουν εἰς τοὺς ἀπογόνους των τὰς προσκτηθείσας ἰδιότητας ἵνα καὶ ὑπ' αὐτῶν ἀναπτυχθοῦν αὗται ἐν τῷ μέλλοντι. Διὰ τῆς θεωρίας ταύτης τοῦ Δαρβίνου τίθενται αἱ βάσεις τῆς κληρονομικότητος. Ἡ περὶ ἐξελίξεως θεωρία τοῦ Δαρβίνου ὀνομάζεται ***φιλογένεια*** κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν περὶ ἀναπτύξεως τοῦ αὐτοτελοῦς ὀργανισμοῦ τοιαύτην τὴν ὀνομαζόμενην ***ὀντογένειαν***, περὶ τῆς ὁποίας ὁ Hackel λέγει ὅτι εἶναι αὐτὴ ἡ φιλογένεια ὑπὸ τὴν στενωτέραν της ἐκδοχήν.

Αἱ θεωρεῖαι τοῦ Δαρβίνου, Huxley, Hackel καὶ ἄλλων, καθ' ἃς ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος εἰς παλαιοτάτας ἐποχὰς ἦτο ἀπὸ σωματικῆς καὶ ἀπὸ πνευματικῆς ἀπόψεως ζῳῶδες πλάσμα, εἶναι βεβαίως

ἀκαταμάχητοι λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν ὅτι ὑποστηρίζονται καὶ ὑπὸ τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης, ἤτοι ὑπὸ τῆς ἐμβρυολογίας, τῆς συγκριτικῆς ἀνατομίας, καὶ τῆς βιολογίας. Δὲν ἀρνούμεθα ὅτι πρόκειται περὶ ὑποθέσεως, ἀλλ' ἡ ὑπόθεσις αὕτη ἐνισχυομένη ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης πλησιάζει τόσον πολὺ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὥστε νὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπιστημονικὸς νόμος.

Θὰ ἐξηρχόμεθα τοῦ προορισμοῦ τοῦ παρόντος ἔργου ἐὰν ἠθέλομεν ἀναπτύξει διὰ μακρῶν τὰς ἐπιστημονικὰς περὶ αὐτῆς ἀποδείξεις. Ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρωμεν μόνον ὅτι ὁ σκελετὸς τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου ἀποτελεῖ τύπον σκελετοῦ ζῴου σπονδυλωτοῦ θηλαστικοῦ ἔχοντος τὴν πλησιεστάτην συγγένειαν πρὸς τὸν σκελετὸν τοῦ πιθήκου καὶ ἰδιαιτέρως τῶν εἰδῶν γορίλλα, τρωγλοδύτου, ὀράγγου καὶ ὑλοβάτου, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ Linné χωρὶς δισταγμὸν κατέταξε τὸν σκελετὸν τοῦ ἀνθρώπου μεταξὺ τῶν σκελετῶν τῶν πιθήκων. Ἡ δύναμις τοῦ νὰ ἵσταται ὄρθιος ὁ ἄνθρωπος καὶ νὰ περιπατῇ δὲν ἀποτελεῖ σπουδαίαν διαφορὰν διότι καὶ ὁ ὑλοβάτης δύναται νὰ περιπατήσῃ ἐπί τι διάστημα, ἡ δὲ εὐκαμψία τῆς σπονδυλικῆς στήλης τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὸ τέντωμα τῶν σκελῶν εἶναι ἀρεταὶ ὀφειλόμεναι εἰς τὴν δύναμιν τῆς ὀρθῆς στάσεως. Ὅ,τι δὲ ἰσχύει διὰ τὸν ***σκελετὸν*** ἰσχύει καὶ δι' ὅλα τὰ ἄλλα μέρη τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος.(Εἰκ.59)

Κατ' οὐσίαν ὁ ***ἐγκέφαλος*** τοῦ ἀνθρώπου εἶναι κατὰ πάντα ὅμοιος πρὸς τόν τοῦ πιθήκου μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὁ πρῶτος παρουσιάζει περισσοτέρους γύρους καὶ τοῦτο διότι τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἐν συγκρίσει εἶναι μεγαλείτερον καὶ βαρύτερον. Ἐπομένως ἡ μεταξὺ τῶν δύο ἐγκεφάλων διαφορὰ δὲν ἔγκειται εἰς τὸ εἶδος ἀλλὰ εἰς τὸ μέτρον. Ἡ ἐπικάλυψις τοῦ ὅλου σώματος διὰ τριχῶν, ἐκτὸς τῆς παλάμης καὶ τοῦ πέλματος, τὰ ἀτροφικὰ ὄργανα ὡς οἱ σπόνδυλοι τῆς οὐρᾶς, εἰς τοὺς ὁποίους ὑπάρχουν ἐνίοτε καὶ κινητήριοι μῦς, ὅπως ὑπάρχουν τοιοῦτοι καὶ εἰς τὸ πτερύγιον τοῦ ὠτὸς ἕνεκα τῶν ὁποίων μερικοὶ ἄνθρωποι δύνανται νὰ κινήσουν τὰ ὦτά των, καὶ ἄλλα ἄσκοπα καὶ ἕνεκα τούτου ἀτροφικὰ ὄργανα τοῦ ἡμετέρου σώματος, δύνανται καὶ αὐτὰ νὰ ἀποδείξουν ὅτι ὁ ἄνθρωπος

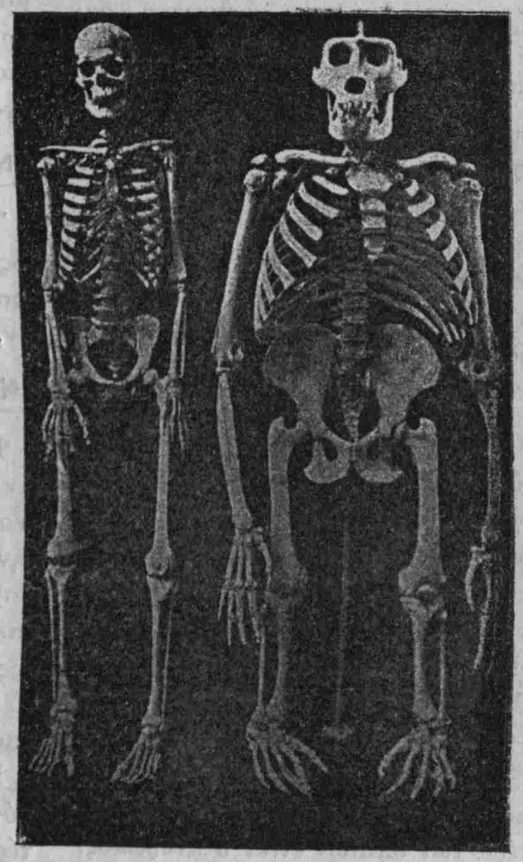

Εἰκ. 59.

Σκελετὸς ἀνθρώπου καὶ Γορίλλα.

προῆλθεν ἀπὸ ζῷον θηλαστικὸν καὶ μερικώτερον ἀπὸ τὸν πίθηκον.

Ἡ Βιολογία διὰ τῆς ἀντιδράσεως τοῦ *Uhlenhuth* (βλ. ***Λεύκωμα***) μᾶς πληροφορεῖ περὶ συγγενείας τινὸς μεταξὺ τῶν διαφόρων ζῴων. Οὕτω ὁ *Nuttall* ἔκαμεν 16000 ἀντιδράσεις μὲ 32 διαφόρους ὀρροὺς εἰς 900 εἴδη αἵματος καὶ εὗρεν ὅτι ὑπάρχει στενὴ συγγένεια μεταξὺ γαλῆς

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ ὑαίνης, κυνὸς καὶ λύκου, χοίρου καὶ προβάτου, ἀλώπεκος καὶ τσακαλιοῦ, πτηνῶν καὶ ἑρπετῶν. Ὅσον δὲ ἀφορᾶ τὸν ἄνθρωπον, ὑπῆρχε πάντοτε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, δηλαδὴ θετικὴ ἀντίδρασις μόνον μὲ ὀρρὸν τῶν πιθηκανθρώπων δηλ. τ οῦ ὀράγγου, γορίλλα, χιμπαντζῆ. Μὲ τὸν ὀρρὸν ἄλλης κατηγορίας πιθήκων, ὡς κυνοπιθήκων, ἡ ἀντίδρασις ἦτο ἐλαφ ροτέρα. Ἀρνητικὴ δὲ μὲ τὸν ὀρρὸν ὅλων τῶν ἄλλων ζῴων. Τὸ τοιοῦτον ἀποδεικνύει ὅτι ὁ πίθηκος ἔχει ***συγγένειαν*** αἵματος μὲ τὸν ἄνθρωπον, ὄχι ὅμως καὶ ὅτι ὁ ἄνθρωπος κατάγεται ἀπ' αὐτόν.

Ἐπὶ τῶν ὁμοιοτήτων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ἰδίως ἐν τῇ κατασκευῇ τοῦ σκελετοῦ τοῦ ποδὸς καὶ τοῦ κρανίου στηριζόμενος ὁ *Huxley* παρεδέχθη ὅτι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ σημερινοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πιθήκου εἶναι κατὰ πολὺ μικροτέρα τῆς διαφορᾶς μεταξὺ πιθήκου καὶ ἀνθρωποειδοῦς τοιούτου.

Ἀλλ' ὁ Δαρβῖνος, ὁ *Hackel* καὶ οἱ λοιποί, ὑποστηρίζοντες ὅτι οἱ ἄνθρωποι κατάγονται ἐκ τῶν πιθήκων δὲν παραδέχονται βεβαίως ὅτι οἱ σημερινοὶ γορίλλαι εἶναι οἱ γενεάρχαι ἡμῶν. Παραδέχονται ὅτι τόσον οἱ ἄνθρωποι ὅσον καὶ οἱ πίθηκοι ὀφείλουν τὴν ἀρχήν των εἰς ἄλλα ἀτελέστατα καὶ παναρχαιότατα ζῷα τοῦ αὐτοῦ εἴδους, τὰ ὁποῖα διὰ τῆς ἐξελίξεως χιλιάδων ἐπὶ χιλιάδων ἐτῶν ἔλαβον σήμερον διαφόρους μορφάς, τελειοτέρα τῶν ὁποίων εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὀλιγώτερον τελεία μορφὴ οἱ γορίλλαι, ἀκόμη ὀλιγώτερον τελεία μορφὴ οἱ ἄλλοι πίθηκοι καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς.

Ὁ ἄνθρωπος κατὰ τὸν Δαρβῖνον καὶ *Hackel* εἶναι ἡ σημερινὴ τελειοτέρα μορφὴ τῶν ἀρχικῶν ζῴων καὶ ἡ ὁποία θὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀνάπτυξίν της ἐφ' ὅσον ὑπάρχει ὁ κόσμος. Καὶ ἂν σήμερον ὁ ἄνθρωπος κατώρθωσε διὰ τῆς νοημοσύνης του νὰ ἀναδειχθῇ ὁ κυριάρχης τῆς φύσεως καὶ ἡ κορωνὶς τῆς δημιουργίας, τίς οἶδε μετὰ παρέλευσιν χιλιάδων τινῶν ἐτῶν πόσον ὑπερήφανος θὰ ρίπτῃ τὸ βλέμμα πρὸς τὰ ὀπίσω·

ΑΝΙΑΤΟΣ

Ὡς νὰ μὴ ἤρκει ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν νοσημάτων τὰ ὁποῖα μετὰ τόσου κόπου θεραπεύονται ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ θεραπεία ἀπεδείχθη μέχρι σήμερον ἀδύνατος. Ὁ ἀριθμός των εὐτυχῶς ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ ἐλαττοῦται χάρις εἰς τὰς ἀλματικὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης καὶ δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι ἡ λέξις ἀνίατος θὰ ἀπαλειφθῇ ἀπὸ τοῦ λεξικοῦ τῆς ἰατρικῆς, ἀφ' οὗ αὐτὴ ἡ φυματίωσις, ἀνέκαθεν ἀνίατος θεωρουμένη, δύναται σήμερον σχεδὸν ριζικῶς νὰ θεραπευθῇ δι' αὐστηρᾶς καὶ ἀνελλιποῦς ἐφαρμογῆς τῆς καταλλήλου θεραπείας.

ΑΝΙΔΡΩΣΙΣ

Ἐλάττωσις τῆς ἐκκρίσεως τοῦ ἱδρῶτος* παρατηρουμένη εἰς δερματικά τινα νοσήματα ὡς εἰς τὴν ψωρίασιν, ἰχθύωσιν, λέπραν, εἰς τὸν διαβήτην, τυφοειδῆ κλπ

ΑΝΙΚΑΝΟΤΗΣ

Ἡ ἀδυναμία τοῦ ἀνδρὸς πρὸς ἐκτέλεσιν συνουσίας, προέρχεται ἢ διότι τὸ πέος δὲν προσλαμβάνει τὴν ἀπαιτουμένην σκλήρυνσιν καὶ στερεότητα ὥστε νὰ εἰσχωρῇ εἰς τὸν κολεὸν ἢ διότι ἡ ἀποσπερμάτωσις γίνεται ταχύτερον τοῦ δέοντος, προτοῦ δηλαδὴ εἰσχωρήσῃ τελείως τὸ πέος ἐντὸς τοῦ κολεοῦ, ὁπότε ματαιοῦται ἡ γονιμοποίησις.

Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ ἀνικανότης λέγεται ἀπόλυτος εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀτελής. Αἱ αἰτίαι τῆς ἀνικανότητος εἶναι ἢ σωματικαὶ ἢ ψυχικαί.

Σωματικαὶ αἰτίαι εἶναι ἡ ἐλαττωματικὴ κατασκευὴ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, ἡ μικρὰ ἢ πολὺ προχωρημένη ἡλικία, ἡ γενικὴ ἀδυναμία τοῦ σώματος, τὰ νευρικὰ νοσήματα, αἱ παθήσεις τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ὁ ἀλκοολισμός, ὁ διαβήτης, ἡ παχυσαρκία, ἡ ἔμφυτος νωθρότης, ἡ κατὰ κόρον ἀπόλαυσις τῶν ἀφροδισίων ἡδονῶν κλπ.

Ψυχικὰ δὲ αἴτια εἶναι τὸ μῖσος, ἡ ἀντιπάθεια, ἡ αἰδώς, ὁ φόβος, ἡ ἔλλειψις αὐτοπεποιθήσεως, παρατηρουμένη

κυρίως εἰς τοὺς ὑποσκάψαντας τὴν ὑγείαν των διὰ τοῦ αὐνανισμοῦ, αἱ λύπαι, αἱ μέριμναι, ἡ πνευματικὴ ὑπερκόπωσις κλπ. Ἡ ψυχικὴ ἀνικανότης παρουσιάζει πολλὰς ἰδιοτροπίας. Οὕτω σύζυγος ἀποστρεφόμενος τὴν σύζυγόν του δύναται νὰ εἶναι μετ' αὐτῆς ἀνίκανος, ἱκανώτατος ὅμως διὰ τὴν συνουσίαν μετὰ συμπαθῶν προσώπων καὶ ἰδίως μὲ νεάνιδας ἐλευθερίων ἠθῶν. Οἱ ἔκδοτοι καὶ ἀφοσιωμένοι εἰς ἡδυπαθεῖς σκέψεις, εἰς τὰς ὥρας τῶν ὀνειροπολήσεών των ἔχουν πολλάκις ζωηροτάτας στύσεις ἐνῷ τὴν στιγμὴν τῆς συνουσίας εἶναι ἀνάξιοι. Ὁ μόνος τρόπος πρὸς καταπολέμησιν τῆς ἀνικανότητος εἶναι ***θεραπεία*** ἀνάλογος πρὸς τὴν αἰτίαν ἐξ ἧς προῆλθε. Τὰ ἀφεψήματα καὶ αἱ διάφοροι σκευασίαι ὄχι μόνον δὲν εἶναι ὠφέλιμα ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐπιβλαβῆ.

ΑΝΙΟΔ ΟΛ (*Aniodol*).

Κόνις ἐρυθρωπὴ εὑρισκομένη συνήθως εἰς τὸ ἐμπόριον εἰςδιάλυσιν 1 %. Μὲ 1 κ.σ. ἀνιοδὸλ ἐντὸς ἑνὸς λίτρου ὕδατος ἐπιτυγχάνεται ἀντισηπτικὸν ὑγρόν, ἄχρουν καὶ ἄοσμον.

ΑΝΙΣΕΤ

Ποτὸν διευκολύνον τὴν πέψιν καὶ ἐλαφρύνον ἀπὸ τὰ ἀέρια τῶν ἐντέρων. Κατασκευάζεται ἀπὸ ἀνισέλαιον ἢ ἀπόβρεγμα ἀνίσου* μὲ σάκχαρον καὶ οἰνόπνευμα εἰς τὰ ὁποῖα προστίθεται κανέλλα ἢ βανίλλη.

ΑΝΙΣΟΝ

Ὑπάρχουν δύο εἴδη ἀνίσου, ***τὸ κοινὸν ἄνισον*** ἢ ***γλυκάνισον***, φυτὸν ἀρωματικόν, καὶ τό ***ἀστεροειδὲς ἄνισον*** ἢ ***βαδιάνη***, μέγα ἀειθαλὲς δένδρον τῆς Κίνας. Τὰ σπέρματα τοῦ κοινοῦ ἀνίσου ἔχουν ὀσμὴν ἀρωματώδη καὶ γεῦσιν γλυκεῖαν, ἥτις ὅπως ἡ μέντα καταλείπει αἴσθημα δροσερότητος.

Χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα, (1— 3%) ὕδατος πρὸς διευκόλυνσιν τῆς πέψεως, ἐξαγωγὴν ἀερίων ἀπὸ τὰ ἔντερα, καὶ πρὸς κατευνασμὸν τῶν κωλικῶν. Προστίθενται ἐπίσης εἰς ζυμαρικὰ καὶ γλυκύσματα. Ἐκ τῶν σπερμάτων δι' ἐκθλίψεως παρασκευάζεται ἔλαιον, (τὸ ἀνασονόλαδο), χρήσιμον εἰς τὴν οἰνοπνευ-

Εἰκ. 60.
Πρωτόγονος ἄνοια, κατατονικὴ μορφή.
(*Ἐκ τῆς συλλογῆς τοῦ ἰατροῦ κ.Β. Κώνου Κ)πολις.*)

ματοποιΐαν. Ὁ καρπὸς τοῦ ἀστεροειδοῦς ἀνίσου (βαδιάνης) ἔχει ὀσμὴν δυνατὴν καὶ γεῦσιν γλυκείαν καὶ χρησιμοποιεῖται ὡς στομαχικὸν καὶ διεγερτικόν.

ΑΝΟΙΑ

Ἐξασθένησις τῶν πνευματικῶν λειτουργιῶν τῆς ὁποίας διακρίνονται δύο εἴδη: ***ἡ πρωτοπαθὴς*** (πρωτόγονος ἄνοια τῶν νέων) καὶ ἡ ***δευτεροπαθής***.

ISMANOGLIO MEGARO

Ἡ ἄνοια διαφέρει τῆς βλακείας καθ' ὅσον αὐτὴ μὲν ἀναφαίνεται ἐκ γενετῆς, ἐν' ᾧ ἡ ἄνοια παρουσιάζεται βραδύτερον. Εἰς τὴν πρωτοπαθῆ ἄνοιαν ὑπόκεινται συνήθως ὅσοι ἔχουν κληρονομικὴν προδιάθεσιν πρὸς τὰς φρενικὰς πα-

Εἰκ. 61.

Γραῖα πάσχουσα ἀπὸ γεροντικὴν ἄνοιαν καὶ ἡ ὁποία συμμαζεύσασα τὰ ροῦχά της θέλει νὰ ταξειδεύσῃ.

θήσεις. Δύναται ὅμως νὰ προέλθῃ καὶ ἀπὸ γενικὴν ἐξάντλησιν τοῦ σώματος συνεπείᾳ κακῆς τροφῆς, ἀπὸ ὀξέα νοσήματα, πνευματικὴν ὑπερκόπωσιν, ἠθικὰς στενοχωρίας κλπ.

Κατ' αὐτὴν ὁ ἀσθενὴς ἔχει βλακώδη τὴν ἔκφρασιν, κινεῖται δυσκόλως, τρέφεται καὶ καθαρίζεται ὡς βρέφος, γελᾷ ἠλιθίως καὶ παρατεταμένως καὶ μόλις ὁμιλεῖ. Ἡ τοιαύτη ἄνοια δύναται νὰ διαρκέσῃ ἐπί τινα ἔτη μὲ βαθμιαίαν ἐνίοτε καλλιτέρευσιν μέχρι καὶ τελείας ἰάσεως, δύναται ὅμως νὰ παραμείνῃ καὶ ἀνίατος ἕως ὅτου ἐπέλθῃ ὁ θάνατος ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας. (Εἰκ. 60).

Τόσον ἡ πρωτοπαθὴς ὅσον καὶ ἡ δευτεροπαθὴς ἄνοια δύναται νὰ εἶναι ἢ ταραχώδης, ὁπότε ὁ ἀσθενὴς εἶναι τεταραγμένος τὴν μορφὴν καὶ πάντοτε εἷς ἐλαφρόν τινα ἐρεθισμόν, ἢ ἤρεμος ὁπότε ὁ ἀσθενὴς παρουσιάζει γενικὴν κατάπτωσιν τῶν σωματικῶν του δυνάμεων καὶ τελείαν ἔλλειψιν θελήσεως. Εἰς τὴν δευτεροπαθῆ καταλέγεται καὶ ἡ ***γεροντικὴ ἄνοια***, ἐμφανιζομένη μὲ ἀδυναμίαν τῆς μνήμης τῶν προσφάτων γεγονότων καὶ μὲ σωματικὴν ἀνησυχίαν. Οἱ δυστυχεῖς γέροντες καταντοῦν σχεδὸν ὡς ἀνόητα μικρὰ παιδία. Διαρκῶς εὑρίσκονται εἰς ἀναζήτησιν ἀναξίων λόγου ἀντικειμένων, ὁμιλοῦν ἀσυνάρτητα, δὲν γνωρίζουν τί θέλουν, ἔχουν ὕπνον ἀνήσυχον, πολλάκις σηκώνονται τὴν νύκτα καὶ ποικιλοτρόπως ἄλλως βασανίζονται, ἕως ὅτου ἡσυχάσουν διὰ παντός, διά τινος ἀσθενείας. (Εἰκ. 61).

Ἡ τοιαύτη ἄνοια εἶναι ἀνίατος, ἡ δὲ θεραπεία μόνον τὴν ἀνάπτυξιν τῆς νόσου δύναται νὰ προλάβῃ ὅταν ἐννοεῖται γίνεται εἰς ἰδιαίτερα ἱδρύματα. (βλ. *Παρανοειδὴς ἄνοια, Ἀλκοολισμός, Παράλυσις προϊοῦσα).*

ΑΝΟΙΞΙΣ

Παρ' ὅλην της τὴν ὡραιότητα δυστυχῶς ἡ ἄνοιξις εἶναι ἡ ἐποχὴ τῶν περισσοτέρων ἀσθενειῶν κυρίως ἕνεκα τῶν μεγάλων καὶ συχνῶν μεταπτώσεων τῆς θερμ. ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Ἐξ ἄλλου βεβαρυμένοι οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ τὸν ἔγκλειστον καὶ στενόχωρον βίον τοῦ χειμῶνος καὶ δελεαζόμενοι ἀπὸ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ ἀναφαινομένου ἡλίου καὶ ὅλης τῆς πέριξ φύσεως, ἐξέρχονται ἀπροφύλακτοι εἰς τὸ ὕπαιθρον ἢ ἀνοίγουν τὰ παράθυρα χωρὶς νὰ λάβουν τὰς δεούσας προφυλάξεις, καὶ τοιουτοτρόπως προσβάλλονται ἀπὸ σοβαρώτατα κρυολογήματα. Ἐκτὸς τούτου κατὰ τὴν ἄνοιξιν τὸ αἷμα τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ὁ χυμὸς τῶν φυτῶν, κυκλοφορεῖ μετὰ πε-

ρισσοτέρας δραστηριότητος καὶ προκαλεῖ ἐπιστάξεις, πνευμονικὰς καὶ ἐγκεφαλικὰς συμφορήσεις, δοθιῆνας καὶ ἀποστήματα. Δι' ὅλα αὐτὰ τὴν ἄνοιξιν δὲν πρέπει νὰ ἀντικαθιστῶμεν ἀποτόμως τὰ χονδρά μας φορέματα διὰ πολὺ λεπτοτέρων καὶ νὰ ἐκτιθέμεθα εἰς τὴν δρόσον τῆς πρωΐας καὶ τῆς ἑσπέρας. Πρέπει ν' ἀπέχωμεν ἀπὸ τὴν χρῆσιν τῶν πολλῶν κρεάτων καὶ νὰ προτιμῶμεν τὰ χορταρικὰ καὶ τὰ ὀπωρικά. Οἱ πληθωρικοὶ εἰς αἷμα δύνανται νὰ λαμβάνουν ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος καθάρσιον.

Ἀφαιμάξεις κατὰ τὴν ἄνοιξιν εἶναι ἐντελῶς περιτταί. *(*βλ. *Ἀφαίμαξις).*

ΑΝΟΡΕΞΙΑ

Ἐλάττωσις ἢ καὶ ὁλοτελὴς ἔλλειψις τῆς ὀρέξεως.* Δὲν εἶναι δὲ πάντοτε ἔνδειξις ἀσθενείας διότι ἐνδεχόμενον νὰ προέρχεται ἀπὸ ὑπερκόπωσιν, ἀπὸ τὸ εἶδος τῆς τροφῆς ἢ καὶ ἀπὸ καιρικὰς ἐπιδράσεις, καθ' ὅσον εἶναι παρατηρημένον ὅτι οἱ πρῶτοι καύσωνες ἐπιφέρουν ἀνορεξίαν. Ὁμοίως οἱ καπνισταί, οἱ ἀλκοολικοί, οἱ ὑστερικοί, οἱ μορφινομανεῖς, οἱ νευροπαθεῖς καὶ φρενοπαθεῖς καὶ οἱ κατειλημμένοι ἀπὸ τὸν φόβον τῆς παχυσαρκίας ὑποφέρουν ἀπὸ ἀνορεξίαν. Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ὅμως ἡ ἀνορεξία εἶναι προάγγελος πεπτικῆς παθήσεως ἢ σπουδαιοτέρου γενικοῦ νοσήματος. Οἱ πυρέσσοντες στεροῦνται πάντοτε ὀρέξεως. Ἐὰν ἡ ἀνορεξία παραταθῇ ἐπὶ πολὺ ἐπιφέρει ἀλλοίωσιν εἰς τὸν χαρακτῆρα, καθιστῶσα τὸν πάσχοντα ὀργίλον ἢ μελαγχολικόν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ προκαλοῦσα αὐτὴν αἰτία καὶ νὰ ἐφαρμοσθῶσι τὰ κατάλληλα μέσα (βλ. *Ὀρεκτικά*).

ΑΝΟΣΙΑ

Ἰδιότης μερικῶν ὀργανισμῶν ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν προσβάλλονται ἀπὸ μολυσματικὰ νοσήματα. Ἡ ἀνοσία εἶναι ***ἔμφυτος,*** ὅτε ὀφείλεται εἰς φυσικῶς ἰδιαιτέραν κατασκευὴν τοῦ σώματος, κατὰ τὴν ὁποίαν οἱ ἱστοὶ δι' ἰδιαιτέρων τινῶν οὐσιῶν των δύνανται νὰ ἀνταγωνίζωνται ἐναντίον τῶν μολυσματικῶν νοσημάτων, καταπολεμοῦντες τὸν πολλαπλασιασμὸν τῶν μικροβίων.

Κατὰ τὴν ***ἐπίκτητον*** ἀνοσίαν ἀποκτᾶται ἡ ἰδιότης τοῦ νὰ μὴ προσβάλλεταί τις ἀπὸ μολυσματικὴν νόσον κατόπιν προηγειθείσης προσβολῆς ὑπὸ τῆς νόσου ταύτης.

Ἐκτὸς τῶν δύο εἰδῶν ἀνοσίας ὑπάρχει καὶ ***τεχνητὴ*** προκαλουμένη δι' εἰσαγωγῆς οὐσιῶν ἀνοσογόνων ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ, ὅπως συμβαίνει κατὰ τὸν ἐμβολιασμόν. Ἐντούτοις ἐπειδὴ ἡ ἀνοσία δὲν εἶναι ἀπόλυτος οὐδὲ διαρκής, δὲν πρέπει νὰ παραμελῶνται τὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης συνιστώμενα ἑκάστοτε προφυλακτικὰ μέτρα.

ΑΝΟΥΡΙΑ

Ὁ μὴ σχηματισμὸς οὔρων ὑπὸ τῶν νεφρῶν ἢ ἡ μὴ κάθοδος τῶν οὔρων ἀπὸ τοὺς νεφροὺς εἰς τὴν οὐροδόχον κύστιν. Ἡ ἀνουρία διακρίνεται ἀπὸ τὴν ***ἰσχουρίαν*** διότι κατ' αὐτὴν παύει ἡ ἔξοδος τῶν οὔρων ἐκ τῆς κύστεως.

Ὁ ***μὴ σχηματισμὸς τῶν οὔρων*** δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ὀξείας νεφρίτιδας, δηλητηρίασιν, ὑστερίαν, ὀξείας μολυσματικὰς ἀσθενείας (ὡς ὀστρακιάν, χολέραν, κλπ.).

Ἡ ***μὴ κάθοδος τῶν οὔρων*** εἰς τὴν κύστιν δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ὄγκον πιέζοντα τοὺς οὐρητῆρας ἢ ἀπὸ λίθους ἐμφράζοντας αὐτούς. Ἐπὶ ὄγκων π. χ. τῆς μήτρας ἐπέρχεται ἀνουρία ἕνεκα τῆς συμπιέσεως τῶν οὐρητήρων ὑπὸ τοῦ ὄγκου. Κατὰ τὴν λιθίασιν πάλιν συμβαίνει νὰ ἐνσφηνωθῇ λιθάριον τι εἰς τοὺς οὐρητῆρας καὶ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κάθοδον τοῦ οὔρου.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ ἀνουρία συνοδεύεται μὲ σφοδροτάτους πόνους κωλικοειδεῖς, μὲ ἐμέτους καὶ μὲ νευρικὰς διαταραχάς. Ἐπειδὴ ἡ ἀνουρία εἶναι σύμπτωμα σοβαρᾶς πάντοτε παθήσεως, πρέπει νὰ καλῆται ἄνευ ἀναβολῆς ὁ ἰατρὸς ἵνα λάβῃ τὰ ἐνδεδειγμένα μέτρα καὶ ἐπιδιώξῃ θεραπείαν ἀνάλογον πρὸς τὴν προκαλέσασαν αὐτὴν αἰτίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΣ ΦΑΡΜΑΚΩΝ

(*βλ. Φάρμακα*).

ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΑΙ ΜΥΣ (*βλ. Μῦς*).

ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΙΣ (*Ἀνάκλασις*).

Κίνησις προκαλουμένη ἀπὸ ἐρεθισμὸν αἰσθητικοῦ νεύρου. Ὁ ἐρεθισμὸς αὐτὸς φθάνων εἰς τὸ κεντρικὸν νευρικὸν σύστημα μεταπηδᾷ ἀπὸ τῶν αἰσθητηρίων εἰς τὰ κινητήρια νεῦρα καὶ οὕτω προκαλεῖ ἀντανακλαστικὴν κίνησιν.

Ἡ κατάποσις, ὁ βήξ, τὸ πτάρνισμα εἶναι ἀντανακλάσεις. Κατὰ τὴν ἐξέτασιν ἀσθενοῦς μὲ φαινόμενα παραλύσεως ἐξετάζονται αἱ ἀντανακλαστικαὶ κινήσεις ἴριδος, γόνατος, κλπ. διὰ νὰ φανῇ ἂν ἡ παράλυσις προέρχεται ἀπὸ κεντρικὴν ἢ περιφερικὴν αἰτίαν.

ΑΝΤΕΝΔΕΙΞΙΣ

Ἡ αἰτία, ἡ ὁποία δὲν ἐπιτρέπει τὴν χορήγησιν ὡρισμένου φαρμάκου ἢ τὴν ἐφαρμογὴν ὡρισμένου θεραπευτικοῦ μέσου.

ΑΝΤΕΡΜΑΤ (*Antermatt*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Γοτθάρδου, ἐπὶ ὕψους 1444 μ. ὑ.ἐ.θ. προφυλαγμένος ἀπὸ τοὺς ἀνέμους, μὲ ἄφθονον ἥλιον, καὶ μὲ θερμ. σταθερὰν ἥτις οὐδέποτε κατέρχεται τὸν χειμῶνα κατωτέρω τῶν 5°. ***Κατάλληλος*** διὰ τοὺς φθισικούς.

ΑΝΤΖΟΥΓΙΑ (*Ἐγκρασίχολος, Anchois*).

Θαλάσσιοι ἰχθῦς τρωγόμενοι σχεδὸν μόνον παστοί. Ἁλιεύονται εἰς τὴν Μεσόγειον καὶ ἰδίᾳ εἰς τὰς θαλάσσας τῆς Ἰταλίας. Εἰς μικρὰν ποσότητα διεγείρουν τὴν πέψιν καὶ προκαλοῦν ἀφροδισιακὰς διαθέσεις, εἰς μεγάλην ὅμως, ἐρεθίζουν τὸν στόμαχον.

ΑΝΤΙΔΙΑ (*βλ. Κιχώριον*),

ΑΝΤΙΔΙΑΡΡΟΪΚΑ (*βλ. Διάρροια*).

ΑΝΤΙΔΟΤΟΝ (*Ἀντιφάρμακον*).

Οὐσία τις λέγεται ἀντίδοτον ὅταν ἔχῃ τὴν δύναμιν νὰ ἐξαφανίζῃ, νὰ ἐξουδετερώνῃ, νὰ καταστρέφῃ τὴν ἐνέργειαν ἄλλης τινος οὐσίας ἢ καὶ αὐτὴν τὴν οὐσίαν.

Ἡ ἐξουδετέρωσις αὕτη δύναται νὰ γείνῃ ἢ διὰ τῆς χημικῆς ἀλληλοεπιδράσεως τῶν δύο οὐσιῶν (τὰ ἀλκαλικὰ π. χ. οὐδετεροποιοῦν τὰ ὀξέα) ἢ διὰ τρόπου μηχανικοῦ, διὰ πλύσεως λ. χ. τῆς οὐσίας μὲ ὕδωρ, διὰ λιπαρῶν οὐσιῶν, γαλακτώματος κλπ.

Τὸ ἀντίδοτον, τότε μόνον δύναται νὰ ἐξουδετερώσῃ τὴν ἐνέργειαν ληφθέντος φαρμάκου ὅταν τοῦτο εὑρίσκεται ἀκόμη ἐντὸς τοῦ πεπτικοῦ σωλῆνος καὶ δὲν ἀπερροφήθη ὑπὸ τοῦ αἵματος. Δι' ἕκαστον δηλητήριον ὑπάρχει καὶ τὸ σχετικὸν ἀντίδοτον (βλ. *Δηλητηριάσεις*).

ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ

1) ***Ἀντίδρασις*** λέγεται ἡ ἐνέργεια τὴν ὁποίαν καταβάλλει ὁ ὀργανισμὸς ἡμῶν διὰ νὰ προστατεύσῃ ἑαυτὸν ἀπὸ βλαβερᾶς τινος ἐπιδράσεως. Ἀντίδρασις π. χ. γίνεται ὑπὸ τῶν φαγοκυττάρων τοῦ ὀργανισμοῦ μας ἐναντίον τῶν μικροβίων μολυσματικῶν νοσημάτων. Ἀλλὰ καὶ ὅταν κατόπιν ψυχροῦ λουτροῦ γινώμεθα χλωμοὶ καὶ καταλαμβανώμεθα ἀπὸ ρῖγος, διότι τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα συστελλόμενα ἕνεκα τοῦ ψύχους δυσκολεύουν τὴν κυκλοφορίαν, καὶ δι' ἐντριβῶν καὶ κινήσεων ἐπαναφέρομεν τὸ δέρμα εἰς τὸ φυσικόν του χρῶμα, καὶ τὴν κυκλοφορίαν εἰς τὸν φυσικόν της δρόμον, πρόκειται περὶ ἀντιδράσεως.

2) ***Ἀντιδράσεις*** χημικῶς ὀνομάζονται τὰ φαινόμενα τὰ ὁποῖα προέρχονται ἀπὸ τὴν ἐπίδρασιν οὐσίας τινὸς ἐπὶ ἄλλης οὐσίας καὶ ***ἀντιδραστήρια*** σώματα χρησιμοποιούμενα πρὸς τὸν σκοπὸν νὰ προκαλέσουν ἀντίδρασιν. Τὰ ὀξέα π. χ. ἔχουν τὴν ἰδιότητα νὰ μετατρέπουν τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ ἡλιοτροπίου εἰς ἐρυθρόν. Ἡ ἐρυθρότης λοιπὸν τὴν ὁποίαν λαμβάνει τὸ κυανοῦν χρῶμα ἕνεκα τῆς ἐπιδράσεως ὀξέος τινὸς ὀνομάζεται ***ἀντίδρασις,*** τὰ δὲ ὀξέα καὶ τὸ κυανοῦν βάμμα ὀνομάζονται ***ἀντιδραστήρια.***

ΑΝΤΙΜΟΝΙΟΝ

Μέταλλον ἀργυρόλευκον, στιλπνὸν εὐκολώτατα θρυπτόμενον. Εἶναι πολὺ χρήσιμον εἰς τὰς τέχνας. Δι' αὐτοῦ καὶ τοῦ μολύβδου κατασκευάζονται τὰ τυπογραφικὰ στοιχεῖα καὶ αἱ πλάκες τῆς στερεοτυπίας. Ἐπίσης εἶναι χρήσιμον εἰς τὴν φαρμακευτικήν. Ἐξ' αὐτοῦ καὶ τοῦ καλίου κατασκευάζεται τὸ ***τρυγικὸν ἀντιμονιοκάλιον (ἐμετικὴ τρύξ,*** *tartre stibié*), ὁραστήριον ἐμετικὸν παρεχόμενον εἰς 0,05—0,10 γρ, εἰς τρεῖς δόσεις κάθε $^1/_4$ τῆς ὥρας μὲ ὀλίγον ὕδωρ. Ἐὰν ὁ ἔμετος ἐπέλθῃ μετὰ τὴν δευτέραν δόσιν παραλείπεται βεβαίως ἡ τρίτη, ἐὰν δὲ καὶ μετὰ τὴν τρίτην δόσιν δὲν ἐμέσῃ ὁ ἀσθενὴς δίδεται εἰς αὐτὸν ὀλίγον χλιαρὸν ὕδωρ.

Τὸ ἴδιον αὐτὸ φάρμακον καὶ εἰς τὴν ἰδίαν δόσιν διαλυόμενον ἐντὸς 1 λίτρου ὕδατος ἐνεργεῖ ὡς καθαρκτικὸν καὶ παρέχεται τὸ πρωῒ εἰς δόσιν μικροῦ κυαθίσκου.

Ἄλλη ἕνωσις χρήσιμος εἰς τὴν ἰατρικὴν εἶναι τὸ ***ἀντιμονιοξείδιον*** (oxyde blanc d'antimoine), κόνις λευκή, ἀδιάλυτος, χρήσιμος ὡς ἀποχρεμπτικὸν εἰς δόσιν 1—6 γρ. καὶ τὸ ***ἀντιμονιοχλωρύλιον*** (protochlorure d'antimoine), λίαν ἐνεργητικὸν καὶ ἐπώδυνον καυστικόν.

Κατὰ τὴν χρῆσιν τοῦ ἀντιμονίου ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ διότι ἂν καὶ εἶναι τοῦτο ἀδιάλυτον ὀξειδοῦται ὅμως ἐντὸς τοῦ στομάχου ἀπὸ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ γαστρικὰ ὀξέα καὶ προξενεῖ ***δηλητηρίασιν*** τῆς ὁποίας τὰ συμπτώματα εἶναι: μεταλλικὴ γεῦσις, ἔμετοι συνεχεῖς, σπασμοὶ τοῦ φάρυγγος καὶ ἄλλων μερῶν τοῦ σώματος, διάρροια, κωλικόποποι κλπ.

Πρὸς ***θεραπείαν*** παρέχεται ἐμετικὸν καὶ μετὰ τοῦτο ἀφέψημα ταννίνης ἢ φλοιοῦ δρυός, γάλα, σαπουνόνερο, λεύκωμα (ἀσπράδι αὐγοῦ), τέϊον, καμπανίτης καὶ 10—15 σταγόνες λαούδανον.

Ἐὰν ὑπάρχουν ἔμετοι τὸ ἐμετικὸν βεβαίως παραλείπεται.

ΑΝΤΙΝΕΥΡΙΝΗ

Κόνις λευκή, διαλυτὴ εἰς ὕδωρ θερμόν. Παρέχεται εἰς δόσιν 0,05 γρ. ὡς ἀντιπυρετικὸν καὶ καταπραϋντικόν.

ΑΝΤΙΠΕΡΙΣΠΑΣΜΟΣ (*Ἀντιπερισπαστικά*).

Ὁ διὰ τοπικοῦ ἐρεθισμοῦ ἢ δι' ἄλλης τινὸς ἐπιδράσεως ἐξαναγκασμὸς τοῦ αἵματος νὰ ἐκτραπῇ ἀπὸ τὸν φυσικόν του δρόμον καὶ νὰ μετοχετευθῇ πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ σώματος ἢ πρὸς ὄργανόν τι.

Τὰ μέσα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ὁ ἀντιπερισπασμὸς λέγονται ***ἀντιπερισπαστικά***. Τοιαῦτα εἶναι οἱ σιναπισμοί,* τὰ ἐκδόρια* (βυζικάντια), τὸ βάμμα ἰωδίου,* ἡ ἀφαίμαξις,* αἱ βδέλλαι,* αἱ βεντοῦζαι,* τὰ καθάρσια,* τὰ διουρητικά,* τὰ ἱδρωτικὰ κλπ.

ΑΝΤΙΠΕΡΙΣΤΑΛΤΙΚΑΙ ΚΙΝΗΣΕΙΣ

Κινήσεις στομάχου καὶ ἐντέρων ἀντίθετοι πρὸς τὰς περισταλτικάς.* Δι' αὐτῶν αἱ τροφαὶ φέρονται πρὸς τὰ ὀπίσω καὶ ἐπέρχεται ἔμετος.

ΑΝΤΙΠΥΡΕΤΙΚΑ (*βλ. Πυρετός*).

ΑΝΤΙΠΥΡΙΝΗ

Κόνις λευκή, κρυσταλλική, ἄοσμος καὶ ὀλίγον πικρά, διαλυτὴ εἰς τὸ ὕδωρ.

Χορηγεῖται ***ἐσωτερικῶς*** μὲν εἰς δόσιν 0,50—1 γρ. ἕως τρεῖς φορὰς τὴν ἡμέραν ὡς ἀντιπυρετικόν, ἀντινευραλγικόν, ἀντισπασμωδικὸν καὶ ἀντιρευματικόν, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ὡς αἱμοστατικὸν εἰς διάλυσιν 10—20 %

Ἡ ἀντιπυρίνη ἐπιφέρει μὲν κατάπτωσιν τῆς θερμ. ἀλλὰ συγχρόνως προκαλεῖ καταβολὴν τῶν δυνάμεων καὶ ἱδρῶτας, ἐνίοτε δὲ καὶ λιποθυμίας καὶ ἐξανθήματα καὶ λαρυγγικοὺς κατάρρους. Ἐπομένως ἡ χρῆσις αὐτῆς ἀπαιτεῖ πολλὴν προσοχήν. Εἰς τὰ παιδιά, τοὺς ἀρτηριοσκληρωτικούς, τοὺς καρδιοπαθεῖς

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ εἰς τὰς γυναῖκας, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς περιόδου, μόνον κοτόπιν τῆς διαταγῆς τοῦ ἰατροῦ δύναται νὰ δοθῇ.

Ἰσχυρὰ δόσις ἀντιπυρίνης δύναται νὰ προκαλέσῃ θάνατον διὰ συγκοπῆς.

ΑΝΤΙΣΗΠΤΟΛΙΟΝ *(Antiseptol)*

Κόνις ἄοσμος, χρώματος σοκολάτας, ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ, περιέχουσα 50 % ἰώδιον. Χρησιμοποιεῖται ἀντὶ τοῦ ἰωδιοφορμίου.*

ΑΝΤΙΣΗΨΙΑ. ΑΝΤΙΣΗΠΤΙΚΑ

Ἡ μέθοδος διὰ τῆς ὁποίας προφυλάττομεν τὸν ὀργανισμὸν ἀπὸ τὰ πολυειδῆ μικρόβια, παρεμποδίζοντες τὸν πολλαπλασιασμὸν αὐτῶν ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ ἢ καὶ καταστρέφοντες αὐτά. Ἡ ἀντισηψία λέγεται ***γενικὴ*** ὅταν ἀποβλέπῃ εἰς τὴν καταστροφὴν ὅλων γενικῶς τῶν μικροβίων καὶ ***εἰδικὴ*** ὅταν δι' ὡρισμένων οὐσιῶν ζητεῖ νὰ ἐξαφανίσῃ ὡρισμένον εἶδος μικροβίων. Δὲν πρέπει νὰ γίνεται σύγχυσις μεταξὺ ἀντισηψίας καὶ ἀπολυμάνσεως.* Ἡ ἀντισηψία ἐπιζητεῖ νὰ προλάβῃ μέλλουσαν σῆψιν ἐν ᾧ ἡ ἀπολύμανσις νὰ καταστείλῃ ὑπάρχουσαν τοιαύτην. Τὰ φάρμακα δι' ὧν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἀντισηψία λέγονται ***ἀντισηπτικά***. Εἶναι δὲ ταῦτα ***ἐξωτερικὰ*** χρησιμοποιούμενα πρὸς καταστροφὴν τῶν ἐπὶ τοῦ δέρματος μικροβίων, καὶ ***ἐσωτερικὰ*** διδόμενα πρὸς ἐξαφάνισιν τῶν ἐντὸς τοῦ στόματος, τῆς ρινός, τοῦ λαιμοῦ, τῶν ἐντέρων, τῆς κύστεως καὶ τοῦ αἵματος τοιούτων.

Α') ***Ἐξωτερικὰ ἀντισηπτικὰ*** εἶναι: *Ὀξυγονοῦχον ὕδωρ* * διχλωριοῦχος ὑδράργυρος,* Νιτρικὸς ἄργυρος,* Βάμμα ἰωδίου* Θειϊκὸς χαλκός,* Χλωριοῦχος ψευδάργυρος*, Φανικὸν ὀξύ,* Ὑπερμαγγανικὸν κάλιον *, Στυπτηρία,* Ταννίνη*, Βορικὸν ὀξύ*, Οἰνόπνευμα*, Μαγειρικὸν ἅλας*. Κρεζόλιον*, Λυζόλ*, κλπ.* Ἡ ἀντισηψία τῶν πληγῶν ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω μέσων ἐπιτυγχάνεται καὶ μὲ κόνεις ὡς *Ἰωδοφόρμιον,* Ἀριστόλ,* Δερματόλ** κλπ.

Β') ***Ἐσωτερικὰ ἀντισηπτικὰ*** εἶναι: *Γαργαρίσματα* διὰ τὸ στόμα, Σαλόλ*, Βενζοναφθόλη,* Ἰτεϊλικὸν βισμούθιον* καὶ *Καλομέλ* διὰ τὰ ἔντερα. *Σαλόλ καὶ οὐροτροπίνη* διὰ τὴν κύστιν.

Χάρις εἰς τὴν ἀντισηψίαν ἡ χειρουργικὴ ἐπετέλεσεν ἐκτάκτως μεγάλας προόδους διότι δύναται ἀκινδύνως νὰ ἐκτελέσῃ τὰς πλέον δυσκόλους ἐγχειρήσεις. Ἐπιπλύνοντες καὶ ἐπιδένοντες τὰ τραύματα οἱ χειροῦργοι διὰ τῶν ἐπιδέσμων καὶ ἀντισηπτικῶν φαρμάκων ἀπαλάσσουν αὐτὰ ἀπὸ τῶν μικροβίων τοῦ ἀέρος καὶ ἀπὸ τῶν μικροβίων, τὰ ὁποῖα πρὸ τοῦ τραύματος εὑρίσκοντο ἐπὶ τοῦ δέρματος, καὶ οὕτω βαδίζουν ἀσφαλῶς πρὸς τὴν θεραπείαν (βλ. *Ἀσηψία*).

ΑΝΤΙΣΠΑΣΜΩΔΙΚΑ

Φάρμακα καταπραΰνοντα τοὺς σπασμοὺς* Τὰ κυριώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι ὁ αἰθὴρ, ἡ μέλισσα, τὰ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη τῆς πορτοκαλλέας, τὰ ἄνθη τῆς φιλύρας, ἡ μίνθη, ἡ βαλεριάνα, τὸ χλωροφόρμιον, τὰ βρωμιοῦχα ἅλατα καὶ λοιπά.

ΑΝΤΙΦΑΡΜΑΚΟΝ *(βλ. Ἀντίδοτον).*

ΑΝΤΙΦΕΒΡΙΝΗ *(Antifebrine).*

Κόνις ὑπόλευκος, κρυσταλλική, μὲ γεῦσιν καυστικήν, ἔχουσα τὴν ἰδιότητα νὰ ὑποβιβάζῃ τὴν θερμ. νὰ καταστέλλῃ τὰς νευραλγίας καὶ νὰ ἐπιδρᾷ ἐπωφελῶς ἐπὶ τῶν ρευματισμῶν.

Δίδεται διὰ τοὺς ἄνω σκοποὺς εἰς δόσιν 0,25-0,5. γρ. Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι καὶ ἀκίνδυνος δὲν πρέπει νὰ λαμβάνεται οὔτε συχνὰ οὔτε εἰς μεγαλειτέραν δόσιν τοῦ 1,5 γρ. τήν ἡμέραν.

ΑΝΤΙΦΛΟΓΙΣΤΙΚΑ

Μέσα καταπραΰνοντα καὶ καταπολεμοῦντα τοπικὴν ἢ γενικὴν φλεγμονὴν τοῦ σώματος. Διαιροῦνται εἰς ***τοπικὰ*** καὶ ***γενικὰ***. ***Τοπικὰ*** εἶναι τὰ ψυχρὰ ἐπιθέματα, ὁ πάγος, αἱ τοπικαὶ ἀφαιμάξεις κλπ. ***Γενικὰ*** δὲ εἶναι τὰ λουτρά, τὰ καθαρκτικά, τὰ ψυχρὰ κλύσματα, ἡ γενικὴ ἀφαίμαξις καὶ τὰ διάφορα ἀντιθερμικὰ φάρμακα. (βλ. *Φλεγμονή*).

ΑΝΤΙΧΕΙΡ *(βλ. Χεὶρ)*

ΑΝΩΔΥΝΑ

Φάρμακα ἔχοντα τὴν ἰδιότητα νὰ καταπραΰνουν τοὺς πόνους ἢ καὶ ὁλοτελῶς νὰ τοὺς καταπαύουν.

Τὰ καθαρῶς ἀνώδυνα σχετίζονται ἐν μέρει πρὸς τὰ καταπραϋντικὰ φάρμακα *, τὰ ὁποῖα ἐλαττώνουν τὸν ἐρεθισμὸν τῶν νεύρων. ***Οἰκιακῆς χρήσεως*** ἀνώδυνα εἶναι τὰ ζεστὰ καταπλάσματα, ὁ πάγος, τὸ λαούδανον *(ὄπιον)*, τὸ καμφοροῦχον ἔλαιον.

Τὸ ἰσχυρότατον τῶν ἀνωδύνων εἶναι ἡ μορφίνη. ἡ ὁποία ὅμως μόνον ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διορίζεται. (βλ. *Ναρκωτικά*).

ΑΝΩΝΙΣ *(βλ. Ὄνωνις).*

ΑΝΩΦΕΛΗΣ

Δίπτερον, μικρὸν ἔντομον ἐκ τοῦ εἴδους τῶν κωνώπων, μεταδίδον διὰ τοῦ κεντήματός του τὰ αἱματοζῴδια τῶν ἑλωδῶν πυρετῶν. (βλ. *Ἑλομίανσις*).

ΑΞ-ΛΕ-ΤΕΡΜ *(Ax-les-Thermes).*

Ὀνομασία 60 περίπου πηγῶν ἰδίως θειϊούχων, ἀζωτούχων, καὶ ἀλκαλικῶν, ἐν Γαλλίᾳ (Ariège) εἰς ὕψον 715 μ.ὑ.ἐ.θ. καὶ μὲ θερμ. κυμαινομένην μεταξὺ 18—75°Ε.

Ἐνδείκνυνται εἰς παθήσεις ρευματικὰς, δερματικὰς, ὠτικὰς, ρινικὰς, χειράδωσιν, ἑλομίανσιν, σύφιλιν.

ΑΞΟΝΙΚΟΣ ΚΥΛΙΝΔΡΟΣ *(βλ. Νεῦρον)*

ΑΞΟΥΓΓΙΟΝ ΑΛΕΙΜΜΑ *(Ξύγγι Axonge),*

Λῖπος χοίρινον, μὲ ἐλαφρὰν ὀσμὴν καὶ γεῦσιν γλυκεῖαν, χρησιμοποιούμενον εἰς παρασκευὴν ἀλοιφῶν, ἰδίως πρὸς ἐντριβάς, διότι ἔχει τὴν ἰδιότητα νὰ εἰσδύῃ ἐντὸς τῆς ἐπιδερμίδος. Ἔχει ὅμως τὸ ἐλάττωμα, νὰ ἀποσυντίθεται κατὰ τὸ θέρος καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντικαθίσταται ὑπὸ τῆς βαζελίνης καὶ τῆς λανολίνης.

ΑΟΙΔΟΣ *(βλ. Ἆσμα)*

ΑΟΡΤΗ

Ἡ μεγαλειτέρα ἀρτηρία τοῦ σώματος. Ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρδίας * καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνέρχεται ὄπισθεν τῆς πνευμονικῆς ἀρτηρίας διευθυνομένη ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά, κατόπιν σχηματίζει τὸ λεγόμενον ***ἀορτικὸν τόξον***, καμπτόμενον πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ ὀπίσω, καὶ μετὰ ταῦτα κατέρχεται κατὰ μῆκος τῆς σπονδυλικῆς στήλης ***(θωρακικὴ ἀορτὴ)*** εἰσερχομένη εἰς τὸ διάφραγμα καὶ ἐκεῖθεν εἰς τὴν κοιλίαν ***(κοιλιακὴ ἀορτὴ)*** ὅπου χωρίζεται εἰς τὰς δύο λαγονίους ἀρτηρίας.

Ἀπὸ τῆς ἀορτῆς, ἐξέρχονται ὅλαι αἱ ἀρτηρίαι τοῦ σώματος. Οὕτω ἀνὰ εἷς κλάδος αὐτῆς εἰσέρχεται εἰς ἕκαστον τῶν βραχιόνων, δύο ἄλλοι προχωροῦν διὰ τοῦ λαιμοῦ εἰς τὴν κεφαλήν, καὶ πολλαὶ διακλαδώσεις εἰς τὰ ἐντὸς τοῦ θώρακος καὶ τῆς κοιλίας διάφορα ὄργανα καὶ τὰ κάτω ἄκρα. (βλ. *Κυκλοφορία.*)

Περὶ τῶν ***ἀσθενειῶν*** τῆς ἀορτῆς (βλ. *Ἀορτῖτις, Ἀνεύρυσμα, Καρδία, Ἀρτηριοσκλήρωσις*)

ΑΟΡΤΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῆς ἀορτῆς, ἡ ὁποία δύναται νὰ εἶναι ὀξεῖα ἢ χρονία, μολονότι ἡ ὀξεῖα δὲν εἶναι παρὰ ἡ ὀξεῖα φάσις τῆς χρονίας νόσου.

Ἡ ***ὀξεῖα*** ἀορτῖτις δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ μολυσματικὰ νοσήματα ὡς ὀστρακιάν, τυφοειδῆ, πολυαρθρίτιδα κλπ. ἢ καὶ ἀπὸ τραύματα, καὶ ἔχει ὡς συμπτώματα στενοχωρίαν, βάρος εἰς τὴν καρδιακὴν χώραν, δύσπνοιαν πνιγηρὰν καὶ ζάλην.

Ἡ ***χρονία*** ἀορτῖτις δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ἀλκοολισμόν, σύφιλιν, ἀρθρίτιδα, καὶ ἀπὸ τὰ αἴτια τὰ προκαλοῦντα τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν.* Παρουσιάζεται βραδέως, διαρκεῖ ἐπὶ μακρὸν καὶ συνοδεύεται μὲ πόνον εἰς τὸ στέρνον καὶ μὲ

MEGARO MANOGLIO SISMANOGLIO

φαινόμενα στηθάγχης καὶ συμπτώματα ἀρτηριοσκληρώσεως. Ἡ ἀορτῖτις εἶναι νόσος δεινή, ἡ θεραπεία της εἶναι σχεδὸν ὁμοία πρὸς τὴν τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως.

ΑΟΣΜΙΑ (*βλ. Ὄσφρησις*).

ΑΥΓΟΥΣΤΟΥΣ ΜΠΑΤ (*Augustus Bad*).

Λουτρὰ σιδηροῦχα, θειοῦχα καὶ ἀλκαλικά, εὑρισκόμενα ἐν Γερμανίᾳ πλησίον τῆς Δρέσδης εἰς ὕψος 220 μ. ὑ. ἐ. θ. ***Ἐνδείκνυνται*** διὰ τὴν γενικὴν ἐξάντλησιν τοῦ σώματος, ἀναιμίαν, χλώρωσιν, δυσπεψίας, ρευματισμούς, ραχίτιδα κλπ. ***Ἐποχή***: Μάρτιος μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου.

ΑΟΥΣΣΕ (*Aussee*).

Πλουσία πηγὴ χλωριούχου νατρίου (245 ‰), θερμ. 12°Ε εὑρισκομένη εἰς τὸν ὁμώνυμον κλιματικὸν σταθμὸν καὶ πλησίον τοῦ *Ischl* τῆς Αὐστρίας. Ἡ ἰαματικὴ ἀφ' ἑνὸς πηγὴ καὶ ἡ θαυμασία ἐξ ἄλλου τοποθεσία τοῦ σταθμοῦ τούτου, εὑρισκομένου εἰς ὕψος 650 μ. ὑ.ἐ.θ. προσελκύουσι πλείστους ἀσθενεῖς ἀπὸ τῆς 15 Μαΐου μέχρι τῆς 10 Ὀκτωβρίου.

ΑΠΑΓΧΟΝΙΣΜΟΣ (*βλ. Ἀγχόνη*).

ΑΠΑΓΩΓΟΙ (*βλ. Μῦς*).

ΑΠΑΘΕΙΑ

Ἡ ἔλλειψις δραστηριότητος καὶ θελήσεως. Δυνατὸν νὰ εἶναι ἀποτέλεσμα ἠθικῆς ἐπιδράσεως, ξ προμήνυμα ἢ συνέπεια νοσήματος, ἐπακόλουθον ἡλικίας ἢ ὀκνηρίας.

ΑΠΑΠΗ (*βλ. Λεοντόδον*).

ΑΠΕΝΤΑ (*Apenta*).

Πικροπηγὴ ἐν Βουδαπέστῃ περιέχουσα εἰς λίτρον 17,2 γρ. θειϊκῆς μαγνησίας, 13,9 θειϊκοῦ νατρίου καὶ 2,9 χλωριούχου νατρίου.

ΑΠΕΚΚΡΙΣΕΙΣ (*Ἀποκρίματα*).

Αἱ ἄχρηστοι καὶ περιτταὶ οὐσίαι, αἱ ὁποῖαι ἐξέρχονται ἀπὸ τὸ σῶμα ὑπὸ μορφὴν ὑγρῶν, στερεῶν καὶ ἀερίων.

Τοιαῦται εἶναι τὰ ***οὖρα*** ἐκκρινόμενα ὑπὸ τῶν νεφρῶν, ὁ ***ἱδρὼς*** ἐκκρινόμενος ὑπὸ τῶν ἱδρωτοποιῶν ἀδένων καὶ ἐξερχόμενος ἀπὸ τὸ σῶμα διὰ τῶν πόρων αὐτοῦ, ***ἀτμοὶ ὕδατος*** καὶ ***ἀνθρακικὸν ὀξὺ*** ἐξερχόμενα διὰ τῆς ἐκπνοῆς ἀπὸ τοὺς πνεύμονας, ***τὰ κόπρανα***, ***ἡ μύξα***, ***κλπ.***

ΑΠΕΝΤΙΣΙΤΗΣ (*βλ. Σκωληκοειδῖτις*).

ΑΠΕΣΤΑΓΜΕΝΟΝ ΥΔΩΡ (*βλ. Ὕδωρ*)

ΑΠΕΥΘΥΣΜΕΝΟΝ (βλ. ΠΙΝ. 4)

Τὸ τελευταῖον τμῆμα τοῦ παχέος ἐντέρου. Ἔχει μῆκος 16—18 ἑκμ. Ἀρχεται ἀπὸ τῆς σιγμοειδοῦς καμπῆς τοῦ κόλου καὶ προχωρεῖ μέχρι τοῦ τρίτου ἱεροῦ σπονδύλου. Ἐκεῖθεν ἀκολουθεῖ τὴν καμπὴν τοῦ ἱεροῦ ὀστοῦ καὶ τοῦ κόκκυγος καὶ εἶτα καμπτόμενον πρὸς τὰ ὀπίσω ἀπολήγει εἰς τὸν δακτύλιον.*

Ἄνωθεν τοῦ δακτυλίου παρουσιάζει διεύρυνσιν, τὸ ***κόλπωμα***, τὸ ὁποῖον ἐν περιπτώσει χρονίας δυσκοιλιότητος δύναται νὰ λάβῃ μεγάλας διαστάσεις. Μέχρι τοῦ δευτέρου ἱεροῦ σπονδύλου περιβάλλεται ὑπὸ τοῦ περιτοναίου ἀλλὰ κατωτέρω εἶναι ἀκάλυπτον. Ἔμπροσθεν τοῦ ἀπευθυσμένου εἰς μὲν τὸν ἄνδρα εὑρίσκεται ἡ οὐροδόχος κύστις, εἰς δὲ τὴν γυναῖκα ἡ μήτρα καὶ ὁ κολεός. Τὸ ἀπευθυσμένον εἶναι ὁ σταθμὸς τῶν κοπράνων, τὰ ὁποῖα συσσωρευόμενα προκαλοῦν τὴν ἀποπάτησιν. Διὰ τοῦ βλεννογόνου τοῦ ἀπευθυσμένου ἀπορροφῶνται τὰ θρεπτικὰ κλύσματα.

Μία τῶν συχνοτέρων ***ἀσθενειῶν*** τοῦ ἀπευθυσμένου εἶναι ἡ ***φλεγμονὴ*** αὐτοῦ, δυναμένη νὰ προέλθῃ ἀπὸ αἱμορροΐδας, ἐξελκώσεις, βλεννόρροιαν, δραστικὰ καθάρσια, παιδεραστίαν καὶ ξένα σώματα (καταποθέντα ἢ εἰσαχθέντα) ἢ νὰ μεταδοθῇ ἀπὸ φλεγμονὴν τοῦ παχέος ἐντέρου καὶ τοῦ δακτυλίου. Συνοδεύεται ἀπὸ κνισμόν, πόνους, συχνὰς αἱματηρὰς καὶ βλεννώδεις κενώσεις καὶ θεραπεύεται μὲ θερμὰ λουτρὰ καὶ μὲ κατάλληλα κλύσματα.

Ἐν περιπτώσει ξένων σωμάτων ἡ ἴασις ἐπιβάλλει τὴν ἐξαγωγὴν αὐτῶν καὶ ἀνάλογον θεραπείαν. Ἐκ τῶν νεοπλασμάτων συνηθέστερα εἶναι οἱ ***πολύποδες***, ἐκδηλούμενοι διὰ συχνῆς αἱμορραγίας, βάρους καὶ κνισμοῦ καὶ ὁ ***καρκῖνος***, παρουσιαζόμενος συνήθως μετὰ τὸ 45ον ἔτος, καὶ ἐκδηλούμενος μὲ συχνὰς κενώσεις, πόνους, αἱμορραγίαν, δυσώδη ἐκροὴν καὶ γενικὴν ἐξάντλησιν.

Ἡ τελεία διάγνωσις καὶ τῶν δύο τούτων νοσημάτων μόνον διὰ τοπικῆς ἐξετάσεως δύναται νὰ γείνῃ, ἡ δὲ θεραπεία ἀπαιτεῖ τὴν ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἔγκαιρον ἀφαίρεσιν αὐτῶν δι' ἐγχειρήσεως.

Τὰ ***στενώματα*** τοῦ ἀπευθυσμένου, παρουσιάζοντα συνήθως συμπτώματα φλεγμονῆς, δυνατὸν νὰ εἶναι ἐκ γενετῆς, ἢ καὶ νὰ προέλθουν ἀπὸ ἕλκη αἱμορροϊδικά, φυματικὰ ἢ συφιλιδικά. Καὶ τούτων ἡ θεραπεία εἶναι κυρίως χειρουργική.

Ἡ ***πρόπτωσις*** τοῦ ἀπευθυσμένου, συνισταμένη εἰς τὴν ἔξοδον κυλινδρικοῦ ὄγκου, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον μεγάλου, παρατηρεῖται εἰς τὰ παιδία, τοὺς γέροντας, τοὺς ἐξ ἰδιοσυγκρασίας δυσκοιλίους, καὶ τοὺς αἱμορροϊδικούς, καὶ προέρχεται ἀπὸ ἀδυναμίαν τῶν σφικτήρων καὶ ἀπὸ σφίξιμον κατὰ τὴν ἀποπάτησιν.

Ἡ θεραπεία τῆς προπτώσεως ἀπαιτεῖ τὴν ἀνύψωσιν τοῦ προπίπτοντος ἐντέρου, τὴν συγκράτησιν αὐτοῦ δι' ἐπιδέσμου, κενώσεις πάντοτε μαλακάς, καὶ ἀποφυγὴν σφιξήματος κατὰ τὴν ἀποπάτησιν, καὶ ἐν ἀνάγκῃ χειρουργικὴν ἐπέμβασιν.

Ἐνίοτε εἰς τραύματα τοῦ ἐντέρου, σχηματίζεται ὀπή ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας του, καὶ τὰ κόπρανα ἐκτρέπονται ἀπὸ τὸν φυσικόν των δρόμον καὶ ἐκβάλλουν ἀπὸ τὸ τραῦμα. Τὸ ἴδιον συμβαίνει καὶ εἰς τὴν περισφιγμένην κήλην*, ἐν περιπτώσει γαγγραίνης αὐτῆς, ὁπότε τὸ τοίχωμα τοῦ ἐντέρου σήπεται καὶ ἀνοίγεται ὀπὴ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἐξέρχονται τὰ κόπρανα (***παρὰ φύσιν ἕδρα***.)

Ἕδραν παρὰ φύσιν δημιουργεῖ ἀπὸ σκοποῦ ὁ ἰατρὸς ὅταν ὑπάρχῃ ἀτρησία* τοῦ ἀπευθυσμένου ἢ ὅταν ἕνεκα ὄγκων ἐμφράσσεται τοῦτο καὶ ἐμποδίζει τὰ κόπρανα νὰ ἐξακολουθήσουν τὸν δρόμον των. Βεβαίως αἱ παρὰ φύσιν ἕδραι εἶναι πάντοτε ἀτελεῖς. Ὡς ἐκ τούτου οἱ ἐγχειρηθέντες εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ φέρουν ἰδιαίτερον δοχεῖον ἢ νὰ κλείουν τὴν ὀπὴν μὲ ἐπίδεσμον.

ΑΠΕΨΙΑ (*βλ. Δυσπεψία*).

ΑΠΙΔΙ ἢ **ΑΧΛΑΔΙ** (*Ἄπιον*)

Εὔχυμος καὶ σαρκώδης δροσιστικὸς καὶ εὔπεπτος καρπὸς (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*) τρωγόμενος ὠμὸς ἢ βρασμένος, ὁπότε εἶναι πλέον εὔπεπτος καὶ καταλληλότατος δι' ἀσθενεῖς στομάχους. Σακχαρόπηκτα καὶ τὰ ἄωρα ἀπίδια εἶναι δύσπεπτα. Ἐκ τῶν ἀπιδιῶν κατασκευάζεται ὁ ***ἀπιδίτης***, εἶδος οἴνου περιέχοντος 6—7 % οἰνόπνευμα μὲ γεῦσιν εὐχάριστον καὶ μὲ ἰδιότητας διουρητικὰς καὶ ἀντιδιαρροϊκάς. Δυστυχῶς ἔχει τὸ ἐλάττωμα νὰ ἐπιφέρῃ ταχέως τὴν μέθην καὶ νὰ μὴ διατηρῆται ἐπὶ πολύ.

ΑΠΙΟΛ (*Apiol, Ἀπιέλαιον, Καμφορὰ πετροσελίνου*).

Φάρμακον ὑπόξανθον, ὑγρόν, ἐλαιῶδες, ἐξαγόμενον ἀπὸ τοὺς σπόρους τοῦ πετροσελίνου καὶ ἀδιάλυτον εἰς τὸ ὕδωρ. Δίδεται εἰς καψύλια, εἰς δόσιν 0,20—0,40 γρ. τὴν ἡμέραν ὡς ἐμμηναγωγὸν καὶ ἀφροδισιακόν.

ΑΠΙΣΧΝΑΝΣΙΣ

Ἀπουσία τοῦ πάχους καὶ ἐλλιπὴς ἀνάπτυξις τῶν μυῶν. Αἰτίαι τῆς ἀπισχνάνσεως εἶναι πολλαί, ἄλλαι ἄμεσοι καὶ ἄλλαι ἔμμεσοι.

Ἄμεσοι αἰτίαι εἶναι ἐλλιπὴς ὡς πρὸς

SISMANOGLIO MEGARO

τὴν ποσότητα καὶ τὴν ποιότητα τροφή, καῦσις ἀνωτέρα τῆς δεούσης ἐν σχέσει πρὸς τὴν προσλαμβανομένην τροφήν, ἐλλιπὴς ἀφομοίωσις τῶν προσλαμβανομένων τροφῶν καὶ ἰδιοτροπία τῆς ἰδιοσυγκρασίας.

Τὰ ***ἔμμεσα*** αἴτια αὐτῆς εἶναι, λύπαι, σκέψεις, πνευματικὴ καὶ σωματικὴ ὑπερκόπωσις, χρονία τις νόσος τῆς θρέψεως, κακοήθης ὄγκος κλπ. Ὁ καλλίτερος τρόπος διὰ νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν ἀπίσχνανσιν εἶναι τὸ ζύγισμα. Ἡ ***θεραπεία*** τῆς ἀπισχνάνσεως ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ διάγνωσιν τῆς αἰτίας, ἀπαιτεῖ δὲ ὑπερσιτισμόν*, διάφορα φαρμακευτικὰ (ἀρσενικόν, μυρηνέλαιον) καὶ ὑγιεινοφυσικοθεραπευτικὰ μέσα.

ΑΠΛΟΠΙΝΑΚΟΝ (*βλ. Καλὰ Ἄζάρ*).

ΑΠΟΒΟΛΗ

Ἡ αὐτόματος γέννησις τοῦ ἐμβρύου πρὸ τῆς 30ῆς ἑβδομάδος ἀπὸ τῆς κυήσεως. Διαφέρει ἀπὸ τὸν ***πρόωρον τοκετόν,**** ἐπισυμβαίνοντα μετὰ τὴν 30ὴν ἑβδομάδα, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν ***ἔκτρωσιν*** ἡ ὁποία σημαίνει γέννησιν προκαλουμένην διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον.

Ἡ ἀποβολὴ εἶναι πολὺ συνήθης καὶ δύναται νὰ προέλθῃ τόσον ἀπὸ τὴν μητέρα ὅσον καὶ ἀπὸ τὸ ἔμβρυον. Αἱ αἰτίαι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν μητέρα εἶναι ἐσωτερικαὶ καὶ ἐξωτερικαί.

Ἐσωτερικαὶ εἶναι: τὰ χρόνια καὶ τὰ πυρετικὰ νοσήματα, ὡς διφθερῖτις, τυφοειδής, πνευμονία, εὐλογία, ἐξανθηματικὸς κλπ. ἡ σύφιλις, φυματίωσις, ἀλκοολισμός, μολυβδίασις κλπ. Εἰς τὰς ἐσωτερικὰς αἰτίας καταλέγονται καὶ αἱ τοπικαὶ παθήσεις τῆς μήτρας, ὡς χρονία φλεγμονὴ τοῦ βλεννογόνου, πολύποδες καὶ ἄλλοι ὄγκοι, αἱ παρεγκλίσεις τῆς μήτρας κλπ.

Ἐξωτερικαὶ αἰτίαι τῆς ἀποβολῆς εἶναι ὅλαι αἱ βίαιαι διασείσεις καὶ τὰ κτυπήματα τῆς κοιλίας, διότι προκαλοῦν τὴν ἀποκόλλησιν τοῦ πλακοῦντος. Εἰς τὰ αἴτια ταῦτα καταλέγονται τὰ πεσίματα, σπρωξίματα, πηδήματα, στραβοπατήματα, σηκώματα βαρῶν, χορός, ἱππασία, ἅμαξα, κοπιώδης συνουσία, βὴξ ἰσχυρός, ζῶναι σφικταί, κορσέδες, ἀγρυπνίαι συνεχεῖς, νηστεῖαι, πολὺ θερμὰ φαγητά, λῦπαι, στενοχωρίαι, κατάχρησις λουτρῶν, ἰσχυρὰ καθάρσια καὶ λοιπά.

Αἴτια ἀναφερόμενα εἰς τὸ ***ἔμβρυον*** εἶναι ρῆξις ἢ φλεγμονὴ τῶν μεμβρανῶν τοῦ ὠοῦ, παρὰ φύσιν πρόσφυσις τοῦ πλακοῦντος ἢ ἐλαττωματικὸς τοῦ ἐμβρύου σχηματισμός.

Ὅταν διὰ τὸν ἕνα ἢ διὰ τὸν ἄλλον λόγον τὸ ἔμβρυον ἀποθάνῃ ἐντὸς τῆς μήτρας ἐνεργεῖ πλέον ὡς ξένον σῶμα ἐπὶ τῶν τοιχωμάτων αὐτῆς καὶ τὴν ἀναγκάζει νὰ ἐκτελέσῃ τὰς ἰδιαζούσας αὐτῇ σπασμωδικὰς συστολάς, ἕως ὅτου ἐπιτύχῃ νὰ ἐκτινάξῃ τὸ νεκρὸν ἔμβρυον.

Αἱ νεόνυμφοι γυναῖκες ἀποβάλλουν συχνότατα ἐν ἀγνοίᾳ των, ἐκλαμβάνουσαι τὸ αἷμα τῆς ἀποβολῆς ὡς τακτικὴν ἔμμηνον ροήν, ὅτε μάλιστα ἡ ἐγκυμοσύνη εἶναι ὀλίγων μόνον ἑβδομάδων.

Αἱ συχναὶ ἀποβολαὶ καταλήγουν εἰς στείρωσιν*, διότι ἐπιφέρουν βαθμιαίαν ἐξάντλησιν τῆς μήτρας καὶ ἀδυναμίαν νὰ συγκρατῇ πλέον τὸ ἔμβρυον. Τὰ ***προμηνύματα*** τῆς ἀποβολῆς εἶναι πόνοι εἰς τὴν μέσην καὶ εἰς τὴν ῥάχιν, βάρος εἰς τὴν κοιλίαν καὶ σταγόνες αἵματος ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τὰ δὲ μεθεπόμενα αὐτῆς πόνοι, ἰσχυρότατοι καὶ αἱμορραγία ἄφθονος.

Μολονότι κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐγκυμοσύνης δύναται νὰ ἐμφανισθῇ ἡ ἔμμηνος ἐκροὴ εἰς ἐλαφροτάτην ποσότητα, ἐν τούτοις ἡ ἔγκυος ὀφείλει πάντοτε νὰ ἔχῃ πρὸ ὀφθαλμῶν τὸν κίνδυνον τῆς ἀποβολῆς, καὶ θεωροῦσα τὴν αἱμορραγίαν ὡς προμύνημα αὐτῆς ὀφείλει νὰ προστρέξῃ εἰς τὰ κατάλληλα μέσα πρὸς κατάπαυσιν τοῦ αἵματος.

Ὀφείλει νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἀπόλυτον ἡσυχίαν καὶ εἰς τροφὴν ἐλαφροτάτην καὶ ψυχρὰν καὶ νὰ καλέσῃ ἐγκαίρως τὸν ἰατρόν. Ἐὰν ἡ ἰατρικὴ βοήθεια εἶναι δύσκολος ἢ καὶ ἀδύνατος ὀφείλει νὰ ἀναλάβῃ μόνη της τὴν θεραπείαν.

Πλὴν τῶν ἀνωτέρω, θὰ ἀποφύγῃ κάθε ἐρεθισμὸν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ ἰδιαιτέρως τῆς μήτρας, θὰ ἐπιθέτῃ βαμβάκι ἢ γάζαν ἐπὶ τοῦ αἰδοίου, καὶ θὰ λαμβάνῃ κλύσμα εἰς τὸ ἔντερον μὲ ὕδωρ ἐβρασμένον 250 γρ. ἐντὸς τοῦ ὁποίου θὰ προσθέτῃ 15—20 σταγόνας λαουδάνου. Τὸ κλύσμα τοῦτο δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ δὶς τῆς ἡμέρας. Ἐὰν ὅμως παρ' ὅλην τὴν ἀκριβῆ ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνωτέρω προληπτικῶν μέσων ἐξακολουθήσῃ ἡ αἱμορραγία, καὶ τοὺς ἐλαφροὺς πόνους διαδεχθῶσιν ὁλονὲν ἰσχυρότεροι, καὶ ***ἐπελθῇ ἡ ἀποβολή***, ἐπιβάλλονται τότε μεγάλη καθαριότης τῶν γεννητικῶν ὀργάνων καὶ πλύσεις δι' ὕδατος θερμοῦ 46—50° Ε εἰς τὸ ὁποῖον θὰ προστίθενται 40 γρ. βορικοῦ ὀξέος κατὰ λίτρον ἢ καὶ δύο κ. κ. λυζοφορμίου.

Εἰς τὴν περίστασιν αὐτὴν ἡ παρουσία τοῦ ἰατροῦ εἶναι ἀπαραίτητος διότι εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ ἀπομείνουν ἐντὸς τῆς μήτρας τεμάχια μεμβρανῶν καὶ πλακοῦντος * τὰ ὁποῖα εἶναι ἱκανὰ νὰ προκαλέσουν ἐξαντλητικὴν ἀπώλειαν αἵματος ἢ καὶ σῆψιν μὲ τὰ ἐπικίνδυνα ἐπακόλουθά της. Κατόπιν τῆς ἀποβολῆς ὀφείλει ἡ ἀσθενὴς νὰ κατακλιθῇ ἐπὶ 6—7 ἡμέρας διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ μήτρα εἰς τὸ φυσιολογικὸν καθεστώς.

Καλὸν εἶναι αἱ συχνὰ ἀποβάλλουσαι γυναῖκες νὰ κατακλίνωνται ἐπὶ 6—8 ἑβδομάδας κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐγκυμοσύνης.

ΑΠΟΓΑΛΑΚΤΙΣΜΟΣ (*Ἀποθηλασμός*).

Ἀπογαλακτισμὸς βρέφους τινὸς σημαίνει τὴν παῦσιν τοῦ θηλασμοῦ καὶ ἀντικατάστασιν αὐτοῦ διὰ οὐσιαστικωτέρας τροφῆς.

Ὁ ***μόνος λόγος*** ὁ ἐπιτρέπων τὸν ἀπογαλακτισμὸν εἶναι ἡ ἀνάγκη νὰ ἀντεπεξέλθῃ τὸ παιδὶ εἰς τὰς ὡς ἐκ τῆς ἀναπτύξεώς του προερχομένας ἀπαιτήσεις. Ἐκτὸς ὅμως τοῦ φυσιολογικοῦ, οὕτως εἰπεῖν, τούτου λόγου παρουσιάζονται ***διάφορα αἴτια*** ἐπιβάλλοντα τὸν ἀπογαλακτισμόν. Εἶναι δὲ ταῦτα ἡ εἰς ποιότητα καὶ ποσότητα ἐλάττωσις τοῦ μητρικοῦ γάλακτος (ἢ καὶ τοῦ τῆς τροφοῦ), ἕνεκα θηλασμοῦ μακρᾶς διαρκείας καὶ κατὰ συνέπειαν ἕνεκα ἐξαντλήσεως, ἢ ἕνεκα ἐγκυμοσύνης, ἢ ψυχικῆς τινὸς στενοχωρίας ἢ καὶ ἀσθενείας. Παρ' ὅλα ὅμως τὰ αἴτια ταῦτα, ὅταν μάλιστα τὸ βρέφος δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλον καὶ ἀρκετὰ δυναμωμένον διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ὑποφέρῃ τὴν συνήθη τροφήν, πρέπει πρὶν προβῶμεν εἰς τὸν ἀπογαλακτισμόν, διὰ διαφόρων μέσων νὰ προσπαθήσωμεν νὰ βελτιώσωμεν τὴν κατάστασιν τοῦ γάλακτος, (πλουσιωτέρα, ἰδίως ρευστή, τροφή, ἡσυχία κλπ.)

Ἐπειδὴ ὁ ἀπογαλακτισμὸς συνεπιφέρει καὶ κάποιαν μεταβολὴν τῆς ὅλης καταστάσεως τοῦ βρέφους, πρὸς πρόληψιν καὶ ἀποφυγὴν βλάβης τῆς ὑγείας του, πρέπει οὗτος νὰ γίνῃ συμφώνως πρὸς μερικὰς ἀρχάς, ἀφορώσας τὸν χρόνον καὶ τὸν τρόπον τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ.

Καὶ ὅσον μὲν ἀφορᾶ τὸν ***χρόνον***, ὁ ἀπογαλακτισμὸς δὲν πρέπει νὰ γίνεται πρὸ τοῦ 8ου μηνός, διότι τὸ βρέφος δὲν δύναται ἀκόμη νὰ χωνεύσῃ ἄλλην τροφήν, πρέπει δὲ νὰ συμπίπτῃ, ἀφ' ἑνὸς μὲν μὲ περίοδον ἠρεμίας τῆς ὀδοντοφυΐας, (συνήθως μεταξὺ 8—9, 11—12, 14—15, 16—18 μηνός), ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ ἐποχὴν μὴ προδιαθέτουσαν εἰς ἐντερικὰς νόσους, ὅπως λ. χ. τὸν χειμῶνα καὶ τὸ φθινόπωρον, ἐνῷ τὸ θέρος εἶναι ἐποχὴ λίαν ἐπικίνδυνος διὰ τὰ μικρὰ παιδία, ἕνεκα τῶν συχνῶν ἐντερικῶν διαταράξεων.

Ὅσον βλαβερὸς εἶναι ὁ ἀπογαλακτισμὸς ὅταν γίνηται ἐνωρίς, τόσον ἐπίσης βλαβερὸς εἶναι ὅταν ἀργεῖ νὰ γίνῃ (μετὰ τὸν 18ον μῆνα) διότι καὶ τὸ βρέφος δὲν εὑρίσκει τὴν ἀναγκαίαν διὰ τὴν ἀνάπτυξίν του τροφὴν εἰς μόνον τὸ γάλα τῆς μητρός, μένον χλωμὸν καὶ ἀτονικόν, καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

ἡ μήτηρ ἀνωφελῶς κουράζεται καὶ ἐξαντλεῖται.

Ὅσον δ' ἀφορᾶ τὸν ***τρόπον*** τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ, ὁ ***ἀπότομος*** ἐκθέτει τὴν μὲν μητέρα εἰς ἀποστήματα, προερχόμενα ἀπὸ τὴν στάσιν τοῦ γάλακτος, τὸ δὲ βρέφος εἰς ἐμέτους, διαρροίας καὶ ἄλλας διαταραχὰς τῆς πέψεως, διὰ νὰ μὴ ἀναφέρωμεν τὸν ἐκνευρισμὸν καὶ τὴν ἀνησυχίαν του.

Ὁ ***μεθοδικῶς βαθμιαῖος*** εἶναι ὁ καλλίτερος τρόπος ἀπογαλακτισμοῦ τῶν βρεφῶν. Κατὰ τοῦτον δίδομεν, μετὰ τὸν 8ον μῆνα εἰς ὑγιᾶ βρέφη ἀντὶ τοῦ θηλαζομένου γάλακτος, λ. χ. δὶς τῆς ἡμέρας, μερικὰ χουλιαράκια τροφῆς παρασκευαζομένης μὲ γάλα καὶ ἀμυλοῦχόν τινα οὐσίαν ὡς ταπιόκα, ριζάλευρον, ἀραρούτι, σάγο, farine lactée Nestlé, Phosphatine Faliéres κτλ. Βαθμηδὸν αὐξάνομεν τὴν ποσότητα τῆς ξένης τροφῆς ἐλαττόνοντες τὴν τοῦ μητρικοῦ γάλακτος, εἰς τρόπον ὥστε ἐντὸς 4 ἢ 8 τὸ πολὺ ἑβδομάδων νὰ ἔχωμεν ἀντικατάστήση τὸν θηλασμὸν μὲ ἄλλην τροφήν. (βλ. ***Σίτισις***).

Ὁ ***βαθμιαῖος*** ἀπογαλακτισμὸς ἐπιτρέπει τὴν συνέχισιν τοῦ μητρικοῦ θηλασμοῦ ἐν περιπτώσει ἀσθενείας τοῦ βρέφους.

Κατὰ τὸν ἀπογαλακτισμὸν πρέπει καὶ ἡ θηλάζουσα νὰ λαμβάνῃ μερικὰ μέτρα, διὰ νὰ ἐπανέλθῃ ἡ ὁμαλὴ κατάστασις. Κατὰ τὸν βαθμιαῖον ἀπογαλακτισμὸν ἐλαττοῦται βαθμηδὸν ἡ ἔκκρισις τοῦ γάλακτος καὶ παύει μὲ αὐτόν. Ὅταν ὅμως γίνῃ ἀνάγκη διὰ τὸν ἕνα ἢ ἄλλον λόγον, νὰ παύσῃ ἀποτόμως ὁ θηλασμὸς τότε καλύπτονται οἱ μαστοὶ μὲ βάμβακα ἀφ' οὗ προηγουμένως ἀλειφθοῦν μὲ ἔλαιον χαμομήλων ἢ γλυκῶν ἀμυγδάλων, καὶ δένονται ἀκολούθως, μὲ ἐπίδεσμον. Ἡ τροφὴ πρέπει ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας νὰ ἐλαττωθῇ, ἰδίως ἡ ρευστή, καὶ ἐὰν ἐξακολουθοῦν νὰ εἶναι πρησμένοι οἱ μαστοί, θὰ γίνηται ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας χρῆσις ἐλαφροῦ καθαρσίου.

ΑΠΟΖΕΜΑ (*βλ. Ἀφέψημα*)

ΑΠΟΚΡΥΦΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Ἀνόητος καὶ ἐγκληματικὴ ὀνομασία τῶν νοσημάτων τῶν γεννητικῶν ὀργάνων· ἀνόητος μὲν διότι τόσον ἡ βλεννόρροια ὅσον καὶ τὰ ἕλκη καὶ ἡ σύφιλις εἶναι μολυσματικαὶ ἀσθένειαι, ὅπως τόσαι ἄλλαι, ἐγκληματικὴ δὲ διότι ὡς «ἀπόκρυφος» ἐμποδίζει τὸν ἀσθενήσαντα νὰ ἀπευθυνθῇ ἐγκαίρως εἰς τὸν ἰατρόν, ὅπως θὰ ἔκαμνε διὰ πᾶσαν ἄλλην μολυσματικὴν νόσον.

Τὸ δὲ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἢ παραμελεῖ τὴν νόσον ἢ καταφεύγει ἐπὶ τέλους εἰς ἀγύρτην τινά. Καὶ εἰς τὰς δύο περιπτώσεις ἐγκληματεῖ ἀπέναντι τοῦ ἑαυτοῦ του, μὴ θεραπευόμενος ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως, ἀπέναντι τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του, τοὺς ὁποίους δύναται νὰ μολύνῃ, ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας του, τὴν ὁποίαν δύναται νὰ καταστρέψῃ. (βλ. *Γεννητικαὶ παθήσεις, Σύφιλις, Βλεννόρροια*)

ΑΠΟΚΥΝΟΝ ΚΑΝΑΒΙΟΝ (*Σκυλοβότανον, Σκυλόχορτο, Κοπρονοβότανον, Apocyn*)

Ἡ ρίζα ταῦ φυτοῦ τούτου ἔχει ἐμετικὰς καὶ καθαρκτικὰς ἰδιότητας.

ΑΠΟΛΕΙΜΜΑΤΑ (*Sequestre*).

Τεμάχια ὀστῶν, ἄτινα ὑποστάντα νέκρωσιν ἕνεκα αἰτίας τινὸς, τείνουν εἰς τὸ νὰ ἐξέλθουν ἐκ τοῦ σχηματιζομένου ἀποστήματος.

ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΣ (*Apollinaris*).

Ὀξυπηγὴ παρὰ τῷ Neuenahr (Ρῆνος) τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ ἐμπεριέχει μεγάλην ποσότητα ἀνθρακικοῦ ὀξέος (1521 κ. ἑκμ. εἰς λίτρον) καὶ ὀλίγον ἀνθρακικὸν (0,9) καὶ χλωριοῦχον νάτριον (0,3).

Ὠφελεῖ ὡς ὕδωρ τραπέζης εἰς δυσπεψίας καὶ εἰς παθήσεις τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων.

ΑΠΟΛΥΜΑΝΣΙΣ

Τὸ σύνολον τῶν μέτρων τὰ ὁποῖα ἡ ἐπιστήμη λαμβάνει διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἐξάπλωσιν τῶν μολυσματικῶν νόσων.

Ἡ ἀπολύμανσις διὰ νὰ εἶναι ἀποτελεσματικὴ ἀπαιτεῖ τέχνην καὶ σύστημα καὶ πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἀσθενοῦς, ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων μὲ τὰ ὁποῖα ἔρχεται εἰς ἐπαφήν, ἐπὶ τῶν ἐκκρίσεων αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῶν μέσων τὰ ὁποῖα μεταφέρουν τὸ μόλυσμα.

Ἡ ἀπολύμανσις τοῦ ἰδίου ***ἀσθενοῦς*** γίνεται δι' αὐστηρᾶς καθαριότητος καὶ χρησιμοποιήσεως τῶν ἀναλόγων καὶ καταλλήλων ἀντισηπτικῶν (βλ. *Νοσηλεία, Μολυσματικαὶ νόσοι*). Περὶ τῆς ἀπολυμάνσεως τῶν ***ἐκκρίσεων*** καὶ τῶν ***ἀντικειμένων***, θὰ ὁμιλήσωμεν κατωτέρω. Ὅσον δ' ἀφορᾷ διὰ τὰ ***μέσα***, τὰ ὁποῖα μεταφέρουν τὸ μόλυσμα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς ἔντομα καὶ ἐν γένει εἰς ζῷα, περὶ τούτων θέλει γίνῃ λόγος εἰς τὰ σχετικὰ κεφάλαια.

Τὰ δι' ἀπολύμανσιν χρησιμοποιούμενα μέσα εἶναι φυσικὰ ἢ χημικὰ ἢ καὶ φυσικοχημικά.

Ι.—Φυσικὰ ἀπολυμαντικὰ μέσα.

1ον Ὁ ***ἥλιος*** διὰ τῶν ἰωδῶν καὶ ὑπεριωδῶν ἀκτίνων του εἶναι τὸ ***δραστικώτερον*** τῶν ἀπολυμαντικῶν μέσων καὶ ἡ ἐπίδρασις εἶναι κατὰ τοσοῦτον μεγαλειτέρα ὅσον ἐντονωτέρα καὶ διαρκεστέρα εἶναι αὕτη. Δυστυχῶς ἡ χρησιμοποίησις τοῦ καταλληλοτάτου καὶ ἀδαπάνου τούτου μέσου, δὲν εἶναι δυνατὸν πάντοτε νὰ γίνῃ ὅπως πρέπει, ἕνεκα τοῦ ἀκαταλλήλου τῶν κατοικιῶν μας.

2ον Ἡ ***θερμότης***, ἥτις χρησιμοποιεῖται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἀσφαλεστέρα εἶναι ἡ διὰ τῆς καύσεως ἐπερχομένη καταστροφὴ τῶν μικροοργανισμῶν.

Ἐπειδὴ ὅμως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐφαρμοσθῇ πάντοτε τὸ μέτρον τοῦτο, γίνεται χρῆσις τῆς θερμότητος ὑπὸ μορφὴν βρασμοῦ, θερμοῦ ἀέρος καὶ ὑδρατμῶν (βλ. *Ἀποστείρωσις*).

Μὲ βράσιμον (εἰς 100° Ε) καὶ διάρκειαν τοὐλάχιστον 15 λεπτῶν ἀπολυμαίνομεν τὸ ***ὕδωρ, γάλα,*** ἐν γένει ***τὰς τροφὰς*** καὶ πᾶν ὅ,τι ἀναλόγως τοῦ μεγέθους καὶ τῆς ποιότητός του δύναται νὰ βράσῃ. Δι' ἀπολύμανσιν ***ἀσπρορρούχων*** ἢ ἄλλων ὑφασμάτων πρέπει τὸ βράσιμον νὰ διαρκέσῃ ½—1 ὥραν, ἐπιταχύνεται δὲ ἡ ἐνέργεια διὰ προσθήκης εἰς τὸ νερὸ ὀλίγου μαγειρικοῦ ἅλατος.

Ὑδρατμοὶ θερμ. 100° Ε ἐπιδρῶντες τοὐλάχιστον ἐπὶ ½ ὥραν ἐπὶ ἀντικειμένων δυναμένων νὰ ὑποφέρουν τοιούτους (ὡς ροῦχα, τάπητες κλπ.) ἀσφαλῶς καταστρέφουν πᾶν μόλυσμα, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως οἱ ὑδρατμοὶ οὗτοι νὰ κυκλοφοροῦν καὶ νὰ εἰσέλθουν εἰς τὸ βάθος τῶν ἀντικειμένων. Ἐπὶ τῆς μεθόδου ταύτης βασίζονται οἱ διάφοροι ***ἀπολυμαντικοὶ κλίβανοι,*** εἰς τοὺς ὁποίους ὁ ὑπερθερμασμένος ἀτμὸς (102—106°Ε) φονεύει μετ' ἀπολύτου βεβαιότητος τὰς μολυσματικὰς οὐσίας τῶν δι' ἀπολύμανσιν ἀντικειμένων. (Εἰκ. 62)

Ἡ κατασκευὴ τοιούτου ἀπολυμαντικοῦ κλιβάνου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἡ ὑπηρεσία των νὰ εἶναι εὔκολος καὶ νὰ δύνανται ταὐτοχρόνως πλεῖστα ὅσα ἀντικείμενα νὰ ἀπολυμαίνωνται. Εἰς μεγάλους κλιβάνους εἰσάγονται καὶ κλῖναι, ἀνάκλιντρα κλπ. Ὁ ἀπολυμαντικὸς κλίβανος ἀποτελεῖται ἐκ δύο ἰδίως τμημάτων ἐξ ἐκείνου, ὅπου ἀναπτύσσεται ὁ ἀτμὸς καὶ ἐκ τοῦ κυρίως ἀπολυμαντικοῦ κλωβοῦ. Τὸ πρῶτον εἶναι κλειστὸς λέβης, εἰς τὸν ὁποῖον βράζει νερὸ καὶ μὲ μέρος διὰ φωτιὰν κάτωθεν. Ὁ θερμὸς ἀτμὸς ὁδηγεῖται διὰ σωλήνων, εἰς τὸν ἐκ σιδήρου ἢ λαμαρίνης ἀπολυμαντικὸν κλωβὸν καὶ ὅστις ἔχει διάφορα σχήματα, καὶ μίαν ἢ καὶ περισσοτέρας θύρας. Τὰ δι' ἀπολύμανσιν ἀντικείμενα εἰσάγονται ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ τούτου καὶ ἡ θύρα κλείεται ἑρμητικῶς. Ὁ ὑπερθερμασμένος ἀτμὸς ὁδηγεῖται συνήθως ἀπὸ τὸ ἐπάνω μέρος, ὠθεῖ τὸν ἐντὸς τοῦ κλωβοῦ ὑπάρχοντα ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα εἰς σωλῆνα εὑρισκόμενον εἰς τὸ κάτω μέρος αὐτοῦ καὶ πληροῖ ὅλον τὸν κλωβόν. Κλειομένου τοῦ κάτω σωλῆνος εὑρίσκονται τὰ ἐν τῷ κλωβῷ ἀντικείμενα ἐκτεθειμένα εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θερμοῦ ἀτμοῦ καὶ μετὰ ἀρκετὴν τοιαύτην, ἐξάγονται τὰ ἀντικείμενα ἀπολυμανθέντα καὶ ἐκτίθενται εἰς τὸν ἀέρα, διὰ νὰ στεγνώσουν. Δὲν καταστρέφονται δὲ διόλου

SISMANOGLIO MEGARO

ταῦτα, ἐκτὸς τῶν ἀδιαβρόχων, δερμάτων, γουναρικῶν, ἀντικειμένων μὲ κόλλαν κλπ.

Εἰς μεγαλουπόλεις ὑπάρχουν ἐκτὸς τῶν κινητῶν κλιβάνων, οἵτινες μεταφέρονται ἀπὸ μέρους εἰς μέρος, καὶ κτιστοὶ

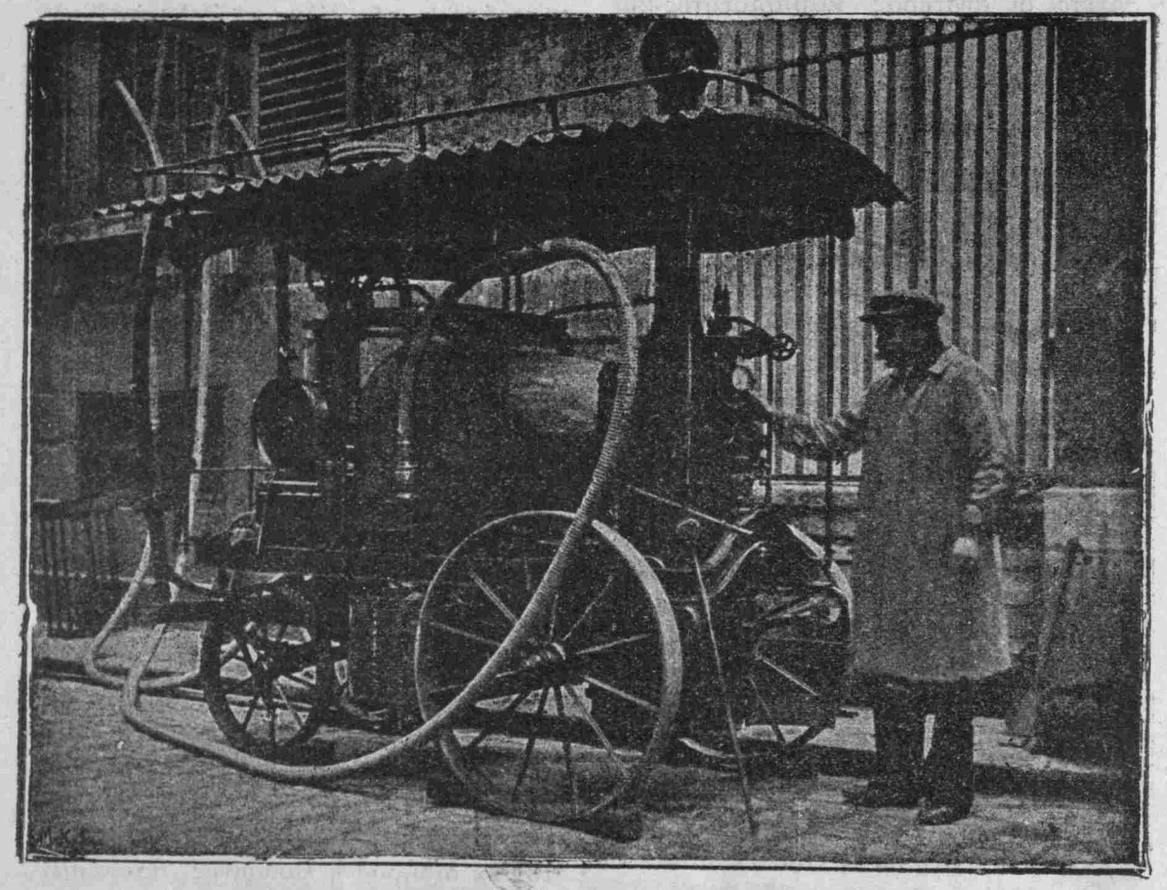

Εἰκ. 62.

Ἀπολυμαντικὸς Κλίβανος.

στερεοὶ τοιοῦτοι. Ἐν πάσῃ περιπτώσει τοιοῦτοι κλίβανοι πρέπει ὡρισμένως νὰ εὑρίσκωνται εἰς κάθε τμῆμα μιᾶς πόλεως.

Ὅταν δὲν ὑπάρχῃ κλίβανος δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἷς τῶν ἑξῆς τρόπων :

1) Ἐὰν ὑπάρχῃ διαθέσιμος, ἀτμομηχανή, ὁδηγεῖται ὁ θερμὸς ἀτμὸς διὰ σωλῆνος εἰς ἕνα βαρέλι ἢ εἰς μίαν χονδρὴν κάσαν ὅπου ἡ διευθέτησις τῶν δι' ἀπολύμανσιν ἀντικειμένων πρέπει νὰ γίνῃ, οὕτως ὥστε ὁ ἀπὸ τὸ κάτω μέρος τοῦ βαρελίου ἢ τῆς κάσας εἰσερχόμενος ἀτμὸς νὰ διέρχηται ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ ἀνοικτὰ καὶ χωρισμένα ἀντικείμενα καὶ νὰ ἐξέρχηται ἀπὸ ὀπὴν τῆς ὀροφῆς.

Τὸ ἄνω μέρος τοῦ βαρελίου, τὸ καπάκι, θὰ μετασχηματισθῇ εἰς κάλυμμα μὲ βίδες. Πρέπει δὲ νὰ κλεισθῇ τοῦτο καλὰ καὶ νὰ τεθοῦν ἐπάνω πέτρες. Τὴν θερμ. τοῦ ἀτμοῦ θὰ δίδῃ θερμόμετρον εἰσαχθὲν δι' ὀπῆς τοῦ καλύμματος καὶ δεικνύον ἄνω τῶν 100°Ε.

Μετὰ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ θερμοῦ ἀτμοῦ ἐπὶ 1 ὥραν, ἔχομεν τὴν πλήρη ἐγγύησιν ὅτι ἡ ἀπολύμανσις ἔχει γίνει ὅπως πρέπει.

2) Ἀπὸ ἕνα βαρέλι ἀφαιροῦμεν τὸν πάτον καὶ τὸ θέτομεν ἐπὶ ἑνὸς λέβητος ὅπου βράζει νερό. Τὸ ἄνω μέρος μετασχηματίζομεν εἰς κάλυμμα μὲ βίδες, ἀνοίγομεν δύο ὀπάς, μίαν εἰς τὸ μέσον διὰ νὰ ἐξέρχηται ὁ ἀτμὸς καὶ ἄλλην πλαγίως διὰ θερμόμετρον. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ καλύμματος ἀναρτῶμεν εἰς γάντσους τὰ ἐνδύματα. Καὶ ἐδῶ ὁ ἀτμὸς (100°) πρέπει νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ 1 ὥραν, ἐπὶ τῶν πρὸς ἀπολύμανσιν ἀντικειμένων.

3) Ἄλλος τρόπος, κατὰ τοὺς Wurtz Bourges ἀκόμη τελειότερος, εἶνε ὁ ἑξῆς :

Λαμβάνομεν λέβητα διαμέτρου 80 ἑκμ. καὶ βαρέλι ὕψους 1,50 μ. καὶ διαμέτρου ὀλίγον μεγαλειτέρας τῆς τοῦ λέβητος. Εἰς τὸν πάτον τοῦ βαρελίου ἀνοίγομεν διαφόρους ὀπὰς διὰ τὴν εἴσοδον τοῦ ἀτμοῦ καὶ εἰς τὸ ἐπάνω μίαν διὰ τὴν ἔξοδον. Πληροῦμεν τὸν λέβητα μὲ νερὸ καὶ ἀνάπτομεν ἀπὸ κάτω φωτιάν. Τὸ βαρέλι μὲ τὰ πρὸς ἀπολύμανσιν ἀντικείμενα τίθεται ἐπὶ τοῦ λέβητος.

Ὁ χῶρος ὁ μεταξὺ τῶν χειλέων τοῦ λέβητος καὶ τοῦ βαρελίου ἀποφράσσεται μὲ πηλὸν καὶ βρεγμένα πανιά.

Ὅταν τὸ νερὸ βράζῃ ἐντὸς τοῦ λέβητος ὁ ἀτμὸς διέρχεται διὰ τοῦ βαρελίου διατηρῶν ἐκεῖ θερμ. σχεδὸν 100ο.

Ἀπὸ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν τὸ ἐπὶ τῆς ἄνω ὀπῆς εὑρισκόμενον θερμόμετρον ἀρχίζει νὰ δεικνύῃ 100° χρειάζεται 1 περίπου ὥρα πρὸς ἀπολύμανσιν.

Διὰ τὴν ἀπολύμανσιν ἀντικειμένων μὴ δυναμένων νὰ πλυθῶσιν χρησιμοποιεῖται θερμὸς ἀὴρ ἐντὸς κλιβάνου, ὅπου καὶ τὰ ἀφίνομεν ἕως ὅτου ὁ κλίβανος κρυώσῃ. Τὰ ἀντικείμενα πρέπει νὰ εἶναι ἀνοικτὰ καὶ ξεχωρισμένα διὰ νὰ δυνηθῇ ἡ θερμότης νὰ εἰσέλθῃ καὶ εἰς τὰ βαθύτερα μέρη, διότι τότε μόνον ἡ ἀπολύμανσις δύναται νὰ εἶναι ἀποτελεσματική.

II.— Χημικὰ μέσα.

Ταῦτα εἶναι πλεῖστα ὅσα καὶ ἐπενεργοῦν διαφοροτρόπως φονεύοντα τοὺς μικροοργανισμούς, εἰς βραχύτερον ἢ περισσότερον χρόνον ἀνολόγως τῆς ποιότητος καὶ ποσότητος αὐτῶν.

Ἐπειδὴ οἱ μικροοργανισμοὶ ἀνθίστανται κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον, χρησιμοιοῦνται διὰ τὴν καταστροφὴν τῶν εἰς ἑκάστην νόσον παρουσιαζομένων μικροβίων ὄχι τὰ ἴδια μέσα, ἀλλὰ τοιαῦτα διαφόρου δυνάμεως, ἐπίσης δὲ ἀναλόγως τῶν τῶν πρὸς ἀπολύμανσιν ἀντικειμένων πρέπει νὰ ἐκλέγωνται διάφορα μέσα, διὰ νὰ ἀποφύγωμεν τὴν ὑπὸ τῆς χημικῆς οὐσίας καταστροφὴν τῶν ἀντικειμένων. Ἓν καὶ τὸ αὐτὸ μέσον ἄρα, δὲν εἶναι κατάλληλον δι' ὅλους τοὺς σκοπούς.

Ἐκ τῶν χημικῶν μέσων ἀπολυμάνσεως θὰ ἀναφέρωμεν τὰ κυριώτερα :

Τὸ ***ἀσβεστόνερον*** (lait de chaux, εἰς διάλυσιν 20 %). Γίνεται ὡς ἑξῆς : Εἰς $^3/_4$ λίτρου ὕδατος χύνομεν 1 χλγρ. μικρῶν τεμαχίων ἀσβέστου καὶ (προσέχοντες μὴ εἰσέλθῃ τι εἰς τοὺς ὀφθαλμούς) ἀνακατώνομεν σιγὰ σιγά, ἕως ὅτου ἀπορροφηθῇ καὶ γίνῃ κόνις. Ἔπειτα θὰ χύσωμεν καὶ τὸ ὑπόλοιπον τοῦ νεροῦ ($4\ ^1/_4$ λίτρου) καὶ ἐὰν δὲν θὰ γίνῃ ἄμεσος χρῆσις πρέπει νὰ κρατηθῇ ἐντὸς καλῶς κλεισμένων δοχείων καὶ εἰς ξηρὸν μέρος. Πρὸ τῆς χρησιμοποιήσεως πρέπει νὰ ἀνακατώνηται καλῶς.

Χλωριοῦχος ἄσβεστος. (Chorure de chaux).

Χρησιμοποιεῖται εἰς νωπὴν διάλυσιν (2 %), ἐνεργεῖ 5 φορὰς ἰσχυρώτερον ἀπὸ τὸ ἀσβεστόνερον, βλάπτει ὅμως τὴν ὑγείαν καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ χρῆσις πρέπει νὰ εἶναι σπανία.

Ἄχνη ὑδραργύρου. (Sublimé).

Χρησιμοπιεῖται εἰς διάλυσιν 1 : 1000, εἶναι ἔκτακτον ἀπολυμαντικόν, ἀλλὰ ἰσχυρώτερον δηλητήριον. Ἐπιδρᾷ ἐπιπολαίως καὶ προσβάλλει τὰ μέταλλα.

Cresylol ***σοδιοῦχον*** (Cresylol sodique)

Εἰς διάλυσιν 1–4 %.

Φαινικὸν ὀξύ. (Acide phenique)

Εἰς διάλυσιν 5 %.

SISMANOGLIO

Λυζόλ εἰς διάλυσιν 1—5 %.
Τζοβέλλα (Eau de Javel). 2 %.
Θειοῦχος Χαλκὸς (Sulfate de Cuivre) (5 %, κ.τ.λ.)

Ἡ διὰ τῶν χημικῶν διαλύσεων ἀπολύμανσις γίνεται δι' ***ἐντριβῶν***, διὰ ***ψεκασμῶν***, δι' ***ἐμβροχῆς*** κ.λ.π. Οὕτως : ἀσπρόρρουχα, ἐνδύματα, ὑφάσματα, κλπ. βυθίζονται εἰς διαλύσεις καὶ πρέπει νὰ μείνουν ἐντὸς αὐτῶν τοὐλάχιστον ἐπὶ 1 ὥραν καὶ ἔπειτα νὰ ξεπλυθοῦν, ἢ ὅταν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ τοῦτο, τότε ἐντρίβονται μὲ βοῦρτσαν ἢ μὲ σπόγγον, ἐμπεποτισμένα εἰς τὴν διάλυσιν.

III.—Φυσικοχημικὰ μέσα.

Εἰς ταῦτα κατατάσσονται αἱ χημικαὶ ρύσεις τῶν ὁποίων αἱ διαλύσεις ὑπὸ μορφὴν ἀτμῶν χρησιμοποιοῦνται δι' ἀπολύμανσιν. Περὶ τῆς κυριωτέρας τῶν οὐσιῶν τούτων, τῆς ***Φορμαλίνης*** θέλομεν πραγματευθῇ κατωτέρω.

Μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην περὶ ἀπολυμάνσεως περιγραφὴν, θέλομεν ἀσχοληθῇ ἐνταῦθα εἰδικώτερον περὶ ἀπολυμάνσεως κατοικιῶν, ἐπίπλων, ἀντικειμένων κλπ.

Ἀπολύμανσις δωματίου.

Τὸ δωμάτιον ἀσθενοῦς ἔχει ἀνάγκην ἰδιαιτέρας ἐπιβλέψεως διὰ νὰ μένουν τὸ πάτωμα, οἱ τοῖχοι, τὰ ἐν

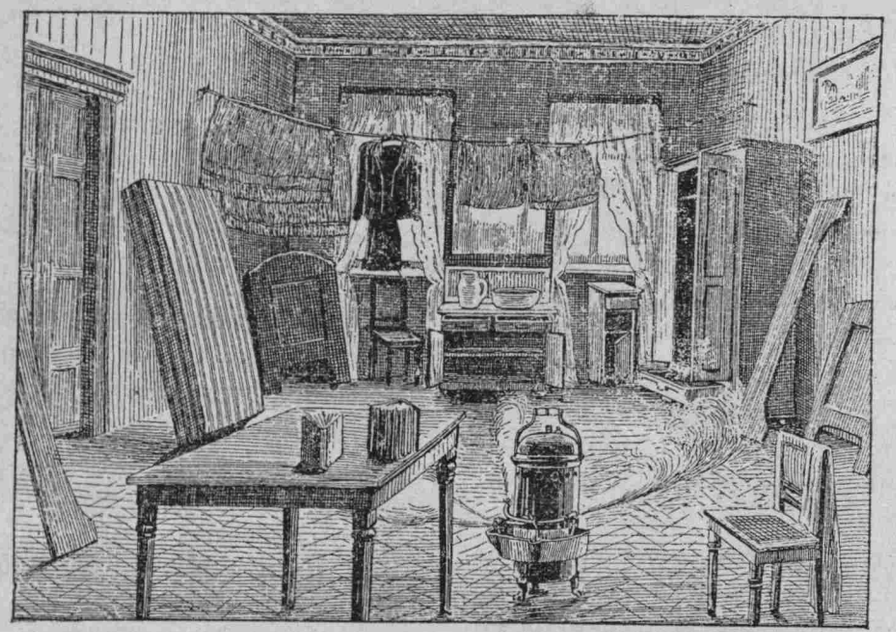

Εἰκ. 63.

Ἀπολύμανσις δωματίου μὲ Φορμαλίνην.

αὐτῷ ἀντικείμενα, ὁ ἀὴρ, ἐλεύθερα μολυσματικῶν οὐσιῶν. Τὸ δωμάτιον πρέπει νὰ ἀερίζηται συχνάκις καὶ ἐπαρκῶς, τὸ πάτωμα νὰ καθαρίζηται μὲ ζεστὴν σαπουνάδα ἢ νὰ τρίβεται μὲ πανὶ βρεγμένον εἰς διάλυσιν 5 % φαινικοῦ ὀξέος, ἢ 5 % λυζόλ, ἢ 1 : 500 σουπλιμέ.

Ὅταν τὸ δωμάτιον τοῦ ἀσθενοῦς δὲν θὰ χρησιμοποιῆται πλέον, θὰ γίνηται ἡ ***κυρίως ἀπολύμανσις***, ἥτις ἐκτελεῖται ἢ δι' ἀναπτύξεως ἀτμῶν ἐν τῷ δωματίῳ, οἵτινες εἰσχωροῦντες εἰς ὅλας τὰς διευθύνσεις, γωνίας καὶ τὰ ἀντικείμενα, καταστρέφουν τὰ μικρόβια, ἢ δι' ἁπλουστέρας μεθόδου, διὰ τριψίματος ὅλων τῶν μερῶν τοῦ δωματίου μὲ ἀντισηπτικὰς οὐσίας.

Ἡ καλλιτέρα ἀπολύμανσις τοῦ δωματίου εἶναι ἡ δι' ἀναπτύξεως ἀτμῶν ***Φορμαλδεύνης ἢ Φορμαλίνης.***

Πρὸς τοῦτο γίνεται χρῆσις ἰδιαιτέρου μηχανήματος διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Φορμαλίνη ἀναμιγνυομένη μὲ ἀτμὸν ἐφαπλοῦται ἐντὸς τοῦ δωματίου. Ἡ Φορμαλίνη θὰ χρησιμοποιῆται ἐν διαλύσει ἢ ἐν στερεᾷ καταστάσει, ἀναλόγως τοῦ μηχανήματος, βραζομένη ἐντὸς τοῦ εἰδικοῦ δοχείου τοῦ μηχανήματος, ἡ δὲ σχηματιζομένη ***Φορμαλδεύνη*** φονεύει ἀσφαλῶς τὰ τῶν συνήθων νόσων μικρόβια, ἐξαιρέσει ὀλίγων ὡς λ. χ. σπόρων βακίλλων ἄνθρακος, πρέπει ὅμως νὰ ἐπιδράσῃ εἰς ἀρκετὴν ποσότητα καὶ ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα. Δυστυχῶς ἡ ἀπολυμαντικὴ ἐνέργεια τῆς Φορμαλίνης ἐπεκτείνεται μόνον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ἀντικειμένων καὶ δὲν εἰσδύει καὶ εἰς τὸ βάθος αὐτῶν. Τὰ ἀντικείμενα ἄρα ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα εἶναι μέχρι βάθους μολυσμένα (ὡς λερωμένα σινδόνια, σκεπάσματα τυφικῶν, χολερικῶν κλπ.) δὲν ἀπολυμαίνονται μὲ Φορμαλίνην παρὰ διὰ τῶν λοιπῶν ἀπολυμαντικῶν μέσων. Εἰς τὰς ἄλλας περιπτώσεις ἀρκεῖ νὰ ἁπλωθοῦν τὰ ἀντικείμενα (ροῦχα, τάπητες κλπ.), εἰς τρόπον ὥστε αἱ πλευραί των νὰ εἶναι ἐκτεθειμέναι εἰς τοὺς ἀτμούς. Τὰ μὲ ὕφασμα κεκαλυμένα ἔπιπλα ἀπολυμαίνονται διὰ τῆς αὐτῆς μεθόδου, ἀρκεῖ νὰ μὴ καλύπτωνται μὲ ἄλλα ἀντικείμενα. (Εἰκ.63).

Ἡ Φορμαλίνη εἰσέρχεται εἰς ὅλας τὰς ρωγμὰς τοῦ πατώματος, τῶν τοίχων, τῶν ὀροφῶν, εἰς τὰς πτυχὰς ἐνδυμάτων, παραπετασμάτων, ταπήτων χωρὶς νὰ τὰ βλάψῃ. Εἰκόνες, πολύτιμα ἀντικείμενα, μέταλλα, δὲν καταστρέφονται ἀπὸ τὴν φορμαλίνην. Γοῦναι καὶ τριχωτὰ ἀντικείμενα δύνανται νὰ βλαφθοῦν μόνον εἰς παρατεταμένας ἐφαρμογάς.

Ἐπειδὴ ἡ Φορμαλίνη ἐπενεργεῖ καλλίτερον ὅταν ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ δωματίου εἶναι πλήρης ὑδρατμῶν, θέτομεν εἰς τὸ δωμάτιον δοχεῖα μὲ βραστὸν νερό, εἰς τὸ ὁποῖον ρίπτομεν πυρωμένα σίδηρα ἢ πλίνθους, ὁπότε τὸ ὕδωρ σχηματίζει ἀρκετοὺς ὑδρατμούς.

Ἡ βάσις τῶν διαφόρων σχετικῶν μηχανημάτων σύγκειται ἢ εἰς τὸ νὰ μετασχηματίζεται ἡ στερεὰ Φορμαλίνη διὰ θερμάνσεως εἰς ἀέριον καὶ τοῦτο δι' ὑδρατμῶν νὰ ἐφαπλοῦται ἐντὸς τοῦ δωματίου, ἢ ἡ διάλυσις τῆς Φορμαλίνης νὰ παρασύρηται μὲ ἀναπτυσσόμενον ὑδρατμὸν εἰς δωμάτιον ἢ καὶ νὰ ραντίζηται ἐντὸς αὐτοῦ. Δι' ἕκαστον μηχάνημα ὑπάρχει καὶ σχετικὴ δήλωσις περὶ τοῦ ποία ποσότης διαλύσεως Φορμαλίνης ἢ παστιλλῶν Φορμαλίνης, εἶναι ἀναγκαῖα διὰ τὴν ἀπολύμανσιν 1 κ. μ. χώρου καὶ πόσον χρόνον πρέπει νὰ διαρκῇ ἡ ἐπίδρασις. Γενικῶς λαμβανομένου κατὰ μέσον ὅρον 4 γρ. Φορμαλίνης διὰ κ. μ. ἀπαιτοῦνται 6 ὧραι πρὸς ἀπολύμανσιν, καὶ 8 γρ. διὰ 3 ὥρας.

Ὅλαι αἱ ὀπαί, ρωγμαὶ θυρῶν καὶ παραθύρων πρέπει νὰ εἶναι καλῶς κλεισμέναι, ἐν ἀνάγκῃ δὲ νὰ κολληθῇ χάρτης ἢ νὰ φραχθοῦν μὲ βάμβακα, διὰ νὰ μὴ χάνεται τὸ ἀέριον, ἐπίσης πρέπει νὰ φραχθοῦν αἱ ὀπαὶ τῶν σωλήνων τῶν θερμαστρῶν, ἐκεῖναι ἀπὸ τὰς ὁποίας διέρχονται ἠλεκτρικὰ σύρματα κλπ.

Μηχανήματά τινα εἶναι οὕτω πως κατεσκευασμένα ὥστε νὰ τίθενται ἔξω τοῦ δωματίου, οἱ δὲ ἀναπτυσσόμενοι ἀτμοὶ ὁδηγοῦνται διὰ σωλῆνος ἀπὸ τὴν κλειδαρότρυπαν εἰς τὸ δωμάτιον, ἄλλα δὲ μηχανήματα τίθενται ἐντὸς τοῦ δωματίου. Εἰς τὰ τελευταῖα, μόλις ἀρχίζει ἡ ἔξοδος τοῦ ἀερίου πρέπει ἀμέσως νὰ ἐγκαταλείψωμεν τὸ δωμάτιον, διότι οἱ ἀτμοὶ τῆς Φορμαλίνης ἐπιφέρουν ***ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν*** ἐπὶ τῶν βλεννογόνων τῶν ἀναπνευστικῶν ὀργάνων, ὅταν δὲ τελειώσῃ ἡ ἀπολύμανσις θὰ κρατήσωμεν τὴν ἀναπνοὴν καὶ θὰ ἀνοίξωμεν ἀμέσως τὰ παράθυρα διὰ νὰ εἰσέλθῃ καθαρὸς ἀήρ.

Ἡ ***ὀσμὴ*** τοῦ ἀερίου εἶναι καυστικὴ καὶ δυσάρεστος, μένει δὲ πολὺν καιρὸν εἰς τὸ δωμάτιον, οὕτως ὥστε παρ' ὅλον τὸν ἀερισμόν, ἐπὶ πολὺν χρόνον

SISMANOGLIO MUSEO

τὸ δωμάτιον θὰ ἔμενεν ἀχρησιμοποίητον, ἐὰν δὲν ἐλαμβάνοντο μέτρα τινά. Ταῦτα σύγκεινται εἰς τὴν εἰσαγωγὴν ἐν τῷ δωματίῳ μετὰ τὸ πέρας τῆς ἀπολυμάνσεως μὲ Φορμαλίνην, ἀτμῶν ἀμμωνίας, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὁποίων χρησιμοποιεῖται τὸ ἴδιον μηχάνημα τὸ χρησιμοποιηθὲν διὰ τὴν Φορμαλίνην.

Εἰς τὰ μηχανήματα τὰ ὁδηγοῦντα τὴν Φορμαλίνην διὰ τῆς κλειδαρότρυπας δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ δωμάτιον διά νὰ ἐξαλείψωμεν τὴν ὀσμήν, διὰ τὰ ἄλλα δυνάμεθα νὰ σπογγίσωμεν μερικὰς φορὰς τὸ ἔδαφος μὲ διάλυσιν $^1/_2$ % ἀμμωνίας

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀμμωνίας προσβάλλεται ὁ χαλκός, πρέπει πρὸ τῆς ἀναπτύξεως τοῦ ἀερίου τούτου νὰ ἀπομακρύνωμεν ὅλα τὰ ἐκ χαλκοῦ καὶ ὀρειχάλκου ἀντικείμενα ἐπίσης καὶ τὰ μαλαματοκαπνισμένα, ὡς καὶ τὰ ἄσπρα (λακέ).

Ἁπλουστέρα μέθοδος ἀπολυμάνσεως μὲ Φορμαλίνην, ἀλλὰ ὄχι καὶ τόσον δραστικὴ εἶναι νὰ κρεμῶνται ἐντὸς τοῦ δωματίου ἐπὶ τῶν τοίχων σινδόνια βρεγμένα μὲ διάλυσιν Φορμαλίνης. Καὶ ἐδῶ αἱ ὀπαὶ καὶ αἱ ρωγμαὶ πρέπει νὰ κλείωνται καλῶς καὶ τὸ δωμάτιον νὰ μείνῃ οὕτως ἐπὶ 24 ὥρας.

Τὸ δωμάτιον ἀσθενοῦς δύναται ἐπίσης νὰ ἀπολυμανθῇ δι' ***ἰσχυροῦ τριψίματος*** τοῦ ἐδάφους, τῶν τοίχων, τῆς ὀροφῆς, παραθύρων, θυρῶν, ἐπίπλων κλπ. μὲ βοῦρτσαν, σπόγγον, πανία κλπ. βρεγμένα εἰς διάλυσιν σουπλιμὲ 1 : 500 ἢ φαινικοῦ ὀξέος 3—5 % ἢ νὰ ραντισθοῦν μὲ κατάλληλον μηχάνημα (ψεκαστὴρ).

Τὰ ***τοιχόχαρτα*** (κ. ταπετσαρίαι) ἀπολυμαίνονται μὲ ἰσχυρὰ τριψίματα μὲ ψωμὶ (μηχανικὴ ἀπολύμανσις), τὸ ὁποῖον πρέπει ἔπειτα νὰ καῇ.

Ἀπολύμανσις κενώσεων, ἐμέτων καὶ οὔρων.

Ὅλα τὰ ἀνωτέρω ἀπεκκρίματα θὰ χύνωνται εἰς ἀποπάτους μόνον ἀφοῦ τὰ ἐντὸς αὐτῶν βακτηρίδια ἔχουν ἀσφαλῶς καταστραφῇ, διότι ἄλλως δύνανται νὰ μολύνουν τὰ πέριξ. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ χύνηται ἀρκετὴ ποσότης λυζόλ 3%, φαινικοῦ ὀξέος 5% ἢ ἀσβέστου (1 κοιλὸν εἰς 8 ὀκάδες ὕδατος εἰς τὰ δοχεῖα). Τὰ δι' ἀπολύμανσιν πράγματα πρέπει νὰ μείνουν οὕτως ἐπὶ 2 ὥρας καὶ ὕστερον νὰ ῥίπτωνται, τὰ δὲ δοχεῖα νὰ πλύνωνται μὲ βραστὸν νερό. Ἐὰν τυχὸν εἰς τὸ βάθος τοῦ δοχείου μένει ἀκαθαρσία, ἥτις δὲν ἐξέρχεται διὰ τῶν ἄνω μέσων, πρέπει νὰ χύνηται ἐντὸς αὐτοῦ ὀλίγον ὑδροχλωρικὸν ὀξύ.

Ἀπολύμανσις πτυέλων.

Ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ πτύῃ πάντοτε ἐντὸς δοχείου ἐμπεριέχοντος ἀντισηπτικὴν τινὰ οὐσίαν καὶ τὰ πτύελα νὰ ῥίπτωνται ἐπὶ τοῦ πυρός. Αἱ πτυελίστραι* θὰ ἀπολυμαίνωνται μὲ διάλυσιν σουπλιμέ, κρεζόλ, φαινικοῦ ὀξέος.

Ἀπολύμανσις ἀποπάτων.*

Αὕτη εἶναι τότε μόνον δυνατὴ ὅταν γίνῃ χρῆσις μεγάλης ποσότητος ἀπολυμαντικῆς οὐσίας οἷον, ἀσβέστου, ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος.

Ἡ καταπολέμησις τῆς κακῆς ὀσμῆς δὲν σημαίνει πάντοτε καὶ ἀπολύμανσιν καὶ γίνεται διὰ θειϊκοῦ σιδήρου, φαινικοῦ ὀξέος, χλωριούχου μαγγανείου, κόνεως ξυλοκαρβούνων, χώματος.

Ἀπολύμανσις ἐνδυμάτων καὶ ἀσπρορούχων.

Ὅσα ἐκ τούτων δύνανται νὰ πλυθοῦν θὰ μένουν ἐπί τινας ὥρας ἐντὸς διαλύσεως λυζόλ ἢ φαινικοῦ ὀξέος καὶ ὕστερον θὰ βράζωνται καλῶς. Οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδωνται ἀσπρόρρουχα, χρησιμοποιηθέντα ὑπὸ ἀσθενοῦς μὲ μολυσματικὴν νόσον, κατ' εὐθεῖαν εἰς τὴν πλῦσιν, πρὶν διαμείνωσιν ἐπ' ἀρκετὸν καιρὸν ἐντὸς ἀντισηπτικῆς τινὸς διαλύσεως, διότι ἡ πλύντρια διατρέχει μέγαν κίνδυνον μολύνσεως.

Ἀπολύμανσις πιάτων, μαχαιροπηρούνων καὶ λοιπῶν ἐκ πορσελάνης καὶ μετάλλων ἀντικειμένων.

Θὰ βράζωνται ἐπὶ $^1/_4$ τῆς ὥρας μὲ σόδαν. Τὰ μὴ ἐπιδεχόμενα βράσιμον θὰ μείνουν ἐπὶ 1 ὥραν ἐντὸς διαλύσεως 1% Φορμαλίνης καὶ θὰ τρίβωνται ἔπειτα ἕως ὅτου στεγνώσουν.

Ἀπολύμανσις ἐπίπλων, στρωμάτων.

Ἐὰν δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἷς τῶν ἄνωθι ἀναφερθέντων τρόπων, θὰ πλύνωνται μὲ λυζόλ καὶ θὰ στεγνώνωνται ἀμέσως.

Ἀπολύμανσις λαστίχων, ὑποδημάτων.

Θὰ πλύνωνται μὲ λυζόλ καὶ θὰ στεγνώνωνται ἀμέσως.

Ἀπολύμανσις δοχείων νεροῦ, λεκανῶν, λουτήρων.

Τρίβονται καλῶς μὲ φαινικὸν ὀξὺ καὶ ἔπειτα πλύνονται μὲ βραστὸν νερό.

Ἀπολύμανσις ἀντικειμένων ἐκ ξύλου ἢ μετάλλου.

Τρίβονται μὲ 1% φορμαλίνην καὶ ἔπειτα στεγνώνουν.

Ἀπολύμανσις γουναρικῶν.

Κατὰ ταύτην τὸ μέρος τῶν τριχῶν πρέπει νὰ βραχῇ μὲ διάλυσιν φαινικοῦ ὀξέος, σουπλιμὲ ἢ φορμαλίνης καὶ νὰ ἀφεθῇ εἰς τὸν ἥλιον.

Ἀπολύμανσις ἀντικειμένων ἄνευ ἀξίας.

Θὰ καίωνται.

(βλ. *Ἀποστείρωσις*, *Ὕδωρ*).

ΑΠΟΜΟΝΩΣΙΣ

Μέτρον ***προφυλακτικὸν*** ὑγιῶν προσώπων ἀπὸ μολύνσεως νοσημάτων κολλητικῶν, ἀπὸ κακώσεων προερχομένων ἐκ πασχόντων φρενικὰ νοσήματα, καὶ ***βοηθητικὸν*** εἰς τὴν θεραπείαν νευρικῶν νοσημάτων.

Ἡ ἀπομόνωσις εἶναι τὸ κυριώτατον μέσον πρὸς προφύλαξιν ἀπὸ μολυσματικὰς νόσους καὶ παρακώλυσιν τῆς ἐπεκτάσεως αὐτῶν· ὅθεν ἐπιβάλλεται τόσον εἰς τὰ νοσοκομεῖα ὅσον καὶ τὰς ἰδιωτικὰς κατοικίας. Ὅσάκις ἐν οἰκογενείᾳ τινὶ παρουσιασθῇ μολυσματική τις νόσος πρέπει ἡ ἀπομόνωσις τοῦ ἀρρώστου νὰ ἐφαρμοσθῇ ὅσον τὸ δυνατὸν ἐνωρίτερον καὶ αὐστηρότερον, ὁριζομένου ἰδιαιτέρου δωματίου, ἰδιαιτέρας νοσοκόμου καὶ ἰδιαιτέρων ἀντικειμένων χρήσεως, οὕτως ὥστε νὰ μὴ ὑπάρχῃ οὐδεμία ἐπαφὴ πρὸς τὰ ἔξω. (βλ. *Μολυσματικαὶ νόσοι*, *Ἀπολύμανσις*).

Ἡ ἀπομόνωσις ἀσθενῶν φρενοβλαβῶν καὶ συνάμα ἐπιβλαβῶν δύναται νὰ γείνῃ μόνον εἰς νοσοκομεῖα ἢ ἰδιαίτερα θεραπευτήρια.

Ἡ δὲ συνδρομὴ εἰς τὰς νευρικὰς νόσους δὲν ἐπιτυγχάνεται κυρίως διὰ τῆς ἀπομονώσεως αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως ἀπὸ τοῦ μέρους ἢ τοῦ περιβάλλοντος, τὸ ὁποῖον διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον ἐμποδίζει τὴν θεραπείαν αὐτῶν. Τοιαῦται νόσοι εἶναι αἱ νευρασθένειαι, μελαγχολίαι κλπ. αἴνινες τελειότερον θεραπεύονται εἰς ἐπὶ τούτῳ θεραπευτήρια.

ΑΠΟΜΟΡΦΙΝΗ (*Ὑδροχλωρική*).

Οὐσία κρυσταλλικὴ λευκὴ καὶ ἄμορφος, χρησιμοποιουμένη σχεδὸν μόνον εἰς ὑποδορείους ἐνέσεις ($^1/_2$ σύριγξ διαλύσεως $^1/_2$ %) ὡς ἐμετικόν. Εἶναι φάρμακον λίαν ***ἐπικίνδυνον***, ὡς ἐκ τούτου σπανίως γίνεται χρῆσις αὐτοῦ. Χρησιμοποιεῖται ἰδίως κατὰ τὰς δηλητηριάσεις, ὁσάκις ὑπάρχει ἐλπὶς νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τοῦ στομάχου μέγα μέρος τοῦ δηλητηρίου. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπενεργείας ἐπέρχονται μετά τινα λεπτά.

ΑΠΟΜΥΖΗΣΙΣ (*Aspiration*).

Ἡ ἀπορρόφησις ὑγροῦ συσσωρευθέντος εἰς κοιλότητα τοῦ σώματος τῇ βοηθείᾳ ἰδιαιτέρων ἐργαλείων (σύριγξ* ἀπομυζητήρ*).

ΑΠΟΜΥΖΗΤΗΡ (*Aspirateur*).

Ἐργαλεῖον ἐν εἴδει ἀντλίας ἡνωμένης μὲ βελόνην ἢ ἀκίδα* διὰ τοῦ ὁποίου σχηματιζομένου κενοῦ ἐν τῇ ἀντλίᾳ ἢ ἐν τῇ προσηρμοσμένῃ εἰς αὐτὴν φιάλῃ ἀπομυζᾶται ὑγρὸν ἢ καὶ ἀὴρ ἐκ τῶν κοιλοτήτων τοῦ σώματος.

SISMANOGLIO MEGARO

Οἱ μᾶλλον ἐν χρήσει ἀπομυζητῆρες εἶναι οἱ τῶν *Dienlafoy* καὶ *Potain*.

ΑΠΟΝΕΥΡΩΣΕΙΣ

Ἰνώδεις, λευκαί, λεπταὶ πλὴν στερεαὶ μεμβράναι, αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν καὶ ἀπομονοῦν τοὺς μῦς* (βλ. *Τένοντες*).

ΑΠΟΞΕΣΙΣ

Ἐγχείρησις διὰ τῆς ὁποίας ἀφαιροῦνται ἀπὸ ἐπιφάνειαν ἱστοῦ (βλεννογόνος, ὀστοῦν) πάσχοντα μέρη. ***Εἰδικῶς*** δὲ ἀπόξεσις λέγεται ἡ ἕνεκα φλογώσεως ξέσις τοῦ βλεννογόνου τῆς μήτρας, ἵνα ἀναπληρωθῇ ὑπὸ νέου ὑγιοῦς, ἢ καὶ ὁ καθαρισμὸς αὐτοῦ ἀπὸ τεμάχια πλακοῦντος* καὶ μεμβρανῶν, τὰ ὁποῖα μετὰ τοκετὸν ἢ ἀποβολὴν ἔμειναν ἐν αὐτῷ καὶ προκαλοῦν αἱμορραγίας ἢ καὶ σχηματίζουν ἑστίας μολύνσεως τοῦ ὅλου ὀργανισμοῦ. Ἡ ἀπόξεσις τῆς μήτρας γίνεται δι' ἰδιαιτέρων ἐργαλείων, τῶν καλουμένων ξύστρων*, σπανίως δὲ καὶ εἰς εἰδικὰς περιπτώσεις διὰ τοῦ δακτύλου.

ΑΠΟΠΑΤΟΣ

Ἔχει σπουδαιοτάτην σημασίαν διὰ τὴν ὑγείαν τοῦ ἀνθρώπου καὶ διὰ τοῦτο τόσον κατὰ τὴν κατασκευήν του ὅσον καὶ κατὰ τὴν διατήρησίν του πρέπει νὰ φυλάσσωνται αἱ ὑγιειναὶ συνθῆκαι. Συστηματικοὶ ἀπόπατοι μὲ ὕδωρ πρὸς ἀπόπλυνσιν, κατεσκευάσθησαν τὸ πρῶτον κατὰ τὸν 17ον αἰῶνα ἐν Ἀγγλίᾳ, οἱ δὲ πρῶτοι δημόσιοι ἀπόπατοι τὸ πρῶτον ἐν Παρισίοις κατὰ τὸν 18ον αἰῶνα. Μέχρι τοῦ τελευταίου αἰῶνος ἦσαν ἐν πρωτογόνῳ καταστάσει, συνήθως μακρὰν τῶν κατοικιῶν, καὶ τοῦτο ἀνεπλήρου ἐν μέρει τὰς πολλαπλὰς των ἐλλείψεις.

Τὰ τελειότερα ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἀποχωρητήρια κατεσκευάσθησαν μετὰ τὸ 1823, ἀφ' ὅτου δηλαδὴ ἡ Γαλλὶς Κα *Benoit* ἀνεκάλυψε τὴν χρῆσιν τῶν κυρτῶν σωλήνων (Siphons).

Κατὰ τὴν ***κατασκευὴν*** τῶν ἀποπάτων πρέπει νὰ καταβληθῇ μεγίστη προσοχὴ τόσον ἐκ μέρους τοῦ ἀρχιτέκτονος ὅσον καὶ τοῦ ἰδιοκτήτου. Ἀμφότεροι ἂς λάβουν ὑπ' ὄψιν ὅτι εἰς τὸν ἀπόπατον εἶναί τις ὑποχρεωμένος νὰ μείνῃ ἐπὶ $^1/_2$ τοὐλάχιστον ὥραν καθ' ἑκάστην καὶ ἑπομένως ἂς φροντίσουν πῶς ἀνετώτερον θὰ παραμείνῃ τις καὶ πῶς ὀλιγώτερον θὰ βλάψῃ τὸν ὀργανισμόν του ἐκ τῆς εἰσπνοῆς ἀερίων.

Οἱ ἀπόπατοι πρέπει νὰ κατασκευάζωνται εἰς μέρος ὅσῳ τὸ δυνατὸν εὐάερον, εὐήλιον, μακρὰν τοῦ μαγειρείου καὶ τῶν δωματίων καὶ νὰ εἶναι ὅσῳ

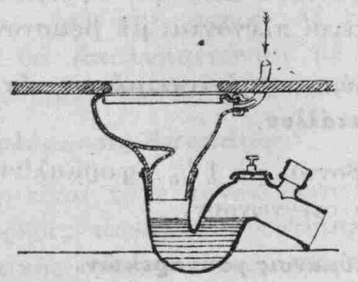

Εἰκ. 64.

Ἀπόπατος μὲ σίφωνα.

τὸ δυνατὸν εὐρύχωροι. Πρέπει νὰ ἔχουν παράθυρον πρὸς τὸν ἥλιον καὶ πρὸς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, ὑψηλόν, διῆκον μέχρι τῆς ὀροφῆς, οὕτως ὥστε ὁ ἀερισμός των νὰ γίνεται εὐκόλως καὶ διαρκῶς, τὸ πάτωμα ἀδιαπέραστον ἀπὸ τὰ ἀκάθαρτα ὑγρά, ἐστρωμένον δηλαδὴ μὲ τσιμέντο ἢ μάρμαρον ἢ τσινιά, τοίχους ὑψηλοὺς πάχους περισσοτέρου τῶν 15 ἑκμ. χρισμένους δὲ μὲ ἐλαιοβαφὴν ἢ μὲ τσιμέντο ἢ κεκαλυμμένους μέ λευκὰ τσινιά, παὶ πρὸ τοῦ κυρίως ἀποπάτου μικρὸν διαμέρισμα διὰ νὰ ἐλαττώνεται ὅσῳ τὸ δυνατὸν ἡ κακοσμία καὶ μαζῆ μὲ αὐτὴν ἡ ὀχληρὰ ἐντύπωσις ἡ ὁποία προκαλεῖται πάντοτε εἰς τὰ μέρη ταῦτα.

Τὸ πλάτος τοῦ κυρίως ἀποπάτου καὶ τοῦ πρὸ αὐτοῦ διαμερίσματος δὲν πρέπει νὰ εἶναι μικρότερον τοῦ 1 μ. τὸ δὲ μῆκος ἑκατέρου μικρότερον

τοῦ $1\ ^1/_2$ μ. Εἰς τὸ πρὸ τοῦ ἀποπάτου διαμέρισμα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ πλυντὴρ μὲ ὅλα τὰ χρειώδη. Τὸ κινητὸν κάθισμα εἶναι μὲν ἀναπαυτικὸν ἀλλ' ὄχι βοηθητικὸν εἰς τὰς κενώσεις, οὔτε ὑγιεινόν, διότι διὰ τῆς ἐπικαθήσεως δύναται νὰ μολυνθῇ τὸ σῶμα, καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης οἱ τουρκικοὶ λεγόμενοι εἶναι προτιμότεροι, ἀρκεῖ νὰ διατηρῶνται καθαροί.

Ἀπαραίτητος ὅρος διὰ τοὺς ἀποπάτους εἶναι ἡ ***καθαριότης***, εἶναι δὲ ὀρθοτάτη ἡ γνώμη ὅτι τὸ μέτρον τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς καθαριότητος τῆς οἰκογενείας εὑρίσκεται εἰς τὴν καλὴν διατήρησιν τῶν ἀποπάτων. Χάριν τῆς καθαριότητος εἶναι πάντοτε προτιμητέα τὰ ἰδιαίτερα δοχεῖα διὰ τὰ κόπρανα καὶ ἰδιαίτερα πάλιν διὰ τὰ οὖρα διότι ἐξαπλούμενα ταῦτα ἐπὶ τοῦ πατώματος προκαλοῦν σῆψιν καὶ διὰ τῶν ὑποδημάτων μεταφέρονται εἰς τοὺς τάπητας τῶν δωματίων.

Οἱ διοχετευτικοὶ σωλῆνες τῶν ἀνωτέρων πατωμάτων πρέπει νὰ εἶναι παχεῖς καὶ μεταλλικοί, νὰ κλείωνται μὲ ἐπιστόμια διὰ νὰ παρεμποδίζεται ἡ κυκλοφορία τῶν ἀερίων καὶ νὰ μὴ διέρχανται διὰ μέσου τῶν τοίχων τῆς οἰκίας. Μηχανήματα πρὸς κατάπαυσιν ἢ τοὐλάχιστον πρὸς μετριασμὸν τῆς δυσοσμίας ὑπάρχουν πολλῶν εἰδῶν, τελειότερα ὅμως εἶναι τὰ δι' ὕδατος λειτουργοῦντα (watercloset). Ὅταν οἱ ἀπόπατοι συνεπείᾳ ἐλλείψεώς τινος ἀναδίδουσι ***δυσοσμίαν*** πρέπει νὰ πλύνωνται μὲ διάλυσιν θειϊκοῦ ψευδαργύρου 250 γρ. ἢ μὲ φαινικὸν ὀξὺ καθαρὸν ἢ ἐν ἀνάγκῃ μὲ κόνιν ξυλοκαρβούνων ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἔχει ἀπολυμαντικὴν δύναμιν. Αἱ ἀκαθαρσίαι πρέπει νὰ φέρωνται πρὸς εὐρὺν καὶ ἐπικλινῆ ὀχετόν, ὥστε νὰ ρέουν ἐντὸς αὐτοῦ.

Εἰς τὰς πτωχικὰς συνοικίας, ὅπου ἡ κατασκευὴ τοιούτων ὀχετῶν εἶναι ἀδύνατος πρέπει νὰ κατασκευάζωνται ***λάκκοι***, βαθεῖς ὅσῳ τὸ δυνατόν, εἰς θέσιν χαμηλὴν καὶ εἰς μεγίστην ἀπόστασιν ἀπὸ τῆς οἰκίας καὶ μάλιστα ἀπὸ τοῦ φρέατος, εἰς τοὺς ὁποίους νὰ διευθύνωνται ὅλα τὰ ἀκάθαρτα νερὰ τῆς οἰκίας καθὼς καὶ τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς. Οἱ λάκκοι οὗτοι πρέπει νὰ κενώνωνται πρὶν νὰ γεμίσουν μέχρι στεφάνης, ὀλίγας δὲ ὥρας πρὸ τῆς ἐκκενώσεώς των νὰ ῥίπτωνται ἐντὸς αὐτῶν 2—3 χλγρ. θειϊκοῦ ψευδαργύρου διαλελυμένα εἰς κάδον ὕδατος διὰ νὰ προληφθῇ ἡ ἀπεχθὴς ἐκείνη δυσοσμία.

Το σύστημα τῶν λάκκων θὰ ἦτο εὐτύχημα ἂν ἐγενικεύετο καὶ εἰς τὰ χωρία διὰ νὰ λείψουν πλέον τὰ μεταλλικὰ ἢ ξύλινα βαρέλια, τὰ ὁποῖα χώνονται εἰς τὴν γῆν, ἀκριβῶς κάτωθεν τῆς ὀπῆς τοῦ ἀποπάτου καὶ τὰ ὁποῖα τόσον κατὰ τὴν μακρὰν διατήρησίν των πλησίον τῆς οἰκίας ὅσον καὶ κατὰ τὴν κοπιώδη μεταφοράν των πρὸς κένωσιν, γίνονται αἰτία μεγάλης βλάβης.

ΑΠΟΠΛΗΞΙΑ

Αἰφνηδία παροδικὴ ἢ καὶ ὁριστικὴ ἀπώλεια τῶν αἰσθήσεων καὶ τῶν κινήσεων. Ἀκολουθεῖται συνήθως ὑπὸ διαρκοῦς ἢ προσωρινῆς παραλύσεως ἑνὸς μέρους τοῦ σώματος. ***Προηγοῦνται*** αὐτῆς ἐνίοτε συμπτώματά τινα προδρομικά, ὡς μικραὶ διαταραχαὶ τῶν αἰσθήσεων, τῆς ὁμιλίας, τῶν κινήσεων, ζάλαι, αἱμορραγίαι τοῦ ἐπιπεφυκότος κλπ.

Κατὰ τὴν ***ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεων*** καὶ τῆς συναισθήσεως πίπτει ὁ ἀσθενὴς αἰφνηδίως, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται δύσκολος καὶ μετὰ ρόγχου, τὸ πρόσωπον παραμορφοῦται πρὸς τὸ ἕν μέρος, εἶναι ἐρυθρὸν καὶ κυανοῦν, οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξογκοῦνται, αἱ κόραι διαστέλλονται, τὰ βλέφαρα κλείουν, τὸ στόμα σχηματίζει γωνίαν πρὸς τὰ κάτω, ὁ βραχίων καὶ ἡ κνήμη τῆς μιᾶς πλευρᾶς εἶναι παραλυμένοι καὶ κρέμανται χαλαροί. Ἐνίοτε ἡ συναίσθησις μένει καὶ ἡ δυσκολία τῆς ὁμιλίας καὶ αἱ παραλύσεις ἀναπτύσσονται βαθμηδόν.

Ἡ ἄμεσος καὶ συνηθεστέρα ***αἰτία*** τῆς ἀποπληξίας εἶναι ἡ διάρρηξις αἱ-

SISMANOGLIO MUSUROS

ματοφόρων ἀγγείων ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ εἴσοδος εἰς τὴν ἐγκεφαλικὴν μᾶζαν μικρᾶς ἢ μεγάλης ποσότητος αἵματος. Γίνεται δὲ συνήθως ἡ διάρρηξις αὕτη ἕνεκα μικρῶν ἀνευρυσμάτων* ἀρτηριῶν.

Ἡ ***σοβαρότης*** τῆς προσβολῆς καὶ αἱ ἐκ ταύτης ***συνέπειαι*** ἐξαρτῶνται ἐκ τῆς πιέσεως τοῦ αἵματος καὶ ἐκ τοῦ μεγέθους τῆς ἀρτηρίας. Δηλαδή, ὅταν τὸ διαρραγὲν ἀγγεῖον εἶναι μικρὸν καὶ ἡ ἐκχυθεῖσα εἰς τὸν ἐγκέφαλον ποσότης τοῦ αἵματος εἶνε ὀλίγη, αἱ ἶνες καὶ τὰ κύτταρα τοῦ ἐγκεφάλου, μικρὰν μόνον πίεσιν ὑφίστανται καὶ ἑπομένως ἡ μὲν συναίσθησις δὲν ταράττεται, ἡ δὲ παράλυσις εἶνε ἐλαφρὰ καὶ παρέρχεται ταχέως, ἀπορροφωμένου τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος. Ὅταν ὅμως ἡ ποσότης τοῦ ἐκχυθέντος αἵματος εἶναι μεγάλη, δυσκόλως ἀπορροφᾶται τελείως, καὶ ἐὰν μὲν ἡ αἱμορραγία ἦτο κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν σχηματίζεται κοιλότης, ἐὰν δὲ εἰς τὸ ἐσωτερικόν, εἶδος κύστεως ἢ οὐλαὶ καὶ τὰ τμήματα ἐκεῖνα τοῦ ἐγκεφάλου ἀδυνατοῦν νὰ λειτουργήσουν. Ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχῃ μεγάλη ἀρτηριακὴ πίεσις τὰ ἀρχικὰ ἐγκεφαλικὰ φαινόμενα ἐπαισθητῶς ὑποχωροῦν καὶ ἐκλείπουν. Εἰς ἰσχυρὰς αἱμορραγίας ἡ ἐγκεφαλικὴ μᾶζα πιέζεται εἰς μέγαν βαθμὸν καὶ ἢ ἐπέρχεται ἀμέσως ὁ θάνατος ἢ αἱ παραλύσεις καὶ τὰ ἄλλα φαινόμενα παραμένουν ἀθεράπευτα.

Ἄλλοτε πάλιν συμβαίνει μετὰ παρέλευσιν ὀλίγου χρόνου ἀπὸ τῆς ἀποπληξίας νὰ σχηματισθῇ ἐντὸς τοῦ ἐγκεφάλου καὶ πέριξ τῆς αἱμορραγίας φλόγωσις μετὰ διαπυήσεως (ἀπόστημα). Εἰς τινας περιστάσεις μὲ τὴν ἐπάνοδον τῆς συναισθήσεως δὲν ἐπανέρχεται πλήρης καὶ ἡ ἐγκεφαλικὴ ἐνέργεια, καὶ τότε ὡς συνέπειαι τῆς ἀποπληξίας εἶναι ἀδυναμία τῆς μνήμης, μικρόνοια, ἠλιθιότης.

Ἐκ τούτων φαίνεται ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς ἀποπληξίας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ καθορισθῶσιν ἐκ τῶν προτέρων.

Ἄλλη αἰτία τῆς ἀποπληξίας ἀντὶ τῆς αἱμορραγίας εἶναι ἡ αἰφνηδία ἔλλειψις αἵματος, ἡ διακοπὴ τῆς αἱματικῆς θρέψεως συνεπείᾳ ἐμβολῆς τῶν ἐγκεφαλικῶν ἀγγείων, ἥτις εἶναι συνήθως ἀποτέλεσμα καρδιακῶν παθήσεων.

Τρίτη αἰτία εἶναι αὐτόματος πῆξις αἵματος, θρόμβωσις εἰς ἐκφυλισθείσας ἐγκεφαλικὰς ἀρτηρίας.

Τόσον ἡ ἐμβολὴ* ὅσον καὶ ἡ θρόμβωσις* προξενοῦν τὰ αὐτὰ φαινόμενα μὲ τὴν ἐγκεφαλικὴν αἱμορραγίαν, ἕνεκα τῆς ἐπὶ μικρὸν ἢ μέγα διάστημα ἀναιμίας, κατὰ συνέπειαν ἀνικανότητος πρὸς δρᾶσιν μερῶν τινων τοῦ ἐγκεφάλου ἀκριβῶς ὡς ἂν τὰ μέρη ταῦτα ἦσαν κατεστραμμένα ὑπὸ τῆς αἱμορραγίας. Εἶναι ὅμως ὀλιγώτερον ἐπικίνδυνα τῆς αἱμορραγίας, διότι ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν πιέζουν, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ παθόντα μέρη τοῦ ἐγκεφάλου δύνανται νὰ τροφοδοτηθῶσι διὰ παραπλευρικῆς κυκλοφορίας καὶ νὰ γίνουν πάλιν ἱκανὰ πρὸς λειτουργίαν. Ἄτομα μὲ ἄκαμπτα ἀγγεῖα (ἀρτηριοσκληρωτικὰ*) πάσχουν συχνότερον ἀποπληξίαν καὶ μάλιστα ὅταν ὑφίστανται συρροὰς αἵματος εἰς τὸν ἐγκέφαλον ἢ καὶ συμφορήσεις. Οἱ τοιοῦτοι πρέπει νὰ ***ἀποφεύγουν*** πᾶν ὅ,τι θὰ ἠμπόδιζε τὴν ἐκροὴν τοῦ αἵματος ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου εἰς τὸν λαιμὸν καὶ θώρακα (ὡς σφιγκτὰ κολλάρα, λαιμοδέτας, βῆχα, κουραστικὰ ἅσματα, φωνάς, σκύψιμον, σήκωμα βαρέων πραγμάτων, πίεσιν κατὰ τὰς κενώσεις), πᾶν ὅτι θὰ ηὔξανε τὴν πίεσιν τοῦ αἵματος καὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας (ὑπερκοπώσεις, ἀλκοολικὰ ποτά, τέϊον, καφέν, ὑπερπλήρωσιν τοῦ στομάχου, συγχύσεις, πνευματικὰς ὑπερκοπώσεις, μεγάλην θερμότητα, κτυπήματα καὶ ἐν γένει τραύματα τῆς κεφαλῆς).

Ἰδιαιτέρα ***κατασκευὴ τοῦ σώματος*** φαίνεται ὅτι προδιαθέτει διὰ τὴν ἀποπληξίαν. Εἶναι δὲ αὕτη: σῶμα κοντόν, λαιμὸς κοντὸς καὶ χονδρός, πρόσωπον ἐρυθρόν. Ἡ ἐν γένει ***προφύλαξις*** συμπίπτει μὲ τὴν ὑγιεινὴν τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως.*

Διὰ τὰς ***πρώτας βοηθείας*** εἰς ἀσθενῆ ἐξ ἀποπληξίας παθόντα, λύομεν ὅλα τὰ στενώτατα ἐνδύματα, πλαγιάζομεν τὸν ἀσθενῆ μὲ τὴν κεφαλὴν ἐλαφρῶς ὑψωμένην, ἀνοίγομεν τὰ παράθυρα διὰ νὰ ἔλθῃ καθαρὸς ἀήρ, θέτομεν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς κύστιν πάγου ἢ ἐπιθέματα ψυχρά, συναπισμοὺς εἰς τὰς κνήμας διὰ νὰ ἑλκύσωμεν τὸ αἷμα πρὸς τὰ κάτω. Τὰ περαιτέρω θὰ διατάξῃ ὁ ἰατρός.

ΑΠΟΠΝΟΙΑ ΔΥΣΩΔΗΣ

(βλ. Ἀναπνοὴ δυσώδης).

ΑΠΟΡΡΟΦΗΣΙΣ

Λειτουργία τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος, κατὰ τὴν ὁποίαν οὐσίαι ρευσταὶ ἢ ρευστοποιηθεῖσαι, καθὼς καὶ ἀερώδη ἀέρια προσλαμβάνονται ὑπὸ τῆς κυκλοφορίας ἢ καὶ ὑπὸ τῶν ὑγρῶν τῶν ἱστῶν, δι' ἐνδοσμώσεως,* διὰ διαλύσεως ἢ καὶ διὰ χημικῆς ἕλξεως.

Ἀπορρόφησις γίνεται καὶ διὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ δέρματος, τῶν ἐσωτερικῶν τοιχωμάτων καὶ τῶν ἱστῶν τῶν ὀργάνων. (βλ. *Θρέψις, Πέψις, Ἀναπνοή, Ἀπορροφητικά*).

ΑΠΟΡΡΟΦΗΤΙΚΑ

Οὐσίαι τινὲς ἀπορροφοῦν ***μηχανικῶς*** ἄλλας, διότι εἶναι σπογγώδεις καὶ περικλείουν πόρους, οἵτινες πληροῦνται ρευστῶν. Τοιαῦται οὐσίαι εἶναι τὸ ἀγαρικὸν (ὕσκα), τὸ ξαντὸν, ὁ βάμβαξ· ἄλλαι πληροῦνται ἀερίων (στομάχου, ἐντέρων) ὡς ὁ ἄνθραξ. Ἄλλαι πάλιν οὐσίαι ἀπορροφῶσιν ***χημικῶς*** ὡς ἡ μαγνησία, ἡ σόδα, ὁ σίδηρος, ἡ ἄσβεστος, τὸ νιτρικὸν βισμούθιον κλπ.

ΑΠΟΣΤΑΞΙΣ *(κ. Λαμπικάρισμα).*

Ἡ εἰς ἀτμοὺς μεταβολὴ τῶν διαφόρων πτητικῶν στοιχείων οὐσίας τινὸς καὶ ἡ ἐκ νέου συμπύκνωσις αὐτῶν εἰς ρευστόν. Σκοπὸς τῆς ἀποστάξεως εἶναι ἢ νὰ χωρίσωμεν τὰ πτητικὰ σώματα ἀπὸ τὰ μὴ τοιαῦτα ἢ νὰ ἀφαιρέσωμεν ἐκ μίγματος ρευστοῦ μερικὰς οὐσίας (***ὑγρὰ ἀπόσταξις***) ἢ τέλος νὰ ἐπιτύχωμεν ἐξ ὀργανικῶν ξηρῶν οὐσιῶν ἀεριώδεις ἢ ρευστὰς τοιαύτας (***ξηρὰ ἀπόσταξις***). Ἡ ὑγρὰ ἀπόσταξις ἐκτελουμένη δι' ἰδιαιτέρων συσκευῶν ἀποτελουμένων ἐκ τριῶν μερῶν, τοῦ λέβητος, τοῦ ψυκτῆρος καὶ τοῦ ὑποδοχέως γίνεται δι' ἁπλῆς ἢ κλασματικῆς τοιαύτης, πάντοτε δὲ διὰ θερμάνσεως. Ἡ ξηρὰ ἀπόσταξις ἐκτελεῖται ἐπίσης διὰ θερμάνσεως ὅταν θέλωμεν νὰ ἐπιτύχωμεν ἐξ ὀργανικῶν ξηρῶν οὐσιῶν ἀεριώδεις ἢ ρευστὰς τοιαύτας· οὕτω ἐκ ξύλου λαμβάνομεν τὸ ὄξος, ἐκ λιθανθράκων τὸ φωταέριον κλπ (βλ. *Διύλισις*)

ΑΠΟΣΤΕΙΡΩΣΙΣ

Ἡ ἀπελευθέρωσις ἀντικειμένου τινὸς ἀπὸ τῶν προσκεκολλημένων αὐτῷ μικροοργανισμῶν. Διὰ τὴν ἀποστείρωσιν χρησιμοποιεῖται, ἐκτὸς τῶν χημικῶν ἀπολυμαντικῶν* καὶ ἀντισηπτικῶν* μέσων, ἰδίως ἡ ***θερμότης***.

Ἐὰν αἱ δι' ἀποστείρωσιν οὐσίαι δὲν ἀντέχουν εἰς θέρμανσιν 100ο Ε, ἀλλὰ μόνον εἰς 60ο ἢ 70ο. ἡ ἀποστείρωσίς των γίνεται δι' ἐπαναλήψεως ἐπὶ μερικὰς ἡμέρας τῆς θερμάνσεως εἰς 60ο ἢ 70ο. Εἰς 60ο ἢ 70ο, καταστρέφονται μὲν τὰ μικρόβια, ἀλλ' ὄχι καὶ οἱ σπόροι, ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως οἱ σπόροι γίνονται μικρόβια καὶ καταστρέφονται.

Ἀποστείρωσις ***ἐργαλείων καὶ ἄλλων ἐκ μετάλλου*** ἢ ***πορσελάνης*** ἀντικειμένων, γίνεται

α) διὰ θεαμάνσεως εἰς 150ο Ε,
β) διὰ βρασμοῦ ἐπὶ $^1/_2$ ὥραν.
γ) διὰ καύσεως μὲ οἰνόπνευμα.

Ἀποστείρωσις ἐπιδέσμων, βάμβακος κλπ. γίνεται :

α) Εἰς ἰδιαίτερα μηχανήματα (Autoclaves).

β) Ἐλλείψει τοιούτων δι' ἐκθέσεως ἐπὶ $^{3}/_{4}$ ὥρας εἰς ἀτμὸν βράζοντος ὕδατος, ἐντὸς κλειστοῦ δοχείου.

Ἀποστείρωσις χειρῶν καὶ δέρματος ἐκτελεῖται διὰ πλυσίματος τῶν χειρῶν

ἐπὶ $^1/_4$ ὥρας μὲ ζεστὸν βρασμένον νερό, μὲ σάπωνα συνήθη ἢ ἀντισηπτικὸν καὶ βούρτσισμα, ἀκολουθούμενον μὲ πλύσιμον καὶ βούρτσισμα ἐπὶ 5 λεπτά, μὲ οἰνόπνευμα (ἰδίως εἰς τοὺς ὄνυχας). (βλ. *Ἀσηψία, Ἀπολύμανσις*).

Ἀποστείρωσις ὑγρῶν.

Γίνεται διὰ βρασίματος ἐπὶ $^1/_2$ ὥραν ἢ διὰ διϋλίσεως.

Ἀποστείρωσις ὕδατος. (βλ. *Ὕδωρ.*)

ΑΠΟΣΤΗΜΑ

Συνάθροισις πύου ἐντὸς νεωστὶ σχηματισθέντος καὶ κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον περιωρισμένου χώρου ἢ κοιλότητος ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἱστῶν τοῦ σώματος.

Ὑπάρχουν δύο εἰδῶν ἀποστήματα : Τὰ ***θερμὰ***, τὰ γινόμενα ταχέως μὲ πυρετὸν καὶ πόνους καὶ ἐρυθρότητα δέρματος καὶ τὰ ***ψυχρὰ*** τὰ χωρὶς πόνον καὶ βραδέως σχηματιζόμενα. Τὸ ἀπόστημα δύναται ν' ἀνοίξῃ καὶ νὰ ἐκκενώσῃ τὸ πύον πρὸς τὰ ἔξω, ἢ νὰ ἐγκυστωθῇ ἢ καὶ νὰ διανοίξῃ ὁδὸν εἰς ἄλλο μέρος τοῦ σώματος ἢ καὶ μὴ ἐκκενώμενον νὰ δώσῃ αἰτίαν εἰς ἐπικίνδυνον δηλητηρίασιν τοῦ αἵματος μὲ διάφορα μεταστατικὰ ἀποστήματα.

Τὰ ***ψυχρὰ*** ἀποστήματα εἶναι συνήθως φύσεως φυματιώδους, ἔχουν μαλακὸν πρήξιμον, χωρὶς ἀλλοίωσιν τοῦ χρώματος τοῦ δέρματος. Ἡ θεραπεία αὐτῶν δὲν ὑπάγεται εἰς κανόνας ὡρισμένους.

Εἰς τὰ ***θερμὰ*** ἀποστήματα ἐνόσῳ δὲν εἶναι ἀκόμη μαλακὰ (ὥριμα) δέον νὰ τίθενται καταπλάσματα ἢ ἐπιθέματα θερμά. Ὅταν ὅμως ἡ διαπύησις εἶναι βεβαία πρέπει νὰ ἀνοίγωνται τὸ ἐνωρίτερον πρὸς ἀποφυγὴν ἐπικινδύνων ἐπιπλοκῶν, ἡ δὲ περαιτέρω θεραπεία αὐτοῦ συνίσταται κυρίως εἰς περίθαλψιν ἀντισηπτικήν.

ΑΠΟΦΥΣΕΙΣ ΟΣΤΩΝ

Προεξοχαὶ τῆς ἐπιφανείας ὀστοῦ, χρησιμεύουσαι ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἰς πρόσφυσιν μυῶν, σπανιώτερον δὲ εἰς ἄρθρωσιν μετ' ἄλλων ὀστῶν.

ΑΠΟΧΡΕΜΠΤΙΚΑ

Φάρμακα διευκολύνοντα τὴν ἀπόχρεμψιν διὰ ρευστοποιήσεως τῶν φλεγμάτων ἢ ἐνισχύοντα καὶ διεγείροντα τοὺς μῦς τῶν βρόγχων.

Τοιαῦτα εἶναι ἐν γένει αἱ θερμαὶ πτισάναι καὶ τὰ ἀποζέματα ἢ ἀφεψήματα, τὸ βάλσαμον τοῦ Τολοῦ, ἡ τερεβενθίνη, ἡ πίσσα, ὁ κέρμης, τὸ πολύγαλα, τὸ ἀμμωνιακὸν κόμμι κ. ἄ.

Τινὰ τῶν ἀποχρεμπτικῶν εἰς ἰσχυροτέραν δόσιν διδόμενα εἶναι καὶ ἐμετικά· ἀπαιτεῖται ἄρα προσοχὴ εἰς τὴν δόσιν.

ΑΠΟΧΡΕΜΨΙΣ

Ἀπόπτυσις νοσηρῶν ἐκκρίσεων τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν (βλ. *Πτύελα*).

ΑΠΟΧΩΡΗΜΑΤΑ

Τὸ ὑπόλοιπον τῶν τροφῶν, τὸ ἐκτοῦ ἐντέρου ἐξερχόμενον (βλ. *Κενώσεις*).

ΑΠΟΧΩΡΗΤΗΡΙΟΝ (*βλ. Ἀπόπατος*).

ΑΠΠΕΝΤΖΕΛ (*Appenzell*).

Κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ ἐντὸς τοῦ ὁμωνύμου Καντονίου εἰς ὕψος 778 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἔχει πηγὴν μὲ ὕδωρ περιέχον ἀνθρακοῦχον μαγνησίαν καὶ κατάλληλον εἰς τὰς ἀτονίας τῶν πεπτικῶν ὀργάνων. Ἐν τῷ Ἀππεντζὲλ γίνονται θεραπείαι μὲ τυρόγαλα (petit lait).

ΑΠΡΑΞΙΑ

Ἔλλειψις ἀντιλήψεως διὰ τὴν κατάλληλον χρησιμοποίησιν ἀντικειμένων. Ὁ πάσχων ἐννοεῖ ὅ,τι τοῦ λέγεται, ἀναγνωρίζει τὰ ἀντικείμενα καὶ χωρὶς νὰ εἶναι οὔτε παραλυτικὸς οὔτε ἀτακτικὸς ἐκτελεῖ μὲ τὰ ἀντικείμενα ταῦτα πράξεις διαφόρους ἐκείνων, τὰς ὁποίας θέλει νὰ ἐκτελέσῃ. Γνωρίζει τί πρέπει νὰ κάμῃ, ἀλλὰ δὲν ἠμπορεῖ.

Τὰ ***αἴτια*** τῆς ἀπραξίας εἶναι ἐγκεφαλικὴ ἀναιμία ἢ συμφόρησις, συφιλιδικὰ κομμιώματα, ἐγκεφαλικοὶ ὄγκοι κλπ. Ἡ ἀπραξία δύναται νὰ εἶναι παροδικὴ ἢ καὶ νὰ διαρκέσῃ ἐπὶ μακρὸν χρόνον, διορθοῦται δὲ διὰ τῆς ἀπομιμήσεως καὶ ἐκμαθήσεως ἐκ νέου.

ΑΠΡΩΚΤΙΑ

Ἔλλειψις τοῦ κάτω μέρους τοῦ ἀπευθυσμένου.* Ἐπὶ ἀπρωκτίας ἡ ἐκκένωσις τῶν κοπράνων γίνεται διὰ τῆς κύστεως, τῆς οὐρήθρας ἢ τοῦ κόλπου. Παρατηρεῖται εἰς τὰ νεογνὰ καὶ θεραπεύεται δι' ἐγχειρήσεως (βλ. *Ἀτρησία*).

ΑΠΥΡΕΞΙΑ

Ἡ ἄνευ πυρετοῦ φάσις κατὰ τὴν διαδρομὴν νόσου (βλ. *Πυρετός*).

ΑΡΑΒΟΣΙΤΟΣ (*Ζειά, Ἀραποσίταρο, τ. μισίρι*).

Ὡς θρεπτικὴ οὐσία εἶνε κατωτέρα τοῦ σίτου καὶ τῆς σικάλεως (βλ. *Τροφῶν πίνακα*). Ἀποτελεῖ τὸ συστατικὸν τῆς πολέντας τῶν Ἰταλῶν, τῆς μαμαλίγκας τῶν Ρουμάνων, τοῦ μαλάϊ τῶν Οὐγγρων καὶ Σέρβων. Ὅταν χρησιμοποιῆται οὐχὶ ὥριμος προξενεῖ τὴν Πελάγραν.* Τὰ στίγματα τοῦ ἀραβοσίτου (stigmates) (20 γρ. εἰς 1 λίτρον ὕδατος) εἶναι διουρητικὰ καὶ καταπραϋντικὰ εἰς χρονίας κυστίτιδας καὶ κωλικοὺς τῶν νεφρῶν.

ΑΡΑΙΟΜΕΤΡΟΝ

Μηχάνημα χρησιμεῦον εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς πυκνότητος (εἰδικὸν βάρος) τῶν ρευστῶν ἰδίως σωμάτων.

ΑΡΑΡΟΥΤ (*Μαραντάμυλον*).

Ἄμυλον εὐπεπτότατον ἐκ τῆς ρίζης φυτοῦ τινος, τοῦ Μαραντᾶ, εὑρισκομένου εἰς τὰς Ἀντίλλας, καὶ ἐξ ἄλλων παρομοίων φυτῶν ἄλλων τροπικῶν χωρῶν. Τὸ κάλλιστον εἶναι τῆς Ἰαμαϊκῆς, λευκόν, μαλακόν, ἄνευ γεύσεως, καὶ ὀσμῆς. Ἀναμιγνύεται πρῶτον μὲ ψυχρὸν ὕδωρ καὶ δίδεται εἰς δόσιν 1 κ.κ. εἰς 1 κύαθον (φλιτζάνι) γάλακτος ἢ ζωμοῦ ὡς εὔπεπτος ἀμυλώδης τροφή, εἰς ἀδύνατα παιδία, εἰς ἀναρρωννύοντας, δυσπεπτικούς, καὶ φιλασθένους.

ΑΡΑΧΝΗ

Τὸ δάγκαμά της, περιορίζεται εἰς μικρὰν ἐρυθρότητα, ἐλαφρὸν πρήξιμον, ὀλίγην φαγοῦραν, μὴ ἐπεκτεινόμενα εἰς τὰ γειτονικὰ τοῦ δαγκάματος μέρη καὶ παρερχόμενα ταχέως μὲ ὀλίγον ἰώδιον ἢ νερὸν μὲ ὄξος ἢ μὲ κολώνιαν.

Ἡ ***ἀραχνιὰ*** τιθεμένη ἐπὶ κοψίματος ἢ κεντήματος, σταματᾷ τὸ αἷμα, ἐὰν βεβαίως δὲν εἶναι ἄφθονον, ἐνεργοῦσα μηχανικῶς, ἀπορροφῶσα αὐτὸ καὶ εὐκολύνουσα τὸν σχηματισμὸν θρόμβου. Πσρὰ τὴν αἱμοστατικήν της ἰδιότητα εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνος ἕνεκα τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς λοιπῆς ἀκαθαρσίας, αἵτινες εὑρίσκονται ἐπ' αὐτῆς.

ΑΡΑΧΝΟΕΙΔΗΣ

Ἡ μεσαία τῶν τριῶν μηνίγγων* λεπτοτάτη, μεμβράνη, προσκεκολλημένη εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ ὀλίγον χαλαρὰ εἰς τὸν νωτιαῖον μυελόν. Δὲν εἰσέρχεται ἐντὸς τῶν ἑλίκων τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ διαπερᾷ αὐτὰς ὡς γέφυρα. Κάτωθεν τῆς ἀραχνοειδοῦς ὑπάρχει λεμφατικὸς χῶρος ὁ περικλείων τὸ ἐγκεφαλονωτιαῖον ὑγρόν.

ΑΡΓΙΛΛΙΟΝ (*Λευκαργιλλῖτις Aluminium*)

Ἐκ τῶν ἁλάτων τοῦ ἐλαφροῦ, λευκοῦ καὶ μὲ ἰσχυρὰν λάμψιν τούτου μετάλλου χρησιμοποιοῦνται αἱ διαλύσεις (5—10 %) τοῦ ***ὀξικοῦ ἅλατος*** ὡς δραστήριον, οὐχὶ ὅμως ἐντελῶς ἀκίνδυνον ἀντισηπτικὸν δι' ἐξωτερικὴν χρῆσιν, αἱ δὲ (1 %) τοῦ ***θειϊκοῦ*** ἅλατος ὡς κολλύριον.

ΑΡΓΙΛΟΣ (*Βῶλος, Argile*)

Ἕνωσις ἀργίλου μετὰ πυριτικοῦ ὀξέος, σχηματίζει μὲ ὕδωρ μᾶζαν ἀδιάλυτον εἰς αὐτὸ καὶ χρησιμοποιοιεῖται πρὸς κατασκευὴν καταποτίων, ὡς κατάπλασμα εἰς κτυπήματα

SISMANOGLIO MEGARO

καὶ νευραλγικὰς παθήσεις. Ἐσωτερικῶς λαμβάνεται πρὸς καταπολέμησιν διαρροιῶν.

ΑΡΓΥΡΙΑΣΙΣ

Κυανόφαιος χροιὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν βλεννογόνων, ὀφειλομένη εἰς μεγάλην καὶ συχνὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν νιτρικοῦ ἀργύρου*, παραμένουσα συνήθως καθ' ὅλην τὴν ζωήν.

ΑΡΓΥΡΟΣ

Ὁ χημικῶς καθαρὸς ἄργυρος χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν κατασκευὴν φαρμάκων, περιαργύρωσιν καταποτίων, καὶ ἔμφραξιν ὀδόντων. Ἡ ἐπὶ μακρὸν ἐσωτερικὴ χρῆσις ἀργύρου ἐπιφέρει ἀργυρίασιν.*

Αἱ κυριώτεραι σκευασίαι ἀργύρου εἶναι αἱ ἑξῆς :

Νιτρικὸς ἄργυρος (Nitrate d'argent στυ*γία λίθος*, πέτρα τῆς κολάσεως).

Ἄλας κρυσταλλῶδες, εὐκόλως διαλυόμενον εἰς τὸ ὕδωρ καὶ οἰνόπνευμα. Ἀλλοιοῦται εἰς τὸ φῶς καὶ ὅταν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν μὲ ὀργανικὰς οὐσίας, σχηματίζον εἰς τὸ δέρμα, ἀσπρόρρουχα κλπ. ***μαύρας κηλίδας*** (μεταλλικὸς ἄργυρος), αἵτινες ἐξαλείφονται διὰ πλυσίματος μὲ συμπεπυκνωμένην διάλυσιν ὑδροκυανικῆς ἢ ἰωδιούχου ποτάσσης ἢ καὶ μαγειρικοῦ ἅλατος.

Ὁ νιτρικὸς ἄργυρος χρησιμοποιεῖται ***ἐξωτερικῶς*** εἰς διαλύσεις (0,5—0,10 : 150 γρ. ἀπεσταγμένου ὕδατος) διὰ πλύσεις, (1 :10) καυτηριάσεις καὶ κολλύριον (0,10 : 30). Εἰς καυτηριάσεις γίνεται χρῆσις καὶ τῶν γνωστῶν μολυβδίδων (πέτρα τῆς κολάσεως) Ἐπίσης χρησιμοποιεῖται διὰ μαύρην βαφὴν τῶν τριχῶν.* ***Ἐσωτερικῶς*** δίδεται εἰς μικροτάτας δόσεις εἰς καταπότια (0,01).

Ἡ διὰ νιτρικοῦ ἀργύρου ***δηλητηρίασις*** χαρακτηρίζεται δι' ἐμμέτων λευκῶν, οἵτινες μαυρίζουν εἰς τὸν ἀέρα. Πρέπει ***ἀμέσως*** νὰ χορηγηθῇ ἄφθονον ὕδωρ μὲ μαγειρικὸν ἅλας, καὶ ἔπειτα ἐμετικά, καὶ λεύκωμα τοῦ αὐγοῦ.

Ἄλλαι σκευασίαι εἶναι : ***Ἀργυρὸλ*** (10 %) ***Ἀργονίνη*** (10 %), ***Ἀργίνη*** (0,5%) ***Προταργὸλ*** (1—2 %) ***Ἰχθαργὰν*** (2 %), δι' ἐξωτερικὴν χρῆσιν, ***Κολαργὸλ*** ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ ***Ἠλεκτροκολαργὸλ*** δι' ἐνέσεις ἐνδοφλεβικὰς καὶ ὑποδορείους εἰς γενικὰς μολύνσεις.

ΑΡΔΙΤΣΙ *(βλ. Ἄρκευθος).*

ΑΡΡΕΝΑΛ *(βλ. Ἀρσενικόν).*

ΑΡΘΡΑΛΓΙΑ

Πόνος εἰς μίαν ἢ περισσοτέρας ἀρθρώσεις ἄνευ φλογώσεως ἢ πρηξίματος παρατηρούμενος εἰς νευρικούς, ὑστερικοὺς καὶ εἰς παθόντας μολυβδίασιν.*

ΑΡΘΡΙΤΙΣ

1ον Φλόγωσις τῶν ἀρθρώσεων ὀξεῖα ἢ χρονία. Ἡ ***ὀξεῖα*** ἔχει ὡς αἰτίας, τραυματισμὸν, ἢ γενικὴν τινὰ μολυσματικὴν νόσον *(ἐπιλόχιον πυρετόν, τυφοειδῆ, βλεννόρροιαν, δυσεντερίαν, σηψαιμίαν κλπ.)* καὶ ἐκδηλοῦται δι' ἰσχυροῦ πόνου, πρηξίματος, ἐρυθρότητος, πυρετοῦ κλπ. Συνήθως ἰᾶται τελείως, ἐνίοτε ὅμως ἀφίνει ἀτροφίαν τῶν μυῶν καὶ ἀγκύλωσιν. Σπανίως ἡ ὀξεῖα ἀρθρῖτις καταλήγει εἰς διαπύησιν ὁπότε ἐπιβάλλεται ἡ διάνοιξις τῆς ἀρθρώσεως.

Ἡ θεραπεία της ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν.

Ἡ ***χρονία*** ἔχει ὡς αἰτίας ἐπανειλημμένας ὀξείας φλεγμονάς, φυματίωσιν συφίλιδα, περὶ τῶν συμπτωμάτων καὶ θεραπείας τῶν ὁποίων πρβλ. σχετικὰ ἄρθρα.

2ον. Μία τῶν κυριωτέρων ἐκδηλώσεων τοῦ ***ἀρθριτισμοῦ*** *, συνισταμένη εἰς βλάβην τῶν χόνδρων τῶν ἀρθρώσεων συνεπείᾳ ἐναποθέσεως ἀφθόνων οὐρικῶν ἁλάτων. Οὐρικὰ ἅλατα δύνανται νὰ ἐναποτεθοῦν καὶ εἰς τοὺς χόνδρους τῶν ὤτων, τοὺς τένοντας καὶ τὰ νεφρά.

Ἡ ἀρθρῖτις προσβάλλει συχνὰ ἀνθρώπους ἡλικίας 35 — 50 ἐτῶν. προσλαμβάνοντας πολλὴν λευκωματοῦχον,καὶ πλουσίαν εἰς φωσφορικὸν ὀξὺ τροφήν, ἀλκοολικὰ ποτὰ καὶ μὴ κινουμένους

ἀρκετά. Ἐντοπίζεται κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν πρώτην ἄρθρωσιν τοῦ μεγάλου δακτύλου τοῦ ποδὸς (***ποδάγρα***) ἢ τὴν πρώτην ἄρθρωσιν τοῦ ἀντίχειρος (***χειράγρα.***)

Ἡ ***πρώτη προσβολὴ*** ἐπέρχεται συνήθως κατόπιν πλουσιοπαρόχου γεύματος, συγχύσεων, κοπώσεως, κρυολογημάτων.

Ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐπέρχονται αἰφνιδίως τὴν νύκτα ἰσχυροὶ πόνοι εἰς τὰς ἀρθρώσεις μὲ πρήξιμον, ἐρυθρότητα καὶ πυρετόν. Ἡ συνηθεστέρα ἐποχὴ διὰ τὴν πρώτην προσβολὴν εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ χειμῶνος, διὰ τὰς κατόπιν τὸ ἔαρ καὶ τὸ φθινόπωρον. Μετὰ μερικὰς ἡμέρας ὑποχωροῦν τὰ ὀξέα φαινόμενα καὶ μετὰ 1—2 ἑβδομάδας παρέρχονται. Ἡ προσβολὴ ἐπανέρχεται μετά τινα καιρόν, ἐνίοτε καὶ μετὰ ἔτη.

Ὅταν αἱ ἐναποθέσεις οὐρικῶν ἁλάτων εἶναι ἄφθονοι αἱ ἀρθρώσεις γίνονται δύσκαμπτοι καὶ παραμορφώνονται· ἐπέρχεται γενικὴ ἐξασθένησις· ἡ ἀρθρῖτις λαμβάνει μορφὴν ***χρονίαν.***

Συχνάκις τὰ οὖρα ἔχουν λεύκωμα, ἐρυθρὰ καὶ λευκὰ αἱμοσφαίρια καὶ ἅλατα οὐρικὰ (ἄμμος).

Ἡ χρονία ἀρθρῖτις δυσκόλως διακρίνεται ἀπὸ τὸν χρόνιον ρευματισμόν*. Ἐκτὸς τῶν εἰς τὰς ἀρθρώσεις ἐκδηλώσεων, ἡ ἀρθρῖτις τόσον ἡ ὀξεῖα ὅσον καὶ ἡ χρονία ἐπιφέρει διαταραχὰς καὶ εἰς ἄλλα ὄργανα, ὡς γαστραλγίας, ἐμέτους, ἐντερίτιδας, λιποθυμίας, ζάλην, καρδιακὰ φαινόμενα, νεφρίτιδας κλπ.(Εἰκ. 65).

Δὲν εἶναι ἀσφαλῶς γνωστὸν πόθεν προέρχεται τὸ οὐρικὸν ὀξὺ τὸ προκαλοῦν τὴν ἀρθρίτιδα. Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ κληρονομικότης, πλέον τοῦ ἡμίσεως τῶν περιπτώσεων εἶναι κληρονομικαί.

Γεωγραφικῶς εἶναι συχνοτέρα ἐν Ἀγγλίᾳ, εἶτα ἐν Ἀμερικῇ, Γαλλίᾳ, Γερμανίᾳ· σπανιωτέρα δὲ εἰς τὴν νότιον καὶ ἀνατολικὴν Εὐρώπην. Ἀναμφιβόλως σχετίζεται μὲ τὸν τρόπον τοῦ τρέφεσθαι.

Ἡ ***θεραπεία*** τῆς ὀξείας προσβολῆς ἀπαιτεῖ ἡσυχίαν ἐν τῇ κλίνῃ, ἀνύψωσιν τῶν πασχόντων ἄκρων, θερμὰ ἐπιθέματα καὶ ναρκωτικὰς ἀλοιφάς. Ἡ δίαιτα θὰ σύγκειται εἰς ἀποχὴν ἀπὸ νεφρά, σπλῆνας, ἦπαρ, θύμον, χαβιάρι, μυαλό, καὶ εἰς πρόσληψιν ὀλίγης ἐλαφρᾶς τροφῆς, ρευστῶν πολλῶν

Εἰκ. 65.

Μεταμορφώσεις τῶν ἄκρων ε'ς χρονίαν ἀρθρίτιδα.

λεμονάδας, μεταλλικῶν ὑδάτων.

Τὰ ἀλκοολικὰ ποτὰ ἀπαγορεύονται. Τὰ συνήθως διδόμενα φάρμακα εἶναι: Κολχικίνη, Πιπεραζίνη, Λυσετόλ, κλπ. Ἰτεϋλικὰ ἅλατα καὶ μεταλλικὰ ὕδατα Evian, Vittel, Contrexeville Royat κλπ.

Τὰ πρηξίματα τῆς ἀρθρώσεως ἰδίως τῆς χρονίας μορφῆς, (ἐκτὸς τῶν προσβο-

SISMANOGLIO MEGARO

λῶν, δύνανται νὰ παρέλθουν διὰ μαλάξεων, ἠλεκτρικῶν λουτρῶν καὶ ἄλλων φυσικοθεραπευτικῶν μέσων.

Ἡ ***προφύλαξις*** ἀπὸ τῆς ἀρθρίτιδος, καὶ ἡ κατὰ τὸ ἐκτὸς τῶν κρίσεων στάδιον ***ὑγιεινὴ*** συνίσταται εἰς τακτικὴν ζωήν, ἐγκράτειαν εἰς τὸ φαγητὸν καὶ τὸ ποτόν, καὶ ἀρκετὴν σωματικὴν κίνησιν. Κάθε ὑπερβολὴ τροφῆς δέον νὰ ἀποφεύγηται, αἱ ὧραι πρέπει νὰ εἶναι τακτικαί, ἡ δὲ τροφὴ νὰ ἀποτελῆται ἀπὸ μίαν μερίδα κρέατος καὶ ἅπαξ μόνον τῆς ἑβδομάδος, ἀπὸ χόρτα καὶ ὀπωρικὰ (ἀπαγορεύονται αἱ ξυνῆθραι, τὰ μανιτάρια, τὰ σπανάκια). Ἀπὸ τὰ κρέατα δέον νὰ προτιμῶνται τὰ λευκὰ (ἀρνάκι, ὄρνιθα). Θὰ ἀποφεύγωνται τὸ μαῦρα κρέατα, τὰ ψάρια, τὰ αὐγά, τὰ μυαλά, τὸ κυνῆγι, ὁ ἀστακὸς κλπ. Ἀπὸ τὰ ποτὰ ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων μεταλλικῶν ὑδάτων, ἐπιτρέπονται $^1/_4$ λ. τὴν ἡμέραν λευκοῦ ἢ ἐρυθροῦ οἴνου, τέϊον ἢ καφὲς εἰς ἐλαχίστην ποσότητα. Δέον νὰ λαμβάνηται φροντὶς πρὸς τακτικὴν κένωσιν. Τακτικαὶ σωματικαὶ κινήσεις γενόμεναι ἐν εἴδει γυμναστικῶν ἀσκήσεων ἢ ἀθλητισμοῦ πρὸ παντὸς εἰς καθαρὸν ἀέρα, ἔχουν μεγάλην σπουδαιότητα ἐνισχύουσαι καὶ ἐπιταχύνουσαι τὴν κυκλοφορίαν τοῦ αἵματος (βλ. *Ἀρθριτισμός*).

ΑΡΘΡΙΤΙΣΜΟΣ

Ὁ ἀρθριτισμὸς ἢ ἡ ***ἀρθριτικὴ διάθεσις*** ἐκδηλοῦται διὰ διαφόρων νοσηρῶν καταστάσεων, τόσον εἰς τὸ αὐτὸ ἄτομον ὅσον καὶ εἰς τὰ διάφορα μέλη μιᾶς οἰκογενείας. Αἱ ***ἐκδηλώσεις*** αὗται εἶναι ἡ ἡμικρανία, ἡ ἀρθρῖτις, ἡ πολυσαρκία, ὁ διαβήτης, ὁ μυϊκὸς ρευματισμός, τὸ ἆσθμα, τὸ ἐμφύσημα, ἡ ἀρτηριοσκλήρωσις, ἡ νεφρολιθίασις, ἡ ψαμμίασις, ἡ χολολιθίασις, καὶ δερματικά τινα νοσήματα.

Τὰ ***αἴτια*** τοῦ ἀρθριτισμοῦ εἶναι ἡ κληρονομικότης, ἡ καλοζωία, ἡ πολυφαγία, ἡ ἔλλειψις ἐπαρκοῦς σωματικῆς κινήσεως. Ἐπὶ ἀρθριτισμοῦ ἡ ὅλη θρέψις γίνεται βραδέως, δὲν γίνεται δὲ ἡ δέουσα καῦσις, καὶ ἡ δέουσα ὀξείδωσις εἰς τὸ σῶμα.

Ἡ ***ὑγιεινὴ*** τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νὰ ἀκολουθοῦν οἱ ἔχοντες τάσιν πρὸς ἀρθριτισμὸν ἢ καὶ οἱ ὑποφέροντες ἐξ αὐτοῦ συνίσταται εἰς ζωὴν τακτικήν, τροφὴν λιτήν, ἰδίως φυτικήν, ἀποφυγὴν κατὰ τὸ δυνατὸν κρέατος, ξυνήθρας, ἀλκοόλ, καφέ, καὶ εἰς γενικὴν ὑγιεινὴν τοῦ σώματος μὲ ὑδροθεραπείαν, γυμναστικήν, περίπατον καὶ ἀσκήσεις εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα. Ὡς μεταλλικὰ ὕδατα συνιστῶνται τὰ ἀλκολικὰ Vichy, Fachingen, Karlsbad, Kissingen, Wiesbaden, Chal-Guyon, Vals, Vittel, Contrexeville, Evian.

ΑΡΘΡΟΦΥΤΑ

Ἐνίοτε εἰς τὰς ἀρθρώσεις σχηματιζόμενα σωμάτια ἐκ χόνδρου ἢ ὀστοῦ, ἐλεύθερα ἢ προσκεκολλημένα εἰς τὸ κόκκαλον. Προκαλοῦν κατὰ τὰς κινήσεις δριμυτάτους πόνους καὶ λιποθυμίαν. Ἡ θεραπεία εἶναι μόνον χειρουργική.

ΑΡΘΡΩΣΙΣ

Ἡ ἕνωσις δύο ἢ περισσοτέρων ὀστῶν. Γίνεται: 1ον Διὰ ***συναρθρώσεως*** καθ' ἣν τὰ ὀστᾶ διὰ τῶν περονοειδῶν πλευρῶν των ἢ δι' ἁπλῆς συναρμώσεως καὶ διὰ παρεμβολῆς λεπτοτάτου χόνδρου, εἶναι τόσον καλῶς συνδεδεμένα ὥστε πᾶσα κίνησις εἶναι ἀδύνατος (ὀστᾶ κρανίου).

2ον Διὰ ***συμφύσεως*** καθ' ἣν ἐπὶ τῶν ἀρθρικῶν ἐπιφανειῶν τῶν ὀστῶν ὁ χόνδρος εἶναι μεγαλείτερος, ἐνίοτε δὲ ὑπάρχει μικρὸς δακτύλιος ἢ καὶ κοιλότης εἰς τρόπον ὥστε μερικαὶ μόνον κινήσεις εἶναι δυναταὶ (σύμφυσις τῆς λεκάνης).

3ον Διὰ ***διαρθρώσεως***, γινομένης διὰ μιᾶς στρογγύλης ἐπιφανείας στρεφομένης ἐπὶ ἄλλης κοίλης, τῇ βοηθείᾳ διαφόρων συνδέσμων καὶ χόνδρων ἐν εἴδει δίσκων ἢ δακτυλίων, οἵτινες ἐξασθενίζουν τὴν σύγκρουσιν τῶν δύο ὀστῶν, καὶ ἑνὸς ὑγροῦ, τοῦ ἀρθρικοῦ ὀρροῦ (synovie), τὸ ὁποῖον ὡς τὸ ἔλαιον τῆς μηχανῆς εὐκολύνει τὴν διολίσθησιν τῶν ὀστῶν. Αἱ διὰ διαρθρώσεως συνδεόμεναι ἀρθρώσεις ἐπιτρέπουν κινήσεις κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον ἐκτεταμένας.

Αἱ ἀσθένειαι τῶν ἀρθρώσεων εἶναι συχναί. Τὰ κτυπήματα, αἱ ἀπότομοι κινήσεις, αἱ πτώσεις, τὸ στραβοπάτημα εἶνε μετὰ τῶν φλογώσεων, τὰ κυριώτερα αἴτια τῶν ἀρθρικῶν παθήσεων.

τραῦμα εἶναι καθαρόν, καλλίτερον εἶναι νὰ δεθῇ μόνον μὲ καθαρὸν βάμβακα καὶ ἐπίδεσμον ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ ἰατρός. Ὅλαι αἱ παθήσεις τῶν ἀρθρώσεων ἔχουν ἀνάγκην ἰατρικῆς περιθάλψεως, διότι ὅσον ἀσήμαντοι καὶ ἂν φαίνωνται, δύνανται ἐὰν δὲν προληφθοῦν νὰ λάβουν σοβαρὸν χαρακτῆρα.

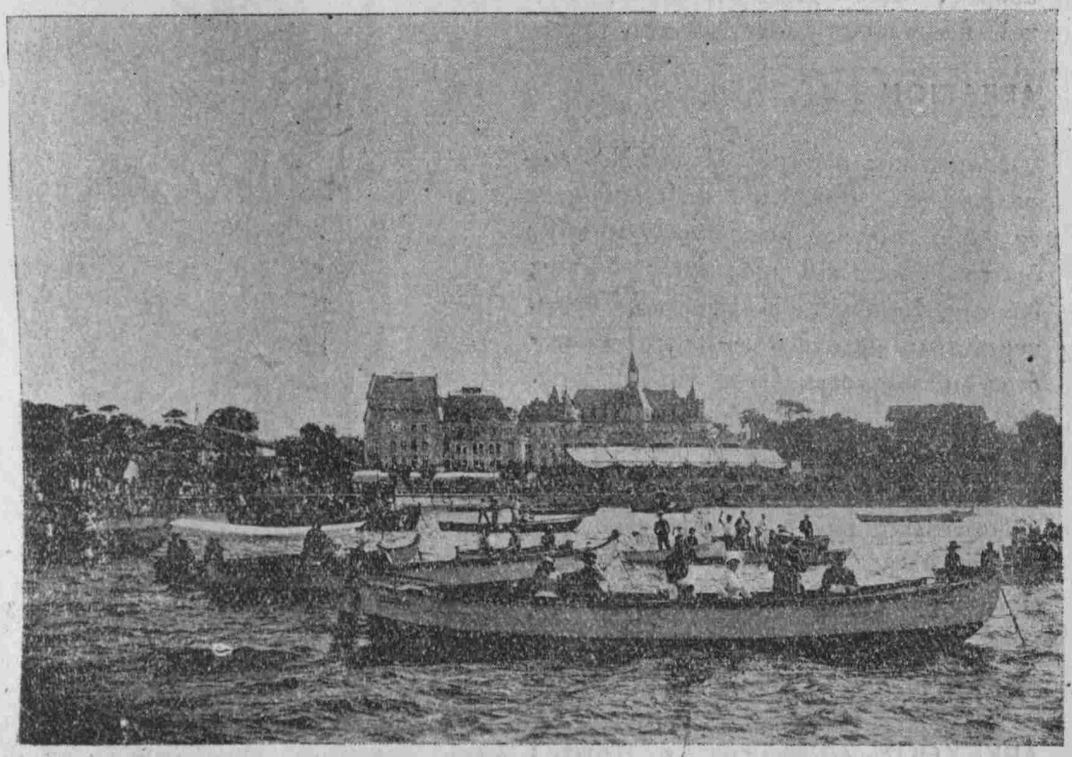

Εἰκ. 66.

Ἄρκασιὸν.

Ἐπὶ βλαβῶν τῶν ἀρθρώσεων, οἱαδήποτε καὶ ἂν εἶνε ἡ αἰτία, ἐπιβάλλεται γενικῶς, ἀπόλυτος ἡσυχία τῆς ἀρθρώσεως. Ἐὰν ὁ πόνος εἶναι ἔντονος, καὶ ἡ ἄρθρωσις φλογισμένη, συνιστῶνται χλιαρὰ καταπλάσματα ἀπὸ λιναρόσπορον ἢ καὶ ἐπιθέματα ὑγρά. Ἰδιαιτέρα προσοχὴ ἀπαιτεῖται ὅταν πρόκειται καὶ περὶ τραύματος ἐξωτερικοῦ τῆς ἀρθρώσεως. Ἐὰν ἐπ' αὐτοῦ ὑπάρχουν ἀκαθαρσίαι, θὰ καθαρίζεται ἡ πληγὴ δι' οἱουδήποτε ἀντισηπτικοῦ καὶ θὰ δένεται ἀσηπτικῶς, πρὸς πρόληψιν μολύνσεως καὶ διατυήσεως τῆς ἀρθρώσεως. Ἐὰν τὸ

ΑΡΙΣΤΕΡΟΧΕΙΡΕΣ

Εἰς τοὺς τοιούτους ἐκ φύσεως ὁ ἀριστερὸς βραχίων εἶναι ἰσχυρότερος τοῦ δεξιοῦ, καὶ διὰ τοῦτο χρησιμοποιεῖται καὶ περισσότερον παιδιόθεν. Ἡ γενικῶς ἰσχυροτέρα ἀνάπτυξις τῆς δεξιᾶς χειρὸς καὶ συχνοτέρα χρῆσις καὶ ἐπιτηδειότης αὐτῆς, ὀφείλεται ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν τελειοτέραν ἀνάπτυξιν τοῦ λοβοῦ τοῦ ἐγκεφάλου, ὅπου εἶναι ἡ ἕδρα τῶν κινήσεων τῆς δεξιᾶς χειρὸς (ἀριστερὸς βρεγματικὸς λοβός), ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ ὅτι εἰς ὁμαλὴν κατάστασιν ἡ δεξιὰ ὑποκλείδιος ἀρτηρία, ἡ τρέφουσα τὸν δε-

ISMANOGLIO FIGARO

ξιὸν βραχίονα πηγάζει πλησιέστερον τῆς καρδίας ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν, ὅπου καὶ ἡ πίεσις τῆς καρδίας εἶναι μεγαλειτέρα καὶ ὁ δεξιὸς βραχίων τρέφεται καὶ ἀναπτύσσεται καλλίτερον (βλ. *Ἀμφιδεξιότης*).

ΑΡΙΣΤΟΛ (*Aristol*).

Κόνις χρώματος ἀνοικτοῦ ἐρυθροῦ, ἄοσμος, ἀδιάλυτος, μὲ ἀντισηπτικὴν καὶ ἐπουλωτικὴν ἐνέργειαν.

ΑΡΚΑΣΙΟΝ (*Arcachon*).

Κλιματικὸς σταθμὸς εἰς τὴν ΝΔ. παραλίαν τῆς Γαλλίας, ἀποτελούμενος ἐκ δύο πόλεων, μιᾶς παραθαλασσίας διὰ τὸ θέρος, καὶ μιᾶς ἐντὸς δάσους διὰ τὸν χειμῶνα. Ἡ χειμερινὴ θερμ. κυμαίνεται μεταξὺ 6ο —13ο, μὲ ἐλαχίστας διακυμάνσεις ἐντὸς τῆς ἡμέρας. Μολονότι αἱ βροχαὶ εἶναι συχναί, τὸ ἔδαφος ταχέως ξηραίνεται, διότι ἡ ἄμμος ἀπορροφᾶ τὰ ὕδατα. Ὁ ἀὴρ εἶναι καθαρώτατος καὶ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις μεγάλη. Τὸ κλῖμα ***ἐνδείκνυται*** εἰς ἀσθματικούς, καρδιακούς, νευρασθενικοὺς καὶ φθισικούς. (Εἰκ. 66)

ΑΡΚΕΙΟΝ (*βλ. Κολλητσίδα.*)

ΑΡΚΕΥΘΟΣ (*Genévrier*, τ. Ἀρτίζ)

Οἱ καρποὶ τῆς κοινῆς Ἀρκεύθου (Juniperus communis), καλούμενοι ἀρκευθίδες (baies de genièvre) εἶναι κωνάρια σαρκώδη, περιέχοντα πτητικόν τι ἔλαιον.

Αἱ ἀρκευθίδες χρησιμοποιοῦνται ὡς διουρητικαί, εὐστόμαχοι, καὶ ἐμμηναγωγοί, εἰς ἔγχυμα (1 %) ἢ αἰθέριον ἔλαιον (2—5 σταγόνες) ἐν σακχαρούχῳ ὕδατι (Εἰκ. 67).

ΑΡΚΟ (*Arco*)

Χειμερινὸς κλιματικὸς σταθμὸς εἰς τὸ Νότιον Τυρόλον, 91 μ. ὑ. ἐ. θ. Μέση χειμερινὴ θερμ. 3,7οΕ. Εἶναι προφυλαγμένος ἀπὸ Βορρᾶ, Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, μὲ ὑψηλὰ ὄρη, καὶ ἀνοικτὸς μόνον πρὸς Νότον.

Ἔχει κλῖμα ἥπιον, θερμὸν, νήνεμον, ἄφθονον ἥλιον καὶ σπανιωτάτας βροχάς. Ἡ ***ἐποχὴ*** διαρκεῖ ἀπὸ τὰς 15 Σεπτεμβρίου ἕως τέλη Μαρτίου. Τὸ κλῖμα ***ἐνδείκνυται*** εἰς καρδιακούς, χρονίας πνευμονικὰς παθήσεις καὶ εἰς νευρασθενικούς.

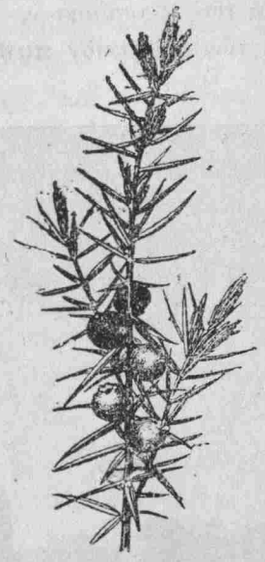

Εἰκ. 67.

Ἄρκευθος.

ΑΡΚΤΟΚΟΜΑΡΙΝΗ (*Arboutine*)

Λευκὰ κρύσταλλα πικρὰ καὶ εἰς τὸ ὕδωρ ἀδιάλυτα, ἐξαγόμενα ἐκ τοῦ ἀρκτοκομάρου καὶ διδόμενα ὡς διουρητικὰ καὶ ἀντισηπτικὰ εἰς δόσιν 0,05-0,20 ἑκγρ. τρὶς ἢ τετράκις τῆς ἡμέρας.

ΑΡΤΟΚΟΜΑΡΟΥ ΦΥΛΛΑ (Ἀρκτοστάφυλος, *Arbousier*, *Folia Uvae Ursi*) (Εἰκ. 68)

Ἐμπεριέχουν δεψίνην, ἀρκτοκομαρίνην, κηκκιδικὸν ὀξὺ καὶ προσλαμβανόμενα εἰς ἔγχυμα (1 %) ἔχουν στυπτικὴν καὶ διουρητικὴν ἐνέργειαν.

ΑΡΝΙΚΗ (*Πταρμική, Δωρόνικον, Arnica*), (Εἰκ. 69).

Φύεται εἰς τὰ ὄρη τῆς Βορείου καὶ Κεντρικῆς Εὐρώπης. Ἔχει ἄνθη ξανθὰ μὲ δυνατὴν ὀσμὴν καὶ γεῦσιν στυφὴν καὶ ἀρωματικήν.

Τόσον ἡ ρίζα ὅσον καὶ τὰ ἄνθη της χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ ἰατρικῇ ἐσωτερικῶς, ὡς διεγερτικὰ καὶ ἐμετικά, ἐξωτερικῶς δὲ ὡς ἀντιφλογιστικά.

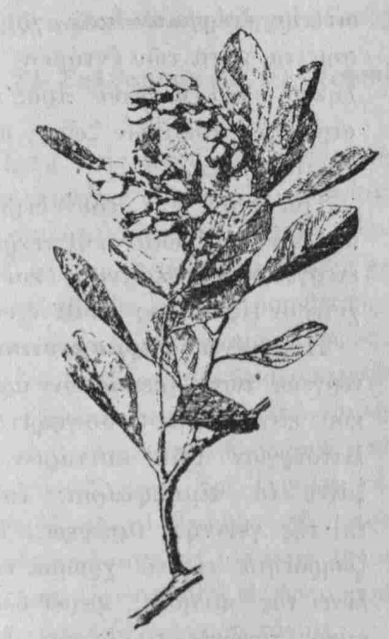

Εἰκ. 68

Ἀρκτοκόμαρος.

Καὶ διὰ μὲν τὴν ***ἐσωτερικὴν χρῆσιν*** χρησιμοποιεῖται ὡς ἔγχυμα (4 %) ἢ βάμμα (Teinture d'Arnica) εἰς δόσιν 10-20 σταγόνων τὴν ἡμέραν, διὰ δὲ τὴν ***ἐξωτερικήν***, τὸ ἴδιον βάμμα καθαρὸν ἢ διαλελυμένον εἰς ὕδωρ, ὡς ἐπιθέματα διὰ μώλωπας.

Ἡ ἀρνικὴ δὲν εἶναι τελείως ἀκίνδυνος, διότι ἐσωτερικῶς μὲν εἰς μεγάλην δόσιν λαμβανομένη δύναται νὰ προκαλέσῃ ***δηλητηρίασιν*** μὲ ἀνακάτωμα, ἔμετον, κωλικούς, κρύους ἱδρώτας καὶ σπασμούς, ἐξωτερικῶς δὲ εἰς τοὺς ἔχοντας ἄρρωστον ἢ εὐαίσθητον δέρμα δύναται νὰ φέρῃ ἰσχυρὸν ἐρεθισμὸν καὶ ἔκζεμα ἐκτεταμένον.

ΑΡΝΟΓΛΩΣΣΟΝ (*Πεντάνευρον, Plantain*).

Τὸ διϋλισμένον ὕδωρ τοῦ φυτοῦ τούτου χρησιμοποιεῖται ὡς στυπτικὸν κολλύριον.

ΑΡΟΖΑ (*Arosa*).

Εἷς τῶν κυριωτέρων ἀλπινικῶν σταθμῶν τῆς Ἑλβετίας, εἰς ὕψος 1856 μ. ὑ. ἐ. θ.

Διὰ τῆς ἀπολύτου καθαριότητος καὶ ξηρασίας τοῦ ἀέρος, τῆς ἰσχυρᾶς ἐπιδράσεως τοῦ ἡλίου, τῆς νηνεμίας καὶ τῆς χαμηλῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ***ἐνδείκνυται*** ἡ Ἀρόζα διὰ ἀρχίζουσαν φυματίωσιν, ἆσθμα, ἀναρρωννύοντας καὶ διὰ νευρικὰ νοσήματα. (Εἰκ. 70).

ΑΡΡΑΚ

Οἰνοπνευματῶδες ποτὸν περιέχον 50 % οἰνοπνεύματος, καὶ παρασκευαζόμενον ἐξ ὀρύζης. Εἰς μικρὰν δόσιν εἶναι ἐλαφρὸν καθαρκτικόν, διεγερτικόν, καὶ εὐκολύνει τὴν πέψιν τῶν λιπαρῶν τροφῶν.

Εἰκ. 69.

Ἀρνική.

Εἰς μεγαλειτέρα, ν ἐπιφέρει ὕπνον, μέθην ἰσχυρὰν καὶ ἔχει ὅλας τὰς ἄλλας κακὰς συνεπείας τοῦ οἰνοπνεύματος.

ΑΡΡΕΝΟΓΟΝΙΑ (*βλ. Γένους ὁρισμὸς*)

ISMANOGLIO MEGARO

ΑΡΡΕΝΟΠΤΕΡΙΣ *(Fougère mâle)*

Φύεται ἰδίως εἰς ἀμμώδη μέρη. Τὸ ρίζωμά της ἐμπεριέρχει ὡς ἐνεργὸν στοιχεῖον τὴν πτερίνην (Filicine) καὶ ἔχει ἰδιότητας ταινιοκτόνους. Δίδεται ὡς κόνις (10—30 γρ.) ἢ ὡς αἰθέριον ἐκχύλισμα (Extrait Etheré) εἰς δόσιν 2-8 γρ. ἐντὸς καψυλίων.

Εἰκ. 70.

Ἐξώστης σανατορίου ἐν Ἀρόζα.

Ἡ πτερίνη ἀπορροφωμένη ἐπιφέρει ***δηλητηρίασιν***, ἥτις χαρακτηρίζεται μὲ ναυτίασιν, ἐμέτους, σπασμοὺς, διάρροιαν, καὶ γενικὴν ἐξάντλησιν. Πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῆς δὲν πρέπει νὰ λαμβάνηται μετὰ τὸ φάρμακον, ὡς καθάρσιον ριτσινόλαδον, διότι ἐντὸς αὐτοῦ διαλύεται εὐκόλως ἡ πτερίνη καὶ ἀπορροφᾶται. (Εἰκ. 71).

ΑΡΡΥΘΜΙΑ *(βλ. Σφυγμός)*.

ΑΡΣΕΝΙΚΟΝ

Στοιχεῖον μεταξὺ τῶν μετάλλων καὶ ἀμετάλλων, εὑρισκόμενον συχνότερον ἐν συνθέσει μετ' ἄλλων οὐσιῶν καὶ εἰς πολλὰ μεταλλικὰ ὕδατα· εἰς ἐλαχίστην δόσιν (0,15 χλστγρ) ἀπαντᾶεἰς διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος (θυρεοειδὴς ἀδὴν, θύμος, τρίχες κλπ.) Τὸ ἀρσενικὸν εἶναι φάρμακον μεγάλης ὠφελείας, ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὸν ***δηλητήριον***.

Τὸ καθαρὸν ἀρσενικὸν φερόμενον εἰς κόνιν ἢ καὶ μικρὰ τεμάχια χρώματος ἀνοικτοῦ βιολέττας, ἔχει ἀντιπαρασιτικὴν ἐνέργειαν καὶ χρησιμοποιεῖται κατὰ τῶν ἐντόμων, σκωλήκων, καὶ ἐν γένει πρὸς καταστροφὴν ἐπιβλαβῶν ζώων, μυιῶν, ποντικῶν κλπ.

Τιθέμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος προξενεῖ φλόγωσιν καὶ νέκρωσιν, ἐνεργεῖ δὲ εὐκολώτερον καὶ ταχύτερον εἰς μέρος ἀσθενές.

Ἡ ἐν γένει ***φαρμακευτικὴ*** ἐνέργεια τῶν σκευασιῶν ἀρσενικοῦ εἶνε ἡ ἑξῆς : διεγείρει τὴν λειτουργίαν τῶν κυττάρων, αὐξάνει τὰ αἱμοσφαίρια, ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς γενικῆς θρέψεως, δίδει ζωηρότητα εἰς τὸ χρῶμα, εὐκολύνει τὰς κινήσεις, φέρει ὀλίγον πάχος, τονώνει τὸ δέρμα, ἐνδυναμώνει τὰς τρίχας καὶ ἐν γένει τονώνει τὸν ὀργανισμόν. Ἀφ' ἑτέρου ὡς ἐκ τῆς ἀντιπαρασιτικῆς ἐνεργείας του χρησιμοποιεῖται πρὸς καταπολέμησιν παρασιτικῶν νόσων. Ὡσαύτως ἐπιδρᾷ ἐπὶ δερματικῶν παθήσεων.

Αἱ κυριώτεραι σκευασίαι ἀρσενικοῦ εἶναι :

Τὸ ἀρσενικῶδες ὀξὺ (λευκὸν ἀρσενικόν, ποντικοφάρμακον, Acide arsenieux) εἰς δόσιν 2—10 χλστγρ. Χορηγεῖται εἰς ζῶα, ἰδίως εἰς βοῦς καὶ ἵππους, διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰ ὄψιν ζωηρὰν καὶ σχῆμα πλῆρες.

Τὰ ἀσιατικὰ καταπότια (Pilules asiatiques) πρὸς 5 χλστγρ.

Τὸ Φουβλέριον ὑγρὸν (ἀρσενικῶδες κάλι, Liqueur de Fowler)2—15 σταγόνας

Ἡ ἀρσενικοῦχος διάλυσις Πεαρσὸν (ἀρσενικὸν νάτριον, Liqueur de Pearson) 10 σταγόνας —3 γρ.

Τὸ ἀρσενικὸν ὀξείδιον τοῦ σιδήρου (Arseniate de fer) εἰς καταπότια 5χλστγρ

Τὸ Ἀτοξὺλ (Atoxyl) εἰς καταπότια	τῶν	0,05	ἑκγρ.	ἢ εἰς ἐνέσεις	
Ἡ Ἐκτίνη (Hectine)	»	»	»	»	»
Τὸ Ἀρρενὰλ (Arrhenal)	»	»	0,01	»	»
Τό κακοδυλ. νάτριον (Cacodylate de soude)			0,05—0,20		»
Ὁ καλοδυλικὸσίδηρος (Cacodytate de fer)			0,15—0,25		»

Τὸ Σαλβαρσὰν (606), Νεοσαλβαρσὰν (914) κλπ. εἰς ἐνδοφλεβικὰς ἐνίσεις.

Ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ***τοξικότητος*** τῶν ἀρσενικούχων σκευασιῶν, οὐδέποτε πρέπει νὰ λαμβάνωνται αὗται ἄνευ ὁδηγίας ἰατροῦ καὶ εἰς δόσιν μεγαλειτέραν τῆς ὑπ' αὐτοῦ ὁρισθείσης, καθ' ὅσον καὶ ἡ παραμικρὰ αὔξησις δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ὀλέθρια ἀποτελέσματα. Ἐν τούτοις παρ' ὅλον τὸ δηλητηριῶδες τοῦ ἀρσενικοῦ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ἰδίως ἐν Στυρίᾳ καὶ Τυρόλῳ, οἱ ὁποῖοι συνηθίζουν βαθμηδὸν τὸ ἀρσενικὸν, καὶ τὸτρώγουν εἰς μεγάλην ποσότητα μὲ τὸ χουλνάρι δηλαδὴ εἰς δόσιν ἀρκετὴν νὰ φονεύσῃ ὁλόκληρον τάγμα.

Ἡ ἀρσενικοφαγία αὕτη δίδει μὲν εὐρωστίαν καὶ ἀντίστασιν εἰς τὸ σῶμα, καὶ ὄψιν ζωηρὰν, ἀλλὰ συμβαίνει μὲ αὐτὴν ὅ,τι καὶ μὲ τὴν μορφινομανίαν* δηλαδή, ἐπειδὴ ἡ ἐπίδρασις διατηρεῖται μόνον ὀλίγον χρόνον, ὁ δὲ ὀργανισμὸς συνηθίζει εἰς τὸ δηλητήριον, ἡ δόσις δὲν ἀρκεῖ πλέον καὶ οἱ ἀρσενικοφάγοι προστρέχουν εἰς συχνοτέρας καὶ μεγαλειτέρας δόσεις ἀπαράλλακτα ὅπως καὶ οἱ μορφινομάνοι.

Δηλητηρίασις δι ἀρσενικοῦ ἢ καὶ δι' ἀρσενικούχου σκευασίας δύναται νὰ προέλθῃ τόσον ἑκουσίως (αὐτοκτονία, ἀνθρωποκτονία) ὅσον καὶ ἀκουσίως (κατὰ λάθος, ἐπάγγελμα κλπ.)

Ὀξεία δηλητηρίασις γίνεται συνήθως μὲ τὸ ἀρσενικῶδες ὀξὺ (ποντικοφάρμακον). Ἡ δόσις ἥτις ἀρκεῖ πρὸς δηλητηρίασινεἶναι 6 δέκατα τοῦ χιλιοστοῦ τοῦ γραμμαρίου διὰ χλγρ. βάρους σώματος, δηλαδὴ διὰ 18 χλγρ. 1 ἑκγρ. καὶ δι' ἄνθρωπον βάρους 90 χλγρ. (κοιλῶν) 5 ἑκγρ (0,05). Ὀξεία δηλητηρίασις προέρχεται ἐπίσης ἀπὸ διάφορα κουφέτα,

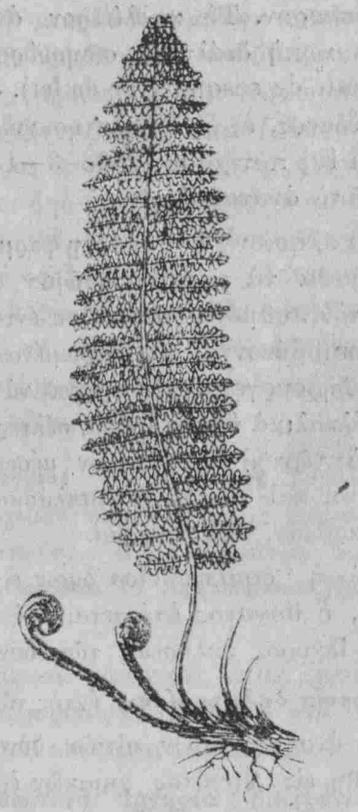

Εἰκ. 71.

Ἀρρενοπτέρις.

βαμμένα μὲ ἀνιλίνην ἐμπεριέχουσαν ἀρσενικῶδες ὀξύ. ἀπὸ σάπωνας, βαφὰς τριχῶν, ψιμύθια, ψίλωθρα, κλπ. ἐμπεριέχοντα ἀρσενικὸν.

Τὰ ***συμπτώματα*** ὀξείας δηλητηριάσεως εἶναι τὰ ἑξῆς :

Ἐν τέταρτον μέχρι μιᾶς ὥρας μετὰ τὴν πρόσληψιν τῆς δηλητηριώδους οὐσίας ἐπέρχεται αἴσθημα ζέστης καὶ πιέσεως εἰς τὸν λαιμόν, πόνος δυνατὸς εἰς τὸν στόμαχον, δίψα μεγάλη, δέρμα ψυχρὸν, ἔμετοι πράσινοι καὶ μαῦροι,

SISMANOGLIO MEGARO

εὐκοιλιότης μαύρη, πόνοι εἰς τὴν κοιλίαν, οὖρον αἱματηρόν.

Πρὸς ***Θεραπείαν*** πρέπει δι' ἐμετικοῦ νὰ ἐξέλθῃ ὅσον τὸ δυνατὸν περισσότερον μέρος τοῦ δηλητηρίου. Θὰ δοθῇ μεγάλη ποσότης ἁλμυροῦ ὕδατος (ἅλας μαγειρικὸν) ἢ θὰ ἀνακατώσωμεν ἀρκετὴν ποσότητα μαγνησίας μὲ 20πλάσιον νερὸ καὶ κάθε 10 λεπτὰ θὰ δίδωμεν 5 κ. σ. ἢ ἐλαιόλαδον ἐξ ἡμισείας μὲ ἀσβεστόνερον, ἀσπράδια αὐγοῦ, βρασμένον λιναρόσπορον. Τὸ καλλίτερον ἀντίδοτον εἶναι νωπὴ διάλυσις σιδηρυδροξυδείου (hydrate de sesquioxyde de fer), 15 πρὸς 500 ὕδατος, ἐξ ἧς ὁ δηλητηριασθεὶς λαμβάνει ἓν ποτήριον κάθε 3—4 λεπτά, ἀφοῦ τὸ ἀναταράξῃ.

Ἐὰν πλησίον δὲν ὑπάρχῃ φαρμακεῖον, δυνάμεθα νὰ μεταχειρισθῶμεν λάσπην ἀπὸ τὸν πυθμένα τοῦ πίθου ἐντὸς τοῦ ὁποίου σβύνονται τὰ πυρωμένα σίδηρα εἰς σιδηρουργεῖα. Δὲν πρέπει νὰ δοθῶσιν ἀλκαλικὰ ὕδατα (σόδα, σέλτερς, κλπ) Ἐκτὸς τῶν ἀναφερθέντων μέσων συνιστῶνται καὶ θερμὰ καταπλάσματα εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ ἐντριβαί.

Ἐὰν ἡ προσληφθεῖσα δόσις εἶναι μεγάλη, ὁ θάνατος ἐπέρχεται μὲ φαινόμενα ἰσχυρᾶς ἐκλύσεως τῶν δυνάμεων.

Χρονία δηλητηρίασις, ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἀναφερθεισῶν αἰτιῶν, δύναται νὰ ἐπέλθῃ εἰς ἐργάτας χημικῶν ἐργοστασίων, τεχνητῶν ἀνθέων, τοιχοχάρτων, ὑφασμάτων, δερμάτων, ὀρειχάλκου, ὑέλων καθὼς καὶ εἰς τοὺς κατοικοῦντας εἰς δωμάτια, τῶν ὁποίων οἱ τοῖχοι ἔχουν χαρτιὰ ἢ εἶναι βεβαμμένοι μὲ χρώματα ἀρσενικοῦ, εἰς βαφεῖς, πιλοποιοὺς κλ.

Τὰ ***χρώματα***, τὰ ὁποῖα συνήθως περιέχουν ἀρσενικὸν εἶναι τὸ πράσινον, τὸ κυανοῦν καὶ τὸ ἐρυθρόν.

Ἡ δηλητηρίασις δύναται νὰ προέλθῃ καὶ διὰ τῆς ἀναπνοῆς κόνεως ἢ ἀτμοῦ, ἀπὸ ροῦχα, τοιχόχαρτα κτλ.

Τὰ ***συμπτώματα χρονίας*** δηλητηριάσεως εἶναι: κεφαλόπονος ἔντονος, ἀνορεξία, δίψα, ξηρὸν στόμα, κατάρρους ὀφθαλμῶν, στομάχου, ἐντέρων, νευρίτιδες, παραλύσεις, δέρμα ξηρόν, χρώματος φαιοῦ μὲ ἐξανθήματα. Τὸ δέρμα ἰδίως τῆς παλάμης καὶ τοῦ πέλματος ξηραινόμενον κάμνει διαφόρους τύλους καὶ φυσαλλίδας.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται εἰς τὴν ἐξάλειψιν τῆς αἰτίας καὶ τόνωσιν τοῦ ὀργανισμοῦ.

Μεγάλην σημασίαν ἔχει ἡ ***προφύλαξις***. Οἱ ἐργαζόμενοι μὲ ὕλας δυναμένας νὰ ἐμπεριέχωσιν ἀρσενικὸν πρέπει νὰ πλύνουν ἐπιμελῶς καὶ συχνὰ τὸ στόμα μὲ διάλυσιν σιδηρυδροξυδείου (βλ. ἀνωτέρω) νὰ βρέχουν δι' αὐτῆς τὰς χεῖρας, καὶ πρὸ τοῦ φαγητοῦ νὰ καθαρίζουν τὰς χεῖρας καὶ νὰ ἀλλάσσουν ἐνδύματα. Τὰ ἐργοστάσια πρέπει νὰ ἔχουν ἰδιαίτερα μηχανήματα πρὸς ἀπορρόφησιν ἀερίου καὶ κόνεων ἀρσενικούχων.

Πρὸς ***ἀπόδειξιν*** τῆς ὑπάρξεως ἀρσενικοῦ εἰς χρῶμά τι, χύνομεν ἐπὶ μικροῦ τεμαχίου τοῦ ἀντικειμένου μερικὰ κ. κ. ἀμμωνίας καὶ μετὰ 5 λεπτὰ τόσας σταγόνας ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, ὅσαι χρειάζονται διὰ νὰ ἐξαλειφθῇ τελείως τὸ κυανοῦν χρῶμα τοῦ ὑγροῦ. Εἰς τὸ ὑγρὸν τοῦτο θέτομεν τότε νόμισμα ἢ τεμάχιον χαλκοῦ ἐστιλβωμένον. Μετὰ 10 λεπτὰ τὸ ἀρσενικὸν κατατίθεται ἐπὶ τοῦ χαλκοῦ ὡς μαῦρον σκιερὸν ἐπίχρισμα.

ΑΡΣΕΝΙΚΟΥΧΑ ΥΔΑΤΑ (*βλ. Λουτροθεραπεία*).

ΑΡΤΕΜΙΣΙΑ (*Armoise*).

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα καὶ τὰ φύλλα ἔχουν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας μὲ τὸ ἀψίνθιον καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς ἔγχυμα στομαχικόν, ἀντισπασμωδικόν, ἐμμηναγωγὸν καὶ ἱδρωτικόν.

ΑΡΤΕΣΙΣΙΕΣ ΜΠΑΤ (*Artesisches Bad*).

Θειοῦχος θερμοπηγὴ ἐν Βουδαπέστῃ θερμ. 73,9°Ε.

ΑΡΤΗΡΙΑΙ

Τὰ κυκλοφορικὰ ἀγγεῖα τὰ φέροντα τὸ αἷμα ἀπὸ τὴν καρδίαν εἰς τὰ διάφορα μέρη τοῦ σώματος, καὶ καταλήγοντα εἰς τὰ τριχοειδῆ.

Εἶναι σωλῆνες κυλινδρικοί, ἐλαστικοί, ὠνομάσθησαν δὲ οὕτω διότι ἐνομίζετο ὅτι μετὰ θάνατον αὗται τηροῦν ἀέρα, ἐν τούτοις τὸ περιεχόμενον δὲν εἶναι ἀήρ, ἀλλὰ ἀέρια τοῦ αἵματος, καθότι μετὰ θάνατον αἱ ἀρτηρίαι ἐκτείνονται καὶ πληροῦνται ἀπορροφῶσαι ἐκ τοῦ αἵματος τὰ ἀέρια αὐτοῦ. Ἀποτελοῦνται ἀπὸ 3 χιτῶνας, ἐκ τῶν ὁποίων ὁ ***ἐσωτερικὸς*** ἀποτελεῖται ἀπὸ ἐπιθήλια, ὁ ***μεσαῖος*** ἀπὸ μῦς καὶ ὁ ***ἐξωτερικὸς*** ἀπὸ συνδετικὸν καὶ ἐλαστικὸν ἱστόν. (Εἰκ. 72).

Αἱ ἀρτηρίαι ἔχουν ἰσχυρότατον τοίχωμα διὰ νὰ ἀνθίστανται εἰς τὴν πίεσιν τῆς καρδίας. Ὡς ἐκ τούτου ὅταν τραυματισθοῦν δὲν συστέλλονται ὡς αἱ φλέβες, ἀλλὰ μένουν ἀνοικταὶ καὶ ἐξ αὐτοῦ προέρχεται ἡσοβαρότης τῶν ἀρτηριακῶν αἱμορραγιῶν*.

Εἰς τὰς ἀρτηρίας τὸ αἷμα κινεῖται κυματοειδῶς. Εἴς τινα μέρη τῆς ἐπιφανείας γίνεται αἰσθητὴ ἡ ρυθμικὴ πλήρωσις τῶν ἀρτηριῶν ὡς κτύπημα, ἰδίως ὅταν ἡ καρδία ἐργάζεται μὲ μεγαλειτέραν ταχύτητα ἢ δύναμιν (βλ. *Σφυγμός*).

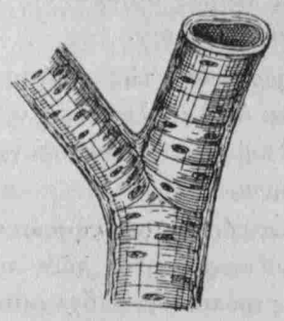

Εἰκ. 72.

Τομὴ ἀρτηρίας.

Πᾶσα ἀρτηρία συνοδεύεται συνήθως ὑπὸ δύο φλεβῶν καὶ ἑνὸς νεύρου, ὅλα δὲ τὰ ἀγγεῖα ταῦτα εἶναι ἡνωμένα εἰς δέσμην. Αἱ ἀρτηρίαι συγκοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλας δι' ***ἀναστομώσεων***, τῶν ὁποίων σκοπὸς εἶναι ἡ ἀμοιβαία ἀναπλήρωσις ἐὰν τυχὸν κλάδος τις δι' οἱανδήποτε αἰτίαν δὲν λαμβάνει μέρος εἰς τὴν κυκλοφορίαν.

Αἱ ἀρτηρίαι τοῦ σώματος λαμβάνουν τὴν ἀρχήν των, ἐκ δύο μεγάλων αἱματοφόρων κορμῶν συγκοινωνούντων μετὰ τῆς καρδίας.

Ὁ πρῶτος, ἡ ***πνευμονικὴ ἀρτηρία***, ἀρχίζει ἀπὸ τὴν δεξιὰν καρδιακὴν κοιλίαν, χωρίζεται εἰς δύο κλάδους διὰ τὸν δεξιὸν καὶ ἀριστερὸν πνεύμονα, ὅπου διακλαδίζεται ὁλονὲν εἰς μικροτέρας ἀρτηρίας καὶ τέλος εἰς τριχοειδῆ ἀγγεῖα, τὰ ὁποῖα περιβάλλουν τὰς πνευμονικὰς κυψελίδας.* Ἡ πνευμονικὴ ἀρτηρία ἀνήκει εἰς τὴν ***μικρὰν λεγομένην κυκλοφορίαν*** * καὶ ὁδηγεῖ μέλαν (ἀκάθαρτον) αἷμα ἐκ τῆς καρδίας εἰς τὸν πνεύμονα ὅπου καθαρίζεται καὶ γίνεται ἐρυθρόν.

Ὁ δεύτερος κορμὸς εἶναι ἡ ***ἀορτὴ*** ἥτις ἀρχίζει ἀπὸ τὴν ἀριστερὰν κοιλίαν τῆς καρδίας καὶ ἀφοῦ τροφοδοτήσῃ τὴν καρδίαν μὲ τὰς στεφανιαίας ἀρτηρίας καὶ ἐκ τοῦ τόξου της δώσῃ τὰς ἀρτηρίας τοῦ λαιμοῦ, τῆς κεφαλῆς καὶ τῶν βραχιόνων, κατέρχεται καὶ τροφοδοτεῖ τὸ ὑπόλοιπον σῶμα.

Αἱ Ἀρτηρίαι τῆς κεφαλῆς, εὑρίσκονται σχεδὸν ὅλαι ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας, κάτωθεν τοῦ δέρματος καὶ εἶναι αἱ ***μετωπικαί***, αἱ ***κροταφικαί***, καὶ αἱ ***ἰνιακαί***.

Αἱ κροταφικαὶ φαίνονται, ὅταν σκληρυνθοῦν, ὡς χορδαί, μὲ αἰσθητὸν καὶ ὁρατὸν σφυγμὸν καὶ εἶναι ὀφιοειδεῖς.

Ἡ προσωπικὴ ἀρτηρία διατρέχει ἀπὸ τὴν γωνίαν τῆς σιαγόνος εἰς τὴν γωνίαν τοῦ στόματος, τῆς ρινὸς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν γωνίαν τοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἐξ ἄλλου ὑπάρχουν πλεῖσται ὅσαι ἀρτηρίαι ἐντὸς τῶν κοιλοτήτων τοῦ στόματος, τῆς ρινὸς καὶ τῶν ὀφθαλμῶν.

Αἱ ἀρτηρίαι τοῦ κορμοῦ ἀποτελοῦνται ἀπὸ τὰς τοῦ λαιμοῦ, τοῦ στήθους, τῆς κοιλίας καὶ τῆς λεκάνης μὲ τὰς τῶν σπλάγχνων καὶ τῶν διαφόρων τοιχωμάτων τῶν μυῶν.

Εἰς τὸν λαιμὸν εὑρίσκεται δεξιᾷ καὶ ἀριστερᾷ τῆς τραχείας ἀρτηρίας ἡ ***καρωτίς***, ἥτις καὶ διαιρεῖται εἰς ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν μὲ τὰς διακλαδώσεις αὐτῆς εἰς τὸ ἐξωτερικὸν καὶ

ARCHIVIO STORICO DELLA SMANOGLIO FOGARO

ἐσωτερικὸν μέρος τῆς κεφαλῆς. Εἰς τὴν κοιλότητα τοῦ στήθους εὑρίσκεται ἡ ἄνω ἀναφερθεῖσα πνευμονικὴ ἀρτηρία, καὶ ἡ ἀορτή, ἐκ τοῦ τόξου τῆς ὁποίας ἐξέρχονται ἡ ***ἀνώνυμος ἀρτηρία*** μὲ διακλαδώσεις τὴν ***δεξιὰν καρωτίδα*** καὶ τὴν ***δεξιὰν ὑποκλείδιον***, ἡ ***ἀριστερὰ καρωτὶς*** καὶ ἡ ***ἀριστερὰ ὑποκλείδιος***.

Ἐκτὸς τούτων ἄλλαι μικρότεραι ἀρτηρίαι διατρέχουν τὰς πλευράς, τοὺς βρόγχους, τὸ ὄπισθεν τοῦ ξιφοειδοῦς ὀστοῦ μέρος, τὸ διάφραγμα, τὴν καρδίαν, τὴν τραχεῖαν καὶ τὸν οἰσοφάγον. Εἰς τὴν κοιλίαν εὑρίσκεται ἐπὶ τῆς σπονδυλικῆς στήλης, τὸ κάτω μέρος τῆς ἀορτῆς μὲ διακλαδώσεις εἰς τὰ σπλάγχνα καὶ τοὺς μῦς καὶ χωρίζεται εἰς τὰς δύο ***λαγονίους*** ἀρτηρίας.

Ἕκαστον τῶν ***ἄκρων*** ἔχει τὴν ἀρτηρίαν του.

Εἰς τὸν βραχίονα ἀνέρχεται ἡ ἀναφερθεῖσα ὑποκλείδιος ἀρτηρία, κάτωθεν τῆς κλειδὸς καὶ ἐπὶ τῆς πρώτης πλευρᾶς· φθάνουσα δὲ εἰς τὴν μασχάλην λαμβάνει τὸ ὄνομα ***μασχαλιαία ἀρτηρία***, ἐκεῖθεν διατρέχει τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τοῦ ἄνω βραχίονος ὡς ***βραχιόνιος ἀρτηρία*** καὶ ἔπειτα εἰς τὸ μέσον τῆς καμπῆς τοῦ ἀγκῶνος χωρίζεται εἰς δύο, τὴν ***κερκιδικὴν*** πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἀντίχειρος, καὶ τὴν ***ὠλενικὴν*** πρὸς τὸ μέρος τοῦ μικροῦ δακτύλου, αἵτινες φθάνουσαι μέχρι τῆς χειρός, τελειώνουν ὡς ***παλαμικαὶ*** καὶ ***δακτυλικαί***.

Ἡ ***μηριαία*** ἀρτηρία ἄρχεται ἀπὸ τὴν ἔξω λαγόνιον καὶ ἐξερχομένη τῆς κοιλίας διατρέχει τὴν ἐμπροσθίαν πλευρὰν τοῦ μηροῦ, στρέφεται βαθμηδὸν πρὸς τὰ μέσα καὶ ὀπίσω, εἰς τὸ ὄπισθεν μέρος τοῦ γόνατος καὶ εἰς τὴν κνήμην, καὶ χωρίζεται εἰς τὴν ***προσθίαν*** καὶ ***ὀπισθίαν κνημιαίαν*** ἀρτηρίαν. Ἡ προσθία διατρέχει τὴν ράχιν τοῦ ποδός, ἡ δὲ ὀπισθία τὸ πέλμα καὶ τοὺς δακτύλους.

Δι' ***ἀσθενείας*** τῶν ἀρτηριῶν (βλ. *Ἀρτηρῖτις*, *Ἀνεύρυσμα*, *Θρόμβωοις*, *Ἔμβολή*, *Ἀρτηριοσκλήρωσις*).

ΑΡΤΗΡΙΑΚΗ ΠΙΕΣΙΣ

Ἡ δύναμις μὲ τὴν ὁποίαν τὸ αἷμα, συσσωρευθὲν εἰς τὰ ἀγγεῖα διὰ τῶν καρδιακῶν συστολῶν, τείνει νὰ διαφύγῃ εἴτε διὰ τῶν φυσικῶν ὁδῶν (κυκλοφορία ἐκ τῶν ἀρτηριῶν πρὸς τὰ τριχοειδῆ καὶ ἐξ αὐτῶν εἰς τὰς φλέβας) εἴτε δι' ὁπῆς τεχνητῆς γινομένης ἐπὶ τῶν ἀγγείων. Αἱ μὲ ὑγιᾶ τοιχώματα ἀρτηρίαι δεικνύουν ἀρκετὴν ἀντίστασιν εἰς ὁσονδήποτε ηὐξημένην ἀρτηριακὴν πίεσιν, ὄχι ὅμως καὶ ἐκεῖναι, τῶν ὁποίων ἡ ἐλαστικότης ἔχει ἐλαττωθῇ, λ. χ. αἱ ἀρτηριοσκληρωτικαί, αἵτινες καὶ εἰς μὴ πολὺ ηὐξημένην πίεσιν δύνανται νὰ διαρρηχθοῦν. Ἡ ἀρτηριακὴ πίεσις μετρᾶται διὰ τοῦ ***σφυγμομανομέτρου***.

ΑΡΤΗΡΙΟΣΚΛΗΡΩΣΙΣ

Συνηθεστάτη νόσος χαρακτηριζομένη διὰ λιπώδους ἐκφυλίσεως τοῦ ἐσωτερικοῦ χιτῶνος τῶν ἀρτηριῶν, ὅστις πληροῦται ἀσβεστούχων ἁλάτων, τὰ ὁποῖα ἐνούμενα εἰς πλάκας δίδουν εἰς τὰ ἀγγεῖα σκληρὰν σύστασιν.

Κυριώτεραι ***αἰτίαι*** τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως εἶναι ὁ ἀλκοολισμός, ὁ ἀρθριτισμός, ὁ διαβήτης, ἡ σύφιλις, ὁ καπνός, τὸ γῆρας.

Τὰ παθόντα ἀρτηριοσκλήρωσιν ἀγγεῖα χάνουν τὴν στερεότητα τῶν τοιχωμάτων των εἰς τρόπον ὥστε ὄχι μόνον ὅταν ἦναι ηὐξημένη ἡ ἀρτηριακὴ πίεσις, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἦναι φυσιολογική, νὰ ἐπέρχωνται ρωγμαὶ τῶν ἀγγείων καὶ ἐξ αὐτῶν αἱμορραγίαι, ἰδίως εἰς τὰς ἐγκεφαλικὰς ἀρτηρίας.

Ἐκ τῶν αἱμορραγιῶν σχηματίζονται εἰς τὰ ἀρτηριοσκληρωτικὰ ἀγγεῖα ***θρομβώσεις**** μὲ τὰς συνεπείας των. Ὅπως τὸ ἐσωτερικὸν τοίχωμα τῆς καρδίας, οὕτω καὶ τὸ τῶν ὑγιῶν ἀρτηριῶν, ἔχει τὴν σπουδαιοτάτην ἰδιότητα νὰ κρατῇ τὸ ῥέον αἷμα ρευστόν. Ὅταν ὅμως ἐπέλθῃ ἀλλοίωσίς τις εἰς τὴν ὑγιᾶ κατασκευὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ χιτῶνος τῆς ἀρτηρίας καὶ καταστραφῇ τοῦτο τοπικῶς, δίδεται εὐκαιρία πρὸς σχηματισμὸν καὶ προσ-

κόλλησιν εἰς τὸ ἀσθενὲς μέρος πεπηγμένων τεμαχίων αἵματος καλουμένων ***θρόμβων***.*

Οἱ ***θρόμβοι*** φράττουν τελείως τὴν ἀρτηρίαν καὶ ἐμποδίζουν τὴν κυκλοφορίαν, ὁπότε ἡ περιοχὴ ἐκείνη μὴ λαμβάνουσα πλέον τροφὴν προσβάλλεται ἀπὸ γάγγραιναν.* Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ ἀπόφραξις τοῦ ἀγγείου δὲν εἶναι τελεία καὶ ὑπάρχει μόνον ἁπλῆ στένωσις αὐτοῦ, ἡ κατάστασις εἶνε ἐξ ἴσου ἐπικίνδυνος, διότι ἐὰν λ. χ. τὸ τοιοῦτον συμβῇ εἰς τὰ στεφανιαῖα ἀγγεῖα τῆς καρδίας, αὕτη μὴ λαμβάνουσα ἀρκετὴν ποσότητα αἵματος δύναται αἰφνιδίως νὰ παραλύσῃ. Οὕτω συμβαίνουν αἱ ***συγκοπαὶ*** τῆς καρδίας. Ἄλλη συνέπεια τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως εἶναι ἡ εὐρυνσις τῶν ἀρτηριῶν. Τοιαῦται εὐρύνσεις, αἵτινες δύνανται νὰ ἔχουν διάφορον διάμετρον, μέχρι κεφαλῆς ἀνθρώπου, προέρχονται ἐκ τῆς ὑποχωρήσεως τοῦ ἀσθενοῦς μέρους τοῦ ἀγγείου εἰς τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν καὶ εἶναι τὰ λεγόμενα ***ἀνευρύσματα***.*

Ἀρτηριοσκληρωτικαὶ ἀλλοιώσεις μικρῶν ἀγγείων ἐπιφέρουν ἀτελῆ θρέψιν καὶ βλάβην τῶν ἐκ τῆς ἀσθενοῦς ἀρτηρίας ἐξαρτωμένων ὀργάνων.

Μερικὴ ἀρτηριοσκλήρωσις καὶ μικροῦ βαθμοῦ, συμβαίνει συχνὰ πέραν τῶν 50 ἐτῶν καὶ εἶναι φυσικὴ συνέπεια, ἄνευ μεγάλης σημασίας. Μὲ ὅλην των τὴν ἀρτηριοσκλήρωσιν οἱ τοιοῦτοι εἶναι ὑγιέστατοι. Αἱ μνημονευθεῖσαι συνέπειαι καὶ ἐπιπλοκαὶ τῆς ἀρτηριοσκληρώσεως σπανίως ἀπαντῶσιν εἰς τὴν φυσικὴν ταύτην τῆς νόσου μορφήν. Κατωτέρω θὰ ἴδωμεν πῶς πρέπει νὰ ζῇ τις διὰ νὰ ἀποφύγῃ τοὺς κινδύνους τῆς ἀσθενείας.

Πολὺ ἐπικινδυνοτέρα ὅμως εἶναι ἡ πρὸ τῶν 50 ἐτῶν ἀρτηριοσκλήρωσις, τῆς ὁποίας μία τῶν συνηθεστέρων αἰτιῶν εἶναι ἡ σύφιλις.* Εἰς αὐτὴν ὀφείλονται τὰ ἀνευρύσματα, αἱ ἐγκεφαλικαὶ αἱμορραγίαι, αἱ θρομβώσεις καί τινες φρενικαὶ νόσοι τῆς ὡρίμου ἡλικίας.

Ἡ ὑγιεινὴ τῶν ἀρτηριοσκληρωτικῶν σύγκειται εἰς τὴν ***ἀποφυγήν***, πάσης αἰτίας ἡ ὁποία ἤθελεν αὐξήσῃ τὴν ἀρτηριακὴν πίεσιν καὶ εὐκολύνῃ τὴν ῥῆξιν, τῶν ἀγγείων, (σωματικαὶ καὶ πνευματικαὶ ὑπερκοπώσεις, συγχύσεις, στενοχωρίαι, διεγέρσεις) μεγάλης ποσότητος τροφῆς, οἰνοπνευματωδῶν ποτῶν, καπνοῦ καὶ εἰς ***μετριωτάτην χρῆσιν*** κρέατος, ζωμῶν, κονσερβῶν, ἀρτυμάτων, καφέ, τσαΐου.

Οἱ ἀρτηριοσκληρωτικοὶ δὲν πρέπει ἐπίσης νὰ εἶναι δυσκοίλιοι, θὰ ἐνεργῶνται τακτικῶς καὶ ἄνευ κόπου, ἀποφεύγοντες τὰ σφιξίματα. Ὡσαύτως τὰ συζυγικὰ καθήκοντα δέον νὰ ἐκτελῶνται ἐν μέτρῳ καὶ προσοχῇ. Τὸ διαρκὲς κύημον τῆς κεφαλῆς καὶ ἐν γένει τοῦ ἄνω σώματος δέον ν' ἀποφεύγηται ἐπιμελῶς.

Σὺν τῇ ὑγιεινῇ πρέπει ἀναλόγως νὰ καταπολεμῆται τόσον ἡ αἰτία ὅσον καὶ τὰ συμπτώματα τῆς νόσου. Φάρμακον εἰδικὸν δὲν ὑπάρχει. Εἶναι ὅμως ἀναμφίβολον ὅτι διὰ τῶν ***ἰωδιούχων*** σκευασιῶν πολλὰ τὰ καλὰ ἐπιτυγχάνονται.

Καὶ ἡ φυσικὴ θεραπεία συντελεῖ μεγάλως πρὸς καταπολέμησιν τῆς νόσου, ἰδίως ἡ ὑδροθεραπεία καὶ ἠλεκτροθεραπεία, ἐκτελούμεναι συστηματικῶς καὶ κατὰ κανόνας εἰδικοὺς δι' ἑκάστην περίπτωσιν.

ΑΡΤΗΡΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῆς ἀρτηρίας. Συνίσταται εἰς φλόγωσιν τοῦ ἐξωτερικοῦ χιτῶνος ***(περιαρτηρῖτις)*** συνεπείᾳ μολυσματικῶν νόσων (τυφοειδὴς πυρετός, ὀστρακιά, κλπ.) ἢ φλεγμονῆς τῶν γειτονικῶν τῆς ἀρτηρίας ὀργάνων καὶ ἱστῶν, β) εἰς φλεγμονὴν τοῦ ἐσωτερικοῦ χιτῶνος ***(ἐνδαρτηρῖτις)*** ἥτις πάλιν δύναται νὰ εἶναι ***ὀξεῖα*** (ρευματισμοί, τραύματα κλπ.) ἢ ***χρονία*** (ἀθηρωμάτωσις ἢ ἀρτηριοσκλήρωσις).

ΑΡΤΟΠΟΙΟΙ

Ἕνεκα τῶν κακῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν, (ὑγρασία, κακὸς ἀερισμός, ἔλλειψις ἡλίου, ζέστη μεγάλη, συχναὶ ἀλλαγαὶ θερμοκρασίας κλπ), ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐργάζονται οἱ ἀρτοποιοί, εἶναι ἐκτεθειμένοι εἰς διαφόρους νόσους, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ κυριώτεραι εἶναι τὰ στηθικὰ νοσήματα, οἱ ρευματισμοί, ἡ ἀναιμία.

SISMANOGLIO MEGARON

Ἐκτὸς τούτων συνεπείᾳ τῆς θερμότητος, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκτίθενται οἱ βραχίονες καὶ αἱ χεῖρες, ἀναπτύσσεται συχνὰ εἰς αὐτὰ εἶδος ἐκζέματος ἢ ψωριάσεως μὲ κοκκινάδα καὶ πρήξιμον τοῦ δέρματος, μὲ φυσαλλίδας καὶ δοθιῆνας. Τὸ νόσημα θεραπεύεται μὲν μὲ ἐπιθέματα, ἀλοιφὴν βορικοῦ ὀξέος κλπ., ἀλλ' ἐπανέρχεται συχνὰ ἐνόσῳ ἡ ἐπίδρασις καὶ τὰ αἴτια ἐξακολουθοῦν. Ὡς ***προφυλακτικὸν*** μέσον συνιστᾶται ἡ ἐπάλειψις τοῦ δέρματος πρὸ τῆς ἐργασίας μὲ ἀλοιφὴν τινα ἁπλῆν ὡς (cold-cream) ἢ καὶ ἡ χρῆσις χειροκτίων χωρὶς δάκτυλα, ἀλλὰ μὲ μανίκια.

ΑΡΤΟΣ

Τροφὴ πρώτης ἀνάγκης, τῆς ὁποίας ἐλάχιστοι τῶν πεπολιτισμένων ἀνθρώπων δύνανται νὰ στερηθῶσιν. Ἂν καὶ τὸ ἄλευρον καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενος ἄρτος ἔχει σπουδαιοτάτας θρεπτικὰς ἰδιότητας, δὲν εἶναι ὅμως λίαν ἀξιοσύστατος τροφὴ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅστις θὰ τρέφηται ἀποκλειστικῶς μὲ αὐτὸν ἢ καὶ θὰ τὸν προσλαμβάνῃ εἰς μεγάλην ποσότητα. Ἡ ὄρεξις καὶ ἡ πέψις βλάπτονται ἀπὸ τὴν μονότονον ταύτην τροφὴν καὶ εἰς ὀλίγον χρονικὸν διάστημα ὁ ἀρτοφάγος χάνει τὸ βάρος καὶ τὰς δυνάμεις του, καὶ ὡς ἐκ τῆς μεγάλης ποσότητος, ἣν ὀφείλει νὰ προσλάβῃ διὰ νὰ τραφῇ βλάπτεται ὁ στόμαχος καὶ τὰ ἔντερά του. Ἡ ἀπώλεια τῶν δυνάμεων προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι μεγάλη ποσότης ἄρτου προξενεῖ εἰς τὰ ἔντερα ζύμωσιν τοῦ ἀμύλου, ἐρεθίζουσα αὐτὰ καὶ προκαλοῦσα ταχεῖαν ἐκκένωσιν τοῦ περιεχομένου αὐτῶν οὕτως ὥστε δὲν γίνεται τελεία καὶ κατάλληλος ἀφομοίωσις.

Διὰ τὴν ***χημικὴν σύστασιν*** τοῦ ἄρτου (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

Ἡ ***ἀρτοποιεία*** σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ εὐκολωτέραν τὴν μεταμόρφωσιν καὶ κατὰ συνέπειαν τὴν ἀπορρόφησιν τοῦ ἀμύλου τοῦ ἀλεύρου ὑπὸ τῶν πεπτικῶν ὑγρῶν. Ὅταν τὸ ἄλευρον ἀναμιχθῇ μὲ ὕδωρ χλιαρὸν καὶ ζύμην (προζύμι, μαγιά, ἀφρόζυθος) ζυμωθῇ δὲ καλὰ διὰ τῶν χειρῶν ἢ ἀκόμη καλλίτερον διὰ μηχανῆς, ἡ σχηματισθεῖσα μᾶζα ἐξογκοῦται διὰ τοῦ σχηματισμοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, τοῦ ὁποίου αἱ φυσαλλίδες διαστέλλουν τὴν ζύμην Κατὰ τὸ ψήσιμον δέ, τὸ ὁποῖον διαρκεῖ 30—40 λεπτὰ εἰς θερμ.200ο —250οΕ, ἐξατμίζεται τὸ ἐκ τοῦ ἀμύλου σχηματισθὲν οἰνόπνευμα.

Ψωμὶ δύναται νὰ παρασκευασθῇ καὶ χωρὶς ζύμην τῇ βοηθείᾳ χημικῶν μέσων λ. χ. δισσανθρακικοῦ νατρίου καὶ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, ὅτε σχηματίζεται ἀνθρακικὸν ὀξύ, τὸ ὁποῖον φουσκώνει τὴν μᾶζαν. Ψωμὶ χωρὶς μαγιὰν γίνεται καὶ διὰ τῆς ***κόνεως*** τοῦ *Liebig* (Back pulver). Αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ 987 μέρη λεπτοῦ σιταλεύρου, 17 μέρη διτανθρακικοῦ νατρίου (Bicarbonate de soude) 17 μέρη ὀξέος φωσφορικοῦ ἀσβεστίου (Phosphate de chaux acide). Ἡ κόνις αὕτη ἀναμιγνύεται μὲ νερὸ εἰς πάσταν ἥτις κατὰ τὸ ψήσιμον φουσκώνει διὰ τοῦ ἀναπτυσσομένου ἀνθρακικοῦ ὀξέως, ἀκριβῶς ὅπως γίνεται καὶ διὰ τῆς μαγιᾶς. Τὸ μὲ τὴν σκόνην τοῦ Liebig ψωμὶ εἶναι εὔπεπτον.

Κατὰ τὸ ψήσιμον τὸ ἔξω μέρος σχηματίζει τὴν κόραν, (κ. κροῦσταν) ἥτις εἶναι ἄμυλον σχηματισθὲν εἰς δεξτρίνην καὶ σάκχαρον, καὶ τὸ ἐσωτερικὸν, ἡ ψίχα, ὅπου τὸ ἄλευρον ἔχει γείνῃ διὰ τῆς ζέστης εὐδιάλυτον, συνάμα δὲ χαλαρὸν καὶ σπογγῶδες.

Ἡ κόρα πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὰ 22 % τοῦ βάρους· εἶναι δὲ μᾶλλον εὔπεπτος ἀπὸ τὴν ψίχαν, διότι τὸ ἄμυλον ἔχει ἤδη μετασχηματισθῇ εἰς δεξτρίνην καὶ σάκχαρον καὶ ἐμπεριέχει μόνον 16—25% ὕδατος, ἐνῷ ἡ ψίχα ἔχει 38—45 %.

Τὰ ***χαρακτηριστικὰ τοῦ καλοῦ ψωμίου*** εἶναι : Κόρα, μὲ χρῶμα χρυσοειδὲς, κολλημένη μὲ τὴν ψίχαν, ὄχι μαύρη (καμμένη) διότι τότε καὶ ἡ ψίχα δὲν θὰ εἶνε καλοψημένη, οὔτε πικρὰ, οὔτε σκασμένη. Τὸ καλὸ ψωμὶ δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ γεῦσιν ξυνὴν ἢ χαλασμένου ἀλεύρου, κατὰ τὸ κόψιμον πρέπει νὰ μυρίζῃ εὐχάριστα, νὰ μὴ ἐμπεριέχῃ βώλους οὔτε μεγάλους πόρους. Ὅσον ξοί

πόροι τοῦ ψωμιοῦ εἶναι περισσότεροι, ἴσοι καὶμικροί, τόσον καὶ εὐκολοχώνευτον εἶναι. Ἡ ψίχα δὲν πρέπει νὰ ἔχῃ μέρη ἄψητα, νὰ μὴ εἶναι οὔτε πολὺ μαλακὴ οὔτε λιπώδης, τὸ ὁποῖον θὰ ἐσήμαινε μεγάλην ποσότητα νεροῦ.

Τὸ καλὸ ψωμὶ πρέπει νὰ ἀπορροφᾷ πολὺ ὅταν βυθίζεται εἰς ὑγρόν, χωρὶς νὰ σκορπίζεται. Ὅταν θέσωμεν ἕνα ψωμὶ ἐπάνω εἰς τὸ αὐτὶ καὶ κτυπήσωμεν ἐλαφρὰ ἐπὶ τῆς ἄλλης πλευρᾶς, πρέπει νὰ ἀκούωμεν σαφῆ ἠχηρὸν ἦχον. Τὸ καλὸ ψωμὶ πρέπει νὰ ἔχῃ τοιαύτην ἐλαστικότητα, ὥστε ὅταν πιέσωμεν τὴν ἄνω κροῦσταν, ἕως οὗτω νὰ ἐγγίσωμεν τὴν κάτω, νὰ ἐπανέρχηται εἰς τὸ πρώην σχῆμα, μόλις παύσωμεν τὴν πίεσιν, ἐπίσης ὅταν μὲ τὸν δάκτυλον πιέζωμεν τὴν ψίχαν μιᾶς φέτας τὸ ἀποτύπωμα τοῦ δακτύλου πρέπει ἀμέσως νὰ χάνηται.

Τὸ ***φρέσκο ψωμὶ*** εἶναι δύσπεπτον διότι ἡ ψίχα του εἶναι πολὺ σφικτή. Τὸ ψωμὶ εἶναι πολὺ ***εὔπεπτον*** 12 περίπου ὥρας μετὰ τὸ ψήσιμον.

Τὸ ***πολὺ μπαγιάτικο*** ἐπίσης δυσκόλως χωνεύεται, διότι ἡ κροῦστα του εἶναι πολὺ σκληρὰ καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν μασᾶται καλά. Γίνεται δὲ τὸ ψωμὶ μπαγιάτικο ὄχι διότι χάνει τὸ νερό του ἀλλ' ἕνεκα φυσικῶν καὶ χημικῶν ἀλλοιώσεων τοῦ ἀμύλου.

Τὸ μπαγιάτικο γίνεται ἀμέσως μαλακὸ καὶ ἔχῃ σχεδὸν γεῦσιν φρέσκου ἂν θερμανθῇ ἐκ νέου εἰς 80ο Ε.

Τὸ ψωμὶ ὑπόκειται εἰς πολλὰς ***βλάβας, νοθείας, παραποιήσεις***. Καὶ πρῶτον ἐκτὸς τῶν παραποιήσεων τοῦ ἀλεύρου* δυνατὸν τὸ νερὸ μὲ τό ὁποῖον ζυμώνεται νὰ ἐμπεριέχῃ ξένας βλαβερὰς οὐσίας π. χ. σπόρους, οἵτινες ἀναπτυσσόμενοι δύνανται νὰ βλάψουν τὸ ψωμὶ καὶ νὰ προκαλέσουν ἀσθενείας· διὰ τοῦτοπρέπει νά γίνεται πάντοτε χρῆσις ὕδατος διϋλισμένου (filtrée). Ἄλλος κίνδυνος εἶναι τὸ ζύμωμα ὑπὸ ἀσθενῶν ἀνθρώπων· ἀπεδείχθη ὅτι παρ' ὅλην τὴν θερμότητα τοῦ κλιβάνου βάκιλλοι τῆς φθίσεως εἰσαχθέντες εἰς τὴν ζύμην ἐπέζησαν καὶ ἐμόλυναν δι' αὐτῶν ἐμβολιασθέντα ζῶα. Ἐκ τούτου καταφαίνεται τὸ πλεονέκτημα τῶν ζυμωτικῶν μηχανῶν, τῶν ὁποίων τὸ ψωμὶ οὐδόλως διαφέρει τοῦ ἄλλου εἶναι δὲ καὶ πλέον οἰκονομικαί. Τὸ ψωμὶ δύναται ἐπίσης νὰ γείνῃ βλαβερὸν εἰς τὴν ὑγείαν καὶ νὰ προκαλέσῃ δηλητηριάσεις, ὅταν ὁ φοῦρνος θερμαίνηται μὲ ξύλα βαμμένα μὲ χρώματα δηλητηριώδη (μόλυβδος) ἢ καὶ ὅταν τὸ ζεστὸ ψωμὶ τεθῇ ἐπὶ δίσκων ἢ ξύλων βαμμένων ἐπίσης μὲ τοιαῦτα χρώματα. Οἱ κόκκοι τοῦ ἀέρος πίπτοντες ἐπὶ τοῦ ψωμιοῦ δύνανται μετά τινα χρόνον, νὰ σχηματίσουν τὰς γνωστὰς κηλῖδας (πρασίνας, κυανᾶς, μαύρας ἢ καὶ κιτρίνας) μούχλας, ἡ ὁποία φέρει ἐντερικὰς διαταράξεις καὶ ἐνίοτε δηλητηριάσεις. Πρὸς ἀποφυγὴν τούτου τὸ ψωμὶ δὲν πρέπει νὰ διατηρῆται ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ νὰ φυλάττηται εἰς μέρη καθαρὰ καὶ ξηρά.

Αἱ κυριώτεραι ***νοθεῖαι*** τοῦ ψωμιοῦ συνίστανται εἰς τὴν προσθήκην πατάτας ἢ σόδας διὰ νὰ ἀποκρυβῇ ἡ ξυνότης τοῦ ἀλεύρου, γύψου διὰ νὰ αὐξήσῃ τὸ βάρος, στυπτηρίας διὰ νὰ δώσῃ ὄψιν λευκὴν εἰς τὸ ψωμὶ καὶ νὰ τὸ καταστήσῃ ἁπαλὸν, θειϊκοῦ χαλκοῦ διὰ νὰ καλυφθῇ ἡ προσθήκη περισσοτέρου νεροῦ. Πρὸς ἀνακάλυψιν τινῶν ἐκ τῶν νοθειῶν τούτων (βλ. *Ἄλευρον*.)

Ὁ ἐκ ***σικάλεως*** ἄρτος ἔχει χρῶμα φαιὸν καὶ εἶναι πολὺ δύσπεπτος ἂν καὶ εὔγευστος. Ὁ ἐκ ***κριθῆς*** εἶναι ὑπέρυθρος, ἐστερημένος ἐλαστικότητος, βαρὺς καὶ δύσπεπτος. Ὁ δὲ ἐκ ***βρώμης*** εἶναι μέλας πικρὸς καὶ ἀηδής. Ὁ καλλίτερος ἄρτος εἶναι ὁ ἐκ ***σιταλεύρου***.

Τὸ συνηθισμένο ἄσπρο ψωμὶ γίνεται ἀπὸ σιτάλευρον διότι αὐτὸ περιέχει περισσοτέραν ποσότητα γλοιΐνης* (γλουτίνης, ἀλευροκόλλας) δηλαδὴ τὸ μέρος τοῦ ἀλεύρου τῶν δημητριακῶν τὸ πλέον θρεπτικὸν καὶ τὸ ὁποῖον κάμνει νὰ φουσκώνῃ περισσότερον ἡ ζύμη. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ νομίζωμεν ὅτι τὸ ἄσπρο ψωμὶ τὸ γινόμενον μὲ σιτάλευρον πρώ-

SISMANOGLIO MEGARO

τίστης ποιότητος, τὸ ὁποῖον δὲν περιέχει οὐδὲν ἴχνος πιτύρου, εἶναι καὶ τὸ καλλίτερον διὰ τὴν ὑγείαν καὶ ἑπομένως προτιμότερον τοῦ χονδροῦ μαύρου ψωμιοῦ.

Τὸ ***μαῦρο ψωμὶ*** (πιτυρίτης, συγκομιστὸς) περιέχει πίτυρον, τὸ ὁποῖον συνήθως χωρίζεται ἀπὸ τὸ ἄλευρον ὡς ἀνωφελές. Ἐν τούτοις τὸ πίτυρον, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ σκληρότερα ἐξωτερικὰ στρώματα τῶν κυττάρων τοῦ σίτου περιέχει ἀκριβῶς τὰ μέρη τοῦ σίτου, τὰ ὁποῖα εἶναι πλούσια εἰς λευκωματοῦχον γλοιῦνην. Καλὸν πίτυρον περιέχει σχεδὸν 15% γλοιῦνης, 54% μὴ ἀζωτούχους θρεπτικὰς οὐσίας καὶ μόνον 10 % ἀνωφελεῖς ἰνώδεις οὐσίας κυττάρων. Ἄρα τὸ πίτυρον εἶναι χρησιμοποιήσιμος θρεπτικὴ οὐσία καὶ ἐπειδὴ αἱ ἄπεπτοι ἰνώδεις οὐσίαι ταχέως ἀποβάλλονται μὲ τὰς κενώσεις, ἡ πρόσληψις τοῦ μαύρου πιτυρίτου ψωμιοῦ δὲν προξενεῖ καμμίαν βλάβην, ἀπ' ἐναντίας ὄχι μόνον εἶναι θρεπτικὸν καὶ εὔγευστον ἀλλὰ καὶ καταπολεμεῖ τὴν δυσκοιλιότητα.

Τὸ ***ἄζυμον***, κατασκευαζόμενον ἄνευ ζύμης, δὲν ἔχει πόρους καὶ σχηματίζει λευκὰς πλάκας, χρησιμοποιουμένας ὑπὸ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ τῶν Ἀυτικῶν διὰ θρησκευτικοὺς σκοποὺς καὶ ἐν τῇ ἰατρικῇ ὡς καλυπτρίδες (*Kaσε** cachets).

Ὁ Ἄρτος τοῦ *Graham* παρασκευάζεται μὲ σιτάλευρον, τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει χωρισθῇ ἀπὸ τὸ πίτυρον. Εἶναι κατάλληλος εἰς τοὺς δυσκοιλίους, τοὺς ἀτονικοὺς ὄχι ὅμως καὶ εἰς ἐκείνους οἵτινες ὑποφέρουν ἀπὸ ὀργανικὴν πάθησιν στομάχου ἢ ἐντέρων.

Ὁ διπυρίτης (γαλέτα), τὰ πισκότα, αἱ φρυγανιές, δὲν ἔχουν ψίχαν καὶ εἶναι ὠφέλιμα εἰς δυσπεπτικούς, πολυσάρκους καὶ μερικοὺς διαβητικούς.

Ὁ ἐκ γλοίνης ἄρτος (pain de gluten), ὁ ὁποῖος θεωρητικῶς πρέπει νὰ περιέχῃ 80 % γλοιύνης καὶ σχεδὸν διόλου ἄμυλον, ἐν τῇ πραγματικότητι περιέχει ἄφθονον ποσότητα ἀμύλου, καὶ ἔχει γεῦσιν ὄχι εὐχάριστον. Συνιστᾶται εἰς τοὺς διαβητικούς, δὲν ἔχει ὅμως μεγάλην ἀξίαν διὰ τὴν ἀσθένειαν αὐτήν.

Ὁ σιμιγδαλίτης ἄρτος (pain de gruau) εἶναι λευκότατος καὶ λίαν εὔπεπτος.

Ὁ σικαλίτης ἄρτος (pain de seigle) περιέχει πολλὰς λιπώδεις οὐσίας καὶ εἶναι εὐκοίλιος.

Τὸ ἀρτόμελι (pain d'epices), γίνεται ἀπὸ ἄλευρον σικάλεως, μέλι καὶ ἀρωματικὰ (ἄνισον, κορίανδρον, κανέλλα, μοσχοκάρφια) καὶ εἶναι εὐκοίλιον.

Ὁ ἄρτος σόγιας (soya), παρασκευάζεται ἐκ σόγιας, ὀσπρίου τοῦ ὁποίου οἱ κόκκοι περιέχουν 37 % λευκωματούχους οὐσίας, 17 % λῖπος καὶ 7 % ἀμυλώδεις καὶ σακχαρώδεις οὐσίας, ἔχει γεῦσιν πιτυρίτου ἄρτου, εἶναι εὔπεπτος, ἐλαφρῶς εὐκοίλιος καὶ κατάλληλος διὰ διαβητικούς.

Ὁ ἄρτος τῆς Βιέννης παρασκευάζεται μὲ νερὸ μεμιγμένον κατὰ τὸ ½ μὲ γάλα.

Τὸ γαλακτόψωμον, τὸ ὁποῖον ἔχει ἀκόμη περισσότερον γάλα καθὼς καὶ ἄλλα εἴδη ψωμιοῦ, εἰς τὰ ὁποῖα προστίθενται καὶ αὐγά, εἶναι ὀρεκτικὰ καὶ θεωροῦνται ψωμιὰ πολυτελείας. Εἶναι δυσπεπτώτερα τοῦ συνήθους ψωμιοῦ καὶ δὲν δύνανται νὰ τὸ ἀντικαταστήσουν εἰς τὴν καθημερινὴν χρῆσιν.

ΑΡΤΥΜΑΤΑ (*βλ. Καρυκεύματα*).

ΑΡΥΤΑΙΝΟΕΙΔΕΙΣ ΧΟΝΔΡΟΙ ΚΑΙ ΜΥΣ (*βλ. Λάρυγξ*).

ΑΡΩΜΑΤΙΚΑ

Οὐσίαι προερχόμεναι τόσον ἐκ τοῦ φυτικοῦ ὅσον καὶ ἐκ τοῦ ζωϊκοῦ βασιλείου.

Τὰ τοῦ ***φυτικοῦ*** εἶναι διάφορα χόρτα, ἄνθη καὶ σπόροι ἐμπεριέχοντα αἰθέρια ἔλαια τὰ ὁποῖα τιθέμενα ἐπὶ τοῦ ***δέρματος*** προκαλοῦν θερμότητα, ἐρυθρότητα, ἐνίοτε δὲ ἐρεθισμὸν καὶ φλόγωσιν. ***Ἐσωτερικῶς*** λαμβανόμενα εἶναι διεγερτικά, αὐξάνοντα τὴν ἐνέργειαν τῶν νεύρων, τοῦ σφυγμοῦ καὶ τῶν ἐντέρων ἢ καὶ ἀντισπασμωδικά.

Εἰς τὰ ***φυτικὰ*** ἀρωματικὰ ἀνήκουν, τὰ μοσχοκάρυα, ἡ ἀκτῆ (κουφοξυλιὰ) ἡ ζιγγέβερις (πιπερόριζα) τὸ χαμαίμηλον, ἡ λεβάντα, τὸ φλαμοῦρι, τὸ τριαντάφυλλον, ἡ μέλισσα, ἡ δάφνη, τὸ πορτοκάλι, ἡ μέντα, τὸ θυμάρι, ἡ κανέλλα, τὸ ἄνισον, ἡ βανίλλη, τὸ κύμινον, τὸ τέϊον, ὁ καφές, τὸ πέπερι, τὰ καρυόφυλλα, τὸ κινάμωμον κλπ.

Εἰς δὲ τὰ ***ζωικά***, τῶν ὁποίων ἡ ἐνέργεια εἶναι ἡ αὐτὴ σχεδὸν μὲ τὰ φυτικά, ἀνήκουν κυρίως ὁ μόσχος καὶ τὸ καστόριον (βλ. *Λουτρά*).

ΑΣΑΠΡΟΛ ἢ ΑΠΡΑΣΤΟΛ (*Asaprol, Abrastol*).

Κόνις λευκή, ἄνευ ὀσμῆς, γεύσεως μᾶλλον γλυκείας, περιέχουσα κατὰ 60% ναφθόλιον καὶ χρησιμοποιουμένη ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 0,50 ἑκγρ. ἕως 3 γρ. εἰς γάλα, ὡς ἀναληπτικόν, ἀντισηπτικόν, ἀντιμολυσματικὸν καὶ ἀνθελμινθικόν. ***Ἐξωτερικῶς*** ὡς κλύσμα καὶ γαργαρίσματα.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ (*Calcium*).

Μέταλλον κιτρινωπόν, εὑρισκόμενον εἰς τὰς ἀλκαλικὰς γαίας, δυσκόλως ἀπομονούμενον ἀπὸ τὰς ἀφθόνους ἑνώσεις εἰς τὰς ὁποίας ἀπαντᾶται.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΑΝΘΡΑΚΙΚΟΝ (*Carbonate de chaux, Ἀνθρακικὴ Τίτανος, Κιμωλία, Μάρμαρον, Κρητίς*).

Καθαρῶς παρεσκευασμένον ἔχει ἐνέργειαν ἀπορροφητικήν, ἀντιδιαρροϊκὴν καὶ χορηγεῖται ἀναλόγως τῆς αἰτίας καὶ τῆς ἡλικίας εἰς δόσεις 1-15 γρ. Ἐπίσης γίνεται χρῆσις τοῦ ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου εἰς ὀδοντοκόνεις.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΓΑΛΑΚΤΙΚΟΝ (*Lactate de chaux*).

Χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς ραχίτιδας καὶ ὀστεομαλακίας. Ἐπίσης δίδεται ἐν ἐνώσει μετὰ τοῦ φωσφορικοῦ ἀσβεστίου εἰς σιρόπιον ὡς τονωτικόν.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΘΕΙΙΚΟΝ (*Sulfate de chaux, Plâtre, Θειϊκὴ ἄσβεστος, Γύψος, Ὀξυθείωμα ἀσβεστίου*).

Χρησιμεύει εἰς κατασκευὴν ἐπιδέσμων (βλ. *Γύψος*).

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΥΠΟΦΩΣΦΟΡΩΔΕΣ (*Hypophosphite de chaux*).

Χορηγεῖται εἰς κόνιν ἢ εἰς σιρόπιον κατὰ τῆς χοιραδώσεως, τῶν ἀσθενειῶν ὀστῶν, τῆς ἀναιμίας, καὶ ὡς τονωτικόν.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΥΠΟΧΛΩΡΙΩΔΕΣ (*Hypochlorite de chaux, Chlorure de chaux, Χλωριοῦχος ἄσβεστος, Τίτανος*).

Ἅλας κιτρινωπόν, ἔχον ὀσμὴν χλωρίου. Χρησιμοποιεῖται ***ἐξωτερικῶς*** εἰς διάλυσιν 10 : 150 ἀπεσταγμένου ὕδατος ὡς γαργάρισμα ἀντισηπτικόν. Κυριώτατα τὸ χλωριοῦχον ἀσβέστιον χρησιμοποιεῖται ὡς ἀπολυμαντικὸν εἰς δόσιν 5—10 % δι' ἀπολύμανσιν τῶν δαπέδων, ἀποπάτων, σκευῶν.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΦΩΣΦΟΡΙΚΟΝ (*Phosphate de chaux*).

Λευκὸν ἅλας εὑρισκόμενον εἰς τὰ ὀστᾶ, τοὺς ὄνυχας, τὸ αἷμα. Δίδεται εἰς δόσιν 1—6 γρ. τὴν ἡμέραν εἰς ραχίτιδας, ὀστεομαλακίαν, φθίσιν κλπ. διαλελυμένον εἰς ὕδωρ ἢ εἰς γάλα.

ΑΣΒΕΣΤΙΟΝ ΧΛΩΡΙΟΥΧΟΝ (*Chlorure de calcium*).

Ἔχει διαφόρους χρήσεις ἐν τῇ ἰατρικῇ, ἰδίως λόγῳ τῆς αἱμοστατικῆς αὐτοῦ ἰδιότητος. Λαμβάνεται εἰς δόσιν 1—4 γρ. κατὰ διακοπάς.

ΑΣΒΕΣΤΟΝΕΡΟΝ (*βλ. Ἄσβεστος*).

SISMANOGLIO

ΑΣΒΕΣΤΟΣ (*Ἀσβεστοξείδιον, Chaux*).

Εὑρίσκεται ἐν ἀφθονίᾳ ἐν εἴδει ἅλατος, ἡνωμένη μετ' ὀξέων (ἀνθρακικοῦ, φωσφορικοῦ, θειϊκοῦ) εἰς τὸν φλοιὸν τῆς γῆς, εἰς τὰ διατρέξαντα τὰ μέρη ταῦτα τῆς γῆς ὕδατα, εἰς τὰ ὀστᾶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν ζῴων, εἰς τὸ κέλυφος τῶν κατωτέρων ζῴων κλπ.

Τὰ ἅλατα ἀσβέστου εἶναι χρησιμώτατα διὰ τὰ ***ὀστᾶ*** ἡ δ' ἔλλειψις αὐτῶν ἐπιφέρει νόσους ὡς ραχίτιδα, ὀστεομαλακίαν. Χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης ὡς***ἀντίδοτα*** κατὰ δηλητηριάσεων μὲ ὀξέα καὶ ὡς ***ἀπολυμαντικά***.

ΑΣΒΕΣΤΟΣ ΚΕΚΑΥΜΕΝΗ (*Ἄνυδρος, Καυστική, Chaux vive*).

Στερεῖται ὕδατος καὶ εἶναι πολὺ καυστική· χρησιμοποιεῖται μόνον ***ἐξωτερικῶς***, ὡς ψίλωθρον* ἡνωμένη μετὰ θείου, ἀνθρακικοῦ καλίου ἢ θειϊκοῦ νατρίου. Ὅταν χύνωμεν ὕδωρ κατὰ σταγόνας ἐπὶ τῆς κεκαυμένης ἀσβέστου τὸ μῖγμα θερμαίνεται μέχρι 300ο ἀσπρίζει, κονιοποιεῖται καὶ σχηματίζει τὴν λεγομένην ***ἐσβεσμένην ἄσβεστον***, ἥτις ἀπορροφῶσα περισσότερον ὕδωρ παρέχει τὸ ***γαλάκτωμα ἀσβέστου*** (lait de chaux). Τοῦτο δὲ διαλυόμενον εἰς περισσότερον ὕδωρ δίδει τὸ ***ἀσβεστόνερον***. Καὶ τὸ μὲν ***γαλάκτωμα ἀσβέστου*** τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἀπὸ 1 μέρος ἀσβέστου καὶ 4 μέρη ὕδατος, χρησιμοποιεῖται ὡς ἀπολυμαντικὸν τῶν ἀποπάτων κλπ. Τὸ δὲ ***ἀσβεστόνερον*** ἔχει διαφόρους χρήσεις καὶ παρασκευάζεται ὡς ἑξῆς:

Θέτομεν εἰς μέγα δοχεῖον ἄσβεστον καὶ 40πλάσιον τοῦ βάρους αὐτῆς ἀπεσταγμένον ὕδωρ· ἀφίνομεν νὰ κατακαθήσῃ, τὸ μεταγγίζομεν, χύνομεν τὸ πρῶτον ὑγρόν, καὶ ρίπτομεν ἐπὶ τοῦ ἀποθέματος 100πλάσιον τοῦ βάρους του ἀπεσταγμένον ὕδωρ, ἀνακατώνομεν ἐνίοτε καὶ ἀφίνομεν νὰ κατασταλάξῃ, μεταγγίζομεν καὶ πάλιν καὶ ἔχομεν καθαρὸν ἀσβεστόνερον διὰ θεραπευτικοὺς σκοπούς. Τὸ δίδομεν ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 1—3 κ. σ. εἰς γάλα, εἰς διαρροίας, εἰς δυσπεψίας κλπ. εἰς δηλητηριάσεις μὲ θειϊκὸν ὀξύ, εἰς νόσους τοῦ οὐροποιητικοῦ συστήματος, εἰς ὀστεομαλακίαν, ραχίτιδα, ἀρθρίτιδα. ***Ἐξωτερικῶς***, εἰς ἐκζέματα, πληγάς, ἕλκη καὶ ἐγκαύματα (3 μέρη ἀσβεστονέρου καὶ 1 μέρος λινελαίου) (βλ. *Ὀφθαλμὸς*).

ΑΣΒΕΣΤΟΥΧΑ ΥΔΑΤΑ (*βλ. Λουτροθεραπεία*).

ΑΣΕΠΤΟΛ (*Aseptol*)

Ἀντισηπτικὸν ρευστόν, χρώματος φαιοῦ, χρησιμοποιούμενον εἰς διάλυσιν 3% δι' ἐξωτερικὴν χρῆσιν.

ΑΣΕΤΟΝΑΙΜΙΑ

Σχηματισμός τῆς ***Ἀσετόνης**** ἐντὸς τοῦ ὀργανισμοῦ. Κατὰ τὴν ἀσετοναιμίαν, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρουσιάζεται ὡς οὐχὶ εὐχάριστον σημεῖον εἰς τοὺς διαβητικούς, ἡ ἐκπνοὴ ἔχει ἰδιαιτέραν ὀσμὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τῶν ὀπωρικῶν.

ΑΣΕΤΟΝΗ (*Acetone*)

Ρευστὸν διαυγές, ἄχρουν, ἔχον καυστικὴν γεῦσιν καὶ ὀσμὴν ὁμοιάζουσαν πρὸς τὴν τοῦ χλωριοφορμίου. Χρησιμοποιεῖται, ὡς ἀντισπασμωδικὸν καὶ ἀναισθητικόν. Συχνὰ εὑρίσκεται εἰς τὸ αἷμα καὶ τὸ οὖρον, ἰδίως τῶν διαβητικῶν.

ΑΣΕΤΟΝΟΥΡΙΑ

Ἡ καὶ εἰς φυσιολογικὸν οὖρον εἰς ἐλαχίστην ποσότητα ὑπάρχουσα ἀσετόνη αὐξάνει συνεπείᾳ κοπώσεως, ψυχικῶν διαταραχῶν, τροφῆς ἀζωτούχου, ἰδίως ὅμως συνεπείᾳ διαβήτου. Ἡ ἀσετονουρία συνοδεύεται εἰς τοὺς διαβητικοὺς καὶ ἀπὸ ἐμέτους, διαρροίας, δύσπνοιαν καὶ κῶμα καὶ εἶναι σύμπτωμα σοβαρᾶς καταστάσεως.

ΑΣΕΤΟΠΥΡΙΝΗ

Λευκὴ κόνις διδομένη εἰς δόσιν 1—3 γρ. εἰς νευραλγίας, ἡμικρανίας, ρευματισμούς

ΑΣΗΜΟΧΟΡΤΟΝ (*Πολύγονον τὸ παραθαλάσσιον, Poivre d'eau*)

Τὸ ἔγχυμα τῶν φύλλων του εἶναι ἐν χρήσει παρὰ τῷ λαῷ ὡς διουρητικὸν καὶ εἰς διαταραχὰς τῶν ἐμμήνων.

ΑΣΗΨΙΑ

Τὸ σύνολον τῶν μέσων τὰ ὁποῖα ὁ χειροῦργος χρησιμοποιεῖ πρὸς ἀποφυγὴν μολύνσεως πληγῆς διὰ παθογόνων οὐσιῶν. Ἡ ἀσηψία συνισταμένη εἰς ἀπόλυτον καὶ λεπτομερεστάτην καθαριότητα παντὸς πράγματος ὅπερ ἤθελεν ἔλθῃ εἰς ἐπαφὴν πρὸς τὴν πληγήν, ὡς χειρῶν, ἐργαλείων, βάμβακος κλπ. καθὼς καὶ τοῦ περιβάλλοντος, Ὑπερέχει καὶ εἶναι ἀσφαλεστέρα τῆς ἀντισηψίας, ἥτις καθιστᾷ ἀβλαβεῖς εἰσελθούσας εἰς τὴν πληγὴν παθογόνους οὐσίας. (βλ. *Ἀπολύμανσις, Ἀντισηψία. Ἀποστείρωσις*).

ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Ἐλαφρὰ ἢ σπουδαία διαταραχὴ τῆς ὑγείας.

Εἴμεθα ἀσθενεῖς ὅταν τὸ σῶμα δοκιμάζῃ δυσάρεστα καὶ ὀδυνηρὰ αἰσθήματα ἢ ὅταν ὄργανον ἢ μέρος τι τοῦ σώματος ὑποστῇ δυσάρεστον καὶ καταφανῆ ἀλλοίωσιν εἴτε εἰς τὴν δρᾶσίν του εἴτε εἰς τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα, τὸ μέγεθος κτλ.

Μεταξὺ ἀδιαθεσίας ἐλαφρᾶς καὶ ἀσθενείας βαρείας, ἡ διαφορὰ ἔγκειται εἰς τὸν βαθμόν, καὶ τὴν σημασίαν τῆς διαταραχῆς.

Τὰ ὅρια μεταξὺ τῆς ὑγιοῦς καὶ ἀσθενοῦς καταστάσεως τοῦ σώματος δὲν εἶνε δυνατὸν ἐπακριβῶς νὰ καθωρισθῶσι. Μία καταρροὴ λ. χ. δι' ἕνα ὑγιᾶ ἄνθρωπον δὲν εἶναι σχεδὸν τίποτε, ἐνῷ διὰ τὸ παιδί, διὰ τὸν γέροντα ἢ διὰ τὸν ἀδύνατον δύναται νὰ ἦναι σοβαρὸν νόσημα.

Κατὰ τὴν ἀσθένειαν ὁ ὀργανισμὸς προσπαθεῖ νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἐλαττωθείσης δυνάμεως καὶ λειτουργίας τῶν ἀσθενησάντων ὀργάνων.

Ἐὰν δὲ κατορθώσῃ νὰ ἐπαναφέρῃ τὴν ἰσορροπίαν τῶν λειτουργιῶν εἰς τρόπον ὥστε τὰ ὄργανα νὰ ζήσουν καὶ νὰ ἐκτελοῦν τὰ καθήκοντά των, τότε ἡ ἀσθένεια ἰᾶται.

Ἀναλόγως πρὸς τὴν ἐξέλιξιν αἱ ἀσθένειαι διαιροῦνται :

Εἰς ***ὀξείας***, ὅταν αὗται εἶναι βραχείας διαρκείας καὶ εἰς ***χρονίας***, ὅταν αὗται εἶναι μακραὶ καὶ διαρκεῖς.

Ἐν τούτοις εἶναι ἀδύνατον νὰ προσδιορισθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡμερῶν, καθ' ἃς ὀφείλει νὰ διαρκέσῃ μία ἀσθένεια διὰ νὰ ἦναι ὀξεῖα ἢ χρονία. Δὲν ὑπάρχει δὲ καὶ κανὼν διὰ τὴν διάρκειαν μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀσθενείας. Εἶνε σφαλερὰ ἡ ἀντίληψις τοῦ κοινοῦ ὅτι λ. χ. ἡ πνευμονία δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν 7 ἡμερῶν, ἢ ὅτι ὁ τυφοειδὴς πυρετὸς τελειώνει ἐντὸς 21 ἡμερῶν. Αἱ ἀσθένειαι αὗται μολονότι εἶναι ὀξεῖαι εἶνε δυνατὸν νὰ διαρκέσουν ἐπὶ ἕνα ἢ καὶ περισσοτέρους μῆνας. Ἐπίσης ὀξεῖα νόσος δύναται νὰ γίνῃ χρονία ἐὰν δὲν θεραπευθῇ ἐγκαίρως καὶ τελείως.

Αἱ ἀσθένειαι δύνανται νὰ ἦναι ***γενικαὶ*** ἢ ***τοπικαί***. Ὡς πρὸς τὴν αἰτίαν δὲ διαιροῦνται :

1) ***Εἰς ἀσθενείας ἀγνώστου αἰτίας*** (ὄγκοι, διάφοροι κληρονομικαί, νευρικαὶ καὶ φρενικαὶ νόσοι).

2) ***Εἰς ἀσθενείας γνωστῆς αἰτίας*** : ***α')*** ἐξωτερικαὶ ἐπιδράσεις λ. χ. τραύματα, ξένα σώματα, θερμότης, ψῦχος κτλ. ***β')*** Δηλητηριάσεις διὰ δηλητηρίων χημικῶν τόσον διὰ τοπικῆς ἐπιδράσεως ὅσον καὶ διὰ γενικῆς καὶ διὰ δηλητηρίων ζώντων ὀργανισμῶν (μικρόβια), ὡς αἱ μολυσματικαὶ καὶ τροπικαὶ νόσοι. ***γ')*** παράσιτα (τριχίναι κτλ.) ***δ')*** Διαταραχαὶ τῆς θρέψεως καὶ ***ε')*** ὑπερκοπώσεις.

Αἱ βλάβαι καὶ αἱ ἐκδηλώσεις τὰς ὁποίας προκαλοῦν εἰς τὸ σῶμα αἱ διάφοροι ἀσθένειαι καλοῦνται ***συμπτώματα*** καὶ ἡ ἀνακάλυψις αὐτῶν ἀνήκει εἰς τὴν ἰατρικὴν τέχνην.

Αἱ ἀσθένειαι ἐπιβάλλουν δύο κα-

SISMANOGLIO WEGARO

θήκοντα : τὴν ***πρόληψιν*** καὶ τὴν ***θεραπειαν***.

Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἐνδιαφέρῃ ἕκαστον πρὸ παντὸς, εἶνε ἡ πρόληψις τῶν ἀσθενειῶν, καθῆκον φυσικώτατον ἀλλὰ μὴ γενόμενον εἰσέτι ἀπὸ τοὺς πλείστους ἀντιληπτὸν καὶ διὰ τοῦτο καὶ μὴ ἐκτελούμενον, διότι οἱ περισσότεροι ἔχουν τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ ὑγεία εἶνε κάτι τὸ φυσικὸν καὶ λησμονοῦν ὅτι εἶνε πολὺ εὐκολώτερον νὰ προληφθοῦν αἱ ἀσθένειαι ἢ νὰ ἰαθοῦν.

Τὸ πῶς ὀφείλει νὰ διατηρηθῇ ἡ ὑγεία ἀνήκει εἰς τὴν ὑγιεινήν,* τὴν γενικὴν καὶ τὴν εἰδικήν, τὸ πῶς δὲ αὕτη θ' ἀποκατασταθῇ εἶνε ἔργον ἀποκλειστικὸν τοῦ ἰατροῦ καὶ ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς διαφόρους ἀσθενείας.

(βλ. *Ἰδιοσυγκρασία, Προδιάθεσις, Σύμπτωμα, Θεραπεία, Διάγνωσις, Ὑγεία, Νοσηλεία.*)

ΑΣΘΕΝΩΠΙΑ

Εἶδος ἀδυναμίας τῆς ὁράσεως, προερχομένης ἐξ ἀνεπαρκείας μυῶν τινῶν τῶν ὀφθαλμῶν ἢ καὶ νευρικῆς παθήσεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ὅταν οἱ ἀσθενεῖς βλέπουν ἐπὶ τι διάστημα κοντὰ, κουράζονται οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ βλέπουν διπλᾶ. ***Θεραπεύεται*** ἐὰν δὲν ἔχῃ προχωρήσει πολὺ διὰ καταλλήλων ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διοριζομένων διόπτρων ἢ ἄλλως δι' ἐγχειρήσεως.

ΑΣΘΜΑ

Νόσος συνοδευομένη μὲ δύσπνοιαν καὶ ἰσχυρὰς σπασμωδικὰς ἀναπνευστικὰς κινήσεις. Παρουσιάζεται περιοδικῶς, συνήθως αἰφνιδίως κατὰ μικρότερα ἢ μεγαλείτερα διαλείμματα.

Ἡ ἀσθματικὴ προσβολὴ ἐπέρχεται ἰδίως τὰς πρώτας ὥρας τῆς νυκτός. Ὁ πάσχων αἰσθάνεται σφίγξιμον εἰς τὸ στῆθος εἰσπνέει ἀτελῶς, διατελεῖ ὑπὸ τὸ συναίσθημα ἀσφυξίας καὶ φόβου. Μὲ σῶμα κυρτὸν πρὸς τὰ ἐμπρός, μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω ζητεῖ νὰ εἰσαγάγῃ ἀέρα, τοῦθ' ὅπερ μετὰ κόπου πολλοῦ τέλος κατορθώνει. Μετὰ τοῦτο ἐκπνέει βαθέως μὲ θόρυβον συρίζοντα καὶ ρογχώδη. Τὸ πρόσωπον του εἶνε φοβισμένον, χλωμόν, ἢ κυανοῦν, κάθιδρον, τὸ δέρμα ψυχρόν. Συνήθως συνυπάρχουν βῆξ καὶ πτύελα.

Ἡ προσβολὴ διαρκεῖ ἀπὸ ¼ τῆς ὥρας μέχρι πολλῶν ὡρῶν. Αἱ προσβολαὶ προκαλοῦνται εἰς προδιατεθειμένον ἄτομον ἀπὸ ψῦχος, ὑγρασίαν, κονιορτόν, ἐνίοτε ὀσμήν, εἴς τινας δὲ ἀπὸ τροφάς, ὡς ἀστακόν, μύδια κλπ.

Τὸ ἄσθμα εἶναι κληρονομικόν, παρουσιάζεται συχνὰ εἰς ἀρθριτικοὺς καὶ εἶνε ἢ σύμπτωμα ἄλλης νόσου λ.χ. ἐμφυσήματος ἢ νοσήματος τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος ἢ εἶναι σπασμὸς τῶν μικροτάτων βρογχιολίων συνοδεύων ἐνίοτε καὶ ἄλλας πνευμονικὰς ἢ καὶ νευρικὰς νόσους. Ἡ αἰτία τῆς ***προελεύσεως*** τοῦ ἄσθματος μόνον διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἰατρικῆς ἐξετάσεως δύναται νὰ γνωσθῇ. Μορφή τις ἄσθματος ὡς αἰτίαν ἔχει πρήξιμον τοῦ βλεννογόνου τῆς ρινὸς ἢ καὶ πολύποδας αὐτῆς.

Ἐν περιπτώσει προσβολῆς ἄσθματος διὰ νὰ ἐπιφέρωμεν ταχύτερον τὸ τέλος αὐτῆς, χαλαροῦμεν τὰ ἐνδύματα τοῦ πάσχοντος, ραίνομεν διὰ ψυχροῦ ὕδατος τὸ στῆθος αὐτοῦ, θέτομεν σιναπισμοὺς εἰς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. Εἰσάγωμεν καθαρὸν ἀέρα, ἀνοίγοντες τὰ παράθυρα, δίδομεν εἰς τὸν πάσχοντα νὰ καπνίσῃ σιγαρέτα στραμονίου, καίομεν νιτρικὸν χάρτην (Papier nitré) καὶ ἐν ἀνάγκῃ δίδομεν νὰ εἰσπνεύσῃ ὀλίγον αἰθέρα ἢ χλωροφόρμιον, καὶ ὅταν ἡ προσβολὴ εἶναι ἔντονος ὁ ἰατρὸς ἐνἀνάγκῃ προβαίνει εἰς ἔνεσιν μορφίνης.

Ἡ θεραπεία τοῦ ἄσθματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν αἰτίαν αὐτοῦ, καὶ γίνεται διὰ διαφόρων φαρμακευτικῶν καὶ φυσικοθεραπευτικῶν μέσων.

Καὶ εἰς τὰ ***παιδία*** παρουσιάζεται ἄσθμα, τοῦ ὁποίου αἰτία συνήθως εἶναι σπασμωδικὴ στένωσις τοῦ λάρυγγος καὶ προέρχεται ἀπὸ ἄλλας νόσους τοῦ λάρυγγος ἀπὸ διφθερίτιδα, κοκκίτην, ἀδενοειδεῖς ἐκβλαστήσεις, ἢ εἶνε συγέπεια εἰσόδου ξένων σωμάτων εἰς τὴν τραχεῖαν ἀρτηρίαν. Ὅταν εἰς τὰ παιδία παρουσιασθῇ τὸ ἄσθμα, τὰ σηκώνομεν ὄρθια, βρέχομεν τὴν ράχιν καὶ τὸ στῆθος μὲ ψυχρὸν ὕδωρ, τρίβομεν τὴν παλάμην καὶ τὸ πέλμα μὲ βοῦρτσαν, χώνομεν τὸν δάκτυλον βαθέως εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ προκαλέσωμεν ἔμετον, δίδομεν νὰ ὀσφρανθῇ δυνατὴν ὀσμὴν (ἀμμωνία, ὄξος) καὶ κάμνομεν θερμὸν λουτρὸν (βλ. *Σπασμοί*).

Τὸ λεγόμενον ***ἄσθμα τῆς ἀνοίξεως, ἢ*** ἄσθμα ***τοῦ χόρτου*** εἶνε ἰδιαιτέρα νόσος κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ ἄσθμα συνοδεύεται ἀπὸ καταρροὴν τῶν ὀφθαλμῶν, τῆς ρινός, τοῦ λαιμοῦ καὶ ἡ ὁποία παρουσιάζεται κατὰ τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ξηραίνεται τὸ χόρτον, καὶ ἐκλείπει μετ' αὐτῆς.

Περίπατος εἰς ἀγροὺς ἢ κήπους ἀρκεῖ νὰ προκαλέσῃ τὸ ἄσθμα τοῦτο. Εἶνε ἄγνωστον ἐὰν ἡ αἰτία τῆς παθήσεως εἶνε μηχανικὴ ἢ μικρόβιον. Παρέρχεται εὐκολώτερον ὅταν γίνῃ ἀλλαγὴ ἀέρος.

ΑΣΘΜΑΙΝΩ (*Λαχανιάζω*).

Καὶ ὁ ὑγιὴς ἀκόμη ἄνθρωπος ὅταν καταβάλῃ ἰσχυράν τινὰ προσπάθειαν, ὅταν θέσῃ εἰς ἐνέργειαν πολλοὺς μῦς τοῦ σώματος του, ἀσθμαίνει, δηλαδὴ τόσον ἡ εἰσπνοὴ ὅσον καὶ ἡ ἐκπνοὴ γίνονται ταχεῖαι καὶ βραχεῖαι, ἡ λειτουργία τῆς καρδίας ἐπιταχύνεται, ἐπέρχονται παλμοί, ὅλα δὲ αὐτὰ παύουν μόλις ἡσυχάσῃ.

Ἐνίοτε ὅμως τὸ λαχάνιασμα ἐπέρχεται μὲ τὴν παραμικρὰν κίνησιν καὶ ἐπαναλαμβάνεται συχνάκις ἄνευ δεδικαιολογημένης αἰτίας.

Τότε ἀπαιτεῖται προσοχὴ διότι δύναται νὰ ἦναι σύμπτωμα ἀναιμίας, χλωρώσεως ἢ ἄλλης νόσου. Διὰ τοῦτο ὅταν τὸ λαχάνιασμα παρουσιάζεται συχνὰ πρέπει νὰ ζητηθῇ ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ.

ΑΣΙΑ

Τὸ κλῖμα τῆς βορείου Ἀσίας εἶνε ψυχρὸν ὡς ἀνῆκον εἰς τὴν ψυχρὰν ζώνην. Ἡ Μικρὰ Ἀσία, μέγα μέρος τῆς Περσίας, ἡ Μογγολία, ἡ Βόρειος Κίνα καὶ ἡ Ἰαπωνία ἔχουν εὔκρατον κλῖμα. Τὸ νότιον μέρος μὲ τὴν Ἀραβίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ μικρὸν μέρος τῆς Κίνας ἔχουν τροπικὸν κλῖμα.

ΑΣΙΤΙΑ

Ὅταν διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον παύσῃ ἡ ἀναγκαία διὰ τὴν συντήρησιν τοῦ ὀργανισμοῦ πρόσληψις τροφῆς, παρουσιάζεται σειρὰ φαινομένων τῶν ὁποίων τὸ τέλος εἶνε ὁ θάνατος.

Μέχρις ὅτου ἐπέλθῃ ὁ θάνατος τὰ διάφορα ὄργανα τοῦ σώματος ἀνθίστανται ἀναλόγως τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν. Κατ' ἀρχὰς καταναλίσκεται τὸ λῖπος (94 %) καὶ βαθμηδὸν οἱ λοιποὶ ἱστοὶ καὶ τὰ λοιπὰ ὄργανα, τελευταίως δὲ ἔρχεται ἡ σειρὰ τῶν σπουδαιοτέρων ὀργάνων τῆς καρδίας (2,6 %) τοῦ ἐγκεφάλου, τοῦ νωτιαίου μυελοῦ.

Τὰ ***φαινόμενα τῆς ἀσιτίας*** εἶνε συνεπῶς ἡ βαθμιαία ἐλάττωσις τοῦ βάρους, τῆς θερμοκρασίας, τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας, τῆς ἀναπνοῆς, διάρροια ἀκατάσχετος, διαταραχαὶ νευρικαί, ἀναισθησία, παραληρήματα.

Ὁ θάνατος ἐπέρχεται ὅταν τὸ σῶμα χάσῃ τὰ 4/10 τοῦ ἀρχικοῦ βάρους καὶ ἡ θερμ. καταπέσῃ εἰς 34ο καὶ 33ο.

Μερικαὶ νευρικαὶ καταστάσεις, ὡς ἡ καταληψία, καὶ ἡ ὑστερία, ἐπιτρέπουν νὰ μένῃ τις ἄσιτος πέραν τοῦ μέσου χρόνου, ὁ ὁποῖος ἐξ ἄλλου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν κρᾶσιν (βλ. *Σιτοφοβία*).

Ὡς παραδείγματα χρόνου, κατὰ τὸν ὁποῖον ἔμειναν ἄνθρωποι ἄσιτοι ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς :

Ὁ *Viterbi* (1821) ἀπέθανε τὴν 25ην ἡμέραν ἀπολύτου ἀσιτίας. Ὁ *Gramié* (1831) τὴν 63ην ἡμέραν. Ὁ Ἀμερικανὸς *Tanner* (1880) πίνων μόνον ὕδωρ διῆλθεν ἄσιτος 40 ἡμέρας. Οἱ Ἰταλοὶ *Succi* καὶ *Verlatti* (1886) ἔμειναν ἄσιτοι, ὁ πρῶτος 30 ἡμέρας, ὁ δεύτερος 50. Πρὸ ἐτῶν δὲ ἀπέθανεν ἐξ οἰκειοθελοῦς ἀσιτίας καὶ ὁ γνωστὸς Ἰρλανδὸς δήμαρχος Κόρκ, κατόπιν 71 ἡμερῶν. Κατὰ πόσον ὅμως τὰ πειράματα ταῦτα εἶναι βάσιμα καὶ πειστικὰ δὲν γνωρίζομεν διότι εἰς ὅλα λείπει ὁ ἔλεγχος. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ ἀνθέξῃ ἐπί τινα καιρὸν εἰς τὴν ἀσιτίαν.

SISMANOGLIO MEGARO

'Η ***καλλιτέρα βοήθεια*** δι' ἄνθρωπον ἀπὸ πολλοῦ ἄσιτον, σύγκειται εἰς τὸ νὰ μὴ δώσωμεν νὰ φάγῃ εἰς τὴν ἀρχὴν τίποτε ἄλλο ἀπὸ ζωμὸν ἄπαχον χλιαρὸν, καὶ εἰς μικρὰν ποσότητα τὴν ὁποίαν θὰ αὐξάνομεν κατὰ πᾶν $^1/_4$ ὥρας, καὶ μόνον ὅταν ἴδωμεν ὅτι ἡ τοιαύτη καὶ οὕτω διδομένη τροφὴ χωνεύεται, θὰ προσθέσωμεν γάλα καὶ αὐγά. Σκοπὸς τῆς μεθόδου ταύτης εἶναι νὰ συνειθίσωμεν τὸν πεπτικὸν σωλῆνα βαθμηδὸν εἰς τὰς ἐλαφρὰς τροφὰς πρὶν νὰ εἰσαγάγωμεν εἰς αὐτὸν κρέατα καὶ ποτά.

ΑΣΚΑΡΙΔΕΣ

Λευκοὶ κυλινδρικοὶ σκώληκες μὲ μυτερὰ ἄκρα. Κατὰ μῆκος ἔχουν τέσσαρας γραμμὰς καὶ πολλὰς κατὰ πλάτος. Τὸ μῆκος τοῦ μὲν ἄρρενος εἶναι μέχρι 24 ἑκμ. καὶ τὸ πλάτος μέχρι 3 χλμ. τοῦ δὲ θήλεως τὸ μῆκος μέχρι 40 ἑκμ. καὶ τὸ πλάτος μέχρι 5,5 χλμ. ***Εἰσέρχονται*** ἐντὸς τοῦ σώματός μας συνήθως διὰ τοῦ ὕδατος εἰς κατάστασιν ᾠαρίου καὶ εὑρίσκονται εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον. 'Ο ἀριθμός των εἶναι διάφορος. Ὅταν ἀνακαλυφθῇ εἰς σκώληξ δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι, ἂν καὶ ἐνίοτε δύνανται νὰ ὑπάρχουν εἰς μέγαν ἀριθμόν. Αἱ 'Ασκαρῖδες συχνὰ δὲν παρουσιάζουν ***συμπτώματα***. Ἀλλοτε ***ἐπιφέρουν*** ἐμέτους, σιελόρροιαν τὴν πρωΐαν, φαγοῦραν τῆς μύτης, κωλικοπόνους, νυκτερινὴν εὐκοιλιότητα, ὅταν ὅμως ἀθροισθῇ μεγάλη ποσότης εἰς τὰ ἔντερα, ἐπίμονον δυσκοιλιότητα καὶ ἐνίοτε φλόγωσιν. Αἱ ἀσκαρῖδες δύνανται νὰ ἀνέλθουν μέχρι τοῦ στομάχου, ὅτε ἐπιφέρουν πόνους καὶ ἐμετὸν καί νὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην ἢ καὶ νὰ κατέλθουν μέχρι τοῦ ἀπευθυσμένου καὶ νὰ ἐξέλθουν.

Τὸ δραστηριώτερον κατὰ τῶν ἀσκαρίδων φάρμακον εἶναι ἡ Σαντονίνη.* 'Επίσης χρησιμοποιοῦνται κλύσματα μὲ ξυδόνερον ἢ σκόρδα κοπανισμένα καὶ καλῶς ἀναμεμιγμένα μὲ ὕδωρ.

'Η ταχεῖα καὶ ριζικὴ θεραπεία εἶνε ἀναγκαία ὅταν συσσωρευθῇ μέγας ἀριθμὸς ἀσκαρίδων διότι δύνανται νὰ ἐπιφέρουν ἐντερικὴν ἀπόφραξιν ἀναιμίαν καὶ κατά τινας καὶ σκωληκοειδίτιδα. (βλ. *Ἕλμινθες*) (Εἰκ. 73 καὶ 74).

Εἰκ. 73.
Ἀσκαρὶς (θῆλυ)

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ***προφύλαξιν*** ἐπειδὴ διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ ὁ σκώληξ πρέπει νὰ καταποθῇ ᾠάριον, τὸ ὁποῖον εὑρίσκεται εἰς τὰ νερὰ ἢ εἰς ὀπωρικὰ καὶ λαχανικὰ ποτισθέντα διὰ τοιούτου νεροῦ, ἀνάγκη νὰ τηρῆται ἡ δέουσα εἰς αὐτὰ καθαριότης.

ΑΣΚΗΣΕΙΣ *(βλ. Γυμναστική).*

ΑΣΚΙΤΗΣ

Συσσώρευσις ὑγροῦ εἰς τὴν κοιλιακὴν κοιλότητα. Δὲν ἀποτελεῖ νόσον μονομερῆ ἀλλ' εἶνε ***σύμπτωμα*** παρουσιαζόμενον εἰς διαφόρους ἀσθενείας, καρδίας, νεφρῶν, ἥπατος, εἰς ὄγκους τῆς κοιλίας καὶ εἰς ὀξεῖαν ἢ χρονίαν περιτονίτιδα.

Εἰκ. 74.
Ἀσκαρίδος ᾠάριον.

'Ο ἀσκίτης ***ἀναγνωρίζεται*** ἀπὸ τὴν ὑπέρμετρον μεγένθυνσιν τῆς κοιλίας, ἀπὸ τὸν ἦχον τὸν ὁποῖον δίδει τὸ ὑγρὸν κατὰ τὰς κινήσεις, καὶ ἰδίως ἀπὸ τὴν ἐξόγκωσιν τοῦ μέρους ἐπὶ τοῦ ὁποίου στρέφει ὁ ἀσθενὴς ὅταν εἶνε πλαγιασμένος (βλ. *Κύστεις ὠοθήκης.*)

'Η ποσότης τοῦ ὑγροῦ δύναται νὰ εἶναι ἐνίοτε μεγάλη (εἰς περιστατικὸν τι ἔχομεν ἐξαγάγῃ 42 λίτρα). Οἱ ἀσθενεῖς ὑποφέρουν ἀπὸ βάρος, πίεσιν, δύσπνοιαν, δυσκοιλιότητα, ἀνουρίαν. κτλ.

'Η ***θεραπεία*** ἢ εἶνε ριζικὴ διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως τῆς αἰτίας (ὄγκοι) ἢ συμπτωματική, δι' αὐξήσεως τῆς διουρήσεως, τοῦ ἱδρῶτος, ἐνισχύσεως τῆς κυκλοφορίας κτλ. καὶ ἐν ἀνάγκῃ διὰ παρακεντήσεως,* ἐπεμβάσεως ἀκινδύνου καὶ ἐλάχιστα ὀδυνηρᾶς, ἥτις ὅμως δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπάνοδον τοῦ ὑγροῦ.

ΑΣΜΑ

'Η ἔκτασις τῆς φωνῆς τοῦ ἀνθρώπου κυμαίνεται σχεδὸν ἀπό 1—$2^1/_2$ διαπασῶν (ὀκτάβα), ἑκάστη δὲ ὀκτάβα περιλαμβάνει ἀπὸ τὸ κάτω do ἕως τὸ ἀμέσως ἐπάνω do, 7 τόνους τῆς μουσικῆς κλίμακος. Ὅσον καλλιτέρα εἶνε ἡ φωνὴ τόσον περισσοτέρους τόνους περιλαμβάνει, ἔχει δηλαδὴ μεγαλειτέραν ἔκτασιν ἐπὶ τῶν διαπασῶν.

Κάθε ὅμως φωνὴ ἔχει καὶ ἰδιαιτέρους τόνους, ὁπόθεν ἀρχίζει καὶ ὅπου τελειώνει. Οὕτω ἀναλόγως τῆς ἐκτάσεώς της ἡ φωνὴ εἶνε ***βαθύφωνος*** ὅταν ἀρχίζῃ ἀπο τὸ mi μὲ 163 δονήσεις κατὰ δευτερόλεπτον καὶ φθάνει τὸ re μὲ 580 δονήσεις.

'Η φωνὴ τοῦ ***βαρυτόνου*** ἀρχίζει ἀπὸ τὸ la μὲ 217 δονήσεις καὶ φθάνει τὸ fa μὲ 690 δονήσεις κατὰ τὸ δευτερόλεπτον.

'Η φωνὴ τοῦ ***ὀξυφώνου*** ἀρχίζει ἀπὸ τὸ re μὲ 290 δονήσεις καὶ φθάνει τὰς 976 δονήσεις εἰς τὸ si.

Εἰς τὰς γυναῖκας ἡ φωνὴ τῆς ***μεσοφώνου*** (contralto) ἀρχίζει ἀπὸ τό sol μὲ 387 δονήσεις καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ fa μὲ 1385 δονήσεις. 'Η φωνὴ τῆς δευτέρας ***ὑψιφώνου*** ἀρχίζει ἀπὸ τὸ si μὲ 488 δονήσεις καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ la μὲ 1740. 'Η φωνὴ τῆς ***πρώτης ὑψιφώνου*** ἀρχίζει ἀπὸ τὸ do μὲ 517 δονήσεις καὶ ἀνέρχεται εἰς τὸ do μὲ 2069 δονήσεις κατὰ δευτερόλεπτον. 'Η κατάταξις αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν καταμέτρησιν τῆς Γαλλικῆς σχολῆς.

Οἱ Γερμανοὶ μετροῦν ὡς ἑξῆς:

Διὰ τὸν ***βαθύφωνον*** ἀπὸ τὸ *E* ἕως τὸ *F'* (δηλ. ἀπὸ τὸ *mi* μὲ 80 ἕως τὸ *fa* μὲ 342).

Διὰ τὸν ***βαρύτονον*** ἀπὸ G— f' (δηλ. ἀπὸ τὸ *sol* ἕως τὸ *fa*).

Διὰ τὸν ***ὀξύφωνον*** ἀπὸ τὸ *C* ἕως *C''* (δηλ. ἀπὸ τὸ *do* μὲ 128 δονήσεις ἕως τὸ *do* μὲ 512).

Μὲ τὴν ***μεσόφωνον*** (*Alt*) ἀπὸ *F* ἕως τὸ *F''* (δηλ. ἀπὸ τὸ *fa* μὲ 171 ἕως τὸ *fa* μὲ 684 δονήσεις).

Διὰ τὴν ***δευτέραν*** καὶ ***πρώτην ὑψίφωνον*** (*mezzosoprano* καὶ *soprano*) ἀπὸ *C'* ἕως *C'''* (δηλ. ἀπὸ τὸ *do* μὲ 256 ἕως τὸ *do* μὲ 1024 δονήσεις κατὰ δευτερόλεπτον.

Τὰ ὅρια τῶν καταμετρήσεων ἰούτων οὐδέποτε εἶνε σταθερὰ εἰς τὴν φωνὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἕκαστος λάρυγξ ἠμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἕνα ἢ δύο τόνους περισσοτέρους εἴτε ὀλιγωτέρους καὶ τὴν ἰδίαν φωνητικὴν κατάταξιν.

Τὸ ἄσμα εἶνε ὠφέλιμος ἄσκησις τόσον εἰς τὰ παιδιὰ ὅσον καὶ εἰς τοὺς νέους, διότι δὲν διδάσκει μόνον τὴν ἀκοήν, δὲν τέρπει μόνον τὴν ψυχὴν καὶ δὲν ἐξευγενίζει μόνον τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ γυμνάζει τοὺς πνεύμονας, τὸν λάρυγγα, καὶ τὸ στόμα. Ἀρκεῖ νὰ τραγουδῇ κανεὶς κανονικὰ καὶ νὰ μὴ καταχρᾶται τῆς φωνῆς του. Ἰδίως οἱ καὶ αἱ κάτω τῶν 17 ἐτῶν πρέπει νὰ τραγουδοῦν ὀλίγον καὶ χαμηλὰ ἐὰν δὲν θέλουν νὰ χαλάσῃ ἐνωρὶς ἡ φωνή των.

'Ο μανθάνων νὰ τραγουδᾷ δὲν πρέπει οὔτε εἰς τοὺς ὑψηλοὺς τόνους οὔτε εἰς τοὺς χαμηλοὺς νὰ ὑπερβαίνῃ τὴν ἔκτασιν τῆς φωνῆς του καὶ νὰ μὴ κουράζῃ τὸν λάρυγγα του. Θὰ ἀναπνέῃ ἀπὸ τὴν μύτην, θὰ μάθῃ ἐπί τινα χρόνον νὰ κρατῇ τὴν ἀναπνοὴν καὶ νὰ ἐκπνέῃ σιγὰ ἀπὸ τὸ στόμα. 'Η ἀναπνοή του θὰ εἶναι διαφραγματικὴ (βλ. *Ἀναπνοὴ*) διότι οὕτω συσσωρεύεται περισσότερος ἀέρας εἰς τὸν θώρακα μὲ ὀλιγώτερον κόπον. 'Η ἀναπνοὴ δὲν

SISMANOGLIO MUSEO NAZIONALE ROMANO

θὰ ἐμποδίζεται μὲ σφικτὰ κολλάρα, ἐνδύματα, κορσέδες. Δὲν πρέπει νὰ ὑψώνῃ τοὺς ὤμους ὅπως βοηθήσῃ τὴν ἀναπνοήν του, δὲν θὰ τεντόνῃ τοὺς μῦς τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ προσώπου, καὶ δὲν θὰ ἀνοίγῃ τὸ στόμα παρ' ὅσον θὰ εἶνε ὁρατοὶ οἱ ὀδόντες.

Ὅσοι ἔχουν πνεύμονας καὶ καρδίαν ἀσθενεῖς, κήλην, εἴτε εἶνε πληθωρικοί, ἀρτηριοσκληρωτικοί, πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὸ ᾆσμα.

Οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ἀοιδοὶ δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦν μερικοὺς κανόνας τῆς *γενικῆς ὑγιεινῆς* ἂν θέλουν νὰ διατηρήσουν τὴν φωνήν των. Θὰ ἀποφεύγουν τὸ κρυολόγημα ὄχι μόνον τοῦ στήθους ἀλλὰ καὶ τῶν ποδῶν, διὰ νὰ μὴ πάθουν καταρροὴν καὶ λαρυγγίτιδα.

Δὲν θὰ πίνουν κρῦα ποτὰ ὅταν τραγουδοῦν. Ἂν δὲν ἀντέχουν εἰς τὴν δίψαν ἂς ροφήσουν ἐφ' ἅπαξ νερὸ ἢ ἄλλο τι καὶ νὰ τὸ κρατήσουν ἐπί τινα λεπτὰ εἰς τὸ στόμα διὰ νὰ γίνῃ χλιαρόν.

Οὐδέποτε δὲ νὰ τραγουδοῦν ἂν αἰσθάνωνται κόπωσιν, καὶ μὲ ὑπερφορτωμένον τὸν στόμαχον. Τοιοῦτος στόμαχος δὲν ἐπιτρέπει τὰς κινήσεις τοῦ διαφράγματος καὶ ἡ ἀναπνοὴ δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶνε οὔτε ἐλευθέρα οὔτε βαθεῖα. Θὰ ἀποφεύγωνται τὰ καρυκεύματα, τὰ ἀλκοολικὰ ποτά, ὁ καπνός, ἡ ὁμίχλη, ἡ ὑγρασία, καὶ ἡ ἀπότομος ἀλλαγὴ θερμοκρασίας.

Διὰ νὰ ***διατηρηθῇ ἡ φωνὴ*** εἰς καλὴν κατάστασιν ἐγένετο πολὺ ὀρθῶς καὶ ἀπὸ παλαιὰ χρόνια χρῆσις τοῦ φρέσκου αὐγοῦ, *à la coque*, εἴτε κτυπημένο μὲ γάλα. Πρὸς παντὸς ὅμως, ὅπως ἀναφέραμεν, πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ κανόνες τῆς ὑγιεινῆς τόσον τῆς γενικῆς, διὰ τὸν ὅλον ὀργανισμόν, ὅσον καὶ τῆς εἰδικῆς διὰ τὴν φωνήν.

Ἀπὸ τοὺς διασήμους ἀοιδούς, ὁ καθεὶς εὗρε κάτι τῆς ἀρεσκείας του καὶ μετεχειρίζετο διὰ τὴν φωνήν του. Ἀκριβῶς δὲ ἡ μεγάλη ποικιλία τῶν μέσων ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰδικὸν φάρμακον τῆς φωνῆς ἐκτὸς τῶν κανόνων τῆς ὑγιεινῆς.

Παραδείγματος χάριν : Ὁ τενόρος *Villaret* ἔτρωγε κάθε πρωὶ ½ δωδεκάδα πάστες (Choux à la crème). Ὁ *Faure* ἐκάπνιζε τὸ πρωὶ νηστικὸς ἕνα πούρο καὶ μετὰ τὰ γεύματα ἔπινε punsch. Ὁ *Castelmary* ἔπινε σακχαρόνερον. Ὁ *Delabranche* πρὶν νὰ τραγουδήσῃ ἐκκενοῦσε φιάλην καμπανίτου. Ὁ *Caron* ἐκάπνιζε σιγαρέτα μὲ καμφοράν. Ἡ Μαρία *Sass* ἔτρωγε κουφετάκια μὲ λεμόνι. Ὁ *Ponchard* ἔτρωγε σοῦπαν ἀπὸ σιτάρι μὲ σάκχαριν. Ὁ *Bataille* πρὸ τοῦ ὕπνου ἔπινε κρόκον αὐγοῦ μὲ γάλα. Ὁ *Achard* τὸ πρωὶ ἔτρωγε κρῦον ζαμόν. Ἡ *Sonlay* κατὰ τὰ διαλείμματα τρώγει σαρδέλλας. Ἡ *Desparre* ζεστὸ νερό. Ὁ *Capoul* κάθε ἑβδομάδα ἔπινε δύο κοχλιάρια μυρηνελαίου. Ἡ *Masey* χυμὸν λεμονίου. Ἡ *Patti* ὕδωρ Σέλτς. Ἡ *Nilson* ζῦθον. Ἡ *Jgalde* ἔτρωγε δαμάσκηνα. Ἡ *Cabel* ἀπίδια. Αἱ *Galli—Marie*, *Girard*, *Marie—Rose* τὸν χυμὸν πορτοκαλιῶν κλπ. κλπ.

ΑΣΜΑΝΣΧΑΟΥΖΕΝ (*Assmanshausen*).

Ἡ ἰσχυροτέρα θερμοπηγὴ (32,5ºΕ) διττανθρακικοῦ Λιθίου. Κεῖται εἰς ὕψος 80 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐπὶ τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς Φραγκφούρτης—Ρυτεσχάϊμ—Κολωνίας, καὶ ἐπὶ τῆς ἀτμοπλοϊκῆς γραμμῆς Ρήνου.

Ἐποχὴ: Μάϊος—Ὀκτώβριος.

ΑΣΣΟΥΑΝ (*Assouan*),

Πόλις κειμένη ἐπὶ τῆς Ἀνατολικῆς ὄχθης τοῦ Νείλου. Σταθμὸς τοῦ σιδηροδρόμου Ἀλεξανδρείας—Καΐρου. Ἔχει ξηρόν, θερμὸν κλῖμα ἐρήμου, ***συνιστώμενον*** εἰς νεφριτικάς, ἀρθριτικάς, ρευματικὰς παθήσεις (βλ. *Αἴγυπτος*).

ΑΣΠΑΡΑΓΟΣ (*κ. Σπαράγγια*).

Αἱ νωπαὶ ρίζαι του εἶνε εὔπεπτοι καὶ ὀρεκτικαί, χωρὶς ὅμως μεγάλην θρεπτικὴν ἀξίαν (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*).

Ἔχουν μεγάλην διουρητικὴν ἰδιότητα, τὸ δὲ οὖρον ἀποκτᾷ, μίαν ὥραν μετὰ τὴν πρόσληψιν σπαραγγιῶν ἰδιαιτέραν ἰσχυρὰν μυρωδιὰν ἡ ὁποία διαρ-

κεῖ 6—7 ὥρας καὶ ὁμοιάζει, ὅταν τὸ οὖρον μένει εἰς τὸ δοχεῖον, πρὸς ὀσμὴν βιολέττας.

Ὁ ἀσπάραγος περιέχει οὐσίαν τινά, τὴν ***ἀσπαραγίνην***, ἥτις δίδεται εἰς δόσιν 0,50 ἑκγρ. ὡς διουρητικόν.

Οἱ πάσχοντες ἀπὸ ψαμμίασιν καὶ λευκωματουρίαν, πρέπει νὰ ἀποφεύγουν τὰ σπαράγγια.

ΑΣΠΕΡΓΙΛΛΩΣΙΣ

Νόσος παρουσιάζουσα ὅλα σχεδὸν τὰ συμπτώματα τῆς φυματιώσεως τῶν πνευμόνων καὶ προερχομένη ἀπὸ τὴν εἴσοδον καὶ ἀνάπτυξιν ἐντὸς τῶν βρόγχων τῶν ***ἀσπεργίλλων*** μυκήτων, εὑρισκομένων ἐπὶ ζωϊκῶν καὶ φυτικῶν οὐσιῶν ἐν ἀποσυνθέσει. Ἐπίσης πολὺ συχνὰ εὑρίσκονται ἐπὶ τῶν κόκκων κριθῆς, σίτου, ἀραβοσίτου κλπ. καὶ

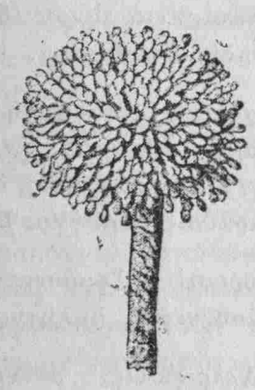

Εικ. 75.

Ἀσπέργιλλος μύκης.

ἐντὸς τῶν ἀλεύρων των. Ἡ ***προφύλαξις*** ἄρα συνίσταται εἰς τὴν ἀποφυγὴν προσλήψεως κόκκων σίτου κλπ. ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχουν ὕποπτοι σπόροι, καὶ εἰσπνοῆς ἀλεύρου τοιούτων σπόρων. (Εἰκ. 75).

Ἡ ***διάγνωσις*** τῆς νόσου γίνεται διὰ τοῦ μικροσκοπίου, καὶ ἡ ***θεραπεία*** εἶναι συμπτωματική.

ΑΣΠΕΡΜΙΑ

Νοσηρὰ κατάστασις τῆς γεννητικῆς λειτουργίας τοῦ ἀνδρός, κατὰ τὴν ὁποίαν γινομένης τῆς συνουσίας δὲν ἐπέρχεται ἡ ἐκσπερμάτωσις.* Ἡ ἀσπερμία προέρχεται εἴτε διότι ὑπάρχει ἐμπόδιον εἰς τὴν οὐρήθραν, εἴτε διότι δὲν σχηματίζεται σπέρμα* ἕνεκα ἐλλείψεως ἢ ἀσθενείας τῶν ὄρχεων.

ΑΣΠΙΡΙΝΗ

Κόνις λευκὴ ἀποτελουμένη ἀπὸ μικρότατα κρύσταλλα καὶ παρασκευαζομένη ἐξ ἰτεϋλικοῦ καὶ ὀξικοῦ ὀξέος.

Λαμβάνεται εἰς δόσιν 0,5—1 γρ. ὡς ἀντινευραλγικόν, ἀντιρευματικόν, καὶ ἐφιδρωτικόν.

Ἡ ***κατάχρησις*** τῆς ἀσπιρίνης δὲν μένει πάντοτε ἄνευ δυσαρέστων συνεπειῶν, ἰδίᾳ εἰς τοὺς πάσχοντας ἐκ νοσημάτων καρδίας καὶ ἀγγείων.

ΑΣΤΑΚΟΣ

Εἶνε θρεπτικὸς ἀλλὰ γενικῶς δύσπεπτος. Σχετικῶς ἐλαφρότερον εἶνε τὸ κρέας τῶν ποδῶν καὶ τῆς οὐρᾶς. Αἱ διάφοροι σάλτσες τὸν καθιστοῦν ἀκόμη δυσπεπτώτερον. Μόνον οἱ ἔχοντες ἰσχυρὸν καὶ ὑγιᾶ στόμαχον πρέπει νὰ τρώγουν ἀστακὸν καὶ τοῦτον πολὺ νωπόν, καλῶς βρασμένον καὶ μόνον κατὰ τὴν μεσημβρίαν.

Τὸ κρέας τοῦ ἀστακοῦ (βλ. *Τροφῶν Πίνακα*) περιέχει καὶ ἰδιαίτερον ἀλκαλικὸν καυστικὸν χυμόν, προξενοῦντα εἰς εὐαισθήτους τινὰς ἀνθρώπους δερματικὸν ἐξάνθημα καὶ κνίδωσιν.

ΑΣΤΑΣΙΑ (*βλ. Ἀβασία*).

ΑΣΤΙΓΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ἀνώμαλος κατάστασις τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀλίγοι ἄνθρωποι εἶνε ἀπηλλαγμένοι. Συνίσταται εἰς τὸ ὅτι, ὅλαι αἱ διεθλασμέναι καὶ ἀπὸ οἱονδήποτε σημεῖον ἑνὸς φωτεινοῦ ἀντικειμένου ἐρχόμεναι ἀκτῖνες δὲν συγκεντροῦνται εἰς μίαν ἑστίαν, καὶ οὕτω ἀντὶ ὡρισμένης εἰκόνος σχηματίζονται ἐπὶ τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς ἄτακτοι κύκλοι. Ὁ ἀστιγματισμὸς ὀφείλεται εἰς ἀνισότητα τῆς ὁριζοντίου ἢ καὶ τῆς καθέτου κυρτότητος τοῦ κερατοειδοῦς*

SISMANOGLIO MUSEO

χιτῶνος καὶ τοῦ κρυσταλλοειδοῦς* φακοῦ ἢ καὶ ἑνὸς ἐκ τούτων.

Ὁ ὀφθαλμὸς δύναται νὰ εἶναι φυσικὸς κατὰ τὴν ὁριζόντιον διεύθυνσιν λ. χ. καὶ μυωπικὸς ἢ ὑπερμετροπικὸς κατὰ τὴν κάθετον καὶ τ' ἀνάπαλιν. Κατὰ συνέπειαν ὁ ἀστιγματικὸς βλέπει καθαρῶς μίαν ὁριζοντίαν ἢ κάθετον γραμμὴν διὰ τὴν ὁποίαν ὁ ὀφθαλμός του ἢ μᾶλλον ἡ κυρτότης τοῦ ὀφθαλμοῦ του εἶνε προσηρμοσμένη καὶ οὐχὶ καλῶς ἄλλην. Τὸ ἴδιον συμβαίνει ὅταν πρόκειται νὰ ἀναγνώσῃ. Διακρίνει καλὰ τὰ ψηφία μιᾶς διευθύνσεως καὶ ἄσχημα τὰ ἄλλης. Ὡς ἐκ τούτου εἶνε ἠναγκασμένος, διὰ νὰ διακρίνῃ, νὰ κινῇ ἀναλόγως τὴν κεφαλήν του.

Οἱ ἀστιγματικοὶ ἔχουν συχνὰ κεφαλόπονον, κουράζονται γρήγορα εἰς τὴν ἀνάγνωσιν καὶ γίνονται προώρως πρεσβύωπες.

Τὰ δυσάρεστα ταῦτα φαινόμενα τοῦ ἀστιγματισμοῦ δύνανται νὰ ἐξουδετερωθοῦν διὰ κυλινδρικῶν διόπτρων (βλ. *Ὅρασις*).

ΑΣΤΡΑΓΑΛΟΣ

Ὀστοῦν τοῦ ταρσοῦ, ὁμοιάζον πρὸς κύβον καὶ κείμενον μεταξὺ κνήμης καὶ πτέρνης. Χρησιμεύει εἰς τὴν ἄρθρωσιν τοῦ ποδὸς μετὰ τῆς κνήμης.

ΑΣΥΛΑ

Φιλανθρωπικὰ ἱδρύματα συντηρούμενα εἴτε ὑπὸ τοῦ κράτους, εἴτε ὑπὸ ἀγαθοεργῶν σωματείων, καὶ σκοποῦντα τὴν περίθαλψιν νηπίων, ἀπόρων, γερόντων, ἀσθενῶν πασχόντων ἐκ νοσημάτων ἀνιάτων κλπ.

ΑΣΥΣΤΟΛΙΑ

Ἔλλειπὴς συστολὴ τῆς καρδίας καὶ κατὰ συνέπειαν ἀτελὴς κένωσις αὐτῆς, προερχομένη ἀπὸ καρδιακὰς παθήσεις καὶ προκαλοῦσα δύσπνοιαν, στενοχωρίαν καὶ ἄλλα δυσάρεστα καὶ ἐπικίνδυνα φαινόμενα.

ΑΣΦΑΚΑ (*βλ. Φλόμος*).

ΑΣΦΥΞΙΑ

Στάσις τῆς ἀναπνοῆς. Ὅλα τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς φαίνονται ὅτι ἐκλείπουν, ἂν καὶ ἡ ζωὴ δὲν ἔπαυσεν εἰσέτι. Ἡ συναίσθησις ἔχει ἐκλείψει, οἱ παλμοὶ τῆς καρδίας καὶ οἱ κτύποι τοῦ σφυγμοῦ δὲν εἶνε αἰσθητοί, αἱ κινήσεις παύουν, ἡ ἀναπνοὴ δὲν εἶνε ἀντιληπτὴ καὶ ἡ ὄψις ὁμοιάζει πρὸς τὴν τοῦ θανόντος. Τὸ δέρμα εἶνε χλιαρὸν ψυχρόν. Παρὰ αὗτα ὁ ἰατρὸς θὰ δυνηθῇ ν' ἀκούσῃ ὅτι οἱ τόνοι τῆς καρδίας, ἢ τοὐλάχιστον εἷς τούτων ὑπάρχει. Δι' ἄλλα σημεῖα πρὸς διάκρισιν ζῶντος ἀπὸ θανόντος πρβλ. *Θάνατος*, (βλ. *Ἀναπνοὴ Τεχνητή*).

Αἰτίαι ἀσφυξίας εἶνε:

1ον. Ἀνεπάρκεια ἀέρος (δωμάτια μὲ πολὺν κόσμον, οἰνοθῆκαι).

2ον. Μηχανικὰ ἐμπόδια τῆς ἀναπνοῆς (ἀπαγχονισμός, πνιγμός, ξένον σῶμα καταποθέν, πίεσις πλήθους, διφθερῖτις, φθίσις, καρκῖνος λάρυγγος.)

3ον. Νευρικαὶ ἀλλοιώσεις (ἠλεκτρικὰ ρεύματα, ἀσθένειαι, δηλητήρια).

4ον. Ἀλλοιώσεις πνευμόνων καὶ καρδίας (πνευμονία, πλευρῖτις, ἐμβολὴ)

5ον. Δηλητηριώδη ἀέρια (ἀνθρακικὸν ὀξύ καὶ διοξείδιον, κλπ.)

Πρέπει ***ἀμέσως*** καὶ ***ἐπὶ μακρὸν*** (2 ὥρας καὶ πλέον) νὰ ἐνεργήσωμεν διὰ νὰ ἐπαναφέρωμεν τὸν ἀσφυκτιῶντα εἰς τὴν ζωήν. Πρώτιστα θὰ τὸν ἀπελευθερώσωμεν ἀπὸ τὰ αἴτια τὰ ὁποῖα ἐπέφερον τὴν ἀσφυξίαν λ. χ. ἀπὸ τὰ ἀέρια, ὕδωρ κλπ. καὶ θὰ τὸν φέρωμεν ἀμέσως εἰς τὸν ἐλεύθερον ἀέρα, ἢ εἰς δωμάτιον μὲ καθαρὸν τοιοῦτον. Θ' ἀφαιρέσωμεν τάχιστα τὰ ἐνδύματά του ἔστω καὶ σχίζοντες αὐτά, θὰ καθαρίσωμεν τὸ στόμα καὶ τὴν μύτην καὶ θὰ δοκιμάσωμεν νὰ ἐπαναφέρωμεν τὴν λειτουργίαν τῆς ἀναπνοῆς, τῆς καρδίας καὶ τῶν νεύρων.

Πρὸς τοῦτο τὸ σῶμα θὰ θερμανθῇ μὲ θερμὰ ὑφάσματα, φιάλας κλπ. θὰ τριβῇ δι' ὄξους, εἴτε μὲ τὰς χεῖρας εἴτε μὲ βούρτσαν, θὰ γαργαλισθῇ ὁ φάρυγξ.

Τὸ ὀσφρητικὸν νεῦρον θὰ ἐρεθισθῇ δι' ὀσφρήσεως διαφόρων ὑγρῶν (αἰθὴρ ἀμμωνία κλπ.) Ἐπὶ τῆς καρδίας θὰ τεθῇ σιναπισμός. Ἐὰν μὲ αὐτὰ τὰ μέσα δὲν ἐπανέλθῃ ἡ ἀναπνοὴ* θὰ γίνῃ τεχνητὴ τοιαύτη.

ΑΣΦΥΞΙΑ ΤΟΠΙΚΗ (*Γάγγραινα τῶν ἄκρων. Ἀσθένεια τοῦ Raynaud*).

Νόσος ἰδίως τῶν νέων, συνισταμένη εἰς συμμετρικὴν ἐλάττωσιν τῆς κυκλοφορίας εἰς μέρη τινα τοῦ σώματος (κυρίως δάκτυλα) μὲ αἴσθημα ψύχους, αἰμωδίασιν, ἀναισθησίαν καὶ καταλήγουσα εἰς γάγγραιναν. Σπανίως προσβάλλονται τὰ ὦτα καὶ ἡ ρίς.

Ἡ ***αἰτία*** τῆς νόσου ἢ μᾶλλον τοῦ σπασμοῦ τῶν ἀγγείων, ὁ ὁποῖος ἐπιφέρει τὴν τοπικὴν ἀσφυξίαν δὲν εἶνε τελείως καθωρισμένη.

ΑΤΑΒΙΣΜΟΣ

Τάσις τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ ζῶντα ὄντα, νὰ παρουσιάζουν ὁμοιότητα μὲ τοὺς φυσικοὺς καὶ πνευματικοὺς χαρακτῆρας ἀπομεμακρυσμένων προγόνων. Οὕτω συχνάκις τὸ παιδί δὲν ὁμοιάζει τοὺς γονεῖς του ἀλλ' ἀπωτέρους αὐτοῦ προγόνους καὶ ὄχι μόνον εἰς τὴν μορφήν, τὸ σῶμα, τὰς πνευματικὰς δυνάμεις ἀλλὰ κληρονομεῖ καὶ νόσον ἀπὸ τῆς ὁποίας οἱ γονεῖς του παρέμειναν ἀνέπαφοι.

ΑΤΑΞΙΑ

Διαταραχὴ τῆς συνεργείας τῶν ἐκουσίων μυϊκῶν κινήσεων, τῆν δυνάμεως τῶν μυῶν διατηρουμένης. Αἱ κινήσεις ἕνεκα ἐλλιποῦς νευρικοῦ ἐρεθισμοῦ τῶν ἀναγκαίων μυῶν, γίνονται ἀβέβαιοι, ἄστοχοι, ἀκανόνιστοι. Αἰτία τῆς ἀταξίας εἶνε ἀσθένεια τοῦ κεντρικοῦ νευρικοῦ συστήματος. βλ. (*Νωτιὰς Φθίσις.*)

ΑΤΕΚΝΙΑ (*βλ. Στείρωσις*)

ΑΤΕΛΕΚΤΑΣΙΑ

Ἀτελὴς ἔκτασις ἢ καὶ παντελὴς ἔλλειψις ἐκτάσεως τῶν πνευμονικῶν κυψελίδων, συνεπείᾳ ἐξακολουθήσεως τῆς ἐμβρυακῆς καταστάσεως, πιέσεως τῶν πνευμόνων ἢ καὶ ἐμφράξεως τῶν βρόγχων καὶ τῶν κυψελίδων διὰ στερεῶν ἢ καὶ ρευστῶν οὐσιῶν, ὅτε ὁ ὑπάρχων ἀὴρ ἀπορροφᾶται. (βλ. *Βρογχοπνευμονία*).

ΑΤΛΑΣ (Εἰκ. 76.)

Ὁ πρῶτος σπόνδυλος τοῦ σὐχένος, ὁ φέρων τὴν κεφαλήν. Συνδέεται δι' ἀρθρώσεως μὲ τὸν ἐπιστροφέα* καὶ μὲ τὸ ἰνιακὸν ὀστοῦν τῆς κεφαλῆς, ἡ ὁποία

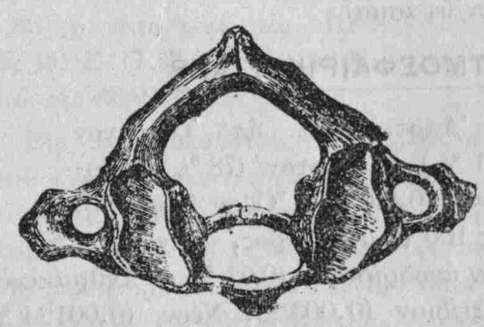

Εἰκ. 76.

Ἄτλας.

διὰ τοῦ ἄτλαντος κάμνει τὰς κινήσεις πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ τὰ ὀπίσω. Ἔχει σχῆμα δακτυλιδίου, τὸ ὁποῖον ὅμως διαφέρει ἀπὸ τὸ τῶν ἄλλων σπονδύλων.

ΑΤΜΙΣΤΗΡ (*Vaporisateur*)

Μηχάνημα χρησιμεῦον εἰς παρασκευὴν καὶ διάδοσιν ἀτμῶν. Πρὸς τοῦτο γίνεται συνήθως χρῆσις οὐσιῶν, τὰς ὁποίας ὅταν βράζωμεν εἰς ὕδωρ, τὰς παρασύρει ὁ σχηματιζόμενος ἀτμός. Χρῆσις τοῦ ἀτμιστῆρος γίνεται ἰδίως εἰς νόσους τοῦ λάρυγγος. (βλ. *Ψεκαστήρ.*) (Εἰκ. 77)

ΑΤΜΟΛΟΥΤΡΟΝ (*βλ. Λουτρά*)

ISMANOGLIO EDITORE

ΑΤΜΟΣ

Διάφορα εἴδη ἀτμῶν μολύνουν τὸν ἀέρα, ἰδίως εἰς ἐργοστάσια, καὶ εἰσπνεόμενα βλάπτουν τὴν ὑγείαν. ***Προφυλαττόμεθα*** ἀπὸ τοιούτους ἀτμοὺς κρατῶντες ἔμπροσθεν τοῦ στόματος καὶ τῆς ρινὸς σπόγγον ἢ λεπτὸν ὕφασμα (γάζα) ἢ ἀναπνέοντες δι' ***ἀναπνευστῆρος****, ἀποτελουμένου ἐκ δικτύου ἀπὸ λεπτότατον σύρμα μεταξὺ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν κατὰ σειρὰν τὰ ἑξῆς στρώματα : ξηρὸν βαμβακερὸν ὕφασμα, βαμβακερὸν ὕφασμα βρεγμένον εἰς γλυκερίνην, οὐσία ἀπὸ κόλλαν καὶ κόνιν ἄνθρακος, ξηρὸν βαμβακερὸν ὕφασμα, κόνις ἀσβέστου, ξηρὸν βαμβακερὸν ὕφασμα.

ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΟΣ ΑΗΡ

Ἀποτελεῖται ἀπὸ Ὀξυγόνον (21 %), Ἄζωτον (78 %), Ἀργὸν (0,932 %), Ὄζον 1 χλστγρ. εἰς 100 τ. μ. ἀέρος, Ἀνθρακικὸν ἀνυδρίδιον (0,03 %), Ἀνθρακικὸν Ὀξείδιον (0,003 %), Νέον (0,00124 %) Ἥλιον (0,000408 %), Κρυπτὸν (0,00000 49 %), Ξένον (0,00000059%), διαφόρους οὐσίας προερχομένας ἐκ φυσικῶν καὶ χημικῶν αἰτιῶν, ὡς ὑδρατμούς, ἀμμωνίαν, νίτρον, νιτρικὸν ὀξύ.

Τὸ ***βάρος*** τοῦ ἀέρος εἶνε 1,293 γρ. κατὰ λίτρον δηλαδὴ ἕν λίτρον ἐὰν κενωθῇ ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ κατόπιν γεμισθῇ ἐκ νέου θὰ ζυγίζῃ κατὰ 1 γρ. καὶ 293 χλστγρ. περισσότερον. Λέγοντες δὲ ***Ἀτμόσφαιραν*** ἐννοοῦμεν, τὸ ἀερῶδες περικάλυμμα, τὸ ὁποῖον περιβάλλει ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τὴν γῆν. Τὴν ἀτμόσφαιραν ἐν καιρῷ νηνεμίας δὲν τὴν αἰσθανόμεθα, τὴν ἀντιλαμβανόμεθα ὅμως ὅταν κινώμεθα ταχέως (ὅταν τρέχωμεν, ἐντὸς τοῦ σιδηροδρόμου, τῆς ἁμάξης) διότι μᾶς προβάλλει ἀντίστασιν, ἢ ὅταν φυσᾷ ἄνεμος ὁπότε αὐτὴ κινεῖται πρὸς ἡμᾶς.

Τὸ ***ὕψος*** τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὡρισμένον. Ὑπολογίζεται ἀπὸ 60 ἕως 80 χιλιόμετρα. Εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ ἀτμόσφαιρα ἔχουσα τόσον ὄγκον θὰ ἔχῃ φοβερὸν βάρος καὶ ἐπομένως ὅτι θὰ ἐξασκῇ τρομακτικὴν πίεσιν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Πράγματι ἡ ***πίεσις*** αὕτη τῆς ἀτμοσφαίρας ἐμετρήθη διὰ τοῦ βαρομέτρου καὶ εὑρέθη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, εἰς τὸ μεγαλείτερον δηλαδὴ πάχος τῆς ἀτμοσφαίρας, ἴση πρὸς τὴν πίεσιν στήλης ὑδραργύρου ὕψους 0,76 μ. καὶ ἴση πρὸς τὴν πίεσιν στήλης ὕδατος 10μ. καὶ 333 χιλιοστῶν.

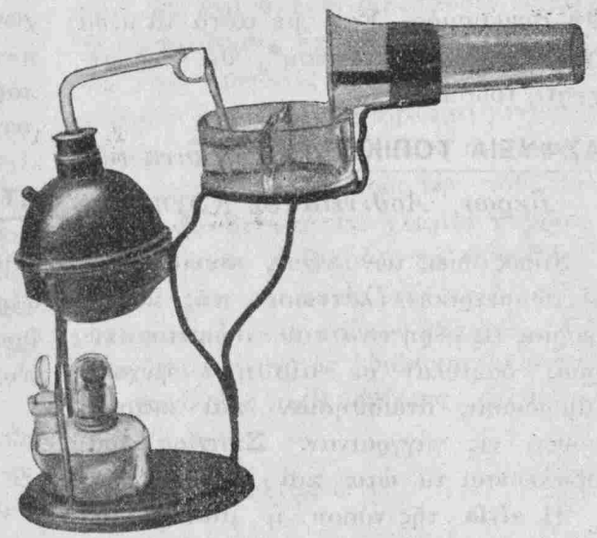

Εἰκ. 77.

Ἀτμιστήρ.

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ἀναλογιῶν τούτων εὑρέθη ὅτι τὸ βάρος τοῦ ἀέρος ἐπὶ 1 τ. ἑκμ. τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἀνέρχεται περίπου εἰς 10,333 χλγρ. καὶ ἐφ' ὅλης τῆς ἐπιφανείας εἰς 5 τρισεκατομμύρια περίπου χλγρ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀνθρώπινον σῶμα ἔχει ἐπιφάνειαν 1,3 τ. μ. περίπου τὸ βάρος τὸ ὁποῖον ὑφίσταται ἐκ τῆς ἀτμοσφαίρας ἀνέρχεται εἰς 13 ½ χιλιάδες περίπου χλγρ. Δὲν αἰσθανόμεθα ὅμως τὸ βάρος τοῦτο διότι μᾶς πιέζει ἐξ ἴσου ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη καὶ διότι ὁ ἐντὸς τοῦ σώματος ἀὴρ ἰσορροπεῖ πρὸς τὸν ἐξωτερικόν. Ἡ ***πυκνότης*** τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν εἶναι παντοχοῦ ἡ ἰδία. Εἰς τὰ χαμηλότερα μέρη εἶναι μεγαλειτέρα, ἐφ' ὅσον δὲ ἀνερχόμεθα κατὰ κάθετον ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης ἡ πυκνότης γίνεται ὀλιγωτέρα καὶ συγχρόνως ἡ πίεσις διαρκῶς ἐλαττοῦται ὅπως καὶ ἡ θερμοκρασία.

Διὰ τοῦτο τὰ ἀνώτερα στρώματα εἶναι ψυχρά. Καὶ ἐπὶ τῆς αὐτῆς θέσεως ἡ πυκνότης τῆς ἀτμοσφαίρας δὲν παραμένει ἀμετάβλητος ἀλλὰ παρουσιάζει διαρκῶς μεταβολάς. Αἱ μεταβολαὶ αὗται δεικνύονται διαρκῶς ὑπὸ τοῦ βαρομέτρου ἔχουν δὲ μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. (βλ. *Βαρομετρικαὶ φύσεις).*

Ἐν γένει ἡ ***ἐπαύξησις*** τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ἐλαττώνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναπνοῶν καὶ τῶν παλμῶν καὶ μετ' αὐτῶν τὴν παραγωγὴν θερμότητος ἐντὸς τοῦ σώματος καὶ τὴν ἐξάτμισιν, καὶ ἐπιφέρει οὕτω κούρασιν, δύσπνοιαν, καὶ ἄλλας βλάβας. Ἰδιαιτέρως βλάπτει τὴν ἀκοὴν ἕνεκα τῆς ἐπιδράσεως τοῦ συμπεπυκνωμένου ἀέρος ἐπὶ τοῦ τυμπάνου (βλ. *Δύτης*).

Ἡ ***ἐλάττωσις*** τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως ἀντιστρόφως ἐπαυξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀναπνοῶν καὶ ἐπιταχύνει ἀναλόγως τὴν κυκλοφορίαν, ἐπιφέρουσα κούρασιν καὶ πόνους εἰς τὰ ἄκρα. Ἐὰν μάλιστα ἡ ἐλάττωσις αὕτη ἐπέλθῃ ἀποτόμως σταματᾷ τελείως ἡ πρόσληψις ὀξυγόνου ὑπὸ τοῦ αἵματος καὶ ἡ ἔξοδος τῶν ἀερίων τοῦ αἵματος καὶ ἐπέρχεται οὕτω ὁ θάνατος (βλ. *Ἀεροπόρος*).

Ὁ καταλληλότερος πρὸς ἀναπνοὴν ἀὴρ εἶναι ὁ περιέχων εἰς τὴν δέουσαν ἀναλογίαν ὀξυγόνον καὶ ἄζωτον καὶ μὴ περιέχων ἐκτὸς ἀπὸ ὄζον καὶ ὑδρατμοὺς ἄλλα συστατικά. Αὐτὸς εἶναι ὁ λεγόμενος ***καθαρὸς ἀέρας*** ὅστις εἶναι τὸ πρώτιστον μέσον πρὸς διατήρησιν τῆς ὑγείας καὶ θεραπείαν πλείστων ὅσων νοσημάτων. Ὁ ἡλιακὸς ἀὴρ τῆς ἐξοχῆς, τῶν κλιματικῶν σταθμῶν καὶ τῶν λουτροπόλεων ἐπιδρᾷ θαυμασίως ἐπὶ τῆς ὑγείας, ἐνῷ ἐξ ἐναντίας ὁ ἀκάθαρτος ἀὴρ τῶν χαμηλῶν συνοικιῶν τῶν ἀκαθάρτων δρόμων, τῶν ἀνηλίων καὶ βρομερῶν κατοικιῶν ὁδηγεῖ ἀσφαλῶς εἰς τὴν καταστροφὴν ὅλων καὶ πρὸ πάντων τῶν παιδίων. Μεγίστην σημασίαν ἀπὸ ὑγιεινῆς ἀπόψεως ἔχουν καὶ οἱ ἐντὸς τοῦ ἀέρος ὑδρατμοί, δηλαδὴ ἡ ***ὑγρότης*** τοῦ ἀέρος, ἡ ὁποία μετρεῖται διὰ τῶν ὑγρομέτρων. Ὅταν ὁ ἀὴρ εἶναι ***ξηρὸς*** μεγάλη ποσότης τῶν ὑδρατμῶν τοῦ σώματος ἐξέρχεται διὰ τοῦ δέρματος καὶ τῶν πνευμόνων εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, ἡ ἐναλλαγὴ τῆς ὕλης γίνεται ζωηροτέρα, ἡ ἀνάγκη τῆς τροφῆς ἐπαυξάνει, ἡ ἐνέργεια τῆς καρδίας καὶ τῶν πνευμόνων ἐπιταχύνεται καὶ ἐν γένει ὁλόκληρος ὁ ὀργανισμὸς διεγείρεται καὶ ἐνισχύεται. Ὅταν ὅμως τοὐναντίον ὁ ἀὴρ εἶναι πλήρης ***ὑγρασίας*** καὶ δὲν ἔχῃ πλέον τὴν δύναμιν νὰ προσλάβῃ νέους ἀτμούς, ἡ ἐξάτμισις τοῦ δέρματος σταματᾷ καὶ μὲ αὐτὴν ἡ ζωογόνος διέγερσις τοῦ ὀργανισμοῦ. Ἡ στάσις τῆς ἐξατμίσεως προκαλεῖ τὴν συσσώρευσιν τῶν ὑδρατμῶν ἐπὶ τοῦ δέρματος ἐν εἴδει σταγόνων ἱδρῶτος καὶ γεννᾷ αἴσθημα πνιγηρόν. Τὸ ἀνώτερον ὅριον τῆς ἀτμοσφαιρικῆς ὑγρασίας εἰς θερμ. 0°Ε εἶναι 4,89 γρ. κατὰ κ. μ., εἰς 10°Ε 9,38 γρ. εἰς 20°Ε 17,53 γρ., εἰς 30°Ε 30,23 γρ. καὶ εἰς 80°Ε 295,83 γρ.

Εἰς μέρη πολυκατοίκητα ἡ σύστασις τοῦ ἀέρος ὑπόκειται εἰς ἐπιβλαβεῖς ἀλλοιώσεις καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ λαμβάνωνται αἱ δέουσαι προφυλάξεις πρὸς ἐπανόρθωσιν ὅσῳ εἶναι δυνατὸν τοῦ κακοῦ. Εἰς τὰς πόλεις π. χ. ἐπειδὴ ὁ ἀὴρ κατὰ τὴν ἡμέραν εἶναι πλούσιος εἰς ἀνθρακικὸν ὀξύ, ἕνεκα τῆς καύσεως διαφόρων οὐσιῶν εἰς τὰ ἐργοστάσια καὶ ἕνεκα τῆς ἀναπνοῆς ἀνθρώπων καὶ ζῴων, παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς κατασκευῆς ἐκτεταμένων δενδροφυτειῶν οὕτως ὥστε διὰ τοῦ ἀποδιδομένου ὑπὸ τῶν δένδρων ὀξυγόνου νὰ διατηρῆται ἡ κανονικὴ σύστασις τοῦ ἀέρος. Διὰ νὰ φανῇ πόσον καταπληκτικὴ εἶναι ἡ καταστροφὴ τοῦ ὀξυγόνου διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ τῆς καύσεως, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ἐνταῦθα ὅτι ὁ ἐνῆλιξ ἄνθρωπος διὰ τῆς ἀναπνοῆς καὶ ἐξατμίσεως ἀποδίδει καθ' ὥραν 20 λίτρα ἀνθρακικοῦ ὀξέος, λάμπα πετρελαίου καταναλίσκουσα 0,064 λίτρα, καθ' ὥραν ἀποδίδει εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον 61,6 λίτρα καὶ ἡ λυχνία ἀεριόφωτος τῶν 140 λίτρων ἀποδίδει 92,8 λίτρα. Ἀνάλογος μόλυνσις τῆς ἀτμοσφαίρας ἐπέρχεται ἐκ τοῦ καπνοῦ, ἐκ τῆς διατηρήσεως καρπῶν πέραν τοῦ ὡ-

ρισμένου χρόνου, ἐκ τῶν ποικίλων σήψεων καὶ ζυμώσεων τῆς βιομηχανίας καὶ ἀπὸ τὸν κονιορτόν, ὁ ὁποῖος εἶναι προϊὸν ὀρυκτῶν καὶ ὀργανικῶν οὐσιῶν. Ὁ ἐκ τῆς τοιαύτης μολύνσεως κίνδυνος θὰ ἦτο πολὺ σοβαρὸς ἐὰν δὲν ἐξουδετεροῦτο κατὰ τὸ μέγιστον μέρος ὑπ' αὐτῆς ταύτης τῆς φύσεως, δηλαδὴ διὰ τῶν κινήσεων τοῦ ἀέρος, ἀνέμων καὶ ρευμάτων.

Ὁ ἀτμοσφαιρικὸς ἀὴρ εἶναι μετὰ τὴν τροφὴν τὸ ἀναγκαιότατον στοιχεῖον πρὸς συντήρησιν τῆς ζωῆς διότι ἡ μὲν τροφὴ χρησιμεύει διὰ νὰ παράγῃ αἷμα, ὁ δὲ ἀήρ, δηλαδὴ τὸ ὀξυγόνον τοῦ ἀέρος, διὰ νὰ καταστήσῃ τὸ αἷμα κατάλληλον πρὸς διατήρησιν τῆς ζωῆς.

Ἀλλὰ διὰ νὰ ἐπιτύχῃ τὸ σπουδαιότατον τοῦτο ἔργον του ὁ ἀὴρ πρέπει νὰ εἶναι καθαρὸς ἤτοι μὲ τελείαν ἀναλογίαν τῶν συστατικῶν του, ἀπηλλαγμένος ἀπὸ ἐπιβλαβεῖς ἀτμούς, σκόνιν, καπνόν, καὶ νὰ ἔχῃ κανονικὴν θερμοκρασίαν. Ἡ μεμολυσμένη ἀτμόσφαιρα ἐπιδρᾷ ἰδίως ἐπὶ τοῦ νευρικοῦ συστήματος καὶ προκαλεῖ κεφαλαλγίαν, ἀνορεξίαν καὶ κατάπτωσιν τῶν δυνάμεων.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους ὅλα τὰ δωμάτια καὶ κάθε ἐνδιαίτημα πρέπει νὰ εἶναι εὐρύχωρα, εὐήλια καὶ εὐάερα. Τὰ δωμάτια μάλιστα τοῦ ὕπνου πρέπει νὰ κατασκευάζωνται μὲ ἰδιαιτέραν προσοχήν. Πρέπει νὰ διαθέτουν 18—20 τοὐλάχιστον κ. μ. ἀέρος δι' ἕκαστον ἄτομον, ἤτοι διὰ 4 πρόσωπα νὰ ἔχωσιν χωρητικότητα 100 κ. μ. (μῆκος 6 μ. πλάτος 4 μ. καὶ ὕψος 4 μ.) (βλ. *Κατοικία*).

Διὰ τοὺς κοιτῶνας τῶν ἀσθενῶν ἐπιβάλλεται ἀκόμη περισσοτέρα προσοχή. Ἡ θύρα καὶ τὰ παράθυρα τόσον τὸ θέρος ὅσον καὶ τὸν χειμῶνα πρέπει νὰ μένουν ἀνοικτὰ πρωΐαν καὶ ἑσπέρας ἐπὶ $^1/_4$ τῆς ὥρας.

Ἐνταῦθα ἁρμόζει νὰ τονίσωμεν ὅτι τὸ ἑρμητικὸν ἐκεῖνο κλείσιμον τῶν θυρῶν καὶ παραθύρων τοῦ δωματίου τοῦ ἀσθενοῦς εἶναι πλαγία δολοφονία αὐτοῦ, παράλειψις ἑνὸς τῶν σπουδαιοτάτων καθηκόντων τῶν περιποιουμένων τὸν ἀσθενῆ, ὀλεθρία καὶ ἀδικαιολόγητος πλάνη. Ὁ ἀσθενὴς ὅταν εἶναι καλὰ σκεπασμένος εἶναι ἀδύνατον νὰ κρυολογήσῃ καὶ μάλιστα ἂν ληφθῇ ἡ πρόνοια ὥστε μεταξὺ τῆς κλίνης καὶ τοῦ παραθύρου νὰ τεθῇ paravent.

Ἡ τεχνητὴ δι' ὄξους ἢ ὕδατος κολωνίας καθαριότης τοῦ ἀέρος τῶν δωματίων οὐδὲ πόρρωθεν δύναται νὰ ἀντικαταστήσῃ τὴν φυσικὴν τοιαύτην, δηλ. τὴν δι' ἀνανεώσεως. (βλ. *Ἀερισμός*).

ΑΤΟΝΙΑ

1ον. Χαλαρότης καὶ ἐλλιπὴς λειτουργία τῶν διαφόρων ὀργάνων καί ἱστῶν λ.χ. στομάχου, μήτρας ἐντέρων κλπ.

2ον. Γενικὴ ἀδυναμία, ἐξάντλησις, κατάπτωσις.

Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ἡ ἀτονία προέρχεται ἀπὸ ἐξασθένησιν τῆς μυϊκῆς δυνάμεως καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ***θεραπεία*** ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς ἐνισχύσεως αὐτῆς.

ΑΤΡΗΣΙΑ

Στένωσις ἢ καὶ ἀπόφραξις, συνήθως ἐκ γενετῆς, φυσικῶν ὀπῶν τοῦ σώματος (λ.χ. στόματος, ἀπευθυσμένου, κολεοῦ) θεραπευομένη χειρουργικῶς.

ΑΤΡΟΠΙΝΗ

Λίαν ***δηλητηριώδες*** φάρμακον προερχόμενον ἀπὸ τὸ φυτὸν ***Ἄτροπος ἡ εὐθάλεια**** (Βελλαδόνα). Χρησιμοποιεῖται εἰς μικροτάτας δόσεις καὶ ὑπὸ διαφόρους μορφάς, εἰς καταπότια $^1/_2$ —1 χλστγρ. ἐντὸς 24 ὡρῶν καὶ εἰς ἀλοιφάς ὡς κατευναστικόν, ναρκωτικόν, ἀντινευραλγικόν, ἀνθιδρωτικόν, κσὶ ὡς κολλύριον εἰς τὴν ὀφθαλμοϊατρικὴν (θειϊκὴ ἀτροπίνη). Ἐνίοτε ἡ ἀτροπίνη δύναται νὰ προκαλέσῃ ἐξάνθημα ὅμοιον πρὸς τὸ τῆς ὀστρακιᾶς.

Ἡ ἐκ τῆς ἀτροπίνης ***δηλητηρίασις*** παρουσιάζει τὰ ἑξῆς συμπτώματα: Διεύρυνσιν τῆς κόρης τοῦ ὀφθαλμοῦ (μυδρίασις), καὶ ἀναισθησίαν τῆς ἴριδος πρὸς τὸ φῶς διαταραχὴν τῆς ὁράσεως (ἀμβλυωπίαν, χρωμοψίαν) ταχυπνοΐαν καὶ ταχυκαρδίαν, ζάλην καὶ

τέλος ἀπώλειαν τῆς συναισθήσεως ἀφοῦ προηγηθοῦν ἐξάψεις, διεγέρσεις, παραληρήματα, ξηρασία τοῦ λαιμοῦ, δύσκολος κατάποσις.

Ἡ ***θεραπεία*** συνίσταται πρῶτον εἰς ἐμετικὰ καὶ ἔπειτα εἰς παροχὴν ταννίνης (δεψίνης), τσαΐου, καφέ, εἰς τὴν ἐπίθεσιν σιναπισμῶν εἰς τοὺς πόδας, εἰς ἐντριβάς, εἰς εἰσπνοὰς αἰθέρος καὶ ἐν ἀνάγκῃ εἰς ἐφαρμογὴν ἐπὶ μακρὸν χρονικὸν διάστημα τεχνητῆς ἀναπνοῆς. Ὡς ἀντιφάρμακον δίδει ὁ ἰατρὸς μορφίνην, πιλοκαρπίνην χλωράλην καὶ πλύνει τὸν στόμαχον. Τυχὸν συνέπειαι ἐκ μέρους τῶν ὀφθαλμῶν θεραπεύονται ἀναλόγως.

ΑΤΡΟΠΟΣ Η ΕΥΘΑΛΕΙΑ (*Στρύχνος ὁ μανιακός, Θρύον, Belladone*).

Λίαν ἐπικίνδυνον φυτὸν εὑρισκόμενον συνήθως εἰς μέρη ὑγρὰ καὶ ἀ-

Εἰκ. 78

Ἄτροπος ἡ Εὐθάλεια

πόκεντρα. Οἱ καρποί του ἔχουν ὡραῖον κόκκινον χρῶμα, μέγεθος κερασίου καὶ γεῦσιν γλυκεῖαν. Ἐκλαμβανόμενα ὡς κεράσια ἰδίως ἀπὸ παιδία, ἐπιφέρουν ***δηλητηρίασιν*** τῆς ὁποίας τὰ συμπτώματα καὶ τὴν θεραπείαν ἀναφέρομεν εἰς τὸ περὶ ἀτροπίνης ἄρθρον.

Ἡ Εὐθάλεια ἔχει ἐν τούτοις καὶ πολυτίμους ***θεραπευτικὰς*** ἰδιότητας. Κατατραῦνει νευραλγικοὺς πόνους καὶ βῆχα νευρικὸν (ἄσθμα, κοκκῖτις), μεγεθύνει τὴν κόρην τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ ἐπιτρέπει τὴν καλλιτέραν ἐξέτασιν αὐτοῦ, εἶναι ἀντισπασμωδικὴ κλπ.

Αἱ σκευασίαι Εὐθαλείας γίνονται ἀπὸ τὰ φύλλα ἢ ἀπὸ τὴν ρίζαν καὶ δίδονται εἰς μικροτάτας δόσεις (0,02—0,10) Ἐξωτερικῶς χρησιμοποιεῖται ὡς ἔμπλαστρον ἢ ἀλοιφή.

ΑΤΡΟΦΙΑ

Ἡ σμίκρυνσις τοῦ ὄγκου ἑνὸς ὀργάνου ἢ ἱστοῦ τοῦ σώματος.

Δύνατσι νὰ εἶναι ***φυσιολογικὴ***, ὅταν τὰ ὄργανα ταῦτα μὴ ἔχοντα πλέον λόγον ὑπάρξεως ἀτροφοῦν π. χ. ἡ ὠοθήκη ὅταν παρέλθῃ ἡ ἐποχὴ τῆς γονιμότητος, ἢ ***παθολογικὴ*** ὅτε πάλιν δύναται νὰ εἶναι γενικὴ ἢ τοπική, καὶ προέρχεται ἀπὸ ἀκινησίαν ἢ μᾶλλον ἀχρηστίαν (κάταγμα, ἀσθένειαι ὀστῶν καὶ ἀρθρώσεων, νευρικαὶ νόσοι).

Ἡ ἀτροφία ἐκτὸς ἐὰν ὀφείλεται εἰς ἀνίατον πάθησιν νευρικήν, θεραπεύεται διὰ γενικῆς ἐνισχύσεως τοῦ ὀργανισμοῦ, ἰδίως δέ διὰ μαλάξεων καὶ ἠλεκτροθεραπείας.

ΑΤΣΙΡΕΑΛΕ (*Acireale*)

Ψυχρὰ θειοῦχος πηγὴ ἐν Σικελίᾳ, θερμ. 19°Ε, περιέχουσα εἰς λίτρον 0,0007 θειϊκοῦ νατρίου, 10 κ. ἑκμ. ὑδροθείου, καὶ 2,6 χλωριούχου νατρίου.

ΑΥΓΟΝ (*βλ. Ὠόν*)

ΑΥΝΑΝΙΣΜΟΣ (*Μαλακία, Δέφεσθαι*)

Ὀλεθρία καὶ ἐπικίνδυνος συνήθεια τῶν παιδίων καὶ τῶν νέων, ἀποσκοποῦσα τὴν ἱκανοποίησιν τῆς γεννητικῆς ὁρμῆς διὰ τρόπων μηχανικῶν. Προκαλεῖ τὴν ἡδονὴν ἀλλ' ὑποσκάπτει καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

συγκλονίζει τὰ θεμέλια τῆς σωματικῆς καὶ πνευματιτῆς ὑγείας, ἐπιφέρει βλάβας σοβαρωτάτας δι' ὅλην τὴν ζωὴν καὶ πολλάκις ὁδηγεῖ εἰς τὸν τάφον.

Εἶναι ὁ κακὸς δαίμων τῆς νεότητος. Ἐμφανίζεται οὐχὶ σπανίως καὶ εἰς τὴν τρυφερωτάτην παιδικὴν ἡλικίαν. Παρατηρεῖται ὅμως συχνότατα κατὰ τὴν παιδικὴν καὶ νεανικὴν καί ἐνίοτε διατηρεῖται μέχρις αὐτοῦ τοῦ γήρατος. Εἰς τὰ ἀνήλικα παιδία ἱκανοποιεῖται μόνον διὰ τοῦ αἰσθήματος τῆς ἡδονῆς, ἐνῶ εἰς τὰ ἐνήλικα ἄρρενα διὰ τῆς ἐκσπερματώσεως, εἰς δὲ τὰ θήλεα διὰ τῆς ἐκροῆς ὑγρῶν ἐκ τῶν γεννητικῶν ἀδένων.

Τὴν κακὴν αὔτην ἕξιν ἀποκτῶσι τὰ παιδία κατὰ τὰς συναναστροφὰς μέ συμμαθητὰς καὶ φίλους, ὁπότε ἕνα μόνον παιδίον εἶναι ἱκανὸν νὰ τὴν μεταδώσῃ εἰς ὅλα. Τὴν διδάσκονται ὅμως δυστυχῶς πολλάκις ἀπὸ τοὺς ὑπηρέτας τὰς ὑπηρετρίας καὶ τὰς παιδαγωγούς.

Βεβαίως ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι πλεῖστα παιδία ἀπὸ τῆς τρυφερωτάτης ἡλικίας αὐνανίζονται δὲν θὰ γίνῃ πιστευτὸς ἀπὸ πολλοὺς γονεῖς·

Οἱ πλεῖστοι ἐξ αὐτῶν βαυκαλίζονται μὲ τήν ἰδέαν ὅτι τὰ μικρά των χαριτωμένα εἶναι ἀθῶοι ἄγγελοι, ἀλλ' ἂς βεβαιωθῶσι ὅτι ἡ ἰατρικὴ δὲν δογματίζει, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἀποφαίνεται ἐπὶ τῇ βάσει τῆς πείρας καὶ τῆς παρατηρήσεως ἥτις ἀποδεικνύει πόσον συχνὴ εἶνε ἡ συνήθεια τοῦ αὐνανισμοῦ καὶ εἰς μικρὰ ἀκόμη παιδία.

Τὰ ἄρρενα αὐνανίζονται ἐξερεθίζοντα τὴν βάλανον διὰ τῆς χειρός, ἢ προστρίβοντα αὐτὴν ἐπὶ σκληρῶν ἀντικειμένων, ἢ καὶ τέλος διὰ τῶν ρυθμικῶν κινήσεων τῶν σκελῶν· τὰ δὲ θήλεα διὰ τῆς κινήσεως καὶ προστριβῆς τῶν σκελῶν, ἢ καὶ εἰσαγωγῆς ἐντὸς τοῦ κόλπου ξένων σκληρῶν σωμάτων (ὡς φουρκέτας κλπ.) ὁπότε ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ αὐνανισμοῦ κινδύνων (δυσμηνορροίας, ἀμηνορροίας, λευκορροίας κλπ.) ἐπέρχονται καὶ ἐπικίνδυνοι τραυματισμοί.

Μερικὰ παιδία καταντῶσι τόσον ἔκδοτα εἰς τὸ πάθος ὥστε μαλακίζονται πολλάκις τῆς ἡμέρας.

Τὴν πρὸς αὐνανισμὸν κλῖσιν ὑποβοηθεῖ μεγάλως ἡ διέγερσις τῆς φαντασίας. Ἕνεκα τούτου πρέπει νὰ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὰ παιδία τὰ ἄσεμνα καὶ ἀπρεπῆ ἀκούσματα (ἄσματα, ἐρωτικαί] περιποιήσεις καὶ ἐξομολογήσεις, καὶ τὰ τοιαῦτα) θεάματα (αἰσχραὶ εἰκόνες, ἄσεμνα θέατρα) καὶ ἀναγνώσματα. Ἐπειδὴ δὲ καὶ ἡ ἐρεθιστικὴ τροφὴ ἐξάπτει τὴν φαντασίαν πρέπει νὰ ἀποφεύγηται. Θὰ ἀπαγορεύονται τὰ πολλὰ κρέατα. τὰ καρυκεύματα, καὶ τὰ οἰνοπνευματώδη ποτά.

Αἱ καταλληλότεραι εὐκαιρίαι πρὸς αὐνανισμὸν παρουσιάζονται κατὰ τὴν ὥραν τῆς κατακλίσεως τὸ ἑσπέρας. Οἱ γονεῖς τότε πρέπει νὰ εἶναι ἐκτάκτως προσεκτικοὶ καὶ εἰ δυνατὸν νὰ συνομιλοῦν μὲ τὰ τέκνα των μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ὁ ὕπνος. Πρὸς ταχεῖαν ἀποκοίμησιν καὶ πρόληψιν αὐνανισμοῦ ἐπιβάλλεται ὁμοίως εἰς τοὺς γονεῖς νὰ καταπονοῦν τὰ τέκνα των διὰ περιπάτων καὶ σωματικῶν ἀσκήσεων εἰς ἐλεύθερον ἀέρα, νὰ τὰ κοιμίζουν ἐπὶ κλίνης σκληρᾶς μὲ κλινοσκεπάσματα ἐλαφρά, μὲ τὰς χείρας ἔξω ἀπὸ τὸ πάπλωμα, καὶ νὰ προσέχουν νὰ ἐγείρωνται ἐνωρὶς καὶ εὐθὺς μόλις ἐξυπνήσουν, νὰ μὴ μένουν πολλὴν ὥραν εἰς τὸν ἀπόπατον, νὰ ἐνδύωνται μὲ ἐλαφρὰ καὶ εὐρύχωρα φορέματα, ἰδιαιτέρως μὲ πανταλόνι ἐντελῶς κλειστὸν πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ χωρὶς θυλάκια καὶ νὰ μὴ κάθηνται πολὺ καὶ μάλιστα μὲ τὸν ἕνα πόδα ἐπὶ τοῦ ἄλλου.

Ἄλλη αἰτία ὁδηγοῦσα εἰς τὸν αὐνανισμὸν εἶται ὁ φυσικὸς ἐρεθισμὸς τοῦ πέους. Ἐκ τῶν ἀδένων τῆς βαλάνου ἐξέρχεται παχεῖα τις οὐσία τὸ ***σμῆγμα***, ἡ ὁποία ἐὰν δὲν ἀφαιρεθῇ σκληρύνεται καὶ ἐπιφέρει ἐρεθισμὸν ἀναγκάζοντα τὸν μικρὸν νὰ φέρῃ τὸ χέρι πρὸς τὴν βάλανον καὶ νὰ ἐξωθήσῃ πρὸς τὴν μαλακίαν. Τοιοῦτος ἐρεθισμὸς παρατηρεῖται καὶ εἰς βρέφη ἡλικίας 2—3 ἐτῶν. Ὑπάρχουν καὶ περιστάσεις καθ' ἃς ὁ ἐρεθισμὸς προέρχεται ἀπὸ τοπικὴν φλόγωσιν ἢ ἀπὸ δυσκοιλιότητα ἢ ἕλμινθας (ὀξυούροι) ὁπότε ἐπιβάλλεται ἄμεσος θεραπεία. Ἄλλοτε πάλιν τὸ πάθος τοῦ αὐνανισμοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν νοσηρὰν γεννητικὴν ὁρμὴν ἢ εἰς νόσον φρενικήν, ἡ ὁποία ἀργότερον ἐκδηλοῦται μὲ περισσοτέρας ἐνδείξεις καὶ ζωηρότερον.

Αἱ ***συνέπειαι*** τοῦ αὐνανισμοῦ εἶναι φοβεραί. Ἐξασθενεῖ τὸν ὀργανισμὸν καὶ καταστρέφει τὴν στερεότητα τοῦ σώματος καθιστῶν τοὺς μῦς πλαδαρούς, τὸ πρόσωπον ὠχρὸν καὶ ἀναιμικόν, τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑποκοίλους ἄνευ φυσικῆς ζωηρότητος, μὲ μελανὸν κύκλον κάτωθεν. Προκαλεῖ ἰσχυροὺς παλμούς, πόνους κατὰ τὴν ὀσφύν, κεφαλόπονον καὶ νωθρότητα, καὶ προδιαθέτει εἰς πολλὰς ἀσθενείας καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν φθίσιν. Τὸ νευρικὸν σύστημα ταράσσεται συχνότατα. Οἱ αὐνανισταὶ καθίστανται ἀφῃρημένοι, νυσταλέοι, πείσμονες, ἐριστικοί, εὐερέθιστοι. Πάσχουν ἀπὸ ἀϋπνίας, ἡ μνήμη των ἐλαττοῦται, ὁ χαρακτὴρ των ἀλλάζει καὶ γίνονται μισάνθρωποι. Ὡς συνέπειαι τῶν νευρικῶν διαταραχῶν ἀναφαίνονται βραδύτερον ἡ σπερματόρροια, αἱ ὀνειρώξεις, ἡ ἀνικανότης καὶ αἱ διαστροφαὶ τῆς γεννητικῆς ζωῆς (παιδεραστία, λεσβικός ἔρως).

Τοιαῦται ἐν γενικαῖς γραμμαῖς αἱ συνέπειαι τοῦ αὐνανισμοῦ.

Ἔχομεν καθῆκον νὰ ἀντεπεξέλθωμεν δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων κατὰ τοῦ κοινωνικοῦ τούτου κινδύνου. Ὁ ἀγὼν καὶ αἱ προσπάθειαι ἡμῶν δὲν θὰ στηρίζωνται ἐπὶ τῆς βίας, τῶν ἐπιπλήξεων, προσβολῶν καὶ ὕβρεων, αἱ ὁποῖαι δυνατὸν νὰ καταλήξωσιν εἰς ἀποτέλεσμα ὅλως ἀντίθετον, ἀλλὰ ἁπλούστατα ἐπὶ τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς καὶ διδασκαλίας. Ἡ πρώτη θὰ ἔχει ὡς σκοπὸν νὰ ἀναπτύξῃ καταλλήλως τὴν θέλησιν τοῦ παιδός, καὶ νὰ μορφώσῃ τὸν χαρακτῆρα του, διὰ νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ ὑποβάλλῃ διαρκῶς τὰς σκέψεις καὶ τὰς πράξεις του, εἰς τὰς ὑποδείξεις καὶ τὰ κελεύσματα τοῦ ὀρθοῦ λόγου.

Ἡ διδασκαλία, θὰ ἐκτελεῖται μὲ προσοχὴν καὶ λεπτότητα ὑπὸ προσώπου ἀπολαύοντος ἀμερίστου σεβασμοῦ, συμπαθείας καὶ ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους τῶν παιδίων.

Τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα εἶνε κατάλληλα τόσον διὰ τὴν προληπτικήν, ὅσον καὶ διὰ τὴν θεραπευτικὴν διδασκαλίαν, εἶνε πρό παντὸς οἱ γονεῖς καὶ διὰ δεύτερον λόγον οἱ ἰατροὶ καὶ παιδαγωγοί.

Ἡ εἰς τινας σεμνοτύφους ἐπικρατοῦσα ἰδέα ὅτι διδασκαλία περὶ αὐνανισμοῦ δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς τὴν πρώρον διαφθορὰν καὶ ἐξαχρείωσιν τῶν παιδιῶν εἶνε, κατὰ τὴν γνώμην μας τελείως κατακριτέα. *Εἰς τὰ ζητήματα τῆς γεννητικῆς ζωῆς, περισσοτέραν βλάβην προκαλοῦν ἡ ὑποκρισία καὶ ὁ μυστικισμός, παρὰ ἡ κατάλληλος καὶ ἔγκαιρος διδασκαλία καὶ κατήχησις.*

Εἰς ἐπιμόνους τινὰς περιπτώσεις δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἀποτελεσματικῆ μηχανημάτων εἰδικῶν.

ΑΥΠΝΙΑ

Ἡ στέρησις ὕπνου δύναται νὰ προέλθῃ ἀπὸ ***ἐρεθισμὸν τοῦ ἐγκεφάλου*** συνεπεία διαρκοῦς καὶ ὑπερβολικῆς ἐργασίας, σκέψεων, χαρᾶς, λύπης, ἀπὸ ***οὐσίας δηλητηριώδεις*** ἢ ἀπὸ ***ἀσθένειαν νευρικὴν***.

Ἡ ἐπὶ μακρὸν ἐξακολουθοῦσα ἀϋπνία δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐφ' ὅλου τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ νὰ προκαλέσῃ ἐξάντλησιν.

Πρὸς ***θεραπείαν*** τῆς ἀϋπνίας ἐπιβάλλεται πρὸ παντὸς ἀπομάκρυνσις τῶν αἰτίων. Πρέπει δηλαδὴ νὰ ἐλαττωθῇ ἀμέσως ἡ πνευματικὴ ἐργασία καὶ νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὸν νοῦν αἱ ὑλικαὶ μέριμναι καὶ ἀπασχολήσεις.

Ἐπὶ ἀϋπνίας νευρικῆς φύσεως συνιστᾶται ἀποχὴ ἀπὸ κατάχρησιν διεγερτικῶν ποτῶν (τέϊον, καφέ, ἀλκοολικὰ) πολλῆς τροφῆς, διασκεδάσεων πέραν τῆς ὡρισμένης ὥρας τῆς νυκτός, θεαμάτων καὶ ἀκροαμάτων συγκινητικῶν. Οἱ ἀπὸ τοιαύτην ἀϋπνίαν πάσχοντες θὰ κοιμῶνται εἰς δωμάτια εὐάερα, καὶ εὐρύχωρα, θὰ ἀποφεύγουν τὴν μαλακὴν κλίνην καὶ τὰ θερμὰ κλινοσκεπάσματα καὶ θὰ κατακλίνωνται μίαν ὥραν μετὰ τὸ δεῖπνον.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἐὰν δὲ μέχρι τῆς κατακλίσεως ἤθελε παρέλθει ἀρκετὸν διάστημα θὰ λαμβάνουν ὀλίγην ἐλαφρὰν τροφὴν πρὸ τοῦ ὕπνου. Γενικῶς οἱ ἄϋπνοι πρέπει ν' ἀποφεύγουν τὸ κάπνισμα μετὰ τὸ δεῖπνον.

Πρακτικὸς τρόπος πρὸς ἀπόσπασιν τοῦ πνεύματος ἀπὸ τὰς σκέψεις εἶναι νὰ μετρᾷ τις μὲ ἀνοικτοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸ σκότος, διότι εἶναι παρατηρημένον ὅτι μὲ κλειστοὺς ὀφθαλμοὺς ἡ φαντασία ἐργάζεται πολὺ ζωηρότερον (βλ. *Ὑποβολή*).

Ἡ μέτρησις θὰ προκαλέσῃ μονοτονίαν ἡ ὁποία ὑποβοηθεῖ πολὺ τὸν ὕπνον. Τὴν ὑπνωτικὴν δύναμιν τῆς μονοτονίας δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν εἰς τὴν νωχέλειαν καὶ τὴν νύσταν ἡ ὁποία καταλαμβάνει τοὺς ἀκροατὰς ψυχροῦ πολυλόγου καὶ ἀεροβάτου ρήτορος, εἰς τὴν ταχεῖαν ἀποκοίμησιν τῶν βρεφῶν μὲ τὸ γλυκὺ καὶ θωπευτικὸν νανούρισμα τῆς τροφοῦ ἢ τῆς μητρὸς, μὲ τὴν καθησύχασιν καὶ τὸν ὕπνον τοῦ ἀσθενοῦς μὲ τὴν γλυκεῖαν καὶ χαμηλὴν φωνὴν τοῦ ὑπὲρ ἀναρρώσεως εὐχομένου πρὸ τῆς κλίνης ἱερέως, εἰς τοὺς ἀποκοιμιστικοὺς κτύπους τοῦ ὡρολογίου τῶν κοιτώνων καὶ εἰς πλείστας ἄλλας περιστάσεις. Εἰς μερικοὺς ἀΰπνους ἀπεδείχθη ὠφέλιμον ἕν ποτήριον ζύθου πρὸ τοῦ ὕπνου, εἰς ἄλλους δὲ κρύα ἐπιθέματα ἢ πάγος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς ἢ τοῦ αὐχένος, θερμὰ ποδόλουτρα, περιτύλιξις ὑγρὰ τῆς κάτω κοιλίας καὶ τῶν κνημῶν, γενικὸν χλιαρὸν λουτρὸν καὶ ἀφέψημα χαμαιμήλου ἢ φλαμουρίου πρὸ τῆς κατακλίσεως. Τὰ ὑπνωτικὰ φάρμακα θὰ λαμβάνωνται μόνον τῇ συμβουλῇ τοῦ ἰατροῦ. (βλ. *Ὑπνωτικά*.)

ΑΥΣΤΡΙΑ (*βλ. Εὐρώπη*)

ΑΥΤΙ (*βλ. Οὖς*)

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟΝ

Τὸ τὴν σήμερον τὸ μᾶλλον διαδεδομένον μετακομιστικὸν τοῦτο μέσον ἐπιδρᾷ ἐπὶ τῆς ὑγείας τοῦ ἀνθρώπου, διὰ τοῦ προκαλουμένου ρεύματος ἀέρος, τῆς νευρικῆς ἐντάσεως, καὶ τοῦ τινάγματος τὸ ὁποῖον ἐπιφέρει ἐπὶ τοῦ σώματος. Ἡ διὰ μέσην ταχύτητα ἀναπτύσσοντος αὐτοκινήτου ἐκδρομή, διεγείρει τὴν γενικὴν ζωτικότητα, προκαλεῖ τὴν ὄρεξιν, φέρει ὕπνον, θεωρεῖται δὲ ὡς θεραπευτικὸν μέσον εἰς λεμφατικούς, ἀναιμικούς, δυσπεπτικούς, δυσκοιλίους, ἀρθριτικούς, ὑπὸ τὸν ὅρον ὅμως νὰ λαμβάνωνται προφυλάξεις κατὰ τοῦ σχηματιζομένου ρεύματος ἀέρος διὰ χονδρῆς ἐνδυμασίας καὶ καλυμμάτων, κατὰ τοῦ κονιορτοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον τὸ στόμα καὶ ἡ ρὶς δύνανται νὰ προστατευθῶσι μὲ ἰδιαιτέρας προσωπίδας, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ μὲ ὀμματοϋάλια, πλατέα, μεγάλα, ἐλαφρῶς μαῦρα ἢ κίτρινα καὶ τῶν ὁποίων ἡ περιφέρεια θὰ περιβάλλεται μὲ δέρμα μαλακὸν ἢ ταφετὰ καὶ θὰ κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἐκ τῶν πλαγίων. Τὸ αὐτοκίνητον δύναται νὰ βλάψῃ τοὺς ἔχοντας τάσιν πρὸς συμφόρησιν τὰς ἐγκύους, τὰς πασχούσας ἀπὸ μητρικὰς φλογώσεις, τοὺς ὑποφέροντας ἀπὸ λιθιάσεις, ὀφθαλμικὰς παθήσεις, ὑπεραιμικὰς δερματώσεις τοῦ προσώπου καὶ καρδιακὰς παθήσεις (στηθάγχη). Διὰ τοῦτο καὶ οἱ ὁδηγοὶ αὐτοκινήτων πρέπει νὰ εἶναι ἰδιαιτέρως ὑγιεῖς.

ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΑ (*Αὐτοχειρία*)

Εἶνε τὸ σύνηθες κατάντημα νοσημάτων φρενολογικῶν. Τὸ $^1/_3$ τῶν αὐτοκτονούντων ἀποτελεῖται ἀπὸ φρενοβλαβεῖς. Ἄλλαι αἰτίαι αὐτοκτονίας εἶνε ἡ ἀπογοήτευσις ἀπὸ τὴν ζωήν, πάθη (ἔρως, ζηλοτυπία, ἀλκοολισμός) ἀνίατοι νόσοι, τύψεις συνειδότος κλπ. Ἡ κληρονομικότης δὲν ἔχει σχέσιν παρὰ μόνον πρὸς τὴν φρενοβλάβειαν, ἥτις ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς αὐτοκτονίας.

Κατὰ μέσον ὅρον αὐτοκτονοῦν εἰς τὴν Εὐρώπην κατ' ἔτος περὶ 25000 ἄτομα ἄνδρες τετράκις περισσότερον ἀπὸ τὰς γυναῖκας, ἄνυμφοι, διεζευγμένοι, χῆροι πολὺ συχνώτερον ἀπὸ τοὺς ἐγγάμους καὶ ἀπὸ αὐτοὺς τὸ συνηθέστερον οἱ ἐνωρὶς νυμφευθέντες.

Ἀπὸ τὰς γυναῖκας αὐτοκτονοῦν συχνότερον αἱ μὴ ἀποκτήσασαι τέκνα. Ἀπὸ τοὺς αὐτοκτονοῦντας περισσότεροι εἶνε οἱ κάτοικοι τῶν πόλεων, καὶ οἱ ἀσχολούμενοι πνευματικῶς. Ἡ δὲ συνηθεστέρα ἐποχὴ φαίνεται ὅτι εἶνε τὸ πρῶτον τοῦ ἔτους ἑξάμηνον. Αὐτοκτονοῦν δὲ συχνότερον τὴν ἡμέραν ἢ τὴν νύκτα.

Διὰ τὴν αὐτοκτονίαν ἐπίδρασιν ἔχει ἡ ἀπομίμησις. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξαφανίζηται τὸ ὅπλον καὶ νὰ μὴ γίνηται λόγος εἰς τοὺς ἀπογόνους περὶ αὐτοχειρίας ἢ περὶ τοῦ μέσου τὸ ὁποῖον ἐχρησιμοποίησαν οἱ γονεῖς τῶν πρὸς αὐτοχειρίαν.

Αὐτοκτονίαι παιδίων δὲν εἶνε σπάνιαι, καὶ τὸ φαινόμενον δὲν εἶνε ἄξιον ἀπορίας, ἐὰν ληφθῇ ὑπ' ὄψει ἡ περισφίγγουσα ὅλους νευρικότης, ἥτις μεταδίδεται κατ' αὔξοντα τρόπον ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, καὶ ἥτις εἰς παιδία ἐκφυλισμένα παρέχει ἀφθόνους αἰτίας πρὸς αὐτοκτονίαν.

Ηὐτοκτόνησαν παιδία ἐκ τοῦ φόβου τῶν ἐξετάσεων, ἐκ τοῦ φόβου τιμωρίας, ἀπὸ φιλότιμον, συνεπείᾳ κακῆς συμπεριφορᾶς κλπ. Ἰδίως αὐτοκτονοῦν τὰ παιδία τῶν ἀλκοολικῶν. Τὸ δραστικώτερον φάρμακον διὰ νὰ καταπολεμηθῇ ἡ αὐτοκτονία εἶνε ἡ δι' ὅλων τῶν δυνατῶν μέσων καταπολέμησις τῆς ἀπαισιοδοξίας, ἡ ἐνίσχυσις τοῦ ἀκλονήτου αἰσθήματος τοῦ καθήκοντος, καὶ ἡ ἔγκαιρος ἀνατροφὴ πρὸς αὐτοκυριαρχίαν.

Αἱ βοήθειαι τὰς ὁποίας δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν ἐν περιπτώσει αὐτοκτονίας ἐξαρτῶνται ἀπὸ τὸ εἶδος αὐτῆς.

ΑΥΤΟΜΑΤΙΣΜΟΣ

Ψυχικὴ κατάστασις κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ πάσχων κάμνει ἢ μᾶλλον ἐξακολουθεῖ νὰ κάμνῃ κινήσεις χωρὶς νὰ ἔχῃ συνείδησιν τοῦ σκοποῦ αὐτῶν. Εἶδος αὐτοματισμοῦ εἶνε ὁ λεγόμενος περιπατητικὸς (ambulatorius) κατὰ τὸν ὁποῖον οἱ πάσχοντες ἔχουν ἀκατανίκητον τάσιν νὰ περιπατοῦν, νὰ περιπλανῶνται καὶ ἐνίοτε νὰ ταξειδεύουν. Ὁ αὐτοματισμὸς παρατηρεῖται εἰς ψυχασθενεῖς, ἐπιληπτικούς ἢ ἁπλῶς νευροπαθεῖς, εἶνε δὲ ἐπικίνδυνος διότι, ἰδίως οἱ ἐπιληπτικοί, δύνανται κατὰ τὴν προσβολήν των νὰ προβοῦν καὶ εἰς τὴν διάπραξιν ἐγκλημάτων (βλ. *Ὑπνωτισμός*).

ΑΥΧΗΝ

Τὸ ὀπίσθιον καὶ ἄνω μέρος τοῦ τραχήλου, ὅπου γίνεται ἡ ἄρθρωσις μεταξὺ κεφαλῆς καὶ τραχήλου (βλ. *Ἄτλας*). Κάτωθεν τοῦ χονδροῦ δέρματος περιλαμβάνει διαφόρους μῦς διὰ τὴν κίνησιν τῆς κεφαλῆς τοῦ λαιμοῦ καὶ τῶν ὤμων.

ΑΦΑΙΜΑΞΙΣ

Ἀφαίρεσις ποσότητός τινος αἵματος ἀπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐκτελουμένη τοπικῶς μὲν διὰ τῶν βδελλῶν,* σκαριφισμῶν ἢ κοπτερῶν βεντουζῶν,* γενικῶς δὲ διὰ τῆς φλεβοτομίας.* Σκοπὸς τῆς ***γενικῆς ἀφαιμάξεως*** εἶνε ἰδίως ἐλάττωσις τῆς ἀρτηριακῆς πιέσεως καὶ κατὰ συνέπειαν ἐλάφρυνσις τῆς λειτουργίας τῆς καρδίας ἐλάττωσις τῶν μικροβίων καὶ τοξινῶν, ἐξερχομένων διὰ τοῦ ἀφαιρουμένου αἵματος. Ἡ συνήθεια τὴν ὁποίαν ἔχουν μερικοὶ νὰ πέρνουν αἷμα τακτικὰ καὶ συχνὰ μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐλαττώσουν τὴν ποσότητα, ἐπιφέρει ἀποτελέσματα ὅλως ἀντίθετα. Διὰ τῆς φλεβοτομίας ὄχι μόνον δὲν ἐπιτυγχάνεται ἡ ἐλάττωσις, ἀλλὰ τοὐναντίον ἐπέρχεται αὔξησις τῆς ποσότητος τοῦ αἵματος, διότι εἰς μικρὸν σχετικῶς χρονικὸν διάστημα, ἡ ἀφαιρεθεῖσα ποσότης τοῦ αἵματος ἐπανακτᾶται τόσον διὰ τῆς τροφῆς, ὅσον καὶ διὰ τοῦ ἐρεθισμοῦ τὸν ὁποῖον προκαλεῖ εἰς τὰ αἱματοποιητικὰ ὄργανα αὐτὴ ἡ ἀφαίρεσις τοῦ αἵματος (βλ *Αἷμα*).

Αἱ ***τοπικαὶ ἀφαιμάξεις*** σκοπὸν ἔχουν νὰ κατευνάσουν τὸν πόνον, νὰ προκαλέσουν ἐπιτάχυνσιν τῆς κυκλοφορίας, καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ἐπιτύχουν ἀπορρόφησιν ἐξιδρωμάτων καὶ κατεύνασιν φλογώσεως. (βλ. *Ἐπισπαστικά*).

Ἡ ***φλεβοτομία*** ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον γίνεται εἰς τὴν καμπὴν τοῦ ἀγκῶνος, ὅπου αἱ φλέβες εἶνε ἐπιπόλαιαι, διὰ μαχαιριδίου (νυστέρι ἢ λανοέτα).

SISMANOGLIO MEGARO

Διὰ νὰ ἐπέλθῃ στάσις τις τοῦ αἵματος, καὶ γίνουν οὕτως αἱ φλέβες καταφανεῖς, δένωμεν τὸν βραχίονα ἄνωθεν τοῦ μέρους ὅπου θὰ γίνῃ ἡ φλεβοτομία, καὶ διὰ νὰ ἐπιταχύνωμεν τὴν ροὴν τοῦ αἵματος, ὁ ἀσθενὴς ἀνοίγει καὶ κλείει τὴν χεῖρά του. Ἀφοῦ ἀφαιρεθῇ ἱκανὴ ποσότης αἵματος (250—500 γρ. εἰς ἐνήλικας) κλείομεν τὸ τραῦμα μὲ καθαρὸν ἐπίδεσμον.

Σπανιώτερον ἡ φλεβοτομία γίνεται εἰς τὸν πόδα, ὅπου φουσκώνομεν τὰς φλέβας διὰ θερμοῦ ποδολούτρου. Ἡ φλεβοτομία δὲν εἶνε ἀκίνδυνος. Εἶνε ἐγχείρησις καὶ ὡς τοιαύτη πρέπει νὰ γίνηται καθ' ὅλους τοὺς κανόνας τῆς συγχρόνου ἀντισηψίας καὶ ἀσηψίας.

Ἀπαιτεῖ ἐπίσης καὶ ἀνατομικὰς τινὰς γνώσεις, διότι ἡ κατὰ λάθος τομὴ τῆς γείτονος ἀρτηρίας φέρει εἰς μέγαν κίνδυνον τὸν ἀσθενῆ.

Διὰ τοὺς λόγους τούτους, καὶ διὰ τὴν ἔνδειξιν τῆς ἀφαιμάξεως, πρέπει νὰ ἀπευθυνώμεθα πάντοτε εἰς τὸν ἰατρόν.

Ἐὰν σήμερον ἡ ἀφαίμαξις δὲν γίνεται τόσον συχνὰ ὅπως κατὰ τοὺς παλαιοὺς χρόνους, τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αὕτη καθὼς καὶ πᾶσα ἄλλη ἰατρικὴ θεραπευτικὴ ἐπέμβασις, βασίζεται ἐπὶ ἐνδείξεων. Τὸ ν' ἀφαιμάσσηται τις ἄνευ λόγου ἰσοδυναμεῖ μὲ ἐξασθένησιν τοῦ ὀργανισμοῦ χωρὶς σκοπόν. Ἡ ἐπιστήμη γνωρίζει πότε καὶ μέχρι τίνος σημείου δέον νὰ γίνῃ ἡ ἀφαίμαξις. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ κατηγορῆται ὁ ἰατρὸς ἐὰν δὲν ἱκανοποιεῖ τὴν ἐπιθυμίαν ἑκάστου. Ἂς ἀφεθῇ εἰς αὐτὸν νὰ κρίνῃ περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ἀφαιμάξεως.

ΑΦΑΚΗ (*βλ. Λεοντόδον*).

ΑΦΑΣΙΑ

Τελεία ἢ μερική, παροδικὴ ἢ διαρκὴς ἀπώλεια τῆς ἰδιότητος τοῦ ὁμιλεῖν, μολονότι ἡ φωνή, τὸ πνεῦμα, ἡ σκέψις εἶνε ἀνέπαφα.

Ἡ ἀφασία λέγεται ***αἰσθητικὴ*** ἢ ***ἀμνηστικὴ*** ὁπότε οἱ ἀσθενεῖς δὲν ἐννοοῦν τὴν σημασίαν τῶν πρὸς αὐτοὺς ἀπευθυνομένων λέξεων καὶ τῶν ὑπ' αὐτῶν ἀναγιγνωσκομένων, ***κινητικὴ*** δὲ ἢ ***ἄτακτος*** ὁπότε λείπει ἀπὸ τοὺς πάσχοντας ἡ δύναμις τοῦ ἐκφράζειν τὰς σκέψεις διὰ τῶν λέξεων ἢ διὰ τῆς γραφῆς (ἀγραφία ἀφημία). Ἡ ἀφασία ἔχει ὡς αἰτίαν μαλάκυνσιν τοῦ ἐγκεφάλου ἢ ὄγκον.

ΑΦΕΨΗΜΑ (*Ἀπόζεμα Decoction*)

Φαρμακευτικὴ σκευασία, συνισταμένη εἰς βράσιν οὐσίας τινός, ἰδίως φυτικῆς ἐντὸς ὕδατος. Τὸ ἀφέψημα δὲν πρέπει νὰ παρασκευάζηται εἰς πυρὰν ζωηράν.

Διὰ νὰ ἐμποδισθοῦν τὰ πτητικὰ στοιχεῖα ἢ τὰ ἀρωματικὰ νὰ παρασυρθοῦν μετὰ τοῦ βράζοντος ὕδατος, θὰ καλύπτεται τὸ δοχεῖον. (βλ. *Ἔμβρεγμα*, *Ἔγχυμα*).

Πρὸς καλὴν παρασκευὴν τοῦ ἀφεψήματος αἱ οὐσίαι πρέπει νὰ βράσουν ἐπὶ ἀρκετὸν εἰς τὸ νερό. Τοῦτο δὲ διότι, ἐπειδὴ πρόκειται συνήθως περὶ δημητριακῶν (κριθῆς, βρώμης, ὀρύζης) οἱ σπόροι πρέπει νὰ διαρραγοῦν διὰ νὰ διέλθῃ τὸ νερὸ καὶ διαλυθῇ τὸ ἐν αὐτοῖς περιεχόμενον ἄλευρον ἢ ἄμυλον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ νερὸ ἐξατμίζεται, εἶνε ἀνάγκη νὰ θέσωμεν ποσότητα κατὰ τὸ $^1/_3$ περισσοτέραν τῆς ἀπαιτουμένης. Ἡ συνήθης δόσις εἶναι 300 γρ. οὐσίας εἰς λίτρον νεροῦ. Θὰ βράσῃ ἀπὸ 20 λεπτὰ μέχρι μιᾶς ὥρας καὶ κατόπιν τὸ παρασκεύασμα θὰ περασθῇ ἀπὸ ὕφασμα διαφανὲς (τουλπάνι).

ΑΦΗ

Ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς ἀποτελεῖ μέρος τῆς αἰσθήσεως τοῦ δέρματος (βλ. *Αἰσθήσεις*), ὀνομάζεται δὲ καὶ ***αἴσθησις τῆς πιέσεως***, καθότι γίνεται συναισθητὴ διὰ πιέσεως. Ἡ ἕδρα της εἶνε κυρίως τὸ δέρμα, ὅπου τὰ αἰσθητικὰ νεῦρα ἀπολήγουν ἐν μέρει ἐλεύθερα μεταξὺ τῶν ἐπιθηλιακῶν κυττάρων, ἐν μέρει δὲ εἰς διάφορα εἰδικὰ ὄργανα ἐν εἴδει σωματίων, (***σωμάτια τοῦ*** Meissner καὶ Vater-Pacini) ἅτινα εὐκολύνουν τὴν ἀντίληψιν τοῦ σώματος μὲ τὸν ξένον κόσμον. Ὁ ἀριθμὸς τῶν σωματίων τούτων ἔχει σημασίαν διὰ τὴν αἰσθητικότητα τοῦ δέρματος. Πλουσιώτερα εἰς τοιαῦτα εἶναι τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων καὶ αἱ παλάμαι.

Ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς ὀξύνεται μὲ τὸν χνοῦν καὶ τὰς τρίχας τοῦ δέρματος (βλ. *Τρίχες*). Ἐπίσης ὀξύνεται καὶ βοηθεῖται ἀπὸ τὴν μυϊκὴν αἴσθησιν. (βλ. *Αἰσθήσεις*).

ὅμως μόνον ὅπου γειτνιάζουν πιεζόμενα καὶ μὴ πιεζόμενα μέρη, λ. χ. ὅταν ἐμβυθίσωμεν τὸν δάκτυλον εἰς ὑδράργυρον θὰ αἰσθανθῶμεν τὴν πίεσιν μόνον εἰς τὰ σύνορα ἀέρος καὶ ὑδραργύρου.

Ἡ αἴσθησις τῆς ἁφῆς, ἡνωμένη μόνον μὲ τὴν μυϊκὴν αἴσθησιν, συντελεῖ

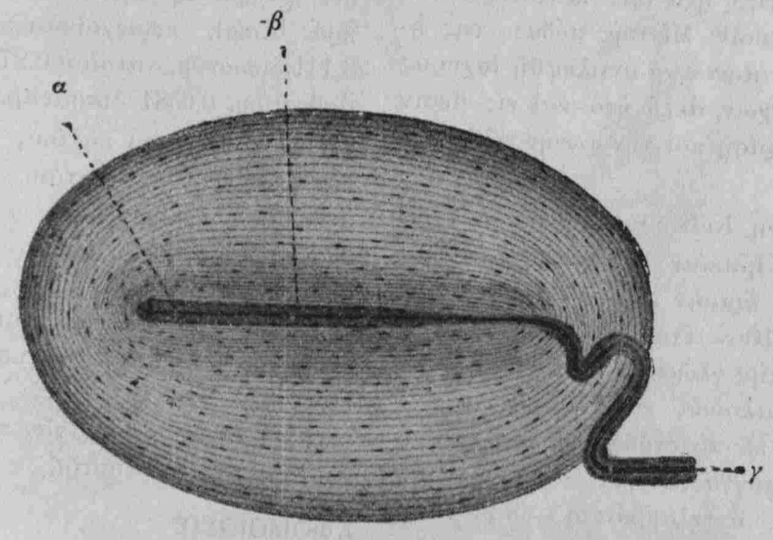

Εἰκ. 80.

Σωμάτιον τῶν Vater-Pacini.

α) Νεῦρον εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ σωματίου.
β) Ἐσωτερικὴ κορύνη.
γ) Νεῦρον εἰσερχόμενον εἰς τὸ σωμάτιον.

Ἡ αἴσθησις αὕτη εἶναι ποσοτική, ἡ δὲ μελέτη τῶν ποσοτικῶν της ἰδιοτήτων διδάσκει ὅτι εἰς ἓν δευτερόλεπτον αἰσθανόμεθα μὲ τὸ χέρι, 460 κτύπους ὀδοντωτοῦ τροχοῦ. Ἅμα ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν κτύπων ὑπερβῇ τὸ ποσὸν τοῦτο, ἔχομεν τότε τὴν ἐντύπωσιν ἴσης πιέσεως.

Διὰ νὰ αἰσθανθῶμεν λ. χ. χωριστὰ τὰς αἰχμὰς διαβήτου, ἡ ἀπόστασις κυμαίνεται ἀπὸ 1 χλμ. (γλῶσσα), μέχρις 60 χλμ. (ράχις). Τὸ μικρότατον δὲ βάρος τὸ προξενοῦν ἔτι αἴσθημα πιέσεως εἶναι ἐπίσης διάφορον : π. χ. εἰς τὸ μέτωπον, ἐπάνω εἰς ἐπιφάνειαν 9 τ. χλμ. ἀρκεῖ βάρος 2 χλστγρ. εἰς τὴν παλαμιαίαν πλευρὰν τοῦ δακτύλου 15 χλστγρ. εἰς τοὺς ὄνυχας χειρῶν καὶ ποδῶν βάρος 1 γρ. Αἴσθησις πιέσεως γίνεται εἰς τὴν παράστασιν τοῦ χώρου καὶ τοῦ σχήματος χωρὶς τὴν ὅρασιν, ἀναπληροῖ, οὕτως εἰπεῖν, αὐτήν. Ὡς τοιαῦτα δὲ περίεργα παραδείγματα ἀντικαταστάσεως τῆς ὁράσεως διὰ τελειοποιηθείσης λειτουργίας τῆς ἁφῆς, ἀναφέρομεν τὰ ἑξῆς.

Ὁ ξυλογλύπτης Kleinhaus ἀποθανὼν τὸ 1853 εἰς τὸ Τυρόλον, ἔμεινεν ἐξ ἀσθενείας τυφλὸς ἀπὸ ἡλικίας 5 ἐτῶν, προσληφθεὶς δὲ ὡς μαθητευόμενος ἐτελειοποιήθη καὶ ἐτεχνούργησε περὶ τὰς 400 εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ, ἀπέκτησε δὲ μεγάλην φήμην καὶ ὑπόληψιν.

Ὁ μαθηματικὸς Sanderson, ἀποθανὼν τὸ 1790, εἶχε χάσῃ εἰς ἡλικίαν 12 μηνῶν τὸ φῶς του συνεπείᾳ ἀσθενείας καὶ μόλον τοῦτο ἔγινε καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν καὶ τῆς ὀπτικῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Κανταβρυγίας.

SISMANOGLIO MEGARO

Ἡ Laure Bridgman, περὶ ἧς ἀναφέρομεν εἰς τὸ περὶ αἰσθήσεων ἄρθρον, ἐγεννήθη κωφάλαλος, ἔχασε τὸ φῶς της εἰς ἡλικίαν 2 ἐτῶν ἐβλάβη δὲ συγχρόνως καὶ ἡ γεῦσις καὶ ἡ ὄσφρησίς της.

Ἐκπαιδευθεῖσα εἰς ἰδιαίτερον καθίδρυμα τῆς Βοστώνης, ἀπέκτησε μεγάλην μόρφωσιν.

Ἡ ἀφή της ἦτο τρὶς λεπτοτέρα ἀπὸ τὴν κατὰ φύσιν. Μὲ τοὺς πόδας της ἠδύνατο ὄχι μόνον νὰ ἀντιληφθῇ ἰσχυρὰς δονήσεις ἤχων, ἀλλὰ ἦτο καὶ εἰς θέσιν νὰ ἀναγνωρίσῃ καὶ τὴν φωνὴν τῶν γνωρίμων της.

Ἡ Ἑλένη Keller γεννηθεῖσα τὸ 1880 ἔχασεν εἰς ἡλικίαν 19 μηνῶν συνεπείᾳ νόσου, τὴν ὅρασιν καὶ τὴν ἀκοήν της.

Εἰς τὸ 10ον ἔτος τῆς ἡλικίας της ἐμάνθανε τὴν γλῶσσαν τῶν δακτύλων, κατόπιν ὁμιλοῦσα καὶ θέτουσα τὰ δάκτυλά της εἰς τὸ στόμα καὶ συγχρόνως εἰς τὸν λάρυγγα τῶν μετ' αὐτῆς συνδιαλεγομένων, ἀντελαμβάνετο καθαρὰ τὰς κινήσεις τῆς ὁμιλίας καὶ τὰς ἀπεμιμεῖτο ἀπταίστως. Ἔμαθε δὲ νὰ τραγωδῇ καὶ νὰ παίζῃ κλειδοκύμβαλον καὶ ἐκτὸς τῆς Ἀγγλικῆς, τῆς Γαλλικῆς, τῆς Γερμανικῆς. τῆς Λατινικῆς, τῆς Ἀρχαίας Ἑλληνικῆς, τὰς ὁποίας ἐξεμαθε, ἐνεγράφη εἰς τὸ Πανεπιστήμιον εἰς τὰ φυσικὰ καὶ μαθηματικά, συνέγραψε δὲ καὶ βιβλία.

ΑΦΘΑΙ

Μικραὶ κηλίδες ἐρυθραῖ, εἰς τὴν ἄκραν καὶ τὰ πλάγια τῆς γλώσσης ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀναφαίνονται μικραὶ φυσαλλίδες μὲ λευκὸν ὑγρόν. Ὅταν αὗται διαρραγοῦν ἀφίνουν μικρὰν στρογγύλην καὶ ἐλλειψοειδῆ πληγήν, λίαν ἐπώδυνον, μεγέθους κεφαλῆς καρφίδος ἕως φακῆς. Σπανίως παρουσιάζονται καὶ εἰς τὰ χείλη. ***Θεραπευτικῶς*** ἐνδείκνυται ἐλαφρὸν καθάρσιον, γαργάρισμα μὲ χλωρικὸν κάλι ἢ καὶ μὲ μαλακτικὰ (μολόχη), ἐν ἀνάγκη καυτηρίασις δι' οἰνοπνεύματος (κολώνια) ἢ νιτρικοῦ ἀργύρου (πέτρα τῆς κολάσεως)

Εἶναι κολλητικαὶ ὅταν δὲν τηρῆται καθαριότης. (βλ. *Στοματῖτις ἀφθώδης*).

ΑΦΙΔΡΩΣΙΣ (*βλ. Ἱδρώς*),

ΑΦΙΟΝΙ (*βλ. Μήκων, Ὄπιον, Παπαροῦνα*).

ΑΦΙΟΝ ΚΑΡΑ ΧΙΣΑΡ

Ἀλκαλοπηγαί, θερμ. 19°Ε καὶ εἰδικοῦ βάρους 1003 εὑρισκόμεναι εἰς ἀπόστασιν $^1/_2$ ὥρας τῆς ὁμωνύμου πόλεως (Μικρὰ Ἀσία), περιέχουσαι κατὰ λίτρον 3,141 δισσανθρ. νατρίου,0,278 δισσανθρ. ἀσβεστίου, 0,0581 δισσανθρ. μαγνησίας, 0,3349 χλωριούχου καλίου, 0,011 ὀξειδίου σιδήρου,0,02 πυριτίου, 3,500 ὁλικοῦ ἀνθρακικοῦ ὀξέος, 1,0555 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος καὶ ἴχνη χλωριούχου λιθίου.

Ἡ πόσις τῶν ὑδάτων τούτων ***ἐνδείκνυται*** εἰς οὐροποιητικὰς καὶ πεπτικὰς παθήσεις.

Παρὰ τὴν ἀναφερθεῖσαν πηγὴν ὑπάρχουν καὶ θειοῦχα λουτρά,

ΑΦΟΜΟΙΩΣΙΣ

Ὁ τελευταῖος σταθμὸς τῆς λειτουργίας τῆς πέψεως, κατὰ τὸν ὁποῖον αἱ εἰσαχθεῖσαι θρεπτικαὶ οὐσίαι, ἀλλοιωθεῖσαι εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ εἶνε ἱκαναὶ νὰ ἀπορροφηθῶσι καὶ ἑνούμεναι πρὸς τὰ ἐντὸς τῶν κυττάρων εὑρισκόμενα στοιχεῖα, χρησιμοποιοῦνται διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διατήρησιν τοῦ σώματος.

ΑΦΡΙΚΗ

Ἔχει κλῖμα τροπικόν. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν αἱ διακυμάνσεις τῆς θερμ. τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς φθάνουν μέχρι 20ο καὶ ὡς ἐκ τούτου αἱ ἐκ κρυολογήματος ἀσθένειαι εἶναι συχναί. Ἄλλαι συχναὶ ἀσθένειαι εἶναι αἱ τοῦ δέρματος, οἱ ἑλώδεις πυρετοί, ἡ ἀσθένεια τοῦ ὕπνου καὶ διάφοροι ἄλλαι μολυσματικαὶ νόσοι.

ΑΦΡΟΓΑΛΑ (*βλ. Γάλα*).

ΑΦΡΟΛΙΣΙΑ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Τὰ ἐκ τῆς συνουσίας προερχόμενα νοσήματα, ὡς βλεννόρροια, ἕλκος μαλακόν, σύφιλις.*

ΑΦΡΟΔΙΣΙΑΚΑ

Μέσα πρὸς διέγερσιν τῆς γενετησίου ὁρμῆς. Τοιαῦτα ***φαρμακευτικὰ*** μὲν εἶνε τὸ οἰνόπνευμα εἰς μικρὰν ποσότητα, ἡ βανίλλη, ὁ φώσφορος, αἱ κανθαρῖδες, ἡ στρυχνίνη, ὁ μόσχος, ***διαιτητικὰ*** δὲ, τροφὴ τονωτικὴ, ἰδίως ἰχθῦς, ἀστακός, χαβιάρι, καραβίδες, καρυκεύματα, (πέπερι, κανέλλα). Ἐκτὸς τούτων γίνεται χρῆσις καὶ τοπικῶν μέσων, τῶν ὁποίων τὰ κυριώτερα εἶνε ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ ἡ θερμότης.

ΑΦΥΣΑ

Φάρμακα τὰ ὁποῖα ἀπομακρύνουν ἐκ τῶν ἐντέρων ἀέρια καὶ τὰ ὁποῖα λαμβανόμενα ἰδίως ἐκ τῶν ἀρωματικῶν χόρτων ἢ σπόρων, δίδονται ὡς ἔγχυμα. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶνε τὸ γλυκάνισον, τὸ μάλαθρον, τὸ κύμινον, τὸ χαμαίμηλον ἡ μίνθη, ἡ μέλισσα, ὁ ἐλελίφασκος, τὰ ἄνθη τῆς πορτοκαλέας, τὸ κορίανον, ὁ ἡδύοσμος.

Δύναται νὰ γίνῃ ἔγχυμα ἐξ ἑνὸς ἑκάστου τούτων ἢ ἐκ μίγματος λ.χ. 100 γρ. ἀνθέων χαμαιμήλου, 30 γρ. φλοιοῦ πορτοκαλλίου, 30 γρ. φλοιοῦ λεμονίου 30 γρ. ἡδυόσμου, 30 γρ. κυμίνου, 30 γρ. κοριάνου, 30 γρ. μαλάθρου κλπ. Ταῦτα πάντα θὰ τεθοῦν ἐπὶ 24 ὥρας εἰς 2 λίτρα ὕδατος, ἐκ τοῦ ὁποίου θά λαμβάνηται κατὰ κοχλιάριον καφέ.

ΑΦΩΝΙΑ

Ἡ ἐκ νευρικῆς συνήθως αἰτίας προερχομένη κατάστασις, καθ' ἣν δὲν δύναταί τις νὰ σχηματίσῃ φωνήν, καὶ ἡ ὁμιλία γίνεται ὑπὸ μορφὴν ψιθυρισμοῦ. (βλ. *Φωνή, Ὑστερία*)

ΑΧΙΛΛΕΙΑ ΠΟΑ (*Μυριόφυλλον, κ. Ἀγριορρασίνα, Βούνιο, Mille feuilles*).

Φυτὸν λίαν διαδεδομένον. Χρησιμοποιεῖται ὑπὸ τοῦ λαοῦ ὡς αἱμοστατικόν, ἀντιπυρετικόν, ἐμμηναγωγὸν καὶ ἀντιαιμορροϊδικόν.

Περιέχει ταννίνην καὶ πικρὰν τινὰ οὐσίαν. (Εἰκ. 81)

Εἰκ. 81.

Ἀχιλλεία Πόα.

ΑΧΙΛΛΕΙΟΣ ΤΕΝΩΝ

Ὁ εἰς τὸ ὀπίσθιον μέρος τῆς πτέρνας αἰσθητὸς γινόμενος τένων.

Ἀνήκει εἰς τρεῖς μῦς τῆς κνήμης, οἵτινες συσπώμενοι ἐγείρουν τὸν πόδα ἐπὶ τῶν δακτύλων.

ΑΧΛΑΔΙ (*βλ. Ἀπίδι*)

ΑΧΝΑ ΥΔΡΑΡΓΥΡΟΥ (*Sublimé βλ. Ὑδράργυρος*)

ΑΧΟΛΙΑ

Ὁ εἰς ἀσθενείας τινὰς τοῦ ἥπατος μὴ σχηματισμὸς χολῆς.

ΑΧΟΝΔΡΟΠΛΑΣΙΑ

Ἡ μὴ κανονικὴ ἀνάπτυξις τῶν ὀστῶν τοῦ ἐμβρύου. Τὰ οὕτω γεννώμενα παιδία συχνὰ ἀποθνήσκουν, ὅσα δὲ μένουν ἐν τῇ ζωῇ, μένουν νάνοι καὶ χαρακτηρίζονται, μὲ σχετικῶς κανονικὸν κορμόν, ἀλλὰ μὲ ἀσυγκρίτως μικρὰ μέλη.

ΑΧΡΩΜΑΤΟΨΙΑ

Ἀνικανότης τοῦ ὀφθαλμοῦ νὰ δια-

SISMANOGLIO MEGARO

κρίνῃ χρώματα. Συνήθως ἐπέρχεται ἐκ γενετῆς σπανίως δὲ παρουσιάζεται συνεπείᾳ νόσου τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς* χιτῶνος ἢ τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου. Ἡ ἀχρωματοψία εἶνε ἢ ***τελεία***, ὅταν γίνωνται αἰσθητὰ μόνον τὸ μαῦρον καὶ λευκὸν χρῶμα καὶ τὰ ἐκ τοῦ μίγματος αὐτῶν προερχόμενα χρώματα ἢ ***μερικὴ*** ὁπότε χωρίζεται εἰς ἐρυθρὰν-πρασίνην ἀχρωματοψίαν καὶ κυανῆν - κιτρίνην τοιαύτην, δηλ. οἱ πάσχοντες **δὲν** εἶναι ἱκανοὶ νὰ διακρίνουν τὸ ἐρυθρὸν καὶ πράσινον, τὸ κυανοῦν καὶ κίτρινον χρῶμα καὶ τὰ ἐκ τοῦ μίγματος αὐτῶν προερχόμενα, διότι τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀμφιβληστροειδοῦς δι' ὧν γίνεται ἡ ἀναγνώρισις τῶν ὡς ἄνω χρωμάτων δὲν λειτουργοῦν. Ἡ ἐκ γενετῆς ἀχρωματοψία εἶναι κληρονομική. Ἐπὶ 1000 ἀνδρῶν οἱ 30 σχεδὸν πάσχουν ἐξ ἀχρωματοψίας, ἐνῷ ἐπὶ 1000 γυναικῶν μόνον 3. Ἡ ἀχρωματοψία δοκιμάζεται διὰ χρωματισμένων διόπτρων. *(βλ. Δαλτωνισμός).*

ΑΧΩΝΕΥΣΙΑ *(βλ. Δυσπεψία)*

ΑΧΩΡ

Νόσος τοῦ δέρματος παραγομένη ἀπὸ φυτικὸν παράσιτον, τὸ ***Ἀχώριον*** τοῦ

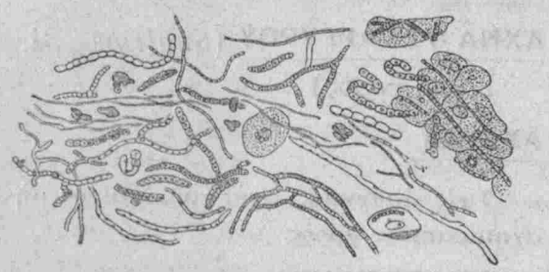

Εἰκ. 82.

Ἀχώριον τοῦ Schœnlein

Schœnlein. Τὸ παράσιτον τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ διακλαδουμένας ἴνας πλάτους 0,003—0,012 χλμ. καὶ προσβάλλει κατ' ἀρχὰς τὴν ἐπιδερμίδα, εἰσδύει ἀργότερον εἰς τὰς τρίχας καὶ εἰσερχόμενον εἰς τὸ δέρμα καταστρέφει τὴν ρίζαν τῆς τριχός.

Συνηθέστερον προσβάλλει τὸ τριχωτὸν μέρος τῆς κεφαλῆς. Εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς νόσου γίνεται αἰσθητὸς ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἰδίως εἰς τὴν κορυφὴν, ἐλαφρὸς κνησμός, καὶ κατόπιν παρουσιάζεται εἰς τὰ ἀσθενῆ μέρη κίτρινον ἐρύθημα εἰς κανονικοὺς κύκλους μὲ στίγμα, τὸ ὁποῖον ἐπεκτεινόμενον μετασχηματίζεται εἰς στρογγύλην ἐφελκίδα (κροῦσταν) κιτρίνην καὶ δύσοσμον μὲ λάκκον εἰς τὸ κέντρον. Οἱ κύκλοι οὗτοι βαθμηδὸν ἑνοῦνται. Ὁ κνησμὸς αὐξάνει, αἱ τρίχες χάνουν τὸ χρῶμά των, σπάνουν καὶ πίπτουν.

Ὁ ἀχὼρ εἶναι πολὺ ***μεταδοτικός***. Μεταδίδεται δὲ διὰ τῶν ὀνύχων, οἵτινες ξένουν τὴν πάσχουσαν κεφαλὴν καὶ διὰ τῶν πίλων καὶ πιλικίων.

Διὰ τοῦτο καὶ παρατηρεῖται συχνὰ εἰς τὰ παιδία σχολείων τὰ ὁποῖα συνειθίζουν νὰ φοροῦν τὰ πιλίκια τῶν ἄλλων. Ὁ ἀχὼρ παρουσιάζεται καὶ εἰς τὰς ὄρνιθας, τὰς περιστεράς, τοὺς κονίκλους, τὰς γάτας, τοὺς ποντικούς, τοὺς σκύλους, δύναται δὲ ἀπ' αὐτῶν νὰ μεταδοθῇ καὶ εἰς τὸν ἄνθρωπον.

Ἡ ***θεραπεία*** ἥτις συνίσταται εἰς τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἀσθενῶν τριχῶν, τῶν ἐφελκίδων, εἰς πλύσιμον τῆς κεφαλῆς διὰ διαφόρων φαρμάκων (πρασίνου σάπωνος, διαλύσεως φανικοῦ ὀξέος, ἄχνης ὑδραργύρου κλπ.) πρέπει νὰ γίνῃ συστηματική, διότι καὶ μία μόνη τρίχα ἀσθενὴς ἐὰν ἀπομείνῃ εἶνε δυνατὸν ἡ νόσος νὰ ἀναφανῇ καὶ πάλιν.

Ὁμοίως ἀποτελεσματικὴ πρὸς θεραπείαν τοῦ ἀχὼρ μέθοδος εἶνε καὶ ἡ γινομένη διὰ τῶν ἀκτίνων Roentgen.

Ὁ ἀχὼρ ἐὰν δὲν θεραπευθῇ ἐγκαίρως ἐπιφέρει τελείαν καὶ ἀθεράπευτον φαλάκραν.

ΑΨΙΘΙΑ *(βλ. Ἀψίνθιον).*

ΑΨΙΝΘΙΟΝ *(Absinthe).*

Φυτὸν ἔχον σωληνοειδῆ ἄνθη καὶ βαρεῖαν ὀσμήν. Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν του τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει ἐν τῇ φαρμακευτικῇ εἶνε :

Τὸ Ἀψίνθιον Σαντόνιον (Σεμινσάντο, Λιβιθόχορτο, Flores Cinae, Herbe Sainte.)

Τὸ Θαλάσσιον Ἀψίνθιον (Ἀψιθία, Ἀψιφία, Absinthe Maritime). (Εἰκ. 83)

Τὸ Κοινὸν Ἀψίνθιον (Ἀγριαψιθία, Πίλινο, Grande Absinthe). (Εἰκ. 84).

Αἱ διάφοροι κατηγορίαι τοῦ ἀψινθίου ἐμπεριέχουν αἰθέριον ἔλαιον ἰσχυρᾶς

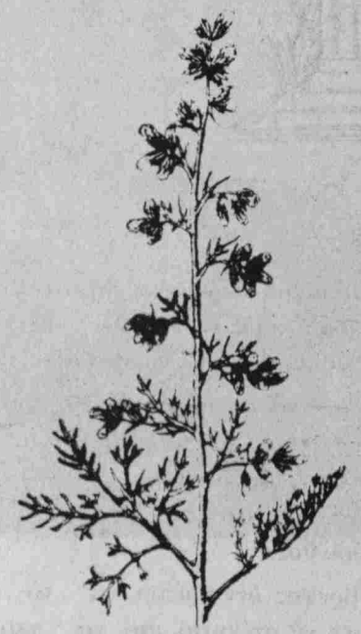

Εἰκ. 83.

Ἀψίνθιον τὸ θαλάσσιον.

Εἰκ. 84.

Ἀψίνθιον τὸ κοινόν.

ὀσμῆς καὶ πικρᾶς γεύσεως καὶ οὐσίαν τινά, τὴν ***ἀψινθίνην*** καὶ χρησιμοποιοῦνται ὡς διεγερτικά, στομαχικά, ἐμμηναγωγὰ καὶ ἐλμινθοκτόνα, εἰς διάλυσιν 5—10 γρ. κατὰ λίτρον.

ΑΨΙΝΘΟΣ

Τὸ ἐν Γαλλίᾳ ἰδίως ἐν χρήσει οἰνοπνευματῶδες ποτόν, εἶνε μῖγμα οὐσιῶν λαμβανομένων ἐκτὸς τοῦ ἀψινθίου καὶ ἐκ διαφόρων ἄλλων φυτῶν, ὡς ἐκ τοῦ ἀνίσου, μίνθης, βαδιανῆς κλπ. ἀπὸ τὰ ὁποῖα προσλαμβάνει τὸ ἄρωμα καὶ τὸ χρῶμα, καὶ οἰνοπνεύματος, τοῦ ὁποίου ἡ ποσότης ἐπὶ ἑνὸς κοχλιαρίου ἀψίνθου ἀνέρχεται εἰς 10 γρ. Τὸ ποτὸν τοῦτο συνήθως λαμβάνεται ὡς ὀρεκτικόν.

Ἀλλὰ συχνάκις γίνεται κατάχρησις αὐτοῦ ὅτε ἐκτὸς τῆς ὀξείας μέθης τὴν ὁποίαν προκαλεῖ ἐφάπαξ προσλαμβανομένη μεγάλη ποσότης, ἐπέρχεται καὶ χρονία δηλητηρίασις, ὁ ***ἀψινθισμὸς***, μὲ ἀνορεξίαν, πρωϊνοὺς ἐμέτους, χλωμότητα, ἀπίσχνασιν, ζάλην, ἀϋπνίαν, πόνους εἰς τὰ νεῦρα, μανίαν καταδιώξεως, κλπ. καὶ τρέλλαν.

Διὰ τὴν θεραπείαν (βλ. *Ἀλκοολισμός, Μέθη).*

SISMANOGLIO MEGARO

ΒΑΔΙΑΝΗ *(βλ. Ἄνισον)*

ΒΑΔΙΣΙΣ - ΒΑΔΙΣΜΑ

Ἡ ὀρθὴ βάδισις εἶνε ἀποκλειστικὴ σωματικὴ ἰδιότης τοῦ ἀνθρώπου ἀπέναντι τῶν ζώων, ἂν καὶ μερικὰ εἴδη πιθήκων, ὡς ὁ Γίββων, ὁ Ὑλοβάτης, κατώρθωσαν νὰ βαδίζουν ἐπί τι διάστημα ὄρθιοι. Ἀπὸ τὴν ὀρθὴν ταύτην βάδισιν προῆλθεν ἡ ἱκανότης τοῦ ἀνθρώπου νὰ δύναται νὰ ἐκτείνῃ τοὺς πόδας, ἡ στάσις τῆς κεφαλῆς του καὶ ὁ καμπυλοειδὴς σχηματισμὸς τῆς σπονδυλικῆς του στήλης.

Τὸ βάδισμα συνιστάμενον εἰς μεταλλάσσουσαν μεταφορὰν τοῦ βάρους τοῦ σώματος ἀπὸ τοῦ ἑνὸς εἰς τὸν ἄλλον πόδα, ἐνῷ ταὐτοχρόνως οἱ πόδες ἀλλάσσουν θέσιν καὶ κινοῦνται πρὸς τὰ ἐμπρός, εἶναι ἄσκησις γινομένη αὐτομάτως, καὶ κατὰ συνέπειαν χωρὶς νὰ κοπιᾷ σχεδὸν ὁ ἐγκέφαλος. Διαφέρει δὲ τοῦ δρόμου (τρέξιμον) κατὰ τὸ ὅτι τὸ σῶμα στηρίζεται πάντοτε ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, δι' ἑνὸς ἐκ τῶν ποδῶν, ὅστις φέρει καὶ τὸ βάρος τοῦ σώματος. Ἐκτὸς τούτου εἶνε καὶ τὸ συνηθέστερον μέσον μετατοπίσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Τὸ ***βρέφος*** μανθάνει εἰς ἕν ἔτος νὰ βαδίζῃ μὲ ἀνοικτὰς χεῖρας καὶ ἀνοικτοὺς πόδας μὲ διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐμπρός. Κινούμενον ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος πρὸς τὸ ἄλλο μὲ μικρὰ συρόμενα βήματα κρατεῖ τὰς χεῖρας πρὸς τὰ ἐμπρός, ἐξελέγχον τὸν δρόμον διὰ τῶν ὀφθαλμῶν.

Πρέπει νὰ ἀσκηθῇ διὰ νὰ κρατῆται εἰς ἰσορροπίαν καὶ ἀσκήσῃ τοὺς μῦς του νὰ προσαρμόζωνται ἑκάστοτε εἰς αὐτήν. Τὸ ὄργανον τῆς ἰσορροπίας εἶνε ὁ λαβύρινθος.*

Τὸ βρέφος δὲν πρέπει νὰ τὸ ἀναγκάζωμεν νὰ στέκηται καὶ νά περιπατῇ πρὶν ἀρχίσῃ νὰ πράττῃ τοῦτο μόνον του δι' ἰδίας δυνάμεως. Ἀπὸ τὸν 6—8ον μῆνα θὰ ἀφίνεται κατὰ γῆς νὰ σύρηται καὶ νὰ κάθηται μόνον του, ἐπὶ σκεπάσματος ἢ προσκεφάλου, πρέπει δὲ νὰ ἐπιτηρῶνται αἱ κινήσεις του διὰ νὰ μὴ λάβῃ σφαλερὰν συνήθειαν λ. χ. νὰ περιπατῇ μὲ τὸ ἄκρον τῶν ποδῶν ἢ καὶ μὲ τοὺς πόδας πρὸς τὰ μέσα. Ὅσον μεγάλη εἶνε ἡ χαρὰ τῆς οἰκογενείας ὅταν ἀρχίζῃ τὸ βρέφος νὰ περιπατῇ, τόσον μεγάλη εἶνε καὶ ἡ λύπη ὅταν παρέρχωνται οἱ μῆνες καὶ δὲν βαδίζῃ, ἢ ἀφοῦ βαδίσῃ ἐπί τινα καιρὸν ἀρνεῖται ὕστερον νὰ ἐξακολουθήσῃ. Τὸ τοιοῦτον εἶνε σημεῖον ἀνωμαλίας καὶ πρέπει νὰ ζητῆται ἀμέσως ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ.

Πρὸς ἐκμάθησιν τῆς βαδίσεως εἰς μεγαλείτερα βρέφη, δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ πρόχειρον τετράγωνον κατασκεύασμα 1 μ. μήκους καὶ πλάτους, καὶ

½ μ. ὕψους. Τὸ κάτω μέρος τῶν τοιχωμάτων θὰ εἶναι ἀπὸ ξύλον καλυμμένον μὲ μαλακὸν ὕφασμα ἀπὸ τὸ ἐσωτερικὸν μέρος, τὸ δὲ ἐπάνω θ' ἀποτελεῖται ἀπὸ δίκτυον μὲ μάλλινον σπάγγον. Τὸ δάπεδον θὰ καλύπτεται μὲ στρῶμα ἢ κλινοσκεπάσματα. Ὅταν τὸ βρέφος προέρχεται ἀπὸ τοὺς πόδας μόνον, ἐνῷ τὸ σῶμα ἔχει παθητικὴν στάσιν καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὀρθόν.

Εἰς ***ἀνήφορον*** ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα μυϊκὴ δύναμις καὶ διὰ τοῦτο τὸ βάδισμα εἶνε κουραστικώτερον. Τὸ σῶμα θὰ ἦναι ὀλίγον κεκλιμένον πρὸς τὰ ἐμ-

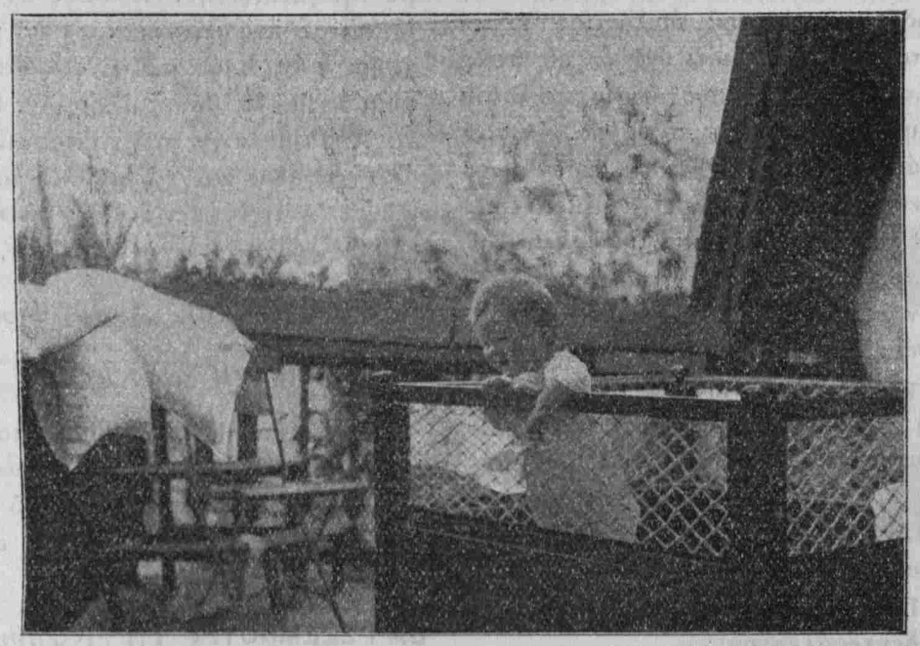

Εἰκ. 85.

Τετράγωνον πρὸς ἐκμάθησιν τῆς βαδίσεως.

κάμῃ τὰς πρώτας δοκιμὰς βαδίσεως, τίθεται ἐπί τι χρονικὸν διάστημα ἐντὸς τοῦ τετραγώνου τούτου, ὅπου χωρὶς νὰ κουρασθῇ, ἀρκουδίζει, στηρίζεται ἐπὶ τῶν ἄκρων τοῦ τετραγώνου σηκώνεται μανθάνει νὰ περιπατῇ, εἶναι ἀπολύτως προφυλαγμένον καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ κτυπήσῃ ἐκτὸς ἂν τῷ δοθοῦν ἐπικίνδυνα παιγνίδια. (Εἰκ. 85).

Αἱ ***στρατοῦλες*** δὲν εἶναι καλαί, διότι ὑποχρεώνουν τὸ βρέφος νὰ ἵσταται πάντοτε ὀρθὸν καὶ τὸ ἀναγκάζουν νὰ τρέχῃ πολύ, διότι γλυστροῦν εὔκολα.

Προχωρούσης τῆς ἡλικίας ἡ βάδισις ἀλλάσσει ὡς πρὸς τὸν τρόπον, γενικῶς μὲν ἀναλόγως τοῦ ἐδάφους, μερικῶς δὲ ἀναλόγως τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ὑγείας.

Εἰς ***ἐπίπεδον*** ἔδαφος ἡ τὸ βάρος τοῦ σώματος μεταφέρουσα ἐνέργεια πρός, διότι οὕτω εἶναι ὀλιγώτερον κουραστικόν, τιθεμένων εἰς ἐνέργειαν καὶ τῶν μυῶν τῆς ὀσφύος πλέον ἀνεπτυγμένων ἀπὸ τοὺς τοῦ μηροῦ, οἵτινες χρησιμοποιοῦνται κατὰ τὴν ὀρθὴν στάσιν τοῦ εἰς ἐπίπεδον βαδίσματος. Τὸ βάδισμα εἰς ἀνήφορον εἶνε σιγανόν, μὲ ἐλαφρὰς κινήσεις ἀπὸ τὰ δεξιὰ πρὸς τὰ ἀριστερὰ καὶ τ' ἀνάπαλιν.

Κατὰ τὸν ***κατήφορον*** ἡ στάσις τοῦ σώματος εἶνε σχεδὸν κάθετος πρὸς τὰ ὀπίσω, τὸ δὲ κέντρον τῆς βαρύτητος τοῦ σώματος θὰ φέρηται ἀπὸ τὰ ἐμπρὸς πρὸς τὰ ὀπίσω, καὶ πρὸς τοῦτο τὸ σῶμα θὰ στηρίζηται ἐπὶ τῆς πτέρνης.

Σχετικῶς πρὸς τὸ βάδισμα ἀναλόγως τοῦ ***χαρακτῆρος***, μικρὰ παρατήρησις θὰ πείσῃ ἕκαστον ὅτι τὸ βάδισμα τοῦ ἀσώτου, τοῦ ἀναποφασίστου, τοῦ

SISMANOGLIO MEGARO

πανούργου, τοῦ ὑπερηφάνου, τοῦ ὑποκριτοῦ, εἶνε διάφορον.

Ἐπίσης εἶνε διάφορον εἰς ἀρθριτικόν, νευρικὸν καὶ εἰς τὸν πάσχοντα ἀπὸ ἀσθενείας τοῦ κεντρικοῦ ἢ νευρικοῦ συστήματος κλπ.

Κατὰ τὴν βάδισιν ἐκτὸς τῆς πρὸς τὰ ἐμπρὸς κινήσεως τοῦ κορμοῦ, γίνεται καὶ κίνησις τῶν χειρῶν, διὰ τῆς ὁποίας ἐμποδίζεται ἰσχυρὰ ὁριζόντιος κίνησις τοῦ κορμοῦ, διότι ἐνῷ ὁ εἷς ποὺς κινεῖται πρὸς τὰ ἐμπρὸς ἡ χεὶρ τοῦ ἰδίου μέρους κινεῖται πρὸς τὰ ὀπίσω. Ὅσον τὸ βάδισμα εἶνε ταχύτερον, τόσον ἡ ταλάντευσις τῶν χειρῶν εἶνε μικροτέρα.

Εἰς ταχυτάτην βάδισιν ἡ ***διάρκεια*** τοῦ βήματος εἶνε 1/3 τοῦ δευτερολέπτου δηλ. εἰς ἓν λεπτὸν ἀντιστοιχοῦν 180 βήματα ἐνῷ εἰς συνήθη βάδισιν γίνονται 114 βήματα εἰς τὸ λεπτόν.

Τὸ ***μῆκος*** τοῦ βήματος εἰς ἐνήλικας μεσαίου ὕψους καὶ εἰς σύνηθες βάδισμα, εἶνε 60—70 ἑκμ. καὶ ἡ ***ταχύτης*** 1 χιλιόμετρον εἰς 15 λεπτὰ=1μ.1 τὸ δευτερόλεπτον. Εἰς ταχὺ δὲ βάδισμα 1 χιλιόμετρον εἰς 11 λεπτὰ=1 μ., 5 τὸ δευτερόλεπτον.

Τὸ μῆκος τοῦ βήματος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ μῆκος τῶν σκελῶν. Ὅταν δύο ἄνθρωποι ἀνίσου ὕψους βαδίζουν ὁ εἷς πλησίον τοῦ ἄλλου, λ. χ. τὰ παιδιὰ μὲ τοὺς γονεῖς των, κουράζονται διότι ἢ ὁ μεγαλείτερος ὑποχρεώνεται νὰ κάμῃ μικρότερα ἀλλὰ περισσότερα βήματα ἢ ὁ μικρότερος πρέπει νὰ αὐξήσῃ τὴν ἀπομάκρυνσιν τῶν σκελῶν του.

Εἰς τὸ τακτικὸν βάδισμα τὸ πόδι τίθεται πρῶτον ἐπί τῆς πτέρνας ὕστερον στηρίζεται ἐπὶ τοῦ ἐμπροσθίου μέρους διὰ νὰ σηκωθῇ ἐπὶ τῆς ἄκρας (βλ. *Πορεία*).

ΒΑΖΕΛΙΝΗ

Προϊὸν ἀποστάξεως τοῦ πετρελαίου. Δύναται νὰ ἦναι κιτρίνη, ἐρυθρὰ ἢ λευκή, ἀλλὰ καθαριζομένη καὶ ἀποχρωματιζομένη γίνεται σχεδὸν ἄχρους καὶ ἄνευ ὀσμῆς. Δὲν ἔχει γεῦσιν καὶ εἶνε ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ.

Τήκεται εἰς 40°. Εἶνε συστάσεως μαλακῆς, ὁμοιάζει πρὸς οὐσίαν λιπαρὰν, χωρὶς νὰ ἦναι τοιαύτη καὶ δὲν προσβάλλεται ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ ἐξωτερικοὺς παράγοντας (δὲν ταγγίζει).

Ἕνεκα τῆς τελευταίας της ταύτης ἰδιότητος προτιμᾶται ἀπὸ τὰς λιπώδεις οὐσίας π. χ. τὸ κόλτ κρέμ, τὸ χοίρειον λίπος κλπ. Ἐπίσης οὐδέποτε εἶνε ὀξείας ἀντιδράσεως, ὅπως συμβαίνει ἐνίοτε μὲ τὴν γλυκερίνην. Δι' ὅλας αὐτὰς τὰς ἰδιότητας της εὑρίσκεται ἐν μεγάλῃ χρήσει μόνη ἢ μὲ ἄλλα φάρμακα ὡς πομάδα καὶ ὡς βάσις ἀλοιφῶν. Κάμνει τὸ δέρμα μαλακὸν καὶ τὸ προφυλάττει, ἀπὸ ραγάδας καὶ χείμεθλα τὸν χειμῶνα. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν ***Λανολίνην*** δὲν ἀπορροφᾶται ἀπὸ τὸ δέρμα.

ΒΑΘΥΦΩΝΟΣ *(βλ. Ἆσμα, Φωνή)*.

ΒΑ·Ι·ΛΜΠΑΧ *(Weilbach)*.

Πηγαὶ θείου (6,51‰ ὑδρόθειον) καὶ λιθίου (0,C09‰) ἐν Γερμανίᾳ (Hessen-Nassau) θερμ. 12,5Ε εἰς ὕψος 135 μ. ὕ. ἐ. θ. ***ὠφέλιμοι*** δι' ἀρθρίτιδας, αἱμορροΐδας καὶ ἡπατικὰ νοσήματα.

ΒΑ·Ι·ΣΣΕΜΠΟΥΡΓ *(Weissenburg)*.

Ἀσβεστοῦχος πηγὴ ἐν Ἑλβετίᾳ, θερμ. 25,5°Ε περιέχουσα 0,9 γρ. γύψου εἰς λίτρον.

ΒΑ·Ι·Τ *(Wight)*.

Νῆσος εἰς τὰ νότια τῆς Ἀγγλίας. Ἔχει ἥπιον κλῖμα καὶ ἔκτακτα θαλάσσια λουτρά.

ΒΑ·Ι·Τ ΧΟΡΟΣ *(βλ. Χορεία)*.

ΒΑΚΙΛΛΟΙ

Εἶδος Βακτηρίων* ἐχόντων μῆκος πολὺ μεγαλείτερον τοῦ πλάτους. Ὡρισμένοι βάκιλλοι προξενοῦν ὡρισμένας νόσους καὶ ἔχουν ἰδιαιτέραν μολυσματικὴν δύναμιν, διὰ τῆς ὁποίας μεταβιβάζονται αἱ ἀσθένειαι ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ ἀσθενοῦς εἰς τὸ σῶμα ὑγιοῦς.

Κυριώτεροι βάκιλλοι εἶνε ὁ τῆς χολέρας, τοῦ ἄνθρακος, τῆς διφθερίτιδος, δυσεντερίας, λέπρας, πανώλους, φυματιώσεως, τυφοειδοῦς κλπ.

ΒΑΚΤΗΡΙΑ

Στήριγμα ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηριζόμενοι βαδίζουν οἱ διὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον λόγον μὴ δυνάμενοι νὰ χρησιμοποιήσουν τοὺς πόδας των. Ἡ βακτηρία ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος τὸ ἐγκάρσιον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου στηρίζεται ὁ ἀσθενὴς καὶ τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ ἦναι ὀλίγον ἡμισεληνοειδές, πληρωμένον μὲ τρίχας καὶ καλυμμένον μὲ δέρμα ἢ βελοῦδον διὰ νὰ ἐλαττώνῃ τὴν πίεσιν τῶν νεύρων καὶ ἀγγείων εἰς τὴν μασχάλην, καὶ προλάβῃ τὴν αἱμωδίασιν εἰς τὴν χεῖρα καὶ παράλυσιν. Δὲν πρέπει νὰ γίνεται συνεχὴς καὶ μακρὰ χρῆσις τῆς βακτηρίας. Εἰς τὴν μασχάλην θὰ τίθεται ποῦδρα, ὄχι ὅμως πομάδα ἢ ἀλοιφὴ, διότι τότε τὸ δέρμα θὰ ἐρεθίζεται εὐκολώτερον.

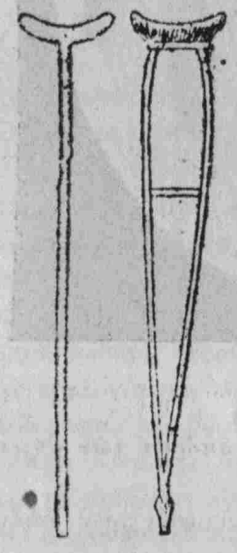

Εἰκ. 86.

Βακτηρίαι.

Τὸ κάτω κάθετον μέρος θ' ἀποτελειώνῃ εἰς δέρμα ἢ λάστιχον διὰ νὰ μὴ προκαλῇ ὀλίσθησιν.

Τὸ ξύλον τῶν βακτηριῶν δέον νὰ ἦναι στερεὸν καὶ ὄχι βαρύ. Τὸ ὕψος ὀφείλει νὰ ἦναι ἀνάλογον πρὸς τὸ τοῦ ἀτόμου, πάντως ὅμως ἀρκετὸν διὰ νὰ μὴ ἦναι τοῦτο ἠναγκασμένον νὰ κύπτῃ ἐπὶ πολύ. (Εἰκ. 86).

ΒΑΚΤΗΡΙΑ

Μονοκύτταρα μικροσκοπικὰ ὄντα, ἀνήκοντα εἰς τὴν κατωτάτην τάξιν τοῦ φυτικοῦ βασιλείου καὶ ἀποτελούμενα ἀπὸ πρωτόπλασμα περιβαλλόμενον μὲ μεμβράνην. Τὸ μέγεθος τῶν βακτηρίων εἶναι διάφορον. Ἀρκεῖ νὰ σημειώσωμεν ὅτι τὰ μεγαλείτερα αὐτῶν δὲν ὑπερβαίνουν τὰ 10—12 χιλιοστὰ τοῦ χιλιοστομέτρου, εἰς πλάτος δὲ τὸ 1/3 τοῦ μήκους. Ἀναλόγως τοῦ σχήματος αὐτῶν τὰ βακτήρια διαιροῦνται εἰς ***κόκκους*** (γονοκόκκους, πνευμοκόκκους, στρεπτοκόκκους, σταφυλοκόκκους κλπ.) (Εἰκ. 87 καὶ 88), εἰς ***βακίλλους*** (φθίσεως, ἄνθρακος, πανώλους κλπ.) καὶ

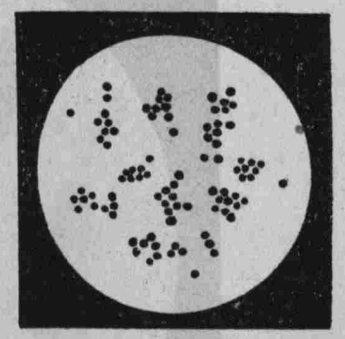

Εἰκ. 87

Σταφυλόκοκκοι

Εἰκ. 88.

Στρεπτόκοκκοι

εἰς ***σπειροειδῆ*** (ὑπόστροφος πυρετός, σύφιλις κλπ.) Περιεγράφησαν 1000 σχεδὸν εἴδη βακτηρίων.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὰ βακτήρια πολλαπλασιάζονται διὰ τομῆς, χωριζόμενα εἰς δύο αὐθύπαρκτα τεμάχια ἢ διὰ σχηματισμοῦ σπόρων. Ἡ τομὴ ἑνὸς βακτηρίου γίνεται σχεδὸν ἐντὸς $^1/_2$ ὥρας. Εἰς τὴν ἑτέραν ἡμίσειαν ἀπὸ 2 γίνονται 4 καὶ οὕτω προχωρεῖ ἡ αὔξησις εἰς τρόπον ὥστε μετὰ 24 ὥρας σχηματίζονται ἄνω τῶν 16 ἑκατομμυρίων. (Εἰκ. 89)

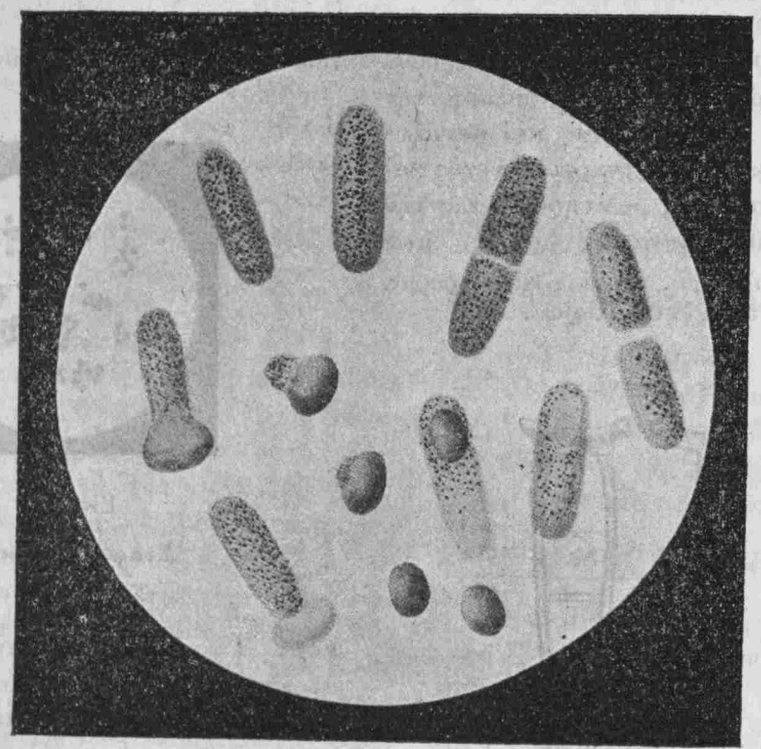

Εἰκ. 89.

Ἀνάπτυξις, διχοτόμησις καὶ σχηματισμὸς σπόρων τῶν βακτηρίων.

Ἡ ὕπαρξις τῶν βακτηρίων ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν πρόσληψιν τροφῆς, (ἰδίως ἀνθρακούχου καὶ ἀζωτούχου) ἀπὸ ἀνάλογον θερμοκρασίαν καὶ εἰς τινα ἀπὸ τὴν παρουσίαν ὀξυγόνου (βλ. *Ἀερόβια*). Ἡ καλλιτέρα διὰ τὴν ὕπαρξίν των θερμ. εἶνε 20° μέχρι 40° Ε.

Ἄνω τῶν 50° δὲν πολλαπλασιάζονται καὶ εἰς θερμ. 100ο Ε ἀποθνήσκουν, ἐνῷ ὀλίγα ἐξ αὐτῶν δύνανται νὰ διατηρηθοῦν κάτω τοῦ 0°. Οἱ σπόροι των ἔχουν μεγαλειτέραν ἀντίστασιν καὶ καταστρέφονται δυσκολώτερον. Π. χ. οἱ σπόροι τῶν βακτηρίων τοῦ ἄνθρακος ἀνθίστανται εἰς θερμ. ἄνω 100ο καὶ κάτω τοῦ 0ο. Ἐπίσης τὸ φῶς (ἥλιος) καὶ ἡ ξηρασία ἐπιδροῦν ὄχι εὐνοϊκῶς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν βακτηρίων (βλ. *Ἀντισηψία, Ἀπολύμανσις*).

Αἱ ζωϊκαὶ τῶν βακτηρίων ἐκδηλώσεις εἶναι διάφοροι. Τινὰ προκαλοῦν ζύμωσιν (γάλα, βούτυρον, ὄξος, οὖρον), ἄλλα σῆψιν.

Ἐκ τοῦ σώματος πολλῶν βακτηρίων ἐκκρίνεται οὐσία πολὺ δηλητηριώδης, ἡ *τοξίνη*.

Μερικὰ ἐκ τῶν βακτηρίων εἶνε ***σαπρόφυτα***, δηλαδὴ ζῶσιν ἐπὶ μὴ ζώντων σωμάτων. Εἰς τὴν τάξιν αὐτὴν ἀνήκουν ὅσα προκαλοῦν ζύμωσιν, σῆψιν ἢ ὅσα εὑρίσκονται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ εἰς τὸν ἀέρα. Ἄλλα εἶναι ***παράσιτα***, δηλαδὴ ζῶσιν μόνον ἐπὶ ζώντων σωμάτων. Ἐξ αὐτῶν τινὰ μὲν εἶνε ἀβλαβῆ τινὰ δὲ προκαλοῦν ὡρισμένας νόσους. (βλ. *Μολυσματικαὶ νόσοι*).

Τρίτη κατηγορία βακτηρίων ἀνήκει εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀνωτέρω τάξεις.

ΒΑΚΤΗΡΙΑΙΜΙΑ (*βλ. Σηψαιμία*).

ΒΑΚΤΗΡΙΟΛΟΓΙΑ

Ὁ μὲ τὴν σπουδὴν τῶν βακτηρίων ἀσχολούμενος κλάδος τῆς ἰατρικῆς.

ΒΑΛ-ΣΙΝΕΣΤΡΑ (*Val-Sinestra*).

Ἀσβεστοῦχος καὶ ἀρσενικοῦχος πηγὴ ἐν Engadin τῆς Ἑλβετίας θερμ. 9,1°Ε, περιέχουσα εἰς λίτρον 1,2 γρ. ἀνθρακικοῦ ἀσβεστίου καὶ μαγνησίας, 0,0453 ἀρσενικώδους ὀξέος καὶ 1015 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος.

ΒΑΛΑΝΙΔΙΑ (*Glands de chêne*).

Χρησιμοποιοῦνται εἰς ἀντικατάστασιν καὶ νοθείαν τοῦ καφέ, ὡς ἔγχυμα, καὶ εἶνε τονικά. Τὸν φλοιὸν τῆς βαλανιδιᾶς, ὅστις ἐμπεριέχει πολλὴν δεψίνην, μεταχειρίζονται εἰς δόσιν 5 % εἰς ἀφέψημα καὶ εἰς γαργαρίσματα.

ΒΑΛΑΝΙΤΙΣ (*Βαλανοποσθῖτις*).

Φλόγωσις τῆς βαλάνου* καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ μέρους τῆς ἀκροποσθίας* προερχομένη τόσον ἐκ μολύνσεως (βλενόρροια, φίμωσις, ἕλκος) ὅσον καὶ ἐξ ἁπλοῦ ἐρεθισμοῦ ἀπὸ ἀκαθαρσίας κλπ. Ἡ βαλανῖτις ἐκδηλοῦται δι' ἐρυθήματος πρηξίματος, καύσεως, πόνου καὶ σχηματισμοῦ ὀρροπυώδους ὑγροῦ. Ἡ θεραπεία εἶνε ἀντιφλογιστικὴ καὶ ἀντισηπτικὴ (ἐπιθέματα μὲ βοριοῦχον ὕδωρ, ἀριστὸλ λλ.). Ἐνίοτε, ὅταν ὑπάρχῃ φίμωσις, τὸ πρήξιμον εἶνε μέγα, καὶ ἐπειδὴ παρουσιάζει κίνδυνον γαγγραίνης, γίνεται ἀνάγκη μικρᾶς τομῆς.

ΒΑΛΑΝΟΣ

Τὸ ἔμπροσθεν μέρος τοῦ πέους (ἡ κεφαλή), τὸ περιλαμβάνον τὴν ὀπὴν τῆς οὐρήθρας καὶ καλυπτόμενον κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ὑπὸ τῆς εὐκόλως διολισθούσης ἀκροποσθίας* Εἶνε πλουσία εἰς νεῦρα.

ΒΑΛΑΝΤΙΔΙΟΝ

Παράσιτον τῶν ἐντέρων ἐκ τῆς κατηγορίας τῶν Ἐγχυματωδῶν (Infusoires)

ΒΑΛΕΡΙΑΝΗ (*Νάρδος, Valeriane, τ. κεδὴ ὀτοῦ*).

Φυτὸν σύνηθες, τοῦ ὁποίου χρησιμοποιεῖται ἡ ρίζα, ἔχουσα ὀσμὴν λίαν ἰσχυρὰν καὶ δυσάρεστον. Ὠφελεῖ εἰς τὰς νευρικὰς διαταράξεις, (ὡς σπασμοὺς ἐξάψεις, ζάλας, παλμούς), ἕνεκα αἰθερικοῦ ἐλαίου ἐμπεριεχομένου εἰς τὴν ρίζαν. Ἡ μᾶλλον ἐν χρήσει σκευασία εἶνε τὸ ἔγχυμα (1 %) Ὡς ἐκ τῆς λίαν δυσαρέστου γεύσεως της δίδεται καὶ εἰς κόνιν (0,5—2,5 γρ.) ἢ εἰς βάμμα (Teinture de Valériane). Ἐπίσης δίδεται εἰς κλύσμα (8 %.) (Εἰκ. 90),

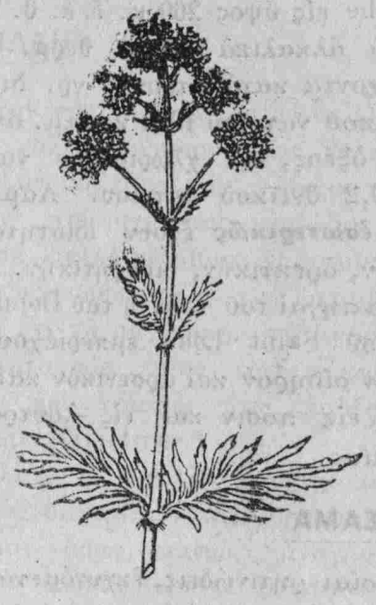

Εἰκ. 90.

Βαλεριανή.

ΒΑΛΕΡΙΑΝΙΚΟΝ ΟΞΥ

Εὑρίσκεται εἰς τὰς ρίζας τῆς βαλεριανῆς, τῆς ἀγγελικῆς, καὶ εἰς ζωϊκὰς ὕλας. Χρησιμοποιεῖται ἐν τῇ ἰατρικῇ μόνον ὑπὸ μορφὴν ἁλάτων εἰς καταπότια ἢ εἰς ρευστὸν (καψύλια.)

Αἱ συνηθέστεραι βαλεριανικαὶ σκευασίαι εἶναι ἡ βαλεριανικὴ ἀμμωνία, καὶ κινίνη, ὁ βαλεριανικὸς σίδηρος καὶ ψευδάργυρος καὶ τὸ βαλεριανικὸν ἀμύλιον.

ΒΑΛΙΔΟΛ *(Validol).*

Φάρμακον ρευστὸν ἀποτελούμενον ἀπὸ βαλεριάνην καὶ μενθόλιον. Λαμβάνεται κυρίως καταπραϋντικὸν τῶν στομαχικῶν πόνων καὶ νευρικῶν διαταραχῶν εἰς δόσιν 10 ἕως 15 σταγόνων εἰς σάκχαρον ἢ εἰς ὕδωρ, δὶς ἢ τρὶς τῆς ἡμέρας.

ΒΑΛΣ *(Vals).*

Πόλις τῆς Γαλλίας εἰς τὸν νομὸν Ardèche εἰς ὕψος 260 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἔχει ψυχρὰ ἀλκαλικὰ ὕδατα θερμ. 13°Ε περιέχοντα κατὰ λίτρον 7 γρ. διτανθρακικοῦ νατρίου 1039 κ. ἑκμ. ἀνθρακικοῦ ὀξέος, 0,1 χλωριούχου νατρίου καὶ 0,2 θειϊκοῦ νατρίου. Λαμβανόμενα ***ἐσωτερικῶς*** ἔχουν ἰδιότητα πεπτικήν, ὀρεκτικήν, διουρητικήν.

Δύο πηγαὶ τοῦ Vals, ἡ τοῦ Dominique καὶ τοῦ Saint Louis ἐμπεριέχουν καὶ ὀλίγον σίδηρον καὶ ἀρσενικὸν καὶ ὠφελοῦν εἰς πόσιν καὶ εἰς λουτρὰ εἰς ἀναιμίας.

ΒΑΛΣΑΜΑ

Οὐσίαι ρητινώδεις, ἐκχυτόμεναι ἀπὸ τομὰς διαφόρων δένδρων, ἐνίοτε στερεαί, ἄλλοτε ρευσταί, διαλυόμεναι εἰς τὸν αἰθέρα καὶ τὸ οἰνόπνευμα, μὲ ἀρωματικὴν ὀσμὴν καὶ δριμεῖαν γεῦσιν. Θεραπευτικῶς χρησιμοποιοῦνται συνηθέστερον ἐξωτερικῶς, σπανιώτερον ἐσωτερικῶς.

Φυσικὰ βάλσαμα εἶνε ἡ βενζόη, τὸ περουβιανὸν βάλσαμον, τὸ τολουταῖον, τὸ κοπάϊον, ὁ στύραξ κλπ..

Τεχνητὰ δὲ διάφοροι σκευασίαι ἐν εἴδει ἀλοιφῶν, βαμμάτων, ἐλαίων, αἵτινες κοινὸν χαρακτῆρα ἔχουσιν ὅτι εἶνε καταπραϋντικαί.

Τὰ κυριώτερα τῶν τεχνητῶν βαλσάμων εἶναι:

Τὸ Βάλσαμον *Opodeldoch*, ἀποτελούμενον ἀπὸ οἰνόπνευμα, ἄλειμμα βοός, ἀμμωνίαν, καμφορὰν, θύμον καὶ δενδρολίβανον. Εἶνε ἡμίρευστον καὶ χρησιμοποιεῖται δι' ἐντριβὰς εἰς ρευματικοὺς πόνους, εἰς ἐξαρθρώσεις, εἰς παραλύσεις.κλπ.

Τὸ Βάλσαμον *Fioraventi*, κατασκευαζόμενον διὰ διϋλίσεως διαφόρων ρητινωδῶν καὶ ἀρωματικῶν οὐσιῶν (τερεβινθίνης, σμύρνας, κανέλλας, μοσχοκάρφια κλπ.)αἱόποῖαι πρότερον ἔχουν ἐμβραχῇ εἰς οἰνόπνευμα, χρησιμοποιεῖται εἰς ἐντριβὰς ἐπὶ ρευματισμῶν.

Τὸ *Baume Tranquille*, εἶνε ἔγχυμα εἰς ἐλαιόλαδον διαφόρων ναρκωτικῶν καὶ ἀρωματικῶν φυτῶν, ἔχει χρῶμα πράσινον καὶἀρωματικὴν ὀσμήν. Πρέπει νὰ προφυλάσσηται, εἰς καλῶς κλεισμένα ὑάλινα σκιερὰ δοχεῖα, ἀπὸ τὸν ἀέρα καὶ τὸ φῶς. Εἶνε καταπραϋντικὸν (βλ. *Περουβιανὸν καὶ Τολουταῖον Βάλσαμον*).

ΒΑΛΣΑΜΟΝΩ *(βλ. Ταρίχευσις).*

ΒΑΛΤΩΔΗ ΜΕΡΗ *('Ελώδη).*

Τὰ μέρη ταῦτα ἔχουν συνήθως ἔδαφος ἀργιλλῶδες καὶ δὲν ἀφίνουν νὰ διέλθῃ δι' αὐτῶν τὸ ὕδωρ, τὸ ὁποῖον τοιουτοτρόπως μένει εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, μολύνον τὸν ἀέρα μὲ ἀναθυμιάσεις φυτικῶν καὶ ζωϊκῶν προϊόντων. Εἶνε λίαν ἐπιβλαβῆ εἰς τὴν ὑγείαν, διότι ἐκτὸς τῶν ἀναθυμιάσεων τούτων καὶ τῶν βρωμερῶν οὐσιῶν τὰς ὁποίας τὸ λιμνάζον ὕδωρ περιέχει, εἶνε καὶ τὸ καταφύγιον τοῦ ἀνωφελοῦς, τοῦ εἴδους τούτου τῶν κωνώπων τὸ ὁποῖον μεταδίδει τοὺς ἑλώδεις πυρετούς.* Πρέπει νὰ ἀποφεύγωμεν τὰ βαλτώδη μέρη καὶ νὰ τὰ ἀποξηραίνωμεν ἢ νὰ τὰ φυτεύωμεν. (βλ. *'Ελομίασις*).

ΒΑΛΥΛ *(Valyl).*

Φάρμακον καταπραϋντικόν, λαμβανόμενον εἰς δόσιν 3—4 καψυλλίων τὴν ἡμέραν.

ΒΑΜΒΑΚΕΛΑΙΟΝ

Ἐν ἀκαθάρτῳ καταστάσει ἔχει χρῶμα σχεδὸν μέλαν. Καθαριζόμενον γίνεται, κίτρινον καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς φωτισμόν, εἰς τὴν σαπωνοποιΐαν καὶεἰς νόθευσιν τοῦ ἐλαιολάδου.

ΒΑΜΒΑΚΟΔΕΝΔΡΟΝ

Τὸ ξηρὸν καὶ τὸ κονιοποιημένον ἐκχύλισμα τῶν σπόρων τοῦ βαμβακοδένδρου (lactagol), διαλυόμενον ἐντὸς ὕδατας ἢ γάλακτος, συνιστᾶται πρὸς αὔξησιν τῆς ἐκκρίσεως τοῦ γάλακτος εἰς δόσιν 3—4 κ. κ. τὴν ἡμέραν. Τὸ γάλα βελτιοῦται εἴς τε ποιότητα καὶ ποσότητα μετὰ 2—8 ἡμέρας ἀπὸ τὴν χρῆσιν τοῦ φαρμάκου.

ΒΑΜΒΑΚΟΣΠΟΡΟΙ

Περιέχουν 15—18 % ἔλαιον καὶ χρησιμεύουν πρὸς παρασκευὴν βαμβακελαίου καὶ ὡς λίπασμα.

ΒΑΜΒΑΞ

Τρίχες μήκους ½ — 5 ἑκμ. λευκαὶ ἢ ὑπόξανθοι, αἱ ὁποῖαι καλύπτουν τὰ ὠοειδῆ σπέρματα, χρώματος φαιοῦ ἢ πρασίνου, τοῦ καρποῦ τοῦ ὁμωνύμου φυτοῦ. Ἐν τῇ βιομηχανίᾳ εἶνε γνωστὴ ἡ μεγάλη χρῆσις τοῦ βάμβακος. *(βλ. Ἐνδύματα).*

Ἐν τῇ ἰατρικῇ χρησιμοποιεῖται ἐμπεποτισμένος ἢ ὄχι εἰς οὐσίας ἀντισηπτικὰς. Διὰ νὰ διατηρηθῇ ἀσηπτικὸς ὁ βάμβαξ δηλ. ἐστερημένος μικροβίων, δέον νὰ κρατῆται ἐντὸς χονδροῦ χάρτου, θὰ ἀνοίγεται δὲ κατὰ τὴν χρῆσιν καὶ θὰ κλείεται μετ' αὐτήν. Τὰ διάφορα εἴδη τοῦ ἐν χρήσει βάμβακος εἶνε ὁ ***ἰωδιοῦχος,*** ὁ ***φαινικὸς,*** ὁ ***ἰτευλικὸς*** καὶ ὁ μὲ ***ὑπερχλωριοῦχον σίδηρον.*** Ὁ λεγόμενος ***ὑδρόφιλος βάμβαξ*** (hydrophile) ἔχει χάσει δι' ἰδιαιτέρας προπαρασκευῆς μέρος τοῦ ὕδατος του καὶ διὰ τοῦτο ἀπορροφᾷ εὐκόλως ἐκ τῶν πληγῶν τὰ ὑγρὰ (αἷμα, πύον κλπ,)

ΒΑΜΜΑΤΑ *(Teintures)*

Ρευσταὶ φαρμακευτικαὶ οὐσίαι παρασκευαζόμεναι διὰ διαλύσεως ἢ ἐμβροχῆς χημικῆς τινος ἢ φυτικῆς οὐσίας μὲ οἰνόπνευμα ἢ μὲ αἰθέρα. Αἱ πρῶται λέγονται ***πνευματικὰ*** ἢ ἁπλῶς ***βάμματα,*** αἱ δεύτεραι ***αἰθέρια.***

Ἡ σχέσις τοῦ οἰνοπνεύματος ἢ τοῦ αἰθέρος πρὸς τὴν οὐσίαν εἶνε 1:10 ἢ 1:5. Γενικῶς εἶνε δραστήρια φάρμακα. Λαμβάνονται δὲ μερικὰ μὲν εἰς δόσιν ½ κ. κ. ὡς τονωτικὰ π. χ. τὸ βάμμα τῆς κίνας, τῆς κανέλλας κλπ. κλπ. ἄλλα δὲ εἰς σταγόνας, κατὰ τὴν ἀκριβῆ ὁδηγίαν τοῦ ἰατροῦ ἐπὶ τεμαχίου σακχάρεως ἢ ἐντὸς ὕδατος π. χ. τὸ βάμμα δακτυλίτιδος, ὀπίου κτλ. Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει εἶνε τὸ βάμμα τοῦ ἰωδίου (Teinture d'iode) (βλ. *'Ιώδιον*).

ΒΑΝΙΛΛΗ

Φυτὸν τῆς οἰκογενείας τῶν Ὀρχεωδῶν, καλλιεργούμενον ἰδίως ἐν τῇ νοτίῳ Ἀμερικῇ (Βραζιλία, Μεξικόν). Οἱ καρποί του σχήματος λοβῶδους περιέχουν πολλὰ σπέρματα χρησιμοποιούμενα ὡς καρύκευμα ἐν τῇ ζαχαροπλαστικῇ, ἐν τῇ μαγειρικῇ, τῇ μυροποιΐᾳ καὶ ποτοποιΐᾳ ἕνεκα τῆς εὐχαρίστου ὀσμῆς καὶ γεύσεως ἥτις προέρχεται ἀπὸ τὴν ***Βανιλλίνην.****

Ἄλλοτε ἡ Βανίλλη ἐχρησιμοποιεῖτο πολὺ ὡς διεγερτικὸν καὶ ἀφροδισιακόν. Σήμερον ὅμως σπανίως ἀναγράφεται διὰ τὸν σκοπὸν τοῦτον, χρησιμοποιουμένη μόνον ἐν εἴδει ἐλαιοσακχάρου,πρὸς βελτίωσιν τῆς γεύσεως καὶ ὀσμῆς κακόσμων φαρμάκων, καὶ ἐν εἴδει βάμματος (Teinture de vanille) εἰς ὀδοντοτρίμματα κλπ.

Εἰς ἀνθρώπους κάμνοντας κατάχρησιν βανίλλης π.χ. εἰς παγωτὰ ἢ εἰς ἐργάτας ἀσχολουμένους εἰς τὸ περιτύλιγμα τῆς βανίλλης ἔχουν παρατηρηθῇ ***δηλητηριάσεις,*** (*Βανιλλισμὸς*) ἐκδηλούμεναι εἰς μὲν τοὺς πρώτους μὲ ἔμετον, εὐκοιλιότητα, κωλικούς, ζάλην, κεφαλόπονον, εἰς δὲ τοὺς ἐργάτας μὲ κνησμὸν τοῦ δέρματος πρήξιμον τῶν χειρῶν, ἐξάντλησιν, κεφαλόπονον, ζάλην, λιποθυμίαν, συχνουρίαν, νευρικὴν καὶ γεννητικὴν διέγερσιν, ἀΰπνίαν κλπ. Τὰ συμπτώματα παρέρχονται μὲ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἐργασίας χωρὶς ἰδιαιτέραν θεραπείαν.

ΒΑΝΙΛΛΙΝΗ

Ὀργανικὴ οὐσία ἐμπεριεχομένη ἐν τῇ

SISMANOGLIO MEGARO

βανίλλη. Εἰς αὐτὴν ἡ βανίλλη ὀφείλει τὸ ἄρωμά της. Παρασκευάζεται καὶ τεχνητῶς ἐξ Εὐγενολίου (Eugenol) καὶ Γαϊακολίου (Gaïcol) καθὼς καὶ ἐκ τῆς Κωνηφερίνης. Ἀποτελεῖ ἄχροα κρύσταλλα, μὲ ἰσχυρὰν ὀσμὴν βανίλλης καὶ καυστικὴν γεῦσιν, καὶ διαλύεται εἰς τὸ ὕδωρ καὶ τὸ οἰνόπνευμα.

Χρησιμοποιεῖται εἰς ἀντικατάστασιν τῆς βανίλλης.

ΒΑΡΑΣΤΕΝ-ΤΕΠΛΙΤΣ (*Warasdin-Toeplitz*)

Θειοῦχος θερμοπηγὴ (θερμ. 58° Ε) ἐν Κροατίᾳ, 282μ. ὑ.ἐ. θ. Περιέχει 4,8κ. ἑκμ. ὑδροθείου κατὰ λίτρον, καὶ εἶνε ***καταλληλος*** διὰ δερματικὰ καὶ ἀρθριτικὰ νοσήματα.

ΒΑΡΗ (*βλ. Μέτρα.*)

ΒΑΡΗ

Ἡ ὕψωσις βαρῶν ἀνήκει εἰς τὰς ἀθλητικὰς ἀσκήσεις, καί ὄχι μόνον ἀπὸ αἰσθητικῆς ἀπόψεως εἶνε βλαβερά, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ καθαρῶς ὑγιεινῆς τοιαύτης. Ἐνισχύουσα ὑπερβολικὰ τοὺς μῦς τῶν βραχιόνων καὶ τῶν ὤμων, ἀφίνει ἀνεπηρεάστους τοὺς τοῦ λοιποῦ σώματος καὶ παραμορφώνει οὕτω τὸ σῶμα, τὸ καμνει δὲ καὶ κυρτόν. Ἐξ ἄλλου ἕνεκα τῆς ἰσχυρᾶς μυϊκῆς συστολῆς, ἡ ἀναπνοὴ σταματᾶ, ἐπέρχονται συμφορήσεις, αἱμορραγίαι, ἐμφύσημα. Οἱ μικροῦ ἀναστήματος ἄνθρωποι μὲ βραχεῖς τοὺς βραχίονας καὶ βραχέα τὰ σκέλη, εἶνε ἕνεκα καθαρῶς φυσικομαθηματικῶν λόγων (θεωρία τῶν μοχλῶν) ὀλιγώτερον ἐκτεθειμένοι εἰς κινδύνους ἀπὸ ἄτομα ὑψηλοῦ ἀναστήματος.

ΒΑΡΘΟΛΙΝΕΙΟΙ ΑΔΕΝΕΣ

Δύο ἀδένες μεγέθους φασιόλου κείμενοι παρὰ τὰ μεγάλα χείλη τῶν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός. Παρασκευάζουν βλεννῶδες ὑγρόν, τὸ ὁποῖον δι' ἀνακλαστικοῦ ἐρεθισμοῦ, ἐκρέει δι' ἐκφορητικοῦ πόρου εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κολεοῦ καὶ δίδει κατὰ τὴν συνουσίαν εἰς τὴν γυναῖκα τὸ αἴσθημα ρεύσεως. Ἡ δρᾶσις τῶν ἀδένων τούτων παύει, ὅταν ἡ γυνὴ παύσῃ, συνεπείᾳ τῆς ἡλικίας, ἐρχομένη εἰς τὴν περίοδον της.

ΒΑΡΘΟΛΙΝΙΤΙΣ

Οἱ βαρθολίνειοι ἀδένες* δύνανται εὐκόλως νὰ φλογισθῶσι συνεπείᾳ νόσου τινὸς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, τῆς οὐρήθρας (βλεννόρροια κτλ.) ἢ καὶ συνεπείᾳ μηχανικοῦ ἐρεθισμοῦ διὰ συχνῆς συνουσίας, ἰδίως εἰς τὰς νεονύμφους.

Φλογιζόμενοι ἀποκτῶσι μέγεθος καρύου.

Πρὸς ***θεραπείαν*** ἀπαιτεῖται ἡσυχία καὶ προφύλαξις τῶν μερῶν ἐκείνων ἀπαγορευομένης καὶ τῆς βαδίσεως Ψυχρὰ ἐπιθέματα, ἀνάλογοι ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διοριζόμεναι πλύσεις, ἐλαττώνουν τὴν φλόγωσιν, δὲν δύνανται ὅμως πάντοτε νὰ προλάβουν τὸν σχηματισμὸν ἀποστήματος, τὸ ὁποῖον πρέπει καταλλήλως ν' ἀνοιχθῇ.

ΒΑΡΙΟΝ

Μέταλλον κίτρινον, τοῦ ὁποίου τὸ χλωριοῦχον ἅλας χρησιμοποιεῖται σπανίως (0,10 τὴν ἡμέραν) ἐν τῇ ἰατρικῇ κατὰ τῆς χοιραδώσεως. Εἶνε λίαν τοξικὸν καὶ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ δηλητηριάσιν ἐπικίνδυνον.

ΒΑΡΟΜΕΤΡΙΚΑΙ ΦΥΣΕΙΣ

Λέγονται νευρικά, εὐερέθιστα ἄτομα, δυσαρέστως ὑφιστάμενα αἰφνιδίας ἀλλαγὰς ἀνέμου καὶ θερμοκρασίας.

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟΝ

Ὄργανον χρησιμεῦον πρὸς καταμέτρησιν τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως. Ὑπάρχουν δύο εἴδη.

Εἰς τὰ ***ὑδραργυρωτά,*** ὁ ἐντὸς λεκάνης εὑρισκόμενος ὑδράργυρος ἀνέρχεται εἰς σωλῆνα καὶ δεικνύει τὸ βαρομετρικὸν ὕψος εἰς χλμ. Τὰ ***μεταλλικά***, ἀποτελοῦνται ἀπὸ σωλῆνα μετάλλινον κυκλοτερῆ, κλειστὸν κατ' ἀμφότερα τὰ ἄκρα καὶ κενὸν ἀέρος, ὅστις κατὰ τὰς μεταβολὰς τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πιέσεως κινεῖται ὡς δείκτης καὶ διαγράφων τόξον κύκλου

δεικνύει τὴν ἀτμοσφαιρικὴν πίεσιν. (βλ. *Ἀτμοσφαιρικὸς ἀήρ*)

ΒΑΡΟΣ

Τὸ βάρος τοῦ σώματος ἔχει μεγάλην σημασίαν διὰ τὴν ἐν γένει εὐεξίαν τοῦ ἀτόμου. Βεβαίως πολλοὶ ἄνθρωποι συνειθίζουν νὰ ζυγίζωνται, ἀλλ' οἱ περισσότεροι πρὸς διασκέδασιν, χωρὶς νὰ δίδουν εἰς τὸ ζύγισμα μεγάλην σημασίαν. Τὸ ἀπόλυτον βάρος τοῦ σώματος δὲν σημαίνει τίποτε, ἐὰν δὲν παραβάλληται τὸ σημερινὸν πρὸς τὸ πρώην βάρος καὶ πρὸς ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον τὸ ἀτομονώφειλε νὰ ἔχῃ, λαμβανομένων ὑπ' ὄψιν τῆς ἡλικίας, τοῦ φύλου, καὶ τοῦ ὕψους. Κατὰ τὸ ζύγισμα ὀφείλει νὰ ὑπάρχῃ ἡ ταυτότης τῶν περιστάσεων, δηλαδὴ ὀφείλει τις νὰ ζυγίζηται πάντοτε εἰς τὸν ἴδιον ζυγόν, νηστικά, μὲ τὰ ἴδια ἐνδύματα. Βεβαίως προτιμώτερον καὶ ἀσφαλέστερον εἶνε νὰ ζυγίζηταί τις γυμνός.

Τὸ βάρος τοῦ σώματος ὑφίσταται μεγάλας διακυμάνσεις ἀναλόγως πρὸς τὰς διαφόρους ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ τοῦ ἔτους, ἐξαρτᾶται δὲ ἀπὸ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὀστῶν, τῶν μυώνων καὶ τοῦ λίπους.

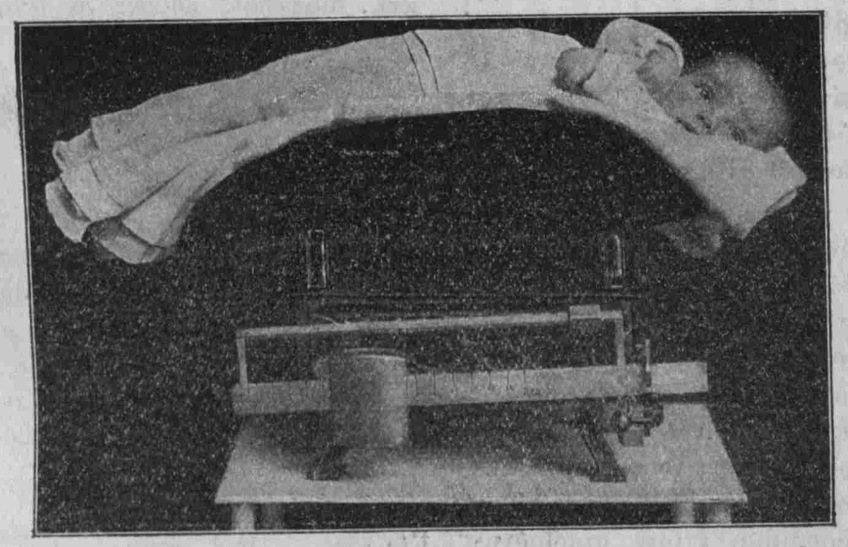

Εἰκ. 91

Πλάστιγξ διὰ βρέφη.

Γενικῶς διὰ σῶμα καλῶς κατασκευασμένον τὸ βάρος εἶνε 1 χλγρ. διὰ 2, 8 ἑκμ. ὕψους.

Τὸ βάρος τοῦ ἀνθρώπου ἔχει ὡς ἑξῆς κατὰ τὰς διαφόρους ἡλικίας.

α) Βάρος νεογνοῦ. — Κατὰ τὸν τοκετὸν τὸ βάρος ἀλλάσσει ἀναλόγως τοῦ φύλου καὶ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ γεγονότος ἐὰν τὸ γεννηθὲν εἶνε τὸ πρῶτον τέκνον ἢ ὄχι καθόσον τὰ ἄρρενα καὶ τὰ δευτερότοκα, τριτότοκα κλπ. βρέφη εἶναι βαρύτερα.

Κατὰ τὸν τοκετὸν λοιπὸν τὸ βάρος ὑγιοῦς ἀρτιγενοῦς βρέφους εἶνε κατὰ μέσον ὅρον 3250 γρ. Τὰ ἄρρενα εἶνε βαρύτερα τῶν θηλέων.

Ἐπειδὴ ὅμως ἡ σχέσις τῆς προσλαμβανομένης τροφῆς πρὸς τὴν ἀπώλειαν τὴν ὁποίαν ὑφίσταται τὸ νεογνὸν συνεπείᾳ τῶν ἐντερικῶν κενώσεων, τῆς ἐξόδου τοῦ καταποθέντος ἀμνιωτικοῦ ὑγροῦ, τῆς ζωηρᾶς λειτουργίας τοῦ δέρματος, τῶν βλεννογόναν, τῶν πνευμόνων κλπ. εὑρίσκεται εἰς δυσαναλογίαν διὰ τοῦτο παρατηρεῖται εἰς ὅλα σχεδὸν τὰ νεογέννητα κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας ἀπώλεια τοῦ βάρους κατὰ ἑκατοντάδας γρ., ἅτινα πάλιν κερδίζονται

SISMANOGLIO MEGARO

εἰς τὰς ἑπομένας 8—10 ἡμέρας δι' ἀφθονωτέρας τροφῆς.

β) Βάρος βρέφους. — Τὸ βάρος τοῦ βρέφους κατὰ τὴν 10—14 ἡμέραν εἶνε τὸ αὐτὸ σχεδὸν πρὸς τὸ βάρος τοῦ νεογνοῦ κατὰ τὸν τοκετόν. Θηλαζόμενον ὅμως τὸ ὑγιὲς βρέφος ὀφείλει νὰ αὐξάνῃ καθημερινῶς εἰς βάρος. Κατὰ τὸν πρῶτον μῆνα ἡ ἐπερχομένη καθημερινῶς αὔξησις τοῦ βάρους εἶνε συνήθως ἡ μεγίστη, ἀνερχομένη ἀπὸ 25—30 γρ. κατὰ τὸν β΄ μῆνα 20—23 γρ. τὸν γ΄ μῆνα 22 γρ. τὸν δ΄ 20 γρ. τὸν ε΄ 18 γρ. τὸν στ΄ 17 γρ. τὸν ζ΄ 15 γρ. καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς, καὶ εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους 9—10 γρ.

Βεβαίως τὸ ἀνωτέρω ὁριζόμενον ποσὸν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κανών, διότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ποιότητα καὶ ποσότητα τοῦ γάλακτος, ἀπὸ τὴν θηλαστικὴν δύναμιν τοῦ βρέφους κτλ. Ἐν τούτοις πρὸς ἀπόδειξιν ὑγείας τὸ βρέφος εἰς τὸ τέλος τοῦ πρώτου ἔτους πρέπει νὰ ἔχῃ τριπλασιάσει τὸ κατὰ τὸν τοκετὸν βάρος αὐτοῦ. Τὸ βρέφος δύναται νὰ παρουσιάζῃ ἐνίοτε στασιμότητα τοῦ βάρους μικρᾶς διαρκείας, οὐδέποτε ὅμως ἀπώλειαν πολυήμερον διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει σημαίνει ὅτι ὑπάρχει διαταραχὴ τῆς ὑγείας.

Πρὸς ἐξακρίβασιν τοῦ βάρους τοῦ βρέφους δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ πᾶσα δεκαδικὴ πλάστιγξ, τῆς ὁποίας ὁ δίσκος πρέπει νὰ εἶνε ἀρκετὰ μεγάλος διὰ νὰ περιλάβῃ τὸ βρέφος. Καλλίτεραι ὅμως εἶνε αἱ ἰδιαίτεραι διὰ τὰ βρέφη πλάστιγγες. (Εἰκ. 91)

Τὸ ζύγισμα θὰ γίνεται τὰς πρώτας ἡμέρας καὶ ὁσάκις ἀπαιτεῖται μεγαλειτέρα ἐπιτήρησις τῆς ὑγείας τοῦ βρέφους, καθημερινῶς, ἀργότερον ἅπαξ τῆς ἑβδομάδος, πάντοτε τὴν ἰδίαν ὥραν, καὶ τὸ καλλίτερον πρὸ τοῦ λουτροῦ. Τὸ ἐνδεδυμένον βρέφος τίθεται ἐπὶ τῆς πλάστιγγος, τὸ βάρος ἐξακριβώνεται καὶ σημειώνεται ἀμέσως. Κατόπιν ἐκδύεται τὸ βρέφος διὰ τὸ λουτρόν. Τότε ζυγίζονται ὅλα τὰ ἐνδύματα καὶ ἀσπρόρρουχά του καὶ τὸ βάρος αὐτῶν ἀφαιρεῖται ἀπὸ τὸ πρῶτον καὶ οὕτως ἔχομεν, χωρὶς ἀνησυχίας καὶ χωρὶς κίνδυνον κρυολογήματος, τὸ βάρος τοῦ γυμνοῦ βρέφους, τὸ ὁποῖον σημειώνομεν μετὰ τῆς ἡμερομηνίας. Τοιουτοτρόπως παρακολουθοῦμεν τὴν ὑγιεινὴν κατάστασιν τοῦ παιδίου. Βεβαίως δὲν πρέπει εἰς πάσαν ἀφορμὴν νὰ ζυγίζωμεν τὰ βρέφη συχνότερον διότι αἱ πολὺ πιθανῶς παρατηρηθησόμεναι ἕνεκα τῶν κενώσεων, τῆς ὥρας κτλ. διαφοραί, ἀδίκως νὰ ἀνησυχῶσι τοὺς γονεῖς.

Καὶ εἰς τὰ διὰ θηλάστρου (Hiberon) τρεφόμενα βρέφη πρέπει νὰ γίνηται τακτικῶς τὸ ζύγισμα ὅπως καὶ εἰς τὰ θηλαζόμενα

Πρὸς γνῶσιν τῶν μητέρων, ἐὰν τὸ βάρος τῶν βρεφῶν αὐτῶν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὸ ὁμαλὸν παραθέτομεν τὸ κατὰ μέσον ὅρον βάρος ὁμαλῶν παιδιῶν εἰς τοὺς πρώτους 12 μῆνας τῆς ζωῆς των σημειοῦντες ὅτι κατὰ τὴν περίοδον ταύτην δὲν ὑπάρχει σχεδὸν διαφορὰ μεταξὺ ἀρρένων καὶ θηλέων.

Εἰς τὸν	1ον	μῆνα	3622 γρ.
»	2ον	»	4380 »
»	3ον	»	5022 »
»	4ον	»	5689 »
»	5ον	»	6462 »
»	6ον	»	7022 »
»	7ον	»	7472 »
»	8ον	»	7935 »
»	9ον	»	8303 »
»	10ον	»	8560 »
»	11ον	»	8827 »
»	12ον	»	9087 »

γ) Βάρος παιδός. — Τὸ παιδὶ πρέπει νὰ φθάσῃ εἰς ἡλικίαν 6 ἐτῶν (ἄρρεν) 6 ½ ἐτῶν (θῆλυ) διὰ νὰ διπλασιασθῇ τὸ βάρος τὸ ὁποῖον εἶχεν εἰς ἡλικίαν ἑνὸς ἔτους. Εἰς τὴν παιδικὴν ἡλικίαν τὸ βάρος τῶν ἀρρένων εἶνε μεγαλείτερον τοῦ τῶν θηλέων.

Περὶ τὸ 12—14 ἔτος τὸ βάρος εἶνε σχεδὸν τὸ ἴδιον, ἐνίοτε μάλιστα τῶν θηλέων εἶνε μεγαλείτερον.

Ὁ Ἀμερικανὸς ἰατρὸς *Schwartz* δίδει τὴν ἑξῆς μνημοτεχνικὴν μέθοδον πρὸς ἐξεύρεσιν τοῦ βάρους τῶν παίδων. Διὰ παιδία μέχρι 3 ἐτῶν προσθέτει εἰς τὴν ἡλικίαν 1×5+8 καὶ διὰ τὰ ἀπὸ 3 ἐτῶν ἕως 12 προσθέτει 1×4+8 καὶ εὑρίσκει οὕτω τὸ βάρος εἰς ἀγγλικὰς λίτρας, αἱ ὁποῖαι διαιροῦμεναι διὰ τοῦ 2 δίδουν τὸ βάρος εἰς χιλιόγραμμα ὡς λ. χ.

ἡλ. 1 ἔτ. =1+1×5+8=18:2=9 χλγρ.
» 2 » =2+1×5+8=23:2=11.50 »
» 3 » =3+1×4+8=23:2=12 »
» 4 » =4+1×5+8=28:2=14 »
κ. ο. κ. ε.

Κατωτέρω παραθέτομεν πίνακα τοῦ μέσου βάρους τοῦ σώματος τῶν παίδων :

ΗΛΙΚΙΑ	ΒΑΡΟΣ ΕΙΣ ΧΛΓΡ.		ΥΨΟΣ ΕΙΣ ΕΚΜ.	
	ΑΡΡΕΝΩΝ	ΘΗΛΕΩΝ	ΑΡΡΕΝΩΝ	ΘΗΛΕΩΝ
ΤΕΛΟΣ 1 ΕΤΟΥΣ	10	9.5	75	75
» 2 »	12.8	11.7	85	85
» 3 »	14.9	13.9	93	93
» 4 »	16.7	16	99	99
» 5 »	18.6	18	106	105
» 6 »	20.5	19.6	111	110
» 7 »	22.3	21.1	116	115
» 8 »	24.5	23.4	121	120
» 9 »	26.9	25.9	125	124
» 10 «	29.6	28.3	130	129
» 11 »	31.8	31.2	135	135
» 12 »	34.9	35.5	139	141
» 13 »	38.5	40.2	145	148
» 14 »	42.9	44.6	150	153
» 15 »	48.6	48.1	157	157
» 16 »	55	49.1	163	158
» 17 »	58	50	168	159

δ) Βάρος ἐνηλίκων. — Ὁ ἀνὴρ φθάνει τὸ ἀνώτατον ὅριον τοῦ βάρους αὐτοῦ περὶ τὸ 50ον ἔτος ἡ δὲ γυνὴ περὶ τὸ 60 μετὰ δὲ ταῦτα βαθμηδὸν ἐλαττοῦται τὸ βάρος καὶ τῶν δύο.

Κατὰ τὴν καταμέτρησιν τοῦ ἰατροῦ *Hatckinson* τῆς Βρεττανικῆς ἀνθρωπολογικῆς ἑταιρίας τὸ φυσιολογικὸν βάρος γυμνοῦ ἐνήλικος ἔχει ὡς ἑξῆς :

ΑΝΔΡΕΣ		ΓΥΝΑΙΚΕΣ	
ΥΨΟΣ	ΒΑΡΟΣ	ΥΨΟΣ	ΒΑΡΟΣ
ΕΚΜ.	ΧΛΓΡ.	ΕΚΜ.	ΧΛΓΡ.
156	55 ¼	146	43 ½
158	57 ¾	148	45
160	60 ¼	150	46 ¼
162	62 ½	152	47 ½
164	63 ¾	154	49
166	65	156	50 ¾
168	66	158	52 ¼
170	67	160	55
172	69 ½	162	57 ¼
174	72	164	59 ¾
176	74 ¼	166	62
178	76 ¾	168	63 ¾
180	78 ¾	170	66 ¾
182	80	172	70 ½
184	81 ½	174	74

Πέριξ τῶν μέσων τούτων ὅρων κυμαίνεται τὸ βάρος ὑγιοῦς. Πᾶσα μεγάλη παρεκτροπὴ ἀπὸ τῶν ὡς ἄνω ὁριζομένων σημαίνει ὅτι ἡ ὑγεία δὲν εἶναι καλὴ καὶ πρέπει νὰ ἐπιστηθῇ ἡ προσοχή.

ε) Βάρος γερόντων. — Ὡς εἴδομεν ὁ ἀνὴρ ἀρχίζει καὶ χάνει ἐκ τοῦ βάρους αὐτοῦ τὸ 50ον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ, ἐνῷ ἡ γυνὴ ἐξακολουθεῖ αὐξάνουσα κατὰ βάρος καὶ χάνει ἀπὸ τὸ 60ον ἔτος. Χάνει δὲ κατὰ μέσον ὅρον

SISMANOGLIO MEGARO

ὁ μὲν ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ 50—60 4, χλγρ. ἀπὸ τοῦ 60—70, 1 χλγρ. τοῦ 70—80, 2,50 χλγρ. τοῦ 80—90, 1.70, τοῦ 90—100, 1,70 χλγρ.ἡ δὲ γυνὴ ἀπὸ τοῦ 60—70, 3 χλγρ. τοῦ 70—80, 3,50 χλγρ. τοῦ 80—90, 2,25 χλγρ. τοῦ 90—100, 2,25 χλγρ. ἤτοι ἐν ὅλῳ ὁ ἀνὴρ χάνει 9 χλγρ. ἡ δὲ γυνὴ 8.50.

Τὸ βάρος ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς κοινωνικὰς καὶ ὑγιεινὰς συνθήκας, τροφήν, τόπον διαμονῆς (ἐξοχὴ!) ἢ ἐπάγγελμα.

Πρὸς ἐξακρίβωσιν τοῦ βάρους γίνεται χρῆσις συνειθισμένων πλαστίγγων (bascules). Ὀφείλομεν ζυγιζόμενοι ν' ἀποφεύγωμεν νὰ ἱστάμεθα ἐπὶ τῆς ἄκρας τοῦ δίσκου τῆς πλάστιγγος. Πολλαὶ πλάστιγγες στηρίζονται ἐπὶ μικρῶν ἐκ σιδήρου στυλίσκων, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ φύγουν ἀπὸ τὴν θέσιν των καὶ νὰ δώσουν ἐσφαλμένον βάρος.

Τὸ ζύγισμα εἰς τοὺς ὑγιεῖς δεικνύει ἐὰν ἡ αὔξησις τοῦ βάρους συμβαδίζει κανονικῶς πρὸς τὸ ὕψος.

Εἰς δὲ τοὺς ἀσθενεῖς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐφαρμοζομένης θεραπείας

ΒΑΡΟΣ ΕΙΔΙΚΟΝ (*βλ. Εἰδικὸν Βάρος*).

ΒΑΡΥΗΚΟΪΑ

Κατ' αὐτὴν τὸ οὖς συνεπείᾳ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀσθενειῶν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ ἀκουστικοῦ ὀργάνου δὲν ἀντιλαμβάνεται εὐκόλως ἀσθενεῖς ἤχους.

Τὰ αἴτια τῆς βαρυηκοΐας εἶνε διάφορα. Διὰ τοῦτο παρίσταται ἀνάγκη νὰ ἐξακριβωθοῦν διὰ τῆς ἐξετάσεως αἱ ἀσθένειαι καὶ νὰ θεραπευθοῦν ἀναλόγως. Συχνὰ εἰς τὰ μικρὰ παιδία ἡ βαρυηκοΐα προέρχεται ἀπὸ ἀδενοειδεῖς ἐκβλαστήσεις* εἰς τὸν λαιμὸν αἱ ὁποῖαι στενεύουν τὴν Εὐσταχιανὴν* σάλπιγγα ἥτις συγκοινωνεῖ πρὸς τὸ μεσαῖον οὖς.

Ἐλαφρὰ βαρυηκοΐα ἐνοχλεῖ ὀλίγον καὶ διὰ τοῦτο ἀνακαλύπτεται τυχαίως, εἰς προσεκτικὴν ἐξέτασιν τῆς ἀκοῆς. Ἐνίοτε μάλιστα καὶ βαρύτεραι βαρυηκοΐαι μονομερεῖς δύνανται ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ ὑπάρχουν χωρὶς νὰ ἦναι γνωσταὶ εἰς τὸν πάσχοντα ἕως ὅτου τυχαίως ἀναλυφθῶσιν.

Βαρεῖα βαρυηκοΐα ἰδίως τῶνδύο ὤτων εἶνε πολὺ δυσάρεστος καὶ οἱ πάσχοντες δυσκόλως δυνάμενοι νὰ συνεννοηθῶσι ὑποφέρουν μεγάλως ἠθικῶς.

Ἰδιαιτέραν σημασίαν ἔχει ἡβαρυηκοΐα εἰς τὰ ***παιδία***. Αἱ διάφοροι ἐξετάσεις ἀπέδειξαν ὅτι σχεδὸν 25 % ἐκ τῶν παιδίων τοῦ σχολείου πάσχουν ἀπὸ βαρυηκοΐαν. Βαρυηκοοῦν δὲ παιδί δὲν δύναται νὰ παρακολουθήσῃ τὰ μαθήματά του παρὰ μετὰ κόπου μεγάλουἀποκάμινει εὐκολώτερον καὶ ὑστερεῖ τῶν συμμαθητῶν του.

Ἐξ ἄλλου τὸ παιδὶ χαρακτηρίζεται ὡς ἀπρόσεκτον, ὡς ἀφηρημένον, τιμωρεῖται ἀδίκως καὶ εἰς τὴν βλάβην τῶν αὐτιῶν προστίθεται καὶ βλάβη τοῦ χαρακτῆρός του διότι καθίσταται καχύποπτον, δειλόν, περιωρισμένον καὶ χάνει τὴν παιδικότητά του. Ἐὰν λοιπὸν τὸ παιδὶ ἐγκαίρως ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ τοῦ σχολείου ἐξεταζόμενον ἀνακαλυφθῇ ὡς ὑπὸ βαρυηκοΐας πάσχον (*βλ. Σχολὴ*) δύναται ὄχι μόνον νὰ προληφθοῦν αἱ ἀνωτέρω συνέπειαι ἀλλὰ καὶ ἡ βαρυηκοΐα του εὐκόλως νὰ θεραπευθῇ ἢ τοὐλάχιστον νὰ βελτιωθῇ.

Εἰς τοὺς ***μεσήλικας*** ἡ βαρυηκοΐα δὲν εἶνε σπανία : τοὐλάχιστον τὸ $^1/_3$ τῶν ἀνθρώπων δὲν ἀκούει καλὰ μὲ τὸ ἕν οὖς. Εἶνε δὲ γνωστὸν ὅτι ὅλοι οἱ πέραν τῶν 50 ἐτῶν, κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον βαρυκοοῦν. Εἰς τὴν μὴ ἰάσιμον βαρυηκοΐαν ὠφελεῖ ἐνίοτε τὸ ***ἀκουστικὸν κέρας****.

Ἡ ἐκλογὴ ὅμως τοιούτου δὲν πρέπει ν' ἀφεθῇ εἰς τὸν βαρήκοον, διότι τὸ ἴδιον ἐργαλεῖον δὲν ὠφελεῖ εἰς ὅλας τὰς μορφὰς τῆς βαρυηκοΐας.

ΒΑΡΥΣΤΟΜΑΧΙΑ (*βλ. Δυσπεψία*)

ΒΑΡΥΤΟΝΟΣ (*βλ. Ἆσμα, Φωνή*).

ΒΑΣΕΡΜΑΝ ΑΝΤΙΔΡΑΣΙΣ (*βλ. Σύφιλις*).

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΦΛΕΨ

Ὑποδόρειος φλὲψ εἰς τὸ μέσον μέρος τοῦ βραχίονος, χρησιμεύουσα συχνάκις τόσον εἰς τὴν ἀφαίμαξιν ὅσον καὶ εἰς τὰς ἐνδοφλεβίους ἐνέσεις φαρμάκων.

ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ (*Ὤκιμον. Basilic τ. Φεσλεγὲν*).

Εὐῶδες φυτὸν μὲ ἀρωματώδη ὀσμήν. Τὰ φύλλα του ὡς ἔγχυμα λαμβάνονται ὡς διεγερτικά, ἀντισπασμωδικά, ἀντινευραλγικὰ καὶ διουρητικά. Διὰ διϋλίσεως τὰ φύλλα αὐτοῦ δίδουν ἔλαιον, τὸ ὁποῖον μετὰ καταστάλαξιν δίδει κρύσταλλον ὅμοιον κατὰ τὴν χημικὴν σύνθεσιν πρὸς τὴν τερπίνην.

ΒΑΣΚΑΝΙΑ

Ἡ λέξις βασκανία σημαίνει ἐπίδρασιν ὀλεθρίαν, τὴν ὁποίαν ἕνα ἄτομον διὰ τῆς διευθύνσεως τοῦ βλέμματός του δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἐπὶ παντὸς ὅ,τι τὸν περιβάλλει, χωρὶς νὰ προσφύγῃ εἰς μαγικὴν τινὰ ἢ ἄλλην χειρονομίαν, ἐνίοτε δὲ χωρὶς καὶ ἡ θέλησις του νὰ ἐνέχεται ἢ καὶ νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως του.

Ἡ πίστις εἰς τὴν βασκανίαν ἦτο τὰ μέγιστα διαδεδόμενη ὄχι μόνον εἰς τὸν Ἑλληνικὸν λαόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ μᾶλλον ἀνεπτυγμένα τῆς ἀρχαιότητος πνεύματα. Ὁ Δημόκριτος, ὁ Ἀριστοτέλης, ὁ Πλούταρχος, ὁ Ἀπολλωνίδης, ὁ Φίλαρχος, ὁ Πλίνιος, ὁ Βιργίλιος, ὁ Κικέρων παρεδέχοντο τὴν βασκανίαν. Ἡ πίστις εἰς τὴν βασκανίαν εἶναι βαθέως ἐρριζωμένη εἰς τὰς νοτίους καὶ ἀνατολικὰς φυλάς.

Περὶ τῆς φυσιογνωμίας τοῦ ἔχοντος βάσκανον τὸν ὀφθαλμὸν δίδει ὁ ἐκτενῶς περὶ τοῦ ζητήμστος τούτου ἀσχοληθεὶς καθηγητὴς Pitré τοῦ Παλέρμου, τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά: πρόσωπον ἰσχνόν, ἀμαυρόν, χροιᾶς ἐλαιόχρου, ὀφθαλμοὶ μικροὶ καί βαθέως κοῖλοι, ρὶς μακρὰ καὶ γρυπή, λαιμὸς λίαν μακρός.

Λέων ὁ 13ος, Πῖος ὁ 9ος, ὁ μουσικοσυνθέτης Offenbach ἐθεωροῦντο ὡς ἔχοντες πολὺ κακὸ μάτι.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων οἱ λαοὶ ἐπεζήτησαν διάφορα μέσα πρὸς ἐξουδετέρωσιν τῆς ἐνεργείας τῆς βασκανίας, καὶ εἰς τὰ ὁποῖα ἐδόθησαν ποικίλα ὀνόματα, ὡς προβασκάνια. ἀποτρόπαια, φυλακτήρια, ἐγκόλπια παρὰ τοῖς Ἕλλησιν, Amulette παρὰ τοῖς Γάλλοις, καὶ ligatura παρὰ τοῖς Ἰταλοῖς. Ἡ γενικὴ ἰδέα,ἥτις διέπει τὰ φυλακτήρια, εἶναι νὰ ἀναγκάσουν τὸν βάσκανον ὀφθαλμὸν νὰ λάβῃ ἄλλην διεύθυνσιν, ἀντιτάσσοντα αὐτῷ ἀντικείμενον ἄτοπον ἢ γελοῖον.

Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὰ φυλακτήρια γενικῶς, συνίσταντο εἰς χειρονομίας, σύμβολα, εἰς χρῆσιν λίθων, μετάλλων. φυτῶν, ζῴων. Ἐκ τῶν χειρονομιῶν, αἵτινες συνωδεύοντο συχνάκις καὶ ὑπὸ φράσεων καθιερωμένων, ἀναφέρομεν τὴν ἐν Ἰταλίᾳ ἐν χρήσει fica, .τὴν μοῦντζα, τὸ φασκέλωμα, τὸ πτύσιμον.

Σχετικῶς μὲ τὴν ἐπιστημονικὴν ὑπόστασιν τῆς βασκανίας, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι αὕτη εἶναι μία ὑποβολὴ* ἐν ἐγρηγόρσει. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ κακοῦ ματιοῦ ὀφείλει νὰ ἀναζητηθῇ ἰδίως εἰς τὴν δειλίαν, τὴν ἀδυναμίαν τοῦ χαρακτῆρος καί τὴν ἀστάθειαν τῆς θελήσεως τοῦ βασκανομένου. Ὁ βασκανητὴς εἶναι στοιχεῖον πονηρὸν, φέρον μαζύ του καὶ ἐντὸς τῶν βλεμμάτων του τὴν νόσον, τὴν δυστυχίαν, τὸν θάνατον, ἐνῷ ὁ ὑπνωτιστὴς εἶναι στοιχεῖον εὐεγερτικόν, ὅταν διὰ τῆς ὑποβολῆς προσπαθῇ νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὸ φυσιολογικὸν καθεστὼς μίαν παραπαίουσαν ψυχικὴν κατάστασιν.

ΒΑΤΟΜΟΥΡΑ (*βλ. Σμέουρα*).

ΒΑΤΟΣ (*Βατσινιά, Ronce, τ. Ἀλῆκ*).

Θάμνος τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα βραζόμενα (2 %) δίδουν ρευστὸν κατάλληλον διὰ γαργαρίσματα. Ἐκ τῶν καρπῶν τοῦ βάτου παρασκευάζεται στυπτικὸν σιρόπιον. (Εἰκ. 92).

ΒΑΤΡΑΧΙΟΝ

Μικρὸς κυστεώδης ὄγκος κάτωθεν

τῆς γλώσσης παρουσιαζόμενος εἰς νεαρὰν ἡλικίαν ἄλλοτε μὲν ἐκ γενετῆς, ἄλλοτε δὲ συνεπείᾳ στοματίτιδων ἢ ἐμφράξεως τοῦ ὑπογλωσσίου σιελογόνου ἀδένος. Δὲν φέρει στενοχωρίας εἰ μὴ ὅταν αὐξήσῃ ἀρκετά, ὁπότε ἐμποδίζει τὴν ὁμιλίαν, μάσησιν καὶ τὴν

Εἰκ. 92.

Βάτος.

κατάποσιν, εἰς μικρὰ δὲ παιδία καὶ τὴν ἀναπνοήν. Εἶνε διαφανὴς ἢ κυανόχρους καὶ περιέχει ρευστὸν λευκόν. Σπανίως γίνεται ἀνάγκη παρακεντήσεως ἢ ἐκτομῆς. (Εἰκ. 93).

ΒΑΤΡΑΧΟΣ

Ἔχει κρέας λεπτὸν καὶ εὔπεπτον, περιέχον 80,13 % ὕδατος, 16 % λευκωματούχους οὐσίας. 0,10 % λίπους καὶ 6,92 % ἅλατα.

ΒΑΤΣΙΝΑ *(βλ. Ἐμβολιασμός)*.

ΒΑΥΑΡΙΑ *(βλ. Γερμανία)*.

ΒΑΦΑΙ

Τὰ χρώματα καὶ αἱ βαφαὶ ἐμπεριέχουν δηλητηριώδεις οὐσίας. Οἱ ἐργαζόμενοι μὲ τοιαῦτα χρώματα καὶ οἱ ἀσχολούμενοι μὲ ἀντικείμενα διὰ τοιούτων βαφῶν βαμμένα εἶνε ἐκτεθειμένοι εἰς δηλητηριάσεις.

Ἰδίως οἱ ζωγράφοι, οἱ βαφεῖς, οἱ βιβλιοδέται, αἱ ράπτριαι, οἱ κατασκευασταὶ ἀνθέων κτλ. ὀφείλουν νὰ ἦναι προσεκτικοί, μὴ εἰσάγοντες τὰ δάκτυλά των εἰς τὸ στόμα καὶ πλυνόμενοι καλῶς πρὶν τοῦ φαγητοῦ. Τὰ κυρίως ἐπικίνδυνα χρώματα εἶνε τὰ ἐκ μολύβδου, ὑδραργύρου, χαλκοῦ καὶ ἀρσενικοῦ.

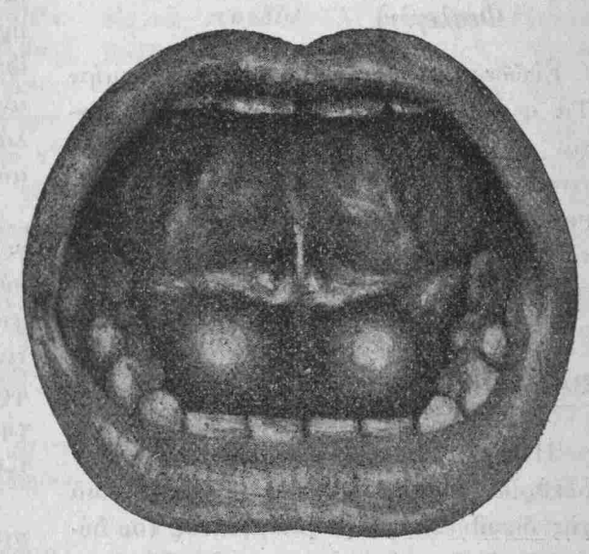

Εἰκ. 93.

Βατράχιον

Πρὸς ἐξακρίβωσιν ***μολύβδου*** εἰς λευκὰ χώματα χύνομεν ἐπὶ τῆς βαφῆς ὀλίγην διάλυσιν 1 % θειώδους νατρίου (sulfure de sodium) ἢ θειϋδρικοῦ ὀξέος (acide sulphydrique) ὅτε τὸ μέρος ἐκεῖνο μαυρίζει, ἢ διάλυσιν νιτρικοῦ ὀξέος, ὁπότε τὰ ὡς ἄνω χρώματα ἀναβράζουν καὶ διαλύονται.

Εἰς τὰ κύτρινα χρώματα ὁ μόλυβδος ἀνακαλύπτεται διὰ τοῦ ἰδίου τρόπου. Ἐξ ἄλλου ἐὰν τὸ χρῶμα χυθῇ ἐπὶ καιόντων ἀνθράκων παρατηρεῖται σχηματισμὸς μετάλλου (μολύβδου).

Πρὸς ἐξακρίβωσιν ***ὑδραργύρου*** εἰς κίτρινα χρώματα, ἀναλύομεν αὐτά, θερμαίνοντες μὲ καθαρὸν νιτρικὸν καὶ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ, καὶ ρίπτομεν εἰς τὴν διάλυσιν τεμάχιον στίλβοντος χαλκοῦ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου σχηματίζεται στρῶμα ὑδραργύρου.

Ὁ ***χαλκὸς*** ἀνακαλύπτεται εἰς τὰ πράσινα καὶ κυανᾶ χρώματα, ἐὰν θέσωμεν εἰς τὰς εἰς ὕδωρ διαλυθείσας καὶ διὰ νιτρικοῦ ὀξέος ὀξυθείσας οὐσίας, νεωστὶ στιλβωθὲν τεμάχιον σιδήρου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐπικάθηται ὁ χαλκός.

Διὰ τὴν ἐξακρίβωσιν ***ἀρσενικοῦ*** εἰς πράσινα καὶ κυανᾶ χρώματα χύνομεν ἐπὶ μικροῦ τεμαχίου βαφῆς ἢ ἀντικειμένου, ὀλίγα κοχλιάρια ἀμμωνίας καὶ μετὰ 5 λεπτὰ τόσας σταγόνας ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος ὅσαι ἀπαιτοῦνται ἵνα τὸ κυανοῦν ἢ πράσινον χρῶμα ἐξαλειφθῇ τελείως, ἀκολούθως δὲ θέτομεν νόμισμα χαλκοῦ στίλβον, ἐπὶ τοῦ ὁποίου μετὰ 10 λεπτὰ τὸ ἀρσενικὸν ἐπικάθηται ὡς φαιὸν μαῦρον περικάλυμμα.

Καὶ ἀπὸ τὰ ἐνδύματα,* ὑποδήματα,* κλπ. ὅταν αὐτὰ εἶνε βαμμένα μὲ δηλητηριώδη χρώματα (ἀνιλίνη) δυνατὸν διὰ ἀπορροφήσεως αὐτῶν ἀπὸ τὸ δέρμα ἢ καὶ δι' εἰσπνοῆς νὰ ἐπέλθουν δηλητηριάσεις.

ΒΑΦΑΙ ΤΡΙΧΩΝ *(βλ. Τρίχες)*.

ΒΓΑΛΤΟ *(βλ. Λοθιήν)*.

ΒΔΕΛΛΑΙ

Ἐκ τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν βδελλῶν, ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι εἶνε δυνατὸν νὰ χρησιμοποιηθοῦν εἶνε αἱ πρασινωπαὶ καὶ ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἔχουν εἰς τὴν ράχιν των 6—8 ἐρυθροκιτρίνους γραμμάς. Αἱ βδέλλαι ἔχουν μῆκος 8—20 ἑκμ. καὶ πλάτος 11—15 χλμ.

Ζοῦν εἰς βαλτώδη μέρη καὶ εἰς λίμνας. Εἰς τὰ δύο ἄκρα των εἶναι στεναὶ καὶ τὸ μέρος τοῦ στόματος εἶνε στενώτερον τοῦ ὄπισθεν, τὸ ὁποῖον χρησιμεύει καὶ εἰς τὸ βάδισμα. Τὸ στόμα ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο χείλη, τὸ ἐπάνω μακρότερον τοῦ κάτω καὶ ἔχει 3 σιαγόνας μὲ 2 σειρὰς ὀδόντων πολὺ λεπτῶν καὶ κοπτερῶν, ἀνὰ 70 εἰς τὴν σειράν. Ἀφοῦ δαγκάσουν, κάμνουν κενὸν μὲ τὸ στόμα των καὶ ἀπορροφοῦν τὸ αἷμα. Τὸ δῆγμα ἀφίνει οὐλήν, ἡ ὁποία ἔχει σχῆμα ὅμοιον σχεδὸν πρὸς τὸ τοῦ ἀστέρος.

Ἡ βδέλλα χρησιμοποιεῖται εἰς τὰς διαφόρους συμφορήσεις τοῦ πνεύμονος τοῦ ἥπατος, τοῦ ἐγκεφάλου κτλ. εἰς φλογώσεις, εἰς πόνους, καθόσον ἀφαιροῦσα αἷμα δύναται νὰ ἐπιδράσῃ ἐπὶ μιᾶς φλογώσεως καὶ νὰ ἐλαττώσῃ τὸν πόνον.

Ἡ διαφορὰ τῆς διὰ βλέλλας ἀφαιμάξεως* ἀπὸ τῆς γενικῆς τοιαύτης συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ἡ πρώτη ἠμπορεῖ νὰ συντελεσθῇ εὐκόλως καὶ νὰ γίνῃ εἰς τὸ μέρος ποῦ θέλομεν, ἡ δὲ διαφορὰ πρὸς τὴν διὰ βεντουζῶν ἀφαίμαξιν συνίσταται εἰς τὸ ὅτι εἰς μὲν τὰς κοπτερὰς βεντούζας τὸ αἷμα παύει νὰ ρέῃ μόλις ἀποσύρομεν τὴν βεντοῦζαν ἐνῷ εἰς τὴν βδέλλαν ἐξακολουθεῖ τὸ αἷμα ρέον καὶ ἀφοῦ πέσῃ ἡ βδέλλα, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον ὠφελεῖ ἐνίοτε.

Ἐν γένει ὅμως δὲν πρέπει ν' ἀναμένωμεν μεγάλην ὠφέλειαν ἀπὸ τὰς βδέλλας. Διὰ νὰ ***θέσωμεν*** τὰς βδέλλας ὀφείλομεν πρῶτον νὰ πλύνωμεν καλῶς

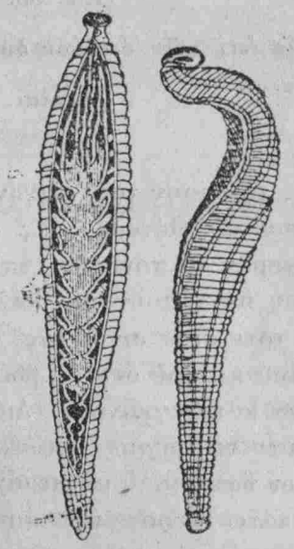

Εἰκ. 94.

Βδέλλα.

τὸ μέρος τὸ ὁποῖον θὰ ὁρίσῃ ὁ ἰατρὸς μὲ ζεστὸ νερὸ καὶ τὸ τρίβομεν διὰ νὰ κοκκινήσῃ. Ἐὰν τὸ δέρμα ἦναι σκληρὸν θέτομεν πρὶν θερμὸν κατάπλασμα.

Ἀκολούθως ἐξακριβώνομεν καλῶς τὸ μέρος τῆς κεφαλῆς τῆς βδέλλας καὶ

ἐνῷ κρατοῦμεν αὐτὴν μὲ μανδῆλι ἀπὸ τὸ ὀπίσθιον παχὺ μέρος, προσαρμόζομεν τὸ λεπτὸν ἐμπροσθιον μέρος ἐπὶ τοῦ δέρματος, ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἔχομεν θέσῃ ὀλίγην σάκχαριν ἢ γάλα, ἕως ὅτου ἡ βδέλλα δαγκάσῃ. Δυνάμεθα ἐπίσης νὰ τὴν τυλίξωμεν εἰς χάρτην ἢ νὰ τὴν ἐμβάλλομεν εἰς δοκιμαστικὸν σωλῆνα ἢ εἰς στενὸν ποτήριον. Ἐὰν θὰ τεθοῦν πολλαὶ βδέλλαι ταὐτοχρόνως, χρησιμοποιοῦμεν ποτήριον νεροῦ, τοῦ ὁποίου τὴν ὀπὴν καλύπτομεν μὲ

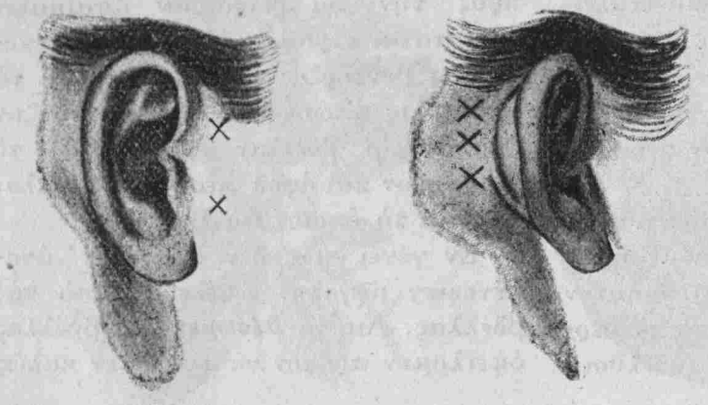

Εἰκ. 95.

Σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων δύνανται νὰ τεθῶσιν βδέλλαι.

πανί. Εἰς τὸ μέσον τοῦ ὀλίγον βυθιζομένου πανιοῦ θέτομεν τὰς βδέλλας, ἀναστρέφομεν τὸ ποτήριον ἐπὶ τοῦ μέρους ὅπου θὰ τεθοῦν αἱ βδέλλαι, καὶ σύρομεν τότε σιγὰ σιγὰ τὰς τέσσαρας γωνίας τοῦ πανιοῦ ὅτε αἱ βδέλλαι καταβαίνουν καὶ δαγκάνουν. Διὰ νὰ ἐπιταχύνωμεν τὸ δῆγμα κρυώνομεν, μὲ βρεγμένον ὕφασμα ἢ μὲ τεμάχιον πάγου, τὸ κάτω μέρος τοῦ ποτηρίου ἢ βρέχομεν πρὶν τὰ χείλη τοῦ ποτηρίου μὲ ὀλίγον κρασί. Ἄλλο μέσον τοποθετήσεως τῶν βδελλῶν εἶνε τὸ ἀκόλουθον. Τρυπῶμεν ἀπ' ἄκρον εἰς ἄκρον μῆλον ἢ πορτοκάλλι καὶ εἰς τὴν οὕτω ἀνοιγεῖσαν ὀπὴν τοποθετοῦμεν μὲ τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ κάτω τὴν βδέλλαν καὶ θέτομεν ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ὁ ὀξὺς χυμὸς τοῦ ὀπώρικοῦ ἐξαναγκάζει αὐτὴν νὰ φύγῃ ἀμέσως καὶ οὕτω δαγκάνει εὐκόλως.

Ὀφείλομεν ν' ***ἀποφεύγωμεν*** νὰ θέτωμεν βδέλλας εἰς μέρη ὅπου φαίνονται μεγάλαι φλέβες ὡς ἐπικινδύνους καὶ ἐν γένει εἰς μέρη μὴ καλυπτόμενα (πρόσωπον, λαιμός, κτλ.) ὡς ἐπιφαιρούσας οὐλὰς ἀκαλαισθήτους.

Αἱ βδέλλαι δὲν πρέπει νὰ τίθενται πλησίον τοῦ στόματος, δὲν πρέπει δὲ καὶ νὰ πίνωμεν νερὰ λιμνῶν ἢ βαλτωδῶν μερῶν. Ἀλλ' ἐὰν κατὰ τύχην ***καταπίωμεν*** βδέλλαν, ὀφείλομεν νὰ πίωμεν ἀμέσως ὕδωρ ἁλατοῦχον ἢ ὄξος ἢ οἶνον ἢ οἰνόπνευμα, ἄλλως δύνανται νὰ ἐπέλθουν ἐπικίνδυνοι αἱμορραγίαι. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἡ βδέλλα τεθῇ πλησίον τοῦ δακτυλίου* δέον νὰ τίθεται εἰς τὸ στόμιον βάμβαξ βαπτισμένος εἰς ἔλαιον. Ἐὰν τυχαίως εἰσέλθῃ ἐντὸς τοῦ δακτυλίου δέον νὰ γίνουν ἀμέσως κλίσματα μὲ ἅλας.

Διὰ τὴν τοποθέτησιν βδελλῶν ἔμπροσθεν ἢ ὄπισθεν τῶν ὤτων (Εἰκ. 95).

Αἱ βδέλλαι αἵτινες δύνανται νὰ ***χρησιμοποιηθοῦν*** εἶνε ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι ἐπὶ πολὺν καιρὸν δὲν ἔχουν ἀπορροφήσει αἷμα, αἵτινες συσπειροῦνται ὅταν τὰς ἐγγίσῃ τις. Δαγκάνουν δὲ γρήγορα ἐκεῖναι αἱ ὁποῖαι διετηρήθησαν οὐχὶ πλέον τῆς $^1/_2$ ὥρας εἰς δοχεῖον χωρὶς ὕδωρ. Ὁ ***ἀριθμὸς*** τῶν βδελλῶν καὶ ὁ χρόνος ποῦ θ' ἀφεθοῦν ν' ἀπορροφήσουν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ αἷμα ποὺ θέλομενῇ νὰ ἐξαχθῇ.

Συνήθως ἡ βδέλλα ἀπορροφᾷ αἷμα σχεδὸν εἰς ποσότητα 2. κ. κ. καὶ πίπτει μόνη. Ἐὰν ροφήσῃ πέραν τῆς ὥρας καὶ δὲν πέσῃ τότε ***δὲν ἀποσύρομεν*** αὐτήν, διότι δυνάμεθα νὰ προξενήσωμεν πληγὴν τοῦ δέρματος δυσίατον, ἀλλὰ χύνομεν ἐπ' αὐτῆς ὕδωρ ἁλατοῦχον ἢ καπνόν. Διὰ νὰ σταματήσωμεν τὸ αἷμα ἐὰν ἐξακολουθῇ ἐπὶ πολὺ νὰ τρέχῃ, δένομεν τὸ μέρος μὲ βάμβακα καὶ ἐπίδεσμον ἢ πιέζομεν μὲ τὸν δάκτυλον.

Τὰς ἅπαξ μεταχειρισθείσας βδέλλας δὲν πρέπει νὰ μεταχειριζώμεθα καὶ δι' ἄλλον ἄνθρωπον ἕνεκα τοῦ κινδύνου τῆς μολύνσεως.

Αἱ βδέλλαι δὲν εἶνε δηλητηριώδεις. Εἰς τὸν ἴδιον ἄνθρωπον δύνανται νὰ ἐπαναχρησιμοποιηθοῦν ἀφοῦ ἐξαχθῇ τὸ αἷμα. Πρὸς τοῦτο τίθεται ἡ πλήρης αἵματος βδέλλα εἰς δοχεῖον ἐμπεριέχον ἐξ ἡμισείας οἶνον καὶ ὕδωρ, ἕως ὅτου ἀποστάξῃ μίαν σταγόνα αἵματος. Τότε κρατοῦμεν αὐτὴν ἐκ τοῦ ὄπισθεν μέρους καὶ σφίγγομεν, ὄχι βέβαια πολύ, πρὸς τὰ ἐμπρὸς διευθύνοντες τὸ αἷμα πρὸς τὸ στόμα, ὁπόθεν καὶ ἐκρέει.

Πρὸς ***διατήρησιν*** τῶν βδελλῶν κρατοῦμεν αὐτὰς ἐντὸς νεροῦ λίμνης ἢ ποταμοῦ ἢ βροχῆς ἢ καὶ συνήθους ὅτε ὅμως θέτομεν εἰς τὸ βάθος τοῦ δοχείου ὀλίγον ἄργιλλον. Τὸ δοχεῖον θὰ ἦναι κατὰ τὰ $^2/_3$ πλῆρες, θὰ κρατῆται δὲ εἰς μέρος φωτεινὸν καὶ δροσερὸν καὶ θὰ κλείηται μὲ πῶμα ἐκ ξύλου. Τὸ ἐντὸς τοῦ δοχείου νερὸ θ' ἀλλάξῃ καθ' ἑκάστην. Ἐὰν τύχῃ νὰ ἀποθάνῃ καμμία βδέλλα θὰ ἐξάγεται ἀμέσως ἐκ τοῦ δοχείου καὶ θὰ ἀλλάξῃ τὸ νερό.

ΒΕΒΕ·Ι (*Vevey*)

Ἑαρινὸς καὶ φθινοπωρινὸς κλιματικὸς σταθμὸς ἐν Ἑλβετίᾳ ἐπὶ τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, 385 μ. ὑ. ἐ. θ. Ἀὴρ Ἄλπεων, λουτρὰ λίμνης (20ο).

ΒΕΓΓΙΣ (*Veggis*)

Κλιματικὸς σταθμὸς δι' ἀναρρωνύοντας ἀσθματικούς, ἀναιμικούς, φθισικοὺς εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Riggi παρὰ τὴν λίμνην τῶν τεσσάρων καντονίων (4 Cantons) ἐν Ἑλβετίᾳ, εἰς ὕψος 442 μ. ὑ. ἐ. θ.

ΒΕΛΛΑΔΟΝΑ (*βλ. Ἄτροπος ἢ Εὐθάλεια.*

ΒΕΛΟΝ

Ἡ χρῆσις τοῦ βέλου εἶναι ἐξαίρετος πρὸς προφύλαξιν τοῦ προσώπου ἀπὸ τοῦ κονιορτοῦ, τοῦ ἡλίου καὶ τῶν ἀτμοσφαιρικῶν ἐπιδράσεων. Τὰ πυκνὰ πράσινα ἢ κυανᾶ βέλα προστατεύουν τὸ πρόσωπον κατὰ τῶν ἐφηλίδων.

Δὲν πρέπει νὰ γίνεται κατάχρησις τοῦ βέλου, διότι τὸ δέρμα τοῦ προσώπου καθίσταται οὕτω λίαν εὐαίσθητον καὶ εὐπρόσβλητον. (*βλ. Ρίς, Κρυοπαγήματα).*

ΒΕΛΟΝΗ (*βλ. Σύριγξ, Ξένα Σώματα).*

ΒΕΛΟΣ

Τὰ δηλητήρια τῶν βελῶν ἐπιφέρουν σπασμοὺς καὶ παράλυσιν, ἐνῷ ἡ συναίσθησις δὲν ἀλλοιοῦται σχεδόν.

Λαοὶ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Νοτίου Ἀμερικῆς χρησιμοποιοῦν βέλη βαπτισμένα εἰς δηλητήρια φυτικὰ ἢ ζωϊκὰ (εἰς τὴν Ἀσίαν Upas Radja, Antjae, ὅμοια πρὸς τὴν στρυχίνην εἰς τὴν Ἀμερικὴν Mari ἢ Curare) οὕτως ὥστε αἱ πληγαί των εἶνε θανατηφόροι. Τὰ δηλητήρια ταῦτα ἐπενεργοῦν μόνον ὅταν εἰσέλθουν εἰς τὸ αἷμα. Ἐπειδὴ τὸ δηλητήριον δὲν ἐπενεργεῖ εἰς τὸν στόμαχον δυνάμεθα κάλλιστα νὰ ἀπελευθερώσωμεν τὰς πληγὰς ἀπὸ τὰ τοιαῦτα δηλητήρια, ἀπορροφῶντες αὐτὰς, βεβαίως ἐὰν δὲν ἔχωμεν πληγὴν εἰς τὸ στόμα.

ΒΕΝΖΑΝΙΛΙΔΗ

Λευκὴ κόνις ἀντιπυρετικὴ (0,1—0,5)

ΒΕΝΖΙΝΗ

Σευστὸν ἄχρουν ἀποστάζον ἐκ τῆς λιθανθρακοπίσσης, εὔφλεκτον καὶ ἐκρηκτικὸν ὅταν πλησιάζῃ τις αὐτὸ μὲ φῶς. Εἰς τὰς οἰκογενείας χρησιμοποιεῖται πρὸς καθαρισμὸν κηλίδων ἐκ λίπους καὶ ὡς ἐντομοκτόνον.

Ἐκτὸς τῶν ἐγκαυμάτων, τὰ ὁποῖα δύναται νὰ προξενήσῃ ἡ βενζίνη, προκαλεῖ καὶ δηλιριάσεις, ὅταν ἀναπνέωνται οἱ ἀτμοί της εἰς ἐργοστάσια βενζίνης ἢ εἰς τοιαῦτα ὅπου καθαρίζονται ἐνδύματα. Αἱ ***δηλητηριάσεις*** ἐκδηλοῦνται εἰς μὲν τὴν ὀξεῖαν μορφὴν διὰ κεφαλοπόνου, ζάλης, μέθης, παραληρημάτων σπασμῶν κλπ. Εἰς δὲ τὴν χρονίαν διὰ νευρίτιδων, αἱμορραγιῶν, ἀναιμιῶν, ἀταξίας. Οἱ δηλητηριασθέν-

SISMANOGLIO MEGARO

τες πρέπει ἀμέσως νὰ φέρωνται εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα καὶ νὰ δίδωνται εἰς αὐτοὺς ἐκτὸς διεγερτικῶν, 20 σταγόνες βάμματος εὐθαλείας (Teinture de belladonne) καὶ ἐντὸς $^1/_4$ τῆς ὥρας διάλυσις 1 : 100 ἀμμωνίας εἰς ὕδωρ μὲ ὀλίγην σάκχαρον.

ΒΕΝΖΟΗ (*Benjoin τ. Ἀσελπέντ*).

Ρητίνη ἐξαγόμενη διὰ τομῶν του φλοιοῦ Βενζόης τῆς φαρμακευτικῆς, δένδρου τῆς Ἰάβας. Γλυκύπικρος εἰς τὴν γεῦσιν, ἔχει ὀσμὴν βανίλλης, εἰσπνεομένη δὲ φέρει βῆχα. Σπανίως γίνεται χρῆσις αὐτῆς ἐσωτερικῶς. Χρησιμοποιεῖται ἐξωτερικῶς ὡς κοσμητικὸν εἰς πομμάδας καὶ εἰς ὀδοντοτρίμματα.

Τὸ ***Παρθένιον γάλα*** (Lait virginal) τὸ ὁποῖον χρησιμοποιεῖται ὡς καλλωπιστικὸν τοῦ δέρματος, ἀλλὰ καὶ συχνὰ ξηραίνει αὐτό, κατασκευάζεται ἐὰν ἀναμίξωμεν σταγόνα πρὸς σταγόνα 10 γρ. βάμματος βενζόης (Teinture de benjoin) μὲ 400 γρ. ἀμυγδαλογάλακτος (lait d'amandes) ἢ ἀνθονέρου (eau des roses).

Παρομοία συνταγὴ Παρθενίου γάλακτος πρὸς καταπολέμησιν τῶν ἐφηλίδων εἶναι ἡ ἑξῆς :

Ἀμύγδαλα γλυκὰ καθαρισμένα	20 γρ.
Ἀμύγδαλα πικρὰ	5 γρ.
Ἀνθόνερον	200 γρ.
Βάμμα Βενζόης	1 γρ.

ΒΕΝΖΟ·Ι·ΚΑ ΑΛΑΤΑ

Τὰ ἅλατα τοῦ βενζοϊκοῦ ὀξέος* εἶνε ἀντιαρθριτικὰ καὶ ἀντικαταρροϊκά. Τὰ μᾶλλον ἐν χρήσει εἶνε τὰ ἅλατα τοῦ νατρίου* καὶ τοῦ ἀμμωνίου.

ΒΕΝΖΟ·Ι·ΚΟΝ ΟΞΥ (*Aeide benzoique*).

Ἀποτελεῖται ἀπὸ μικρὰ λευκά, κιτρινωπά, κρύσταλλα (ἄνθη βενζόης), ὑποξύνου γεύσεως, διαλυόμενα εἰς θερμὸν ὕδωρ. Παράγεται ἐκ τῆς βενζόης ἢ καὶ ἐκ τῶν οὔρων ἵππων καὶ βοῶν, ὅπου εὑρίσκεται ἐν ποσότητι. Χρησιμοποιεῖται ***ἐσωτερικῶς*** (0,5—2γρ.) ὡς ἀποχρεμπτικόν, διεγερτικόν, διουρητικὸν καὶ ἐφιδρωτικόν.

ΒΕΝΖΟΝΑΦΘΟΛ

Κόνις λευκή, χωρὶς γεῦσιν, διδομένη ὡς ἀντισηπτικὸν τοῦ ἐντερικοῦ σωλῆνος (1—4 γρ)

ΒΕΝΤΟΥΖΑΙ (*Σικύα*)

Σκοπὸς τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ***ξηρῶν*** βεντουζῶν εἶνε ἡ κατὰ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος παροχέτευσις αἵματος καὶ ἐλάττωσις οὕτω τῆς εἰς τὸ βάθος συμφορήσεως. Εἶνε ἄρα μέτρον ***ἀντιπερισπαστικὸν*** καὶ βασίζεται ἐπὶ τῆς ἀντιφλογιστικῆς ἐνεργείας τῆς ὑπεραιμίας.*

Ὁ τρόπος τῆς ***ἐφαρμογῆς*** τῶν βεντουζῶν εἶνε ὁ ἀκόλουθος : Εἰς τὸ στῆθος, ράχιν, ἢ εἰς τὰ πλάγια (ὅταν ἡ ἀναπνοὴ ἀποβῇ δύσκολος, ἐν τῇ ἀρχῇ ἢ κατὰ τὴν διαδρομὴν πνευμονικῆς συμφορήσεως, εἰς ρευματικοὺς ἢ νευραλγικοὺς πόνους), εἰς τὸ δεξιὸν ἄνω μέρος τῆς κοιλίας (ὅταν τὸ ἦπαρ εἶνε συμφορημένον καὶ ἐπώδυνον), εἰς τὸ ἀριστερὸν (ὅταν πρόκειται περὶ τοῦ σπληνός), ἀποφεύγοντες πάντοτε μέρη τριχωτὰ καὶ μὲ ἄνισα ὀστᾶ, θέτομεν τὰς βεντοῦζας, (δηλ. μικρὰ ὑάλινα δοχεῖα] ἐν ἀνάγκῃ ποτήριον ὕδατος ἢ δοχεῖα πομάδας, τῶν ὁποίων τὸ χεῖλος προτιμώτερον νὰ εἶναι στενώτερον τοῦ βάθους) ἀφοῦ κρατήσωμεν ἐπ' ἐλάχιστον ἐπὶ φλογός, διὰ νὰ θερμανθῇ ὁ ἐντὸς ἀὴρ καὶ ὄχι τὰ χείλη, ἢ ἀφοῦ θέσωμεν ἐντὸς αὐτῶν τεμάχιον βάμβακος ἢ σιγαροχάρτου. Ἄλλοτε τυλίσσομεν νόμισμα δι' ὑφάσματος, δένομεν αὐτό, ἀλείφομεν δι' ἐλαίου τὰ ἄκρα (δηλ. κάμνομεν φιτύλι) καὶ ἀνάπτομεν αὐτὸ ἀφοῦ τὸ θέσωμεν ἐπὶ τοῦ δέρματος καὶ ἐπ' αὐτοῦ τὴν βεντοῦζαν. Αἱ θρυαλλίδες, (φυτίλια) αὗται διατηροῦνται πάντοτε. Εἰς τὰς πρώτας περιπτώσεις ἀνάπτομεν τὸν βάμβακα ἢ τὸ σιγαρόχαρτον καὶ θέτομεν τὰς βεντοῦζας ἐπὶ τοῦ δέρματος. Ἡ καῦσις ἀραιώνει τὸν ἀέρα τῆς βεντοῦζας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς ὁποίας γίνεται κενὸν ὥστε τὸ δέρμα εἰσροφᾶται καὶ τὸ αἷμα εἰσρέει εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ δέρματος. Σπανίως γίνονται ἐγκαύματα, καὶ ὁ

ἐλαφρὸς πόνος τὸν ὁποῖον προκαλεῖ ἡ ἔντασις τοῦ δέρματος παρέρχεται ἀμέσως μόλις ἀποσύρωμεν τὴν βεντοῦζαν. Ἡ βεντοῦζα πίπτει συχνὰ μόνη ὕστερον ἀπὸ ὀλίγον καιρόν, ἀλλὰ ἐὰν μετὰ 8—10 λεπτὰ δὲν πέσῃ, ἀποσύρομεν αὐτὴν σύροντες ἀπὸ τῆς κορυφῆς, κλίνοντες αὐτὴν πρὸς τὸ ἕν μέρος ἐνῷ διὰ τοῦ δακτύλου τῆς ἄλλης χειρὸς ἀντιθέτως πιέζωμεν τὸ δέρμα παρὰ τὴν βεντοῦζαν διὰ νὰ εἰσέλθῃ ὁ ἀήρ. Τὸ δέρμα μένει ἐπί τινας ὥρας ἰόχρουν καὶ βαθμηδὸν ἀποκαθίσταται εἰς τὸ φυσιολογικόν.

Ἐκτὸς τοῦ εἴδους τούτου τῶν ξηρῶν βεντουζῶν ὑπάρχουν καὶ τοιαῦται μὲ ἐλαστικὰς σφαίρας ἢ ἀντλίαν (βλ. *Μπίερ μέθοδος*).

Αἱ κοπτεραί, αἱματηραὶ ἢ σκαριφισταὶ βεντοῦζαι χρησιμοποιοῦνται διὰ τοπικὴν ἀφαίμαξιν καὶ ταυτόχρονον ἀντιπερισπασμόν.

Πρὸς τοῦτο θέτομεν πρῶτον ξηρὰς βεντούζας, ἀλείφομεν τὸ μέρος μὲ ἰώδιον καὶ ἀκολούθως δι' ἰδιαιτέρου μηχανήματος, τοῦ ***σκαριφητῆρος*** (μεταλλίνου κυτίου, τοῦ ὁποίου ἡ μία πλευρὰ ἔχει ρωγμὰς κατὰ μῆκος, ἀπὸ τὰς ὁποίας ὅταν πιέσωμεν ἓν ἐλατήριον,

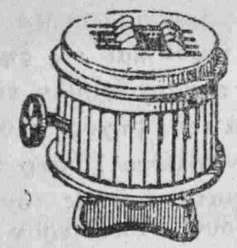

Εἰκ. 96.

Σκαριφιτήρ.

ἐξέρχονται λαβίδες κοπτεραὶ) ἢ διὰ ξυραφίου κάμνομεν μερικὰς τομὰς καὶ ἐπ' αὐτῶν θέτομεν καὶ πάλιν ξηρὰς βεντοῦζας αἱ ὁποῖαι τότε πληροῦνται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον αἵματος.

Πρὶν τῆς χρήσεως ὁ σκαριφητὴρ θὰ βράζεται, τὸ δὲ ξυράφιον θὰ καθαρίζεται μὲ οἰνόπνευμα. Ἀφοῦ ἀποσύρομεν τὰς βεντούζας θέτομεν βάμβακα καθαρὸν καὶ ἐπίδεσμον. Αἱ κοπτεραὶ βεντοῦζαι εἶνε δραστικώτεραι τῶν ξηρῶν. (Εἰκ. 96).

ΒΕΡΑΤΡΙΝΗ

Λευκὴ κρυσταλλικὴ κόνις, συστατικὸν τῆς ρίζης τοῦ ***Ἑλλεβόρου**** καὶ τῶν σπόρων τῆς ***Σαβατίλλης***,* ἀδιάλυτος εἰς τὸ ὕδωρ. Ἰσχυρότατον δηλητήριον τοῦ ὁποίου 5 χλστγρ. ἀρκοῦν νὰ προξενήσουν τὸν θάνατον.

Ἐσωτερικῶς χορηγούμενον εἰς ἐλαχίστην δόσιν (0,001) κατευνάζει τὴν ἐνέργειαν τῆς καρδίας καὶ ἔχει ἰδιότητα ἀντιρευματικήν.

Ἐξωτερικῶς χρησιμοποιεῖται ὡς ἀλοιφὴ ἀντινευραλγική.

Ἡ δηλητηρίασις ἐκδηλοῦται διὰ καύσεως εἰς τὸν λαιμόν, διὰ δυσκολίας εἰς τὴν κατάποσιν καὶ τὴν ἀναπνοήν, διὰ σιελορροίας, ἐμέτου, διαρροίας, κωλικῶν, ἀδυναμίας εἰς τὴν καρδίαν, διεγέρσεως, βραδύτερον δι' ἀναλγησίας, ὑποθερμίας.

Θὰ ***ἀοθοῦν*** ἀμέσως ἐμετικὰ καὶ ἔπειτα ταννίνη ἢ ἰώδιον καὶ διεγερτικά.

ΒΕΡΑΤΡΟΝ (*βλ. Ἑλλέβορος ὁ λευκός*).

ΒΕΡΓΑΜΟΤΕΛΑΙΟΝ

Κιτρινοπράσινον αἰθέριον ἔλαιον ἐξατμιζόμενον ἐκ τῶν φλοιῶν τοῦ Βεργαμώτου. Χρησιμοποιεῖται ἕνεκα τῆς ὡραίας ὀσμῆς του εἰς κοσμητικὰς χρήσεις.

ΒΕΡΛΟΒΕΙΟΣ ΝΟΣΟΣ (*Werlhoff, Πορφύρα αἱμορραγική, Πορφύρα ρευματοειδής*).

Νόσος παρατηρουμένη ἰδίως εἰς παιδία, γυναῖκας, ἀδυνάτους, πτωχούς, κακῶς τρεφομένους καὶ κατοικοῦντας εἰς ὑγρὰς καὶ κακῶς ἀεριζομένας κατοικίας.

Ἀρχίζει μὲ γενικὴν ἀδιαθεσίαν, κόπωσιν, πόνους εἰς τὰς ἀρθρώσεις καὶ

SISMANOGLIO MEGARO

ἐπέρχονται ἀκολούθως, ἕνεκα τῆς μεγάλης εὐθρυπτότητος τῶν ἀγγείων, αἱμορραγίαι, μικραὶ κυαναὶ κηλῖδες εἰς τὸ δέρμα, αἵτινες πάλιν ἐξαλείφονται, ἐπιστάξεις, αἱματεμέσεις, αἱματουρίαι καὶ ἐντερορραγίαι. Ἡ ἀσθένεια αὕτη δὲν ἐπιφέρει τὰς ἀλλοιώσεις τῶν οὔλων, ἃς παρατηροῦμεν ἐπὶ ***σκορβοῦτου**** καὶ δὲν ἔχει τάσιν πρὸς ἕλκη.

Εἰς 2—4 ἑβδομάδας ἐπέρχεται ἴασις τῆς νόσου· ἀλλὰ συνήθως ὑποτροπιάζει. Ἀπαιτεῖται ἡσυχία, θρεπτικὴ τροφὴ (χόρτα, φροῦτα) τελεία ἀποχὴ ἀπὸ ἀλκοολικὰ ποτά, ὁ δὲ ἰατρὸς διορίζει αἱμοστατικὰ ἢ τονωτικὰ ἢ τι ἄλλο ἀναλόγως τῆς καταστάσεως.

ΒΕΡΜΟΥΤ

Ρευστὸν πικρὸν παρασκευαζόμενον δι' ἐμβρέγματος διαφόρων φυτῶν (ἀψίνθου, ἐλενίου, ἀνίσου τοῦ ἀστερωτοῦ, κενταυρίδος, κοριάνδρου, μοσχοκάρφων, φλοιῶν πορτοκαλλίων, τσαμαρίνθου, κίνας, κουασσίας) εἰς οἰνόπνευμα 18ο. Χρησιμοποιεῖται ἰδίας ὡς ὀρεκτικὸν καὶ διεγερτικὸν τῆς πέψεως.

Τὰ ἀληθινὰ Βερμοὺτ γίνονται δι' οἴνου λευκοῦ (Βερμ. Τευρίνου) καὶ εἶνε ὀλιγώτερον βλαβερά, ἐνῷ τὰ ἄλλα τὰ δι' οἰνοπνεύματος ἢ χαλασμένων οἴνων κατασκευαζόμενα εἶνε βλαβερά.

ΒΕΡΝΕΤ (*Vernet*).

Πηγαὶ ὑδάτων θειούχων θερμ. 31—36° εἰς τὰ Ἀνατολικὰ Πυρηναῖα εἰς ὕψος 620 μ. Κλῖμα γλυκύ.

ΒΕΡΟΝΑΛ (*Veronal*).

Ἄχρωμος κρυσταλλίνη κόνις, γεύσεως πικρᾶς, χορηγουμένη εἰς δόσιν 0,50 ἑκγρ. ὡς ὑπνωτικόν. Ἐπενεργεῖ συνήθως μετὰ μίαν ὥραν καὶ καλλίτερον ὅταν λαμβάνηται μὲ θερμὸν ποτὸν (φλαμμούρι).

ΒΕΡΥΚΟΚΚΑ (*κ. Καϊσιά, βλ. Τροφῶν πίνακα, Ὀπωρικά*).

ΒΗΜΑ (*βλ. Βάδισις*).

ΒΗΞ

Ὁ βὴξ δὲν εἶνε ἀσθένεια ἀλλὰ σύμπτωμα, ἐκδηλούμενον διὰ βραχείας ἠχηρᾶς ὁρμητικῆς ἐκπνοῆς, κατὰ τὴν ὁποίαν ἡ γλωττίς* μένει κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον στενή. Εἶνε φαινόμενον ἀνταναklαστικὸν* ὀφειλόμενον εἰς ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου τῶν ἀναπνευστικῶν ὁδῶν ἕνεκα ξένου σώματος, τὸ ὁποῖον ἔχει καταφύγει εἰς τὰς διακλαδώσεις τραχείας καὶ βρόγχων καὶ τὸ ὁποῖον περιτυλισσόμενον μὲ βλέννας ἐξάγεται διὰ τοῦ βηχός, ἢ ἕνεκα ἕλκους, μικροῦ πολύποδος, εἰσπνοῆς καυστικῶν οὐσιῶν, κόνεως κτλ.

Ὁ βὴξ συνοδεύει τὰς νόσους λάρυγγος, τραχείας, βρόγχων, πνευμόνων, ἐνίοτε τοῦ βλεννογόνου τῆς ρινός, ὅτε ἡ εἰς μερος τι συσσωρευθεῖσα βλέννα προκαλεῖ ἐρεθισμὸν καὶ κατὰ συνέπειαν βῆχα διὰ νὰ ἐξαχθῇ. Ἐκτὸς τῶν συνηθεστέρων τούτων αἰτιῶν, ὁ βὴξ δύναται νὰ ὀφείληται εἰς δυσπεψίας, ἀδενοπαθείας, ἡπατικὰς νόσους, ἐλμινθιάσεις, ὀδοντοφυΐαν, ἀσθένειαν γεννητικῶν ὀργάνων τῆς γυναικός κλπ.

Εἰς τὰς τελευταίας ταύτας περιπτώσεις ὁ βὴξ προέρχεται ἀπὸ ἀλλοιώσεις σχετικῶν νεύρων ***(Βηξ νευρικός)***.

Ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρα διακρίνεται ὁ βὴξ εἰς ***ὑγρὸν*** καὶ εἰς ***ξηρόν***.

Εἰς τὸν πρῶτον ἔχομεν τὴν ἐντύπωσιν ὅτι διὰ τοῦ βηχὸς τίθεται ὑγρὸν εἰς κίνησιν (βλέννα) ὅπερ καὶ ἐξέρχεται (φλέγματα) ἐνῷ εἰς τὸν ξηρὸν ταῦτα ἐλλείπουν. Ἰδιαίτερον χαρακτῆρα ἠχηρὸν καὶ κατὰ παροξυσμοὺς ἐπερχόμενον ἔχει ὁ βὴξ τσῦ κοκκύτου.*

Πρὸς θεραπείαν τοῦ βηχὸς πρέπει νὰ διασαφηνισθῇ ἡ αἰτία διότι, ὡς ἐλέχθη, πρόκειται περὶ συμπτώματος. Πρέπει ν' ἀποδίδηται προσοχὴ εἰς τὸν βῆχα διότι δύναται νὰ εἶναι ἀρχὴ σοβαρᾶς νόσου. Διὰ διαφόρων μαλακτικῶν καὶ ναρκωτικῶν, θερμῶν ποτῶν, βεβαίως κατευνάζεται καὶ θεραπεύεται ἐὰν ἡ αἰτία δὲν εἶνε σοβαρά, δὲν πρέπει ὅμως λησμονηθῇ ὅτι ὁ βὴξ εἶνε ἐνίοτε ἀναγκαῖος, διότι ἐξέρχονται

πράγματα τὰ ὁποῖα εἶνε ἀνάγκη νὰ ἐξέλθωσιν (ὡς βλέννα, πύον κτλ.). Διὰ τοῦτο εἰς περιπτώσεις τινὰς δὲν πρέπει νὰ καταπολεμῆται μὲ φάρμακα. Ἐν πάσῃ περιπτώσει ὁ ἀσθενὴς πρέπει νὰ ἀνακόπτῃ τὸν βῆχα διότι ἐὰν ἐνδίδῃ εἰς ἕκαστον γαργαρισμὸν τοῦ λαιμοῦ καὶ τοῦ βηχὸς ὁ ὑπάρχων ἐρεθισμὸς θὰ ἐπεκταθῇ.

ΒΗΧΙΟΝ (*βλ. Χαμαιλεύκη*).

ΒΙΔΕΛΟ (*βλ. Κρέας*).

ΒΙΛΛΑΚΑΠΡΑ (*Villacabras*).

Πηγὴ ἐν Ἱσπανίᾳ τῆς ὁποίας τὸ ὕδωρ περιέχον θειϊκὸν νάτριον καὶ θειϊκὴν μαγνησίαν εἶναι καθαρκτικόν.

Εἰκ. 97.

Βίλτουγκεν.

Ἰδίως εἰς τὰ παιδία εἶνε ἀνάγκη νὰ δίδηται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὸν βῆχα καὶ νὰ καταπολεμῆται ἐγκαίρως.

Μόλις ἕνα παιδὶ ἀρχίζει νὰ βήχῃ πρέπει νὰ κρατῆται εἰς θερμοκρασίαν ἴσην (18ο) μὲ καθαρὸν ἀέρα, τόσῳ δὲ τὴν νύκτα, ὅσῳ καὶ τὴν ἡμέραν δὲν πρέπει νὰ ἀφίνῃ τὸ θερμὸν δωμάτιον, ἐὰν δὲ παρουσιασθῇ καὶ πυρετὸς θὰ μείνῃ κλινῆρες καὶ θὰ πίνῃ ζεστά. Μόνος ὁ ἰατρὸς εἶνε εἰς θέσιν νὰ ἐξακριβώσῃ πόθεν προέρχεται ὁ βὴξ καὶ δύναται νὰ προλάβῃ ἐπικινδύνους φλογώσεις.

ΒΙΛΤΜΠΑΤ (*Wildbad*).

Κλιματικὸς σταθμὸς καὶ ἀκρατοπηγή* ἐν Βυρτεμβέργῃ, 430 μ. ὑ. ἐ. θ. μὲ πολλὰς θερμοπηγὰς (33—40 Ε) ***καταλλήλους*** δι' ἀρθριτικούς.

ΒΙΛΤΟΥΝΓΚΕΝ (*Wildungen*).

Πόλις ἐν Γερμανίᾳ εἰς τὸ πριγκηπᾶτον Waldeck ἐπὶ τῆς σιδηροδρ. γραμμῆς Κασὲλ—Φραγκφούρτης, 260 μ. ὑ. ἐ. θ. μὲ διαφόρους σιδηρούχους καὶ ἀνθρακούχους ἀλκαλικὰς πηγάς, ***καταλλήλους*** δι' οὐροποιητικάς, ἀναπνευ-

SISMANOGLIO MEGARO

στικάς, πεπτικὰς καὶ μητρικὰς παθήσεις καὶ δι' ἀναιμίας. (Εἰκ. 97)

ΒΙΝΑΤΙΟ *(Vinadio)*.

Θερμὴ θειοῦχος πηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ 630Ε περιέχουσα 14,8 κ.ἑκμ. ὑδροθείου κατὰ λίτρον.

ΒΙΝΤΕΡΓΚΡΥΝ *(Αἰθέριον ἔλαιον, Essence de Wintergren)*.

Οὐσία ἐλαιώδης προερχομένη ἐκ τῆς Γωλθερίας* καὶ χρησιμοποιουμένη ἐξωτερικῶς εἰς ρευματικὰς παθήσεις.

ΒΙΟΛΕΤΤΑ *(βλ. Ἰα)*.

ΒΙΟΛΟΓΙΑ

Κλάδος τῆς ἰατρικῆς ἀσχολούμενος μὲ τὴν μελέτην τῶν νόμων τῆς ἐκδηλώσεως τῆς ζωῆς τῶν ζώντων ὄντων καὶ τῶν ὀργάνων των.

ΒΙΟΣ *(βλ. Ζωή)*.

ΒΙΟΨΙΑ

Ἐξέτασις ἰδίως μικροσκοπικὴ, τεμαχίου ὀργάνου ἐξαχθέντος ἐκ τοῦ ζῶντος ὀργανισμοῦ πρὸς διευκόλυνσιν τῆς διαγνώσεως.

ΒΙΡΓΙΛΙΑΝΟ ΤΙ ΣΤΑΡΟ *(Virgiliano di Staro)*.

Σιδηρο-θειοῦχος πηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ περιέχουσα θειϊκὸν σίδηρον (3,64), ἴχνη ἀρσενικοῦ ὀξέος καὶ 0,6 θειϊκοῦ ὀξέος.

ΒΙΣΚΥ *(Whisky)*.

Οἰνοπνευματῶδες ποτὸν προερχόμενον ἐκ ζυμώσεως κριθῆς ἢ σικάλεως περιέχον 60—75 % οἰνόπνευμα.

ΒΙΣΜΟΥΘΙΟΝ *(Bismuth)*.

Τοῦ μετάλλου τούτου τέσσαρες ἰδίως ἑνώσεις χρησιμοποιοῦνται ἐν τῇ Ἰατρικῇ. Τὸ ***ὑπονιτρικὸν βισμούθιον*** (sous-nitrate de bismuth) καὶ τὸ ***ἰτεϋλικὸν βισμούθιον*** (salicylate de bismuth) κόνεις λευκαὶ ἀδιάλυτοι εἰς ὕδωρ. Δίδονται ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δυσπεψίας πρὸς ἀπορρόφησιν ἀερίων τοῦ στομάχου καὶ καταπολέμησιν τῶν ὀξύνων ἐρυγῶν. Κυριώτατα ὅμως δίδονται ὡς στυπτικὰ ἐναντίον διαρροιῶν, ὅτε αἱ κενώσεις γίνονται μαῦραι ἕνεκα χημικῆς ἀλλοιώσεως γενομένης εἰς τὰ ἔντερα. Ἡ δόσις εἶνε διάφορος (0,20—4 γρ. τὴν ἡμέραν) ἀναλόγως τῆς ἡλικίας. Χρησιμοποιοῦνται καὶ ***ἐξωτερικῶς*** ἀντὶ ἀμύλου καὶ εἰς κοσμητικὰς σκευασίας.

Τὸ ***ἀνθρακικὸν βισμούθιον*** καὶ τὸ ***βασικὸν κηκιδικὸν βισμούθιον*** (δερματόλ), ἔχουν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας πρὸς τὰ ἀνωτέρω, χρησιμοποιοῦνται ὅμως ἰδιαιτέρως τὸ μὲν πρῶτον διὰ τὴν ἀκτινογραφίαν τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἐντέρων, τὸ δὲ δεύτερον ἐξωτερικῶς εἰς πληγάς (βλ. *Δερματόλ*).

Τὸ βισμούθιον τόσον ἐξωτερικῶς διδόμενον ὅσον καὶ ἐσωτερικῶς λαμβανόμενον δύναται νὰ προξενήσῃ ***δηλητηρίασιν (βισμουθισμὸν)*** καὶ εἰς μὲν τὴν ἐσωτερικὴν χρῆσιν ἕνεκα ἀκαθάρτου σκευασίας, περιεχούσης ἴχνη ἀρσενικοῦ τὰ ὁποῖα φέρουν τὴν δηλητηρίασιν (βλ. *Ἀρσενικόν*), εἰς δὲ τὴν ἐξωτερικὴν διότι τὸ ὑπονιτρικὸν Βισμούθιον δύναται νὰ διαλυθῇ ἐν συναφείᾳ πρὸς λευκωματούχους οὐσίας, ὁπότε προξενεῖ στοματίτιδα, διάρροιαν, ἐντερικὴν αἱμορραγίαν καὶ νευρικὰς διαταράξεις.

ΒΙΣΜΠΑΤΕΝ *(Wiesbaden)*.

Μία τῶν ὡραιοτέρων πόλεων τῆς Γερμανίας ἐν Hessen-Nassau εἰς ὕψος 177 μ. ὕ. ἐ. θ. μὲ θειούχους καὶ ἀλκαλικὰς θερμοπηγὰς (35—68°) πρὸς πόσιν λουτρὰ καὶ εἰσπνοάς, δι' ἀρθρίτιδας, νευραλγίας, ὀστεοπαθείας, καρδιακὰ καὶ νευρικὰ νοσήματα (Εἰκ. 98).

ΒΙΣΣΕΨ *(Biceps, βλ. Δικέφαλος μῦς)*.

ΒΙΣΥ *(Vichy)*.

Πόλις τῆς Γαλλίας, ὀνομαστὴ διὰ τὰς πηγάς της: τὴν Celestins θερμ. 14° περιέχουσαν δισανθρακικὸν νάτριον(5,1) ἐλεύθερον ἀνθρακικὸν ὀξὺ 532 κ. ἑκμ.

0,5 χλωριοῦχον νάτριον, 0,2 θειϊκὸν νάτριον, 0,002 ἀρσενικοῦχον νάτριον καὶ λιθίνην, ***κατάλληλον*** διὰ τὴν ψαμμίασιν, τὴν Grande Grille (44ο) περιέχουσα δισανθρακικὸν νάτριον (4,8) πότασαν, μαγνησίαν, ἄσβεστον καὶ ἀνθρακικὸν νάτριον (0,5) καὶ 460 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος, ***κατάλληλον*** διὰ τὰς συμφορήσεις τοῦ ἥπατος, κωλικούς, κλπ. τὴν πηγὴν Mesdames (16ο) περιέχουσαν δισανθρακικὸν σίδηρον καὶ ***ὠφέλιμον*** εἰς ἀναιμίας, τὴν Lardy ὁμοίαν πρὸς τὴν Mesdames. τὴν Hopital μὲ θερμ.31οΕ, περιέχουσαν 5,0 δισσανθρακικὸν νάτριον, 0,5 χλωριοῦχον νάτριον καὶ 512 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος, καὶ ἥτις ***ἐνδείκνυται*** εἰς πληθωρικούς, εἰς δυσπεψίας κλ. καὶ τέλος τὴν πηγὴν Dubois ἥτις εἶναι ἡ ψυχροτέρα ὅλων (11°) καὶ περιέχει 1303 κ. ἑκμ. ἐλευθέρου ἀνθρακικοῦ ὀξέος, 4,5 γρ. δισανθρακικοῦ νατρίου, 0,3 δισανθρακικοῦ ἀσβεστίου, 0,1 θειϊκοῦ νατρίου, 0,1 χλωριούχου νατρίου καὶ ***ἐνδείκνυται*** εἰς στομαχικάς, ἐντερικὰς καὶ νεφρικὰς παθήσεις καὶ ἰδίως εἰς νεφριτικοὺς καὶ ἡπατικοὺς κωλικούς.

Ἐποχὴ λουτρῶν 1 Ἀπριλίου—1 Ὀκτωβρίου. (Εἰκ.99).

Εἰκ. 98.

Βισμπάδεν.

ΒΙΤΕΛΛΙΝΗ

Φωσφοροῦχος, λευκωματοειδὴς οὐσία εὑρισκομένη εἰς τὸν κρόκον τοῦ ᾠοῦ.

ΒΙΤΡΙΟΛΙΟΝ *(βλ. Θειϊκὸν ὀξύ)*.

ΒΙΤΡΙΟΛΟ *(βλ. Λεβικό)*.

ΒΙΤΤΕΛ *(Wittel)*.

Πηγαὶ ὕδατος ψυχροῦ, ἐμπεριέχοντος 0,45 θειϊκοῦ ἀσβεστίου, 0,43 θειϊκῆς μαγνησίας, 0,30 θειϊκοῦ νατρίου, 0,22 δισανθρακικοῦ ἀσβεστίου, μαγνησίαν, ἄλας μαγειρικὸν καὶ λιθίνην.

Ἐποχὴ ἀπὸ 15 Ἰουνίου μέχρι 30 Ξεπτεμβρίου. Τὰ ὕδατα τοῦ Βίττελ εἶνε πεπτικά, διουρητικά, καθαρκτικὰ καὶ διαλυτικὰ ἄμμου. (Εἰκ. 100)

SISMANOGLIO MEGARO

ΒΙΤΤΟΡΙΟ *(Vittorio).*

Ψυχρὰ ἀλιπηγὴ ἐν Ἰταλίᾳ 12°Ε περιέχουσα 4,8 γρ. χλωριούχου νατρίου κατὰ λίτρον.

ΒΛΑΙΣΟΤΗΣ

Κατάστασις καθ' ἣν τὰ κάτω ἄκρα

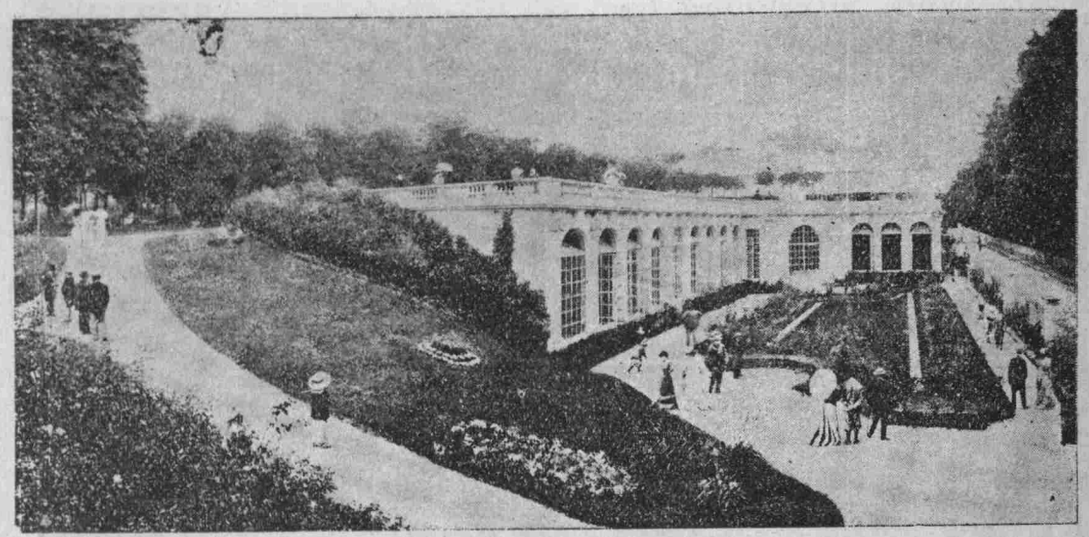

Εἰκ. 99.

Βισύ.

τοῦ σώματος εἶνε στρεβλὰ καὶ γυρισμένα πρὸς τᾶ ἔξω. (βλ. *Ποδ. Γόνυ.*)

ΒΛΑΚΕΙΑ

Ἡ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀτελὴς ἀνάπτυξις τῶν πνευματικῶν καὶ ψυχικῶν λειτουργιῶν τοῦ ἀνθρώπου. Ὀφείλεται εἰς τὰς περισσοτέρας τῶν περιπτώσεων εἰς αἰτίας ἐκ γενετῆς σπανιώτερον δὲ εἶνε ἐπίκτητος. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν συμβάλλουσι φρενικαὶ νόσοι, ἐπιληψία, ἀλκοολισμός, σύφιλις τῶν γονέων, αἱμομιξία, εἰς τὴν δευτέραν δὲ ἀσθένειαι, τραύματα, ἠθικαὶ καταπτώσεις ἢ στερήσεις κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην ἢ τὸν τοκετόν, κακώσις τοῦ ἐμβρύου, ἐλαττωματικὴ διάπλασις κατὰ τὴν ἐμβρυακὴν ζωήν, ἀργότερον δὲ τραυματισμοί, πτώσεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἐγκεφαλικαὶ νόσοι (μηνιγγῖτις).

Ἡ βλακεία παρουσιάζεται ὑπὸ διαφόρους μορφὰς καὶ βαθμούς, πάντοτε ὅμως συνδέεται πρὸς ἐλλιπῆ σωματικὴν ἀνάπτυξιν λ. χ. κρανίον ἢ πολὺ μικρὸν ἢ μολὺ μεγάλον, ὀδοντοφυΐα σφαλερά, μερικαὶ παραλύσεις, παραμόρφωσις τῶν ἄκρων, ὦτα μεγάλα ἀπέχοντα τοῦ προσώπου, ἐλλειπὴς σχηματισμὸς τῶν γεννητικῶν ὀργάνων κλπ.

Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας οἱ βλᾶκες δὲν διαφέρουν τῶν ἄλλων παιδίων, ἀργότερον ὅμως παύουν νὰ γελοῦν, βλέπουν ἐμπρός των, δὲν δίδουν προσοχὴν καὶ ἐνίοτε ἔχουν σπασμούς, κινοῦνται ὀλίγον, κάθηνται συνήθως μὲ πόδας ἐσταυρωμένους, μανθάνουν πολὺ ἀργὰ νὰ βαδίζουν καὶ νὰ ὁμιλοῦν, ὁμιλοῦν ὄχι καθαρῶς, κάμουν μορφασμούς, δὲν δακρύουν καὶ ὅταν μεγαλώσουν δὲν κατωρθώνουν νὰ μάθουν εἰς τὴν σχολὴν στοιχειώδεις γνώσεις. Παραλλήλως καὶ αἱ αἰσθήσεις των λειτουργοῦν κακῶς. Εἶνε ὀξύθυμοι, εὐερέθιστοι, πείσμονες, σκληροί, λησμονοῦν εὐκόλως.

Ἀναλόγως δὲ τοῦ βαθμοῦ τῆς βλακείας εἶνε καὶ ἡ κατάπτωσις τῆς

πνευματικῆς καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς σωματικῆς ἐνεργείας, τῆς θελήσεως καὶ τῆς συναισθήσεως τῶν ἐντυπώσεων. Ἐν τούτοις κατηγορία τις βλακῶν δύναται νὰ χρησιμοποιηθῇ εἰς μηχανικὰς ἐργασίας. Ἡ γεννητικὴ ὁρμὴ ἢ λείπει ἢ ὑφίσταται ἀκράτητος αὐνανισμός.

στασις τῶν βλακῶν δι' ὑγιεινῆς περιθάλψεως καὶ ἀνθρωπίνης συμπεριφορᾶς. Ἰδίως εἰς ἰδιαίτερα ἱδρύματα δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῇ κάτι (βλ. *Κρετινισμός*). (Εἰκ. 101).

ΒΛΑΤΙΣ *(Papule).*

Μικρὰ ἐξόγκωσις τοῦ δέρματος, με-

Εἰκ. 100.

Βίττελ.

Εἰς ἀνώτατον βαθμὸν βλακείας ἡ ἀνάπτυξις τῶν σωματικῶν καὶ πνευματικῶν λειτουργιῶν ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ἀνάπτυξιν παιδίων 1—2 ἐτῶν. Οἱ τοιοῦτοι βλάκες μόλις ἀρθρώνουν ἀσυναρτήτους λέξεις, καταβροχθίζουν ὅτι δοθῇ εἰς αὐτούς, χωρὶς ἡ γεῦσις νὰ παίζῃ ρόλον τινά, καὶ ἐκτελοῦν κτηνωδῶς τὰς φυσικάς των ἀνάγκας. Ἐν τούτοις γενικῶς οἱ βλάκες εἶνε μᾶλλον καλοὶ καὶ δὲν προξενοῦν κακόν.

Ὅσον ἀφορᾷ τὴν ***θεραπείαν***, αὕτη δὲν πρέπει νὰ ἐγκαταλείπηται, ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι ἡ βλακεία εἶνε ἀνίατος. Βεβαίως δὲν θεραπεύεται ἐντελῶς, ἀλλὰ δύναται νὰ βελτιωθῇ ὀλίγον ἡ κατάγέθους κέγχρου ἕως φακῆς, συνήθως ἐρυθρᾶ καὶ σχήματος ἐπιπέδου ἢ καὶ κωνικοῦ, παρουσιαζομένη εἰς διάφορα δερματικὰ νοσήματα καὶ δυναμένη νὰ διαπυηθῇ.

ΒΛΕΝΝΑ

Μυξῶδες ὑγρὸν προερχόμενον ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν βλεννογόνων καὶ τῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ταύτην ἀνοιγομένων ἀδένων. Χρησιμεύει, διὰ νὰ κρατῇ ὑγρὰς καὶ ὀλισθηρὰς τὰς ἐπιφανείας τῶν βλεννογόνων καὶ ἀποτελεῖ εἶδος προφυλακτικοῦ καλύμματος ἐναντίον διαφόρων ἐπιδράσεων. Ἡ βλέννα δέν ἔχει οὔτε ὀσμὴν οὔτε γεῦσιν, ἐνίοτε εἶνε ὑελώδης,

SISMANOGLIO MEGARO

διαφανής, ἄλλοτε θολή, λευκὴ ἢ κιτρίνη. Ἀποτελεῖται ἀπὸ τὰ ἐκ τῆς ἐπιφανείας τοῦ βλεννογόνου ἀπομακρυνθέντα ἐπιθήλια καὶ ἀπὸ ἰδιαίτερα σωμάτια ὅμοια πρὸς τὰ λευκὰ αἱμοσφαίρια ἀναπτυσσόμενα εἰς τοὺς ἰδιαιτέρους ἀδένας τοῦ βλεννογόνου.

Βλέννα φυτική.— Ὑδατάνθραξ βλεννώδους μορφῆς, εὑρισκόμενος εἰς πολλὰ

Εἰκ. 101

Ἀνώτατος βαθμὸς Βλακείας

φύλλα, ὡς εἰς τὸ τραγακάνθινον κόμμι, τὸ σαλέπιον, τὸν λινόσπορον κλπ., μὴ διαλυόμενος εἰς τὸ ὕδωρ. (βλ. *Βλεννώδη φάρμακα*).

ΒΛΕΝΝΟΓΟΝΟΣ *(Βλεννοϋμὴν, Βλεννομεμβράνη)*

Μεμβράνα καλύπτουσα τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὀργάνων, σωλήνων ἢ κοιλοτήτων τοῦ σώματος, τῶν ἐχόντων ἄμεσον συγκοινωνίαν πρὸς τὸ ἔξω δέρμα καὶ ἔχουσα ὡς σκοπὸν ν' ἀπορροφᾷ τὰς ἔξωθεν προσλαμβανομένας καὶ δι' αὐτῶν διερχομένας οὐσίας ἢ νὰ ἐξαγάγῃ πρὸς τὰ ἔξω τὰς ἐν αὐτῇ ὑπὸ ἀδένων ἐκκρινομένας τοιαύτας. Βλεννογόνοι καλύπτουν ὅλον τὸ πεπτικόν, ἀναπνευστικόν, οὐρογεννητικὸν σύστημα, τὸ μεσαῖον οὖς, τὸν ὀφθαλμόν. Κλειστοὶ σωλῆνες ἢ κοιλότητες, οὐδεμίαν συνάφειαν πρὸς τὴν ἀτμόσφαιραν ἔχουσαι. δὲν ἔχουν βλεννογόνον (λ.χ τὰ αἱματοφόρα, τὰ λεμφατικὰ ἀγγεῖα κλπ. κλπ.).

Ὁ βλεννογόνος ἀποτελεῖται ἀπὸ στρῶμα συνδετικοῦ ἱστοῦ καὶ ἀπὸ ἓν ἢ περισσότερα στρώματα ποικιλομόρφων ἐπιθηλιακῶν κυττάρων καλυπτομένων ὑπὸ τῆς ἐκκρινομένης βλέννας. Οἱ βλεννογόνοι εἶνε πλούσιοι εἰς τριχοειδῆ ἀγγεῖα καὶ νεῦρα. Ἡ φλόγωσις αὐτῶν καλεῖται καττάρους.*

ΒΛΕΝΝΟΡΡΟΙΑ

Ἀσθένεια μολυσματικὴ προκαλουμένη ὑπὸ ἰδιαιτέρου μικροβίου τοῦ ***γονοκόκκου**** καὶ ἐκδηλουμένη διὰ φλεγμονῆς καὶ ἐκκρίσεως πυώδους ὕλης ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων. Ἡ μόλυνσις ἐπέρχεται διά συνουσίας πρὸς ἤδη μολυσμένα πρόσωπα.

Ἡ ***βλεννόροια τοῦ ἀνδρὸς*** ἐκδηλοῦται 2—6 ἡμέρας μετὰ τὴν συνουσίαν δι' αὐξανομένου βαθμηδὸν κνησμοῦ εἰς τὴν οὐρήθραν καὶ διὰ καύσεως κατὰ τὴν οὔρησιν. Ἡ ὀπὴ τῆς οὐρήθρας ἀποβαίνει ἐρυθρὰ καὶ δεικνύει διαυγῆ βλέννα, ἥτις καθίσταται ὁλονὲν πυκνωτέρα καὶ ἀφθονωτέρα, ἐνῷ ὅλη ἡ οὐρήθρα καθίσταται ἐπώδυνος. Τὴν νύκτα ἐπέρχονται στύσεις ὀδυνηραί. Οὕτως ἡ ἀσθένεια ἐξεδηλώθη καὶ τὸ πρήξιμον καὶ οἱ πόνοι εἶνε σημεῖα τῆς φλεγμονῆς τῆς οὐρήθρας προκληθείσης ἐκ τοῦ μολυσμένου ὑγροῦ τοῦ κολεοῦ τῆς γυναικός.

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ***ὀξείας*** ταύτης βλεννορροίας τοῦ ἀνδρός, ἐκτὸς τῶν ἀναφερθησομένων καὶ δυναμένων νὰ προέλθωσι καὶ εἰς τὰ δύο γένη ἐπιπλοκῶν, ἐπέρχονται οὐχὶ σπανίως κυστίτιδες, ἐπιδιδυμίτιδες, ὀρχίτιδες, προστατίτιδες, φιμώσεις καὶ περιουρηθρικὰ ἀποστήματα, νεφρίτιδες, στενώματα, ὁπότε τὸ οὖρον μετὰ δυσκολίας ἐξέρχεται καὶ ἀπαιτεῖται ὅπως διὰ καθετήρων διευρυνθῇ ὁ σωλήν.

Ἐὰν ὁ ἀσθενὴς τύχῃ καλῆς θεραπείας μετὰ πάροδον 6—8 ἑβδομάδων ἡ πυόρροια γίνεται ἀραιοτέρα, οἱ πόνοι παύουν καὶ ὅλα τὰ φαινόμενα ἐξαφανίζονται. Μετὰ τὴν ἴασιν, ἥτις πρέπει βακτηριολογικῶς νὰ ἐπιβεβαιωθῇ (δηλ. διὰ τῆς μικροσκοπικῆς ἐξετάσεως νὰ μὴ εὑρεθοῦν γονόκοκκοι) μένει ἐνίοτε ἐπὶ ἑβδομάδας ἢ καὶ μῆνας μικρὸς ἐρεθισμὸς μὲ μερικὰς σταγόνας βλέννας εἰς τὸ σφίγξιμον, τὸ ὁποῖον δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μὲ τὴν χρονίαν βλεννόρροιαν. Ἐπίσης καὶ τὰ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς νόσου εἰς τὸ οὖρον παρατηρούμενα νημάτια δεικνύουν ὅτι εἰς μέρος τι τῆς οὐρήθρας ὑπάρχει ἀνώμαλος ἔκκρισις. Τὰ νημάτια δύνανται νὰ εὑρίσκωνται καὶ πολὺν καιρὸν μετὰ τὴν ἴασιν, ἀλλὰ διὰ νὰ πεισθῶμεν ὅτι δὲν ἐνέχουν μόλυνσιν, δέον νὰ ὑποβάλωμεν καὶ αὐτὰ εἰς μικροσκοπικὴν ἐξέτασιν, ἥτις νὰ μὴ ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν γονοκόκκων.

Ἡ ***χρονία βλεννόρροια*** τοῦ ἀνδρὸς εἶνε συνέχεια καὶ συνέπεια μὴ ἐντελῶς θεραπευθείσης ὀξείας βλεννορροίας. Καὶ ναὶ μὲν ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὰ ὀξέα φαινόμενα ἐλαττοῦνται, μένει ὅμως ἡ πυόρροια, ἡ ὁποία ὅσον καὶ ἂν δὲν εἶνε πυκνὴ καὶ παρουσιάζηται εἰς μικρὰν ποσότητα καὶ συνήθως τὴν πρωΐαν ὑπὸ μορφὴν σταγόνος, δὲν παύει ἐντούτοις νὰ ἦναι μολυσματικὴ διότι ἐμπεριέχει τὸν γονόκοκκον καὶ εἶνε ἡ αἰτία μεταπτώσεων τῆς νόσου εἰς ὀξείαν μορφὴν εἴς τινας, καὶ τὸ χείριστον τῆς μολύνσεως ὑγιῶν γυναικῶν μὲ τὰς χειρίστας ὡς θὰ ἴδωμεν συνεπείας της.

Δὲν δύνανται ὅμως πάντοτε νὰ προσάψῃ τις μορφὴν ἀσυνειδησίας εἰς τοὺς ἄνδρας, οἵτινες νομίζουν ἑαυτοὺς ἰαθέντας χωρὶς νὰ ἦναι. Πολλοὶ πρὶν νυμφευθοῦν ἐξετάζονται ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ καὶ ζητοῦν τὴν γνώμην του, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν ὅτι κατόπιν μιᾶς ἁπλῆς ἐξετάσεως δὲν εἶνε δυνατὸν μετὰ πλήρους βεβαιότητος ν' ἀποκλεισθῇ ὁ κίνδυνος μολύνσεως διὰ τὴν γυναῖκα, διότι οἱ γονόκοκκοι εἰς τὸν ἄνδρα δύνανται νὰ εὑρίσκωνται εἰς τελείως κεκρυμμένα μέρη τῆς οὐρήθρας καὶ νὰ ἔχουν φαινομενικὴν ἡσυχίαν, μὴ παρουσιάζοντες προσωρινῶς τι τὸ ἀνώμαλον.

Ἐν τούτοις ἐρχόμενοι εἰς τὰ νωπὰ γεννητικὰ ὄργανα τῆς γυναικὸς εὑρίσκουν ἔδαφος θαυμάσιον διὰ ν' ἀναπτυχθοῦν καὶ μάλιστα, ἂν καὶ σπάνιον, εἶνε δυνατὸν νὰ μολυνθῇ ὁ ἀνὴρ ἀπὸ τῆν γυναῖκα του ἐκ νέου μὲ τοὺς ἰδίους του γονοκόκκους. Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ παθὼν βλενόρροιαν, διὰ νὰ ἔχῃ τελειως τὴν συνείδησίν του καθαράν, νὰ νυμφευθῇ τοὐλάχιστον δύο ἔτη μετὰ τὴν ἴασιν τῆς βλενορροίας καὶ ἀφοῦ ἐν τῷ μεταξὺ οὐδεμία παρατηρηθῇ ἐκδήλωσις τῆς νόσου, αἱ δὲ διάφοροι μικροσκοπικαὶ ἐξετάσεις τῆς πυορροίας, ἐν ἀνάγκη ἐὰν δὲν ὑπάρχει τοιαύτη καὶ δι' ἐνέσεων προκαλουμένης, ἀποδείξουν τὴν μὴ ὕπαρξιν γονοκόκκων.

Ἡ βλεννόρροια τῆς γυναικὸς προέρχεται ἀπὸ μόλυνσιν διὰ συνουσίας μετ' ἀνδρὸς μὴ τελείως ἰαθέντος καὶ ἐκδηλοῦται ὁμοίως διὰ πυορροίας, ἀλλ' οἱ πόνοι δὲν εἶνε ἔντονοι ὅπως εἰς τὸν ἄνδρα, διότι ἡ φλόγωσις περιορίζεται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, εἰς τὸν κολεόν, ἐκτὸς ἐὰν προχωρήσῃ εἰς τὴν οὐρήθραν, ὁπότε κατὰ τὴν οὔρησιν παρουσιάζονται πόνοι. Αὐτὸ δὲ κυρίως, τὸ ὅτι δηλ. ἡ γυνὴ δὲν αἰσθάνεται συνήθως πόνους, εἶνε ἡ αἰτία τοῦ ὅτι ἀγνοεῖ αὕτη ὅτι εἶνε ἀσθενής, τοιουτοτρόπως δὲ καὶ τὸν ἄνδρα μολύνει καὶ τὴν ἀσθένειαν της ἀφίνει νὰ προχωρήσῃ καὶ ἐπιπλοκὰς νὰ προκαλέσῃ δεδομένου ὅτι εἰς τὴν γυναῖκα ἔκκρισις ἐκ τῶν γεννητικῶν ὀργάνων εἶνε συνήθης, δυναμένη ἐκ διαφόρων αἰτίων νὰ προέλθῃ.

Εἰς τὴν γυναῖκα ἡ βλεννόρροια εἶνε ἰδιαιτέρως ***σοβαρὰ*** νόσος, διότι οἱ γονόκοκκοι δύνανται νὰ προχωρήσουν καὶ νὰ ἐπιφέρουν ἐκτὸς κυστίτιδος ἢ νεφρίτιδος, καὶ ἐπιπλοκὰς εἰς τὴν μήτραν, τὰς σάλπιγγας, τὰς ὠοθήκας, καὶ τὸ περιτόναιον. Οὕτω δύνανται νὰ ἐπέλθουν μακροχρόνιοι νόσοι, αἵτινες ὄχι μόνον κάμνουν τὴν γυναῖκα νὰ ὑποφέρῃ ἀλλὰ θέτουν καὶ τὴν ζωήν της ἐν κινδύνῳ. Ἡ στείρωσις εἶνε συχνὰ συνέπεια παραμεληθείσης βλεννορροϊακῆς φλογώσεως τῶν γεννητικῶν ὀργάνων.

Καὶ οἱ ***ἀνήλικοι*** καὶ τὰ ***μικρὰ παι-***

SISMANOGLIO MEGARO

δία ἀκόμη δύνανται νὰ μολυνθοῦν διὰ χρήσεως ἀντικειμένων μεμολυσμένων, ὡς θερμομέτρου, ἀσπρορρούχων κλπ. Ἐκτὸς ὅμως τούτου τὸ πλέον ἀξιοθρήνητον εἶναι αἱ μολύνσεις αἱ συχνάκις δυστυχῶς γινόμεναι δι' ὑπηρετριῶν ἢ παιδαγωγῶν ἀσθενῶν, αἱ ὁποίαι προσλαμβάνουσαι τὰ μικρὰ παιδία εἰς τὴν κλίνην των, διαφθείρουν ἀφ' ἑνὸς αὐτὰ ἀπομιμούμεναι τὴν γεννητικὴν πρᾶξιν ἀφ' ἑτέρου δὲ τὰ μολύνουν. Τὰ δυστυχῆ δὲ αὐτὰ ὄντα, ἰδίως τὰ κοράσια, ὑποφέρουν ἐπὶ ἔτη ἕνεκα τῆς δυσκολίας τῆς θεραπείας. Ὅπως ἀνεφέραμεν καὶ εἰς τὴν ἀγωγήν, ἀπαιτεῖται μεγίστη προσοχὴ καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστευώμεθα ἐλαφρᾷ τῇ συνειδήσει τὰ τέκνα μας εἰς τοὺς ξένους.

Ἐκτὸς τῶν ἤδη ἀναφερθεισῶν ἐπιπλοκῶν τῶν ἰδιαιτέρων δι' ἕκαστον φύλον, ἡ βλενόρροια δύναται νὰ προκαλέσῃ καὶ ἄλλας σοβαρὰς τοιαύτας, τόσον διὰ τῆς μεταβιβάσεως διὰ τῶν χειρῶν

Εἰκ. 102

Βλεννορροϊκὴ ὀφθαλμία εἰς νεογέννητον

τοῦ μικροβίου, ὅπως λ. χ. τὴν ***ὀφθαλμίαν***, ὅσον, ὅταν ἰδίως ἡ ἀσθένεια διαρκεῖ ἐπὶ μακρὸν καὶ δὲν θεραπεύεται καλά, δι' εἰσδύσεως τοῦ γονοκόκκου εἰς τὰ λεμφατικὰ καὶ εἰς τὰ αἱματοφόρα ἀγγεῖα, ὁπόθεν μεταφέρεται εἰς ὅλον τὸ σῶμα καὶ προξενεῖ τοπικὰς καὶ γενικὰς νόσους, ***ἀρθρίτιδας, ἐνδοκαρδίτιδας, μηνιγγίτιδας*** καὶ ***πυαιμίας***. Ἀλλ' αἱ δύο συχνότεραι ἐπιπλοκαὶ τῆς βλεννορροίας εἶνε ἡ ὀφθαλμία καὶ ἡ ἀρθρῖτις.

Ἡ ***βλεννορροϊκὴ ὀφθαλμία*** παρουσιάζεται τόσον εἰς τὰ νεογέννητα βρέφη ὅσον καὶ εἰς τοὺς ἐκ βλεννορροίας πάσχοντας ἢ καὶ εἰς τοὺς οὕτως ἢ ἄλλως διὰ βλεννορροϊκοῦ πύου εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς μολυθέντας.

Ἡ τῶν ***νεογεννήτων*** εἶναι μία τῶν σπουδαιοτάτων καὶ ἐπικινδυνοδεστάτων ὀφθαλμικῶν παθήσεων, διότι $^1/_3$ σχεδὸν ἐκ τῶν τυφλῶν ἔχουν χάσει τὸ φῶς των συνεπείᾳ τῆς παθήσεως αὐτῆς.

Ἡ μόλυνσις γίνεται κατὰ τὸν τοκετόν, ὁπότε, ἐνῷ ἐξέρχεται ἡ κεφαλή, ὀλίγον ὑγρὸν τῶν μεμολυσμένων γεννητικῶν ὀργάνων τῆς μητρὸς εἰσέρχεται εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ νεογνοῦ. 2—5 ἡμέρας μετὰ τὸν τοκετὸν πρήσκεται καὶ ἐρυθραίνεται ὁ ὀφθαλμός, τὰ βλέφαρα δὲν ἀνοίγουν καὶ κάτω ἀπὸ αὐτὰ ἐκρέει κίτρινον πυῶδες ὑγρόν, τὸ ὁποῖον εἶνε παρὰ πολὺ κολλητικόν, διότι μία σταγὼν ἐξ αὐτοῦ φερομένη εἰς ὑγιᾶ ὀφθαλμὸν ἐπιφέρει ἀμέσως τὴν ἀσθένειαν. Μὲ ἔγκαιρον καὶ καλὴν θεραπείαν εἶνε δυνατὸν εἰς 5—6 ἑβδομάδας νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἴασις, ὅταν ὅμως παραμεληθῇ ἡ ἀσθένεια, προχωρεῖ αὕτη εἰς τὸν κερατοειδῆ χιτῶνα τοῦ ὀφθαλμοῦ, κάμνει ἕλκη καὶ τέλος ὁ ὀφθαλμὸς καταστρέφεται τελείως. (Εἰκ. 102)

Πρὸς ***προφύλαξιν*** ἀπὸ τὴν τρομερὰν αὐτὴν νόσον τόσον οἱ ἰατροὶ ὅσον καὶ αἱ μαῖαι ἐνσταλλάζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ νεογεννηθέντος, ἀφοῦ πλύνουν τὸ βρέφος καὶ καθαρίσουν ἀπὸ ἔξω τοὺς ὀφθαλμοὺς μὲ καθαρὸν βάμβακα καὶ καθαρὸν καὶ βρασμένον ὕδωρ, (ἰδιαίτερον, ὄχι τοῦ λουτροῦ) καὶ μίαν σταγόνα διαλύσεως 2 % νιτρικοῦ ἀργύρου. Παρ' ὅλην ὅμως αὐτὴν τὴν προφύλαξιν εἶνε δυνατὸν ἀργότερον ἡ μητέρα ἢ ἡ μαῖα ἐγγίζουσαι τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ βρέφους νὰ φέρουν ὀλίγον ἀπὸ τὰς ἐκκρίσεις τοῦ κολεοῦ καὶ νὰ προξενήσουν τὴν νόσον.

Διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται μεγάλη καθαριότης τῶν χειρῶν πρὶν νὰ ἐγγίσωμεν τὸ βρέφος.

Ὅταν ἅπαξ ***ἐκδηλωθῇ*** ἡ ἀσθένεια πρέπει ἀμέσως νὰ προσκληθῇ ὁ ἰατρός, ἕως ὅτου δὲ ἔλθῃ, τὸ καλλίτερον φάρμακον εἶναι τὰ ψυχρὰ ἐπιθέματα. Εἶνε ἐκτάκτως ἐπικίνδυνον νὰ ἐπιζητηθῇ ὁ καθαρισμὸς τοῦ πύου ἀπὸ τὸν ὀφθαλμὸν διότι ἐὰν δὲν γίνῃ καλῶς, εὐκόλως μὲ τὸν βάμβακα ἢ μὲ τὸ ὕφασμα πληγώνεται ὁ κερατοειδὴς χιτών, γίνεται ἕλκος, καὶ ἀσφαλῶς τότε τυφλώνεται τὸ βρέφος.

Τὸ ἅπαξ χρησιμοποιηθὲν ὕφασμα ἢ ὁ βάμβαξ δέον νὰ καίηται ἀμέσως, διότι ἡ ἐκ νέου χρῆσις του εἶναι λίαν ἐπικίνδυνος. Τὸ ἐξερχόμενον ἐκ τῶν βλεφάρων πῦον θὰ καθαρίζηται ἀπὸ ἔξω μόνον, ὁ δὲ ὑγιὴς ὀφθαλμὸς θὰ κλείηται διὰ νὰ μὴ μολυνθῇ καὶ οὗτος.

Εἰς τοὺς ***ἐνήλικας ἡ βλεννόρροια τῶν ὀφθαλμῶν*** εἶνε πολὺ πλέον σοβαρὰ ἀπὸ τὴν τῶν νεογνῶν, διότι συχνὰ ἐπέρχεται τύφλωσις ἢ τοὐλάχιστον ἀπώλεια μεγάλου μέρους τῆς ὁράσεως. Καὶ ἐδῶ ἡ προφύλαξις σύγκειται εἰς τὸν αὐστηρότατον ὅρον ὅτι οἱ πάσχοντες ἀπὸ βλενόρροιαν ὀφείλουν νὰ μὴ ἐγγίζουν τοὺς ὀφθαλμούς των, πρὶν καθαρίσουν καλῶς τὰς χεῖράς των. Μόλις δὲ παρουσιασθῇ τι εἰς τὸν ὀφθαλμὸν ὀφείλουν νὰ τρέξουν ἀμέσως εἰς τὸν ἰατρὸν διὰ νὰ σώσουν τὸ φῶς των.

Ἡ ***βλενορροϊκὴ ἀρθρῖτις*** προσβάλλει ἰδίως τὰς μεγάλας ἀρθρώσεις, γόνυ ἀγκῶνα κτλ. φέρει πρήξιμον, πυρετὸν καὶ δριμεῖς πόνους. Ἡ θεραπεία της διαρκεῖ ἐπὶ πολὺ καὶ δύναται μὲν τελείως νὰ θεραπευθῇ, ἰδίως μὲ τὴν νέαν ἐμβολιοθεραπείαν, συχνὰ ὅμως ἀφίνει ἀγκυλώσεις καὶ χωλότητα.

Ἐκ τῶν λεχθέντων βλέπομεν ὅτι ἡ ***βλεννόρροια πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς σοβαρὰ καὶ ἐπικίνδυνος νόσος.*** Δὲν εἶναι ὅπως πολλοὶ δυστυχῶς νομίζουν ἕνα ἁπλοῦν τρέξιμον, μία ἀσθένεια ἀκίνδυνος.

Χωρὶς νὰ ἦναι ἀνάγκη νὰ γίνουν οἱ ἀσθενεῖς ὑποχονδριακοί πρέπει νὰ ἠξεύρουν πρῶτον, ὅτι δύνανται τελείως νὰ θεραπευθοῦν καὶ δεύτερον ὅτι ἐὰν παραμελήσουν τὴν θεραπείαν γίνονται πρόξενοι μεγάλων κακῶν καὶ εἰς ἑαυτοὺς καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας των.

Ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ***προφύλαξιν*** ἀπὸ τὴν μόλυνσιν παραπέμπομεν εἰς τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ περὶ ***γεννητικῶν παθήσεων*** ἀναφερόμενα. Ἐδῶ ἐν ὀλίγοις θὰ ἀναφέρωμεν ὅτι τὸ ἀπολύτως ἀσφαλὲς μέσον εἶνε στερεὰ πεοκαλύπτρα (capote). Ἐπίσης συνιστᾶται ἡ ἀμέσως μετὰ τὴν συνουσίαν οὔρησις, ἂν καὶ τὸ οὖρον δὲν παρασύρει πάντοτε τὴν μολυσματικὴν ὕλην, καὶ ἐνσταλ-

Εἰκ. 103.

Σύριγξ δι' ἐνέσεις εἰς τὴν οὐρήθραν.

λάξεις ὀλίγων σταγόνων ἀμέσως μετὰ τὴν συνουσίαν μὲ 10—20 % (Protargol) ὄχι ὅμως ἀργότερον τῶν 4 ὡρῶν. Τὸ φάρμακον θὰ μείνῃ δύο λεπτὰ μέσα καὶ θὰ τριβῇ κατὰ μῆκος ἡ οὐρήθρα. Ἐπίσης ὠφελεῖ ἔνεσις μὲ 1 ‰ ὑπερμαγγανικὸν κάλι (Permanganate de potasse).

Τὰ τῆς θεραπείας τῆς βλεννορροίας ὁρίζει ὁ ἰατρὸς ἀναλόγως τῆς μορφῆς καὶ τῶν ἐπιπλοκῶν.

Ἡ ὑγιεινὴ τὴν ὁποίαν θὰ κρατοῦν οἱ βλεννορροιῶντες θὰ ἦναι ἀποφυγὴ ἀπὸ σωματικὴν κόπωσιν, οἰνοπνευματώδη ποτὰ καὶ καρυκεύματα, καταπολέμησις τῆς δυσκοιλιότητος καὶ χρῆσις θερμῶν λουτρῶν ὡς καὶ ἀναρτῆρος* (suspensoir).

Εἶνε ἐπικίνδυνον καὶ σφαλερὸν νὰ λαμβάνουν οἱ ἀσθενεῖς τὴν πρώτην τυχοῦσαν συνταγὴν φαρμάκων, τὰ ὁποῖα τυχὸν ὠφέλησαν ἄλλους καὶ νὰ θέλουν νὰ θεραπευθοῦν μόνοι.

Αἱ διοριζόμεναι ἐνέσεις θὰ γίνωνται ὡς ἑξῆς : (Εἰκ. 103)

Ἀφοῦ γεμίσῃ ἡ σύριγξ διὰ μὲν τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς θὰ κρατῆται ἡ ἄκρα

τῆς σύριγγος ἐπὶ τοῦ στομίου τῆς οὐρήθρας διὰ δὲ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ μέσου δακτύλου τῆς δεξιᾶς χειρὸς θὰ κρατῆται ἀπὸ τὸ ἄνω μέρος ἡ σύριγξ ἐνῷ διὰ τοῦ δείκτου θὰ ὠθεῖται τὸ ἔμβολον. Ἀφοῦ ἐκκενωθῇ θ' ἀπομακρυνθῇ ἡ σύριγξ καὶ τὰ δάκτυλα τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς θὰ κρατοῦν κλεισμένην τὴν οὐρήθραν ἐπὶ τόσον καιρὸν ὅσον διορίζει ὁ ἰατρός. Ἔπειτα ἀφίνομεν τὸ φάρμακον νὰ ἐξέλθῃ. Αἱ ἐνέσεις θὰ γίνωνται ἀφοῦ οὐρήσει ὁ ἀσθενής. Τόσον ἡ σύριγξ ὅσον καὶ αἱ χεῖρες θὰ κρατῶνται τελείως καθαραί.

Χρησιμοποιοῦνται ἐπίσης διάφορα ***ἐσωτερικὰ*** φάρμακα ὡς Gonosan, Santal κλπ.) (βλ. *Ἐπιδιδυμῖτις, Γεννητικαὶ παθήσεις, Κονδυλώματα, Οὐρήθρας στενώματα*).

ΒΛΕΝΝΩΔΗ ΦΑΡΜΑΚΑ *(Mucilages)*.

Φάρμακα γλοιώδους συστάσεως, ἡμίρρευστα ὅπως αἱ κόμμαι. Χρησιμοποιοῦνται διὰ νὰ ἐμποδίσουν τὴν ἀπορρόφησιν, προλάβουν τὸν ἐρεθισμὸν καὶ ἐπιφέρουν τὴν βελτίωσιν τῆς γεύσεως ἄλλων φαρμάκων ἰδίως ὀξύνων. Τοιαῦτα βλεννώδη φάρμακα εἶνε τὸ ἄμυλον ἐν διαλύσει, τὸ ἀραβικὸν κόμμι, ἡ ἀλθαία, τὸ σαλέπι, ὁ λινόσπορος, ἡ μολόχα, οἱ σπόροι τῶν κυδωνίων κτλ.

Παρασκευάζονται ἐὰν χύσωμεν 3 γρ. τοῦ φαρμάκου εἰς 150 γρ. ὕδατος χλιαροῦ, τὸ ὁποῖον ταράττομεν ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν ἐπὶ 6 ὥρας καὶ διαπερῶμεν πιέζοντες ἀπὸ ὕφασμα.

Τὰ ὡς ἄνω φάρμακα περιέχουν φυτικὴν βλέννην.

ΒΛΕΠΩ *(βλ. Ὅρασις)*.

ΒΛΕΦΑΡΑ

Προφυλακτικὰ ὄργανα τοῦ ὀφθαλμοῦ, ἀποτελούμενα ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ λεπτοῦ δέρματος, κάτωθεν τοῦ ὁποίου εὑρίσκονται οἱ τὰς κινήσεις τῶν βλεφάρων διενεργοῦντες μῦς καὶ κάτωθεν αὐτῶν χόνδρος, ὁ ***ταρσός***, ὅστις δίδει εἰς τὸ βλέφαρον τὸ σχῆμα καὶ τὸ στήριγμα. Ἐντὸς τοῦ ταρσοῦ εὑρίσκονται οἱ λεγόμενοι ***Μειβομιανοὶ ἀδένες***, 30—40 εἰς τὸ ἄνω βλέφαρον, 20—30 εἰς τὸ κάτω, οἵτινες παρασκευάζουν λιπώδη οὐσίαν, τὴν ***λήμην***, ἐκκρινομένην διὰ πόρων εὑρισκομένων πρὸς τὰ μέσα τῶν βλεφαρίδων καὶ ἡ ὁποία κρατεῖ λιπώδη τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων, ἐμποδίζουσα μεγάλην ἔξοδον δακρύων. Εἰς τὸ ἐσωτερικὸν μέρος τῶν βλεφάρων εὑρίσκεται ὁ ***ἐπιπεφυκὼς****** βλεννογόνος, ὅστις ἐξακολουθῶν καλύπτει καὶ τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ βολβοῦ.

Τὸ κλείσιμον τῶν βλεφάρων δύναται νὰ γίνῃ ἑκουσίως ἢ ἀνακλαστικῶς. Ὅταν ὁ ὀφθαλμὸς εἶνε στεγνὸς ἢ ὅταν εἰσέλθῃ τὸ ἐλάχιστον ξένον σῶμα εἰς τὸν σάκκον τοῦ ἐπιπεφυκότος ἢ καὶ ἐγγιχθῇ μόνον ὁ ὀφθαλμός, ἀνταναklαστικῶς κλείουν τὰ βλέφαρα. Τὰ βλέφαρα, ἰδίως τὸ ἄνω, τὸ ὁποῖον εἶνε καὶ μακρότερον τοῦ κάτω, παίζουν ρόλον σπουδαῖον συνιστάμενον εἰς τὴν προφύλαξιν τοῦ ὀφθαλμοῦ ἀπὸ ἐξωτερικὰς βλάβας, τὴν ἀνάπαυσιν τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου καὶ τὴν διατήρησιν ὑγρότητος ἐντὸς τοῦ ὀφθαλμοῦ διὰ τῶν δακρύων.

Εἰς τὰ ἐλεύθερα ἄκρα τῶν βλεφάρων ὑπάρχουν αἱ ***βλεφαρίδες***.* Ἡ σχισμὴ τῶν βλεφάρων παίζει ρόλον εἰς τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου, ὅταν δὲ λέγομεν μεγάλα ἢ μικρὰ μάτια σημαίνει ὅτι ὁ σχισμὴ εἶναι μεγάλη ἢ μικρά.

Ἐνίοτε τὰ βλέφαρα χωρὶς νὰ ἦναι φλογισμένα καὶ χωρὶς πόνον ***πρήσκονται***, εἶνε μαλακὰ καὶ διατηροῦν τὸ σύνηθες αὐτῶν χρῶμα. Συμβαίνει δὲ τοῦτο τὸ πρωῒ ὅταν ἐξυπνήσῃ τις, καὶ ἐὰν ἦναι παροδικὸν ἢ καὶ παρουσιάζεται ἐφάπαξ ἢ κατὰ διαστήματα καὶ παρέρχεται ἐντὸς ὡρῶν τινῶν, δὲν ἔχει σημασίαν τινὰ καὶ δεικνύει μόνον ὅτι ὁ ὕπνος ἦτο βαθὺς ἢ διεκόπη αἰφνιδίως ἢ καὶ ὅτι ὁ παθὼν ἠγρύπνησε καὶ ἐκουράσθη τὴν προτεραίαν. Ὅταν ὅμως ἐπαναλαμβάνεται ἡ τοιαύτη κατάστασις καθ' ἑκάστην πρωΐαν καὶ ἐξακολουθεῖ δι' ὅλης τῆς ἡμέρας πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, διότι τότε πιθανῶς νὰ πρόκειται περὶ ἀναιμίας, ἢ νεφρίτιδος ἢ καρδιακῶν νοσημάτων.

Ἐκτὸς τούτου τὰ βλέφαρα ***πρήσκονται*** συνεπείᾳ ἐσωτερικῶν παθήσεων τῶν ὀφθαλμῶν, ὄγκων τῶν βλεφάρων καὶ ἄλλων νόσων τοπικῶν. Καὶ ἐκ τοῦ ἐλαχίστου ἔτι κτυπήματος τὰ βλέφαρα πρήσκονται εὐκόλως καὶ ἐπέρχονται ἐκχυμώσεις μαῦραι, κυαναῖ ἢ κίτριναι, χωρὶς σοβαρότητα, ἀπαιτοῦσαι ὅμως καιρὸν διὰ νὰ παρέλθουν. Τὸ καλλίτερον φάρμακον εἶνε ψυχρὰ ἐπιθέματα.

Ὁ ἐνίοτε παρατηρούμενος ***σκαρδαμυγμὸς*** τῶν βλεφάρων δηλ. ἡ ταχεία σύσπασις καὶ κίνησις αὐτῶν προέρχεται ἀπὸ κούρασιν τῶν ὀφθαλμῶν, ἀπὸ παθήσεις κεντρικὰς ἢ περιφερικὰς (νευραλγία). Συχνὰ ἐπίσης παρατηρεῖται εἰς τοὺς μύωπας καὶ τοὺς ἐξ ἀστιγματισμοῦ πάσχοντας.

Αἱ ***πληγαὶ*** τῶν βλεφάρων θεραπεύονται ἐν γένει ἐνωρὶς καὶ ἀφίνουν μικρὰς οὐλάς. Εἰς τὰς μικρὰς πληγὰς ἀφοῦ καλῶς καθαρίσωμεν αὐτάς, ἑνοῦμεν τὰ δύο ἄκρα μὲ ἔμπλαστρον. Αἱ κάπως ὅμως μεγαλείτεραι ἔχουν ἀνάγκην θεραπείας ἰατρικῆς. (βλ. *Ἐντρόπιον, Ἐκτρόπιον, Χαλάζιον, Κριθαράκι, Συμβλέφαρον, Ἐπίκανθος, Λαγοφθαλμία, Τριχίασις*).

ΒΛΕΦΑΡΑΔΕΝΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῶν ἀδένων τῶν βλεφάρων* καὶ συνεπῶς ὅλης τῆς σχισμῆς τοῦ ἐλευθέρου μέρους τῶν βλεφάρων, προερχομένη ἀπὸ κονιορτόν, ἀκαθαρσίαν, φθεῖρας, καπνόν, ὑπερβολικὴν θερμότητα, ψυχρὸν ἀέρα, ἐργασίαν εἰς ἀνεπαρκὲς φῶς. Ἰδιαιτέρως ἐκτίθενται εἰς τὴν ἀσθένειαν ταύτην, οἱ λεμφατικῆς καὶ καχεκτικῆς κράσεως καὶ οἱ ἐξ ἀσθενειῶν τῶν ὀφθαλμῶν πάσχοντες. Τὰ ἄκρα τῶν βλεφάρων εἶνε φλογισμένα καὶ ἕνεκα τῆς ηὐξημένης ροῆς τοῦ προϊόντος τῶν ἀδένων τὸ ὁποῖον ξηραίνεται, σχηματίζονται αἱ λεγόμεναι τσίμπλες). Ἐνίοτε κάτω ἀπὸ τὰς ἐφελκίδας (κροῦστες) γίνονται καὶ ἕλκη μὲ πύον. Συνεπεία τῆς βλεφαραδενίτιδος ἐπέρχεται φλεγμονὴ τοῦ ἐπιπεφυκότος καὶ τοῦ δακρυϊκοῦ σάκκου. Αἱ βλεφαρίδες πίπτουν ἢ διαστρέφονται (τριχίασις*). Ἡ χρονία μορφὴ φέρει ἐκτρόπιον,* βλεφαρόσπασμον,* ἢ φωτοφοβίαν.

Διὰ τὴν θεραπείαν πρώτιστα θὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ἀναφερθείσας αἰτίας, θὰ τονώνωμεν τὸν ὀργανισμὸν τῶν καχεκτικῶν καὶ ἀδυνάτων, θὰ προσέχωμεν πολὺ εἰς τὴν καθαριότητα, πλύνοντες πρωΐαν καὶ ἑσπέρας τὰ βλέφαρα μὲ διαλύσεις βορικοῦ ὀξέος ἢ χαμαιμήλου θερμὰς καὶ θ' ἀλείφωμεν τὰς ἀναλόγως τῆς καταστάσεως ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ διοριζομένας ἀλοιφάς.

Διὰ νὰ καθαρισθῇ ὁ ὀφθαλμὸς ἀπὸ λήμην (τσίμπλες) μαλακώνομεν προηγουμένως αὐτὴν μὲ καταπλάσματα καὶ ἀκολούθως τὴν ἀφαιροῦμεν μὲ βάμβακα βρεγμένον εἰς βρασμένον ὕδωρ.

ΒΛΕΦΑΡΙΔΕΣ

Λεπταὶ τρίχες ἐκφυόμεναι ἀπὸ τὸ ἐλεύθερον χεῖλος τῶν βλεφάρων εἰς 2—3 σειράς, περισσότεραι εἰς τὸ ἄνω βλέφαρον, ὀλιγώτεραι εἰς τὸ κάτω.

Χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ προφυλάξουν τὸν ὀφθαλμὸν ἀπὸ τὸν κονιορτόν, ἀπὸ δυνατὸν φῶς καὶ ἐν μέρει εἰς τὸ νὰ ἐμποδίσουν τὸν ἱδρῶτα νὰ χυθῇ εἰς τὸν ὀφθαλμόν. Ἐνίοτε αἱ βλεφαρίδες ἔχουν σφαλερὰν διεύθυνσιν καὶ ἐρεθίζουν τὸν βολβὸν (βλ. *Τριχίασις*).

ΒΛΕΦΑΡΙΤΙΣ

Φλεγμονὴ τῶν βλεφάρων συνεπείᾳ ἀσθενείας τῶν ὀφθαλμῶν ἢ καὶ μόνον τῶν βλεφάρων. Δύναται νὰ παρουσιασθῇ μόνον εἰς τὸ δέρμα (ἐρυσίπελας) ἢ εἰς τοὺς ἀδένας (βλ. *Βλεφαραδενῖτις*) ἢ εἰς τὸν ἰστὸν καὶ νὰ φέρῃ καὶ διαπύησιν, ὅτε πρέπει νὰ ἀνοιχθῇ. Διὰ πρήξιμον χωρὶς φλόγωσιν (βλ. *Βλέφαρα*).

ΒΛΕΦΑΡΟΠΛΑΣΤΙΑ

Ἡ διὰ χειρουργικῆς ἐπεμβάσεως ἀνάπλασις τοῦ ἐν μέρει ἢ τελείως καταστραφέντος δέρματος τῶν βλεφάρων δι' ἀναπληρώσεως τοῦ κενοῦ διὰ δέρματος τῶν πέριξ. Ἰδιαιτέρως ἐπιτυγχάνει ἡ βλεφαροπλαστία ὅταν ἔχει μεί-

SISMANOGLIO MEGARO

νει ὁ ταρσὸς τῶν βλεφάρων, διότι ἄλλως τὸ βλέφαρον μένει ἀκίνητον καὶ ἐμποδίζει τὴν ὅρασιν.

ΒΛΕΦΑΡΟΠΤΩΣΙΣ

Ἡ ἀνικανότης τοῦ νὰ σηκώνεται τὸ ἄνω βλέφαρον, ἑπομένως ἡ πτῶσις αὐτοῦ, πρᾶγμα τὸ ὁποῖον τόσον κακῶς παραμορφώνει τὴν ἔκφρασιν τοῦ προσώπου. Εἶνε συνέπεια παραλύσεως τοῦ σχετικοῦ κλάδου τοῦ προσωπικοῦ νεύρου, ἢ τραυματισμοῦ τοῦ μυός, ἢ βλεφαρίτιδος, ἢ κεντρικῆς τινος παθήσεως.

Ἡ σύφιλις εἶνε μία τῶν συνηθεστέρων αἰτιῶν.

Ἡ θεραπεία εἶνε ἐνίοτε δυνατή, ἐξαρτᾶται ὅμως ἀπὸ τὴν αἰτίαν. Εἰς περιπτώσεις τινὰς ἐπιτυγχάνεται καὶ διὰ μικρᾶς ἐγχειρήσεως.

ΒΛΕΦΑΡΟΣΠΑΣΜΟΣ

Ἀκούσιον κλείσιμον τῶν βλεφάρων διὰ σπασμωδικῆς συσπάσεως τοῦ σφιγκτῆρος αὐτῶν μυός, προερχόμενον ἀπὸ φλογώσεις ἢ τραυματισμοὺς τῶν ὀφθαλμῶν ἢ καὶ ἀνακλαστικῶς ἀπὸ δυνατὸν φῶς, εἰσελθὸν ζωϋφίον, πάθησιν τοῦ τριδύμου νεύρου. Ἐπίσης παρατηρεῖται καὶ κατὰ τὴν ὑστερίαν.

Ἡ θεραπεία εἶνε ἀνάλογος πρὸς τὴν αἰτίαν. Παροδικὴ βοήθεια ἐπιτυγχάνεται δι' ἐνσταλλάξεως μερικῶν σταγόνων διαλύσεως κοκαΐνης. Ἐν γένει αἱ ψυχραὶ πλύσεις ἢ ἐπιθέματα ὠφελοῦν.

ΒΛΩΜΟΣ *(βλ. Βουκιά).*

ΒΟΗΘΕΙΑΙ ΠΡΟΧΕΙΡΟΙ

Ἕκαστος ὀφείλει νὰ γνωρίζῃ τὸ τί πρέπει νὰ γίνῃ προχείρως, ἕως ὅτου ἔλθῃ ὁ ἰατρός, εἰς ἄνθρωπον παθόντα δυστύχημα τι, καὶ ὀρθῶς νὰ τὸ ἐφαρμόζῃ ἵνα μὴ διὰ σφαλερῶν μέσων προξενηθοῦν ἀδιόρθωτοι βλάβαι ἢ καὶ ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀμαθείας ἐπέλθῃ ὁ θάνατος.

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ ἔχῃ μάθῃ τις τελείως τὴν ἀνατομίαν καὶ τὴν θεραπευτικὴν διὰ νὰ βοηθήσῃ τὰ θύματα τῶν καθημερινῶν δυστυχημάτων, τὰ ὁποῖα ἡμέρᾳ τῇ ἡμέρᾳ μὲ τὴν προϊοῦσαν πρόοδον τῆς βιομηχανίας αὐξάνουν.

Εἰς τὰ πεπολιτισμένα κράτη, ὅπου ἐγκαίρως κατενοήθη ἡ τοιαύτη ἀνάγκη, ἔχουν ἱδρυθῇ τόσον ὑπὸ σωματείων ἰδιωτικῶν ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ Κράτους εἰς διάφορα κέντρα, σταθμοὶ πρώτων βοηθειῶν, ἕτοιμοι νὰ παράσχουν βοήθειαν εἰς δυστυχήματα.

Πρέπει ὅμως καὶ ἕκαστος ἄνθρωπος νὰ ἔχῃ γνώσεις ἱκανὰς πρὸς παροχὴν τῆς πρώτης βοηθείας. Ἐν τῷ παρόντι ἔργῳ εὑρίσκονται ὅλαι αἱ ὁδηγίαι, αἵτινες δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς καθημερινὰ δυστυχήματα, τόσον εἰς γενικὰ ἄρθρα, οἷον ***ἀσφυξία, ἐγκαύματα, σπασμοί, αἱμορραγίαι, δηλητηριάσεις,*** κλπ. ὅσον καὶ εἰς εἰδικὰ τοιαῦτα, οἷον ***κάταγμα, ἀποπληξία, πνιγμός,*** κλπ.

ΒΟΘΡΙΟΚΕΦΑΛΟΣ

Εἶδος ταινίας εὑρισκόμενον συνήθως εἰς μέρη πλούσια εἰς νερὰ (Ἑλβετία, Νότιος Ρωσία). Εἶνε ὁ μεγαλείτερος σκώληξ τοῦ ἀνθρώπου, δυνάμενος νὰ ἔχῃ 6—10μ. μῆκος. Διαφέρει τῶν λοιπῶν

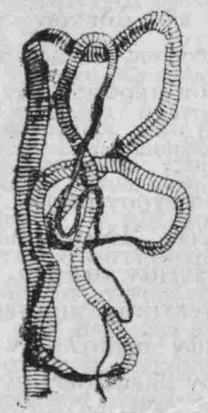

Εἰκ. 104.

Βοθριοκέφαλος.

ταινιῶν κατὰ τὸ ὅτι ἡ κεφαλή του ἔχει δύο μικρούς λάκκους (Βόθρια) καὶ σχῆμα ροπαλοειδές. (Εἰκ. 104)

Αἱ προγλωττίδες του εἶνε μᾶλλον τε-

τραγωνικαὶ καὶ πλατεῖαι καὶ εἰς τὸ μέσον ἑκάστης εὑρίσκονται τὰ γεννητικὰ ὄργανα.

Τὸ ἔμβρυον τοῦ βοθριοκεφάλου ***εἰσέρχεται*** εἰς τὸν ἄνθρωπον διὰ τοῦ ποσίμου ὕδατος καὶ τῆς τροφῆς, ὅταν δὲν εἶνε ἀρκετὰ ψημμένη (ἰχθῦς), καὶ ἀναπτύσσεται εἰς τὸ λεπτὸν ἔντερον, προκαλοῦν τὰ συμπτώματα τῆς ἑλμινθιάσεως (βλ. *Ταινίαι*).

Αἱ προγλωττίδες ἐξέρχονται κατὰ μεγάλα τεμάχια, ἰδίως τὴν ἄνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον.

ΒΟΙΔΟΓΛΩΣΣΑ *(βλ. Ἄγχουσα).*

ΒΟΛΒΟΣ *(βλ. Ὀφθαλμός, Οὐρήθρα, Θρὶξ).*

ΒΟΛΔΟΝ *(Boldo)*

Φυτὸν τῆς Χιλῆς τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα ὡς ἔγχυμα (1 %) εἰς οἶνον ἢ εἰς σιρόπιον, δίδονται ὡς τονωτικὰ καὶ διεγερτικὰ καὶ εἰς τὰς παθήσεις τοῦ ἥπατος.

ΒΟΜΒΟΙ ΩΤΩΝ

Τὸ αἴσθημα τοῦ νὰ νομίζῃ τις ὅτι ἀκούει θόρυβον, ἦχον, σφύριγμα, χωρὶς ἐν τῇ πραγματικότητι νὰ ὑπάρχουν τοιαῦτα. ***Προέρχεται*** ἀπὸ νόσους τῶν ὤτων, τῆς ρινός, τοῦ φάρυγγος, ἀπὸ ἀναιμίαν, συμφόρησιν ἢ ἀπὸ αἱμορραγίαν ἐγκεφαλικήν, ἀπὸ νευρώσεις (ὑστερία. Παρουσιάζεται δὲ καὶ ὡς σύμπτωμα ἐλαφρᾶς δηλητηριάσεως μὲ διάφορα φάρμακα, ἰδίως κινίνην. Βεβαίως καὶ ἁπλουστάτη αἰτία ὡς λ. χ. ἡ συλλογὴ ποσότητος ἀκαθαρσίας ἐντὸς τῶν ὤτων, δύναται νὰ προκαλέσῃ βόμβον.

Ἡ ***θεραπεία*** τοῦ βόμβου εἶνε ἀναλόγως τῆς αἰτίας.

ΒΟΡΑΞ *(Borax, Borate de Soude)*

Διαφανὴς κρυσταλλίνη κόνις, πικρᾶς γεύσεως, χρησιμοποιουμένη μὲ γλυκερίνην (4 : 30 γρ.) κατὰ τῶν στοματίτιδων, εἰς διάλυσιν (10 %) εἰς γαργαρίσματα, (1:3) γλυκερίνης διὰ διαφόρους παθήσεις δέρματος, ἀκμήν, φαγοῦραν, ξεπαγιάσματα, ὡς κολλύριον καὶ ἐσωτερικῶς (1—2 γρ.) ὡς διουρητικόν. Εἰς μεγάλας δόσεις εἶνε ***δηλητήριον.***

ΒΟΡΒΟΡΥΓΜΟΙ

Τὰ γουργουρίσματα τῶν ἐντέρων. Προέρχονται ἀπὸ ἀνατάραξιν ἀερίων μετὰ ρευστῶν καὶ δεικνύουν διατάραξιν ἐντερικὴν προκαλοῦσαν σχηματισμὸν πολλῶν ἀερίων.

ΒΟΡΙΚΟΝ ΟΞΥ *(Acide borique)*

Κόνις ἐκ λευκῶν κρυστάλλων διαλυομένη εἰς δόσιν 1 : 25 γρ. ὕδατος.

Ἔχει ***ἀντισηπτικὴν*** ἐνέργειαν καὶ εὑρίσκεται εἰς καθημερινὴν χρῆσιν, ἔχουσα καὶ τὸ προτέρημα ὅτι δὲν ἐρεθίζει.

Διὰ πλύσιν πληγῶν, εἰς γαργάρας ἢ εἰς ἐπιθέματα χρησιμοποιεῖται εἰς διάλυσιν 3—4 % βραστοῦ ὕδατος.

Εἶνε λίαν χρήσιμον ἐπίσης εἰς ἀλοιφὰς εἰς δόσιν 1 πρὸς 9 γρ. βαζελίνης. Ἡ γάζα μὲ βορικὸν ὀξὺ ἐμπεριέχει 10 %

Ἐσωτερικῶς σπανιώτατα ἀναγράφεται. Εἰς μικρὰς καὶ συνεχεῖς δόσεις φέρει γαστροεντερικὸν κατάρρουν, εἰς μεγάλας δὲ ***δηλητηριάσεις*** μὲ ἔμετον, παραλήρημα, νεφρίτιδα, ἐρύθημα καὶ ἐνίοτε θάνατον.

Χρησιμεύει εἰς τὴν διατήρησιν κρέατος καὶ ἄλλων τροφῶν.

ΒΟΡΙΣΧΟΦΕΝ *(Worishofen)*

Κλιματικὸς σταθμὸς μὲ φυσιοθεραπευτήριον, κείμενος 629 μ. ὑ. ἐ. θ. ἐν Βαυαρίᾳ. Πατρὶς τοῦ *Kneipp*.

ΒΟΡΡΑΣ *(βλ. Κατοικία, Ἄνεμος).*

ΒΟΤΑΝΑ

Μέγα μέρος βοτάνων χρησιμοποιοῦνται τόσον ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης ὅσον καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ διὰ θεραπευτικούς σκοπούς, ἰδίως ὑπὸ μορφὴν πτισάνης ἢ ἐγχύματος. Ἂν καὶ ὁ σκοπὸς ἦναι ὁ αὐτός, ἐν τούτοις τὸ ἀποτέλεσμα διαφέρει, διότι ἐνῷ ὁ ἐπιστήμων εἶναι εἰς

SISMANOGLIO MEGARO

θέσιν νὰ ἐκλέξῃ τὸ βότανον καὶ νὰ ὁρίσῃ τὴν δόσιν του διὰ τὴν θεραπευτικὴν ἐνέργειαν τὴν ὁποίαν περιμένει ἀπὸ τὰς περιεχομένας συνήθως δηλητηριώδεις οὐσίας (ἀλκαλοειδῆ), ὁ μὴ ἐπιστήμων καὶ εἰς τὸ εἶδος τοῦ χρησιμοποιουμένου βοτάνου δύναται ν'ἀπατηθῇ καὶ τὴν ἐπιτρεπομένην δόσιν δύναται νὰ ὑπερβῇ καὶ οὕτω νὰ καταστῇ ἀκουσίως παραίτιος δηλητηριάσεως θανατηφόρου.

Τὰ διάφορα βότανα συνήθως ξηραίνονται εἰς τὸν ἥλιον ἢ εἰς κλιβάνους.

Τό βότανα ἐξωτερικῶς χρησιμοποιοῦνται ὡς καταπλάσματα.

ΒΟΤΚΑ

Οἰνοπνευματῶδες ποτὸν λίαν ἰσχυρόν, ἰδίᾳ ἐν Ρωσίᾳ διαδεδομένον καὶ χρησιμοποιούμενον.

ΒΟΥΒΑΛΟΣ

Τὸ κρέας τῶν μικρῶν βουβάλων (3—4 ἐτῶν) τρώγεται καὶ ὁμοιάζει πρὸς τὸ τοῦ βοός. Τῶν μεγαλειτέρων εἶνε ξηρὸν καὶ μυρίζει.

Τὸ γάλα τῶν βουβάλων εἶνε πολὺ παχὺ καὶ χρησιμοποιεῖται κυρίως εἰς κατασκευὴν ἀφρογαλάκτων (καϊμακιῶν). Τὸ ἐξ αὐτοῦ κατασκευαζόμενον βούτυρον ἔχει ἰδιαιτέραν ὀσμήν.

ΒΟΥΒΟΤΗΣ

Συνηθέστατα εἶνε συνέπεια τῆς κωφότητος,* ὅταν αὕτη εἶναι ἐκ γενετῆς, ἢ ἀποκτηθῇ καθ' ὃν χρόνον τὸ παιδὶ δὲν δύναται ἀκόμη νὰ ὁμιλήσῃ, διότι τὸ ὁμιλεῖν εἶνε ἡ ἀποκτηθεῖσα τέχνη ἐκ τῆς ἀπομιμήσεως τοῦ ἀκουσθέντος. Ὅταν λείπει ἡ ἀκοή, λείπει καὶ ἡ ἱκανότης τοῦ ἐκμανθάνειν καὶ ἀποκτᾶν τὴν ὡς ἄνω τέχνην. Ἐκτὸς ὅμως τούτου ἡ βουβότης προέρχεται ἐπίσης καὶ ἐκ παραλύσεως τῶν ὀργάνων τῆς ὁμιλίας,* συνεπείᾳ βλάβης ἢ ἀσθενείας τοῦ ἐγκεφάλου (βλακεία) ἢ τῶν μυῶν τῶν σχηματιζόντων τὸν τόνον (βλ. *Λάρυγξ. Κωφάλαλος*),

ΒΟΥΒΩΝ

Φλεγμονὴ καὶ πρήξιμον τῶν γαγγλίων* τῆς βουβωνικῆς χώρας. Συχνοτέρα αἰτία εἶνε ἡ μόλυνσις διὰ τῶν λεμφατικῶν ἀγγείων ἀπὸ ἕλκη τῶν γεννητικῶν ὀργάνων, (μαλακὸν ἢ συφιλιδικόν.)

Ἐκτὸς τούτου καὶ μικρὰ ἁπλῆ πληγὴ τῶν κάτω ἄκρων ἀρκεῖ νὰ ἐπιφέρῃ πρήξιμον τῶν γαγγλίων. Ἐπίσης καὶ ἡ πανώλης προκαλεῖ βουβῶνας. Οἱ ἐκ συφιλιδικῆς αἰτίας βουβῶνες διαφέρουν τῶν ἐκ ἄλλης αἰτίας ἀπὸ τὴν σκληρότητά των καὶ ἀπὸ τὴν σπανίαν διαπύησιν των, ἐνῷ οἱ ἄλλοι βουβῶνες ἔχουν μεγάλην τάσιν πρὸς διαπύησιν καὶ σχηματισμὸν ἀποστήματος. Οὕτω σχηματίζονται μακροχρόνιοι διαπυήσεις, συρίγγια κλπ. πρὸς πρόληψιν νῶν ὁποίων ἀπαιτεῖται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς σωματικὴ ἡσυχία καὶ εἰ δυνατόν, κατάκλισις.

Πρὸς ***θεραπείαν*** τῶν βουβώνων ἐφαρμόζονται εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ψυχρὰ ἐπιθέματα ἢ κύστις πάγου, ὅταν δὲ ὑπάρχῃ τάσις πρὸς διαπύησιν (λ. χ. ὅταν μαλακώσῃ ὁ βουβὼν καὶ οἱ πόνοι περισσεύσουν), ὑποβοηθοῦμεν αὐτὴν ἐπιθέτοντες θερμὰ καταπλάσματα καὶ ἀφίνομεν εἰς τὸν ἰατρὸν ν'ἀνοίξῃ ἐν καιρῷ τὸ ἀπόστημα, διότι τότε θεραπεύεται εὐκολώτερον καὶ ἐνωρίτερον.

Εἰς συφιλιδικοὺς βουβῶνας χρησιμοποιεῖται βάμμα ἰωδίου ἢ ὑδραργυραλοιφὴ ἢ ἔμπλαστρον μὲ ὑδράργυρον.

ΒΟΥΒΩΝΙΚΗ ΧΩΡΑ (*Λαγονοβουβωνικὴ*).

Τὸ μέρος τοῦ σώματος τὸ μεταξὺ κοιλίας καὶ μηρῶν. Τὸ δέρμα του ἔχει πολλοὺς ἀδένας ἐκκρίνοντας ἐνίοτε ἄφθονον ἱδρῶτα. Βαθύτερον ὑπάρχει δωδεκὰς σχεδὸν γαγγλίων τὰ ὁποῖα πρησκόμενα προκαλοῦν τοὺς βουβῶνας.* Ἡ χώρα αὕτη περιέχει τὸν ***βουβωνικὸν πόρον*** ἢ ***βουβωνικὸν δακτύλιον***, ὅστις εἶνε σωλὴν 5 σχεδὸν ἑκμ. μὲ δύο ὀπάς. Διὰ τοῦ πόρου τούτου διέρχεται εἰς τὸν ἄνδρα ὁ σπερματικὸς λῶρος, εἰς τὴν γυναῖκα ὁ στρογγύλος σύνδεσμος τῆς μήτρας. Διὰ τοῦ ἰδίου δὲ τούτου πόρου

κατέρχονται τὰ ἔντερα καὶ σχηματίζουν τὴν λεγομένην ***βουβωνοκήλην***.

ΒΟΥΒΩΝΟΚΗΛΗ (*βλ. Κήλη*)

ΒΟΥΓΛΩΣΣΟΝ (*κ. Πουράντζα, Bourrache τ. σηγὴρ δηλί*).

Εἶδος ἀγχούσης.* Φυτὸν λίαν διαδεδομένον, κεκαλυμμένον διὰ μικρῶν τριχῶν, ἔχον φύλλα ὠοειδῆ καὶ ἄνθη κυανᾶ. Τόσον τὰ φύλλα ὅσον καὶ τὰ ἄνθη

Εἰκ. 105.

Βούγλωσσον

ἐμπεριέχουν νιτρικὴν πότασσαν καὶ ὡς ἔγχυμα (1 %) εἶνε ἐφιδρωτικὰ καὶ διουρητικά. (Εἰκ. 105)

ΒΟΥΚΙΑ (*Βλωμὸς*).

Καταχρηστικῶς σημαίνει τόσην ποσότητα τροφῆς ὅσην δυνάμεθα νὰ εἰσαγάγωμεν ἐφάπαξ εἰς τὸ στόμα. Κυρίως δὲ εἶνε αἱ καλῶς μασηθεῖσαι, πρὸς τὸν σίελον ἀναμιχθεῖσαι καὶ καταλλήλως διὰ κατάποσιν σχηματισθεῖσαι τροφαί. (*βλ. Κατάποσις*).

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ (*βλ. Εὐρώπη*).

ΒΟΥΛΗΣΙΣ

Δι' ἕκαστον μέρος τοῦ σώματος, περοικισμένον δι' αἰσθήσεως, ὑπάρχει ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ εἰς τὸν φαιὸν φλοιὸν αὐτοῦ ἕνα ὡρισμένον νευρικὸν κύτταρον, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διεγερθῇ ἔξωθεν ***(αἰσθητικὴ σφαῖρα)***, ἢ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ διὰ τῆς θελήσεως σύσπασιν τῆς ἀναλογούσης μυϊκῆς ἴνός ***(κινητικὴ σφαῖρα)***. Αἱ δύο αὗται σφαῖραι συγκοινωνοῦν πρὸς ἀλλήλας διὰ νεύρων ἰδιαιτέρων. Πρὶν ὅμως αἱ ἐκ τῆς περιφερείας ἐρχόμεναι αἰσθητικαὶ καὶ κινητικαὶ ἶνες εἰσέλθουν εἰς τὸν φλοιὸν τοῦ ἐγκεφάλου,* ἔρχονται εἰς συγκοινωνίαν πρὸς ἀλλήλας, αἱ μὲν εἰς τὸν νωταῖον μυελόν, αἱ δὲ εἰς τὸν ἐγκέφαλον καὶ σχηματίζεται οὕτω ἕνα κάτω ἢ ***ἀνακλαστικὸν τόξον*** (Reflexe) καὶ ἕνα ἄνω, τὸ τοῦ ἐγκεφάλου, τὸ λεγόμενον ***βουλητικὸν τόξον***, διὰ τοῦ ὁποίου αἰσθητικὴ τις διέγερσις φθάνουσα εἰς τὸν ἐγκεφαλικὸν φλοιὸν γίνεται συναισθητὴ καὶ ἐπιφέρει ἀναλόγως κίνησιν διὰ τῆς θελήσεως. Αὐτὸς εἶνε ὁ ***ἀνατομικός*** δρόμος, τὸν ὁποῖον ἀκολουθεῖ ἡ βούλησις. Ἴδωμεν τώρα καὶ πῶς ἀναπτύσσεται αὕτη.

Ὅπως ἀναφέρωμεν εἰς τὸ περὶ ἀγωγῆς ἄρθρον, τὸ βρέφος δὲν ἔχει περιεσκεμμένην βούλησιν, ἀρχίζει ὅμως αὕτη ὅταν τὸ βρέφος ἀρχίσῃ μόνον του νὰ κάθηται, νὰ στέκηται νὰ περιπατῇ. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ δίδηται μεγάλη προσοχὴ εἰς τὸ πνεῦμα καὶ τὴν ψυχήν (τὸν χαρακτῆρα), τὰ ὁποῖα βεβαίως θὰ ἔχουν καὶ τὴν κυριαρχίαν ἐπὶ τῆς βουλήσεως, διότι ἀνέκαθεν, κυριώτατα ὅμως εἰς τὸν αἰῶνα τὸν ὁποῖον ζῶμεν, ἡ βούλησις εἶνε ὁ ***κυριώτερος μοχλὸς τῆς ζωῆς***. Ἄνευ βουλήσεως οὐδέν, διὰ βουλήσεως τὸ πᾶν.

Πρέπει ἐγκαίρως νὰ συνειθίσωμεν τὰ παιδία νὰ ***θέλουν*** διὰ ν' ἀναπτυχθῇ ἡ δραστηριότης των. Θὰ ἐμπνέωμεν εἰς αὐτὰ τὸ παράδειγμα τῆς σταθερότητος βασιζόμενοι ἐπὶ τῆς λογικῆς καὶ τοῦ δικαίου, χωρὶς νὰ ἐπιδιώκωμεν ποτὲ ν' ἀποκλείσωμεν τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ παιδίου.

Διὰ τοῦτο οἱ κανόνες οἱ ἀπόλυτοι, ἡ παθητικὴ ὑποταγή, τὸ ὁμοιόμορφον τοῦ στέκεσθαι καὶ πράττειν εἰς τὰ σχολεῖα εἶνε ἀντίθετα πρὸς τὴν ἐξάσκησιν τῆς θελήσεως.

SISMANOGLIO MEGARO

Διὰ τὴν ***ἄσκησιν*** τῆς βουλήσεως (ὄχι τῆς αἱθαιρεσίας καὶ τοῦ πείσματος) συντελοῦν εἰς τὰ παιδία ἀσκήσεις κινήσεως καὶ προτροπαὶ νὰ κάμουν τι διὰ τοῦ ὁποίου θὰ ὑπερπηδήσουν δυσάρεστόν τι ἐμπόδιον. (βλ. *Γυμναστική*).

Ἡ ἐνίσχυσις καὶ ἀνάπτυξις τῆς βουλήσεως εἶνε ὁ τελικὸς σκοπὸς πάσης πνευματικῆς ἀναπτύξεως καὶ ἐνεργείας. Ἡ σοφία, ἡ μεγάλη πνευματικὴ ἀνάπτυξις, τὰ λαμπρότερα αἰσθήματα δὲν ἔχουν τὴν παραμικρὰν ἀξίαν ἄνευ δραστηρίας ἀλλὰ καὶ ἠθικῆς βουλήσεως, δηλαδὴ ὁδηγουμένηςὑπὸ τῆς λογικῆς καὶ ὄχι ὑπὸ τοῦ ἐγωϊσμοῦ. Δὲν πρέπει δὲ νὰ ἀρκούμεθα μόνον εἰς τὴν θέλησιν καὶ τὴν ἐπιθυμίαν ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν γνωστικῆς θελήσεως.

Ἡ ἐνίσχυσις τῆς θελήσεως, κυριώτατον καθῆκον ἀγωγῆς, γίνεται διὰτῆςσυνηθείας. ***Ἔλλειψις*** θελήσεως (*βλ.* *Ἀβουλία*) παρατηρεῖται συχνὰ εἰς τοὺς νευροπαθεῖς, ***αὔξησις*** δὲ ἀνώμαλος ἐκδηλουμένη διὰ ζωηρῶν καὶ ἐνίοτε βιαίων πράξεων εἰς τὴν Μανίαν.*

ΒΟΥΛΙΜΙΑ

Παθολογικὸν αἴσθημα πείνης, ἀνώμαλος αὔξησις ἀπαιτήσεως τροφῆς μόλις ὁ στόμαχος μείνῃ κενός, ἡ μὴ ἄμεσος ἱκανοποίησις τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἄγχος, ἔμετον, ἀδυναμίαν καὶ λιποθυμίαν. Εἰς τοιούτους ἀνθρώπους ἡ πέψις,* μὴ οὖσα ἀνάλογος πρὸς τὴν πρόσληψιν, προκαλεῖ πάντοτε δυσπεπτικὰς διαταραχάς.

Ἡ βουλιμία συχνὰ παρατηρεῖται εἰς τοὺς ἀπὸ σοβαρῶν ἀσθενειῶν ἀναρρωνύοντας, συνοδεύει τὸν διαβήτην καὶ ἐνίοτε χρονίας ἀσθενείας τοῦ στομάχου συνεπείᾳ ηὐξημένου σχηματισμοῦ ὑδροχλωρικοῦ ὀξέος, νόσους νευρικάς, ταινίαν κλπ.

Πρὸς ***θεραπείαν*** αὐτῆς δέον πρώτιστα νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ αἰτία.

ΒΟΥΝΙΟ (*βλ.* *Ἀχιλλία πόα*).

ΒΟΥΡΤΣΕΣ (*βλ.* *Ὀδόντες, Τρίχες*).

ΒΟΥΣ (*βλ.* *Κρέας*).

ΒΟΥΤΥΡΙΚΟΝ ΟΞΥ

Ἄχρουν ἐλαιῶδες ὑγρόν, ἔχον ταγγὴν γεῦσιν καὶ ἄσχημον ὀσμήν. Εὑρίσκεται εἰς τὸ βούτυρον ἐν συνδέσει πρὸς τὴν γλυκερινην, εἰς τὸ ἔλαιον, εἰς φυτά τινα καὶ εἰς ζωϊκοὺς χυμούς. Καθιστᾶ τὸ βούτυρον ταγγὸν καὶ δίδει εἰς αὐτὸ ἐρεθιστικὴν ἐνέργειαν.

ΒΟΥΤΥΡΟΓΑΛΑ

Τὸ γαλακτῶδες ρευστὸν τὸ μένον μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τοῦ βουτύρου.*

Ἔχει ὀλιγώτερον λῖπος καὶ τυρίνην ἀπὸ τὸ σύνηθες γάλα καὶ εἶνε εὔπεπτος καὶ δροσιστικὴ τροφὴ διὰτούς δυσπεπτικοὺς καὶ ἀναρρωνύοντας. Περιέχει διαφόρους ὀρυκτὰς οὐσίας (ἀσβέστιον, πότασσαν, νάτριον, μαγνήσιον, σίδηρον καὶ φωσφορικόν, θειϊκὸν καὶ ὑδροχλωρικὸν ὀξύ. (βλ. *Τροφῶν πίνακα*).

ΒΟΥΤΥΡΟΝ

Ἡ σπουδαιοτάτη αὕτη θρεπτικὴ οὐσία ἦτο εἰς τὴν ἀρχαιότητα γνωστή. Ὁ Ρωμαῖος συγγραφεὺς *Πλίνιος* τὸ ἀναφέρει ὡς τροφὴν τῶν βαρβάρων. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ρωμαῖοι τὸ μετεχειρίζοντο ὡς φάρμακον, ὁ δὲ Μωϋσῆς οὔτε τὸ ἀναφέρει, μολονότι ἄλλαι πηγαὶ δεικνύουν ὅτι ἡ παρασκευή του ἦτο γνωστὴ παρὰ τοῖς Ἑβραίοις.

Βούτυρον εἶναι ἡ λιπαρὰ οὐσία ἡ ἐμπεριεχομένη εἰς τὰ ὑπὸ λεπτῆς μεμβράνης κεκαλυμμένα λιποσφαιρίδια τοῦ γάλακτος τῶν ζῴων, ἐκ τοῦ ὁποίου χωρίζεται, ὡς θὰ ἴδωμεν, διὰ διαφόρων τρόπων. Εἶνε τὸ πλέον εὐχάριστον τῶν φυσικῶν λιπῶν τῆς τροφῆς μας, τόσον ἕνεκα τῆς γεύσεώς του ὅσον κυρίως ἕνεκα τῆς χημικῆς συστάσεώς του (βλ. *Τροφῶν πίνακα*) καὶ τῶν περιεχομένων ὀρυκτῶν οὐσιῶν, ἐκ τῶν ὁποίων βάσεις μὲν εἶνε τὸ νάτριον, ἡ πότασσα, τὸ ἀσβέστιον, τὸ μαγνήσιον, ὁ σίδηρος, ὀξέα δὲ τὸ χλωρυδρικόν, τὸ θειϊκὸν καὶ φωσφορικὸν ὀξύ.

Ἡ θρεπτικὴ ἀξία τοῦ βουτύρου εἶνε ὅπως καὶ ἡ τοῦ λίπους.

Ὑπάρχουν διάφοροι τρόποι παρασκευῆς βουτύρου :

α') Τὸ νωπὸν γάλα ἀφίνεται νὰ σταθῇ καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ (καϊμάκι), τὸ ὁποῖον ὡς ἐλαφρότερον ἀνέρχεται εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, λαμβάνεται, κτυπᾶται ἢ κινεῖται (εἰς θερμ. 10—18°Ε) ἕως ὅτου τὸ λῖπος σχηματίζει σφαιρίδια, τὰ ὁποῖα θὰ χωρισθοῦν ἀπὸ τὸ κάτω ὑγρόν, τὸ ***Βουτυρόγαλα.****

β') Τὸ γάλα ἀφίνεται εἰς πλατέα δοχεῖα, τὰ ὁποῖα κρυώνουν δι' ὕδατος. Τοιουτοτρόπως ἕνεκα τῆς μεγάλης ἐπιφανείας τῶν δοχείων τὸ ἄνθος τοῦ γάλακτος ἀθροίζεται ταχύτερον, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀπόψυξις δὲν ἀφίνει νὰ ἀναπτυχθοῦν βακτηρίδια καὶ κατὰ συνέπειαν νὰ ***ξυνίσῃ*** τὸ γάλα ἢ τὸ ἄνθος αὐτοῦ. Τὸ οὕτως παρασκευαζόμενον βούτυρον ἔχει καθαρὰν καὶ γλυκείαν γεῦσιν.

γ') Διὰ κεντρόφυγος μηχανήματος ἀποκτᾶται εἰς μικρὸν διάστημα ἔκτακτον βούτυρον. Ἐδῶ τὸ γάλα χωρίζεται εἰς διάφορα στρώματα. Εἰς τὸ πλησιέστερον πρὸς τὸ κέντρον γίνεται πολὺ παχὺ ἀφρόγαλα. Εἰς τὸ μέσον τὸ γάλα ἀπομένει ἄπαχον. Εἰς τὰ μᾶλλον δὲ ἀπομεμακρυσμένα στρώματα συσσωρεύονται αἱ ἀκαθαρσίαι τοῦ γάλακτος.

Πρὶν νὰ παρασκευασθῇ τὸ βούτυρον καλὸν εἶνε, διὰ νὰ καταστραφοῦν τὰ τυχὸν ὑπάρχοντα βακτηρίδια νὰ θερμανθῇ τὸ γάλα ἐπὶ ½ ὥραν εἰς 70°.

Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει βούτυρονεἶνε τὸ ἐκ γάλακτος ἀγελάδος παρασκευαζόμενον καὶ ἔπειτα τὸ ἐξ αἰγείου, προβείου καὶ βουβαλείου. Ἡ λιπαρὰ οὐσία τοῦ βουτύρου ἀποτελεῖται χημικῶς ἀπὸ μῖγμα γλυκερίνης, μὲ παλμιτινικόν, στεατικόν, ἐλαϊκόν, βουτυρικόν, καπρονικόν, καπρυλικὸν καὶ καπρινικὸν ὀξύ. Τὸ τάγγισμα* προέρχεται ἀπὸ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῶν τεσσάρων τελευταίων ὀξέων.

Διὰ τὸ τεχνητὸν βούτυρον (βλ. *Μαργαρίνη*).

Πρὸς ***διατήρησιν*** τοῦ βουτύρου διὰ τὰς οἰκιακάς μας χρήσεις ἀναλύομεν αὐτό, δηλ. ἀπελευθεροῦμεν αὐτὸ ἀπὸ τὰς λεικωματούχους οὐσίας του καὶ χρησιμοποιοῦμεν τὸ ἐπάνω μέρος, ἢ ἁλατίζομεν αὐτὸ προσθέτοντες 30 γρ. ἅλατος εἰς χλγρ. βουτύρου.

Ὅπως ὅλαι αἱ λιπαραὶ οὐσίαι, καὶ τὸ βούτυρον δέον νὰ χρησιμοποιῆται ἐν μέτρῳ διὰ νὰ ἀποφεύγωμεν βάρος εἰς τὸν στόμαχον. Ἰδίως οἱ ἔχοντες τὴν πέψιν βραδεῖαν ὀφείλουν νὰ μὴ κάμνουν κατάχρησιν βουτύρου, διότι φέρει καῦσιν εἰς τὸν στόμαχον καὶ ***δυσπεψίαν.***

Τὸ νωπὸν βούτυρον εἶνε εὐπεπτότερον ἀπὸ τὸ ἀναλελυμένον ἢ τὸ ἁλατισμένον, δὲν εἶνε δὲ ποτὲ ἀπὸ καθαρὸν λῖπος ἀλλὰ περιέχει πάντοτε βουτυρόγαλα μὲ 6 — 15 % ὕδωρ, τυρίνην καὶ ἀνθόγαλα τὸ ὁποῖον καὶ δίδει τὴν γεῦσιν.

Ἐν γένει ἡ σύστασις, ἡ γεῦσις, τὸ χρῶμα τοῦ βουτύρου ἀλλάσσουν κατὰ τὴν ἐποχήν, καὶ τὴν τροφὴν τῶν ζῴων. Τὸ βούτυρον τοῦ θέρους εἶνε κίτρινον ἀπὸ κίτρινα ἄνθη, τὰ ὁποῖα τρώγουν τὰ ζῷα. Τὸ τοῦ χειμῶνος εἶνε λευκόν, γίνεται δὲ κίτρινον τεχνητῶς διὰ προσθήκης εἰς τὸ ἀφρόγαλα (καϊμάκι), πρὶν νὰ ταραχθῇ τὸ βούτυρον, νεκρολουλούδων ἢ μικρᾶς ποιότητος κρόκου (σαφράνι) ἢ ἄλλων ἀκινδύνων χρωμάτων. Ὁ τεχνητὸς χρωματισμὸς δὲν εἶνε μὲν ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν ὑγείαν ἀλλ' ἀποτελεῖ πάντοτε νοθείαν.

Ἄλλη ἀπάτη γίνεται εἰς τὸ βάρος. Κατασκευάζονται εἰς τὸ βούτυρον ὀπαὶ ἐντὸς τῶν ὁποίων τίθεται ὕδωρ. Ἡ ἀπάτη αὕτη ἀναγνωρίζεται ὅταν κόψωμεν διάφορα τεμάχια. Ἐπίσης προστίθενται τριμμέναγεώμηλα, καρότα,ἄλευρον, κιμωλίας, γῦψος, τυρός, στύψις, βόραξ. Διὰ τῆς ὁράσεως καὶ τῆς γεύσεως εἶνε δυνατὸν ἐνίοτε ν' ἀναγνωρισθῶσι ταῦτα.

Διὰ ν' ἀναγνωρίσωμεν καλὸν βούτυρον, ἔχον δηλ. τὸ προσῆκον πάχος, λαμβάνομεν ὑάλινον δοχεῖον μὲ 100 γραμμὰς διαβαθμίσεως θέτομεν ἐντὸς βούτυρον καὶ τὸ τοποθετοῦμεν εἰς βραστὸν νερὸ ἕως ὅτου λυώσῃ τὸ βούτυρον.

ΜΕΓΑ ΣΙΣΜΑΝΟΓΛΙΟ ΜΕΓΑΡΟ

Προσθέτομεν δὲ καὶ ἄλλο βούτυρον ἕως ὅτου ἀναλυθὲν φθάσῃ τὴν 100ὴν γραμμήν. Κλείομεν κατόπιν καλῶς τὸ δοχεῖον καὶ τὸ ἀφίνομεν νὰ σταθῇ εἰς τὸ θερμὸν νερό. Ἐντὸς ὀλίγου χωρίζεται τὸ λῖπος ἀπὸ τὸ νερό. Ἐξάγομεν τότε τὸ δοχεῖον, στρέφομεν αὐτὸ κάθετον ἐπὶ τῆς παλάμης μας καὶ ἀφίνομεν αὐτὸ νὰ σταθῇ καὶ νὰ κρυώσῃ. Καλὸν βούτυρον πρέπει νὰ δεικνύῃ τοὐλάχιστον 80 μέρη λίπους καὶ κατὰ ἀνώτατον ὅριον 20 ὕδατος. Ἐὰν πάλιν τὸ βούτυρον εἶνε ἀναμεμιγμένον μὲ ἀλευρώδεις οὐσίας (πατάτα, ἄλευρον κλπ.) τὰς ἐξακριβόνομεν ζεσταίνοντες αὐτὸ εἰς τὴν φλόγα καὶ προσθέτοντες, ἀφοῦ ψυχρανθῇ, εἰς τὸ κατασταλάζον ὑγρὸν ὀλίγας σταγόνας βάμματος ἰωδίου (teinture d'iode) ὅτε τὸ ρευστὸν λαμβάνει χρῶμα ἰάνθινον ἢ ἐρυθρόν. Ἐπίσης διὰ νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὸ καλὸν βούτυρον, θέτομεν ὀλίγον ἐντὸς τοῦ κοχλιαρίου καὶ τὸ θερμαίνομεν ἐλαφρά. Τὸ καλὸν βούτυρον, ἀφοῦ λυώσῃ βράζει σιγά, ἐνῶ τὸ νοθευμένον μὲ λῖπος, πιτσιλᾶ καὶ κάμνει θόρυβον.

Τὸ βούτυρον δὲν πρέπει νὰ διατηρεῖται εἰς μετάλλινα δοχεῖα (μολύβδου, ψευδαργύρου, χαλκοῦ).

Πρὸς διατήρησιν νωποῦ βουτύρου ἐπὶ μακρόν, τίθεται τοῦτο ἐντὸς ὕδατος περιέχοντος εἰς ἓν λίτρον 2 γρ. ἰτεϋλικοῦ ὀξέος. Ἐὰν δὲ πρόκειται νὰ σταλλῇ εἰς μακρυνὸν μέρος τίθεται ἐντὸς πανιοῦ ἐμβυθισθέντος ἐντὸς τῆς ἄνω διαλύσεως.

ΒΟΥΤΥΡΟΝ ΚΑΚΑΟΥ (*βλ. Κακάο*).

ΒΟΥΦΘΑΛΜΟΣ

Σφαιροειδὴς προεξοχὴ τοῦ κερατοειδοῦς χιτῶνος τοῦ ὀφθαλμοῦ, εἰς τὴν ὁποίαν βαθμηδὸν λαμβάνει μέρος καὶ ὁ χοριοειδὴς καὶ τὰ μέσα ὄργανα. Οὕτως ἐν μέρει ὁ ὀφθαλμὸς ἐξέρχεται ἀπὸ τὰ περικαλύμματά του. Ὡς αἰτίαι φέρονται πρηγηθεῖσαι φλογώσεις ἢ καὶ ἄγνωστοι τοιαῦται. Ἡ θεραπεία τῆς ἀξιοθρηνήτου ταύτης καταστάσεως εἶνε σχεδὸν ἀδύνατος.

ΒΡΑΓΧΝΑΔΑ

Διαταραχὴ τῆς φωνῆς ἐκδηλουμένη δι' ἀντικαταστάσεως τῆς συνήθους φωνῆς* ἀπὸ τραχείαν τοιαύτην καὶ χωρὶς ἦχον.

Προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ κατὰ τὸν σχηματισμὸν τῶν τόνων ἐμποδίζονται εἰς τὰς κινήσεις των ἕνεκα διαφόρων αἰτίων, ἰδίως δὲ καὶ συχνότερον ὅταν αἱ χορδαὶ πρήσκονται ὡς εἰς τὰς ὀξείας ἢ χρονίας λαρυγγίτιδας. Τὸ αὐτὸ προκαλοῦν καὶ μικρότατοι ὄγκοι, βλέννα, ἐπὶ ἢ μεταξὺ τῶν χορδῶν. Ἡ βλέννα ἐξέρχεται συνήθως διὰ τοῦ βηχός καὶ παρέρχεται ἡ βραγχνάδα· ἄλλοτε ὅμως εἶνε στερεῶς προσηλωμένη καὶ σχηματίζει ἀπεξηραμένας ἐφελκίδας(κροῦστας) καὶ ἡ βραγχνάδα δύναται ἐπὶ πολὺν καιρὸν νὰ διαρκέσῃ. Ξένα σώματα προκαλοῦν ἐπίσης διαταραχὴν τῆς φωνῆς· μία σταγὼν ὕδατος ἢ μικρὰ τεμάχια τροφῆς κατὰ λάθος μεταξὺ τῶν φωνητικῶν χορδῶν παραπεσόντα προξενοῦν παροδικὴν βραγχνάδα. Ἄλλη συχνὴ αἰτία εἶνε ἡ διαταραχὴ τῆς λειτουργίας τῶν λαρυγγικῶν μυῶν (παράλυσις), ὅτε ἀντὶ βραγχνάδας συνήθως ὑπάρχει ἀφωνία. Ἐπειδὴ ἡ συνηθεστέρα αἰτία τῆς ὀξείας λαρυγγίτιδος καὶ κατὰ συνέπειαν τῆς βραγχνάδας εἶνε τὸ κρυολόγημα, τὸ καλλίτερον εἶνε νὰ ἐπέλθῃ ἐφίδρωσις καὶ νὰ γίνουν περιτυλίξεις.*

Ἐν γένει ὅταν εἴμεθα βραγχνοὶ ὀφείλομεν ν' ἀποφεύγωμεν τὴν ὁμιλίαν, διότι τότε κουράζονται ὁ λάρυγξ καὶ αἱ φωνητικαὶ χορδαὶ καὶ ἡ βραγχνάδα αὐξάνει. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ τὸ ᾄσμα, ὅπου οἱ μῦς κουράζονται ἀκόμη περισσότερον θὰ παύσῃ, διὰ τὸν ἴδιον δὲ λόγον θ' ἀποφεύγωμεν καὶ τὸν δυνατὸν βῆχα. Ἐπίσης δὲν θὰ γίνηται χρῆσις καπνοῦ.

Ὅταν ὅμως ἡ βραγχνάδα διαρκεῖ ἐπὶ μακρόν, σημαίνει ὅτι ὑπάρχει σοβαρωτέρα ἀσθένεια τοῦ λάρυγγος καὶ

πρέπει νὰ γίνῃ ἐξέτασις διὰ τοῦ λαρυγγοσκοπίου καὶ ἀνάλογος θεραπεία.

ΒΡΑΔΥΓΛΩΣΣΟΣ (*βλ. Ὁμιλία*).

ΒΡΑΘΥ (*Σαβινία, Sabine*).

Φυτὸν εἴδους ἀρκεύθου* τοῦ ὁποίου τὰ φύλλα καὶ αἱ κορυφαὶ περιέχουν ἰσχυρὸν ἐρεθιστικὸν αἰθέριον ἔλαιον, τὸ ὁποῖον προσλαμβανόμενον εἰς μεγάλην ποσότητα φέρει ***δηλητηρίασιν*** χαρακτηριζομένην μὲ καῦσιν εἰς τὸν λαιμὸν καὶ στόμαχον, μὲ ἐμέτους, κωλικούς, διαρροίας, ἀνουρίαν, δύσπνοιαν, ἀναισθησίαν. Ἐπειδὴ δὲ φέρει καὶ ἰσχυρὰν συμφόρησιν εἰς τὰ ὄργανα τῆς λεκάνης καὶ προκαλεῖ μητρικὰς αἱμορραγίας χρησιμοποιεῖται διὰ πρόκλησιν ἀποβολῶν.

Παρουσιαζομένης τοιαύτης δηλητηριάσεως θὰ δοθοῦν κατ' ἀρχὰς ἐμετικὰ καὶ ὕστερον ριτσινόλαδον, καὶ θὰ τεθοῦν καταπλάσματα ἐπὶ τῆς κοιλίας.

Ἡ ἐπιστήμη χρησιμοποιεῖ τὸ βράθυ εἰς κόνιν (0,10—0,30) ἢ ὡς ἔγχυμα (5%) ὡς ἐμμηναγωγόν.

ΒΡΑΧΙΟΝΕΣ

Ἀποτελοῦνται ἕκαστος ἀπὸ τρία μέρη συνδεόμενα δι' ἀρθρώσεων, τὸν κυρίως ***βραχίονα*** τὸν κάτω ***βραχίονα*** (***πῆχυς,***) καὶ τὴν ***χεῖρα***.

Ὁ βραχίων κρεμώμενος κατὰ τὴν ὀρθὴν στάσιν τοῦ ἀνθρώπου παρὰ τὸν κορμόν, φθάνει σχεδὸν ἕως τὸ ἥμισυ τῶν σκελῶν καὶ δύναται μὲ τὰ ἄκρα τῶν δακτύλων νὰ ἐγγίσῃ ὅλας τὰς χώρας τοῦ σώματος.

Ὁ ***ἄνω βραχίων*** ἔχει ὡς σκελετὸν μικρὸν καὶ ἰσχυρὸν ὀστοῦν τὸ ***βραχιόνιον*** οὗτινος τὸ μὲν ἄνω ἄκρον, στρογγύλον (ἡ κεφαλὴ), συνδέεται μὲ τὴν ὠμοπλάτην καὶ σχηματίζει ἄρθρωσιν κινουμένην πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις, τὸ δὲ κάτω ἔχον σχῆμα τροχιλίας (μακαρᾶ) σχηματίζει ἄρθρωσιν μὲ τὸν πῆχυν.

Ὁ ***πῆχυς*** ἔχει δύο μακρὰ λεπτὰ ὀστᾶ, τὸ πρὸς τὰ μέσα τὴν ***ὠλένην***, καὶ τὸ πρὸς τὰ ἔξω, τὴν ***κερκίδα***. Καὶ τῶν δύο τὸ σῶμα εἶνε τριγωνικόν.

Ἡ ὠλένη εἶνε ἐπάνω χονδρὴ καὶ κάτω λεπτοτέρα καὶ ἔχει μικρὰν προεξοχὴν διὰ τὴν ἄρθρωσίν της μὲ τὴν χεῖρα. Ἡ κερκὶς εἶνε κάτω χονδρὴ καὶ ἐπάνω λεπτή. Συνδέονται δὲ τὰ δύο ὀστᾶ μὲ ἰστόν.

Ὁ πῆχυς σχηματίζει μέ τὸν ἄνω βραχίονα τὴν ἄρθρωσιν τοῦ ἀγκῶνος,* ὅστις ἐπιτρέπει κάμψιν καὶ διάτασιν τοῦ κάτω βραχίονος συνάμα δὲ διὰ τῆς κερκίδος, καὶ περιστροφικὴν κίνησιν.

Τὰ ὀστᾶ τοῦ βραχίονος καλύπτονται ὑπὸ μυώνων, λίπους, συνδετικὸν ἱστὸν κλπ. μεταξὺ δὲ τῶν μυώνων καὶ ἐν μέρει ἐπὶ τούτων διατρέχουν νεῦρα καὶ ἀγγεῖα. Ἰσχυρά, ὄχι ὅμως καὶ ὑπέρμετρος ἀνάπτυξις τοῦ λίπους δίδει εἰς τὸν ἄνω βραχίονα τὴν ὡραίαν στρογγύλην μορφὴν τοῦ βραχίονος τῆς γυναικός, ἡ δὲ ἀνάπτυξις τῶν μυώνων δίδει εἰς τὸν ἀνδρικὸν βραχίονα τὴν ἰσχύν των.

Οἱ μῦς οἱ φερόμενοι ἀπὸ τὴν ὠμοπλάτην ἢ τὴν κλεῖδα καὶ ἐν μέρει ἀπὸ τὸ στῆθος, προσκολλῶνται εἰς τὸν ἄνω βραχίονα καὶ χρησιμεύουν εἰς τὸ νὰ ὑψώνουν καὶ νὰ σύρουν τὸν βραχίονα πρὸς τὰ μέσα ἢ τὰ ἔξω.

Εἰς τὸν ἄνω βραχίονα καὶ μάλιστα εἰς τὴν ἔμπροσθεν ἐσωτερικὴν πλευρὰν κεῖνται οἱ ***καμπτῆρες***, εἰς δὲ τὴν ὄπισθεν ἐξωτερικήν, οἱ ***ἀπαγωγοὶ μῦς*** τοῦ κάτω βραχίονος. Εἰς δὲ τὸν πῆχυν, εἰς τὸ ἔμπροσθεν ἐσωτερικὸν μέρος κεῖνται οἱ πρὸς τὰ μέσα τὸν πῆχυν στρέφοντες ***καμπτῆρες*** καὶ οἱ ***ἑλκτῆρες***, εἰς δὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὄπισθεν οἱ πρὸς τὰ ἔξω στρέφοντες, ***ἀπαγωγοὶ*** καὶ οἱ ***τένοντες***. Οἱ περισσότεροι ἐκ τῶν μυώνων τούτων προχωροῦν εἰς τὴν χεῖρα.

Ἡ κυρίως ἀρτηρία τοῦ βραχίονος, ἡ ***βραχιόνειος***, ἐρχομένη ἐκ τῆς μασχάλης, διατρέχει τὴν ἐσωτερικὴν πλευρὰν τοῦ ἄνω βραχίονος καὶ εἰς τὸ μέσον τῆς καμπύλης τοῦ ἀγκῶνος προχωρεῖ εἰς τὸν κάτω βραχίονα ὅπου χωρίζεται εἰς τὴν ***κερκιδικὴν*** καὶ τὴν ***ὠλενικήν***. Ἐκ τούτων ἡ πρώτη ἐξέρχεται εἰς τὴν

SISMANOGLIO MEGARO

ἐπιφάνειαν σχεδὸν 2 ἑκμ. ἄνω τῆς ἀρθρώσεως τῆς χειρὸς καὶ γίνεται αἰσθητὴ καὶ ὁρατὴ ***(σφυγμός)***. Αἱ δύο αὗται ἀρτηρίαι ἡ κερκιδικὴ καὶ ἡ ὠλενικὴ σχηματίζουν εἰς τὴν παλάμην δύο τόξα καὶ τρέφουν τὴν χεῖρα καὶ τοὺς δακτύλους. Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἀρτηρίαι συνοδεύονται ὑπὸ δύο φλεβῶν.

Τὰ νεῦρα τοῦ βραχίονος προέρχονται ἀπὸ τὸ βραχιόνειον πλέγμα καὶ τὰ ἄκρα των εὑρίσκονται εἰς τοὺς δάκτυλους. Ἕνεκα τῆς μεγάλης του χρήσεως ὁ βραχίων εἶνε ἐκτεθειμένος εἰς συχνὰς βλάβας, ἰδίως δὲ εἰς κατάγματα* καὶ ἐξαρθρώσεις.*

ΒΡΑΧΥΚΕΦΑΛΟΣ

Σχῆμα κρανίου, τοῦ ὁποίου ἡ κατὰ πλάτος διάμετρος εἶνε μεγαλειτέρα τῆς κατὰ μῆκος, ὥστε τὸ κρανίον ἀποβαίνει σχεδὸν στρογγύλον. Οἱ βραχυκέφαλοι διαιροῦνται εἰς ***ὀρθογνάθους***, εἰς τοὺς ὁποίους αἱ σιαγόνες καὶ οἱ ὀδόντες σχηματίζουν εὐθεῖαν κάθετον γραμμὴν καὶ εἰς ***προγνάθους*** εἰς τοὺς ὁποίους ἡ μὲν ἄνω σιαγὼν μὲ τοὺς ὀδόντας της ἔχουν διεύθυνσιν λοξὴν, πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ κάτω, ἡ δὲ κάτω σιαγὼν μὲ τοὺς ὀδόντας της πρὸς τὰ ἐμπρὸς καὶ ἐπάνω.

Τὸ ἀντίθετον τῶν βραχυκεφάλων εἶνε οἱ ***δολιχοκέφαλοι***.* Εἰς τοὺς βραχυκεφάλους ἀνήκουν οἱ Σλαῦοι, Φινλανδοί, Ἀφγανοί, Τοῦρκοι, Πέρσαι, Τάταροι, Μογγόλοι καὶ διάφοροι ἀμερικανικαὶ φυλαί.

ΒΡΕΓΜΑΤΙΚΑ ΟΣΤΑ

Δύο ὀστᾶ τοῦ κρανίου τὰ ὁποῖα ἑνούμενα σχηματίζουν τὴν κορυφὴν καὶ τὸ μέσον μέρος τσῦ κρανίου, συνορεύουν δὲ πρὸς τὸ μετωπικόν, τὰ κροταφικὰ καὶ τὸ ἰνιακόν. Εἶνε σχεδὸν τετράγωνα. Εἰς τὸ μέσον τῆς ἐξωτερικῆς των πλευρᾶς ἔχουν μικρὸν ὕψωμα κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἐκφύεται ὁ μασσητὴρ μῦς.

ΒΡΕΦΟΚΟΜΕΙΑ

Ἱδρύματα δημόσια ἢ ἰδιωτικά, εἰς τὰ ὁποῖα διαμένουν καὶ ἀνατρέφονται τὰ ἔκθετα βρέφη. Ὑπάρχει κατηγορία βρεφοκομείων στεγαζόντων τὴν ἡμέραν τὰ βρέφη ἐργατριῶν (φάτναι). Καὶ αἱ δύο κατηγορίαι πρέπει νὰ διατελοῦν ὑπὸ ἰατρικὴν ἐπίβλεψιν. Ἔχουν δὲ ὡς σκοπὸν τὴν ἀπὸ ὑγιεινῆς καὶ ἠθικοκοινωνικῆς ἀπόψεως περίθαλψιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ βρέφους.

ΒΡΕΦΟΚΤΟΝΙΑ *(βλ. Παιδοκτονία)*

ΒΡΕΦΟΣ

Ἡ βρεφικὴ ἡλικία περιλαμβάνει σχεδὸν τοὺς πρώτους 6—12 μῆνας τοὺς μῆνας δηλονότι καθ' οὓς τοῦτο θηλάζει, παύει δὲ μετὰ τὸν ἀπογαλακτισμόν. Τὸ βρέφος εἶνε τὸ δημιούργημα, τὸ ἔχον ἀνάγκη βοηθείας περισσότερον παντὸς ἄλλου, ἐξαρτώμενον δὲ ἀπὸ τὴν περιποίησιν καὶ περίθαλψιν τῆς μητρός του. Ἔχει μόνον τὴν ἱκανότητα νὰ χρησιμοποιῇ ἐξ ἐνστίκτου μερικοὺς μῦς λ. χ. νὰ θηλάζῃ. Ὅπως ἀναφέρωμεν εἰς τὸ περὶ ***ἀγωγῆς*** ἄρθρον ὅλαι αἱ κινήσεις τοῦ βρέφους γίνονται ἀσκόπως.

Κινεῖ πότε τὴν μίαν καὶ πότε τὴν ἄλλην χεῖρα, στρέφει τὴν κεφαλήν του, περιστρέφει τοὺς ὀφθαλμούς καὶ μένει οὕτω ἐπὶ ὥρας εἰς τὸ λίκνον του. Μετὰ τινας ἑβδομάδας παρακολουθεῖ τὸ φῶς, κάμνει βασιμωτέρας κινήσεις, ὅ,τι βλέπει ζητεῖ ν' ἁρπάσῃ διὰ τῆς χειρός. Τότε πρέπει νὰ μάθῃ νὰ ὑποτάσσῃ τὰ μέλη του εἰς τὴν θέλησίν του. Μὲ περισσοτέραν δυσκολίαν καὶ βραδύτερον μανθάνει νὰ χρησιμοποιῇ τοὺς πόδας του (βλ. *Βάδισις)* καὶ πολὺ ἀργότερον νὰ ὁμιλῇ (βλ. *Ὁμιλία*).

Δυστυχῶς τὰ μεγάλα στρώματα τοῦ λαοῦ, παρ' ὅλας τὰς προόδους τῆς ἐπιστήμης ἐν τῇ περιθάλψει τῶν βρεφῶν, πρόσκεινται στερρῶς εἰς ἀπηρχαιωμένας μεθόδους, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ μέγα μέρος ὀφείλονται αἱ συχναὶ καὶ ἐπικίνδυνοι ἀσθένειαι καὶ ἡ θνησιμότης τῶν βρεφῶν, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ $^1/_{10}$ ἀποθνήσκει τὸν πρῶτσν μῆνα καὶ τὰ $^2/_{10}$ τὸ πρῶτον ἔτος. Εἶνε καιρὸς αἱ νέαι μητέρες νὰ ἐννοήσουν τὴν μεγάλην σημασίαν καὶ σπουδαιότητα τῆς περιθάλψεως τοῦ βρέφους, νὰ ἐννοήσουν ὅτι ἀπὸ τὴν περίθαλψιν αὐτὴν καὶ γενικῶς τῶν παιδιῶν ἐξαρτᾶται ἡ εὐτυχία τῆς οἰκογενείας καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους των.

Δι' αὐτὸ εἶνε ἀνάγκη αἱ μητέρες νὰ μάθουν καὶ μάλιστα ἐγκαίρως τὸν τρόπον τῆς τοιαύτης περιθάλψεως. Τί ὅμως γίνεται διὰ τὴν τοιαύτην ἐκμάθησιν; Πόσαι κόραι ὑπανδρευόμεναι εἶχον τὴν θέλησιν καὶ τὴν προθυμίαν νὰ ἀσχοληθοῦν πρὸς τοῦτο ;

Εἰς τὸ περὶ ἀγωγῆς ἄρθρον ἀναφέρομεν τὰ περὶ ***πνευματικῆς*** τοῦ βρέφους ἀγωγῆς. Ἐδῶ δὲ μόνον περὶ ***σωματικῆς ὑγιεινῆς***. Ἂν καὶ εἰς διάφορα ἄρθρα πραγματεόμεθα περὶ τῶν σχετικῶν πρὸς τὸ βρέφος, σὺχ' ἧττον δεδομένης τῆς μεγάλης σπουδαιότητος τοῦ ζητήματος προτιμῶμεν νὰ ἐπαναλάβωμεν καὶ ἐδῶ τὰ ἀπολύτως χρήσιμα πρὸς γνῶσιν, χωρὶς νὰ λησμονῶμεν ὅτι αἱ συμβουλαὶ αὗται ἔχουν γενικὸν χαρακτῆρα καὶ ὅτι δὲν ἀνταποκρίνονται πρὸς ὅλα τὰ παιδιὰ καὶ ὅτι μόνον ὁ ἰατρὸς τοῦ βρέφους, ὁ μόνος γνωρίζων τὴν ἰδιοσυγκρασίαν του, δύναται νὰ καθορίζῃ τὰ εἰς ἕκαστον βρέφος ἐφαρμόσιμα.

Ἡ λειτουργία τῶν ὀργάνων τοῦ βρέφους εἶνε ἐνεργητικωτέρα ἀπὸ τὴν τοῦ ἐφήβου. Οὕτω τοῦτο ἔχει 50 ***εἰσπνοὰς*** καὶ ***ἐκπνοὰς*** κατὰ λεπτὸν ἐνῷ ἐκεῖνος ἔχει 16. Ὁ ***σφυγμὸς*** του κυμαίνεται μεταξὺ 120—140 ἄρα εἶνε σχεδὸν διπλάσιος τοῦ ἐνηλίκου, ἡ ***θερμοκρασία*** σχεδὸν ἡ ἰδία, μόνον εἰς τὰ ἀδύνατα βρέφη εἶνε χαμηλοτέρα (35—36°). Ἡ ἐπιφάνεια τοῦ ***δέρματος*** ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ὄγκον τοῦ σώματος εἶνε κατὰ πολὺ μεγαλειτέρα. Χάνει ἄρα τὸ βρέφος πολὺ περισσοτέραν θερμότητα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ἐνήλικα, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἀνάγκη νὰ ἐνδύηται θερμὰ καί νὰ μὴ ἐκτίθεται εἰς ψῦχος. Τὸ δέρμα τοῦ βρέφους εἶνε λεῖον, ὄχι ξηρόν, εἰς μερικὰ χλωμόν. Αὐτὴ ἡ χλωμότης δὲν ἔχει σημασίαν ἐνόσῳ οἱ δάκτυλοι καὶ οἱ λωβοὶ τῶν ὤτων εἶνε κοκκινωποί. Ὁ εἰς τὰ νεσγνὰ παρουσιαζόμενος ***ἴκτερος**** δὲν πρέπει νὰ ἐκφοβίζῃ τοὺς γονεῖς ἐὰν τὸ βρέφος δὲν παρουσιάζῃ ἄλλην ἀνησυχίαν.

Αἱ ***θηλαὶ*** τῶν μαστῶν ἐνίοντε πρήσκονται καὶ περιέχουν μικρὰν ποσότητα γάλακτος. Δὲν θὰ τὰς πιέσωμεν διὰ νὰ ἐξάγωμεν τὸ γάλα ἀλλὰ θὰ θέτωμεν ἐπάνω ὀλίγον καθαρὸν βάμβακα ἢ ὕφασμα ἐμβεβαπτισμένον εἰς ἔλαιον.

Ἐνίοτε φλογίζονται καὶ τότε γίνεται ἀνάγκη μικρᾶς παρὰ τοῦ ἰατροῦ τομῆς. Ἡ ***κοιλία*** εἰς τὸ ἐπὶ τῆς ράχεως ἀναπαυόμενον βρέφος εἶνε στρογγύλη ἀλλά δὲν πρέπει νὰ ἦναι οὔτε πολὺ προτεταμένη οὔτε ἀπερροφημένη, οὔτε μαλακή, οὔτε σκληρά.

Ὁ ***ὀμφαλὸς*** εἶνε πρὸς τά μέσα τραβηγμένος. Ἐὰν ἦναι ὑγρός, ἢ αἱματωμένος ἢ πρὸς τὰ ἔξω τεταμένος (κήλη) ἔχει ἀνάγκην ἰατρικῆς θεραπείας.

Εἰς τὰ ἄρρενα ὅταν δυσκολεύωνται νὰ οὐρήσουν θὰ προσέχουν μήπως ὑπάρχῃ ***φίμωσις**** καὶ θὰ καλέσωμεν τὸν ἰατρὸν ὅστις δύναται εἰς τὴν ἀρχὴν εὐκόλως νὰ τὴν θεραπεύσῃ, ἄνευ ἐγχειρήσεως.

Τὰ ***ὀστᾶ*** του εἶνε ἀκόμη ἀτελῆ καὶ ὄχι στερεά. Ἐλαχίστη κύρτωσις πρὸς τὰ μέσα τῶν σκελῶν, ἴση κύρτωσις τῆς ράχεως εἰς τὰ βρέφη τῶν πρώτων μηνῶν εἶνε ὁμαλὴ κατάστασις, ἥτις βαθμηδὸν διορθοῦται διὰ τῆς ἐνισχύσεως τῶν μυώνων. Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς δὲν πρέπει ἀμέσως νὰ φαντάζωνται τὴν ραχίτιδα* ἥτις σχεδὸν πάντοτε μετὰ τὸν 4ον μῆνα παρουσιάζεται καὶ ἐπιφέρει ἀλλοιώσεις εἰς τὸ κρανίον. Αἱ ***πηγαὶ*** τούτου κλείουν κατὰ τὸν 12 — 15ον μῆνα εἰς ὁμαλὰ παιδία, εἰς δὲ ραχιτικὰ τὸ 2ον ἔτος.

Διὰ τοὺς ***ὀδόντας*** βλ. *Ὀδοντοφυΐα*

Ὁ ***ἐγκέφαλος*** τοῦ βρέφους εἶνε τὸ $^1/_7$ τοῦ ὅλου βάρους τοῦ σώματος ἀπέναντι $^1/_{40}$ τοῦ ἐνήλικος, ὁ δὲ νωτιαῖος μυελὸς τρεῖς φορὰς πλέον ἀνεπτυγμένος. Τοῦτο ἐξηγεῖ τὰς συχνὰς νευρικὰς διαταράξεις (σπασμοὺς κλπ). Ἡ πευματική του ζωὴ ἀρχίζει περὶ τὸν

SISMANOGLIO MEGARO

2ον μῆνα καὶ ἐκδηλοῦται διὰ τοῦ μειδιάματος. Δὲν ἀναγνωρίζει ὅμως τὸ περιβάλλον εἰ μὴ μετά τινας μῆνας. Τὰ κοράσια ἀναπτύσσονται πνευματικῶς ἐνωρίτερον τῶν ἀρρένων. Καὶ εἰς τὰ δύο ὅμως δὲν πρέπει νὰ προσπαθῶμεν ν'ἀποκτήσουν πρόωρον ἀνάπτυξιν, καταπονοῦντες τὸ νευρικὸν αὐτῶν σύστημα καὶ ζητοῦντες νὰ κάμουν θαύματα εὐφυΐας. Ὀφείλομεν νὰ ἐξυπνῶμεν βαθμηδὸν τὸ πνεῦμα των, ἀλλὰ θὰ προσέχωμεν πολὺ μὴ παραβαρύνωμεν αὐτό, θέτοντες τὰς βάσεις νευρασθενείας.

Διὰ τὴν ***θρέψιν*** τοῦ βρέφους ἐκτενῶς ἀναφέρομεν εἰς τὰ περὶ *γάλακτος, θηλασμοῦ* καὶ *σιτίσεως* ἄρθρα. Ἐδῶ θὰ εἴπωμεν γενικῶς ὅτι ὁ στόμαχος τοῦ βρέφους κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα περιλαμβάνει μόνον ποσότητα σχεδὸν 3 κοχλιαρίων ζωμοῦ (50 κ.ἑκμ.) εἰς τὸν τέλος τοῦ πρώτου μηνὸς σχεδὸν 10 κοχλιαρίων ζωμοῦ (150 κ.ἑκμ.) ἄρα ἡ τροφὴ δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἄφθονος καὶ θὰ ἐπαναλαμβάνηται κάθε 3 ὥρας ὅτε θὰ ἔχῃ κενωθῇ ὁ στόμαχος.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ πέψις δὲν γίνεται ὅπως εἰς τὸν ἐνήλικα, διότι ὅλοι οἱ ἀδένες τῆς πέψεως δὲν ἔχουν τελείως ἀναπτυχθῇ, τὸ βρέφος δὲν θὰ τρέφηται εἰς τὴν ἀρχὴν παρὰ μόνον μὲ γάλα.

Αἱ ***κενώσεις*** τοῦ βρέφους ἐκ τοῦ μηκωνίου* μετασχηματίζονται βαθμηδὸν ἐφ' ὅσον τρέφεται διὰ γάλακτος εἰς οὐσίας κιτρινωπὰς πυκνὰς, εἰς τὴν ἀρχὴν 2—4 τήν ἡμέραν, ἀργότερα 1—2. Πᾶσα ἀλλοίωσις τοῦ χρώματος, τῆς ὀσμῆς, τῆς συστάσεως, τοῦ ἀριθμοῦ θὰ παρατηρῆται καὶ θὰ ἀναφέρηται εἰς τὸν ἰατρόν.

Τὸ ***οὖρον*** τοῦ βρέφους εἶνε ἄχρουν, ἡ δὲ ποσότης του εἶνε σχετικῶς τριπλασία τῆς τοῦ ἐνήλικος, οὐρεῖ δὲ τὸ βρέφος ἀρχικῶς μὲν 10—12 φοράς, ἀργότερον δὲ 5—7 τὴν ἡμέραν. Ἤδη κατά τὸν 4ον μῆνα εἶνε δυνατὸν ν' ἀρχίσῃ νὰ κρατῇ τὸ οὖρον καὶ τὰς κενώσεις καὶ νὰ τὰ ἐκκενοῖ εἰς δοχεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ τίθεται ὀλίγον θερμὸν ὕδωρ, δὲν πρέπει δὲ νὰ κάθηται περισσότερον τοῦ δέοντος ἐπάνω καὶ δὲν πρέπει νὰ παρασύρηται μὲ παιγνίδια. Ἀπὸ τὸν 7ον μῆνα θὰ χρησιμοποιῶνται αἱ καθέκλαι μὲ δοχεῖα, θὰ προσέχωμεν δὲ νὰ ἦναι τὰ παιδιὰ ἀσφαλῆ διὰ νὰμὴ πίπτουν,θὰ σκεπάζωνται οἱ πόδες των καὶ θὰ τίθενται εἰς τακτικὰς ὥρας.

Ἡ ***πνευματικὴ ἀνάπτυξις*** τοῦ βρέφους εἶνε τὸ καλλίτερον μέτρον τῆς ὑγιεινῆς του καταστάσεως. Τὸ σωματικῶς καὶ πνευματικῶς ὑγιές, τὸ καλῶς τρεφόμενον, καλῶς περιθαλπόμενον βρέφος εἶνε ὅταν εἶνε ξυπνητὸν πάντοτε μὲ καλὴν διάθεσιν, ἤτις χαλνᾷ μόνον ὅταν πεινᾷ, ὅταν ἦναι βρεγμένον ἢ ὅταν θέλῃ τὴν μητέρα του. Τὸ βρέφος, τὸ ὁποῖον φωνάζει διαρκῶς καὶ συχνά, ἐὰν δὲν πρόκειται περὶ μιᾶς τῶν κάτωθι ἀναφερομένων αἰτιῶν δὲν πταίει ἐκεῖνο, δηλ. ὁ χαρακτὴρ του ἀλλὰ ἡ μήτερα του, ἡ ὁποία κακῶς τὸ ἐσυνείθισε. (βλ. *Ἀγωγή*).

Αἱ ***κραυγαὶ*** τοῦ βρέφους εἶνε ἡ ὁμιλία του, ἡ ἔκφρασις τῶν αἰσθημάτων του. Βεβαίως δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ σημασία ἑκάστης κραυγῆς τοῦ βρέφους, ἐν τούτοις διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς προσοχῆς δύναται τοῦτο ἐν μέρει νὰ γίνῃ καὶ ἀναλόγως νὰ διορθωθῇ. Εἰς τὴν ὥραν τῆς τροφῆς του τὸ βρέφος φωνάζει διότι πεινᾷ, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν τροφὴν του φωνάζει ἐὰν αὕτη δὲν ἦτο ἀρκετή, διότι πάλιν πεινᾷ, ἢ διότι ἔφαγε πολύ. Ἄλλαι αἰτίαι τῶν κραυγῶν εἶνε ἐξωτερικαί, π.χ. τὸ ψῦχος ἢ καὶ συχνότερον τὸ θερμὸν δωμάτιον, ἡ θερμὴ ἐνδυμασία, τὸ σφίξιμον τῶν ἐνδυμάτων του, τά κατουρημένα ἐνδύματά του, ἔντομα, καρφίδες, δέρμα φλογισμένον ἢ ἐρεθισμένον. Ὁμοίως τὸ βρέφος φωνάζει ἀπὸ εὐχαρίστησιν ἢ καὶ ἀπὸ πεῖσμα. Ὑπάρχουν μερικὰ βρέφη, τὰ ὁποῖα μὲ θαυμαστὴν ὁμολογουμένως δύναμιν τῶν πνευμόνων φωνάζουν ἀπὸ πεῖσμα, ἐνίοτε δὲ εἰς νευρικὰ τοιαῦτα ἡ στενοχωρία καὶ ἡ ἔξαψις των προκαλοῦν καὶ αὐτὴν τὴν ***ἀπώλειαν τῶν αἰσθήσεών των.*** Τὸ τοιοῦτον, ἐὰν δὲν ἐπαναλαμβάνηται πολὺ συχνὰ δὲν ἔχει σημασίαν. Μερικὰ κτυπήματα ὀπίσω καὶ πιτσύλισμα μὲ νερὸ κρῦο ἐπαναφέρει αὐτὰ εἰς τὰς

αἰσθήσεις. Ἀλλ' ὅταν ἐπαναλαμβάνηται καὶ ὅταν μάλιστα ὁ ἐκνευρισμὸς τῆς μητρὸς προκαλεῖ τὸν τοῦ βρέφους, τότε τὴν περίθαλψιν τοῦ βρέφους ὀφείλει ν' ἀναλάβῃ στιβαρὰ καὶ ἥσυχος χείρ διότι ἄλλως ὁ ἐκνευρισμὸς ἀποβαίνει βλαβερὸς καὶ διὰ τὴν μητέρα καὶ διὰ τὸ βρέφος.

Τὰ βρέφη φωνάζουν καὶ ἀπὸ ***ἐσωτερικὰς αἰτίας***, τὰς ὁποίας δὲν δύναταί τις μὲν ἀμέσως νὰ ἐξακριβώσῃ, αἱ ὁποῖαι ὅμως προέρχονται εἴτε ἀπὸ ἀσθενείας ἁπλᾶς π. χ. (ὀδοντοφυΐαν, δυσπεψίαν κλπ.) εἴτε καὶ ἀπὸ νόσους σοβαρὰς τὰς ὁποίας μόνον ὁ ἰατρὸς δύναται νὰ διαγνώσῃ.

Ἐν γένει δὲν πρέπει ν' ἀφίνωμεν τὰ βρέφη νὰ φωνάζουν πέραν τοῦ δέοντος διότι ἡ φωνὴ εἶνε σωματικὴ ἐργασία καὶ ἐξαντλεῖ δυνάμεις. Ὅταν φωνάζουν διαρκῶς, τὰ βρέφη κοὐράζονται καὶ δὲν δύνανται νὰ τραφοῦν ἐπαρκῶς. Βεβαίως οὐδέποτε πρέπει νὰ δίδωνται ναρκωτικὰ ποτά, ὅπως ἐνίοτε συνειθίζεται (ἀφιόνι, παπαροῦνας σοῦπα. κλπ.)

Ἡ συνηθεστέρα μέθοδος εἶνε ἡ ***ἐλαστικὴ θηλὴ*** (sucette). Τινὲς εἶναι ὑπὲρ τῆς χρήσεως ὑπὸ ὡρισμένους ὅρους, δηλ. ἐὰν τὸ παιδὶ ἐνίοτε μόνον, καὶ ὄχι δι' ὅλης τῆς ἡμέρας, κρατῇ εἰς τὸ στόμα του καθαρὰν ἐλαστικὴν θηλήν, ἥτις πρὸ πάσης χρήσεως θὰ καθαρίζηται καλὰ δι' ὕδατος καὶ ἐκτὸς τούτου ἅπαξ τῆς ἡμέρας θὰ βράζηται καὶ ὅταν καταστραφῇ ἢ διαρραγῇ θὰ ἀντικαθίστανται. Ἄλλοι ἀπαγορεύουν τελείως τὴν χρῆσίν της, διότι οὔτε αἰσθητικὴ, οὔτε ὑγιεινὴ εἶνε, μεγαλώνει τὸ στόμα καὶ ὡς ἀκάθαρτος προκαλεῖ ἀσθενείας. Βεβαίως τὸ καλλίτερον εἶνε ὅπως τὸ βρέφος, ἀνατρεφόμενον καλῶς, μὴ ἔχῃ ἀνάγκην αὐτῆς.

Ἔκτακτον καθησυχαστικὸν μέσον διὰ τὸ βρέφος ἐκτὸς τῶν ***παιγνιδίων*** εἶνε ὁ ***καθαρὸς ἀήρ.*** Τὰ βρέφη πρέπει ὁσάκις ὁ καιρὸς τὸ ἐπιτρέπει νὰ φέρωνται ἔξω.

Ἡ πρώτη ἔξοδος θὰ γίνεται μὲ ὡραίαν ἡμέραν χωρὶς ἄνεμον καὶ τὸ μὲν θέρος δύναται ἀπὸ τὴν 8ην ἡμέραν τὸ βρέφος νὰ ἐξέλθῃ εἰς περίπατον καὶ ἡ καλλιτέρα ὥρα εἶνε 8—11 π. μ. καὶ 4—7 μ. μ. τὸν δὲ χειμῶνα, ὅταν γίνῃ ἓξ ἑβδομάδων μεταξὺ τῶν 11—2 μ. μ. ποτὲ δὲ πρὶν φύγῃ ἡ πρωϊνὴ δρόσος καὶ ἀφοῦ δύσῃ ὁ ἥλιος οὔτε κατὰ τὴν μεσημβρινὴν θερμότητα, οὔτε τὸν χειμῶνα μὲ μέγα ψῦχος καὶ δυνατὸν ἄνεμον μὲ κονιορτόν.

Ὅταν δὲ δι' ἕνα ἢ δι' ἄλλον λόγον τοῦτο εἶνε ἀδύνατον, ὁ περίπατος θὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοποθετήσεως τοῦ βρέφους εἰς ἀνοικτὸν παράθυρον ἢ εἰς ἐξώστην, ὄχι ὅμως εἰς ρεῦμα οὔτε μὲ τὴν κεφαλὴν ἐκτεθειμένην εἰς τὸν ἥλιον. Εἰς τὴν ἐρώτησιν ἐὰν τὸ βρέφος πρέπει νὰ φέρηται εἰς τὰς χεῖρας ἢ νὰ ὁδηγῆται δι' ἁμαξιδίου, λέγομεν ὅτι ἐὰν ἡ μήτηρ ἢ ἡ τὸ βρέφος περιθάλπουσα εἶνε ἀρκετὰ ἐπιδεξία καὶ γνωρίζει ***νὰ κρατῇ*** αὐτὸ (βλ. κατωτέρω) ἠμπορεῖ νὰ τὸ φέρῃ εἰς τὰς χεῖρας καὶ πρὸς ἀποφυγὴν κυρτώσεως τῆς σπονδυλικῆς στήλης θὰ τὸ κρατῇ ἐναλλὰξ ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ἢ τοῦ δεξιοῦ βραχίονος. Ἐπειδὴ ὅμως τὸ τοιοῦτο σπανίως συμβαίνει προτιμᾶται τὸ ἁμαξάκι. Εἰς τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ ἄρθρον ***ἅμαξα**** ἀναφερόμενα, θὰ προσθέσωμεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ κρεμῶνται παιγνίδια εἰς τὸ ἁμαξάκι, διότι τὸ βρέφος γίνεται ἀλλοίθωρον, ὅτι δὲν πρέπει ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ νὰ ἦναι ἐκτεθειμένη εἰς τὸν ἥλιον καὶ ὅτι τὰ λευκὰ καλύμματα τὸ θέρος θαμβώνουν μὲ τὸν ἥλιον. Βέλλον δύναται νὰ ἐπιτραπῇ εἰς βρέφος κάτω τῶν τριῶν μηνῶν πρὸς ἀποφυγὴν εἰσπνοῆς ψυχροῦ ἀέρος.

(Πρβλ. ***καθαριότης, λουτρόν, ἐνδυμασία, ὕπνος, βάδισις, βάρος, σίτισις, γάλα, τροφός, ἀπογαλακτισμός, θηλασμός, σκληραγωγία, γυμναστική).***

Διὰ τῆς τακτικῆς ἐξόδου τοῦ βρέφους εἰς περίπατον δὲν πληροῦται ἡ ἀνάγκη αὐτοῦ ἀπὸ ἀέρα. Ἔχει ἀνάγκην καὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἀέρος καθαροῦ, φωτὸς καὶ ἡλίου.

Ἐὰν ἦναι δυνατὸν τὸ βρέφος θὰ ἔχῃ τὸ ἰδιαίτερόν του δωμάτιον, διὰ νὰ μὴν ἐνοχλῆται διαρκῶς ἡ ἡσυχία του.

SISMANOGLIO MEGARO

Τὸ ***δωμάτιον*** τοῦ βρέφους θὰ ἦναι πρὸς τὸν ἥλιον, διότι χωρὶς ἥλιον τὸ βρέφος δὲν ἀναπτύσσεται, θὰ ἦναι φωτεινόν, εὐάερον, μὲ μεγάλα παράθυρα χωρὶς ὅμως χονδρὰ παραπετάσματα, τὰ ὁποῖα ἐμποδίζουν τὸν ἀέρα καὶ τὸν ἥλιον νὰ εἰσέλθῃ. Θὰ φωτίζηται τὴν νύκτα ἢ μὲ ἠλεκτρικόν, ἐὰν ὑπάρχῃ, ἢ μὲ λυχνίαν πετρελαίου καλὴν μὲ σκιάδια (abat-jour) καὶ ὄχι μὲ ἀεριόφως.

Εἰκ. 106

Ὀρθὸς τρόπος τοῦ νὰ τηρεῖται τὸ βρέφος.

Ἡ ***θερμοκρασία*** τοῦ δωματίου θὰ ἦναι διὰ βρέφη ὑγιᾶ 19-20°Ε εἰς τὰ πολὺ μικρά, 17,5-19°Ε εἰς τὰ μεγαλείτερα.

Ἡ ***κλίνη*** των δὲν θὰ ἔχῃ παραπετάσματα καὶ δὲν θὰ τοποθετῆται ἐκεῖ ὅπου σχηματίζονται ρεύματα. Τὸ πρόσωπον τῶν παιδιῶν δὲν θὰ βλέπει πρὸς τὸ παράθυρον ἢ τὸ φῶς. Τὸ δωμάτιον δὲν θὰ ἔχῃ μεγάλους καὶ βαρεῖς τάπητας, ἔπιπλα βαρέα, ἄνθη μὲ δυνατὴν ὀσμήν, κλπ. Ὅταν καθαρίζηται, καὶ πρέπει νὰ καθαρίζηται καθημερινῶς, δὲν θὰ σηκώνηται κονιορτὸς ὡς λίαν ἐπικίνδυνος εἰς τὸ βρέφος. Τὸ δάπεδον, οἱ τοῖχοι δὲν πρέπει νὰ ἔχωσι σχισμάς.

Σπουδαιότατον ζήτημα τῆς σωματικῆς ἀγωγῆς τοῦ βρέφους εἶνε ὁ ***τρόπος καθ' ὃν θὰ κρατῆται τοῦτο.*** Ὡς γενικοὶ κανόνες θὰ τηρῶνται οἱ ἑξῆς :

Πάντοτε θὰ ὑποστηρίζηται ἡ κεφαλὴ διότι αὕτη εἶναι πολὺ βαρεῖα καὶ τὸ βρέφος δὲν δύναται νὰ κρατήσῃ αὐτὴν ἀμέσως ἀλλὰ μετὰ πάροδον ἀρκετῶν μηνῶν.

Οὐδέποτε τὸ βρέφος θὰ σύρηται ἐκ τῶν χειρῶν, καὶ δὲν θὰ ἀναγκάζεται νὰ καθίσῃ προώρως, διότι ἐπέρχονται κυρτώσεις τῆς σπονδυλικῆς στήλης καὶ κακὴ ἀνάπτυξις τῶν ἐσωτερικῶν ὀργάνων.

Διὰ νὰ ***σηκώσωμεν*** τὸ βρέφος θὰ στηρίξωμεν τὴν κεφαλὴν θέτοντες τὴν χεῖρά μας ἐπὶ τοῦ τραχήλου καὶ θὰ κρατῶμεν τὸ κάτω μέρος τῶν κνημῶν θέτοντες μεταξὺ τὸν δάκτυλον. Διὰ νὰ τὸ ***πάρωμεν*** ὅταν τὸ ἔχωμεν εἰς τὰ γόνατα θὰ θέτωμεν τὴν ἀριστερὰν χεῖρα κάτω ἀπὸ τὸν τράχηλον διὰ νὰ ὑποστηρίξωμεν τὴν κεφαλὴν καὶ διὰ τῆς δεξιᾶς θὰ κρατήσωμεν τοὺς γλουτούς του. Διὰ νὰ ***κρατήσωμεν*** τὸ βρέφος πλαγιασμένον, τὸ ἐξαπλοῦμεν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος, οὕτως ὥστε ἡ κεφαλὴ ν' ἀναπαύηται ἐπὶ τῆς ἀρθρώσεως τοῦ ἀγκῶνος, τὸ δὲ σῶμα θ'ἀκουμβᾷ ἐπὶ τοῦ βραχίονος καὶ τῆς χειρός, ἡ ἄλλη δὲ χεὶρ θὰ τὸ κρατῇ εἰς αὐτὴν τὴν θέσιν. Ὅπως ἀναφέρωμεν καὶ ἀνωτέρω θ' ἀλλάζωμεν συχνὰ τὴν χεῖρα. Ὅταν δὲ τὸ βρέφος εἶναι ἀρκετὰ μεγάλον διὰ νὰ στηρίζῃ τὴν κεφαλήν του (5 μηνῶν), θὰ καθίζηται ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ βραχίονος καὶ θὰ τίθεται ἡ δεξιὰ χεὶρ κάτω ἀπὸ τὴν μασχάλην του διὰ νὰ τὸ κρατῇ. Οὕτως ἠμπορεῖ καὶ πρέπει τὸ βρέφος νὰ διέρχηται μερικὰς ὥρας τῆς ἡμέρας.

Ἡ συχνοτάτη αἰτία τῶν ἀσθενειῶν τῶν βρεφῶν εἶνε ἡ ἀθυμία ἢ ἡ ἀνικανότης τῶν μητέρων νὰ τὰ θηλάζωσι, ἡ ἐλλιπὴς περίθαλψις καὶ ἀγωγή, ἡ τροφὴ κλπ.

Ἕνεκα τῆς μικρᾶς ἀντιστάσεως τῶν βρεφῶν θὰ δίδηται προσοχὴ καὶ εἰς τὴν

ἐλαφροτέραν ἀσθένειαν, χωρὶς βεβαίως νὰ φοβῆται τις ὑπερμέτρως, διότι αἱ πιθανότητες θεραπείας, ἰδίως εἰς ὑγιᾶ βρέφη, εἶνε πολλαὶ ὅταν κληθῇ ἐγκαίρως ὁ ἰατρὸς καὶ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπακριβῶς αἱ ὁδηγίαι του.

Ἐκτὸς τῶν κυριωτέρων ἀσθενειῶν αἵτινες εἶνε αἱ τῶν πνευμόνων, τῶν ἐντέρων καὶ αἱ μολυσματικαὶ παρατηροῦνται εἰς τὰ βρέφη παθήσεις τῶν ὀφθαλμῶν (βλ. *βλεννορροϊκὴ ὀφθαλμία, στραβισμὸς* κλπ.) ἐκζέματα, τὰ ὁποῖα ἐπὶ μῆνας δύνανται νὰ διαρκέσουν, παρατρίμματα (συγκάμματα), ἄφθαι.

Ἔμετος καὶ ***εὐκοιλιότητες*** προέρχονται ἐκ διαφόρων αἰτιῶν καὶ δὲν πρέπει νὰ παραμελῶνται διότι δύνανται νὰ ἦναι προοίμια σοβαρᾶς νόσου. Μέχρι τῆς ἀφίξεως τοῦ ἰατροῦ θὰ παύεται πᾶσα τροφὴ καὶ θὰ δίδονται κατὰ ἡμίσειαν ὥραν μερικὰ κοχλιάρια καφὲ χαμομήλου ἢ τεΐου μέναν, τὸ ὁποῖον παρασκευάζεται ὡς ἑξῆς : ἓν κοχλιάριον χαμαιμήλου ἢ μέντας ζεματίζεται μὲ $^1/_4$ λίτρου βράζοντος νεροῦ καὶ ἐντὸς μερικῶν δευτερολέπτων διϋλίζεται καὶ προστίθεται ἓν τεμάχιον (tablette) σακχαρίνης ἀντὶ σακχάρεως.

Εἰς τὴν ***δυσκοιλιότητα,*** ἥτις ἔχει ὡς αἰτίαν τὴν κληρονομικότητα, τὴν ἀνεπαρκῆ θρέψιν, ὑπερτροφίαν, τὸν ἐρεθισμὸν τῶν ἐντέρων κλπ. εἶνε καὶ ἡ θεραπεία ἀνάλογος. Πάντως ὅμως ὄχι συχνὰ καθαρκτικά. Καλὸν εἶνε νὰ ἀρκώμεθα εἰς κλύσματα.

Τὰ ***ἀέρια*** τῶν ἐντέρων προέρχονται ἀπὸ κρυολόγημα ἢ μὴ φυσιολογικὴν θρέψιν. Δύναται νὰ γίνῃ προσωρινὴ περιποίησις μὲ χαμαίμηλον καὶ θερμὰ καταπλάσματα εἰς τὴν κοιλίαν κατὰ πᾶσαν $^1/_2$ ὥραν.

Εἰς τοὺς ***σπασμοὺς**** θέτομεν ψυχρὰ ἐπιθέματα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ἢ τρίβομεν τὸ σῶμα δι' ὑφασμάτων βρεγμένων, προβαίνομεν εἰς κλύσματα χλιαρά, εἰς λουτρὰ θερμὰ καὶ ἐκθέτομεν τὸ ἀσθενοῦν βρέφος εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα.

Ἐν πάσῃ περιπτώσει ἀμέσως ἅμα τῇ ἐμφανίσει τῶν σπασμῶν εἶνε ἀνάγκη ἀπαραίτητος νὰ προσκαλῶμεν τὸν ἰατρόν, ὅστις θὰ ὑποδεικνύῃ τὸ δέον γενέσθαι.

ΒΡΙΖΑ (*βλ. Ὄλυρα*).

ΒΡΟΓΧΕΚΤΑΣΙΑ

Συνήθως συνεπείᾳ χρονίας βρογχίτιδος ἢ ἄλλης πνευμονικῆς νόσου, ὅταν ἡ ἀπόχρεμψις δὲν γίνεται ἀρκετή, οἱ βρόγχοι εὐρύνονται καὶ σχηματίζουν μικρὰς ἢ μεγάλας σακκοειδεῖς κοιλότητας. Εἰς αὐτὰς τὰ φλέγματα μένουν, ἀποσυντίθενται καὶ διὰ περιοδικῶν σπασμωδικῶν προσβολῶν βηχός, κατὰ τὰς ὁποίας τὸ πρόσωπον γίνεται κυανοῦν, οἱ ὀφθαλμοὶ κοκκινίζουν καὶ φουσκώνουν, ἐξέρχεται μεγάλη ποσότης, ἐνίοτε 500—700 γρ. (εἰς μίαν δὲ περίπτωσιν ἡμῶν 1100 γρ.) εἰς 24 ὥρας, πρασινωποῦ δυσόσμου φλέγματος. Μετὰ τὴν ἔξοδον τοῦ φλέγματος τούτου ἡσυχάζει ὁ ἀσθενής. Αἱ προσβολαὶ συνήθως γίνονται τὸ πρωΐ, ἀλλὰ καὶ ἐντὸς τῆς ἡμέρας ὁσάκις δηλ. πληρωθοῦν οἱ σάκκοι.

Διαρκὴς θεραπεία, ἰδίως εἰς προκεχωρημένας περιπτώσεις εἶνε ἀδύνατος. Σχετικῶς μὲ τὴν ὑγιεινὴν θὰ γίνωνται τὰ τῆς χρονίας βρογχίτιδος.

ΒΡΟΓΧΙΚΑ ΓΑΓΓΛΙΑ

Γάγγλια κείμενα παρὰ τὴν διακλάδωσιν τῆς τραχείας,* τὰ ὁποῖα φλογιζόμενα εἰς ἀσθενείας τῶν βρόγχων καὶ τῶν πνευμόνων, ἰδίως χοιράδωσιν καὶ φυματίωσιν, μεγαλώνουν, πληροῦνται ἀσβεστίου, σκληρύνονται, ἢ διαπυοῦνται καὶ ἐρεθίζοντα καὶ πιέζοντα τὰ πέριξ ἐπιφέρουν πόνον, δύσπνοιαν, βῆχα, βραχνάδα (βλ. *Ἀδενοπάθεια*).

ΒΡΟΓΧΙΤΙΣ (*Στηθοκατάρρους*).

Μία τῶν συνηθεστέρων ἀσθενειῶν παρουσιαζομένη μόνη ἢ ὡς σύμπτωμα ἄλλης. Εἶνε κατάρρους τῶν βρόγχων ἢ καὶ τῶν βρογχίων καὶ ἐκδηλοῦται μὲ βῆχα, ὅστις δύναται νὰ προκαλῆται

SISMANOGLIO MEGARO

ἀπὸ αἴσθημα ξηρασίας καὶ πληγῆς εἰς τὸν λαιμὸν ἢ ὄπισθεν τοῦ στέρνου, καθὼς ἐπίσης καὶ ἀπὸ βλένναν συσσωρευθεῖσαν εἰς μέρος τι, καὶ ἥτις πρέπει νὰ ἐξαχθῇ. Ἡ βρογχῖτις συνίσταται ἢ εἰς ἁπλοῦν ἐρεθισμὸν τοῦ βλεννογόνου τῶν βρόγχων (ξηρὸς κατάρρους) ἢ εἰς σχηματισμὸν βλέννας διαφόρου εἴδους καὶ χρώματος.

Ὅταν ἡ βρογχῖτις περιορίζεται εἰς τοὺς μεγάλους ἢ μεσαίους βρόγχους, εἶνε συνήθως ***ὀξεῖα*** καὶ γίνεται σοβαρωτέρα, ὅταν ἡ φλεγμονὴ προχωρῇ καὶ εἰς τὰ βρόγχια (***τριχοειδὴς βρογχῖτις***). Ὅταν, καθὼς θὰ ἴδωμεν, ἐλαττωθῇ ἡ ἀντίστασις τοῦ βλεννογόνου γίνεται ***χρονία***, ὅταν δὲ διευρυνθοῦν οἱ βρόγχοι, ἐπέρχεται ***βρογχεκτασία.****

Ἡ ὀξεῖα βρογχῖτις ἔχει ὡς κυρίαν αἰτίαν, κατὰ τὴν μᾶλλον διαδεδομένην γνώμην, τὸ κρυολόγημα,* τὸ ὁποῖον διευκολύνῃ τὴν ἐπὶ τοῦ ὀργανισμοῦ ἐπίδρασιν τῶν πανταχοῦ αὐτοῦ εὑρισκομένων βακτηρίων* τὰ ὁποῖα ἀπὸ καιροῦ περιμένουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀναπτύξουν τὴν καταστρεπτικήν των ἐνέργειαν.

Διακρίνομεν δὲ δύο εἰδῶν ὀξείας βρογχίτιδας, τὰς προκαλουμένας ὑπὸ εἰδικῶν μικροβίων (λ.χ. γρίππην, ἰλαράν, κοκκύτην, φυματίωσιν κλπ.) καὶ τὰς προκαλουμένας ὑπὸ κοινῶν μικροβίων προξενούντων μόνον φλόγωσιν.

Ἐκτὸς ὅμως τοῦ κρυολογήματος καὶ ἄλλα αἴτια προκαλοῦν τὴν μόλυνσιν τῶν βρόγχων π.χ. τὰ διάφορα εἴδη τοῦ κονιορτοῦ* ὁ καπνός*, ἡ εἰσπνοὴ ὁσμῶν ἐρεθιστικῶν κ.λ.π.

Ἡ ***ὀξεῖα βρογχῖτις ἄρχεται*** μὲ βῆχα, κατ' ἀρχὰς σπάνιον καὶ ὀλίγον ὀχληρόν, βαθμηδὸν καθιστάμενον ἐντονώτερον καὶ κατὰ τὸν ὁποῖον κινεῖται καὶ πονεῖ ὅλον τὸ στῆθος, μὲ γενικὴν ἀδιαθεσίαν μὲ καῦσιν εἰς τὸν λαιμόν, ρῖγος, συχνὰ μὲ κεφαλόπονον, μὲ πυρετόν, ἀνορεξίαν, ὀλίγα φλέγματα σιελώδη, ἀργότερον βλεννώδη ἢ πυώδη ἐνίοτε δὲ καὶ αἱματηρὰ καὶ μ' ἐλάφρὰν δύσποιαν. Εἰς διάστημα 3—8 ἡμερῶν καὶ εἰς τὰς βαρείας μορφὰς 2—3 ἑβδομάδων ἡ δύσπνοια ἐλαττώνεται, ἡ ἀναπνοὴ γίνεται εὐκολωτέρα, ὁ πυρετὸς ἐξαλείφεται καὶ ἐν γένει βαθμηδὸν τὰ συμπτώματα παρέρχονται. Δὲν πρέπει ἡ ὀξεῖα βρογχῖτις νὰ θεωρῆται πάντοτε ὡς ἀκίνδυνος, διότι ἐκτὸς τοῦ ὅτι δύναται νὰ ἦναι ἀρχὴ ἢ σύμπτωμα ἄλλης σοβαρᾶς νόσου, δύναται μὴ θεραπευομένη ἐγκαίρως καὶ καταλλήλως νὰ ἐπιφέρῃ ἄλλας ἐπιπλοκάς. Ἰδίως εἰς τοὺς γέροντας καὶ τὰ παιδία θὰ δίδεται ἰδιαιτέρα προσοχὴ καὶ σημασία.

Εἰς πᾶσαν περίπτωσιν στηθικοῦ καταρρου μετὰ ἢ καὶ ἄνευ πυρετοῦ θὰ ζητῆται ἡ αἰτία, διότι ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτᾶται κατὰ μέγα μέρος καὶ ἡ θεραπεία. Διὰ τοῦτο πρέπει, ὅταν ἰδίως ὁ πυρετὸς ἐξακολουθῇ καὶ εἶνε ὑψηλός, ὅταν ὑπάρχῃ πόνος εἰς τὸ πλευρόν, δύσπνοια κλπ. νὰ ζητῆται ἀμέσως ἡ γνώμη τοῦ ἰατροῦ.

Διὰ τὴν ***προφύλαξιν*** ἀπὸ συνήθη βρογχίτιδα, δηλαδὴ κατάρρουν ἐκ κρυολογήματος, τὸ καλλίτερον μέσον εἶνε ἡ συστηματικὴ σκληραγωγία*, εἰς τὰς λοιπὰς δὲ περιπτώσεις ἡ ἀποφυγὴ τῆς αἰτίας ἤτοι ἀναπνοὴ ψυχροῦ ἢ κονιορτοβριθοῦς ἀέρος, χρῆσις ψυχρῶν ποτῶν, κατάχρησις καπνοῦ κ.λ.π.

Ἡ ***θεραπεία*** ἐπιταχύνεται διὰ τῆς ἐφιδρώσεως (ἐν τῇ κλίνῃ) διὰ φλαμουρίου καὶ ἄλλων θερμῶν ποτῶν, σιναπισμῶν, καταπλασμάτων, βεντουζῶν καὶ ἄλλων ἐπισπαστικῶν μέσων, (λ.χ. περιτυλίξεων Πριεσνίτς* κλπ.).

Ἐκ τῶν φαρμάκων ἄλλα μὲν καταπραΰνουν τὸν βῆχα ἄλλα εἶνε ἀντισηπτικὰ ὡς βενζοϊκὸν νάτριον, εὐκάλυπτος κλπ. ἄλλα δὲ εὐκολύνουν τὴν ἀπόχρεμψιν. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῶμεν ὅτι δὲν πρέπει πάντοτε ὁ βήξ νὰ ἀναχαιτίζηται. Ὅταν ὑπάρχῃ βλέννα πρέπει διὰ τοῦ βηχὸς νὰ ἐξαχθῇ.

Οἱ ἐξ ὀξείας βρογχίτιδος πάσχοντες θὰ μένουν ἐὰν δὲν ἔχουν πυρετὸν τοὐλάχιστον εἰς τὸ δωμάτιόν των, δὲν θὰ καπνίζουν, θ' ἀποφεύγουν τὰς αἰφνιδίας μεταλλαγὰς τῆς θερμοκρασίας.

Ἡ τριχοειδὴς βρογχῖτις (Br. capillaire) ἐκ τῆς ἰδίας αἰτίας ἐξ ἧς καὶ ἡ

ὀξεῖα προερχομένη ἔχει ὑψηλότερον πυρετόν, μεγαλειτέραν δύσπνοιαν καὶ ἐν γένει εἶνε πολὺ σοβαρωτέρα τῆς ἁπλῆς βρογχίτιδος. Ἰδίως προσβάλλονται οἱ ἀδύνατοι, τὰ παιδία καὶ οἱ γέροντες. Ὁ κίνδυνος δὲ προέρχεται ἐκ τοῦ ὅτι αἱ σχηματιζόμεναι βλέννα ἀποφράττουν τὰ βρόγχια, ἐμποδίζουν τὴν ἀναπνοὴν (δύσπνοια ἢ ἀσφυξία) καὶ μεταδιδομένης τῆς φλογώσεως εἰς τὸν πνεύμονα ἐπιφέρουν πνευμονίας. Ἕνεκα τοῦ ἐπικινδύνου τῆς νόσου πρέπει ἐγκαίρως νὰ προσκαλῆται ὁ ἰατρός, διότι ἄλλως ἐπιδεινουμένης τῆς καταστάσεως ἀπὸ τὴν σχηματιζομένην δηλητηρίασιν μὲ ἀνθρακικὸν ὀξύ (ἀσφυξίαν) ἡ καρδία ἐξασθενεῖ καὶ ἐπέρχεται ὁ θάνατος.

Ἡ χρονία βρογχῖτις ἀναπτύσσεται συνήθως ἀπὸ τὴν ὀξεῖαν, τόσον ὅταν παραμεληθῇ αὕτη, ὅσον καὶ ὅταν διὰ συχνῶν προσβολῶν ὀξείων βρογχιτίδων ἔστω καὶ ἐλαφρῶν, ὁ ἐρεθισμὸς καταντᾷ διαρκής. Ἐπίσης προέρχεται ἀπὸ ἄλλας νόσους πνευμόνων, ὡς ἆσθμα, ἐμφύσημα, φθίσις, ἀπὸ καρδιακὰ νοσήματα, ἕνεκα ὑπερπληρώσεως τῶν βλεννογόνων τῶν βρόγχων μὲ αἷμα, εἰς ἀρθριτικούς, ἀλκοολικοὺς καὶ εἰς τοὺς κάμνοντας κατάχρησιν καπνοῦ. ***Ἐκδηλοῦται*** διὰ συχνοῦ βηχὸς μὲ ὀλίγα ἢ εἰς ἀδυνάτους καὶ γέροντας μὲ ἄφθονα φλέγματα (βρογχόρροια). Διὰ τὴν ***θεραπείαν*** ἥτις ἐὰν ὄχι τελείως, τοὐλάχιστον ἐν μέρει ἐπιτυγχάνεται, θὰ ἀπομακρύνηται πρῶτον ἡ αἰτία καὶ δεύτερον διὰ καταλλήλων φαρμάκων καὶ φυσικοθεραπευτικῶν μέσων (περιτυλίξεις, εἰσπνοαὶ κλπ.) θὰ ρευστοποιῆται ἢ θὰ περιορίζηται ἀναλόγως ἡ ἔκκρισις. Ἡ ***ὑγιεινὴ*** θὰ σύγκειται εἰς ἀποφυγὴν ψύχους καὶ ὑγρασίας, ἀναπνοὴν καθαροῦ ἀέρος, κλίματος ἡπίου καὶ ἡλιακοῦ, ἰδίως ὑψηλοῦ καὶ δασώδους (βλ. *Βρογχεκτασία*).

ΒΡΟΓΧΟΙ

Αἱ διακλαδώσεις τῆς τραχείας* ἀρτηρίας, ἥτις κατερχομένη εἰς τὸ στῆθος χωρίζεται πρὸ τοῦ 3ου θωρακικοῦ σπονδύλου εἰς δύο μεγάλους σωλῆνας (βρόγχους), τῶν ὁποίων ἑκάτερος εἰσέρχεται εἰς ἕνα πνεύμονα. Καὶ ὁ μὲν δεξιὸς βρόγχος εἶνε βραχύτερος ἀλλὰ πλατύτερος καὶ εἰσέρχεται μὲ τρεῖς κλάδους εἰς τοὺς τρεῖς λοβοὺς τοῦ δεξιοῦ πνεύμονος ὁ δὲ ἀριστερὸς εἶνε μακρότερος ἀλλὰ στενώτερος καὶ κάτωθεν τοῦ τόξου τῆν ἀορτῆς εἰσέρχεται μὲ δύο κλάδους εἰς τοὺς δύο λωβοὺς τοῦ ἀριστεροῦ πνεύμονος. Ἐντὸς τῶν πνευμόνων ἕκαστος τῶν κλάδων τούτων τῶν βρόγχων, διακλαδώνεται εἰς ὁλονὲν μικρότερα ***βρόγχια***, τὰ ὁποῖα ὅταν καταντήσουν εἰς διάμετρον ὀλιγωτέραν τοῦ 1 χλμ. χάνουν τὸν χόνδρον των καὶ ἀπολήγουν εἰς τὰ λωβιακὰ κυστίδια (βλ. *Πνεύμων*). Αἱ ἄπειροι αὗται διακλαδώσεις ἔχουν τὸν λόγον των καὶ ὁ σπουδαιότατος εἶνε ὅτι συντελοῦν εἰς τὸ νὰ μὴ ἐμποδισθῇ ὁ σπουδαιότατος διὰ τὴν ζωὴν ρόλος τῆς ἀναπνοῆς ἐὰν τυχὸν μερικαὶ ἐκ τῶν διακλαδώσεων τούτων ἀποφραχθοῦν. Ἐπίσης διὰ νὰ γίνεται ἡ κυκλοφορία τοῦ ἀέρος πάντοτε ἐλευθέρα εἰς ὅλους τοὺς βρόγχους καὶ τὰ βρόγχια, τὸ τοίχωμά των εἶνε ἐσχηματισμένον ἀπὸ κρίκους ἐκ χόνδρου συνδεομένους μὲ ἰνώδη ἱστόν (βλ. *Ἀναπνευστικὰ ὄργανα, Ἀναπνοή, Βρογχῖτις*).

ΒΡΟΓΧΟΚΗΛΗ

Βαθμιαία, ἐξόγκωσις τοῦ θυρεοειδοῦς ἀδένος* προερχομένη συνήθως ἀπὸ νοσηρὸν νεοσχηματισμὸν τοῦ ἱστοῦ καὶ μετασχηματισμὸν τοῦ φυσιολογικοῦ περιεχομένου μερικῶν ἢ πολλῶν κυστιδίων τοῦ ἀδένος εἰς μίαν κιτρίνην οὐσίαν (***λεμφατικὴ βρογχοκήλη***) ἢ ἀπὸ διεύρυνσιν τῶν ἐν τῷ ἀδένι αἱματοφόρων ἀγγείων (***ἀγγειακὴ βρογχοκήλη***) ἢ καὶ ἀπὸ σχηματισμὸν μικρῶν ἢ μεγάλων κύστεων (***κυστικὴ βρογχοκήλη***).

Ἐνόσῳ ἡ βρογχοκήλη εἶνε μικρὰ δὲν ἐπιφέρει παρὰ ἐλαχίστην παραμόρφωσιν καὶ στενοχωρίαν, ὅταν ὅμως αὐξηθῇ σχηματίζει δυσάρεστον παραμόρφωσιν τοῦ λαιμοῦ καὶ προξενεῖ δύσπνοιαν, ἀλλαγὴν τῆς φωνῆς, δυσφαγίαν, κυάνωσιν τοῦ προσώπου κλπ. Τὰ φαινόμενα δὲ ταῦτα γίνεται ἐντονώτερα ὅταν ἡ βρογχοκήλη προχωρήσῃ κάτω ὄπισθεν τοῦ στέρνου καὶ πιέζει τὴν τραχείαν, τὸν οἰσοφάγον, τὸν λάρυγγα καὶ τὰ ἀγγεῖα. (Εἰκ.107)

Ἡ ***αἰτία*** τῆς νόσου δὲν εἶνε τελείως

SISMANOGLIO MEGARO

ἐξηκριβωμένη. Τὸ βέβαιον ὅμως εἶνε ὅτι εἶνε ἐνδημικὴ εἰς μερικὰ ὀρεινὰ μέρη τοῦ Τυρόλου, τῆς Ἑλβετίας, τῆς Γερμανίας, τῆς Ἰταλίας, τῆς Σκωτίας, τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Γαλλίας.

Εἰκ. 107.

Βρογχοκήλη μεγάλου βαθμοῦ.

Συχνὰ συνοδεύεται μὲ ***κρετινισμόν.**** Αἱ γυναῖκες πάσχουν πολὺ συχνότερον ἀπὸ τοὺς ἄνδρας καὶ ἀναπτύσσεται εἰς αὐτὰς κατὰ τὴν ἐφηβικὴν ἡλικίαν καὶ κατὰ τὴν ἐγκυμοσύνην. Ἰσχυροὶ κόποι, συνεχεῖς κραυγαί, βήξ, φωνητικὴ μουσική, ἡ συνήθεια νὰ φέρουν βάρη εἰς τὴν κεφαλήν, φαίνεται ὅτι εὐκολύνουν τὴν ἀνάπτυξιν. Εἰς μερικὰ παιδία, ἰδίως κοράσια, ἀναπτύσσεται οὐχὶ σπανίως ἕνεκα τοῦ κυρτοῦ καθίσματος ἐπὶ κακῶν θρανίων, ὅτε τὸ αἷμα ἐμποδίζεται νὰ κυκλοφορήσῃ καὶ νὰ ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ ἀδὴν πληροῦται αἵματος.

Φαίνεται ὅμως ὅτι σχέσιν τινὰ ἔχει καὶ ἡ ποιότης τῶν ὑδάτων τῶν μερῶν ἐκείνων ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιοχῆς του εἰς ἰώδιον καὶ πιθανὸν εἰς ράδιον.

Ἡ ***Θεραπεία*** πρέπει ν' ἀρχίζῃ ἐγκαίρως, διότι αἱ ἐλπίδες τότε εἶνε μεγαλείτεραι. Συνίσταται δὲ αὕτη εἰς τὴν ἀποχὴν τῶν προδιαθετουσῶν αἰτιῶν, εἰς ἀλλαγὴν κλίματος, ὕδατος κλπ. εἰς ἐξωτερικὴν καὶ ἐσωτερικὴν χρῆσιν τοῦ ἰωδίου, εἰς ὀποθεραπείαν κλπ.

Ὅταν ὅμως ὁ ὄγκος ἔχει μεγάλως αὐξηθῇ καὶ ἡ λοιπὴ θεραπεία δὲν δώσῃ ἀποτέλεσμα, γίνεται χειρουργικὴ ἐπέμβασις δι' ἐκτομῆς τοῦ ἀδένος, τοῦ ὁποίου ὅμως ἀφίνεται πάντοτε τεμάχιον, πρὸς πρόληψιν ***Μυξοιδήματος****

ΒΡΟΓΧΟΛΙΘΟΙ

Λιθάρια, σπανίως σχηματιζόμενα ἐντὸς τῶν βρόγχων. Δύνανται νὰ ἐπιφέρουν αἱμοπτύσεις καὶ βρογχίτιδας καὶ ἐξέρχονται ἐνίοτε διὰ τοῦ βηχός.

ΒΡΟΓΧΟΠΝΕΥΜΟΝΙΑ

Ἡ νόσος αὕτη προέρχεται ἀπὸ προέκτασιν φλεγμονῆς τῶν ἀκροβρογχίων εἰς τὸν γειτονικὸν πνευμονικὸν ἱστόν. Ἡ αἰτία εἶνε μόλυνσις. Εἶνε νόσος ἰδίως τῆς παιδικῆς καὶ γεροντικῆς ἡλικίας σπανιώτερον τῆς ἐφηβικῆς, ἐπακολουθοῦσα βρογχίτιδα, γρίππην, ἱλαρὰν κλπ. Εἶνε πάντοτε σοβαρὰ ὅταν τὰ πνευμονικὰ φαινόμενα εἶνε ἐκτεταμένα.

Ἡ θεραπεία εἶνε ἡ τῆς βρογχίτιδος* καὶ τῆς πνευμονίας.*

ΒΡΟΓΧΟΦΩΝΙΑ

Φυσιολογικῶς ἡ τραχεῖα ἀρτηρία καὶ οἱ βρόγχοι εἶνε μαλακοὶ καὶ αἱ κατὰ τὴν ὁμιλίαν δονήσεις τῶν φωνητικῶν χορδῶν δὲν ὁδηγοῦνται δι' αὐτῶν εἰς τὸν θώρακα, ἀκροώμενος δέ τις ἐπ' αὐτοῦ μόλις ἀκούει τὴν φωνήν. Ὅταν ὅμως ἕνεκα ἀσθενείας τινὸς οἱ πνεύμονες γίνουν πυκνότεροι ἢ οἱ βρόγχοι διασταλοῦν, τότε ἐπὶ τοῦ θώρακος γίνεται ἀντιληπτὴ ἡ ἀντίχησις τῆς φωνῆς, δηλ. παρατηρεῖται βρογχοφωνία.

ΒΡΥΩΝΙΑ (*Bryone*)

Φυτὸν τοῦ ὁποίου ἡ ρίζα δίδεται ἐν εἴδει καταποτίων (1—2 γρ.) ὡς δραστήριον καθαρκτικόν. Ἐπὶ τοῦ δέρματος προκαλεῖ ἰσχυρὸν ἐρεθισμόν. (Εἰκ. 108)

Εἰκ. 108.

Βρυωνία.

ΒΡΥΩΝΙΣ (*κ. Χούμελη ἢ βρούνια βλ. Λυκῖσκος*).

ΒΡΩΜΗ (*Avoine τ. Γιουλὰφ*)

Λίαν θρεπτικὴ οὐσία περιέχουσα 54 % ἄμυλον, 10,5% λεύκωμα 5,5% λῖπος. Ὅταν βράσῃ δίδει εἶδος σούπας καταλλήλου δι' ἐντερικὰς διαταραχὰς καὶ ἰδίως εἰς παιδία. Εἰς πτισάνην 2 % εἶναι μαλακτικὴ διὰ τὸν βῆχα.

ΒΡΩΜΙΟΝ

Ὑγρὸν ἐρυθρόφαιον, σπανίως καὶ ἐξαιρετικῶς χρησιμοποιούμενον ἐν τῇ ἰατρικῇ ***ἐσωτερικῶς*** εἰς δόσιν 2—10 σταγόνων ὡς ἀντισηπτικὸν καὶ ἀντιχειραδικόν, ***ἐξωτερικῶς*** δὲ ἐπίσης ὡς ἀντισηπτικὸν καὶ καυστικόν. Ὑπάρχει εἰς τὸ θαλάσσιον καὶ εἴς τινα μεταλλικὰ ὕδατα. Οἱ ἐρυθροὶ ἀτμοί του ἔχουν ἰσχυρὰν καὶ ἀσφυκτικὴν ὀσμήν, καὶ εἶνε ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν ὑγείαν. Εἰς τὴν βιομηχανίαν χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν κατασκευὴν χρωμάτων, εἰς τὴν φωτογραφίαν κλπ.

ΒΡΩΜΙΟΥΧΑ ΑΛΑΤΑ (*Bromnres*)

Αἱ σκευασίαι τοῦ βρωμίου ἔχουν καταπραϋντικὴν ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν νεύρων. Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει εἶνε τὸ ***βρωμιοῦχον κάλι,*** τὸ ὁποῖον εἶνε εἶδος ἅλατος κρυσταλλίνου μὲ γεῦσιν ἁλμυρὰν καὶ πικράν, ἀναλυόμενον εὐκόλως ἐντὸς τοῦ ὕδατος. Λαμβάνεται εἰς δόσιν 1—10 γρ. Τὸ ***βρωμιοῦχον νάτριον*** καὶ τὸ ***βρωμιοῦχον ἀμμώνιον*** ἔχουν τὰς αὐτὰς ἰδιότητας πρὸς τὸ πρῶτον.

Χορηγοῦνται δὲ ἐνίοτε καὶ τὰ τρία μαζύ. Ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουν καὶ βρωμιοῦχα ἅλατα σιδήρου, καμφορᾶς, ἀσβεστίου κλπ. Τὰ βρωμιοῦχα ἅλατα ἐκτὸς μερικῶν στομαχικῶν διαταραχῶν, τὰ ὁποῖα ἐνίοτε ἐπιφέρουν δύνανται νὰ προξενήσουν εἰς ἀνθρώπους τινας καὶ ὅταν λαμβάνωνται ἐπὶ πολὺν καιρὸν εἶδος ***δηλητηριάσεως*** (βρωμισμὸς) χαρακτηριζομένης μὲ ἰδιαιτέραν ὀσμὴν ἀπὸ τὸ στόμα, μὲ ξηρασίαν εἰς τὸν λαιμόν, μὲ δάκρυα, μὲ ἐξάνθημα τοῦ δέρματος (ἀκμὴ) μὲ τάσιν ἀκράτητον πρὸς ὕπνον. Πρέπει νὰ παύσῃ ἀμέσως ἡ χορήγησις καὶ νὰ ληφθῇ ἐσωτερικῶς μαγειρικὸν ἅλας εἰς δόσιν ἑνὸς κοχλιαρίου καφέ.

ΒΡΩΜΙΠΙΝΗ (*Bromipine*)

Φάρμακον ἀποτελούμενον ἀπὸ βρώμιον καὶ σησαμέλαιον, χορηγούμενον εἰς καψύλια.

ΒΡΩΜΙΣΜΟΣ (*βλ. Βρωμ. ἅλατα*).

ΒΡΩΜΟΛΙΜΝΗ (*βλ. Μέθανα*)

ΒΡΩΜΟΝΕΡΙ (*Πλησίον Κονίτσης*)

Θερμοπηγαὶ θειοῦχοι καὶ σιδηροῦχοι.

ΒΡΩΜΟΦΟΡΜΙΟΝ

Ἄχρουν ὑγρὸν ἔχον καταπραϋντικὰς καὶ ἀναισθητικὰς ἰδιότητας. Εἶνε ἐπικίνδυνον φάρμακον καὶ χορηγεῖται εἰς δόσιν 2—10 σταγόνων εἰς παιδία ἢ 10—20 σταγόνων εἰς ἐνήλικας πάσχοντας ἀπὸ κοκκύτην.

SISMANOGLIO MEGARO

ΒΡΩΜΥΡΑΛ (*Bromural*).

Ὑπνωτικὸν καὶ καταπραϋντικὸν τῶν νεύρων διδόμενον εἰς δόσιν 0,30—0,60 μὲ φλαμοῦρι.

ΒΥΘΟΣ (*βλ. Κῶμα*).

ΒΥΚΑΝΗΤΗΣ

Μῦς διατρέχων τὰς παρειὰς πρὸς τὴν γωνίαν τοῦ στόματος τὴν ὁποίαν καὶ σύρει πρὸς τὰ ἔξω. Διὰ τῶν συσπάσεών του ὠθεῖ τὸν σίελον ἐκ τοῦ ἐκφορητικοῦ πόρου τῶν ἀδένων καὶ φέρει τὰς μεταξὺ τῶν ὀδόντων καὶ παρειῶν τροφὰς πάλιν ὑπὸ τοὺς ὀδόντας.

ΒΥΝΗ (*Malt*).

Κόνις κριθῆς ἰδίως, ἀλλὰ καὶ βρώμης, καὶ σίτου, καὶ ἀραβοσίτου, γινομένη διὰ ξηράνσεως εἰς τὸν ἀέρα ἢ εἰς κλίβανον (καβούρδισμα) τοῦ φυτρωμένου δημητριακοῦ, ὅτε διακόπτεται ἡ βλάστησίς του καὶ τὸ ἄμυλον μετασχηματίζεται εἰς δεξτρίνην καὶ σάκχαρον. Ἡ βύνη περιέχει σακχαρώδεις καὶ ἀμυλώδεις θρεπτικὰς οὐσίας. Ἐκ τῆς βύνης παρασκευάζεται ὁ ζῦθος. Ἡ ἀληθινὴ βύνη εἶνε σιροπιοειδὲς ρευστὸν φαιοῦ χρώματος καὶ παρασκευάζεται διὰ βαθμιαίας ἐξατμίσεως, κατόπιν βρασίματος βύνης. Εἶνε καλὴ θρεπτικὴ οὐσία, εὔπεπτος, διδομένη εἰς κόνιν 2—4 γρ. ὡς συμπεπυκνωμένος ζῦθος ἢ ὡς σιρόπιον ἢ ὡς ἐκχύλισμα εἰς δόσιν 1—2 κ. σ. πρὸ ἢ μετὰ τὰ γεύματα, ὡς κουφέτα, ἢ ὡς ἀπόζεμα 10—20 % δι' ἐρεθισμοὺς ἀναπνευστικῶν καὶ οὐροποιητικῶν ὀργάνων, διορίζεται δὲ ἐνίοτε καὶ εἰς λουτρὰ (βλ. *Μαλτίνη*).

ΒΥΝΟΣΑΚΧΑΡΟΝ (*βλ. Μαλτόζη*).

ΒΥΖΙΚΑΝΤΙ (*Ἐκδόριον*).

Ἔμπλαστρον, τὸ ὁποῖον τιθέμενον ἐπὶ τοῦ δέρματος σχηματίζει φοῦσκαν. Σκοπός του εἶνε νὰ φέρῃ τοπικὸν παροδικὸν ἐρεθισμὸν εἰς ὑγιὲς μέρος πλησίον τοῦ ἀσθενοῦς καὶ ἐλαττώσῃ οὕτω τὴν εἴσροὴν τοῦ αἵματος εἰς τὸ ἀσθενές. Εἶνε ἄρα ἐπισπαστικὸν καὶ χρησιμοποιεῖται εἰς πνευμονικὰς παθήσεις, εἰς νευραλγίας, φλογώσεις κλπ.

Τὸ μᾶλλον ἐν χρήσει ἐκδόριον γίνεται ἀπὸ κόνιν ***καν θαρίδων.****

Ἡ χρῆσις τοῦ ἐκδορίου γίνεται ὡς ἑξῆς :

Σαπωνίζομεν καλῶς διὰ θερμοῦ ὕδατος τὸ μέρος καὶ ἐπικολλῶμεν τὸ ἐκδόριον. Ἡ θερμότης τοῦ δέρματος συνήθως ἀρκεῖ διὰ νὰ τὸ ἐπικολλήσῃ ἀλλὰ διὰ πᾶν ἐνδεχόμενον τὸ δένομεν μὲ μανδήλι ἢ ἐπίδεσμον καὶ τὸ ἀφίνομεν ἐπὶ 6—8 ὥρας εἰς ἐνήλικα, 2—4 εἰς παιδία. Ἡ ἐπὶ μακρότερον χρόνον παραμονή του εἶνε ἐπιβλαβὴς ὡς αὐξάνουσα τοὺς πόνους καὶ προκαλοῦσα διαταραχὰς βαρείας. Ἡ χρῆσις ἐκδορίου δύναται νὰ προκαλέσῃ πόνους εἰς τὰ νεφρὰ καὶ ἐκροὴν συχνὴν καὶ κατὰ σταγόνας, οὖρου ἐρυθρωποῦ.

Αἱ διαταραχαὶ αὗται, διαρκείας συνήθως ὀλίγων ὡρῶν, δύνανται νὰ προληφθοῦν ἢ καὶ νὰ ἐλαττωθοῦν, ἐὰν θέσωμεν κόνιν καμφορᾶς ἐπὶ τοῦ ἐκδορίου καὶ προσλάβωμεν πρὸ τῆς ἐπιθέσεως ἀλκαλικὰ ὕδατα ἢ καὶ ἁπλῶς 10—15 γρ. διττανθρακικοῦ νατρίου (σόδας) ἢ 1 λίτρον ἐγχυμάτων ἀγριάδας ἢ λιναροσπόρου ἢ μίσχων κερασίου. Διὰ νὰ ***ἀποσπάσωμεν*** τὸ ἐκδόριον σύρομεν αὐτὸ προσεκτικὰ καὶ ἀντικαθιστῶμεν διὰ θερμοῦ καταπλάσματος ἀπὸ λιναρόσπορον, τὸ ὁποῖον ἀφίνομεν 2 ὥρας. Ἔπειτα διατρυπῶμεν τὰς φυσαλλίδας μὲ βελόνην καεῖσαν προηγουμένως ἢ κόπτωμεν αὐτὰς διὰ ψαλίδος ἀπεστειρωμένης (καείσης ἢ βρασθείσης) ἀφαιροῦμεν τὸ ὑγρὸν καὶ θέτομεν ὡς ἐπίδεσμον γάζαν μὲ βαζελίνην ἢ βάμβακα, τὸν ὁποῖον ἀλλάσσομεν τὰς πρώτας δύο ἡμέρας πρωῒ καὶ ἑσπέρας ἀκολούθως δὲ κάθε 24 ὥρας. Μετὰ 5—6 ἡμέρας κλείει ἡ πληγὴ καὶ θέτομεν μόνον κόνιν ἀμύλου.

ΒΩΛΟΣ (*βλ. Ἄργιλος*).

SISMANOGLIO